

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ES-SİVASİ-ŞEMSETTİN AHMET B. MUHAMMED B. ARİF
EZZİLİ’NİN MEVLİDİ’N - NEBİ İSİMLİ ESERİ
(İNCELEME, METİN, DİZİN)

Yüksek Lisans Tezi

Meral ÜNAL

İSTANBUL 2013

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ES-SİVASİ-ŞEMSETTİN AHMET B. MUHAMMED B. ARİF
EZZİLİ’NİN MEVLİDİ’N - NEBİ İSİMLİ ESERİ
(İNCELEME, METİN, DİZİN)

Yüksek Lisans Tezi

Meral ÜNAL

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Zühal KÜLTÜRAL

İSTANBUL 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Meral ÜNAL'ın "Es-Sivasi-Şemsettin Ahmet B. Muhammed B. Arif Ezzili'nin Mevlidi'n - Nebi İsimli Eseri (İnceleme, Metin, Dizin)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Zuhâl KÜLTÜRAL
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Prof.Dr. Mesut ŞEN
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Doç.Dr. Fatma Nalan TÜRKMEN
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

.....

.....

.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../ 2013 tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖN SÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
1. GİRİŞ	1
2. İMLA ÖZELLİKLERİ	6
2.1. Ünlülerin Yazılışı	6
2.1.1. (a) ünlüsü	6
2.1.2. (e) ünlüsü	6
2.1.3. (ı,i ünlüsü)	7
2.1.4. (o,ö,u,ü) ünlülerinin yazılışı	7
2.2. Ünsüzlerin Yazılışı	8
2.2.1. (ç) ünsüzünün yazılışı	8
2.2.2. (p) ünsüzünün yazılışı	8
2.2.3. (g) ünsüzünün yazılışı	8
2.2.4. (ñ) ünsüzünün yazılışı	8
2.2.5. (s) ünsüzünün yazılışı	9
2.2.6. (t) ünsüzünün yazılışı	9
2.3. Farklı şekilde yazılan bazı kelimeler	10
2.4. Bazı eklerin ve şekillerin yazılışı	10
3. SES BİLGİSİ	11
3.1. Ünlü değişimleri	11
3.1.1. i > e değişmesi	11
3.1.2. e > i değişmesi	11
3.2. Ünlü düşmesi	12
3.3. Ünlü birleşmesi	13
3.4. Eklerdeki ünlü özellikleri	13
3.4.1. Yuvarlak ünlü taşıyan ekler	13
3.4.2. Düz ünlü taşıyan ekler	14
3.5. Ünsüz Değişimleri	16
3.5.1. b/v değişmesi	16
3.5.2. k-/ ģ değişikliği	16
3.5.3. t- > d- değişikliği	16
3.6. Ünsüz Düşmesi	17
3.7. Ünsüz İkizleşmesi	17
3.8. Ünsüz Uyumu	17

3.9. İki ünlü Arasında Tonlulaşma	18
3.10. Hece Düşmesi	18
METİN.....	97
DİZİN	136
BİBLİYOGRAFYA	404
ÖZ GEÇMİŞ	407

ÖN SÖZ

Bu çalışmamın konusu, Şemseddin Sivâsî'nin 987, 988 [1579,1580]'de kaleme almış olduğu mesnevi nazım şekliyle yazılan *Mevlidü'n-Nebî* adlı eseridir. Çalışma, eserin Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmut Efendi Bölümündeki 4467 numaralı nüshası üzerinde; Giriş, İmla Özellikleri, Metin ve Dizin bölümlerinden oluşmaktadır.

XIV. yüzyıldan sonra Türk edebiyatında, dinî içerikli eserler önemli yer tutar. Bunlardan biri de peygamber sevgisinden kaynaklanan, Hz. Peygamber'in doğumunu, hayatını ve mucizelerini konu alan mevlid metinleridir. Mevlid denilince akla ilk önce Süleyman Çelebi ve eseri *Vesîletü'n-Necât* gelir. Bu mevlid eseri çok beğenilip sevilmiş ve kendinden sonraki mevlid metinlerine de örnek olmuştur. Yüksek lisans tez çalışmamıza konu olan Şemseddin Sivâsî'nin *Mevlidin-Nebî* adlı eseri Süleyman Çelebi'nin mevlidi, *Vesîletü'n-Necât*'dan (812/1409) yüz yetmiş yıl sonra 987/988 [1579,1580] kaleme alınmış olup Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerine sahiptir. Mevlid metinleri yazıldıkları dönemin söz varlığını ortaya koymaları ve konuları açısından Türk Edebiyat Tarihi için önemli yer tutar.

Çalışmamın giriş bölümünde mevlid metinlerinden bahsedilmiş, Şemseddin Sivâsî ve eserleri hakkında bilgi verilmiş ve tez konusu eserin nüshaları tanıtılmıştır. İkinci bölümde eserin imla ve ses özelliklerinden bahsedilerek örnekler verilmiştir. Üçüncü bölümde eser çeviriyazıya aktarılmıştır. Dördüncü bölümde ise eserin söz varlığını ortaya koyan bir dizin hazırlanarak madde başlarının metindeki anlamları verilmiştir. Dizin madde başlarına göre alfabetiktir. Madde başı olarak alınan kelimelerin altına o kelimeyle ilgili deyim, ara madde ve birleşikler sıralanmıştır. Madde başı veya ara maddelerin ikinci, üçüncü unsur olarak geçtiği maddelere parantez içinde göndermeler yapılmıştır.

Çalışmamda benden yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Zuhal Kültürâ'ya, değerli hocam Prof. Dr. Mesut Şen'e ve bu çalışma esnasında bana destek olan eşim Yüksel Ünal'a ve arkadaşım Bihter Gürışık köksal'a teşekkürü borç bilirim.

Meral Ünal

ÖZET

Üzerinde çalıştığım eser, Şemseddin Sivâsî'nin *Mevlidü'n-Nebî* adlı eseridir. Eser, Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmut Efendi Bölümünde 4467 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Eser, 38 varak olup, her varakta 17 satır bulunmaktadır. Toplam 1195 beyittir.

Metinde çerçeve içinde belirtilen başlıklar ve sayfa kenarlarına yazılmış olan ve bulunduğu varaktaki beyitlerle ilgisi bulunmadığı anlaşılan beyitler, beyit sayısına ilave edilmeyip dipnot olarak yazılmıştır. Eser miladî 1580 yılında tamamlanmıştır.

Bu tezi hazırlamaktaki amaç eserin konusu ve söz varlığı açısından önemini ortaya çıkarmaktır. Tez dört bölümden oluşmaktadır. Tezin giriş kısmında mevlid ve mevlid metinlerinden bahsedilmiş, Şemseddin Sivâsî ve eserleri hakkında bilgi verilmiş, eserin diğer nüshaları tanıtılmıştır.

İkinci kısımda ise eserin imla özelliklerine örneklerle yer verilmiştir.

Çeviriyazıya aktarırken sayfa ve satır numaraları belirtilmiştir.

Dizin ise alfabetik ve kök esasına dayalı yapılan bir dizindir. Madde başı yapılan kelimelerin altına o kelimenin aldığı ekler, o kelimeyle ilgili ara madde, deyim ve birleşikler sıralanmıştır.

Eser konusu, üslubu ve dil varlığının zenginliği açısından önemlidir.

ABSTRACT

Summary The literary work that I have studied is Mevlidi'n Nebî by Şemseddin Sivâsî. The work is registered in 4467 accession record, Hacı Mahmut Efendi section, Süleymaniye Library. It has 38 pages and every page consists of 17 lines and 1195 couplets.

The couplets which are at the edge of the page and understood that are irrelevant to the couplets in the same page and topics that are implied in a frame are written as a footnote and they are not added to the number of couplets. The work is completed in 1580.

The objection of preparing this thesis is to imply its value in terms of its subject and substantiality. It composes of four section. In the first section it makes mention of mawlid and texts of mawlid , informs about Şemseddin Sivâsî and his works, and introduced other copies of the work.

In the second section it includes its spelling by demonstrating example.

The numbers of the pages and line numbers of the work is implied while transcribed.

It's index is in accordance with the base of a root and alphabetic index. Appendices relevant to those words, line betweenes, idioms and combined names are lined under the headwords.

The work is substantial with regards to its subject, literary style and amplitude.

KISALTMALAR

A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
Ar.	: Arapça
bkz.	: Bakınız
birl.	: Birleşik
c.	: Cilt
e .	: Edat
Far.	: Farsça
f.	: Fiil
Hız.	: Hazreti
İ.Ü.	: İstanbul Üniversitesi
Krş.	: Karşılaştır
mec.	: Mecaz
s.	: Sayfa
sf.	: Sıfat
Türk.	: Türkçe
ünl.	: Ünlem
vb.	: Ve benzeri
zf.	: Zarf
zam.	: Zamir

1. GİRİŞ

1.1 Eserin İçeriği

Sözlükte “doğum yeri ve zamanı” anlamına gelen mevlid kelimesi, Hz. Peygamber’le ilgili asıl kullanımı yanında zamanla tasavvuf çevrelerinde Mısır başta olmak üzere Arap dünyasında velilerin doğum yıldönümlerini de kapsayacak şekilde geniş bir anlam kazanmıştır.¹

Diğer İslam edebiyatlarına nisbetle mevlidlerin Türk edebiyatında ayrı bir yeri vardır. Çoğunlukla manzum kaleme alınan bu eserler, Türk halkının peygamber sevgisinin bir göstergesi olarak sayı itibariyle de dinî türlerin hiç birinde görülmeyecek zenginliktedir. Süleyman Çelebi’nin nazmettiği mevlidin herkes tarafından beğenilip okunmasından dolayı bu konu sonraki yıllarda da çokça işlenmiştir.

İlk Türkçe mevlid metni hakkında kaynaklarda açık bilgi yer almamakta ve Süleyman Çelebi’nin (812/1409)’de kaleme aldığı *Vesîletü’n-Necât* adlı mesnevinin ilk mevlid olduğu görüşü yaygın bir şekilde kabul görmektedir. Ancak bundan önce Türkçe yazılmış mevlid benzeri eserlerin varlığı da bilinmektedir. Bunlardan biri Ahmet Fakih’e (ö. 650/1252) ait *Çarh-nâme* olup *Vesîletü’n-Necât*’ın hâtîme kısmında *Çarh-nâme*’dekine benzer ifadeler yer alır. Süleyman Çelebi’den kısa bir süre önce Erzurumlu Mustafa Darîr’in yazdığı manzum-mensur eseri *Tercüme-i Siyer-i Nebî*’de (yazılışı: 790/1388) yer yer mevlidi hatırlatmaktadır. Şiirlerin yanı sıra mensur kısımlardaki bazı ilâvelerle Darîr’in yaptığı bu tercüme bir telif mahiyetindedir. Eserdeki manzum kısımlar bir mevlid metninden çok farklı olmadığı gibi *Vesîletü’n-Necât*’ın bazı yerleri de Darîr’in eseriyle ciddi benzerlikler göstermektedir. Bu sebeble Darîr’in siyerindeki manzum kısımların Türk Edebiyatındaki ilk mevlid metni olması gerektiği ileri sürülmüştür.²

Türkçede kaleme alınan mevlidlerin sayısı 200 civarındadır. Bunlar üzerinde yapılan çalışmalar bir kısmının Süleyman Çelebi’nin eserine aynen benzediğini, bir kısmının bazı motifler yönünden ayrılık gösterdiğini, geri kalanların ise tamamen farklı olduğunu ortaya koymuştur.³ Bursalı Tahir, *Osmanlı Müellifleri*’nde 50 kadar eser bildirir.⁴

¹Ahmet Özel, “Mevlid”, *Türk Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi*, c. XXVIII, Ankara, 2004, s. 475

²Hasan Aksoy, “mevlid”, *Türk Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi*, c. XXVIII, Ankara, 2004, s.482

³Necla Pekolcay, *Vesîletü’n-necât: Mevlid*, Ankara 1993, s.38

⁴Agâh Sırrı Levend, “Dinî Edebiyatımızın Başlıca ürünleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, Ankara 1954, s.38

Hasibe Mazıoğlu da Ankara, İstanbul, Bursa kütüphanelerinde bulunan bilinmeyen yeni metinlerle, bilinen mevlid metinlerinin yeni nüshalarını ilave ederek mevlid yazmış olan 59 şair tespit etmiştir.⁵

Türkçe mevlid metinlerinin çoğu aruzun “fâilâtün fâilâtün fâilün” kalıbıyla ve mesnevî tarzında yazılmıştır. Ortalama 600-1400 beyitten oluşan mevlidlerde genellikle Hz. Peygamber’in doğumu üzerinde durulmakta, ardından mi’racı ele alınmakta, çeşitli mucizeleri anlatılmakta, daha sonra vefatından bahsedilmektedir. Bu eserlerin hemen hepsi Ehl-i Sünnet inancı doğrultusunda kaleme alınmış, yer yer ayet ve hadislerden iktibaslarla, telmihlerle desteklenmiş, birtakım iddiaların aksine çoğunda bid’at denebilecek fikirlere yer verilmemiştir. *Vesîletü’n-Necât*’ın ve diğer bazı mevlidlerin sonundaki “Hikâye-i Deve, Hikâye-i Geyik, Hikâye-i Güvercin” gibi Hz. Peygamber’e nisbet edilen bazı mucizevî olaylara dair hikâyeler eserlere sonradan ilâve edilen destanî manzumelerdir. Bunların asıl mevlid metinleriyle hiçbir ilgisi bulunmamaktadır.

Mevlidler umumiyetle tevhid, münâcaat, ve na’t ile (bazılarında ashâb-ı kirâma çehâr-yâr-ı güzîne methiye ile) başlamakta, kâinatın zuhur kaynağı olan nûr-ı Muhammedî’den bahsedilerek Hz. Peygamber’in doğumuna geçilmekte, onun mi’racı ve diğer mucizelerinin anlatılmasının ardından vefatı konusuna yer verilmekte, en sonunda Resûl-ı Ekrem ve ashâbı başta olmak üzere eseri yazan, okuyan ve dinleyenler için bir dua ile sona ermektedir.⁶

1.2 Eserin yazarı

Üzerinde çalıştığım *Mevlidi’n-Nebi* adlı eser, Şemseddin Sivâsî’ye aittir. Şemseddin Sivâsî (926/1520) yılında Tokat’ın Zile kazasında doğdu. İstanbul’da bir süre müderrislik yaptıktan sonra Zile’de tasavvufu ilgilenmeye, daha sonra da Sivas’a giderek irşad faaliyetlerine başlamıştır.

Sivas’ta uzun yıllar irşad faaliyetlerine devam eden Sivâsî, ömrünün sonlarına doğru III. Mehmed’in daveti üzerine Eğri Seferi’ne katılmış (1005/1596) ve sefer dönüşü Sivas’ta (1006/ Ekim 1597)’de vefat etmiştir.

Şemseddin Sivâsî’nin eserlerinin incelenmesinden Arapça ve dinî ilimlere tam vakıf olduğu anlaşılmaktadır. Farsçadan tercümeler yapması, Farsça grameri hakkında bir risale yazması, Ramazan gecelerinde Mevlâna Celâleddin Rumî’nin Mesnevîsini müridlerine okuyup şerhetmesi onun Farsçayı da bildiğini ortaya koymaktadır.

⁵Hasibe Mazıoğlu, “Türk Edebiyatında Mevlid Yazan Şairler”, *Türkoloji Dergisi*, c.VI, s.31-62

⁶Hasan Aksoy, a.g.m.,s.482-483

Şiirlerinde “Şemsî” mahlasını kullanmış, çok sayıda manzum eseri olmakla birlikte zamanının iyi şairleri arasına girememiştir. Bunda şiiri irşad vasıtası olarak kullanmasının etkisi vardır; dolayısıyla ağıdalı ve mazmunlarla dolu ifadelerden kaçmıştır. Gazel şeklindeki ifadeleri ise daha akıcı olup çoğunda redifli kafiyeyi tercih etmiş, bu tür şiirleri çok tutulmuş ve bir kısmı bestelenmiştir.

Eserleri:

a-Manzum Eserleri: 1. Süleymaniyye 2. İbret-nüma 3. Gülşen-âbâd 4. Mevlid 5. Heşt-Bihîşt 6. Mir’âtü’l-ahlâk

b- Mensur Eserleri: 1. Hallü me’akkıdî’l-Kavâid 2. Zübdetü’l-esrâr fî şerhi Muhtasari’l-Menâr 3. Es-Safâiyih fî tercemeti’l-levâiyih 4. Menâzili’l-ârifin 5. Menâkıb-ı Çehar yâr-ı Güzin 6. Umdetü’l-edib fî’t-ta’lîm ve’t-te’dîb 7. Emr-i İlähî ve Hücet-i İlähî 8. Nakdû’l- Hâtır⁷

1.3. Mevlidü’n-Nebî hakkında bilgi:

Hasan Aksoy, Şemseddin Sivâsî’nin *Mevlidü’n-Nebî* adlı eserinin on adet nüshasına tesadüf etmiştir. Aynı zamanda İngiltere British Museum’⁸de de bir nüshasının mevcut olduğu ileri sürülmektedir. Prof. Hasan Aksoy, (Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Yeniler Kitaplığı, nr. 270/2) nüshasını esas nüsha kabul ederek tespit ettiği nüshaların altısının metin tenkidinde karşılaştırmasını yapmıştır.⁹

a. Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Yeniler Kitaplığı, nr. 270/2

b. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmut Efendi Bölümü, nr. 4467

c. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmut Efendi Bölümü, nr. 4440

d. Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih Camii Bölümü, nr. 2863/4

e. Süleymaniye Kütüphanesi, Mihrişah Sultan Bölümü, nr. 270/3

f. A.Ü. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, Muzaffer Ozak Bölümü, nr. 147

Metin Tenkidinde Karşılaştırmaya tabi Tutulmayan Nüshalar:

a. Millet Kütüphanesi, Manzum Eserler Bölümü, nr. 1363

b. İ.Ü Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü, nr. 291

c. A.Ü. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi, Müteferrik Kitaplar Bölümü, nr. 292

d. Süleymaniye Kütüphanesi, O. Huldî Öztürkler Bölümü, nr. 63/6

⁷Hasan Aksoy, “Şemseddin Sivâsî”, *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, XXVIII, s.523- 526

⁸Necla Pekolcay, *Türkçe Mevlid Metinleri*, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü, doktora tezi, nr. 346, İstanbul, 1950; Hasibe Mazioğlu, “Türk Edebiyatında Mevlid yazan şairler”, *Türkoloji Dergisi*, VI, sayı 1, s. 62

⁹Hasan Aksoy, *Şemseddin Sivâsî, Hayatı, Eserleri ve Mevlidi (Tenkitli basım)*, Marmara Üniversitesi, İlahiyet Fakültesi, Basılmamış doktora tezi, İstanbul, 1983

Prof. Hasan Aksoy,doktora çalışmasından sonra iki adet tam mevlid nüshası daha tesbit etmiştir. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde (TY, nr. 7395 ve 7396) bulunan bu nüshalardan ilki 1085(1674), ikincisi ise 1080 (1669) tarihlerinde istinsah edilmiştir.¹⁰

Tezimizin konusu olan eser, Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmut Efendi Bölümünde 4467 numarada kayıtlıdır. Sırtı kırmızı meşin, kapakları kırmızı bez ciltlidir. 1b-38b varakları arasındadır. Az harekeli, okunabilen nesih yazı ile yazılmıştır. Varaklar on yedi satırdır.

Prof. Dr. Hasan Aksoy Karşılaştırmada esas aldığı Topkapı Sarayı, Yeniler Kitaplığı, 270/2 nr.'da kayıtlı olan nüshayı 1217 beyit olarak bildirmiştir. Bizim çalıştığımız 4467 numaralı nüshada beyit sayısı 1195'tir, ancak der-kenar olarak yazılan 37 beyit bu sayıya ilave edilmeyip dip not olarak bulunduğu sahifeye yazılmıştır. Hasan Aksoy yaptığı çalışmada karşılaştırmaya tabi tuttuğu bu nüshadaki der-kenar olarak yazılan beyitlerden bahsetmemiştir.

38b'deki istinsah kaydından bu mevlid nüshasının 2 Şaban 1063'te Hüseyin adlı bir hattat tarafından kaleme alındığı tespit edilmiştir.

Şemseddin Sivâsî'nin "*Mevlidü'n-Nebî*" adlı eserini Sivas'ta kaleme aldığını şu beyitlerden anlıyoruz:

38a-1187 Şehr-i Sivâs oldu bu nazmıma cā
Ehline şâfi ola nûru'd-dücā

Şairin ismi ise şu beyitlerde geçiyor:

2b-0040 Rabbenā Rabbenā yā Rabbenā
Şemsî'yi anlarla ھاşr it der-cenān

4a-0098 Kim ola Şemsî anı meddāh ola
Tā meger avnı anuñ fettāh ola

Şemseddin Sivâsî eserini yazmaya, aşağıdaki beyitlerde belirttiği gibi (987/1579)'da başlamış ve (988/Nisan 1580)'de tamamlamıştır:

38a- 1179 Cümle ھاrını seyr idüp nûr-ı Nebî
Geldi zā târihi hem seksen yedi

¹⁰Hasan Aksoy, *Şemseddin Sivâsî, Gülşen-âbâd, İnceleme, Metin, Sözlük*, , İstanbul, 1990, s. 12

1180 Nūh şad u heştād u heştī tārihin
Ġurresinde hem Rebīū'l-evvelīn

2. İMLA ÖZELLİKLERİ

2.1. Ünlülerin Yazılışı

2.1.1. (a) ünlüsü

a. a ünlüsü, ön seste elif ve üstünlü elif ile yazılmıştır:

آچلۇپ (açılup 2b-31), آدى (adı 4b-113), آر قىمى (arkamı 12a-351)

آچ (aç 23a-722), آنى (anı 27b-84), انلره (anlara 15a-450)

اكا (aña 14b-434)

b. İç seste elif, üstünlü elif ve ha-i resmiye ile yazılmakta veya hareke ile gösterilmektedir.

واره لر (varalar 12b-363), واردیلر (vardılar 12b-365), یاقدى (yakdı 12b-374)

کانى (kanı 12b-375), باكه (baña 33b-1030), قالدورب (kaldurup 34b-1062)

اولاشه (ulaşa 16a-480), صاغنه (şağına 34b-107)

c. Son seste elif veya ha-i resmiye ile yazılmıştır.

اوله (ola 11a-316), باكه (baña 12a-357), ساكه (saña 30a-905)

اكا (aña3b-77), سكا (saña 2a-14), قاره (qara 2a-18)

اكا (aña3b-77), انا (ana 14a-423), يكا (yaña12a-362)

2.1.2. (e) ünlüsü

e ünlüsünün yazımı için elif, he, bazen de hareke kullanılmıştır.

a. Ön seste e ünlüsü genellikle elif ve üstünlü elif ile gösterilmiştir:

ايلد لر (eylediler 2b-36), ال (el 3a-52), الومه (elüme 3b-67)

ايله (eyle 4a-85), آله (ele 3a-49), آيلدى (eyledi 7a-183), آيلدم (eyledüm 9b-280)

b. İç seste, bazen he, Türkçe kelimelerde vezin gereği uzun okunması gereken hecelerde elif kullanılmış, bazen de ilk hecede hareke kullanılmıştır.

كلمسه لر (kimsaye 5a-117-119), بويلدر (böyledür 7b-215)

ايدمين (ideyin 6a-165), بيلسين (bilesin 9a-258)

او یکنم ایسن (öykünmeyesin 6a-151), گلدی (geldi 6a- 156), سن (sen 6a- 151)
بنم (benüm 9a-260), نسنه (nesne 33b-1031),
کستر (göster 34a-1059)

c. Kelime sonunda e ünlüsü daima ha-i resmiyye ile gösterilmiştir. Sadece bir kelimedede elif tespit edilmiştir:

یرده (yirde 1b-1), کوکده (gökde 1b-1), نیا (niye 6a-156), آله (ele 3a-49)

2.1.3. (ı,i ünlüsü)

a. Ön seste elif kullanılmış, genellikle de elif'le birlikte ye kullanılmıştır:

ایکی (iki 32b-1005), ایشدوب (ışidüp 32b-1010), ایرته (irte 33a-1020)

ایتدی (itdi 37a- 1148), استرسک (isterseñ 3b-79)

b. İç seste ı,i yazımında ye kullanılmış, çok nadir olarak esre kullanılmış, çoğunlukla da hiçbir şey kullanılmamıştır:

ویر (vir 11a-315), کیجه (gice 11b-338), بیرینه (yirine 12b-369)

کمسه (kimse 11b-337), مشتلق (muştılık 11b-340)

بزدن (bizden 12b-374), آد نی (adını 11b-341)

c. Son seste ye veya hareke kullanılmıştır:

انلری (anları 12b-368), اریدی (eridi 13a-384)

سوزی (sözi 13b-396), بولد (buldı 13b-397), ایتدی (itdi 13b-397)

2.1.4. (o,ö,u,ü) ünlülerinin yazılışı

Yuvarlak ünlüler için elif+vav, vav, ötre, vav+ötre kullanılmıştır.

a. Kelime başında düzenli olarak elif+vav kullanılmış olup çok nadir olarak vezin gereği uzun okunması gereken yerlerde elif+vav+ötre kullanılmıştır:

اولیسر (olısar 11a-331), اوله (ola 11a-316), اول (ol 11a-321)

اوستنده (üstinde 17a-519), اولاشه (ulaşa 16a-480)

b. İç seste vav, vav+ötre, ötre, bazan da hiçbir şey kullanılmamıştır:

چونکی (çünkü 12a-353), بولدی (buldı 13a-379), تورمیوب (turmıyup 12b-370)

سود (süd 14a-419), ققو (koğu 18a-560), بکا (buña 16a-484), بنم (benüm 9a-260)

c. Kelime sonunda “vav” ile gösterilmiştir:

ققو (koğu 18a-560), قپو (kapu 18a-560), برو (berü 18b-567), دیو (diyü 20b-672)

2.2. Ünsüzlerin Yazılışı

2.2.1. (ç) ünsüzünün yazılışı

Ç ünsüzü c ve ç ile yazılmıştır:

اچدکده (içdikde 12a-350), چون (çün 12a-356), چتلا دی (çatladı 13a-385)

نیجه (nice 13a-389), نیچه (niçe 15a-458)

اوج (üç 13b-407), آچ (aç 14a-419)

2.2.2. (p) ünsüzünün yazılışı

Türkçe kelimelerde p sesi kelime başında b ile yazılmıştır. İç seste genellikle p kullanılmıştır, ancak b’li yazılışlar mevcuttur. Son seste düzenli olarak b kullanılmıştır:

برمغند ن (barmağından 37b-1166), قاپوسنده (kapusunda 26b-809)

اولپدر ر (olupdur 28a-846), ایدپدر (idüpdür 35a-1081), قپدی (kapdı 36a-1166)

اولوبن (oluban 28b-874), ایشدوب (işidüp 26a-793)

شالوب (şalup 26b-796), ایدوب (idüp 26b-810), طوتب (tutup 27b-841)

2.2.3. (g) ünsüzünün yazılışı

G ünsüzü genellikle kef ile yazılmaktadır, ancak bazı kelimelerde iç seslerde üç noktalı kef’le de yazıldığı tespit edilmiştir:

گتمش (gitmiş 8b-238), دکلدك (degüldün 8b-236), كيمسه (kimse 11b-337)

ایکی (iki 11b-343), کیم (kim 14b-434), گلدیلر (geldiler 14b-441),

یگدر (yegdür 4b-109), اوگردی (ögerdi 5a-131)

2.2.4. (ñ) ünsüzünün yazılışı

Ñ ünsüzünün yazılışı, düzenli olarak kef ile yazılır:

سنکدر (senüñdür 2a-19), ائا (aña 5a-118), انك (anuñ 8b-237)

دكلا ك (degüldüñ 8b-236)

2.2.5. (s) ünsüzünün yazılışı

S ünsüzü, ince ünlüye sahip kelimelerde sin ile yazılmaktadır. Kalın ünlü taşıyan kelimelerde ise genellikle sad kullanılmasına rağmen sin ile yazılanlara da rastlanmaktadır:

سوروب (sürüp 2a-21), سوز (söz 2a-28), سردلر (serdiler 2b-34)

ساقینوردی (şakınurdi 9a-253), سانچاğین (şancağın 2b-38),

صوك (şoñ 4a-89), صلسه (şalsa 7b-214)

پَصندی (yaşandı 7b-201), باشدوم (başdum 3b-70)

صاچلا (şaçıla 2b-44), صرو (şaru 2b-35)

2.2.6. (t) ünsüzünün yazılışı

Eski Türkçe’de ön seste bulunan t’lerin bir kısmı Eski Anadolu Türkçesi döneminde sedalılaşılarak d’ye dönmüş veya t’li şekillerini devam ettirmiştir.

T ünsüzü, ünlüsü ince sıradan olan kelimelerde ve ünlüsü kalın sıradan olan kelimelerin iç seslerinde te ile yazılmıştır. Kalın sıradan olan kelimelerin başında bulunan ve henüz sedalılaşmamış olan t’ler tı’ ile yazılmıştır, ancak eserde yalnızca bir kelimenin hem d’li, hem de tı’lı yazılışlarına rastlanmıştır:

تیسون (tiğ 24a-737), بیتمسون (bitmesün 6a-162), گیتسون (gitsün 7a-195)

تیز (tiz 8a-227), قاتنده (qatında 6a-164), قاتنه (qatına 8b-239)

تولدی (toldı 2b-38), طویلر (töyarlär 1b-11), یارتدوñ (yaratduñ 1b-3)

توتدم (tütüm 3a-59), تورردی (türürdi 5a-130),

توردی (türdi 7b-210), طاپوسنه (tapusına 8a-227), توغه (toğa 9a-251)

تاغینی (tağını 17b-539), تور (tür 12a-352), تویدوñ (tuyduñ 10b-302)

Doy- fiili hem d’li hem de tı’lı şekilde yazılmıştır:

دویمدی (doymadı 12-b378), دویمیه (doymaya 15a-

453)

2.3. Farklı şekilde yazılan bazı kelimeler

با (baña 3b-71), باكه (baña 3a-57), بكا (baña 3a-50)

تيز (tiz 8a-227), تز (tiz 8a-226)

ساكه (saña 30a-905), سكه (saña 2a-14)

نچملر (niçeler 11a-332), نيجهسى (nicesi 18a-549)

دوه (deve 14b-430), دوه (deve 14a-418), دوه (devede 14a-419)

2.4. Bazı eklerin ve şekillerin yazılışı

2.4.1. Yükleme hali eki, ünsüz harfle biten kelimelerde ı, i sonu yuvarlak he ile biten kelimelerde “sı, si” ile gösterilmiştir:

پردهسى (perdesin 8a-223), جملهسى (cümlesi 8a-219)

غونجاسى (goncası 9a-254), يوزين (yüzün 17b-540)

شربتى (şerbeti 11b-349)

2.4.2. Atıf vavları düzenli olarak vav ile gösterilmiştir:

زير و بالا (zir ü bala 1b-4)

انس و جين (ins ü cin 1b-11)

آج و محتاجكدر (ac u muhtācuñ-durur 1b-12)

2.4.3. İzafet kesresi sonu he ile biten kelimelerde düzenli olarak hemze ile gösterilmiştir. Sonu sessiz harfle biten kelimelerde çok nadir olarak hareke kullanılmış olmakla birlikte genellikle hiçbir işaret kullanılmamıştır:

ساحه لطيفه (şāḥa-ı luṭfına 3b-65)

مبدألقمدر (mebde-i ḥalqumdur 10a-283)

مايه دولندر (māye-i devletdür 11b-339)

حرشيد ناتوكة (ḥurşid-i zātuña 1b-9)

فردوس اعاليه (firdevs-i a‘lāya 2a-17)

اصحاب علل (aşḥāb-ı ilal 2a-27)

برد كفر (berd-i küfr 2a-30)

3. SES BİLGİSİ

3.1. Ünlü değişimleri

3.1.1. i > e değişmesi

Eski Anadolu Türkçesi döneminde en önemli ses değişimlerinden biri i > e değişmesidir.

Günümüz Türkçesinde e sesiyle kullandığımız çok sayıda kelime Eski Anadolu Türkçesi döneminin eserlerinde i sesiyle kullanılmıştır. Bilim adamları tarafından bu konuda bazı görüşler belirtilmiştir: “Türkçe’de vokal gelişmeleri içinde i > e, e > i, i > é, é > i, é > e değişiklikleri görülmektedir. V. Thomsen’den beri çeşitli açıklamalar yapılmıştır. Aynı kelimenin i’li şekli bulunması göz önünde tutularak, her iki sesi kendinde toplayan bir kapalı é’nin varlığı ve bunun sonrasında e ve i şeklinde inkişafı ileri sürülmüştür.”¹¹

Metnimizde i’li yazılıp bugün e’li kullandığımız kelimelerden örnekler:

gice “gece” : gice (11a-320 , 323,325, 13a-380)

di- : dir-idi (5b-137), dinilmiş (3a-47), dinile (3b-78), di (4a-87)

it- : idüp (3a-60), itdüm (3b-65), it (4b-84), itdiler (3b-66)

iy “ey” : (6b-177, 1b-1, 8b-241)

vir- “ver-” : virdi (3a-52), virile (3a-55) virüp (3a-55), virmiş (3a-63), vir (3b-80)

yir- “ye-” : yir-idi (5a-131), yimezdi (5a-127),

yir- “yer-” : yirmez-idi (5a-129)

yir “yer” : yirde (1b-1), yir (5a-127), yire (9b-267), yiryüzine (9b-277)

nire : (<ne+ara) : nireden (6a-156), nire (7b-213)

ir- “er-” : irişdi (7a-184), irmese (9b-266), irdi (7b-210)

tiz “tez” : tiz (8a-226,227,17a-514)

işik “eşik” : işiginde (10a-287)

girü “geri” : girü (10a-291,11b-343,14a-420,15a-450)

yit- “yet”- : yitdükçe 18b-576)

3.1.2. e > i değişmesi

Eski Türkçe döneminden beri e’li kullanılan bazı kelimeler Eski Anadolu Türkçesinde de e’li şekliyle kullanılmışlardır. Bu kelimeler günümüz Türkçesinde i’li

¹¹Faruk. K. Timurtaş, *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul, 1964, s. 19-20.

şekilleriyle kullanılmaktadır. Metnimizde bu şekilde kullanılan sadece bir kelime tespit edilmiştir:

Eyü (<edgü) (37a-1157) .

Bazı kelimelerde ise Eski Türkçe döneminde e sesi, i sesine dönüşmüştür:

İmdi (< emti < amtı) “şimdi” (21b-678, 26a-789), şimdiyedek (30a-925), şimdiden (28a-854) nice (< neçe) (21a-647, 13a-389).

3.2. Ünlü düşmesi

Ünlü düşmesi genellikle vurgusuz olan orta hecede görülmektedir :

a. Oğlın (< oğuln 13-407), bağrına (< bağırına 14a-428), bağrını (< bağırını 15b-466), bağı (< bağı 22a-692), koyunına (< koyunına 14b-432), iltidiler (< ilettiler 15a-450), mührini (< mühürini 15b-466), yumşak (< yumuşak 31b-966), gönli (< gönüli 31b-966, 973, 978), üzre (< üzere 32a-990), boynın (< boyunun 2b-34), alnına (< alınına 7b-211)

b. İ- yardımcı fiilinin çekimli şekilleri bazan (idi, imiş, ise) sonu ünlü ile biten kelimelere eklendiği zaman i- fiilinin ünlüsü düşmektedir:

yüzlü-di (< yüzlü idi) (5a-117), itse-di (< itse idi) (18a-565), oldı-sa (< oldı ise) (23b-730), aldı-sa (< aldı ise) (23b-733)

c. İçün, ile edatları vezin gereği ilk ünlüsü düşerek eklenmektedir:

Anuñ-la (anuñ ile) (18b-566), bunuñ-la (< bunuñ ile), Sûre-i İkrâ'la (< Sûre-i İkrâ ile) (18a-555), gözi-le (< gözi ile) (24b-746), hürmetüñ-çün (< hürmetüñ için) (33b-1034), ticâret-çün (< ticâret için) (6b-178), anuñ –çun (< anuñ için) (10a-282)

d. İle edatı bazan i- fiilinin çekimli şekilleri sonu sesli ile biten bir kelimeyle birleştiği zaman ünlü karşılaşmasını engellemek amacıyla araya –y- koruyucu ünsüzü gelmektedir:

Uzza-y-ıla (12b-378), da' vā-y-ıla (36a-1110), safā-y-ıla (38a-1190), şenā-y-ıla (27a-815)

3.3. Ünlü birleşmesi

Ünlü ile biten kelimelerden sonra ünlü ile başlayan bir ek ya da kelime geldiğinde ünlülerden biri düşerek iki kelime birleşir:

Böyle (<bu+ile) : böyledür (7b-215), böyle (7a-191)

Şimdi (<uş+imdi) : şimdiyedek (3aa-925), şimdiden (28a-854)

Niçün (<ne+içün) : niçün (35b-1095,36a-1122)

n'it – (<ne+it-) : n'idem (20a-619,8b-239)

n'eyle- (<ne+eyle) : n'eyler (20b-640) n'eyledi (6a-156)

nesne (<ne+ise+ne) : nesne (33b-1031,1032), nesneye (31a-954),
nesnesi (26a-788)

öyle (<o+öyle) : öyledür (11a-318)

n'ol- (<ne+ol-) : n'oldı (35b-1097)

n'eyle-(<ne+eyle-) : n'eyler (20b-640), n'eyledi (6a-156)

3.4. Eklerdeki ünlü özellikleri

3.4.1. Yuvarlak ünlü taşıyan ekler

a.-up/-üp,--uban/-üben zarf-fiil eki:

Bu ek ekseriyetle Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi metnimizde de yuvarlak olarak kullanılmıştır:

Olupdur (1b-7), idüp (2a-24,3a-60,10b-299), virüp (2a-26,3a-55) şorup (5a-133), yalvarup (5b-141,12a356), görüp (8b-244), yügrüşüp (12b368), kaldurup (12b-369), oluban (28b-874)

b. -dur,-dür faktitif eki:

Kaldurup (12b-369), bildürem (31b-965), çekdürme (24b-751)

c. -dur/-dür , -durur/-dürür bildirme eki:

ma' nīdür (3b-69), budur (3b-78), kimdür (4a-88), 'ayandur (4a-91),
bu-durur (17a-521),

d.-sun/-sün,-sunlar/-sünler emir eki:

Gelsün (26b-804), bilesün (4a-88), yayılsun (4b-110), gitsün (7a-195), alsun (10b-314),çeksünler (11a-323), olmasunlar (8a-221), eylesünler (25b-770)

e.-(u)m/(ü)m, -(u) muz/-(ü)müz iyelik eki:

Cānuma (11b-348), yanuma (11b-348), kulağum (12a-355), perüm (29b-904),
tañrumuz (13a-389)

-f. uñ/üñ, -uñuz, üñüz iyelik eki:

zātuña (1b-9), qalbüñe (22b-704), dīniñüz (13a-394), ümmetüñden (33b-1034)

g. -uñ/üñ, nuñ/nüñ ilgi hali eki:

Yetimüñ başını (5b-144), ḥābībüñ ḥürmetine (33b-1038), ḥābībüñ yolına (37a-1148), sırruñ maẓḥārıdır (21a-655), dehānuñ şışesinden (4b-110)

h. -lu/-lü, -suz/-süz isimden isim yapma eki:

Ġamlu (33b-1042), ġazablu (31a-953), gizlü (30a-912), göçmelü (32a-982), vuẓūsuz (5b-148)

ı.-du(m)/-dü(m) görülen geçmiş zaman eki:

Ağdum (33a-1013), urdum (12a-355), çekdüm (3a-58), eyledüm (3a-60), buldum (3a-61), dökdüm (3a-49)

i.-du(ñ)/-dü(ñ) görülen geçmiş zaman eki:

Didüñ (1b-4), eyledüñ (1b-2), kılduñ (1b-8), yaratduñ (1b-4)

j.-du(k)/-dü(k) görülen geçmiş zaman eki:

‘azm kılduḳ (28b-872), olayduḳ (14b-439), varımaduḳ (15b-475)

k. -ur/-ür geniş zaman eki :

İrgürür (26b-799), ulaşur (32a-985), yaraşur (35a-1081), (13b-virür (20a-624)

l. -u/-ü zarf-fiil eki:

Diyü-vire (26a-777), ağlayu-gelen (5a-118)

m.-duḳ/dük fiilden isim yapma eki:

Gördükde (12b-367), yitdükçe (18b-576), toḡduḳda (33a-1019)

3.4.2. Düz ünlü taşıyan ekler

a. -ı/-i belirtme durum eki:

nūrını (7a-186), zülfini (4b-99), ḥālḫı (13a-395)

b. -ı/-i iyelik eki:

Mevlûdinde (19a-580), himmetine (12a-354), ehline (20a-627) emrine (22a-689)

c.-dı/-di görülen geçmiş zaman eki:

Ƙondı (7b-213), yaşandı (7b-201), yazıldı (13a-392), uruldu (15b-468)

ç.-mı/mi soru eki:

İnanur mısız (34a-1060), ƘorƘmaz mısın (36a-1115), inanur mısız (34a-1060),
var mı (33a-1018)

d.-sı/si iyelik eki:

Ƙamusı (23b-729), nicesi (18a-549), mevlāsına (12a-356)

e.-ı(n)/-i(n) dönüşlülük eki:

Ʀolundu (6a-156), yaşandı (7b-201), ululanmazdı (5b-145), gözlenüp (14b-430)

f.-ı(l) /i (l) pasiflik eki:

Yaradıldı(7a-189), yaradılmamışdı (7a-183), uruldu (15b-468), yazıldı (13a-392)

g.-miş/-miş öğrenilen geçmiş zaman eki:

Olmuşsin (9a-261),oƘımışdı (16b-510), inmişdür (9b-267), itmiş (23a-718),
irmiş

(13b-399) , sevmiş (36a-1110), virmiş (3a-63)

h.-sın/-sin fiil çekiminde teklik ikinci şahıs eki:

olasın (30a-921), gelesin (30a-927), bulasın (30a-924), bilürsin (15a-452),
çekmezsin (10b-303), işidürsin (22b-707), olursın (22b-705), öykünmeyesin (6a-150)

ı.-sın/-sin teklik ikinci şahıs bildirme eki:

Sensin (28a-853), nebîsin (37b-1162)

i.-sız/-siz fiil çekiminde çokluk ikinci şahıs eki:

İdersiz (13a-389)

j.-ğıl/-gil teklik ikinci şahıs emir eki:

Olğıl (25b-770,31a-950), Ƙoğıl (7a-188), olmağıl (25a-762,29a-889), çekmegil
(29b-894), gözlegil (29b-896), virgil (8b-235), diñlegil (6b-169), itgil (27b-835),
eylegil (37a-1115), söylegil (3b-80)

k.-lık/-lik isimden isim yapma eki:

alçaklığına (9b-274), kırılık (35b-1102), muştulukdur (9b-278), sıkılıkdur (6a-164), aylık(15a-448), yıllık (15a-448), mübāreklikle (14b-431), hurremlikle (14b-431)

1.-inca/-ince zarf-fiil eki:

varinca (37a-1159)

m.-1sar/-iser gelecek zaman eki:

Olısar (10a-291), kılısar (10a-292, bulısar (10a-293), yapııardur (10a-2296), idiser (10a-293)

3.5. Ünsüz Değişimleri

3.5.1. b/v değişmesi

var (< bar): varınca (37a-1159), varımaduğ (15b-475) , var mıdur (6a-150),

Vir- (< bir): virüp (2a-26), virmedi (5b-139), virdi (3a-52), virmiş (3a-63), ev(< eb): eve (14b-431) evlü evine (14b-441)

3.5.2. k-/ h değişikliği

Eski Türkçede kelime başındaki bazı k'lar Batı Türkçesinde ħ olarak karşımıza çıkar. Bu değişiklik Eski Anadolu Türkçesi döneminde devam etmiş, ancak Osmanlıcada tamamlanmıştır.¹²

Kelime içinde ve sonunda k-h değişikliği ise geniş ölçüde görülen bir değişiklikdir. Eski Anadolu Türkçesi'nde sonra Osmanlı sahası yeniden k'ya dönmüş, Azeri sahası ise tamamiyle h'ya geçmiştir.¹³

Metnimizde bu duruma uygun sadece bir kelime tespit edilmiştir:

Ohşadılar (11b-347), ohşadı (15b-471)

3.5.3. t- > d- değişikliği

Eski Türkçe döneminde kelime başında bulunan t'li şekillerin d'ye dönmesi Eski Türkçe sonlarında başlar.Eski Anadolu Türkçesinde t'yi devam ettirme ve d'ye dönüştürme bakımından karışık bir durum görülmektedir. Genellikle ince sıradan

¹²Muharrem Ergin, *Dede Korkut Kitabı II, İndeks, Gramer*, Ankara 1963, s. 416-417

¹³Muharrem Ergin, *a.g.e.* , s. 418

kelimelerin başındaki t'ler d'ye dönerken kalın sıradan kelimelerin başındaki t'ler daha çok korunmuştur.¹⁴ Metnimizden örnekler:

Ṭurdı (7b-210), ṭoyarlar (1b-11), ṭoldı (2b-38), ṭururđı (5a-130), ṭoĝa (9a-251), ṭaĝını (17b-539).

Bazı kelimeler kelime başında hem ṭ'lı hem de d'li şekilleriyle kullanılmışlardır:

Ṭoyar-ıdı (14b-443), ṭoyarlar (1b-11), doymadı (12b-378), doymaya (15a-453)

Günümüz Türkçesi'nde Kelime başında t'li şekliyle kullandığımız ünlüsü ince sıradan birkaç kelime metnimizde d'li şekliyle kullanılmıştır:

Ditrerdi (9a-255), ditredi (14a-425), dürlü (31a-960, 14a-414).

3.6. Ünsüz Düşmesi

Eski Anadolu Türkçesi'nde birkaç kelimedede l ünsüzü düşmüştür: (bol->ol-), (oltur->otur-), (keltür->getür-).

Metnimizdeki örnekler:

Oldı (1b-6), oldılar (2b-37), olursa (4a-92), olmasunlar (8a-221), oturdı (11b-348), getürem (34b-1071)

3.7. Ünsüz İkizleşmesi

Bazı seslerin düşmesi veya değişmesi sonucu birkaç kelimedede -ss- ikizleşmesi görülür. Metnimizde sadece aşşı kelimesi bu duruma örnektir: aşşı (25a-763) (asıĝ > aşşı)

3.8. Ünsüz Uyumu

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde imlası kalıplaşmış olan bazı ekler sadasız ünsüzle biten kelimelere getirildiğinde eklerin ünsüz uyumuna girmediği görülmektedir.¹⁵ Metnimizden örnekler:

a.-de,-den : işiden (3a-53) baĝr-ı vaĝdetdeydi (6b-167) sa' atde (8a-231) maĝhariyyetde (6b-181), kıyāmetden (25b-765), ṭoĝduĝda (23b-730), çıkmāĝda (13a-388)

¹⁴Mustafa Özkan, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul 1995, s. 99

¹⁵Zuhal Kültüral, "Hacı Mustafaoĝlu'nun Mecmâü'l Envâr'ı, Tenkitli Metin, inceleme", İstanbul 2009, s. 39

b.-dı/di,-dum/-duñ (görülen geçmiş zaman eki) :

itdi (2b-31), çekdi (2b-38), bıraktı (7a-184), çekdüm (3a-58), dökdüm (3a-49), içdüm (27-b836), yaratduñ (1b-4), içdüñ (27b-836)

c.-duğ/-dük (sıfat-fiil eki) : itdügüm (8b-236), içdükde (12a-350), gördükde (12b-367), yitdükçe (18b-576)

ç.-dur/-dür (bildirme eki) : olupdur (1b-7,28a-846), idüpdür (35a-1081)

d. -dur/-dür (faktitif eki) : çekdürme (24b-751), kaldurup (12b-369)

3.9. İki ünlü Arasında Tonlulaşma

Kelime içinde iki ünlü arasında tonlulaşma görülmektedir:

Metnimizden örnekler:

a.-t- /-d- : işidürsin (22b-707), yaradılmamışdı (7a-183), idüp (3a-60), idüpdür (35a-1081), işidüp (26a-793), ideyin (6a-165), ider (4b-99)

b.-k-/-g- : işiginde (10a-287), ne'ydügin (9b-270), itdügüm (8b-236), bildügün (22a-681)

c.-k-/-ğ- : varlıguñ (25b-775), yoğ-ıdı (6b-167), toğduğı (12a-359), kulağum (12a-355), sancağın (2b-38)

3.10. Hece Düşmesi

Benzer hece düşmesinin bu devir metinlerinde bir iki örneği bulunmaktadır. Tur- fiilinden gelen bildirme eki –durur’un –dur şekli de vardır.¹⁶

Metnimizde her iki şekli de kullanılmıştır:

17a-520 Hem budur Tevrat u İncilden haber

Evvel âhîr bu-durur hayru'l-beşer

¹⁶Mustafa Özkan, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul 1995, s.102

**Hāzā kitāb-ı Mevlūdū'n-Nebī şallallahu te'ālā
Bi'smi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm (Rabb-i temmim bi'l-ḥayr)**

Fāilātün / fāilātün / fāilün

- 1b 0001 İy Hüdāvend-i tuvānā pādīşāh
Yirde gökde senden özge yok ilāh
- 0002 Yoğ-iken eşyāyı icād eyledüñ
Kün didüñ virānı ābād eyledüñ
- 0003 Şakf-ı merfū'ı yaratduñ bī-sütün
Döşedüñ altına arzı fevķ-i nün
- 0004 Zır ü bālā çün yaratduñ bī-ķuşūr
Birisine dön didüñ birine tır
- 0005 Döndi gök emrūñle tutdı yir ķarār
Pes hüveydā oldu leyl-ile nehār
- 0006 Pes bu ķeşret 'ālemi buldı vücūd
Vaḥdet-i zātuña oldılar şühūd
- 0007 Şāhid-iken saña eşyā ne var
Bu 'acepdür olupdur perde-dār
- 0008 Fi' lūñe ekvānı kılduñ hoş nikāb
Nite kim evşāfuña fi' lūñ ḥicāb
- 0009 Perdedür ḥurşid-i zātuña şifāt
Nicesi derk ide 'ayn-ı mümkināt
- 0010 Sen ğanīsın cümleden lā-yezāl
Ḳudretüñ şāmil saña yokdur muḥāl
- 0011 İns ü cinn vaḥş u ṭayr-ıla hevāmm
Ḥān-ı fażluñdan ṭoyarlar bi't-tamām
- 0012 Bāb-ı feyzüñden dilerler ihtidā
Ac u muḥtācuñdurur şāh u gedā
- 0013 Bir-durur saña Süleymān-ıla mūr
Gelseler dergāhuña gördükde zūr
- 2a 0014 Cümleñüñ mescūdı sensin bī-riyā
Saña lāyıkdur celāl u kibriyā
- 0015 Nāṭık u şāmit müsebbiḥdür seni
Cümle sa'ildür ķapuñda yā ğanī

Fi tevḥīdi'l- ef' āl

- 0016 Zerreze faẓluñ irerse nā-gehān
Ṭā'ir-i ẓudsī olur ol dem hemān
- 0017 Ger bula bir zerre nūruñdan meges
Eylemez Firdevs-i a' lāya heves
- 0018 Lūṭfuña ger ṭuş ola bir ẓara ṭaş
Öpmege yol bula gey devletlü bāş
(Būse-gāh-ı ḥalk̄ olur ol gizlü fāş)¹⁷
- 0019 Cümle eşyādan ẓuhūr iden kemāl
Hep senüñdür iy Ḥüdā-yı ẓü'l-celāl
- 0020 Zīr ü bālāda ẓamu ḥükmüñ revān
Ẓabẓa-i ẓahruñdadur ḥalk̄-ı cihān
- 0021 Kimini büt-ḥāneden şiddīk ider
Kimini 'arşdan sürüp ẓındīk ider
- 0022 Kimisin irşād-ıla ifdāle ẓor
Kimisin ifsād-ıla izlāle ẓor
- 0023 Ṭā' atından kimisin pūr-nūr ider
Kimisini fişk-ıla maḡrūr ider
- 0024 Enbiyāya kimisin ser-dār ider¹⁸
'Arşına da' vet idüp sırđār ider
- 0025 Reddolunmışken kimin maḡbūl ider
Kimisini tā ebed maḡẓūl ider
- 0026 Kimine ni' met virüp ḥandān ider
Kimisini derd-ile giryān ider
- 0027 Hep yirindedür işi yokdur ḥalel
Fehm idemez līk aşḥāb-ı ' ilel
- 0028 Ger bu söz dinile tā yevm-ül-ḡıyām
Ḥaḡ budur bir ḥarfi olmaya tamām

Ẓasīde fi medḥi'n-nebīyyi ve aşḥābihi şallallahu te'ā 'aleyhi ve sellem

- 0029 İy nübüvvet gülşenine baḡbān
Cennet oldı maḡdemüñle bu cihān
- 0030 Berd-i küfr-ile şitā idi fuşūl

¹⁷ 0018. Beyitin karşısına sayfa kenarına yazılmış

¹⁸ 25. Ve 26. Beyitler 0024.beyitin karşısından itibaren sayfa kenarına yazılmış

Ṭal‘ atũñ burc-ı ħamelde nā-gehān

- 2b 0031 Ser-beser itdi cihānı nev-bahār
Açılup verd-i mā‘ ārīf der-cenān
- 0032 ‘ Andelib oldı şaḥābe her biri
Oқudılar şer‘ atũñdan dāsītān
- 0033 Virmek-çün ḥāre-yi küfre inhizām
Çekdi süsen gibi ġāziler sinān
- 0034 Serdiler dīn ravzasına seccede
Egdi boynın çün benefşe ‘ ābidān
- 0035 Kimisi çiğdem gibi beñzi şaru
Virdiler anlar riyāzetden nişān
- 0036 Kimisi sünbül-veş perīşān oldılar
Terk-i evṭān eylediler mü ‘minān
- 0037 Kimi nergis gibi dünyādan gözin
Yumdılar oldılar anlar zāhidān
- 0038 Revḥ u reyḥān-ıla ṭoldı bu zemīn
Sancağın çekdi emīr-i ‘ āşıķān
- 0039 Leşker-i İslām yüridi fevc fevc
Aldılar Şām u ‘ Irāķ’ı sünniyān
- 0040 Rabbenā yā rabbenā yā rabbenā
Şemsī’yi anlarla ḥaşr it der-cenān

Sebeb-i te’līf īn kitāb ḥatmu’llah bi’l-ḥayri ve’ş--şavāb

- 0041 Dā ‘imā dilden geçerdi bu ḥayāl
Ki koyam bu yolda ben de bir mişāl
- 0042 Ya‘ nī söyleyem o şāhuñ mevlidin
İşide evşāfını erbāb-ı dīn
- 0043 Tā ki ḥayr-ıla cihānda yād olam
Yılda bir kez yād-ıla ābād olam
- 0044 Yiñile dükkān-ı ‘ aṭṭar açıla
Bū-yı ma‘ nīden cihāna şaçıla
- 0045 Söylene evşāf-ı gül-zār-ı ḥabīb
Ola na‘ tında bu bende ‘ andelīb
- 0046 Şevķ-ıla ‘ āşıķları ḥayrān ola

Sāgar-ı elfāz-ıla sekrān ola

- 3a 0047 Gerçi dinilmiş kitāblar bī-‘ādād
Līki her birinde var bir dūrlū dād
- 0048 Lāyık olmuşlar du‘āya her biri
Şāyed ola ben de anlardan biri
- 0049 Bu ‘azīmetle qalem aldum ele
Geldi birkaç beyti ol demde dile
- 0050 Līki oldu qalbūme ilhām-ı gāyb
Didi baña iy derūni cümle ‘ayb
- 0051 Kim ola sen anı vaşşāf olasın
Ol şehūn na‘tında ‘arrāf olasın
- 0052 Saña kim virdi icāzet gülşene
Kim el uzadursın anuñ verdine
- 0053 Kuvvet-i nazm-ıla ger olsañ fuzūl
Hālet olmaz işiden olur melūl
- 0054 Ger dilerseñ hāşıl ola bu merām
Kıl teveccüh hāzretine bi’s-selām
- 0055 Ger icāzet virile destūr ola
Sözlerūñ hālet virüp pūr-nūr ola
- 0056 Olmaz-ısa ger icāzet sākit ol
Rūziğāruñ gözle epsem sāmit ol
- 0057 Çünkü ilhām oldu baña bu maqāl
Düşdi destimden qalem dil oldu lāl
- 0058 Diledüm pes aşl-ıla tutam işi
Ceybūme çekdüm başı dökdüm yaşı
- 0059 Ravza-ı sultāna yüz tutdum hūmām
Çok okıdum eş-şalātū-ve’s-selām
- 0060 Hālimi i‘lām idüp dergāha ben
Yokluğum ‘arz eyledüm ol şāha ben
- 0061 Düşdüm istiğrāka buldum lezzeti
Gitti benden hiss-i gūn-i hāleti
- 0062 İşbu hāl içre görürüm nā-gehān
Kendümi bir tāk öñinde ol zamān

- 0063 Oturur ol şuffe içre Muşafā
Nūr-ı vechi ‘āleme virmiş şafā
- 3b 0064 Şem‘-i cem‘ olmuş yine aşhābına
Cān fedā olsun āña aḥbābına
- 0065 Sāḥa-ı luṭfına çün buldum mecāl
Şerm-ile itdüm cenāba ‘arz-ı ḥāl
- 0066 Muntazır oldum bu dem elṭāfına
Pes işāret itdiler eṭrāfına
- 0067 Nerdibāndan indi bir kimse hemān
Şundi bir tıflı elūme şādımān
- 0068 Didi ḥazret saña virdi bunu al
Oḳu bu tıfluñ elinden ḳutlu fāl
- 0069 Tıfl-ı ma‘ nīdūr saña oldı naşīb
Ḳoḳla bu ḡoncadan būy-ı ḥabīb
- 0070 Baḡruma başdum o tıflı şād olup
Kendūme geldüm o dem ābād olup
- 0071 Ḥamdü lillāh kim baña fetḥ oldı bāb
Ṭa’ir-i ḳuds oldum olmuşken zübāb
- 0072 Zaḡ-iken tūtī-lisān oldum yine
Telḡ-iken şīrīn-zebān oldum yine
- 0073 Çün elūme girdi miftāḥ-ı künüz
Gülşen-i evşāfa yol buldum henüz
- 0074 Līk maḳşūdum budur sizden hemīn
Baḳmayalar ‘aybına iḥvān-ı dīn
- 0075 Atmayalar nāvek-i ṭa‘ na nişān
Şefḳat-ile olalar gevher-feşān
- 0076 Fātiḥa’yla rūḥumı şād ideler
Ḳabrimüñ virānın ābād ideler
- 0077 Yā İlāhi rahmet eylesen āña¹⁹
Vālideynüm daḡı iḥvānum āña
- 0078 Ger bu söz dinile tā yevmü’l-ḳıyām
Ḥaḳ budur bir ḥarfı olmaya tamām

¹⁹0078. Beyit, 0077. Beyitin karşısına yazılmış

- 0079 Olmaḡ isterseñ ḡabībe āşinā
Vir şalātı bul anuñla rüşenā
- 0080 Söylegil iy ‘andelib-i ḡoş-nevā
Vir bize şāh-ı hicāzīden nevā
- 0081 Ma‘nī ḡülzārına bulduñ çün sebīl
ḡoş aḡıt dilden zülāl-ı selsebīl
- 4a 0082 Ol nübüvvet ḡoncasından aç dehān
Neşr ola bu ‘āleme ‘ıtr-ı nihān
- 0083 Tā muṡayyeb ola rūḡ-ı ‘āşıkān
Vecd-i şevḡe gele andan şādıkān
- 0084 Sāḡar-ı elfāzı şun ṡāliblere
Nuḡl-ı naḡli ḡāzır it cāliblere
- 0085 Meclise bir çek simāt-ı mā-ḡazar
Sözünü eyle müfīd ü muḡtaşār
- 0086 Ḳıl tevekkül şöyle cem‘ it ḡuşuñı
ṡıfl-ı ma‘nīden yaña ṡut ḡuşuñı
- 0087 Sen anı di her ne kim telḡın ider
Kim anı ehl-i şafā taḡsın ider
- 0088 ṡut ḡulaḡ evşāfına iy yār-ı dīn
Bilesin kimdür o faḡru’l-mürselīn
- 0089 Gerçi soñ geldi odur ḡātmü’r-resūl
Süsen ü sünbül soñunda geldi ḡül
- 0090 Cümle ezhāra çün ḡül oldu şāh
Her ḡaçan gelse hem odur pādīşāh
- 0091 Bu ‘ayāndur evvel ebced okunur
Şoñra andan Fātiḡa ol baḡr-ı nūr
- 0092 Enbiyā ebceddür Aḡmed Fātiḡa
Naḡş olur mı ger olursa ḡātime
- 0093 Ger kevākib soñına toḡar ḡüneş
Līk anuñla münevver cümle ferş
- 0094 Evvel esmā şoñra ma‘nīdür gelen
Bunı fehm ider bu ma‘nādan bilen
- 0095 Enbiyā esmā Muḡammed ma‘nāsı
Ma‘nīyi bildünse şāḡım ḡo sesi

- 0096 Raḥmeten li'l-‘ālemīndür Muṣṭafā
Hem şefi‘-i müznibīndür Muṣṭafā
- 0097 Şāriḥ-ı şadı anuñ Allah iken
Rāfi‘-ı zikri anuñ ol şāh-iken
- 0098 Kim ola Şemsī anı meddāḥ ola
Tā meger ‘avnı anuñ fettāḥ ola
- 4b 0099 Zülfini “*ve’l-leyl*”²⁰ hoş tefsīr ider
“*Ve’d-duḥā*”²¹ ruḥsārını ta‘bīr ider
- 0100 “*Sūre-i Yāsīn*”²² aña ider kaseḥ
Kim sen olduñ ol resūl-ı muḥterem
- 0101 “*Ḳum fe-enzir*”²³ berāt-ı da‘veti
N’ola tutarsa cihānı heybeti
- 0102 Hücetüñ “*va’llahi ya’lem*”²⁴ dūr sehā
Aña şāhiddür ḥitāb-ı “*Ḳul kefā*”²⁵
- 0103 Ḥayf ola vaşfuñ senüñ ġāfillere
Bu sezādur söylene kāmiller
- 0104 Sicn-i ‘unşurda şu kim maḥbūs ola
Aña bu ‘ulvī kaçan maḥsūs ola
- 0105 ‘Ālem-i sifle muḳayyed bī-başar²⁶
‘Ālem-i itlāka eyler mi nazar
- 0106 Ger bu söz dinile tā yevmü’l-ḳıyām
Ḥaḳ budur bir ḥarfı olmaya tamām
- 0107 Olmaḳ isterseñ ḥabībe āşinā
Vir şalātı bul anuñla rūşenā

Aḥlāk-ı Nebī

- 0108 Çünkü destūr-ıla girdüñ gülşene
Söyle aḥlākından iy şeydā yine
- 0109 Ḥaşta-ı cāna şifādur midḥatı

²⁰ *Ve’l-leyl* : Kur’ānı Kerim : Leyl Suresi, ayet : 1.

²¹ *Ve’d-duḥā* : Kur’ānı Kerim : Duha Suresi, ayet : 1.

²² *Yāsīn* : Kur’ānı Kerim : Yasin Suresi, ayet : 1.

²³ *Ḳum fe-enzir* : Kur’ānı Kerim : müddesir Suresi, ayet : 2. : “Kalk ve uyar.”

²⁴ *va’llahi ya’lem* : Kur’ānı Kerim : Āl-i imrān, ayet : 36., Nisā Suresi, ayet : 25., Māide Suresi, ayet : 6., En’am Suresi, ayet : 58., Yusuf Suresi, ayet : 77. : “En iyi bilen Allah’tır.”

²⁵ *Ḳul kefā* : Kur’ānı Kerim, Ra’d Suresi, ayet : 43, Ankebūt Suresi, ayet : 52. : “Allah yeter, de.”

²⁶ 106. Beyit 105. Beyitin karşısına yazılmış

Dū cihāndan yigdür ednā himmeti

- 0110 Şaç dehānuñ şīşesinden hoş gül-āb
Nāfe-i dilden yayılsun müşg-i nāb
- 0111 Sözleri her derde kânūn-ı şifā
Kim tutarsa bula şihhatla şafā
- 0112 Ger murāduñsa cihānda ihtidā
Gel bugün ahlākına kıl iktidā
- 0113 Zāt-ı maḥbūb-ı Hudā ḥulḳ-ı ‘azīm
Adı Maḥmūd u Muḥammed hem raḥīm
- 0114 Faḳr-ıla cūd u seḥā idi işi
Bāṭıla itmezdi hergiz cünbişi
- 0115 Ḥayr işe lā dimedi ol ḥande-rū
Bitürürdi kim gelürse yalvaru
- 0116 Şanusı ḥayr idi hep ā‘ dāsına
Var kıyās it niçeydi aḥbābına
- 5a 0117 Hoş güleç yüzlü-di ğam tutmaz-ıdı
Kaḳıyup kimseye kaş çatmaz-ıdı
- 0118 Ğamlılar görse yüzün ferḥān-ıdı
Ağlayu-gelen aña ḥandān-ıdı
- 0119 Kaḳımazdı kimseye dünyā-içün
Kın-dururdi dā‘ ima ‘uḳbā-içün
- 0120 Şabr iderdi kendüye olsa ezā
Yā sükūt-ıla yā ḥod ḥüsn-i edā
- 0121 Kaşulamazdı anı düşnām-ıla
Çağırurdi her birin hoş- nām-ıla
- 0122 Gelseler ‘özü-ile soñra nādimīn
Hoş kabūl eylerdi fi‘l-ḥāl ol Emīn
- 0123 Hemm-i dünyā-y-ıla hergiz yitmedi
Ğamm-ı ‘uḳbā hiç dilinden gitmedi
- 0124 Lehv u lu‘ba virmedi kaṭ‘ ā rızā
İtmemişdi tıfl-iken ol murtażā
- 0125 Söylemezdi hergiz ol zāyi‘-kelām
‘İlm ü ḥikmet söyler-idi ve’s-selām

- 0126 Ger mizāḥ itse iderdi şer‘-ile
Ḥāṭırına daḥı deḥşet gelmeye
- 0127 Günler olurdu ki yimezdi ta‘ām
Yir ü gök miftāḥı eldeyken tamām
- 0128 Arpa ununu eletmezdi o şāḥ
Ḥoş mübārekdür diyü yirdi o māḥ
- 0129 Her mübāḥı yirmez-idi yir-idi
Ḳul olana bu da çoḳdur dir-idi
- 0130 Tiz tırurdu itse da‘vet bir gedā
Şāḥ-ı kevneyn iken ol nūr-ı Ḥudā
- 0131 Yir-idi her ne getürse ol faḳīr
Anı ögerdi nefis ü ger ḥaḳīr
- 0132 Eyler-idi anda çoḳ ḥamd u şenā
Bize de vir bu ḥışālı rabbenā
- 0133 Ḥastalar şorup iderdi ta‘ziyet
Uluya ḥürmet kiçiye merḥamet
- 5b 0134 Ḥüḳm içinde birdi ḥaş-ıla ‘amm
Gösterürdi anda ‘adl-ıla kıyām
- 0135 Kimseye itmezdi hiç meyl-ile zūr
Ger aña gelse Süleymān-ıla mūr
- 0136 Meskenet ehline ḥoş ḡam-ḥār idi
Dā’imā faḳr ehline hem-vār idi
- 0137 Giyer-idi hem tevāzu‘ la ‘abā
Dir-idi ehl-i ‘abāya merḥabā
- 0138 Dā’imā işār idi kārı anuñ
Vaḳf-ıdı faḳr ehline varı anuñ
- 0139 Virmedi dünyā dū dirhem aña hem
Tiz giderdi gelse destine ne ḡam
- 0140 Şadr-ı pāki ḡıll u ḡışdan pāk-idi
Göñli alçaḳ menzili eflāk-idi
- 0141 Kendüye kemlik iden küstāḥına
‘Özr iderdi yalvarup Mevlā’sına
- 0142 Dir-idi iy rabb-i dānā-yı ‘afv
İtmez-idi bunu ger bilseydi o

- 0143 Nefsi için komadı taş üzre taş
Hak işinde kor-ıdı taş üzre baş
- 0144 Şıgar-ıdı her yetimün başını
Dest-i luṭf-ıla silerdi yaşını
- 0145 Menba‘ü’l-ādāb-ıdı ol ḥayr-ı nās
Ululanmazdı giyerdi hem palās
- 0146 Şāh-iken kevneyne giymezi harīr
Kaçmasun benden diyü her bir faḳīr
- 0147 Göñli alçaḳ idi kendü ‘ālīşān
Virür-idi *ḳābe ḳavseyn*²⁷ den nişān
- 0148 Gıtmez-idi hiç vuzūsuz bir yire
Yatmaz-ıdı hem vuzūsuz pistere
- 0149 Az uyurdu gice ol mi‘mār-ı dīn
Siyyemā vaḳti’s-seherde ol Emīn
- 6a 0150 Gel naẓar ḳıl bu ḥışāla sen daḥı
Bizde var mıdur birisi iy aḥī
- 0151 Çünkü öykünmeyesin ol ḥāna sen
Nicesi ümmet olursın aña sen
- 0152 Olmaḳ isterseñ ḥabībe āşinā
Vir şalātı bul anuñla rūşenā

Ağaz-ı kitāb

- 0153 Söyle iy güyende-i esrār-ı Hak
Çün tulu‘ itdi saña envār-ı Hak
- 0154 Kenz-i maḥfınūñ dilidür bu zebān
Depret anı kim demidür bu zamān
- 0155 Oḳı seyrinden ol a‘lā serverün
Ol hümā-yı ḳuds ü ol cān-perverün
- 0156 Nireden geldi niye geldi o şāh
N’eyledi ya ḳanda ṭolundu o māh
- 0157 Hoş ‘ayān it bize sözüñ aşlını
Ḳıl mübeyyen faşlını vü vaşlını

²⁷*ḳābe ḳavseyn* : Kur’ānı Kerim : Necm Suresi, ayet : 9. : “Onunla arasındaki mesafe, iki yay kadar yahut daha az kaldı.”

- 0158 *Küntü kenz*'ün²⁸ maḥzeninden fetḥ-i bāb
Eyleyüp ṭāliblere ḳaldur niḳāb
- 0159 Bu ḥazā'ın dürrlerinden ḳıl niṣār
Bī-nevā olsun nevāle ṣad-hezār
- 0160 Söylegil ṣīrīn kelām-ile nükāt
Senge çalsun kūzesin ḳand u nebāt
- 0161 Ḳanda kim sulṭān-ı kevneyn ola yād
Düşe her ḥüsn ehline anda kesād
- 0162 Būy-ı zülfinden yiter bize hemīn
Bitmesün sūnbül benefşe der-zemīn
- 0163 Sāye'-i ṭūbāsı besdür ümmete
Düşmesün serv-i şanevber zaḥmete
- 0164 Bu sözüñ ḳatında şıyt-ı bülbulān
Pīşe-i ceḥl içre şıḳlıḳdur hemān
- 0165 Diñle benden söze aḡāz ideyin
Evc-i mā' nī içre pervāz ideyin
- 6b 0166 Vaḥdet-i maḥzında iken ol ilāh
Yoḡ-ıdı bu fevḳ u taḥt u kūh u gāh
- 0167 Baḥr-ı vaḥdetdeydi ol dürr-i yetīm
Yoḡ-ıdı keşretten āvāz iy selīm
- 0168 Vaḥdet-i zātında idi hep şu'un
Daḥı munzamm olmamışdı ḳāf-ı nūn
- 0169 Yoḡ-ıdı evşāf-ı esmādan nişān
Diñlegil anuñ zuḥūrından beyān
- 0170 'Āşıkı yoḡ-ıdı ma' şūḳ var-ıdı
'Andelibi yok 'aceb gül-zār-ıdı
- 0171 Diledi ol Ḥayy u Ḳayyūm u Ḳadīr
Ol tuvānā ol Kerīm ü ol Ḥabīr
- 0172 Ol şu'ūnı birbirin izḥār ide
Vaḥdetine her biri iḳrār ide
- 0173 Düzile bu sāfilāt u 'āliyāt

²⁸ **küntü kenz:** Gizli hazine. “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim. Birtakım kimseleri yarattım, onlara kendimi bildirdim ve onlar da Ben’i bildiler.” Bu sözü bazı hadis bilginleri (İbn-i Teymiye, Zerkeşî, İbn-i Hacer, Suyûtî...) uydurma hadis arasında gösterirler. Mehmet Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmi kaynaklı Sözler*, İstanbul, Enderun Kitabevi, 1992, s.91.

Hāşıl ola cümle emr-i mümkināt

- 0174 Yā şana dükkān u bāzār açıla
Her taraf bir nev‘ a gül-zār açıla
- 0175 Şoñradan gele bu şehrüñ hācesi
Ya‘ nī inşān-ı mükerrem nicesi
- 0176 Kimisi t̄alib kimi dellāl ola
Bey‘ u bāzār ola bir hoş hāl ola
- 0177 Bu metā‘ ı şanma kettān u harīr
Bu metā‘ ma‘ rifetdūr iy dārīr
- 0178 Bu ticāret-çün gelüpsin iy hāce
“*Mā h̄alaḳtu’l-cinne*”²⁹den oḳı hece
- 0179 Olmaḳ isterseñ ḥabībe āşinā
Vir şalātı bul anuñla rūşenā
- 0180 Çün bilinmek diledi ol pāk-i zāt
Ya‘ ni zātından zuhūr ide şıfāt
- 0181 Rūḥ-ı pāk-i Aḥmedi mirāt ola
Maḫhariyyetde bu hem bi’z-zāt ola
- 0182 Buña maḫhar ola ğayr-ı mümkināt
Biline el-ḥalkı minniden niḳāt
- 7a 0183 Yaradılmamışdı eşyādan vücūd
Pes temevvüc eyledi deryā-yı cūd
- 0184 Yemm-i cum‘ a çün irişdi bu eşer
Sāhil-i farḳa bıraḳdı bir güher
- 0185 Bir güherdür ol ki nūr-ı kibriyā
Āşikāre olur andan ibtidā
- 0186 Aḥmed’üñ nūrını evvel kıldı var
Zāt-ı nūrından o ferd-i kird-ġār
- 0187 Çünki nūr-ı Aḥmed’ī buldı vücūd
İtdi ol-dem Rabb’isine beş sücūd
- 0188 Beş sücūdu bize oldı beş namāz
Nāzı ḳogıl beş namāzı it niyāz
- 0189 Rūḥ-ı Aḥmed’den de rūḥ-ı enbiyā

²⁹ **ma h̄alaḳtul cinne** : Kur’ānı Kerim : Zāriyāt Suresi, ayet : 56. : “Ve ben insanları ve cinleri sadece bana kul olsunlar diye yarattım.”

Yaradıldı cümleten buldı ziyā

- 0190 Enbiyā ervāhı çün buldı zuhūr
Evliyā ervāhı andan aldı nūr
- 0191 Evliyā rūhından oldu mü'minūn
Böyle zāhir oldu sırr-ı kâf-ı nun
- 0192 Rūh-ı mü'minlerden oldu āşiyān
Āşilerden zāhir oldu kâfirān
- 0193 Yaradıldı rūh-ı kâfirden nifāk
Ya' nī ervāh-ı münāfık oldu çak
- 0194 Gel teemmül eyle işbu şan'atı
Keşrete geldikçe artar zulmeti
- 0195 Bu mişālî gör ki gitsün iştibāh
Nūr-ı āteşten olur dūd-ı siyāh
- 0196 Rūh-ı insāniden ervāh-ı melek
Yaradıldı tā ki zeyn oldu felek
- 0197 Anuñ ervāhından oldu cinniyān
Cinnilerden oldu hep şeytāniyān
- 0198 'Ālem-i ervāhdan itdi işgüzer
Oldı bu milk ü melekūt ser-be-ser
- 0199 Hem nebātāt u ma'ādin oldu var
'Unşuriyyāt dahı oldu āşikār

**Faşl-ı fi sîret'ün-nūrihi şallallahu Te'ālā
'āleyhi ve sellem ve 'alā ālihi ve aşhābihi**

- 7b 0200 Çünki oldu yir ü gök emr-i tamām
Diledi ol Hıyy u Bākī lā-yenām
- 0201 Taht tamām oldu āña sultān gele
Mülk yaşandı pes āña bir cān gele
- 0202 Pes yaratdı ādemi perverdigār
Tā ki maqşūd ola andan āşikār
- 0203 Muştafa nūrını ol Hıyy-ı Kādīr
Ādem'ün alnında kıldı müstenīr
- 0204 Okıdı ol nūr-ı haqq hāmd u şenā
Virdi düpdüz 'āleme hüsn ü behā

- 0205 Didi Ādem kim-dürür yā-rab bu nūr
K'itdi cebhem üzre behçetle zuhūr
- 0206 Didi Hāk nūr-ı ḥabībümdür yaḳīn
Aḥmed u Maḥmūd u ḥatmü'l-mürselīn
- 0207 Mebde'-i kevneyn olan budur tamām
İbtidādan tā bulınca ihtitām
- 0208 'Āleme bu nūr-ıla virdüm ziyā
Pes bu nūr-ıla bulan bulur bahā
- 0209 Hep tufeylīdür bunuñ eşyā kamu
Dostuna cennet 'adusına ṭamu
- 0210 Tırdı pes Ādem'de ol nūr sāl māh
Şoñra Havvā alnına irdi çü-māh
- 0211 Göçdi Havvā'dan çü nūr-ı Muştafa
Kondı Şit'üñ alnına virdi ziyā
- 0212 Göçdi menzil menzil ol nūr-ı Hudā
Cismine vü rûḥına cānum fedā
- 0213 Nire kim kondı karar itdi o nūr
Ġammı gitdi buldı behçetle zuhūr
- 0214 Zīrā ol devlet hümāsıdur iy şāh
Kime şalsa sāye olur pādīşāh
- 0215 Böyledür naql-ı şaḥīḥ içre ḥaber
Hıfz idüp ol nūrı hoş Rabbü'l-beşer
- 8a 0216 Kañkı şulbī raḥme kim kondı o nūr
Bulmadı şirk ü zinā andan zuhūr
- 0217 Seyr idüp aşlāb-ı tāhirden o şāh
Tāhirāt erḥāmına kondı çü-māh
- 0218 Kondı 'Abdu'llāh'a tā nūr-ı Nebī
Kim odur ol şāh-ı kevneynüñ ebi
- 0219 Tırdı alnı üzre gösterdi nişān
Ehl-i Mekke cümlesi gördi 'ayān
- 0220 Kim ki göreydi anı bi-iḥtiyār
'Āşık olurdı hemān ol bi-ḳarār
- 0221 Nice olmasunlar aña müşterī
Kim Cenāb-ı Hāk sever ol serveri

Hikāyet-i münāsibi'l -hāl

- 0222 Gördi bir hātun anuñ bir kez yüzün
Var-iken anda cemāl ü māl-ı dīn
- 0223 Çün yüzinde gördi ol nūrdan ziyā
Yırtıdı 'iffet perdesin gitdi hayā
- 0224 Kendüyi 'arz itdi 'Abdu'llāh'a ol
Didi 'Abdu'llāh aña yirüñde ol
- 0225 Ger zinā ise murāduñ iy degā
Baş gitmek olur ol olmaz revā
- 0226 Ger helāl vech-ile olmağsa murād
Tır yirüñde tiz gelem iy hoş-nihād
- 0227 Tiz yügürdi hānesine ol hümām
Āmine tapusına virdi selām
- 0228 Kim resūlüñ olacağdur ānesi
Bu sadefdür ol anuñ dūrdānesi
- 0229 Çünki 'Abdullāh'ı gördi nūr-ıla
Düşdi pes mihr ü muḥabbet cānına
- 0230 Ġālib oldı rūḥına nūr-ı resūl
Tālībi cem' oldı buldı vuşul
- 0231 Düşdi ol sa' atde nisān-ı kerem
Ol sadef cevfine oldı muḥterem
- 8b 0232 Katre iken oldı pes dürr-i yetīm
Dürretü't-tāc oldı ol mişl-i 'adīm
- 0233 Ānesine itdi çün nūr intikāl
Buldı 'Abdu'llāh cebīninden zevāl
- 0234 Tiz yügürdi va' desine ol kerīm
Buldı ol hātunı ol yirde muḳīm
- 0235 Didi geldüm va' deye virgil cevāb
Didi hātun aña iy merd-i şavāb
- 0236 Sen degüldüñ va' de itdügüm kişi
Ol güzeldi qanı anuñ cünbişi
- 0237 Var-ıdı anuñ yüzinde bir ziyā
Ol ziyāya baş-ıla cānum fedā

- 0238 Gitmiş ol nūr şimdi senden neyledüñ
Anı kankı yirde zāyi‘ eyledüñ
- 0239 Didi ehlüm katına vardum bu dem
Didi ol devlet anuñmış n’idem
- 0240 Ben o nūra ‘āşık idüm iy civān
Gitdi ol va‘ de işüñe var hemān
- 0241 Şanma kim ter-dāmen olam iy selīm
Kim benüm ‘iffet haremide muķim
- 0242 Çok-durur böyle hikāyet bi-şümār
Söylenürse söz uzar bulmaz qarār

**Faşl-ı fī teşerrüfî’l- vālidihî bî-nūru’n-nebīyyi şallallahu te‘alā
‘aleyhi ve sellem**

- 0243 Anası rahmine çün düşdi o nūr
İtdi hoş hāl-ile vechinde zuhūr
- 0244 Hastalar görüp anı olurdı sağ
Ġammīler ġamından eylerdi ferāġ
- 0245 Görse ā‘ māyı bulırdı rüşenā
Ümmet-iseñ ol anuñla āşinā
- 0246 Gün-be-gün hūb oldu hayru’n-nisā
Çün anuñ rahmindedür hayru’l-verā
- 0247 Kutlu fāl ile açıldı tal‘ atı
Mekke’nüñ içinde buldı şöhreti
- 9a 0248 Kim Ebū Tālib gelini Āmine
Düşeli bu nuṭfe anuñ rahmine
- 0249 Artdı hüsn-ile bahāsı dem-be-dem
Oldı bu halk içre ġāyet muḥterem
- 0250 Buldı erkekle dişi anda sürūr
Kim ola rahmindeki ol ‘ayn-ı nūr
- 0251 Kankı sa‘ atde toġā ol tıfl-ı pāk
Aña cānlar cism ü yüzler ola ḥāk
- 0252 Diyü oġşarlardı ol tıfl-ı müdām
Daḥı toġmadın görüñ zi-iḥtirām

- 0253 Gökdeki günden Ebū Tālīb anı
Şakınurdu bekleyüp ol gülşeni
- 0254 Kim nübüvvet goncası anda bite
Büy-ı ma' nî ' âlemi düpdüz tuta
- 0255 Ol şadef üstine ditrerdi delīm
Tā selāmetle toğa dürr-i yetīm

**Hikāyet-i diger fi fazlı'n-nebiyyi
şallallahu te' āla ' aleyhi ve sellem**

- 0256 Diñleñüz benden bunu iy dostān
Tā ki naql idem bir ā' lā dāsītān
- 0257 Kim bilesin kimdür ol sulṭān-ı dīn
Cümle ' ilmüñ maḥzeni ol ḥān-ı dīn
- 0258 Çün yaradıldı zemīn ü āsümān
Yirler alçaq gökler ā' lā sāye-bān
- 0259 İtdi gök yire ḥaḳāretle naẓar
Didi aña iy zemīn-i muḥteḳır
- 0260 Nice ā' lādur benüm gör ḥilḳatüm
Daḥı nūrānī olupdur ḥil' atüm
- 0261 Ḥilḳatuñ alçaq senüñ rüyuñ siyāh
Ḥisset-i ṭab' -ıla olmışsın tebāh
- 0262 Bendedür rühāniyān kerrūbiyān
Sendedür hep fāsıḳān u ' āşiyān
- 0263 Gerçi ni' metler ider sende zuhūr
Līk bendendür aña hep neşv ü nūr
- 9b 0264 Bitmez-idi sende benden yağmasa
Çeşmeler akmazdı benden inmise
- 0265 Bendedür yıldızlar ile āfitāb
Benden iner saña nūr u māh-tāb
- 0266 Benden irmese saña nūr u ziyā
Tā ebed zulmetde idüñ bī-merā
- 0267 Bendedür seyyāre ile şābitāt
Benden inmişdür yire hem beyyināt
- 0268 Bendedür cümle melā' ik bī-ḳuşūr
Ḥaḳḳa ṭā' at üzredürler bī-fütūr

- 0269 Kimisi sācid kimi kā'im-durur
Her neye mā' mūr ise kā'im-durur
- 0270 Ekşeri fışk ehliidür sükkānınuñ
Bil metā' in ne'ydügin dükkānıñuñ
- 0271 'Arş ü kürsī bendedür levh u qalem
Qanķısı var sende söyle tā bilem
- 0272 Yir işitdi bu hitābı oldu lāl
Hacletinden sāķit oldu kesdi qāl
- 0273 Huccet-ile şabit oldu ihtikār
Meskenet bābında pes tıtdı qarār
- 0274 İtdi çün alçaklığına i' tirāf
Görenler virdi aña ol Rabbi 'āf
- 0275 Ol zamān irdi ki ol nūr-ı kıdem
Bu zemīnūñ üstine başa qadem
- 0276 Yir ü gök ehline düşdi gulgüle
İrdi hamd-ıla şenāsı her dile
- 0277 Müjde irişdi cihāna ser-be-ser
Yiryüzine konar ol hayru'l-beşer
- 0278 Pes hitāb itdi o dem Rabb-i mu' in
Muştılıkdur saña iy 'arz-ı mehīn
- 0279 Meskenetle çünki itdūñ ihtikār
Baña hoş geldi sükūtuñ olma zār
- 0280 Saña bir 'izzet müyesser eyledüm
Saña bir devlet muqadder eyledüm
- 10a 0281 Kim müyesser olmamışdur kimseye
Ne semāvāta ne ārş u kürsīye
- 0282 Ol habībūme sen olursın mekān
Kim anuñ-çun oldu "'emr-i kün fe kân"³⁰
- 0283 Yok-durur hāķumda andan muhterem
Mebde'-i hāķumdur ol şāh-ı kerem
- 0284 Olmasa ol yaradılmazdı felek
Olmaz-ıdı ins-ile cinn ü melek

³⁰**Kün fe kân** : Kur'ānı Kerim : Bakara, ayet : 117., Āl-I İmrān Suresi, ayet : 47-59., En'am Suresi, ayet : 73., Nahl Suresi, ayet : 40., Meryem Suresi, ayet: 35., Yāsin Suresi, ayet : 82, Mū'min Suresi, ayet : 68. : "Ol, hemen oldu."

- 0285 ‘ Arş u kürsî bunuñ-çün oldı var
Anuñ-çün oldı eşyâ âşikâr
- 0286 Lutf-ı rûzından güneş bir lem‘ adur
Fazl-ı leylerden kamer bir şem‘ adur
- 0287 Ol habîbüm işiginde rûz u şeb
İki çâkerdür ilerler bâ-edeb
- 0288 ‘ İzzeti yanında anuñ âfitâb
Bir qalaylu mîh başıdur der-hisâb
- 0289 Nisbet olsa naqd-i fazlına kamer
Bir müzahref aqçedür aña hayr
- 0290 Bu sa‘ âdet saña besdür iy zemîn
Kim yakında saña konar ol emîn
- 0291 Ol senüñ üstünde ider da‘ veti
Kim girü saña olısar ‘ avdeti
- 0292 Ol senüñ üstünde kılsar namâz
Ol senüñ üstünde bulur ‘ izz ü nâz
- 0293 Ol senüñ zahruñda idiser ğazâ
Bulısardur señde ol ni‘ me’l-cezâ
- 0294 Dikiserdür sende İslâm sancagın
Bulısardur sende İslâm revnağın
- 0295 Ümmet olısar aña hayru’l-ümem
Aña enşâr olısar ehl-i himem
- 0296 Yapısardur sende ol mi‘ mâr-ı dîn
Bi’t-tamâm İslâm binâsı metîn
- 0297 Günde beş kez sende oğınur ezân
Kılsarlar beş namâzı ba’de-zân
- 10b 0298 Gök işitdi bu hitâbı itdi reşk
Ebr-i ğamdan anuñ-içün dökdi eşk
- 0299 Bu haberden ğama düşdi âsümân
Aña rahm idüp didi ol müste‘ân
- 0300 İy mağall-ı aqzıyem çekme nedem
Ol habîbüm saña da başar qadem
- 0301 Anı da‘ vet eyleyem mi‘ râc ide

Yümn-ile eflākümi minhâc ide

- 0302 Bu haberlerden ne tıyduñ iy cüvân
Añladuñ mı kimdür ol faḥr-i cihân
- 0303 Ḥāk-i na‘ line çeker ‘arş iştıyāk
Sen niçün yolında çekmezsın şıķāk
- 0304 İttibā‘ it sünnet-i ğarrāsına
Şıdķıla gir şer‘at-ı ‘ulyāsına
- 0305 Tıut tevāzu‘ dāmenin mişl-i zemîn
Ḥubb-ı Aḥmed ola şadruña defîn
- 0306 Meskenetle gör ne ‘izzet buldı ḥāk
Kibr-ile ‘arzuñ libāsın itme çāk
- 0307 ‘İzzete irdi mehîn-iken zemîn
‘İzzet ehli kibr-ile olur mehîn
- 0308 Ger bu söz yād ola tā yevmü’l-kıyām
Ḥaḳ budur bir ḥarfı olmaya tamām
- 0309 Olmaḳ isterseñ ḥabībe āşınā
Vir şalâtı bul anuñla rüşenā
- 0310 Başla söze söyle bir şîrîn maḳāl
Tūtî vü bülbül ola ol sözde lāl
- 0311 Cem‘ olıpdur bunda çün ‘āşıḳları
Muntazırdur ol şehüñ tāliblei
- 0312 Söyle ol faḥr-ı cihānuñ mevlūdın
Nice geldi bunda ol mimār-ı dîn
- 0313 Yaḳ vüçüduñ micmerinden hoş buḡūr
Ol ḳoḳudan bula dîn ehli sürūr
- 0314 Saç dehānuñ şışesinde bir gül-āb
Tā demüñden revnaḳ alsun müşğ-i nāb
- 11a 0315 Vir bize şîrîn haberden tayyibāt
Tā bile miḳdārını ḳand ü nebāt
- 0316 Hem şuna zerrîn ḳadeh peymānesi
Ola ol nev ğoncanuñ āvāresi
- 0317 Çü yaḳın oldu ki ol meh-rū toġa
Maḫharından zāḫir ola bâziġa

- 0318 Anasından itdi envār-ı suṭū⁶
Nitekim şems öyledür ḳable't-ṭulū⁶
- 0319 Gelmeden ʿālemlere virdi ziyā
Gör nice rahmet-durur ol Muṣṭafa
- 0320 Bu cihānda düşdi pes şıyt u sedā
Kim bu gice ṭoġar ol şems-i Ḥudā
- 0321 Cennet içre irdi Rıdṽān'a ḥaber
Kim anı zeyn eyleye ol ser-te-ser
- 0322 Hem cehennem mālikine irdi bu
Heybetin ref' idüp örtile ṭamu
- 0323 Bu gice irsün şeyāṭine rücüm
Çıkmayup göklere çeksünler hümüm
- 0324 Bu gice hem putlar olsun ser-nigün³¹
Ḥālını bilsün o ḳavm-i müşrikün
- 0325 Amīne Ḥātun dir ol ḥayru'n-nisā
Ol gice kim ṭoġdı ol ḥayru'l-verā
- 0326 Didi taş u ağaçlar merhaba
Merḥabā iy faḥr-ı ʿālem merḥabā
- 0327 Merḥabā iy ʿāṣī ʿümmeṭ melce'i
Merḥabā iy sūr-ı ʿālem merḥabā
- 0328 Āsitanuñdan umarlar hep aṭā⁶
Müzṇib ü maġfūr-ı ʿālem merḥabā
- 0329 Merḥabā iy server-i dünyā vü dīn
Merḥabā iy nūr-ı ʿālem merḥabā
- 0330 Ḥazretüñle iriserler ḳurbete
İy nice mehcūr- ı ʿālem merḥabā
- 0331 Yümn-i imān-ile çok ehl-i şekā
Olısar mesrūr-ı ʿālem merḥabā
- 0332 Niçeler büt-ḥāneden şiddīḳ ola
Keşf ola mestūr-ı ʿālem merḥabā
- 11b 0333 İy ʿaceb büt-ḥāne iken niçe beyt
Olısar ma' mūr-ı ʿālem merḥabā

³¹ 324. Beyit, 323. Beyitin karşısına yazılmış.

- 0334 Sāye-i luṭfuñla niçe ḥāmilīn
Olalar meṣhūr-ı ‘ālem merḥabā
- 0335 Maḳdemüñle bulısar berd-i yakīn
Küfr-ile maḥrūr-ı ‘ālem merḥabā
- 0336 Saña tābi‘ olmayan gerden-keşān
Olısar maḳhūr-ı ‘ālem merḥabā
- 0337 Didi hem bir kimse virdi hoş selām
Görmedüm yüzini söylerdi kelām
- 0338 Kim bu gice toğısar bu tıfl-ı pāk
Pāyine ruḥsār-ı şehler ola ḥāk
- 0339 Māye’-i devletdür ol sultān-ı dīn
Sāye’-i ‘izzet-durur ol ḥān-ı dīn
- 0340 Muştılık senden toğar ol tıfl-ı cān
Gelmesine muntazır kerrūbiyān
- 0341 Adını anuñ Muḥammed koyalar
Aña cāndan ḥidmet itsün dāyeler
- 0342 Maẓhar-ı ḥaḳdur ol tıfl-ı nāzenīn
Aña ḥadim ola Cibrīl-i emīn
- 0343 Gitdi bu kimse girü fetḥ oldı bāb
İki ḥātun geldi mişl-i āfitāb
- 0344 Birisi Meryem birisi Āsiye
İtdiler rıfḳ-ıla baña tehniye
- 0345 Didiler devletlü başuñ var-ı mış
Ṭali‘uñ mes‘ūd ü baḥtuñ yār-ı mış
- 0346 Kim toğar senden ol faḥru’l-enbiyā
Zulmet-iken bulısar ‘ālem ziyā
- 0347 Çün yakın oldı gele ol yār-ı dīn
Oḥşadılar anı daḥı gelmedin
- 0348 Çün ḥarāret ḡālib oldı cānuma
İkisi oturdı iki yanuma
- 0349 Virdiler bir kāse ile şerbeti
İçdüm andan ben zülāl-ı ḥikmeti
- 12a 0350 Nūra ġarḳ oldum anı içdükde ben
Rāḥat oldum çekmedüm her-giz miḥen

0351 Geldi bir mürğ-i ilāhī ol zamān
Arķamı şıǵadı oldum şādmān

0352 Toǵdı ol sa‘ atde ol hayru’l-enām
Tur ayaǵa kıl habībe ihtirām

**Ṭulū‘u’ş-şemsü ‘alā hayru’l-ümem kad tevellī hāriben minhāz’z-zulem
ebşiri ‘uşşāk-ı nūru’l-Muştafā ve’rķuşū yā ehle’l-himem
faşl-ı fī himmetihi ḥaķķ-ı ümmetihī şallallahu te‘alā**

0353 Āmine Hātun dir ol hayru’n-nisā
Çünki yire düşdi ol hayru’l-verā

0354 Baķdum anuñ himmetine ol zamān
Secdeye varmış o nūr-ı müste‘ān

0355 Kulaǵum aǵzına urdum diñledüm
Himmetini gördüm ol dem aǵladum

0356 Yalvarup Mevlā’sına dir iy Ğanī
Çün ‘anā iķlīmine şalduñ beni

0357 Baña baǵışla bu ‘āşī ümmeti
Çekmeyem tā rüz-ı ferdā kürbeti

0358 Ümmet-iseñ añla iy ehl-i başar
Bu söze inşāf-ıla eyle nazar

0359 Toǵdıǵı dem yokladı ol ümmetüñ
Sen añar mısın hiç anuñ sünnetüñ

**Faşl-ı fī irḥaşātihi şallallahu te‘alā ‘aleyhi ve sellem
fī’l-ḥikāyeti’l-mübeyyen**

0360 Diñle benden bunı iy ehl-i riyāz
Bu sözi naķl itdi reyḥānu’l- ‘ıyāz

0361 Ol gice kim toǵdı ol sulṭān-ı dīn
Ol kerāmet ma‘deni ol ḥān-ı dīn

0362 Ehl-i şirke ‘īd-idi hem ol gice
Ṭut kulaķ benden yaña diyem nice

12b 0363 ‘Ādet-idi anlara ol ķavm-i ‘āķ
Varalar büt-ḥāneye bi’l-ittifāk

0364 Bütlerle secde ile ķurbān ideler
Her biri ta‘zīm ü iḥsān ideler

- 0365 Pes bu ‘ādet üzre bir cemm-i ğafīr
Vardılar bühāneye bi’sel-‘aşīr
- 0366 Gördiler eşnāmı olmuş ser-nigūn
Yüzleri üzre düşüp olmuş zebūn
- 0367 Pes bunı gördükde efgān itdiler
Ġayret-ile yüregi kān itdiler
- 0368 Yügrişüp kaldurdılar ol bütleri
Ġālī üzre çün kodılar anları
- 0369 Yüzleri üzre yıkıldılar yine
Def i kaldırup kodılar yirine
- 0370 Turmayup yirinde eşnām-ı şerār
Yüzleri üzre yıkıldılar se bār
- 0371 Çün bu ħālī gördi küffār-ı Kureys
Biribirine didiler iş ü iş
- 0372 Didiler ol demde iy eşnāmımız
Hep fedādur size cān u mālımız
- 0373 İy ‘aceb bizden mi oldu bu kuşūr
Yoksa bir ġālīb size itdi mi zūr
- 0374 Bizden oldu-sa kanı ‘avf u kerem
Kim bizi yaqdı bu dem nār-ı nedem
- 0375 Kanı heybet kanı ġayret kanı nām
‘Ālem içre olduñuz rüsvā-yı ‘amm
- 0376 Bu sözi dirken bular iy muqtedā
Geldi eşnām içre hātifdan nidā
- 0377 K’ey cehālet vādisinde hā’imūn
V’ey dālālet merta‘ında sā’imūn
- 0378 Kim bu gice toġdı ol mirāt-ı zāt
Doymadı nūrına ‘Uzzā-y-ıla Lāt
- 13a 0379 Şark u ġarba kanda kim irdi o nūr
Bütleri düşdi yüzün buldı fütūr
- 0380 Bu gice kim toġdı bunda tıfl-ı pāk
Sīnesi cümle mülūkuñ oldu çāk
- 0381 Korku düşdi cümle küffār içine
Düşdi āteş şan ‘alef-zār içine

- 0382 Bu gice āteş-perestüñ odları
Söyünüp şındı feza‘ dan odları
- 0383 Sāvenüñ şehrinde ol baħr-ı şaġır
K’anda var-ıdı kilisālar şehır
- 0384 Çünkü deryā-yı ‘ulūm itdi zuhūr
Yire ġavr itdi o deryā oldı şūr
- 0385 Çatladı kistrānuñ eyvānı bu dem
Ehlinüñ ġalbine düşdi hemm ü ġamm
- 0386 Yatmadı kayser ġaşrunda bī-hümūm
Kesr olup kistrā eridi mişl-i mūm
- 0387 Bu gice şeytāna atdılar şihāb
Niçesi yandı vü buldı iltihāb
- 0388 Göklere çıkmakda me’yūs oldılar
Düşdiler yirlerde menkūs oldılar
- 0389 Niçe bir eşnām-içün iy ġavm-i dāl
Tañrımız dir siz idersiz ibtihāl
- 0390 Nef‘ u ġarra ġādir olmayan cemād
Niçe tañrılık ider iy bed-nihād
- 0391 Terk idüp eşnāmı iy ehl-i şeġāb
Dīn-i İslām tañrısın idüñ ġaleb
- 0392 Çün işitdiler bu hātifden nidā
Şafħa-ı cāna yazıldı bu edā
- 0393 Varġa bile hāzır idi kışşada
Añlayup aħvāli yandı ġuşşada
- 0394 Didi va’llāhi bilün iy ġavm-i lāf
Dīniñüz bātıl-durur yok ġilāf
- 0395 Ėoñ bu aħcār-ı mūhīn bade‘ -zān
Ėālġı ki isteñ ki oldur müste‘ ān
- 13b 0396 Bu sözi her biri iz‘ ān itdiler
Dīn-içün pes terk-i evtān itdiler
- 0397 Varġa İbn-i Nevfel anda tutdı yol
Buldı bir rāhib tenaşşur itdi ol
- 0398 Okıdı Tivrāt ü İncīli sezā

Old'ol dīn içinde gāyet muḳtedā

0399 Şoñra geldi Mekke'ye gördi resūl
Büyüyüp hem erbā'ine irmiş ol

0400 Leyk izhār itmemişdi da'veti
İntizār üzreyken itdi rıhleti

Faşl-ı fī rızā'ihī şallallahu te'ālā 'aleyhi ve sellem

0401 Diñle benden bunı iy yār-ı nebī
Söyleyem saña zī esrār-ı nebī

0402 Cān u dilden dāyelik idem saña
Ger kulaḳ tutar-ısañ benden yaña

0403 Tıfl-ı cānuñ şīr-i ḥikmetden eme
Terbiyet bulup irişe hoş deme

0404 İrişe Cibril-i ilhāmdan saña
Şol ḥaberler ki kılsarsın taña

0405 Şadruñı şerh-ile taṭhīr eyleye
'ilm ü ḥikmet birle tenvīr eyleye

0406 Çün vücūda geldi sultān-ı rūsul
Ya'nī ol mimār-ı dīn ḥān-ı rūsul

0407 Mekke'nüñ ḥātunları iy hoş nihād
Oğlın emzürmezdi üç günden ziyād

0408 Dāye tutardı faḳīr u ger ḡanī
Ücret-ile emzürürlerdi anı

0409 Bir kabīle vardı beyne'l-'arab
Ḥū idi anlarda 'iffetle edeb

0410 Işlāḥın diler cehālet ehlinüñ
Ekşerī efḳārdı līkin anlaruñ

0411 Kim Benī Sa'd idi hoş anlara nām
Buldılar āḥir sa'ādetle nızām

14a 412 İttifāḳa içlerinde ḳaḥṭ-ı sāl
Olmağın ḳalmadı anlarda mecāl

0413 Bu sebebden niçe ḥātun Ka'beye
'Azm kıldı erleri daḡı bile

0414 Dāye olup tā ki oğlan alalar

Şāhibinden dürlü ihsān alalar

- 0415 Ol Ḥalīme Ana bileydi o dem
Bir ulu ḥātundı zātü'l-himem
- 0416 'Irķ-ı pāk u ṭab' ı hem mevzūndı
Ḳānī' -idi himmeti efzūndı
- 0417 Olmasaydı cümle evzā' ı laṭīf
Anuñ emmezdi südini ol şerīf
- 0418 Vardı bir yaşluca aruķ deve
Südin içmek içün aldılar bile
- 0419 Līk aç olmağ-ıla süd iy dede
Ḳalmadı ne devede ne anada
- 0420 Var-ıdı bir merkebi ol da za' īf
Cümleden girü ḳalurdı ol naḥīf
- 0421 Geldiler bu ḥāl-ile pes Mekke'ye
Bu ğaraźla vardılar her ḥāneye
- 0422 Cümlesine ḥazreti 'arz itdiler
Bu yetīmdür diyü i' rāz itdiler
- 0423 Ol Ḥalīme Ana ol zāt-ı temiz
Añladı kimdür o sultān-ı 'azīz
- 0424 Emmemişdi kimsenüñ hem südini
Hiç tereddüd itmeyüp aldı anı
- 0425 Ditredi üstine ol ḥātun hemān
Pes ḥelāl-ile ṭanışdı ol zamān
- 0426 Didi budur gerçi bir tıfl-ı yetīm
Līk bundan umaram nef' i delim
- 0427 Çehresi ḥūb ü sa' ādetden nişān
Var cebīninde olısar 'ālīşān
- 0428 Virdi destūr aldılar ol serveri
Bağrına başdı hemān ol dilberi
- 14b 0429 Ağzına aldı çün ol şedy-i laṭīf
İmreyüp süd-ile ṭoldı ol şerīf
- 0430 Oğlı bulmaz-iken anda ḳatre şīr
Gözlenüp ol şedy olda oldu sīr

- 0431 Bu mübâreklikle südlendi deve
Şād u ħurremlikle döndiler eve
- 0432 Niçesi şād olmasun ol māhitāb
Қoynına girdi anuñ ni‘ me’l-me’āb
- 0433 Hicrine aldı vü bindi merkebe
Oldı şevķinden o merkeb fārihe
- 0434 Kimseye yol virmez oldı der-ţarīķ
Kim aña rākib-durur ni‘ me’r-refīķ
- 0435 Merkebine reşk iderdi āsumān
Māh-ı nev na‘l olmaķ isterdi hemān
- 0436 Kanda kim uğradılar bitti çemen
Ümm-i ğilān her biri serv ü semen
- 0437 Ol Ḥalīme ol şerīf-i dāyegān
Virdi her kār sa‘ ādetden nişān
- 0438 Aña hep reşk itdi ehl-i kāfile
Baқdılar çün ḥāline inşāf-ile
- 0439 Didiler ki ol yetīm-i ecmeli
Kāşkī biz alup olayduķ kāfili
- 0440 Çün sa‘ ādet olmadı anlara yār
Geçdi furşat aşşı itmez āh ü zār
- 0441 Geldiler evlü evine sālīmīn
Girdiler yirlü yirine ğānimīn
- 0442 Ol Ḥalīme līk ol kadir-şinās
‘İzzet-ile şöhret buldı beyn-i nās
- 0443 Қoyunun kanda iletseydi çobān
Тoyar-ıdı südlenürdi ol zamān
- 0444 Ğayrılara ḥāşıl olmazdı bu ḥāl
Bildiler ki bu yetīmüñdür ḥışāl
- 0445 Mā ḥaşal yümnī-i kudūmı ol şehüñ
Zāhir oldı dāyesinde ol mehüñ
- 15a 0446 Dir-idi zevci Ḥalīme’ye müdām
Bu sa‘ ādet bize bundandur tamām
- 0447 Қardaşıндan yig severlerdi anı
Her işinde öñ görürlerdi anı

- 0448 Günde bir aylık büyürdi ol imām
Ayda bir yıllık olurdu ol hümām
- 0449 İki yaşa irdi ol sultān-ı dīn
‘Unşur-ı pāki tamām oldu yakın
- 0450 İtdiler anı anasına girü
İtdi anlara mükāfat ol aru
- 0451 Çünkü bulmuşlardı çok hayr-ı keşir
İftirākı oldu anlara ‘asir
- 0452 Didiler anasına iy nesl-i pāk
Sen bilürsin tazedür bu tıfl-ı pāk
- 0453 Doymaya dirüz havā-yı Mekke’ye
Korkaruz za‘if ire taze gonceye
- 0454 Yine vir bize olalum hādimi
Yümn-i pākından bulalum hoş demi
- 0455 Şol-kadar yalvardılar ol ikisi
Doymadı yalvarmağa pes anesi
- 0456 Koşdı āhir anlara ol serverī
Hasret-ile oldu cānından beri
- 0457 Sevnişü geldi pes anlar dārına
Çün mükārin oldılar dildārına
- 0458 Niçe müddet oldu bir gün nāgehān
Dāyenüñ oğlanları ol kāmīlān
- 0459 Dilek itdiler anadan iy ana
Kim Muhammed bile gitsün koyuna
- 0460 Niçe bir maḥbūs olur ol hoş-nihād
Seyr-i şāhra-ıla hoş olsun küşād
- 0461 Gide tā kim ṭab‘-ı pākinden melek
Bize gelsün buña gelmesün ḥalel
- 0462 Bilür-idi mihribān oldukların
Birbirinden anı yig sevdüklerin
- 15b 0463 Virdi destūr aldılar dilşād olup
Şoḥbet-i ihvān-ıla ābād olup
- 0464 Geldi ol sa‘atde Cibrīl-i emīn

Şadr-ı pākin şaḡ ider şahuñ hemīn

- 0465 Ḳalbini şeyṭān-ı ḥaḏdan itdi pāk
 Yirine imān u ḥikmet ḳodı pāk
- 0466 Hem açup anda mübārek bağrını
 Urdı ḡahrına nübüvvet mührini
- 0467 Mühr anuñ-çun urdılar ol pādişāh
 Tā ola maḡşüş-ı der-gāh-ı İlāh
- 0468 Hem işāretdür kim ol nūr-ı zīyā
 Mühr uruldı ola ḡatmü'l-enbiyā
- 0469 Sağ yanında idi ol 'ālī-nişān
 Anı kim görse olurdu 'alışān
- 0470 Nūrı gāhi berḳ ururdu şāmeden
 Lem'ası ṭaşra çıkardı cāmeden
- 0471 Oḡşadı Cibrīl o dem öpdi yüzün
 Didi sen maḡbūb-ı Ḥaḳ'sın iy güzīn
- 0472 Ḥıfḡ ide seni muḡalifden Ḥudā
 Tā ki 'ālemde olasın muḡtedā
- 0473 Bu yaña evlād-ı dāye yūğrişüp
 Evlerine geldiler pes aḡlaşup
- 0474 Didiler bir kişi geldi nāge-hān
 Aḡmed'üñ şadrını şaḡ itdi hemān
- 0475 Heybetinden varımaduḳ yanına
 Ol şehi öldürdi ḳıydı cānına
- 0476 İşidüp dāye anı ol mihri-bān
 Āh u eḡgān-ıla tiz irdi hemān
- 0477 Gördi diridür ṭurur ol serveri
 Līk taḡyir idi vech-i enveri
- 0478 Ḥamd idüp bağrına başdı ol şehi
 Günüleridi māh-tābdan ol mehi
- 0479 Ṭanışup zevcine dir işbu hilāl
 Ḳorḳaram bedr olmadın bula zevāl
- 16a 0480 Ḥoşdur ulaşmaḳ emānet ehline
 Yaraşur kim şems ulaşa burcına

- 0481 Diyü qodılar o şāhı hevdece
‘Azm-i Mekke eylediler bir gice
- 0482 Āmine Hātuna geldiler hemān
Didiler günden güne iş bu cūvān
- 0483 Tāl‘atı hūb u mübārekdür işi
Cümle dilde yir ider her cünbişi
- 0484 Her gören reşk-ile nāzırdur buña
Qorqaruz kim naqş ire gözden buña
- 0485 Anesi aldı anı ikrāmla
Dāyesini gönderüp in‘āmla
- 0486 Altı yıldan soñra gitdi ānesi
Qodı tenhā qaldı ol dürdānesi
- 0487 Gerçi ‘Abdu’l-Muṭṭālib oldu kefīl
Fi’l-ḥaḳīḳa āña Ḥaḳ idi vekīl
- 0488 Çün sekiz yaşına irdi ol ḥabīb
Rıḥlet itdi dünyeden cedd-i lebīb
- 0489 Anı ‘amūsı Ebū Tālib bu dem
Gördi gözetdi kemālince dedem
- 0490 Niçe yıldan soñra ol dāye yine
İki def‘a irdiler didārına
- 0491 Biri bi‘setden oñ idi geldiler
Ḥadice Āna’yı almış buldılar
- 0492 İtdi ol şāh anlara in‘ām-ı ‘āmm
Sevnişü gitdiler anda ol kirām
- 0493 Biri bi‘setden soñ idi kim bular
İşidüp aḥvāli anda geldiler
- 0494 Buldılar imān-ıla hoş izz ü cāh
Buldılar her vech-ile lütf-ı ilāh

Faşl-ı fī kemalātihi Resulu’llah te‘ālā ‘aleyhi ve sellem

- 0495 Çün irişdi on ikiye sinn-i şāh
Bedre yaklaşdı cemāli oldu māh
- 16b 0496 ‘İffet u şıdḳ-ıla buldı şöreti
Nūra ḡarḳ idi mübārek tāl‘atı

- 0497 Anda atm olmış-ıdı ilm ü ayā
Diye-idüñ bu melekdür gūyiyā
- 0498 Bātıla meyl itmedi ol bahtiyār
Dīn-i İbrāhim'i itdi iḥtiyār
- 0499 Varmadı büt-ḥāneye ‘ömrince ol
Gerçi taḥrīk eylediler niçe yol
- 0500 Ḥamrı medḥ itdükçe şübbān-ı Kureyş
Anı zemm eylerdi ol ḥān-ı Kureyş
- 0501 Didi kim ‘aql-ıla māl-ıla ḥasār
Vireni ‘aql ider mi iḥtiyār
- 0502 Gör o sultān-ı ḥadiş-i sinn-iken
Niçe cāmī‘dür sözi añla süḥan
Sözleri cāmīdür añlarsañ süḥan

**Faşl-ı fī seyri ile’ş-Şām şallallahu te‘ālā
‘aleyhi ve sellem**

- 0503 Çün kemāli ‘aql-ıla buldı zuhūr
Dir Ebū-Ṭālib aña iy vech-i nūr
- 0504 Şām’a gitmek üzredür bir kâfile
Pes bile ol gidelüm hem-rāh-ıla
- 0505 Qalbe açıklık virür seyr-i diyār
Siyyemā vaqt-i bahār güftār-ı yār
- 0506 Pes ticāret niyetine çıqdılar
Şām-ıla Buşra öñinde qondılar
- 0507 Var-ıdı çün anda bir rāhib şehīr
Olmış-ıdı ‘ilm-i Tevrat’dan ḥabīr
- 0508 Kesmiş-ıdı ḥalk-ı dünyādan recā
Okımışdı na‘t-ı Aḥmed’dan hecā
- 0509 Hem tevāriḥ içre bulmışdı nişān
Kim geliser bunda ez-rāh-ı fülān
- 0510 Ḥilyesin yazmışdı şuhf-ı dilde ol
Ḥürr-iken olmışdı ol sultāna qul
- 0511 Dīde-bān olmış-ıdı leyl ü nehār
Yolların gözlerdi dā’im zār u zār

- 17a 0512 Gördi çün Buşraya kondı kâfile
Bildi resminden yügürdi şevk-ile
- 0513 ‘Āşık-ıdı ihtiyârı kalmadı
Buldı maḥbûbın qarârı kalmadı
- 0514 Aḥmed’i bildi katına vardı tiz
Sürdi destin yüze ol şāhib-temiz
- 0515 Şordı ḥālın seyyidüñ ikrām-ile
Çok ri‘āyet eyledi i‘zām-ile
- 0516 Çünki şarrāf-ıdı bildi cevheri
Bilmese olmaz ‘aceb her serserī
- 0517 Didi budur raḥmeten li’l-‘ālemīn
Bu olısar hem şefī‘-ul-müznibīn
- 0518 Gözledüm yolda buña taş u şecer
Secde iderdi görimez bī-başar
- 0519 Hem görüñ üstinde bulut sāye-bān
Bu-durur size risāletden nişān
- 0520 Hem budur Tivrāt u İncīlden ḥaber
Evvel āḥir bu-durur ḥayru’l-beşer
- 0521 Bu-durur ḥatmü’n-nübüvvet bī-mirā
Müfliḥ olmaz kim ki ider iftirā
- 0522 Devlet anuñ kim aña enşār ola
‘İzzet anuñ kim bunuñla yār ola
- 0523 Dir Ebū-Ṭālib’e iy ḥayru’l-fetā
Bunı dönder irmesün buña ḥatā
- 0524 Şām’a varduḡda bunı bilür yehūd
Korḡaram mekr ide ol ḡavm-i cühūd
- 0525 Pes Ebū Bekr-ile dönderdi girü
Mekke’ye geldiler ol iki aru
- 0526 Çün irişdi ol yigirmi yaşına
And içerdi cümle ‘ālem başına
- 0527 Anı cāndan yig severdi hem Kureyş
Aña kız virmek dilerdi hep Kureyş
- 0528 Ol sa‘ādetle Ḥadice oldu yār
Raḡbet itdi ol ḥabībe ol niḡār

- 17b 0529 Gönderüp âdem Hadice Aḥmed'e
Didi alsun ṭurmışam ben ḥidmete
- 0530 Yoğ-ısa kendüde çokdur bende māl
Cümlesi yolına olsun pāy-i māl
- 0531 Āferin ol ḥātunuñ idrākine
Āferin fehmine aql-ı pākine
- 0532 Kim cemādı virdi aldı böyle cān
Kim idüpdür böyle ribḥ-i rāyegān
- 0533 Andan oldu ekşer evlād-ı Resūl
Siyyemā ol Fāṭıma ḥayru'l-betül
- 0534 Andan oldu cümle sādāt-ı güzīn
Devletin bahtına şad āferin

**Faşl-ı fi aḥvālihi kable'n-nübüvveti ve bed'ihā
şalla'llahu te'ālā 'aleyhi ve sellem**

- 0535 Erba'ine irdi çün sinn-i Resūl
Hep kemālāt-ıla mevşūf idi ol
- 0536 Fevḳ u taḥta nāzır idi bī-fütūr
Cümlesin muḥdeş bilüp itdi 'ubūr
- 0537 Ḥālīḳ'ına itdi andan intikāl
Nefy ü işbāt itdi ol şāhib-kemāl
- 0538 Pes muvaḥḥid oldu istidlāl-ile
Didi illā'llāh o dem iclāl-ile
- 0539 Düşdi gönline o dem 'aşḳ-ı ilāh
Pes Ḥirā Tağı'nı idindi penāh
- 0540 Gönlini ḥalkdan kesüp mevlāsına
Tutdı yüzün rabbiye'l-'alāsına
- 0541 Şol-ḳadar gönline gālib oldu 'aşḳ
Cümleden kesdi vü tālīb kıldı 'aşḳ
- 0542 Ol mübārek cismine irdi hüzāl
Vech-i pāki bedr iken oldu hilāl
- 0543 Tāze-y-ken gül yüzi oldu ḥazān
Za' ferāna döndi reng-i erguvān
- 0544 Mā-sivādan iyler oldu 'ār u neng

Halk içinde itmez oldu hiç direng

- 18a 0545 Aña maṭlūb oldu ‘ālemde ḥalā
Ġayra virmez göñlini ehl-i velā
- 0546 Sīne suzān dīdesi giryān-idi
Ḥāletinden ol Ḥirā nālān-idi
- 0547 Haftalar gelmezdi ez-ġār-ı Ḥirā
Ġayrıya yol virmez-idi mā-cerā
- 0548 Ger temevvūc itse-di ‘aşk-ı ilāh
Kendüyi atmağ dilerdi gāh-gāh
- 0549 Niçesi şabr itsün ol ḥayru’l-beşer
Bī-nişānī sevdi pes budur ḥaṭer
- 0550 Gerçi eşyā cümlesi andan nişān
Līk bir şāndur ḫamudan bī-nişān
- 0551 Ne menāzil bellū bunda ne sebīl
Ne şadā-yı ḫārbānından delīl
- 0552 Ribḥi pes ḥayret-durur sālīkleriñ
Mayesi ġayret-durur ṭālibleriñ
- 0553 İşbu ḥayretten yürirken nā-gehān
Geldi Cibrīl-i emīn ez āsumān
- 0554 Virdi maḥbūb-ı ḥaḫīkīden ḥaber
Didi hem ism ü şifātından eşer
- 0555 “Sūre-i İkrā”³²la bildürdi nişān
Bildi pes maḥbūbını ol ‘ālī-şān
- 0556 Gelmege başladı Qur’ān āyeti
Yolını buldı vü gitdi ḥayreti
- 0557 İtdi emr ü nehy-i tevḥīd-i Ḥudā
Daḥı tebşīr-i va‘īdinden edā
- 0558 Da‘vete başladı ol ḥayru’l-verā
İşidüp küffār anı itdi mirā
- 0559 Putların tezyīf ü ibṭāl eyledi
Dīnlerin bi’l-cümle batṭāl eyledi
- 0560 Dem-be-dem açdı şeri‘ atdan ḫapu

³²Sūre-i İkrā: .Kur’anı Kerim: Alak Suresi, ayet : 1. “ Oku . Yaratan Rabb’inin adıyla oku.

‘ Āleme saçdı tarīkatdan koķu

- 0561 Kūfürle muzlim iken rū-yı zemīn
zav’-ı īmān-ıla nūr oldu hemīn
- 18b 0562 Gerçi kim īmāna geldi nice merd
Līk küffāra irişdi niçe derd
- 0563 Ġālib oldu cāhiliyyet ġayreti
Diñlemediler delīl ü hūcceti
- 0564 Pes ezā kaşdına yüz tutdı řerār
Līk da’ vetde o server ber-ķarār
- 0565 Karbān-ı haķ kuruldı der-güzer
‘ Av ‘ avesinñden aña irmez zarar
- 0566 Olmaķ isterseñ ħabībe āšinā
Vir řalātı bul anuñla rūřenā

**Fařl-ı fī mevlūdi’l- ma’ nevīyyi ve zuhūr-i nūrihi fī ümmetihi
bī-ħasebi’l-isti’ dād ilā yevmü’t-tenād**

- 0567 Gel berü iy tālīb-i esrār-ı yār
Eyleyem ‘ ilm-i ledünnīden niřār
- 0568 Rāġīb-ısañ mekteb-i ‘ irfāna gel
‘ Āřıķ-ısañ mevlid-i cānāna gel
- 0569 Tut kulaķ tā söyleyem nev-dāsītān
Dāsītānlar içre ġāyet dil-sitān
- 0570 Ger irerse ķalbüme feyz-i İlāh
Rūĥ-ı ekremden bulursam dest-ġāh
- 0571 Hızr olam şunam size āb-ı ħayāt
Nūř iderseñ görmeye ķalbüñ memāt
- 0572 Dest-i beyzā gösterem Mūsā gibi
Mürdeler iħyā idem ‘ İsa gibi
- 0573 Çün Süleymān taĥt-ı fikretde süvār
Eyleyem ķat’ -ı menāzil bī-řümār
- 0574 Hüdühüd-i ‘ aķıl sebā-yı ķalbe uş
Gönderem seyreylesün řevķ-ıla ĥoř
- 0575 İrgüre şan’ ā-yı dilden bir ħaber
Kimse dimemiş ola ĥoř mu’ teber

- 0576 Çünkü zāhir mevlūdın kıldum beyān
Ṭāḳatūm yitdükçe depretdüm zebān
- 0577 Dilerem mevlid-i bāṭından nişān
Söyleyem ṭāliblere iy ‘āli-şān
- 19a 0578 Gerçi mevlüdde dinildi çok kitāb
Līk hiç gitmedi bu yüzden nikāb
- 0579 Ḥamdü-li’llah kim bu dem fettāḥ-ı ğayb
Baña feth-itdi bu bābı tütma reyb
- 0580 Hem işāret oldı ḥazretten yine
Mevlūdında menn ü selvālar yine
- 0581 Mevlūd-ı zāhir ‘avamuñdur şehā
Mevlūd-ı bāṭın naşṭıbi münteḥā
- 0582 Mevlūd-ı zāhir hemān birdür yakīn
Mevlūd-ı bāṭın şayılmaz iy emīn
- 0583 Tā tecellī ideli ol müste‘ān
Kendü zātına ezelde ol nihān
- 0584 Dem-be-dem toğmaḳdadur sırr-ı Resūl
Anı ḳat‘ oldı şanur her bir fuṣūl
- 0585 Tā kıyāmet bāḳidür ol mevlidī
Ṭuyısarsın olduñ-ısa mühtedī
- 0586 Her zamān bir merd-i kāmilden zuhūr
Eyleyüp bir āḫara eyler ‘ubūr
- 0587 Gāh Şiblī’den gehi Mansū’rdan
Geh Cüneyd’den geldi geh Ṭayfūr’dan
- 0588 Gāhī Nu‘mān’dan gāhi İdris’den
Gāhī bāṭından gehī tedrīsdan
- 0589 Cümlesinden zāhir olan vecd ü ḥāl
Sırr-ı Aḥmed’dür ki toğdı lā-maḥāl
- 0590 Dem-be-dem mevlüddadur ehl-i şafā
Her zamān toğmaḳda nūr-ı Muştafā
- 0591 Ḳo gümānı meclīs-i cānāna gel
Tā kıyāmet gülşen-i sulṭāna gel
- 0592 Kim bu bir gülşen-durur irmez ḥazān
Tāzedür reyḥān güller cāvidān

- 0593 Hem uşanmaz bu gülüñ bülbülli
Eksük olmaz dā'imā gulgulları
- 0594 Bil bu bir meclīs-durur iy yār-ı dīn
Hidmete bil bağlamış rūhu'l-emīn
- 19b 0595 Sāyebānıdur bunuñ seb'-ı tıbāk
Hidmet-içün tutar İskender Burak
- 0596 Meclise pervānedür kerrūbiyān
Şem'-i şevka 'aşık-ısañ sen de yan
- 0597 Muṭrib olmazsañ şehā tārīden ol
Sākī olmazsañ bu dem şāribden ol
- 0598 Cān u dilden rāgıb ol bu meclise
Tā saña şehden 'atālar irişe
- 0599 Saçıla ruhsār-ı cāna hoş gül-āb
Gelmeye anda hisāba müşg-i nāb
- 0600 Şehd-i 'irfāndan içesin ṭayyibāt
Düşe haclet ābına kand u nebāt
- 0601 Sīneler micmer ola 'ūdī-şafā
Neşr-ide bu 'ālemi būy-ı vefā
- 0602 Hoş teneffūs eyleye şubḥ-ı vişāl
Leyl-i hicrān virmeye daḥı melāl
- 0603 Başlaya evrādına mürğ-i seher
Uyanup çeşmin açā şahib-nazar
- 0604 'Azm-i rāh ide yine her dil-figār
Kalmaya tā kārbanından kaṭār
- 0605 Ger bu söz dinile tā yevmü'l-kıyām
Haḳ budur olmaya bir ḥarfī tamām
- 0606 Olmaḳ isterseñ ḥabībe āşinā
Vir şalātı bul anuñla rūşenā
- 0607 Diñle benden bu beyāna beyyināt
Şuhf-ı dilden okıyam çok kıṭa'āt
- 0608 Çünkü geldi bunda ol sultān-ı dīn
Ol Muḥammed raḥmeten li'l-'ālemīn
- 0609 Buldı imān-ıla aşḥāb şad-şafā

- İrdi küfr emrâzına andan şifâ
- 0610 Buldılar emmâre vaşfindan hâlâş
Oldılar dergâh-ı hâkda hâşş-ı hâşş
- 0611 Nefsleri hâ'in-idi oldu âmine
Tâlib oldılar Muḥammed nûrına
- 20a 0612 Pes taşarruf eyledi sırr-ı Resûl
Nefsleri cem' oldu ma' nâ-y-ıla ol
- 0613 Oldılar nûr-ı Resûl'dan ḥâmile
Nâķış iken oldılar hoş kâmile
- 0614 Düşdi erḥâmı-kulûbe çünki nûr
İtdi pes âşârı anlardan zuhûr
- 0615 Vaķt irişdi anlara eyyâm u sâl
Toğdı eṭfâl-ı ma' âni hoş hışâl
- 0616 Dilleri nûr oldu Hâķ'dan söyledi
Elleri nûr oldu iḥsân eyledi
- 0617 Her neye bakarsa 'ibret aldılar
Her işinde hem ḥaķîķât buldılar
- 0618 Zâhir ü bâṭında te'sîr itdi nûr
Kim ki gördi anları buldı sürûr
- 0619 Mâ-ḥaşal bir nûrdur ol sırr-ı kıdem
Her kime irse dimez daḥı nidem
- 0620 İrse ger virâneye ma' mûr ider
Girse zulmet-ḥâneye pür-nûr ider
- 0621 İrse ger â' māya bulur rûşenâ
Görse ger bî-gâne olur âşinâ
- 0622 Girse ğamġîn dillere ol şâd olur
Ġamm-ıla virân-iken âbâd olur
- 0623 Ger gedāya irse nâ-geh şâd ider
İrse ğaflet ehline âġâh ider
- 0624 Ḥaştaya irse o dem bulur şifâ
İrse ger faķr ehline virür 'atâ
- 0625 Kankı kula irse ol âzâd ider
Görmez-iken yolını binâ ider

- 0626 İy niçe put-ḥāneden şıddıķ ider
Sadrın anuñ ma‘ adan taşdıķ ider
- 0627 İy niçe fısk ehline virür şalāḥ
Her işi ḥüsrān-iken bulur felāḥ
- 0628 Bu söze yoķdur nihāyet ķo bunı
Söyle şāhuñ ma‘ nevī mevlūdını
- 20b 0629 Çün şaḥābe oldılar bu nūra ğarķ
Başladı ‘ālemde yir yir urdı berķ
- 0630 Tābi‘īn meydāna geldi ba‘ de-zān
Gördiler ol nūr-ı aşḥabda ‘ayān
- 0631 Kesb idüp ol nūra isti‘ dād-ı tām
Ṭālib oldılar o nūra iy ḥümām
- 0632 Gördiler ṭālibleri şaḥb-ı güzīn
Anlara cem‘ oldılar anda hemīn
- 0633 Çün cimā‘-yı ma‘ nevī buldı ḥuşūl
Göçdi ol nūr anlara itdi vuşūl
- 0634 Tābi‘īne itdi çün nūr intikāl
Anları zeyn eyleyüp virdi kemāl
- 0635 Nuṭfe-i nūr-ıla erḥām-ı ḳulūb
Ḥāmīle-y-di terbiyetle oldu ḥūb
- 0636 Ṭoĝdı her birinden eṭfāl-ı ma‘ ān
Fikret-i nūr oldu sözler fevt-i cān
- 0637 ‘Urve-i vuşķāyı muḥkem ṭutdılar
Ol ḥabībūñ sünnetince gitdiler
- 0638 Buldılar sırr-ı meşāniden nişān
Oldılar ol sır bulanlar ‘ālişān
- 0639 Aldılar ‘ilm-i ledünnīden sebaķ
Buña ‘ār olmaz gel oķı bir varaķ
- 0640 İtmeyen ‘ālemde bu ‘ilmi ṭāleb
‘āleme geldüm diyü n’eyler ‘aceb
- 0641 Bilmeyen bu ‘ilmi kesb itmez şühūd
İy ‘aceb ol kes kime eyler sücūd
- 0642 Olmaķ isterseñ ḥabībe āşinā
Vir şalātı bul anuñla rüşenā

- 0643 Bu kemāli buldılar çün tābi‘ın
Çār imām irişdi oldılar mu‘ın
- 0644 Urdılar erkān-ı dīne hoş esās
İtdiler āyāt-ı haḳdan iktibās
- 0645 İtdi kāmiller çü tedvīn-i kitāb
Keşf olındı yir yir esrār-ı ḥiṭāb
- 21a 0646 Cümle ḳarnı seyr idüp nūr-ı nebī
Geldi zā³³ tārīhi hem seksen yedi
- 0647 İtdi bu devre çün ol sır intikāl
Niçe nāḳış buldılar andan kemāl
- 0648 Şarḳ u ğarbda oldı ol nūr āşikār
Gözün aç göresin iy dil-figār
- 0649 Dem-be-dem toğmaḳdadur her köşede
Sırr-ı ḥatmü‘l-enbiyā bu devirde
- 0650 Dimesün bu sözi ehl-i irtiyāb
Gitdi ehl-i şehr ‘aşḳ oldı ḥarāb
- 0651 Şemsī Tebrīzī gibi çoḳdur ulu
Ḳanı Mevlāna gibi bir baḥtlu
- 0652 Şehr-i ‘aşḳ ma‘mūr-durur ez-ibtidā
Yine ma‘mūr olısar tā intihā
- 0653 Çünki Haḳ urdı anuñ bünyādını
Nüh felek ḳoparmaya bir taşını
- 0654 Ger bu söze şahid isterseñ ‘ayān
Bu ḥadīşi gel oḳı gitsün gümān

**Kāle’n-Nebiyi şallallahu te‘āla ‘aleyhi ve sellem lā tezālū
tā’ife min ümmetī zāhirin ‘ale’l-ḥaḳḳı ilā ḳıyāmi’s- sa‘āt**

- 0655 Pes bu sırruñ maẓhārı-dur beş namāz
Cem‘ olup hergün ḳılır ehl-i niyāz
- 0656 Şarḳ u ğarbda yüĝrişür ehl-i ğazā
İrişür küfr ehline bi’s-e’l-cezā
- 0657 Haḳ için hiç eksük olmaz ḳāfile
Hoş bulurlar şad-şafāyı şevḳ-ile

³³Bu mısra ebced hesabına göre telif tarihini gösterir : H.987

- 0658 Dā'imā olmaḳda iḥrām-ı vuḳūf
Dā'imā olmaḳdadur sa'y u 'ukūf
- 0659 Kimisi šā'im kimi virür zekāt
Enzele'llāhu 'aleyhim berekāt
- 0660 Oḳuyup yazmaḳdadur ehl-i 'ulūm
Yessera'llāhu lehüm ḥayru'l-fuhūm
- 0661 Ḥāne-ḳahlarda ḳurulmuş ḥalḳalar
Ḥāleti olan ururlar na' ralar
- 21b 0662 Giceler olmaḳdadur 'arz-ı niyāz
Gerçi bundan behresüzdür ehl-i nāz
- 0663 Tığmasa ger ḥāliyā sırr-ı Resūl
Bunlar olmaz-ıdı her-giz iy füzūl
- 0664 Şehr-i 'aşḳ ma' mūr vü dükkānı küşād
Ḥaḳ metā' ı dem-be-dem bulur mezād
- 0665 Yügrişür dellāl u rāḡıb müşterī
Līk derk itmez anı her serserī
- 0666 Ger bu söz diñile tā yevmü'l-ḳıyām
Ḥaḳ budur olmaya bir harf tamām
- 0667 Olmaḳ isterseñ ḥabībe āşinā
Vir şalāvātı bul anuñla rüşenā
- 0668 Gel berü iy 'ömrini ḳılan telef
Aşluña meyl eyle olma nā-ḥalef
- 0669 Mü'mine lāzım-durur tekmīl-i nefis
Hiç yarar mı fāniye fāni heves
- 0670 Ma'rifet taḥşīline eyle şurū'
Ḳo ru'ūnet semtini eyle ḥuzū'
- 0671 Nesne bildüm şanma dünyāda seni
Çünki arturduñ ḥicābuñ iy denī
- 0672 'Ādeti tıtduñ 'ibādetden ulu
Zu'm idersin ki olupsun baḥtlu
- 0673 Baḥt odur ki yār-ıla ḥoş yār ola
Rūz-ı ferdā manşıbı didār ola
- 0674 Bil niye geldüñ bu şüret mülkine

- Yā niye girdüñ bu miḥnet fülkine
- 0675 Bozmadan devrān bu şüret milkini
Şalmadan girdāba miḥnet fülkini
- 0676 Sāḥil-i ḳabre vücūduñ zevraḳı
Varmadan eyle tedārik iy aḥī
- 0677 Bir ticāret eyle bunda cāvidān
Kim anuñ-çün yaraduldı ins ü cān
- 0678 Olmaḳ isterseñ gel imdi ‘İsā dem
Gir bu yola Mūsā gibi ur ḳadem
- 22a 0679 ‘Aḳl-ı şem‘uñ-ıla sālīk ol yola
Ger naşb çekseñ şaḳın itme gile
- 0680 Şabrı bu yolda ğıdā idin şehā
Mecma‘ ü‘l-baḥreyn olunca müntehā
- 0681 Ger bulursañ anda Ḥızr-ı reh-nümā
Kendü bildügüñ bıraḳ iy ḥod-nümā
- 0682 Ḳoma hiç evrāḳ-ı dānişden nişān
Bī-ḥıred bir tıfl-ı ebkem ol hemān
- 0683 Ḥabl-i teslīmi taḳup gerdānına
İ‘tirāzı ḥū idinme kendüñe
- 0684 Tır bu mekteb işiginde ḥidmete
Mübtezeli ol baḳma nām u şöhrete
- 0685 Şadr-iken olsun yirüñ şaff-ı ne‘āl
Bir gün ola tā işidesin te‘āl
- 0686 Cübbe vü destārı vir erbābına
Ḥadim ol bir ḥızr-ı pīrūñ bābına
- 0687 Emr-i şer‘-ıla muḳayyed ol dürüst
Çābüḳ ol bu yolda şaḳın olma süst
- 0688 Her işārātına pīrūñ nāzır ol
Her ne kim emr itdi-se anda ḥāzır ol
- 0689 Ger bulam dirseñ ol ḳapuda vālā
K’ey şaḳın emrine anuñ dime lā
- 0690 ‘Ādetūñ olsun senūñ cū‘u seher
İbn-i vaḳt ol siyyemā vaḳt-i seher

- 0691 Dā 'imā āb-dest-ile pāk ol yūri
Tut tevāzu^ç yolını ḥaḳ ol yūri
- 0692 İller uyursa sen uyanuqlardan ol
Derd-ile sen bağı yanıqlardan ol
- 0693 İl gülerken sen ḥazīn ol olma şād
Nā-murād ol ger bulam dirseñ murād
- 0694 Şāmit ol kes dilūñi ebkemden ol
Ḥālūñe meşğūl olup epsemden ol
- 0695 Cümle^ç-i a^ç lā bulup ol ḳapuda
Senden ednā kimse bilme ṭapuda
- 22b 0696 Cān u dilden seglerine ḥādīm ol
Ol ru^ç ūnet^ç ālemine nādīm ol
- 0697 N'ola ger segden de kem bilseñ seni
Şāyet ola kim başayduñ düşmeni
- 0698 Öz murāduñı çıkarsan aradan
Nefsūñi ḥor it şafā sür yaradan
- 0699 Kimseye ḳılma ḥaḳāretle naẓar
Kim budur yolda ḥaṭar-ender-ḥaṭar
- 0700 Çün bu üslūb üzre teslīm olasın
Her ne kim dilerseñ anı ḳılasın
- 0701 Ḥoş taşarruf eyler ol dem sende şeyḥ
Defn ider ol ma^ç nāyı ḳalbūñde şeyḥ
- 0702 Tıyasın ol dem cimā^ç -yı ma^ç nevī
Lezzetini alduñ-ısa mevlevī
- 0703 Tālib olursın ki ol dem şād hezār
Cem^ç ola sırruñla şeyḥ-i baḥtiyār
- 0704 ^ç Ālem-i ḳudsden açılur saña bāb
Yüz urur ḳalbūñe hep ^ç ilm ü kitāb
- 0705 “*Men a^ç ref*”³⁴ sırrı o dem ider zuhūr
Rabbūñi bilüp olursın cümle nūr
- 0706 Ḥoş tecellī ider envār-ı Ḥudā
Şāh olursın anda olmışken gedā

³⁴**Men a^ç ref**: Hadīs : Kendini bilen Rabb'ini bilir. Mehmet Yılmaz, *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler*, Ansiklopedik Sözlük, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1992, s.122.

- 0707 Künt-i sem‘ en sırrı yüz urur o dem
Anuñ-ıla işidürsin iy dedem
- 0708 Remzi “رمز بی ينطق بی ينصر”³⁵ sehā
Āşikāre olur ol dem bī-ḥafā
- 0709 Ḥaḳḳ-ıla söyler Ḥaḳḳ-ıla görür
Ḥaḳḳ-ıla tutar u Ḥaḳḳ-ıla yürir
- 0710 Pes muvaḥḥid olur ol ef‘āl-ıla
Ḥāl-ile bil bu bilinmez ḳāl-ıla
- 0711 Himmet-ile ger sürerseñ bunda at
Saña menzil ola tevḥīd-i şıfāt
- 0712 Varlıguñdan ger giçersüñ iy ḥacem
İresin tevḥīd-i zāta bī-ḳadem
- 23a 0713 Gerçi çokdur bu merātibde kelām
Ehl olan līkin bilür bundan merām
- 0714 Olmayan bu ma‘rifetle āşinā
Fehm idimez ger urursañ başına
- 0715 Pes revāsı ihtisār itmek-durur
Rāh-ı diğer ihtiyār itmek-durur
- 0716 Olmaḳ isterseñ ḥabībe āşinā
Vir şalātı bul anuñla rüşenā
- 0717 Ol ḥabībüñ mevlūdını iy hümām
Zāhir ü bāṭın saña didüm tamām
- 0718 Tā bilesin evvel āḥir bu kemāl
Ol resūluñ nūrı itmiş lā-maḥāl
- 0719 Her melāḥat kim görünür der-maḥal
Aḥmed’üñ nūrından aña bī-ḥalel
- 0720 Söyleseñ anuñla söylersin sözi
Görmege anuñla açarsın gözi
- 0721 Cāmid u şāmit anuñ vaşşāfidur
Nāṭıḳ u ‘ucme anuñ ‘arrāfidur

Ḳaşīde-i medh-i şallallahi te‘ālā ‘aleyhi ve sellem

- 0722 Luṭf idüp bu bendeñe iy Rabbenā

³⁵ “bī-yenṭıḳ u bī-yenşur” : Orijinal imlâsı yazıldı.

Aç dilümi tā idem medḥ u şenā

0723 Āfitābdan zerresin idem ‘ayān
Ol deñizden қатresin қılam beyān

0724 Çün anuñ meddaḥı sensin yā Ġanī
Niçe medḥ ide anı ben tek denī

0725 Leyk maқşūdum bu iy dānā-yı rāz
Bu bahāne-y-le idem ‘arż-ı niyāz

0726 Hālūmi ‘arż eyleyem ol şāha ben
Yoklıgum i‘lām idem der-gāha ben

Münācāt

0727 Elā yā eyyühe’l-müştaş gözet ruḥsār-ı sultānı
Ki ol yüzde görisersin bu yüzde vech-i sübhānı

23b 0728 Şarāb-ı ḥikmet-i şer‘i içüñüz bezm-i Aḥmed’den
Ki maḥrūmdur bu ‘işretten heves-güyan-ı yūnānī

0729 Ne deñlü enbiyā geldi қamusı anı medḥ itdi
Anuñ hüsnini vaşf itdi olup Yūsuf aña şānī

0730 Ḥalilu’llah ger birdi selām oldı-sa ol nārı
Söyinüp hep bu toğduqda mecūsuñ cümle nīrānı

0731 Ne var Mūsā ‘aşāsın ejdehā itdi-se destinde
Bu tiryāq-ı nübüvvetle itdi adam niçe şu‘bānı

0732 Biten otlar anı söyler öten quşlar anı öger
Ṭufeylīdür қamu ‘ālem bu fevқānī bu taḥtānī

0733 Süleymān taḥtına binüp iki aylıq yol aldı-sa
Yarım dem içre ol server geçdi ḥadd-ı imkānı

0734 Ne var diyüler ḥaşem oldısa aña vaḥş u ṭayr-ıla
Bu қanda gitse giderdi yanınca cünd-i raḥmānı

0735 Қamer devrinde geldi ger velī emrine rām-ıdı
Anı gör nice şaққ itdi işārāt-ıla fermānı

0736 Yigirmi üç yıl içinde neler қıldı bu ‘ālemde
Eline seyfin almışdı oқurdı Қurān’ı dilde

24a 0737 Cihānı heybeti tutdı niçe şāhuñ ödi şıddı
Görüñ kisrā-yı kesr itdi қınında tiğ-i bürrānı

0738 ‘Abā giymiş-iken egnine қabā ehlini қul itdi

- Ğınā virmişdi āfāka yog-iken keys ü hem-yānı
- 0739 Bizi tekmīl içün ol şāh qarār itdi bu ‘ālemde
Kuşūrın ‘arz iderken hep cenānuñ hūr u ğilmānı
- 0740 Çü buldı sırr-ı lāhūtı bıraқdı resm-i nāsūtı
Beşer şeklinde o server kazandı hūlk-ı rahmānı
- 0741 Dirīğ ola bu zindān ehline vaşf itmek ol şāhı
Sezādur ‘arş-ı a‘lā cem‘ine medḥ idem ol cānı
- 0742 Yā bu nāsūtı dil nice öge ol ruḥ-ı lāhūtı
Qarınca қа‘r-ı çehden ölçe mi hīç ‘arş-ı rahmānı
- 0743 Hudāvendā baña ‘avn it diyem ol seyyidūñ medḥini
Okuyam na‘atını anuñ evinde şı‘r-i sühbānı
- 0744 O bir nūr-ı muşavverdi gelüp bu ‘ālem-i kevne
Gehī ḥurşide geh ‘arşuñ verāsındaydı seyrānı
- 0745 Hāqīkāt gözi-le baқан anı bildi ki kimdür ol
Anuñ-çun қodılar anuñ yolında baş-ıla cānı
- 24b 0746 Şu kim şūret gözi-le nāzır oldı anı bilmedi
“*Ve hūm lā yubşırın*”³⁶den gel oқı āyāt-ı bürḥānı
- 0747 ‘Aceb mi görmese anı muqayyed olma ecsāmı
Ne bilsün ma‘nī ruḥsārın çü görmez çeşm-i ḥayvānı
- 0748 Muhācirlerle enşār añladı ol serveri ancaқ
Biri işār idüp varın biri terk itdi evṭānı
- 0749 Ne yire kim қadem başsa olurdı mescid ü miḥrāb
Ḥarāb iken nazar şalsa hemān ma‘mūr ider anı
- 0750 Ḥabībā gel nazar eyle benüm göñlüm ḥarābına
Çü sensin dīnūme mi‘mār ‘imāret қıl bu virānı
- 0751 Ādem-i ümmet işim ğaflet meded irgür baña himmet
Ebed қаpuñda қul eyle daḡı çekdürme hicrānı
- 0752 Ayaқda қalmışam şāhum elüm tut rüz-ı maḥşerde
Saña tutmışdur ümmīdin o dem bu müflīs ü cānı
- 0753 Nazar қıl baña şefqatla keremler eyle himmetle
Esirge cümle ümmetle ki çoқdur ac u ‘uryānı

³⁶“*Ve hūm lā yubşırın* : Kur’ān-ı Kerim: Yāsın Suresi, ayet : 9. : “Onların önlerinden bir set ve arkalarından bir set çektik de onları sardık; artık onlar görmez.”

- 0754 Velī bu cümlesinden aç benem k'ey aḥvec ü muḥtāc
Şefa' at ƙapusını aç olalum anda mihmānī
- 25a 0755 Eger-çi Şemsī'nüñ dergāhuña bir tuhfesi yokdur
Velī ḥaƙdan ne didüñse aña muḥkemdür imānī
- 0756 Ḥudāvendā Ḥudāvendā ƙuluña anı sen virdüñ
Elinden alma şoñ demde aña irgürme ḥizlānı
- 0757 Budur ẓannum saña va'llah kānī 'afv idesin billah
Ne deñlü çok-ısa iy şāḥ anuñ cürm-ile 'işyānı
- 0758 Şu deñlü cūş idüpdür raḥmetüñ deryāsı iy Raḥmān
Dilerseñ ğarƙ ider bir ƙatresi biñ baḥr-ı 'ummānı
- 0759 Senüñ hep raḥmetüñdendür bu na' mā dār-ı dünyāda
Ƙıyāmetde hiç itmez mi bu evde iden iḥsānı
- 0760 Yaratduñ rızƙımız virdüñ keremden anı kesmedüñ
Kelāmuñda ƙulum didüñ bilürken bizde noƙşānı
- 0761 Eger-çi ḥükme münƙādüz rızā bābında dil-şādüz
Velī luṭfuña mu' tādüz bilürsin iy kerem-kānī
- 0762 Şaƙın iy nefis-i bed-endiş bu sözden olma-ğıl mağrūr
Ki hep ḥikmetledür işi sefehden yücedür şānı
- 0763 Eger bir 'abd-ı güm-rāḥī tatarsa anı Allah'ı
Ne feryādını diñlerler ne aşşı ider efgānı
- 25b 0764 Eger Ceyhun ola yaşı şayılmaz ƙatreye anda
'Abeş- āvāzedür āḥı müfīd olmaz peşimānı
- 0765 Velī bu evde bir ƙatre yaşıñ deryādan evlādur
Ƙıyāmetden söyün-dürür lehebden baḥr-ı 'ummānı
- 0766 İlāḥī 'izzetüñ ḥaƙƙı saña senden şıgınuram
Baña kim ola raḥm ide eger 'afv-itmeseñ anı

Faşl-ı fi mi'rāc şallallahi te'ālā 'aleyhi ve sellem

- 0767 Gel berü iy seyr-i ā' lā isteyen
Cennet içre zıll-ı tūbā isteyen
- 0768 Ƙo cesed Beytü'l-ḥarām'ın sâ'ir ol
Bin Buraƙ-ı şevƙe bir dem t̃ā'ir ol
- 0769 Ƙıl ziyāret şadruñuñ aƙşāmını

Oķı “*subhāne’l-lezi esrā*”³⁷ sını

- 0770 Zümre-i ‘ulyāya olğıl muķtedā
Eylesünler cümle saña iķtidā
- 0771 Eyle mi‘rāc-ı ma‘ānīye ‘urūc
Saña hā’il olmaya zātü’l-burūc
- 0772 Ya‘nī eṭvār-ı kılūbe olma ķayd
Sidre-i sırruñda simürğ ola şayd
- 0773 Anda ķo Cibril-i ‘aķlı sen şehā
Çünki anuñ seyri oldu müntehā
- 0774 Levş-i varlıķdan iderseñ ger ferāğ
Zir-i pāyüñde ola ‘arş-ı dimāğ
- 0775 Çün mecāzī varlıģuñ bula fenā
Bula hāķķānī vücūd-ıla beķā
- 0776 Nūr-ı hāķ ola vücūduñ ser-be-ser
Māsivādan ķalmaya senden eşer
- 26a 0777 Açıla sırruñda hāķķānī lisān
Et-tehiyyātı diyüvire beyān
- 0778 Ref‘ ola pes vech-i muṭlaķdan niķāb
“*Ķābe ķavseynden*”³⁸ ire her dem ḥitāb
- 0779 Ķalmaya çünki mecāzīden vücūd
Nūr-ı Hāķķ-ıla ide zātın şühūd
- 0780 Sırr-ı ģaybdan ola vahy-i ma‘nevī
Ṭuyasın isrā nedür iy mevlevī
- 0781 “*Üdnü minnī*’den”³⁹ tuya cānuñ ḥaber
İtmeye Firdevs-i ā‘lāya nāzar
- 0782 Çünki ol nūr-ıla açıldı lisān
Eyledüm mi‘rāc-ı ma‘niden beyān
- 0783 Dilerem ol seyyidüñ mi‘rācını
Söyleyem ol müntehā minhācını

³⁷ **subhāne’l-lezi esrā** : Kur’ān-ı Kerim : İsrā Suresi, āyet : 1. : “Kulunu geceleyin Mescid-i Haram’dan, kendisine ayetlerimizden göstermek için, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Akse’ya yürüten Allah münezzehdir. Şüphesiz O, hakkıyla işiten, her şeyi görendir.”

³⁸ **ķābe ķavseyn** : Kur’ānı Kerim : āyet : 9. : “(Bu suretle O, Peygamber’e) iki yay kadar yahut daha da yakın oldu.”

³⁹ **üdnü minnī** : Bana yaklaş. Üdnü,denâ (yaklaştı) kelimesinin emridir. Üdnü minnī, bana yaklaş anlamına gelir. Hz. Peygamber’in Mi‘rāc’da Ulu Allah’a yaklaşması, aralarındaki mesafenin iki yay kadar, hatta ondan daha az olması konusu değışik bir ifadeyle işlenmektedir. Mehmet Yılmaz, *Edebiyatıda İslamî Kaynaklı Sözler*, Ansiklopedik Sözlük, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1992, s. 158.

- 0784 İy dirîgâ fâni- dil anı diye
Yâ anuñ esrârını keşf eyleye
- 0785 Kim anuñ-çun var-durur bir vâkt-ı hâş
Ne melek şığar aña ne ‘abd-i hâş
- 0786 Dilerem ki ol cemâda dil viren
Dil-i inţâk eyleye ol zû’l-minen
- 0787 Tâ anuñ maḥbûbına vaşşâf olam
Söyleyem mi‘râcını ‘arrâf olam
- 0788 Dil anuñdur söz anuñ maḥbûb anuñ
Ara yirde nesnesi yok kimsenüñ
- 0789 Diñle imdi ideyin söze şurū‘
Şavb-ı Hâkdan hoş kelâm ide tûlū‘
- 0790 Yazayın âyât u aḥyârdan nuḫûl
“*Kellimü’n-nâşe ‘alâ-ḳadru’l-‘uḳûl*”⁴⁰
- 0791 Cem‘ olup bir gün şanâdîd-i Ḳureyş
Yürüyüş itdiler ol sulţâna nîş
- 0792 Kimisi şâ‘ir kimi sâḥir didi
Kimisi mecnûn diyü söz söyledi
- 0793 İşidüp bu sözleri mi‘mâr-ı dîn
Ḳalb-i pâki ğamlanup oldu ḥazîn
- 26b 0794 Bir yaña ğamm-ı şemâtet-i ‘idâ’
Bir yañadan âteş-i ‘aşḳ-ı Hudâ
- 0795 Bu iki kürbet-le ol ḥayru’l-enâm
Ol gice itdi ḥaṭîm içre kıyâm
- 0796 Gâh ğamından mübârek başını
Pâyine şalup dökerdi yaşını
- 0797 Gâhi şarf idüp semâya ṭarfını
Rabbisine ‘arz iderdi ḥâlini
- 0798 Gör bu ḥâl içre ḥabîbine ḥakîm
Nice merhemler şarar aña Raḥîm
- 0799 Pes bu ḥâl üzre iken peyk-i celîl
İrgürür Hâḳḳ’uñ selâmın ol cemîl

⁴⁰*Kellimü’n-nâşe ‘alâ-ḳadru’l-‘uḳûl* : “Halka anlayabileceği kadar söyleyin”

- 0800 Didi şād ol iy Resūl-ı muḥterem
‘Arşına da‘ vet ider rabbu’l-ümem
- 0801 Hem diler vāḳıf kıla esrārına
İre ‘ilmüñ cennetine nārına
- 0802 Olmaya ḳavlünde tā ḳān ü gümān
Diyessin her işi aşlınca ‘ayān
- 0803 Nice bir ferş üzre maḡmūm olasın
Telḡ-i hicrān-ıla maḡmūm olasın
- 0804 Nice bir cevri-i Ḳureyş-ile cefā
‘Arşuma gelsün bu dem bulsun vefā
- 0805 Nice bir hicrān-ıla sīne cürūḡ
Vaḳtidür vaşlumla bulsun şad-fütūḡ
- 0806 Ḥāzretümden dā’imā ehl-i felek
Ṭal‘atüñ nūrını iderler dilek
- 0807 Hem recā itmekdedür ‘arş-ı ‘alā
Ḥāk-i na‘linüñ ide kuḡl-i cilā
- 0808 Ḥāzrete gitmege tiz eyle yaraḳ
Kim benümledür getürmişem burāḳ
- 0809 İşidüp ol şāḡ yöneldi zemzeme
İtdi zemzem ḳapusunda zemzeme
- 0810 Ğuşl idüp hem itdi tecdīd-i vuzū
Pāk-idi evvelde pāk-idi aru
- 27a 0811 Pes ḡarem içre iki rek‘āt namāz
Şad ḡuşū‘-ıla ḳılup itdi niyāz
- 0812 Ṭutdı ta‘zīm-ile Cebrāil rikāb
Bindi pes ol maḡḡar-ı “*ümmü’l-kitāb*”⁴¹
- 0813 Anda ṭurmuşdı melā’ik şāf şāf
İtdiler tekbīr-ile i‘zām-ı şāf
- 0814 Didiler yümnüñ mübārekdür şehā
Sen güneşsin ḡayr-ı mürseller sühā
- 0815 Çün şenā-y-ile yöneldi ol cemīl
Gidiler Ḳudse yanınca Cebrayıl

⁴¹*Ümmü’l-kitāb* : Kur’ān-ı Kerim : Âl-i İmrān Suresi, ayet : 7., Ra’d Suresi, âyet: 39, Zuhuruf Suresi, Ayet : 4. : kitapların anası (Levh-i Mahfuz).

- 0816 Rākibüñ şevkı idüp merkûbe tā
Ne yiri görse añā başardı pā
- 0817 Kırb-ı kavşeyn'e giderken hem-çü tır
Geldi şağından bir āvāz ki iy dilır
- 0818 Didi dön yoluñda çokdur mülhikāt
Ol söze itmedi hāzret iltifāt
- 0819 Girü şolından bu resme bir nidā
Geldi hıç diñlemedi ol muķtedā
- 0820 Geldi bir 'avret düzenmiş bi't-tamām
Dön diyü bu dağı itdi ihtimām
- 0821 Añā dağı uymadı ol mühtedī
Seyrine vü rāhına cānlar fedā
- 0822 Geldiler pes Kıds'e ol sa'atde hoş
Şevk-ı ma'şūk-ıla cān eylerdi cūş
- 0823 Girdiler Akşā'ya pes kıldı namāz
Ba' de dergāha çok itdi niyāz
- 0824 Döndi Cebrāil didi iy refık
Bir nice iş vāķi' oldı der-ţarık
- 0825 Şağ u şoldan geldi bir niçe şadā
Dön diyü eylediler baña edā
- 0826 Geldi bir 'avret de çok rām eyledi
Dön diyü ol dağı ibrām eyledi
- 0827 İtmedüm hıçbirisine iltifāt
Baña hāl eyle bu işde müşkilāt
- 27b 0828 Hāmd idüp ol demde Cibrıl-i emīn
Didi şaklamış o hayru'l-mürselīn
- 0829 Ger şağından söze olsa rağbetüñ
Hep olısardı yahūdā ümmetüñ
- 0830 Ger şolından yaña itseñ himmeti
Hep naşāra azdurudı ümmetüñ
- 0831 'Avretüñ sözine gū itseñ kıyām
Ehl-i dünyā olaydı ümmet tamām
- 0832 Zīre ol dünyā-y-ıdı geldi saña

Yā Muḥammed ‘avn-ı Hāḫ irer saña

- 0833 Hāmd aña bu üç ḥaṭardan ol kerīm
Ümmetüñi şakladı kılmadı bīm
- 0834 Hem o demde iki kāse şundılar
Biri ḥamr u biri süddür didiler
- 0835 Didi baña Cebrayil iy baḥtiyār
İkisinden birin itgil iḥtiyār
- 0836 Ben süde meyl eyledüm içdüm hemān
Didi ḥoş varduñ südi içdün iy ḥān
- 0837 Fıṭrat-ı İslām’a irdi ümmetün
Tutısardur şark u ğarbtı ümmetün
- 0838 Ger ḥamrdan içe-y-idün iy hümām
Ümmetün ‘āşī olaydı bi’t-tamām
- 0839 Olmaḫ isterseñ ḥabībe āşinā
Vir şalātı bul anuñla rüşenā
- 0840 Sīre ehlinden bunı söyler ruvāt
Çünki Akşā’ya girür ol ḥoş-semāt
- 0841 Anı istikbāle ervāḥ-ı rüsul
Geldiler iclāl-içün tutup sübül
- 0842 Hem melā’ikden muḫarrebler bile
Geldiler bu ḥidmete İslām-ile
- 0843 Şekl-i Ādem’de pes İslām evvelā
Ol ḥabīb-i Hāḫ’a itdi merḥabā
- 0844 Ba’ de tertīb-ile rüsul-ı kirām
İtdiler ol servere i’ zāz-ı tām
- 28a 0845 Hem muḫarrebler okıdılar şenā
Didiler sende ḥatm oldı senā
- 0846 Niçe olmasun tamām ol zāt-ı ḥāş
Bu olupdur ez-ezel mirāt-ı ḥāş
- 0847 Reşha-ı nūrından oldı enbiyā
Lem’ a-ı feyzinden oldı aşfiyā
- 0848 Neş’e-yi ‘ālem budur bi’l-ittifāḫ
Pes bunuñ-çün oldı mi’ rāc-ı Burāk

- 0849 Şaf tutup Akşā'da cem' -i enbiyā
İtdiler ta' zīm-i bī-ḥadd bī-riyā
- 0850 İşbu hāl içre ikāmet itdiler
Pes şalāt-çün işāret itdiler
- 0851 Dir Ḥalīlu'l-lah'a Aḥmed bedr-i tām
(bedr-i Aḥmed-i tamām)
Ḥalka siz eyleñ imāmet iy hümām
- 0852 İşidüp bunı didi peyk-i Ḥudā
Yā Muḥammed ḥalka sen ol muḳtedā
- 0853 Ez-ezel sensin imāmu'l-enbiyā
Tā ebed sensin hümāmü'l-etḳiyā
- 0854 Mescid ü miḥrāb ü minber tā kıyām
Şimdiden girü senüñdür yā imām
- 0855 Yāraşur bu cem'e sen şem' -i ziyā
Şevḳuñā pervāne olsun aşfiyā
- 0856 Bu şeref burcunda ḥurşīd-i recā
Evvel āḥir sensin iy bedrū'd-dücā
- 0857 Pes imāmet eyledi anda resūl
Enbiyā ervāḥına Akşāda ol
- 0858 Çün tamām oldu tazarrū' -la niyāz
'Azm-ı rāh itdi yine ol şāh-bāz
- 0859 Kurdılar nūrdan semāya nerdübān
Ṭarf-ı Ḥaḳḳ'a oldılar andan revān
- 0860 Şevḳle ' aşık gider ma' şūḳına
Hoş mübārek dem ki ire maḥbūbına
- 0861 Siyyemā maḥbūb-içün lā yezāl
Cins ü emşāldan münezzeh zū'l-celāl
- 28b 0862 Fevḳ u taḥtdan hem mu' arrā zāt-ı pāk
Vāḥdet-i zātına ğarḳ eflāk-ı ḥāk
- 0863 Ḥaşşa kim da' vetle gide ol yola
Reh-nümāsı ola Cebrāil bile
- 0864 İrdiler dünyā gögine ol zamān
Feth idüp ebvābı girdiler hemān
- 0865 Şaf tutup dirler melekler merḥabā

Şād olup dirler felekler merhabā

- 0866 Düşdi pes dünyā gögine gulgule
Nām-ı Aḥmed söylenür dilden dile
- 0867 Gördiler anda Muhammed'dür refîk
Didiler ni' me'r-refîk ni' me't-ṭarîk
- 0868 Gördi anda Âdem'i ol Muşṭafā
Kim ṭurur dünyā göginde pür-şafā
- 0869 Didi Cibrîl bu atañdur vir selām
Pes selām-ı Ḥaḳ'da gösterdi kıyām
- 0870 İşidüp Âdem selāmın aldı ol
Merhabā diyüp dir iy şālih oğul
- 0871 Tehniyet itdi aña mi' rācını
Ol gice ol seyrini minhācını
- 0872 Dir ḥabîbu'llah çün itdüñ 'ubūr
'Azm kılduḳ maḳşada pes ġarḳ-ı nūr
- 0873 Anda baş itdi melekler açınca
Bindüñ aña irdüñ ikinci göge
- 0874 Feth oluban girdi pes ol 'abd-i 'af
Merhabā didi melekler şaf şaf
- 0875 Gördi Yaḥyā ile 'İsā anda hem
Nūra ġarḳ olup-ṭururlardı be-hem
- 0876 Virdi ta' zīmle anlara selām
İtdiler iclālle anlar kıyām
- 0877 Didiler şālih qarındaş merhabā
Merhabā der açıla taş merhabā
- 29a 0878 Hem kanadına alup Cibrîl o dem
Tā yedinci göge urdılar ḳadem
- 0879 Ṭavr-ı evvel üzre her gökde ḳapu
Açılup itdi melekler ḥoş ṭapu
- 0880 Yusuf'ı gördi üçüncide ṭurur
Daḥı dördüncide İdrîs ġarḳ-ı nūr
- 0881 Ḥāmisinde gördi Hārūn-ı ḥalīm
Gördi altıncıda Mūsā-yı kelīm

- 0882 Gördi İbrāhim yidincide turur
Ol mübārek yüzi nūrdan berk urur
- 0883 Pes işāret itdi Cibrīl-i hümām
Aña hoş ta‘ zīm-ile virdi selām
- 0884 Didi baña iy nebī şālih oğul
Merhabā ehlen ü sehlen sağ ol
- 0885 Sidre’ye irdüñ pes andan Cibrīl
Açdı altı yüz kanadın ol cemīl
- 0886 Şekl-i haşşını baña ol itdi ‘ arz
Bi’t-tamām seyreyledüm der-tül u arz
- 0887 Anı ben gördüm bu şekli-y-le hemān
İki def‘ a görmedi ins-ile cān
- 0888 Döşediler anda bir altun döşek
Hażreti ta‘ zīm içün hīç tutma şek

Faşl-ı fi seyrihi mine’s-sidreti ilā mā-şa-Allah

- 0889 Gel berü iy mürğ-ı rūh-ı ‘ aşıkīn
Aqıl gibi olmağıl sidre-nişīn
- 0890 Himmetüñ perini aç pervāz it
Aşkı rehber eyleyüp ağaz it
- 0891 Lā-mekān şeh-bāzsın ez-ibtidā
Seyrüne olmaya sidre müntehā
- 0892 Kıo mekānı eyle ‘ azm-i lā-mekān
Kim senüñ-çün anda vardur āşiyān
- 0893 Terk idüp esfelde yapmışduñ yuva
Anı ıqlīmüñ şanurduñ iy yuva

29b 0894 Gel qadimī āşiyānı kııl taleb⁴²

⁴²Aşağıdaki beyitler 29b/0894.beyitin karşısından itibaren sayfa kenarına yazılmıştır :

Çekmegil işbu harāb içün ta‘ ab
Nedür bu gül-ğen-i süflide işüñ

Haķikat oldurur çalāk u zeyrek
Cürmāndan kırtar añu külli tizirek

Ne yirden geldünse anı iste
Mübārek cānı kıılma zār u haste

Vaţan sevmeklik imāndur demişdür
Resül-ı murtażā şükretmişdür

Çekmegil işbu ħarāb için ta‘ab

- 0895 Bu ħarābı hoş begenmiş büm-nefs
İrmemiş ħubbü’l-vaṭandan aña ses
- 0896 Ko ħarābı gözlegil ma‘mūruñı
Zağ-ı nefsuñ tuymasun esrāruñı
- 0897 Diñle bākī seyrini ol serveruñ
Ol ‘ālīyyü’l-himme ol cān-perveruñ
- 0898 Ol hümā-yı kudsī ol şeh-bāz-ı yār
Sā‘id-i sulṭāna lāyık bāz-ı yār
- 0899 Sem‘ine irdi çü şavt-ı irci‘ī
Añladı bāzū-yı şehdür merci‘i
- 0900 Kalmadı şabrı vü oldı bī-ķarār
Pes didi Cebrā‘ile iy peyk-i yār
- 0901 Sidrede ṭurup ikāmet eyleme
Ṭur benümle eyle ‘azm-ı demdeme
- 0902 Didi Cebrā‘il aña iy pūr-bahā
Seyrūme Sidre olupdur müntehā
- 0903 Sidredür baña maķām-ı ma‘lūm
Ger geçem bundan erirem hem çü mūm
- 0904 Cismūme āteş düşer ez-nūr-ı pāk
Bāl u perüm olur ol demde ħāk
- 0905 Saña maḥşūsdur bu meydān-ı valā
Yok-durur seyrūñe bu şeb intihā
- 0906 Lī-ma‘allah maḥremi sensin şehā
Ka‘be-i zāt maḥremi sensin şehā
- 0907 Hem ebīti ħūnīnuñ mihmānısın⁴³
Sen bu bezmūñ muḥterem cānānısın
- 0908 Senden özge kimse başmadı ķadem
Bu maķāma iy nebī-yi muḥterem
- 0909 Pes yūri meydān senūñdür ba‘de
Bunda bu seyrān senūñdür ba‘de

⁴³0908. Beyit 0907. Beyitin karşısına sahife kenarına yazılmıştır.

- 0910 Adı refref bir döşek döşedi hoş
Aña bindüm cān u dilüm itdi cūş
- 0911 Beyt-i ma‘ mūra pes uğradı yolum
Şol ‘acebler gördi göz dimez dilüm
- 30a 0912 Cenneti seyreyledüm ucdan uca
Kalmadı hīç gizlü hep gördüm niçe
- 0913 Tā kılam her şeyi aşlınca beyān
Hūr u gılman u na‘îmi der-cenān
- 0914 Ba‘ de ‘arş üstine itdüm ‘urūc
Kaldı anda refref zātu’l-burūc
- 0915 Şıdķ ayağın başdum oldum bī-riyā
Baña zāhir oldı sırr-ı istivā
- 0916 Sidre’den ol dem didi Peyk-i Hudā
Rabbūne eyle selāmuñı edā
- 0917 Okıdı anda taḥiyyātı resūl
Hem şalāt u ṭayyibātı didi ol
- 0918 Ya‘ nī kavlı u fi‘il-le olan ‘amel
Hep saña lāyık-durur iy bī-ḥalel
- 0919 Kālb ü māl-ıla olan ṭā‘āt hem
Sāḥa-ı kudşuñedür iy zū’n-ni‘am
- 0920 Luṭf-ıla aldı selāmın ol Hudā
Dir ḥabībüm gel baña vü gel baña
- 0921 Niçe bir hicr-ile giryān olasın
Gel bu dem vaşlumla ḥandān olasın
- 0922 Niçe bir ferş üzre ḳahr-ıla ‘anā
Bul bu dem ‘arşumda luṭf-ıla ğınā
- 0923 Niçe bir zahmet vire ağıār-ı ḥār
Gülşen-i vaşlumdan al ezhār-ı yār
- 0924 Niçe bir ğaybetle çekdüñ şad-belā
Bulasın bu dem şühūdumla valā
- 0925 Gerçi müştāķam saña iy Aḥmed2üm
Şimdiye-dek leyk da‘vet itmedüm
- 0926 Tā binā-yı aşķuñ ola üstivār

Kim hâlel vermeye her haşâk u hâr

- 0927 Hem gelesin bunda isti‘ dâdla
Hûn-ı vaşlumdand yiyessin dâdla
- 0928 Böyle naql itmiş o sultân-ı ‘urûc
Seyrinüñkim pâyesi zâtu’l-burûc
- 30b 0929 Çün hitâb-ı Hâk irişdi sem‘ me
Farkı bırağdum ulaşdum cem‘ me
- 0930 Cümlenden selb oldu cismân-ı vücûd
Nûr-ı Hâk‘dan irdi haqqân-ı vücûd
- 0931 Sırruma “üdnü minniden”⁴⁴ hitâb
İrişüp buldum derûnî feth-i bâb
- 0932 Çün arade kalmadı ağıyâr-ı hâr
Pes tecellî eyledi ol demde yâr
- 0933 Sırrum-ıla zâtını itdüm şühûd
Bî-cihet buldum ‘alâ vefku’l-‘uhûd
- 0934 Kâbe kavseyn⁴⁵ oldu pes anda maqâm
Dağı gitme bu arada tut zimâm
- 0935 Gerçi çokdur bunda aḥbâr-ı nuḡûl
“Kelimi’n-nâse ‘alâ kadri’l ‘uḡûl”⁴⁶
- 0936 Ruḡsat-ı şer‘-ile sür bunda semend
Reddle tâ ırmeye pâyine bend
- 0937 Ba‘ de dil bunda taḡrîr eylemez
Hem qalem bu sırr taḡrîr eylemez
- 0938 Olmağ isterseñ ḡabîbe âşinâ
Vir şalâtı bul anuñla ruşenâ

Faşl-ı fî esrâru’z-zâhirü’l-leyleti’l--mi‘ râc şallallahu ‘aleyhi ve sellem

- 0939 Şol sözi naql idelüm ki âsân ola
Sâmi‘îne va‘z-ıla bürhân ola
- 0940 Çün bisât-ı ḡurbe irdüm dir ḡabîb

⁴⁴üdnü minni : Üdnü, denâ (yaklaştı) kelimesinin emridir. Üdnü minnî, bana yaklaş anlamına gelir. Hz. Peygamber’in Mi‘râc’da Ulu Allah’a yaklaşması, aralarındaki mesafenin iki yay kadar, hatta ondan daha az olması konusu, değişik bir ifadeyle işlenmektedir. Mehmet Yılmaz, *Edebiyatımızda İslamî kaynaklı Sözler*, Ansiklopedik Sözlük, 1992, s. 158.

⁴⁵kâbe kavseyn : Kur’ânı Kerim : Necm Suresi, âyet : 9. :“(Bu suretle O, Peygamber’e) İki yay kadar yahut daha da yakın oldu.”

⁴⁶Kelimi’n-nâse ‘alâ kadri’l ‘uḡûl” “Halka anlayabileceği kadar söyleyin.”

- Baňa çok luṭf itdi her gūne ‘ acīb
- 0941 Didi yā Aḥmed tevekkülден ulu
Yok-durur bir şey ḳatumda sevgülü
- 0942 Ḳanḳı ḳul-kim ḳısmete vire rızā
Eyleüm anı ḳatumda murtażā
- 0943 Ḥazretinden ben daḥı itdüm su‘ āl
Şermle didüm ki iy dānā-yı ḥāl
- 0944 Bir işe tuş it beni anı ḳılam
Anuñ-ıla ḥazrete ḳurbet bulam
- 31a 0945 Didi yā Aḥmed diler-iseñ merām
Baňa yakın olasin bā-iḥtirām
- 0946 Giceñi gündüz gündüzüñ gice
Eyle ben didüm ki yārab bu nice
- 0947 Didi uyḳu yirine eyle namāz
Gündüzüñ ac ol baňa eyle niyāz
- 0948 Didi yā Aḥmed dilerseñ ‘ izzetüm
Hem bulam dirseñ müdām-ı re‘ fetüm
- 0949 Buğz idüp dünyāya ehline hem
Olma anlarla muḥabbetde be-hem
- 0950 Āḥiret sev ehline olḡıl yakın
Kim seni ḳıldum imāmu’l-mutteḳın
- 0951 Ben didüm bildür baňa yā zü’n-na‘ im
Kim-durur erbāb-ı dünyā müntaḳīm
- 0952 Didi dünyā ehli oldur çok güle
Hem daḥı ehli vü mālı çok ola
- 0953 Çok uyuya çok ḡazablu ola ol
Çok yiye çok söyleye ola fużül
- 0954 Az ola anuñ rızāsı nesneye
Ma‘ rifet az ola ḥaḳḳı bilmeye
- 0955 Kemlik itse bir kese ‘ özr itmeye
‘ Özr ideni daḥı ma‘ zur itmeye
- 0956 Tā‘ at-ı Ḥaḳ’da ḳatı keslān ola
Ma‘ şiyetde çābūḳ u şec‘ ān ola

- 0957 Vüs‘ atı hâlinde hem şükr itmeye
Ger belâ gelse aña şabr itmeye
- 0958 Korkmaya haqdan katı ferhân ola
Hamr-ı dünyâ-y-ıla ol sekrân ola
- 0959 İşlemedükleri işde nefsini
Ögmeyi seve begâyet ol denî
- 0960 Kendülerde var-iken dürlü ‘ uyüb
Halkı dâ‘ im zemm iderler der-guyüb
- 0961 Fikri uzak ola vü ‘ ömri kaçır
Nefsi yig ola anuñ ‘ aklı esîr
- 31b 0962 Bu-durur evşâfı dünyâ ehlinüñ
Olmaya bunlar hişâlı mü ‘ minüñ
- 0963 Hem didüm ol demde iy Rabb-ı ğanî
Kim-dururdı baña uhrâ ehlini
- 0964 Kim sevem anları anlarla olam
Her işüm dünyâda anlarla kılam
- 0965 Didi yâ Ahmed ögüt diñle beni
Bildürem tâ saña uhrâ ehlini
- 0966 Âhiret ehli yüzi yumşak olur
Kibir bilmez göñli hem alçaq olur
- 0967 Anlara hûdur müdâm hilm ü hayâ
Anlar ihlâş ehlidür bilmez riya
- 0968 Halk-ıla az ihtilâf ider olar
Nef ‘ i çoklar kimse hiç görmez zarar
- 0969 Kimseye mekr eylemez memkûrlar
Her işinde şâkir ü meşkûrlar
- 0970 Halk onlardan rahat u me ‘ mündür
Zahmet-i halkdan olar mahzündür
- 0971 Söylemezler hîç olar bihûde söz
Hem dağı açmaz olar her yüze göz
- 0972 Va‘ dine halk eylemez vâfiler-durur
Kîn tutmaz kimseye sâfiler-durur
- 0973 Göz uyur göñli uyanıkdur olar
‘ Aşkum-ıla bağı yanıkdur olar

- 0974 Elleri der-gāhuma merfū‘ dur
Ḥazretümden sözleri mesmū‘ dur
- 0975 Beñzi bozuqlar sözi mevzūnlar
Ḥā‘ini sevmez kamu me‘mūnlar
- 0976 Ṭā‘ atumda nefsleri ta‘ abāndur
Her kişiye işleri iḥsāndur
- 0977 Ṭaş-ı virān qalbleri ma‘ mūrdur
Perdesinde her biri mestūrdur
- 0978 Qarnı aç u gōñli toqdur añlaruñ
Mālı az u zikri çoqdur anlaruñ
- 32a 0979 Mā-sivāya eylemezler ‘arz-ı ḥāl
İtseler ger benden eylerler su‘āl
- 0980 Hoş severen ger münacāt itseler
Bitürürven ‘arz-ı ḥacāt itseler
- 0981 Rūḥları tenden idince iftirāq
Gözlemezler dünyāda taq u revāq
- 0982 Göçmelü olsa olar ger dünyādan
Kimse almaz rūḥını illā ki ben
- 0983 Bilmez anuñ ḥālini hem ‘Azrā‘il
Niçe olmuşdur ararlar ay u yıl
- 0984 Gökleruñ qapusu fetḥ olur hemān
Anı istikbāl ider kerrūbiyān
- 0985 Elden ele rūḥını iclāl-le
Ḥazretüme ulaşur ikrām-la
- 0986 Bu kelāmı-kim saña baş eyledüm
Hep şerāyi‘ sözleridür söyledüm
- 0987 Şanma ancak bu ola anda kelām
Daḥı söz çoq līk fehm itmez ‘avām
- 0988 Kim ḥaḳāyık ‘ilmin anda bi’t-tamām
Bildürüpdür anda ol Rabbü’l-enām
- 0989 Ol gice keşf oldı anda dört ‘ulūm
Bunda neşr itdi ‘alā-ḳadri’l-fuhūm
- 0990 İşbu üslūb üzre taḳsan biñ kelām

- Ol gice vahy itdi hayyu'l-enām
- 0991 Ol gice esrāra mahrem eyledi
Ol gice ʿilm-i ledünden tıyladı
- 0992 Çünkü miʿrāc emri hep oldu tamām
Didi ol dem baña ol Rabbü'l-enām
- 0993 Yā ḥabībüm çün işütdüñ sözümi
Baña daʿvet eyle var kullarımı
- 0994 Herkes fehmince di esrārımı
Ümmetüñe di olan aḥbārımı
- 0995 Çün nihāyet buldı esrār-ı niyāz
Baña farz oldu o dem beş vaḳt namāz
- 32b 0996 Didi yā Aḥmed senüñ miʿrācuñuñ
Bu gicede hem daḥı minhācuñuñ
- 0997 Beş namāz içinde ḳodum sırrını
Ümmetüñe armaḡān eylet bunı
- 0998 Hoş edeble kim ḳılursa beş namāz
Baña ol miʿrāc idüp eyler niyāz
- 0999 Müʿmine miʿrāc-ı rūḡānī budur
ʿĀrife minhāc-ı cismāni budur
- 1000 Baña bunuñla bulur ḳurbet bulan
Bunı terk iden-durur yoldan ḳalan
- 1001 Zāhir ü bāṭın ʿibādetüñ tamām
Bundadur esrār ḳılsun ḡaṣ u ʿamm
- 1002 Var ḥabībüm yiryüzine baş ḳadem
Ṭalʿatuñla hoş ṣafā bulsun Ḥarem
- 1003 Çünkü destūr oldu pes ḳıldum rücuʿ
Oḳıdum anda ṣenā itdü ḡuṣuʿ
- 1004 Geldüğüm yoldan revān oldum yine
Ḳondum ol-dem pes Ḥarem eyvānına
- 1005 Çünkü ṭayy olmışdı hīn u mekān
İki saʿat oldu bu seyrüm hemān
- 1006 Gör ʿaceb ṣah-bāz-ı ḳudsīdür o ṣān
Zīr-i perinde olur kevn-i mekān

- 1007 Çin seher vardı Harem'e ol Resûl
Gördi oturmuş Ebû-Cehil cehûl
- 1008 Didi server aña ol mi' râcını
Ol gicede olan ol minhâcını
- 1009 Bi't-tamâm ol seyri takrîr eyledi
Kuds'e varduğunu tahrîr eyledi
- 1010 İşidüp anı Ebû-Cehil 'anud
Sinesi jengâr u kalbi taldı dūd
- 1011 Başına cem' itdi ol-dem kavmini
Didi kim ne söyledi diñleñ bunı
- 1012 Gökleri seyr eyledüm dir bu gice
Cenneti vü nârını ucdan uca
- 33a 1013 Kuds'e vardum göklere ağdum dir
İki demde hem yine geldüm dir
- 1014 İşidüp Şiddîk-ı ekber ol zamân
Didi girçekdür bu söze yok gümân
- 1015 Didiler tursun hele seyr-i semâ
Kuds'i vaşf itsün bize ez-ibtidâ
- 1016 Bilürüz bu Kuds'e varmamış-durur
Ol diyârı dahı görmemiş-durur
- 1017 Kuds'i keşf itdi o dem Rabbu'l-enâm
Yirli yirünce haber virdi tamâm
- 1018 Didiler Kuds'den budur girçek haber
Lîk var mı hîç bizüm 'irdan eşer
- 1019 Didi Ravhâ'da kondı kârbân
İrtegün toğduqda olısar 'ayân
- 1020 İrte geldi ol zamân 'îr-ı Kureyş
Gördi anı şaşdı tedbîr-i Kureyş
- 1021 Zirâ tekzîb idi anlarda murâd
Bu diñildi ki ideler inkıyâd
- 1022 Şıdkını gördükde ol kavm-i eşir
Didiler câ-i be-sihr-i müstemir
- 1023 Mü'mimüñ imânına irdi müzâd
İrdi küfr esvâkına hüs ü kesâd

Faşl-ı fî bişāreti min bişārātü'l-mi' rāc şallalahu 'aleyhi ve sellem

- 1024 ' Āişe Ana dir ol hayru'n-nisā
Çünkü mi' rāc itdi ol hayru'l-verā
- 1025 Bir gice didüm aña iy hān-ı men
V'ey vücūdum tahtına sulţān-ı men
- 1026 Ol gice kim Hakk'a sen mihmān-idūñ
Bir mükerrerem muhterem sulţān-idūñ
- 1027 Neyle hoş itdi seni vehhāb-ı gayb
Niçe açıldı saña ebvāb-ı gayb
- 1028 Didi ol dem yā Humeyrā bil anı
Baña şol nesne virüpdür ol ğanī
- 33b 1029 Virmemişdür enbiyādan kimseye⁴⁷
Kim işide anı yāhūd kim diye

⁴⁷ Aşağıdaki beyitler, 33b 1029. Beyitten itibaren sahife kenarına yazılmıştır.

Firākı deġşirüldi çün vişāl
Muķābil oldu ayine' -i cemāl

Hiţāb-ı haşret irdi iy habībüm
Ki bu dem saña çok-durur naşībüm

Ne dilek var-ısa 'arz eylegil tiz
İcābet kılalum biñ luţfla biz

Dilek virem saña rāzı olınca
Kamu maţlūb u maķsūduñ bilince

Hiţāb-ile çü buldı lezzeti ins
Şoloķ-dem süre geldi bülbül-i kıds

Çü 'irfān hāşıl oldu dil özendi
Bu na'ma şükr-i vaşfına özendi

Didi iy cümle 'ālem dest-gīri
Ġanī-ı luţfuñla kılduñ ben faķrī

Dilek sensin şehā artık dilek yok
Gönülde sensin ü ins ü melek yok

'Ademden var kılduñ bu vücūdum
Sebeb sözinden irdi 'ilm ü vücūdum

- 1030 Açılup bâb-ı hazâ'inden dışār
Baña Rabb'üm itdi elṭâf-ı nişār
- 1031 Kalmadı bir nesne kim ol virmedi
Nesne yokdur kanı Aḥmed görmedi
- 1032 Lîk bir nesne buyurdı ol ḡanī
Baña hoş geldi ḡatı sevdüm anı
- 1033 Didi yâ Aḥmed ḡatumda ḡürmetüñ
Nicedür diyem bilesin 'izzetüñ
- 1034 Ḥürmetüñ-çün ümmetüñden bir kişi
Ma'şiyet kesb idüp ola düzaḡī işi
- 1035 Yüz behiştiden ki min ḡayri'l-ümem
Sevgilüdür yâ ḡabībüm ṭutma ḡam
- 1036 Cân fedâ olsun o sultāna fedâ
Bize anuñ-çun neler virdi Ḥudâ
- 1037 Māye-i devletdür ol server bize
Sāye-i 'izzetdür ol mih-ter bize
- 1038 Ol ḡabībüñ ḡürmetine iy Ḥudâ
İtme bizi rûz-ı ḡaşr andan cüdâ

Faşlı fî mu'cizātu'l-bāhiret şallallahu 'aleyhi ve sellem

- 1039 Ger 'ināyet ide ol rabbü'l-enām
Mu'cizātından diyem mu'ciz kelām
- 1040 Söz benān-ıla idem şaḡḡu'l-ḡamer
Şehd ü şekerden daḡı şîrîn eşer
- 1041 Ḥastalar şaḡ ola mevtā dirile
Göre ā'mālar u ḡamlular güle
- 1042 Nuṭḡ ide şıdkına aḡcār u şecer
Vire 'acmā hem şehādetden ḡaber
- 1043 Mu'cizātına anuñ yokdur 'idād
Söz öküş ger dīne tā yevmü't-tenādd
- 1044 Diyelüm lîkin deñizden ḡatresin
Bilesin tā kim zükādan zerresin
- 34a 1045 'Āşık-ısañ tā ki arta iştiyāk⁴⁸

⁴⁸Aşağıdaki beyitler, 34a 1045. beyitin karşısından itibaren sahife kenarına yazılmıştır.

Diyesen her dem-be-dem eyne't-telāk

- 1046 Hāzret-i Qurān'dur evvel mu' cize
Diñle benden kim anı diyem size
- 1047 Lafz u ma' nide nihāyetdür nizām
Qadrini bildiler erbāb-ı kelām
- 1048 Nāzil oldu çünkü yā arz eble' ī
Emrū'l-ķays didi yā arz-ı eble' ī
- 1049 Seb' asın kendü eliyle indürüp
Terk-i evṫān itdi ğayretten ṫurup
- 1050 Çünkü ṫa' ña bulmadılar hīç mecāl
Ser-fürū itdi ķamusı lā-maḫall
- 1051 İns ü cinden evvelīn ü āḫirīn
Cem' ola ger ' ālimīn ü cāhilīn
- 1052 Mişlini ityāna ķādir olmaya
Buña ḫaşm olan cihānda gülmeye
- 1053 Buldı Qurān'dan şifā nice marāḫ
Ḥasta oldu līkin ehl-i i' tirāḫ
- 1054 Hükmine baş egmeyen bī-ser olur
Bunı ta' zīm itmeyen ebter olur
- 1055 Añlayup yolında baş kıyan gedā
Oldılar iki cihānda muḫtedā

Risālet gögine bedr-i ay kılduñ
İki ' ālemde bī-hemtāy kılduñ

Cemī' enbiyādan server itdūñ
Yegli evliyādan mihter itdūñ

Eger-çi nefsüm-içün dilegüm yok
Velī ümmetüm-içün ḫācetüm çok

Ki ķorķarum yazuķlu ümmetümi
Anuñ-çun yüce kıldum himmetümi

Bir avuç ümmetüm vardur ğunahķār
İlāhī ķorķudan anları ķurtar

Yile virne bir avuç toprağı sen
Oda yakma içir rahmet şuyından

Benüm ķatumda varlıķlar ' ademdür
?

- 1056 Bilmeyen ẖurān'ı oldılar meyān
Bu 'ayāndur leyse muḥtācu'l-beyān
- 1057 Tā kıyāmet baḳīdūr bu mu'cize
Luṭf-ı Ḥaḳ'dur kim virilmişdür bize
- 1058 Rabbenā Rabbenā yā Rabbenā
Bizi ẖurān'dan ayırma ihdinā

Faşl-ı fi inşikāku'l-ḳameri bī-du'āiḥi ve işāretiḥiŞallallahu 'aleyhi ve sellem

- 1059 Mekke ehli cem' olup geldi yüze
Didiler kim bize göster mu'cize
- 1060 Didi ayı size şaḳḳ itsem eger
Baña inanur mısız söyleñḥaber
- 34b 1061 Didiler vāḳī' ola ger inşikāḳ⁴⁹
Ḳalbümüz şāfi olur gider şikāḳ
- 1062 Ḳaldurup ol dem mübārek ellerin
Yüzini tutdı semāya ol güzīn
- 1063 Ḥoş tazarru' eyleyüp kıldı du'ā
Peyk-i Ḥaḳ irüşdi ol dem ez-semā

⁴⁹ Aşağıdaki beyitler, 34b-1061. beyitten itibaren sahife kenarına yazılmış.

Belā-yı taş-ıla dişüm çıḳduğından
Cefā ü cevır göñlüm yıḳduğından

Vaṭan terki vü ḡurbet-i muḥtezin
Cehlūñ dürlü dürlü zaḥmetinden

Ḳamusın çekdi kim anlar geçün
Saña ma'lumdur iy ḥayy bī-çün

Bular ḥaberümdür dāireme geldüñ
Yaraşmaz bülbül olmaḳ ayru geldüñ

Ne yirde kim olam benden ayırma
Baña anlar sizin icmā' virme

Didi pes Ḥaḳ Te'alā iy ḥabībüm
Ki derdlü ḳullara sensin ṭasam

Dilek sen dilemeden oldı maḳbül
Ne dilek varsa sende bendeki ol

Ne dilek sen dilerseñ ben dilerüm
Ne yaş sen silerseñ ben silerüm

Kimi sen sevdügisin daḡı hem
Kimi sen reddiderseñ ben daḡı hem

- 1064 Didi emründe musahhardur kamer
Niçe dilerseñ eyā hayru'l-beşer
- 1065 Pes işāret itdi ol sultān-ı dīn
Ay iki pāre olup indi hemīn
- 1066 Ol Hīrā Tağı'nuñ iki yanına
Gitdi iki pāre cem' oldu yine
- 1067 Mü'minūn gördükde tekbīr itdiler
Ehl-i küfr inkāra el bir itdiler
- 1068 Bu işi gördükde ol kavm-i eşir
Didiler cā'i be-sihr-i müstemir

Faşl-ı fī icābetüş-şecereti li da' vetihi şallallahu te'ālā 'aleyhi ve sellem

- 1069 Naql ider bunı dağı Qāḍī 'Iyāz
Cennet içre bula reyhān ü riyāz
- 1070 Geldi bir ā' rābī bir gün ḥazrete
Didi geldüm yā Muḥammed ḥidmete
- 1071 Gösteresin tā baña bir mu' cize
Ben de imān getürem ol dem size
- 1072 Bir ağaç var-idi qarşuda ulu
Didi ā' rābīye ol yüzi şulu
- 1073 Var şol ağaç dibine iy mühtedī
Di Resūlu'llah saña gelsün didi
- 1074 Vardı ā' rābī didi kim yā şecer
Gel seni da' vet ider ḥayru'l-beşer
- 1075 Çün işütdi da' vetini ol zamān
Şağına şolına çalkandı hemān
- 1076 Köklerin kırdı yiri yırtup o dem
Ḥidmet-i sulṭāna irdi bī-ḳadem

- 35a 1077 Hoş selām idüp huzūrında kıyām⁵⁰
Eyledi ā‘ rābī didi yā imām
- 1078 Buyuruñ yirine varsun bu şecer
Emr idüp yirine gitdi bī-ḥaṭar
- 1079 Gördi ā‘ rābī bunı qaldı ṭaña
Didi emr it secde idem tā ben saña
- 1080 Didi ā‘ rābīye ol ḥayru’l-verā
Ādeme secde degüldür hīç revā
- 1081 Secde aña yaraşur kim ‘ālemi
Ḥalk idüpdür yoqdur anuñ hem demi
- 1082 Sürdi yüzini mübārek pāyine
Oldı imān-ıla qalbi āyīne
- 1083 Gel bu işden ‘ibret al iy hoş nihād
Niçe ṭutdı emrini gör bir cemād
- 1084 Ümmetem dirsın idersın iddi‘ ā
Qırı sözle şābit olmaz müdde‘ ā
- 1085 Bir şecerce olmaduñ iy bed fi‘āl
Kim idesın da‘ vetine imtişāl

⁵⁰ Aşağıdaki beyitler, 35a 1077. Beyitten itibaren sahife kenarına yazılmış.

Seven seni ḥaḳīqat sevdi beni
Beni seven gümānsız seni sevdi

Ne kim sen işlerseñ iş benümdür
Sen āletsın velī cünbiş benimdür

Ve ger olmayaduñ sen şāh-ı levlāk
Ne yirlerü yaradurdum ne eflāk

Senüñdür ğayb-ı gencümde her ne kim var
Senüñdür cennet-i firdevs-i didār

Çü oldum ben senüñ ırāḳ ne ğamdur
Benüm qatunda varlıqlar ‘ademdür

Ne deñlü kim yazuqlu ümmetüñ var
Bağışladum o şānuma ‘avf ol var

Çü maḥrem kıldı anı pādişāha
Ṭufeylīdür sedā-yı bār-ġanı

Zemī necāyiş ü ikrām u ‘izzet
Ki ḥaḳdan ṭoldı ol maḥbüb-ı ḥasret

Faşl-ı fî ḥanīnū'l cez' i bi-firāḫihī ve teskīnihī bī-va' dihi şalla'llahu te' ālā

- 1086 Diñle benden yine bir şīrīn maḳāl
Aḳa mīzāb-ı lisānımdan zülāl
- 1087 Çün Medīne'ye nüzül itdi Resūl
Mescid itdi bir evi ol pūr-uşul
- 1088 Bir direk var-ıdı anda iy selīm
Aña arḳasın virirdi ol kerīm
- 1089 Aña zamm idüp mübārek zahrını
Ḥalka va' z iderdı ol şāh-ı nebī
- 1090 Meclisinde çün çoḡaldı müminün
Minberi važ' eylediler reh-nümün
- 1091 Çıkdı bir gün minbere ol 'ālī-şān
Fūrḳatından ol direk itdi fiḡān
- 1092 İnleyüp ḥüzn-ile nālān itdi ḥoş
Ol ḥabībün ḥasretinden itdi cūş
- 35b 1093 Şöyle kim mescid içi ṭoldı ḥanīn
Hep şahābe itdi giryeyle enīn
- 1094 Didi aña ol şefī' -i ümmetün
İy direk n'oldı nedendür ḥāletün
- 1095 Didi niçün olmaya benden ḥanīn
Kim beni terk itdün iy şāh-ı güzīn
- 1096 İşbu beyti sen müşerref ideli
Baña ṭayarduñ mübārek arḳañı
- 1097 Şimdi n'oldu ki beni hicr eyledün
Ḥoş vefā itmişken cev'r eyledün
- 1098 Didi aña ol kerem-kān-ı Resūl
Şefḳāt idüp ḥāline ol pūr-uşul
- 1099 Bir du' ā idem saña itme enīn
Tāze naḥl itsün seni Rabb-i mu' īn
- 1100 Tāze ḥurma virsünler mü 'minün
Ḥoş geçüp sāyeñde cem' -i muttekün
- 1101 Bu sözi gūş eyledi cer' -i naḥīf
Didi sensiz şabrum olmaz yā şerīf

- 1102 Senden ayru tāze olmağdan baña
Ḥazretüñle qurılıq yigdür şehā
- 1103 Şefkātle didi maḥbūb-ı ilāh
Diñle iy cüz' -i mübārek itme āh
- 1104 Cennet içre naḥl-ı basıq eylesün
Ehl-i cennet tā ebed senden yisün
- 1105 Hücree-i ḥāşım öñinde her zamān
Sen beni gör ben seni görem' ayān
- 1106 Bu söze rāzī olup gitdi ḥanīn
Ol cemāduñ himmetine āferin
- 1107 Gel bu sözden 'ibret al iy müdde'ī
Qo yalan da'vāyı iy merd-i da'ī
- 1108 Bir qurı ağaçça yoğdur himmetüñ
Aduñ insān līk kâşır gayretüñ
- 1109 Olmağ isterseñ katında muḥterem
Tuymaduñ hicrinden ol şāhuñ elem
- 36a 1110 Sevmiş olmazsın qurı da'vā-y-ıla
Yoğ-iken dilde enīnūñ vāy-ıla

Faşl-ı fi tekellümi'z-zıbi'l-murā'ı ve terğibihi'l-İslāmi şallallahu te'ālā

- 1111 Bu beyānı daḥı diñle iy cüvān
Qoyının güderdi tağda bir çobān
- 1112 Tağüñ ardında Resül-ı müctebā
Qāfir-ile turup iderdi gāzā
- 1113 Geldi bir kurd kapdı koyundan birin
Tuydı çobān irdi ardından hemīn
- 1114 Aldı koyunu elinden cebr-ile
Söyledi ol kurd aña geldi dile
- 1115 Didi korkmaz mısın Allah'dan çobān
Rızkumı alduñ elümden bī-eman
- 1116 Ac-idüm ben istedüm Rezzāk'dan
Rızkumı gösterdi işbu süriden
- 1117 Rızk-ı maḥsūmum çü girmişdi ele
Anı alduñ ben kime idem gile

- 1118 İşidüp bunı didi kâfir çobân
İy ‘ aceb söyledi hayvân bî-zebân
- 1119 Didi ol kurd bu ‘ aceb midür saña
Bundan ‘ aceb ol Muḥammed Muṣṭafâ
- 1120 İşbu tağ ardında eyler ol ğazâ
Cennet ehli baķışup eyler du‘ â
- 1121 Bir alay hayvâna sen ser-dâr olup
Ḥoř yürirsin küfr-ile murdâr olup
- 1122 Pes niçün ol şâhı itmezsin taleb
Leşker-i Raḥmân’dan olmazsın ‘ aceb
- 1123 Çün irer kurdun ḥiṭâbı sem‘ ine
Şevķ-ı Aḥmed şalar ateş cânına
- 1124 ‘ Āřık-ı şeydâ olup ol bî-karâr
Şevķ-ı İslâm ile eyler âh u zâr
- 1125 Didi kurd ol çobân-ı mu‘ teber
Ben giderüm koyunumu kim güder
- 36b 1126 Didi ol kurd koyunuña ben çobân
Olayın var işüñe tutma gümân
- 1127 Koyunun ışmarlayup kurd o dem
‘ Asker-i İslâm-çün urdı kadem
- 1128 Ol ḥabîbüñ hidmetine irdi tiz
Anı ḥoř gördi katı řâḥib-temîz
- 1129 Nûr-ı imân-ıla pür-nûr eyledi
Ḳalb-i virânını ma‘ mûr eyledi
- 1130 Mâ-cerâ-yı gürgi řerḥ itdi çobân⁵¹
Didi ḥazret var işüñe ba‘ de-zân
- 1131 Çün sürüñe rā‘ ī eyledün anı
Pes emîndür vir aña bir koyunu
(Didi kurd kuş ḥaķķı söyler bî-gümân)
- 1132 Geldi çobân koyunun buldı tamâm
Gürge ta‘ zîm-ile ḥoř virdi selâm
- 1133 Bir koyun boğazlayup i‘ zâzla

⁵¹1164. Beyit 1163. Beyitin karşısına yazılmış

Aña teslīm eyledi a‘ zārla

- 1134 Gel tefekkür eyle bunı iy çobān
Hişşe al bu kışşadan ol kām-rān
- 1135 ‘Avn-ı Hāḡ yār olsa ger bir ḡulna
ḡurd çobān olur anuñ ḡoyunına
- 1136 Gürgle ol ḡulnı irşād ider
Küfürle maḡmūm iken dil-şād ider
- 1137 El-‘ İyāz ger bir ḡulna ḡızlān vire
Şanma aña enbiyā imān vire
- 1138 Şānını ol serverüñ tuya sibā‘
Sen niçün itmezsın aña ittibā‘
- 1139 Gürg-i ḡunīn medḡ ider ḡayvān-iken
Sen niçün ögmeyesin insān-iken

Faşl-ı fī mu‘ cizātihi’l-müteferriḡā şalla’llahu te‘ ālā ‘aleyhi ve sellem

- 1140 Çün ḡazā-yı Bedr’e varmışdı Resūl
Cenk olurdu kāfir-ile sağ u sol
- 1141 İbn-i ‘Afrā cenk iderken ol güzīn
Urdı bir kāfir düşürdi bir elin
- 1142 Ol düşen destini aldı bir ele
Geldi ol dem ḡazrete itdi gile
- 37a 1143 Yā Resūlu’llah didi gör ḡālūmi
Urdı bir kāfir düşürdi elūmi
- 1144 Destüm içün ḡam yimem yā Muştafā
Līk benden fevt olur kār-ı ḡazā
- 1145 Baña dermān eylegil iy ḡoş ḡışāl
Tā idem küffārla yine kıtāl
- 1146 Şefḡāt idüp ḡāline ol māh-rū
Aldı destin yirine ḡodı girü
- 1147 Merhem itdi aḡz-ı yārını aña
Bitdi ol sa‘atde ḡaldılar ḡaña
- 1148 Döndi küffāra yine itdi ḡazā
Ol ḡabībūñ yolına cānlar sezā
- 1149 Kılıcı şınmışdı bir ḡāzinūñ

Qalbi tār oldu qatı ol mü'minüñ

- 1150 Hāzrete geldi o ġāzi arz-ı hāl
Eyledi mi' mār-ı dīne diñle qāl
- 1151 Şefkat itdi hāline ser-dār-ı dīn
Bir ağaç pāresini aldı hemīn
- 1152 Şıgayup virdi eline hoş revān
Bir kılıç oldu mücellā ol nihān
- 1153 Tiz yügürdi itdi ā' dāya kıtāl
İtdi küffārı anuñla pāy-māl
- 1154 Bir ġazāda bir gözi bir ġāzinüñ
Çıkdı düşdi yüzi üstine anuñ
- 1155 Hāzrete geldi anı 'arz eyledi
Ol tabībi gör ki aña n'eyledi
- 1156 Ol gözi aldı mübārek destine
Besmeleyle qodı ol dem yirine
- 1157 Sağ olup evvelkiden oldu eyü
Gitdi sağına kıtāl-içün girü
- 1158 Bir qarañu gice ol meh-rū yine
Virdi hurma talın bir mü'mine
- 1159 Didı tut bunı varınca beytüñe
Tā ziyā virsün senüñ etrāfuña
- 37b 1160 Tutduğı dem oldu bir şem'-i ziyā
Gıtdügi yol gündüz oldu güyiyā
- 1161 Taşları da' vet iderdi ol emīn
Tiz yuvalanurdu hıdmete hemīn
- 1162 Dirler-idi yā Resūl-ı müctebā
Haqq nebīsin şıdkuña bizüz güvā
- 1163 Taşdan ednā olma sen de iy cüvān
Şer'ī yolında yuvalan cāvidān
- 1164 Maḥzarına her kaçan qonsa ta'ām
İşidürdi sübḥasın şaḥb-ı kirām
- 1165 Uğrasa söylerdi ḥayvān ü sibā'
Hoş selām-ile iderdi ittibā'

- 1166 Ol mübârek barmağından çeşmeler
Akdı nehr oldu kurumış eşmeler
- 1167 Maḥzarında iki kişilik ta‘am
Niçe yüz şahşa yiterdi iy hümām
- 1168 Girü kalkardı diyesin yinmemiş
‘Aynı evveldür ki kimse almamış
- 1169 Yire ağaç diker-idi ol imām
Meyvesin ol yıl virirdi tamām
- 1170 Niçe mevtāya du‘ā itdi o şāh
Dirilüp itdiler ikrār-ı ilāh
- 1171 Bişiginde söyledi şıbyān aña
Didiler ki biz şühūduz şıdķuña
- 1172 Mu‘cizātına nihāyet yok anuñ
Her işi mu‘ciz idi ol serverüñ
- 1173 Sīre ehli līki biñ miḳdārını
‘Add-idüp esfāra yazdılar anı
- 1174 Ben deñizden ḳatresin ḳıldum ‘ayān
Baḳīsin buña ḳıyās eyle inān
- 1175 Hem yigirmi üç yıl içre ol hümām
Bu ḳadar āyātı gösterdi tamām
- 1176 Sa‘y idüp bu fānīde ol ḥayr-ı nās
Yapdı dīn-içün bize muḥkem esās
- 38a 1177 Çün tamām oldu binā mi‘mārına
Gel didiler uçdı ol gül-zārına
- 1178 Da‘vete itdi icābet ol hümām
Ravzāsına biñ şalāt-ıla selām

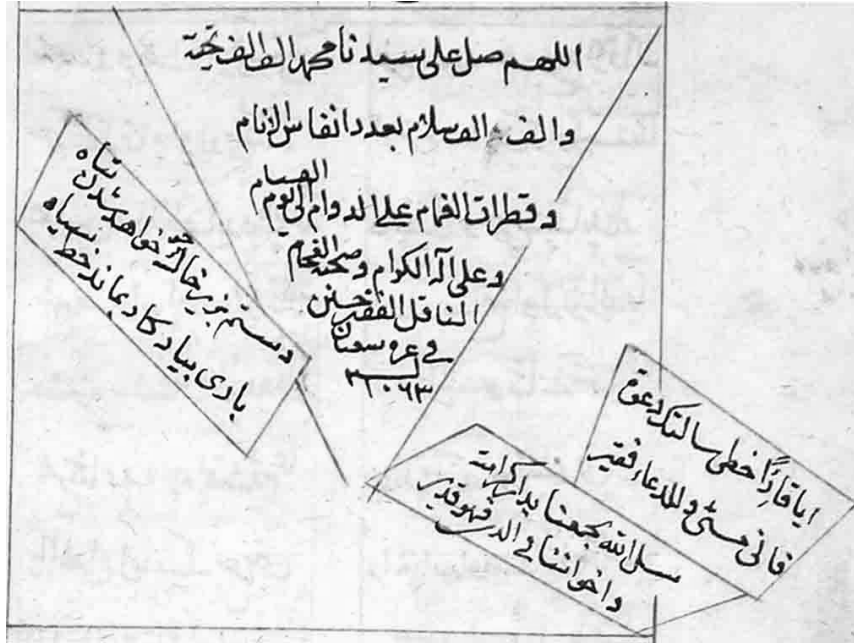
Faṣl-ı fi ḥātīmetü’l-kitāb

- 1179 Nüh şad u heşt-ād ü heştī tāriḥiñ
Ġurresinde hem rebī‘u’l-evvelīn
- 1180 Ḥamdü lillāh ki tamām oldu kitāb
Umaram Ḥaḳ’dan ki ola müsteṭāb
- 1181 Meclis ehli luṭf idüp yād ideler
Fātihāyla rūḥumı şād ideler

- 1182 Şehr-i Sivās oldu bu tašnīfe cā
Ehline şāfi‘ ola nūru’d-dücā
- 1183 Hāzret-i Sultān Murād devrinde-di
Kim faķīr işbu kitābı söyledi
- 1184 Her kitābumda çü itmışdüm du‘ ā
Bunda da itmek-durur şimdi revā
- 1185 Yā İlāhī ol ḥabībūñ ḥürmeti
Daḥı esmā vü şıfātuñ ḥürmeti
- 1186 Kıl ‘ ināyet tā ki ol ḥān bin ḥān
Devlet-ile tura turduķça cihān
- 1187 ‘ Adl-ıla inşāfını eyle füzūn
Ḥızr u İlyās’ı kıl aña reh-nümūn
- 1188 Hāzret-i Kūrān’ı eyle dest-gīr
Aña her āşaf şıfātı kıl vezīr
- 1189 Re‘ yini şıdk u şafā eyle şehā
Cümle kārın müsteṭāb eyle şehā
- 1190 Dā’imā ‘ dāsına vir inhizām
Bulsun aḥbāb-ı şafā-y-ıla merām
- 1191 Hem budakların Hudā’ yakıl maşūn
Baḡına bād-ı muḥālif esmesūn
- 1192 İrmesūn ḳalb-i şerīfine ġubār
Sāridür eyler ḳulūbı tār u mār
- 38b 1193 Sāyesinde hoş geçe ḥalk-ı cihān
İsticab minnā’d-du‘ ā yā müste‘ ān
- 1194 Daḥı ābā-yı kirāmın yā ilāh
Ḥūr u ġilmān leşkerine eyle şāh
- 1195 Sen ulaşdur Rabbenā her şubḥ u şām
Ol ḥabībūñ rūḥına bizden selām

Allahümme şalli ve ‘alā seyyidinā Muhammed ‘aleyhi elfe
elfe tehiyye ve elfe elfe selām bi-‘adet-i enfāsi’l-enāmi ve қағаратү’l-
тамāmi ‘ale’d-devām ilā yevmi’l-kıyām ve ālihi’l-kirām ve şaḥbihi’l-
fehhāmi’l-naḳli’l faḳīr Hüseyn fī ğurre şa‘bān 1063

Destem be-zir-i ḥāḳ çün ḥāhed şuden tebāh
Bāri be-yādigār be-maned ḥaṭṭ-ı siyāh

METIN

حکایت شیخ و سنیین ایضا	ساکار و قد رجاء و کبریا
ما طوع و ما شئت جبر استی	جلوس اولد و توبه که یا عافی
فی تو حید افضال	
ذره یه فضل که یزید تا کمال	طاعت قدسی اولد اولدم لهما
کریم بر ذره نور که ناکس	الیز فر و س علایه حق
ملک که کرطوش اولد خا طبع	او یک بول کر و د شلوش
جلو اشیا دن ظهور ایدین کمال	هست کند رای خدای و الحاد
ذریع بالاده قو حکک روان	قبضه قهر که در خلق جنت
کیمی پنجاه دن صدی نایب	کینه عرش دن سوزن زنبیل
کیم بن ارشاد افاضال اولد	کیم بن افسا اولد افضال اولد
طاعتند کیمین بر نور اید	کیم فی فسق و غم و مراد اید
انبیا یکیمین سر دار اید	عرشند دعوت اید و یزید
هیب یزید در لشی تو قدس	هم اید یزید اصحاب علیل
کریم سوز و دینیل تا لوم	حق بود بر جریه اولسایه
فین فی مدح النبی صلی الله علیه و آله	
ای نبوت کلنینه باغبان	جنت اولدی مقدر حکم کون
برو کفر یزید شتا ایدی فاسم	ملک شک بر جی حمله ناکم

برو کله خلق اولد اولد کون

کیم بن کیمین قبول اید
کیم بن کیمین قبول اید
کیم بن کیمین قبول اید
کیم بن کیمین قبول اید
کیم بن کیمین قبول اید

هذا کتاب مولود النبی صلی الله علیه و آله

ای خداوند توانا پادشاه
یوسف کن اشیا ای محاد ایلر
سقف بر فوخی بر تله بیستون
زیر و بال چون بر تله بیستون
دوید کولک اسر کل طوطی
پس یو کثرت عالمی بولدی چی
شاهد یکن سکا اشیا هر
فکک کوانی قلدک خوشنقش
برده در خورشید ذاکر مست
سنن نیسین جلای ای لایزال
انس و جن و حشر و طیر و طام
باب فیض کن در کرا اهتدا
برادر سکا سلیمان ایلر

یزیدی نوح

نبت انکاسک شمشاد

عجل

سربازانیدی جهانی نوبهار	آبلوچ در معارف و درختان
عندلیب اولدی صحایر بری	دوقدر شکر کندن دانسان
دیرکچون خار کفر انزل	چکدی سوسن کی غای زین
سربلورون دوشه سینه بجه	آکدی بوجون نیشایدان
کیبی چکدم کی بکونی سرو	دیردیلان لایر یافتن زین
کیبی سینه ش پشانی لایر	تیرک اوطلان لیدلر موشن
کیبی ترکس کجی نیا دنگون	یوسفیلرا اولیلر انزل
روح و عیالیند اولدی بون	سینجایین چکدی پیلان
شکری اسلام یوردی قوج	الدیرشام و عیال سینه
دنیالربنا باریت	شمسی اللیلر حیات
سبب الفارک	
قائما دلدن کجری بوخت	اکویم بویوله دین برتال
یعنی سولایم اوشا هله عولدن	ایشیده اوشا اربابین
تاکه خیر یارجهنده یا اول	یلده برک نیا آبا اول
بیگلرنگان عیال ارجیل	بوی معینر جهانه صیل
سولینیه و شاکلار جیب	اولعتند بونین عتد
شوقلر عاشقاری حیران	ساخلر غافلر سکرا اول

که

کجه دیشلرنگان ایلر لعداد	لیکی هر برونه دایره لعداد
لایق اولشله دعایه هریری	شاید اولنده الودن بری
بوغوریلر قالم آلد	کلدی بر قاج بیتی اولدور
لیک اولدی قلیله انا غیب	دیدی بکای دوی غلج
کیم اولاسین آفوشا اولین	اول شکر نغزده علف اولین
ساکیم ویردی جاز ککشدن	کیم ال وازا رسین تک ویش
قوت نظیر ککرا داک کفول	حالتا اولار یشدن اولویش
کیر لرسک حلال اولدور	قل تو ججه صفتیه بالاس
کرا جازت ویردستور	سوزلر حاله ییرون نوز
اولرب کرا جازت ستار اول	دو کرا دنگون ایلر مصل
چو کرا هام اولدی باکرتال	دوشدن دستند قلم دله لک
دیم پس سلاطون ایش	جیم چکدم باشی وکدم یا
روشن سلاطون یوز طوطوم	جوق اوقیدم الصلوق
حالی اعلام ایدوب درکته	یوقلغم عرض بدم اول شانه
دوشدم استخر اوقبولدی	کندی بندن خشن کوی حانه
اشبو حال کج و کوردم ناکه	کند و می زلف اول نمان
اوتور داولر شکر موی صلف	نورده جرمه عالمه ویرش صفا

کریو سوزیند تا بوی آید
حق بود بر حق و با ایم

شمع جمع اولش بیا صحابه	جان فدا اولسون اکا اجنه
ساخته لطیفه چون بولدیم	سرهلایتم خیاره عرطل
منتظر اولدم بودم الطافه	پس انا ایت اذیل طرافه
ترج باذن اذنی بر کیمه	صوندی بر طعلی لوشا
دی دی خفت سکا و بر دی بوی	او تو بو طعلی لاندن قتل
طعلی معنیدر سکا اولدی	قوغلر بوغچیدن بوی
بغیر بصدم او طعلی شادان	کند و مکلم ادم آباد
حد شیکم بکافخ اولدی با	طاهر قدس ادم اولدی
ناغلمن طوطی با انا اولدم	نختمن شایرین زبان اولدم
چون الومه لیدی مفتاح	کلشن اوصاف بول اولدم
لیک مقصودم بود سیرت	بعیا لر عیند خوان دین
ایمیا لرا واک طلعه نش	شفقت لال لکر کو هر فشان
فانجیل روحی شاد اید لیر	قبریمک و بران آباد اید لیر
یا الهی حمت ایلرسن اکا	والدیم راخی خوانم اکا
اولی تریک جیش	دیر صلا دی اول تریک
سویکل ای عند لیخون	دیر بیزه شاه مجاهدین نوا
معنی کلار سینه بولدر خون	خوش خلق لدر نزل نسل

اول

اول نبوت غنچه سندن ج	اول نبوت غنچه سندن ج
تا مطیب اولد روح عاشقان	تا مطیب اولد روح عاشقان
ساخته الفاظ صو زبانا	ساخته الفاظ صو زبانا
مجلسه چک بر سما طاهر	مجلسه چک بر سما طاهر
قل تو کل شو بر جمع ایت	قل تو کل شو بر جمع ایت
سن لای دی هر کیم تلقان	سن لای دی هر کیم تلقان
طوت قوتن اوصاف نایان	طوت قوتن اوصاف نایان
کریم صوا کلدی او دجیم	کریم صوا کلدی او دجیم
همه ازهاره چون کل اولدی	همه ازهاره چون کل اولدی
بوعیا نذر اولد اجد او قنور	بوعیا نذر اولد اجد او قنور
انبیا اجد در احمد فاخته	انبیا اجد در احمد فاخته
کرکواک صو کده طوع کون	کرکواک صو کده طوع کون
اول سا صکره معنید کلن	اول سا صکره معنید کلن
انبیا اسما محمد معنی	انبیا اسما محمد معنی
رحم للعالمین در مصطفی	رحم للعالمین در مصطفی
شارح صد دی اولد الله اکبر	شارح صد دی اولد الله اکبر
کیم اولد شمع آله مداح	کیم اولد شمع آله مداح

شار اولد بو عالم عطری تران	شار اولد بو عالم عطری تران
وجود و شوق کلان سادان	وجود و شوق کلان سادان
نعل بقیل خاریت جالبین	نعل بقیل خاریت جالبین
سوز کی لایفید و مختصر	سوز کی لایفید و مختصر
طعلی معنیدن بکا طوت	طعلی معنیدن بکا طوت
کیم انا اهل صفا تحین یاد	کیم انا اهل صفا تحین یاد
بیلر سین کیم را و فریض سلیمان	بیلر سین کیم را و فریض سلیمان
سوسن و سنبل صو کده کلا	سوسن و سنبل صو کده کلا
هر قنچ کلسم ادر پادشاه	هر قنچ کلسم ادر پادشاه
سکره اند نظا تح اولد چنور	سکره اند نظا تح اولد چنور
نقص اولد و کیم را و فریض	نقص اولد و کیم را و فریض
لیک آنکلا منور حمد فرش	لیک آنکلا منور حمد فرش
بونی فهم یدر بو معنادان	بونی فهم یدر بو معنادان
معنی بلد کیشاهم قوسه	معنی بلد کیشاهم قوسه
هم شفیع الدینین قوسه	هم شفیع الدینین قوسه
رافع ذکر کی آنکلا اولد هکن	رافع ذکر کی آنکلا اولد هکن
تا مکرعونه آنکلا فتح اولد	تا مکرعونه آنکلا فتح اولد

در این سوره بیست و یک آیه است
و در هر یک از این آیات یک باب

والتغی و التلی خورش و التلی	والتغی و التلی خورش و التلی
سوره یس اکاید و قس	سوره یس اکاید و قس
قرآن در برهات و غوثی	قرآن در برهات و غوثی
جنگ و الله تعلد و سها	جنگ و الله تعلد و سها
حیضا و او و صفک و سها	حیضا و او و صفک و سها
سجده و نص و شوم و مجری	سجده و نص و شوم و مجری
عالم و سفار و قید و نص	عالم و سفار و قید و نص
اولی سوره حبیب	اولی سوره حبیب
سوره حبیب و سوره حبیب	سوره حبیب و سوره حبیب
خبر و سوره حبیب و سوره حبیب	خبر و سوره حبیب و سوره حبیب
صاح و سوره حبیب و سوره حبیب	صاح و سوره حبیب و سوره حبیب
سوره حبیب و سوره حبیب	سوره حبیب و سوره حبیب
کر و سوره حبیب و سوره حبیب	کر و سوره حبیب و سوره حبیب
دانی و سوره حبیب و سوره حبیب	دانی و سوره حبیب و سوره حبیب
فقر و سوره حبیب و سوره حبیب	فقر و سوره حبیب و سوره حبیب
خبر و سوره حبیب و سوره حبیب	خبر و سوره حبیب و سوره حبیب
صاف و سوره حبیب و سوره حبیب	صاف و سوره حبیب و سوره حبیب

حوت

خوش و سوره حبیب و سوره حبیب	خوش و سوره حبیب و سوره حبیب
غلب و سوره حبیب و سوره حبیب	غلب و سوره حبیب و سوره حبیب
قاف و سوره حبیب و سوره حبیب	قاف و سوره حبیب و سوره حبیب
صبر و سوره حبیب و سوره حبیب	صبر و سوره حبیب و سوره حبیب
قر و سوره حبیب و سوره حبیب	قر و سوره حبیب و سوره حبیب
کل و سوره حبیب و سوره حبیب	کل و سوره حبیب و سوره حبیب
هم و سوره حبیب و سوره حبیب	هم و سوره حبیب و سوره حبیب
له و سوره حبیب و سوره حبیب	له و سوره حبیب و سوره حبیب
سوره حبیب و سوره حبیب	سوره حبیب و سوره حبیب
کو و سوره حبیب و سوره حبیب	کو و سوره حبیب و سوره حبیب
کو و سوره حبیب و سوره حبیب	کو و سوره حبیب و سوره حبیب
ار و سوره حبیب و سوره حبیب	ار و سوره حبیب و سوره حبیب
هر و سوره حبیب و سوره حبیب	هر و سوره حبیب و سوره حبیب
تر و سوره حبیب و سوره حبیب	تر و سوره حبیب و سوره حبیب
بر و سوره حبیب و سوره حبیب	بر و سوره حبیب و سوره حبیب
ا و سوره حبیب و سوره حبیب	ا و سوره حبیب و سوره حبیب
خ و سوره حبیب و سوره حبیب	خ و سوره حبیب و سوره حبیب

کل نظر قبل بود خصا استند	بنوع و در سید بری ایلمی
چونکه او یکم نایس و اولی	نحوه سی است و اولی سید
اولی است و سید جلیلی	در صراط و اولی است
اغراض	
شویای کوینده است	چون طلوع آید سکا اولی
کنو تحقیق که لید بود و در	درست بینک دسید بود و در
او فی یوفند اولی است	اولی های قدسی و اولی
نبرد کلدی نیای کلدی	نیلدی قند طلوعی و
خوش بیان است بین سون	قل بین فصلی و
کند کور خرنندن فتح باب	ایلیوب طالیس قلد
بو خزان در لوندن قل نش	نوا اطلسون نوا الص
سویکل شویون کلدی است	سکچا سون کوز سون
قند کم سلطان کوز	دوشه هرخس هلیت
بوی زلفندن بتیرین هین	بشون سبلت
سایطی باسی بد رسته	دوشسون سون
بوسون کوز قاتند صیت	بیشه جمل
دکلوندن سون غار	اوج معنی

کوستوری نایده عدلی	حکم انجند بیری خاص
کرکاک کلد سلیمان	کویا بیری بیج سید
دائما فخر هاند هوار	سکنت اهل خوش غوار
دریدی اهل بیجا	کیریدی هم تو اضع
وقفیدی فخر هاند	دائما ایلار ایدی کار
تیرکیدی کلد دست	دریدی نیا دود هم
کوکلی الحق منزه افان	صدربا کی غل و غل
عذر ایدی بوی	کند و کلد ایدن
انزیدی بوی	دریدی کرب و نای
حق نشند و قوریدی	نفسی چون قوریدی
دست لطیف سلدی	صغیری هریشک
اولی نوزی کوریدی	شیع الا ویدی
تجسون بدن و بوی	شاهکن کونیت
دروددی قاسم	کوکلی الحق ایدی
تیریدی هم و بوی	کیریدی بیج و بوی
سپا وقت صحتر	آزاد بیری کجیا
کوز عا ایدی	کوکلی مولد

کل

وحدت محضند، اکنون اول	یوغدی بوفوق و تحت و کما
بحر و حدت بدی اولیم	یوغدی کثرند آن آوازیم
وحدت زانند ایدی هپ	واخی نسقم او لماندی کانی
یوغدی وضا اسادن نشان	دکل کل آنکله بر مفر بیان
عاشقی یوغدی مسروق واذ	عندلی بی یوق عجب کلزار
دیلدی ادا حق قیوم و قی	او اوانا اولکیم و انجما
اول شونوی برون طهارت	وحدت تیزه بری قیلاید
دو ذیل بوسا قلات و عتیا	حاصل و اجلا مرگنا
یا صند کان بازا چیل	هر طرف بر نوکلن اول
سکر دن کل بوشه و خوج	یعنی انکوم پیچی
کیمی طالب کیمی آلا اول	سبح و با اول بر خوش حال
بوسا عی صان کانی و ج	بوسا ع معرفت رای شیر
یونجا رنجون کل سینی خوج	ما خلقی بخت دن و نه
اولی استر سکر جلیشنا	در صلات اولی الخ
چون بلنک دیلدی و لای	یعنی زانند ظهور بد و صفا
روح با ادا حدی مرآت اول	مظهر تیزه بوم بالذات اول
یونک مظهر ادا حدی ممکن	بیلند خلق مبدی دن

دارد

یاد لماندی ایشاد و نه	پس روح ایدی دریا چو
بم جمع چون ایشادی بو اثر	ساحل فقر بر قدی بر کوهر
بر کوهر وادک و نوکس بریا	آشکاره اولور اندان استدا
احول نو دینی اول اولدی ار	ذات فرزند او فرزند کار
چونک نو ایددی بولدی بوج	آیدی اولدم بقیه بقیه
بیش سجودی بیزه اولدی بیش	خاری قوغل بیش نازی
روح احقرتدن روح انبیا	یاد لدی حیات بولدی نیا
انبیا ارواحی چون بولدی	اولیا ادا حیات دن آلدی
اولیا روحند اولدی	بویولطا هر اولدی کلان
روح موندون اولدی	عاصلودن ظاهرا و لدی
یاد لدی روح کافرون نقا	یعنی ارواح منافق اولدی
کل امل ایشو صفت	کفر کل کجی از غلطی
بوشا کی کوکی کسوق انبیا	نور آتشدن اولور و وس
روح انبیا ندان روح	یاد لدی کزین اولدی
آنورک ارواحند اولدی	جیلردن اولدی هفت طای
علم او ایدن ایددی کل	اولدی بویولک و مگور
هم نباتات و معادن اولدی	عنصریات اولدی اخی

بولدی شولک وزنا اند نظر بول	قوتی صلیبی حکم قوندی بول
طاهران رحمانه قوندی بول	سیر ارباب اصلاط هرک
کم او در اول شاه کونیک آله	قوندی عبد القدر تافوزی
اهل کلا جلاسی کوردی عین	طهری التی دزده کوسلوی
عاشق اولوردی همال و آتار	کم کوردی آنی نیکبخت
کم خنای حق سور اوله بول	نخا اوله سونلر کرمشوی
حکایت شاه لعل	
وار کون آله جلال مال بون	کوردی بر خا تون لک بکر بون
برندی عفت برده مسکین	چون بون بون کوردی اول بون
دیدي عبد الله اکا میرکد اول	کندوی عرش ابدی عبد الله
بالتی کونک اولور اول و لک بون	کوز نا ایدر ادا ای دعا
طهر بکر نکل ای خوشن	کوردی جلیل و لک حلال
استطابوسند و بوردی سلام	توبه کوردی خا رسین اول
بوصد قدر اول لک بون	کم رسو لک اول جلد آنسی
دوشندی پس جعفر مجتهد	چونک عبد الله کوردی بون
طلای جمع اولدی بولدی	غالب اولدی روحند بون
اوله مشد جوفینا دلدی	دوشندی اوله ساعده بون

دلدی اولدی بولدی بولدی	نخله سیر نوره صل الله علیه و علی الوصله
نکل ایتندی پس کلا بون	چونک اولدی بولدی کوردی
نکل مقصود اولاند لک	تخت تمام اولدی کلا سلطان
آدمک آنده قلدی سیر	پس برندی آدمی برده کاد
دور دی بدو علی حلال	مسططافوزی اولدی قیبر
کایتدی جیم اوز به بون	اددی اولدی بولدی حلال
احمد و محی و شمس بون	دیدي محمد در یارب بون
ایته ادا نا بولدی اخت	دیدي حق نو جیم دین
پس بولدی بولدی بولدی	مید کونین اولدی بون
دوست عین حدو سیر	عالم بون بولدی بولدی
ضکر و حواله اید بون	هبط خیل در بونک نسیم
قوندی شمسک لک بون	طهر بکر بون اولدی بون
جهنم و روح خاند بون	کوردی بولدی بولدی بون
عمی کندی بولدی بولدی	کوردی منزل منزل اولدی
کم ساله سیر اید بون	بنوه کم قوندی قرا تیدی
حفظ اید و بولدی بون	ذیرا اولدی ولت هاست
	بولدی در بولدی بولدی

ص

قطره کفن اهلادی پس بر بزم آیینینه اهلادی چون نوازش نیز نوکری و عده سینه اولی دیدم کلام و عده در بزم سرخ کلام و عده اندک گشت دادی آنکس بزم به رخصیا کشت اول نو شدی سینه دیدم هم قاتینه و آدم بود بن و نوره عاشق ایدم ای صنم تر و اسن و لم ای سلیم چو قدر در بوی بختک بینه	دفع الساج اهلادی و شاعر بوردی عبدالله جینه زوال بوردی و خانو اولی بزم دیدم خانو آکای بر بزم اول کوزه قای آنکس اول ضایه با سلا جام خدا آنکس قی بر ضایع ایل دیدم اول و لاکش بزم کشت اول و عده ایشک واد کم نیم عفت حرمه منعم سویلیوسه سوز و زاری	فصلی شریف الوالد بنو النبی صلی الله علیه و آله آنکس حرمه چون دوشد خسته لک و دوشد ای و دوشد کورد ساعایه بوردی و دوشد کون کون خوب اهلادی قتلوا ایل ایلادی طلیعه
--	---	--

م

کم ابوالطالی کلشی آینه آرندی حسینه بهاسی بولو ارگل اهلادی ندر بزم قشقی ساعده طوغه اولی دایا و عشر لودی و طغیلم کوکره کوندن ابوطالی کیم سوت غنچه سینه اول صد وفا و سینه بر بزم	دوشد بونظف آنکس حرمه اول بونظف آنکس حرمه کیم اول و دوشد که اول آکجا دلجم و بونظف آنکس داخی طوغه دین کونک و دوشد ساقونری بکلویا و دوشد بوی معنی عالمی و بونظف آنکس ناسلا سلا طوغه و دوشد	حکایت بکر فی فضل النبی صلی الله علیه و آله دکله کونک بونظف آنکس کیم بلا سینه کمد اول و سلا چون برادری ندر بزم آیندی کونک بر حقا و دوشد بخا عا دوشد کونک بونظف آنکس خفتک الحق سونک و دوشد بند و دوشد آنکس بونظف آنکس کونک بونظف آنکس بونظف آنکس
--	--	--

نور غرق اولدم آنجه کده	راحت اولدم چکدم هرگز حزن
کلدی بومرخ الهی اول زمان	آرمی سیغادی اولدم شادمان
طوغندی اول ساعده اول	طورا باغدی جل جلاله
طلع الشمس علی ضرب من	قد تولى ما باک من الخطی
اشروا عشاق نورو المصلی	وارقصوا الله یا اهل الم
فصل هریه حق امته صلی الله علیه و آله	
امینه خاتون دیرا والجهیر	چونکه یوده وشدی اولدی
بقدم آنکه همتین اول زمان	سجده یر وارمش اولوز سن
قوانغ اغزینیه اولدم کلده	هفتی کوردم اولدم اغله
یلوب مولدینه دیر غنی	چون عنا اقلید وصل کده
یا کرباغ غلوججه امتی	چکیم تاروز فرما کریمی
امیسکا کلای اهل تبصر	بوسوز و انصافیل اول نظر
طوغدی غیم بوقلدی اول	سنن آکریمین هیچ اولد
فصل احاطه صلی الله علیه و آله	بوسوزی نعلان حیات انصاف
دکلیند نونئی اهل ریا	اولک است معدنی اول خان
اول کچیم طوغدی اول سلطان	طلوت قولق بندن بکاریم
اهل شکره عیدایی اول	

ای عجب تنخا ایلکین نیجیست	اولر محمود عالم مرجیا
سایه لطف کلنجه خاسلین	اولر شهور عالم مرجیا
سقد کل بولسرید یقین	کهره محروم عالم مرجیا
ساک تابع اولدین کورکشن	اولر شهرت عالم مرجیا
دیدیم هم برکسه دیودی خوش	کوددم یوزخی سوزدی کلده
کیم یوکی طوغدی بول طفل باک	پایه رخا در شهر اولد
مایه دولند اول سلطان	سایه غنیه دار اولدین
شملق سندن طوغدی اول	کلیمه ننگ کورکشن
آونی آنک محمد قوسیه	اکرچا ندر خدمت استون
منظر حقد را اول طفل نازنین	اکرچا دم اولر جبریل
کندی بوک کورک فخر اولدی	ایکین آتون کلدی شالفت
بهیسی مریم بریمی لسی	اندیلر فقیه باک نهی
دیدیلر دولتمدار شکر و آفرین	طالعک سحر و دینکار
کم طوغدی سندن اول فرزند	ظلمتین بولسر عالم خیا
چون یقین اولدی کل اولدین	اوخشدیلر آنه داغی کلین
چون حرارت غالب اولدی	اکبسی اولوردی کل یانه
دیوریلر بکاسه ایلر شریعت	ایچدم اندون بن لاکلکی

لور

خداوندی المکن او لغوم عا	واده لرختانه بکلافت
بندره سحران ایل قزاقان ایل	هریری تعظیم واحسان ایل
لسن بو عاداتا وزده بریم	وادیله بختانه بیه نعلین
کورد لرا صناعی ولسن تکیون	یوزلری اوزده دونیایک
هس بو که کور که ده افغان ایل	غیرتیلر یوکلک قان ایل
یوکر شور قالدیر یلر ایل	حالی اوزده چون قودیلر
یوزلری اوزده یقلدیلر	دفعه قلد وریب قودیلر
طو رسوب برنده احسان	یوزلری اوزده یقلدیلر
چون یوکل کوردی کهای	بربریه دیدیلر ایل
دیدیلر ایل مای صفا	هیب فدا در سینه جان
ای عجب بزد غمی ایل	یوقسیر غالیسن ایل
بزدنا اولدیه قنی غم و کرم	کیم بوی یقیدی بولم
غیر دنا اولدیه کور کور	قانه کور یقیده قوت قانی
قان هیبت قان غیوت قان	عالم اچره اولد کور سوا
بوسوزی برکن بولای	کلای صنام اچره هافان
کلای صفا ایلر	وی صفا ایلر
کیم و کیم طوطی دلی	دیدی نوذیه غنای

سرو

دین و غنیه قند کیم بودی	یوتلری دوشندی یوز بول
یو کیم طوطی دلی	سندیه حلال و کلا ایل
قور قور وندی حلال	دوشندی آتش صاف
یو کیم آتش پرستک ایل	سویب سندی خصلت
سا و کله نرنگ ایل	کانه واریدی کلک ایل
چونک دریا یی علوم ایل	یوره غور ایلدی ایل
چتلدی کراک ایل	اهلک قلیت دوشندی
بندی قیصر قیصر	کراک ایل کراک ایل
یو کیم شیطا ایل	نجیسی بیدی و بولی
کولکله خفته	دوشدی بیلر
نجیل صنام ایل	تکوز برسن ایل
نفع دضره قاردا ایل	نجی کولک ایل
تراک ایل و بول صنام ایل	دین سلام تکوین ایل
چون استند بیلر ایل	صنعه جا زین لری ایل
دوشدی بیلر ایل	اکلوی حوالی ایل
دیدی الله بولای ایل	دینکوز یا طلاله ایل
قور بول ایل	خاتون کراک ایل

دینچون بسوزن و طلاق	بوسوزن هری اذعان
بولوب برهیب تنصرت اول	دوراس فخر اند، طوقدو
اولد اول من اچمه، غائب	اوقدی نو آت و انجلی
بولوب سم اویون ایش اول	صکره کلدی کیکه کوخو
انتقال اولدو، اکیک اندی	اکیک اظها و انمشدی و عو
مسئله رضا عصبی الله نعم عجله	
سولیم سکا فاسلاری	دکلرندن بولای یاخچه
کرولق طوق تار یکسکند	جان دلدن دایر کلدیم
تربیت بولوب ایشین	مطلق جان کیشیکندن
سولیم کیکه فاسلاری	ایریش جبریل الهامد
علم و حکمت بر استوار ایلد	صد رکی شجریه نظر ایلد
ایچینه اولدو دین خان	چون وجوده کلدی سلطان
اولغلان ایزروردی اوج کول	مکر نک خاقانلری ایشین
اوجرتیلان ایزروردی آله	دایه طوقدی فقیر و کرخ
خوایدی اولدو، عقلا	برقیله واردی من العرب
اکثری افروردی کون اولد	اصلحیم بلوچها لاهلک
بولدول آخر سعادت اولد	کیم بنی سعد ادبی خوشن

اصوا

اولغین قلمادی نلردو	تغاقا ایلرند، قطاس
عزم قلادی دایه ایشین	بوسیدن ییخه خان
صاحبندن درلوا احسان	دایه اولوب تکلا و غار
براولو خانلندی کیش	اولجلیه ایزیلیدی
قانغیدی همی افزو	عرق پاک و طبعی مؤخر
اولدو امروزی سودینی	اولسیدی همی اوصاف
سودین اچکلا چون آلدیلر	واردی بیاتلار جارق
قلادین کیکه کوه	اکیک اچ اولما غل سوز
جلادی کیکه قلدوردی	واردی برکیتی اولد
بوغضلار و درلر خانی	کلدی بولوالله پس
بویتمدیم بواغراض	جلادین حضرت غوط
اکلادی ککر او سلطان	اولجلیه نا اولما
هیچ ترزدانیموب الدی	ایته مشدی کیکه
پس حاد لیل طاقان	دتردی دوستنه اولما
اکیک بوندن او مریم	دوبوب کیکه برطل
وارجینند، اولغین	چهره سی خوش سعاد
بغیر تصدی همان اولد	دوبودی دستور الی

اغزینا لدی چون اوله لطیف	اغز یوب سودر طوطی
اوغل یولماز کین اذ قشیر	کوزنوب اول تندی اوله
یوبسار کلک سودر لندی وه	شاد و غم کلک دوزندیلر
نجسمی شاد اولسون اول قفا	قونیه کردی اولدغم آنا
چهرینه آدی نیدی مرکب	اولدی شو قندن او مرکب
کسمه یوله یوز اولدی طلق	کیم اکا رکید در غم ایشق
مرکبیه رشک ایدری تسلی	ماه نفع اول قیاس سوری
قنده کیم اوغزاد یولوندی	اتم غیلان هر بری سحر
اول جلد اول شریف دانگان	دیودی هر کار سعادتنان
اکوشک اذی هل قافله	بقدر یلر چون حال الصفا
دید یلرک اولدیم ااجلی	کاشکی بزاوب اولد قی
چون سعادت اولدی ناز	کجیدی فرصت اقصی ناز
کلایلا اولو اینه سالیق	کردیلر یولورینه غنیم
اول جلد لیک اول قد شیدا	غز تیل ظلم یولدی ناس
توبین قنده التید جوب	طوبیدی سودر نوری
غنیله حاصل اولدی حال	بلدیله کیشیکدر حاصل
ماحصل غن قدیمی داتشک	ظلم اولدی رایسته

دیوبی

دیوبیدی زوچی طبعیه مدام	یوسعادت بیزه یونند قیام
فریشتدن سیک سودر لندی	هر ایشند اوله کوزدوردی
کوند بر یلیق بیوری اولم	آید بر یلیق اولوردی اولم
ایکله باشا یودی اولد قیام	عنصر لیکه تمام اولدی قیام
التد یلر انا استکبر	ایندی ندره مکاتفا اول
چون ک یولشدی چو قیام	افتر قی اولدی ندره عیام
دید یلر انا سنا سنا سنا	سن یلور سنا سنا سنا
دویمه دیرز هوایه کینه	قورق زضعف این تیانو
ننه ویرینه اولم خاویج	یمن پانیدن یولام خون
شوقد ریلو ایدیلر اولد	دویمدی یلور مغنیم
قوشلدی خزانده اولد	حسرتیلا اولدی جانشین
سونشور کله یس اولد اینه	چون مقارن اولد یلور لاد
نچ مدت اولد بر کونفا	دایه نک اولد غلندی اولک
دیک لید یلانان ای نا	کیم ختم یلر کسئون قین
نچ بر مجوس اولور ایشق	سید صحرایل خوش اولک
کیده تا کیم طبع بکند	بیزه کسئون یوک کل خون
ییلوریدی صحرایان اولد	بر بوندن آت سیک سودر کل

خوشدل و شرف و شرف و شرف و شرف	یاده سوزیم شرف و شرف و شرف
دو قود و دلا و شرف و شرف و شرف	عزم مکر ایله دلا و شرف و شرف
امینه خاتون کله دلا و شرف و شرف	دیدیلر کون کون و شرف و شرف
طلعت خوب و شرف و شرف و شرف	جلالده میرا دلا و شرف و شرف
هر کون و شرف و شرف و شرف و شرف	قوز و شرف و شرف و شرف و شرف
آسمی لای آله اکلامده	دایر سینی کون و شرف و شرف و شرف
التر سیدن سکده کندی آسمی	قوز و شرف و شرف و شرف و شرف
کریم عبدالمطلب لای کجیل	لای تحقیق کون و شرف و شرف و شرف
چون سکون یاشندا بر دلا و شرف و شرف	رحلت آیدمی رنیه و شرف و شرف
آنه عوسی بو طالیس بودم	کور می کون و شرف و شرف و شرف و شرف
سجده و سکرو و شرف و شرف و شرف	اکون غذا بر دلا و شرف و شرف
بیری بعشدن و شرف و شرف و شرف و شرف	خدجه آتانی لش بو دلا و شرف
آیدی و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	سونقو کندی لای و شرف و شرف و شرف
بیر بعشدن و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	آیندوب حالی نده کلا و شرف
بولدیلر یا نایر خوش غریز جا	بولدیلر هر جمل لطیف آله

صلوات علی الله تعالی

چون آیدندی و شرف و شرف و شرف و شرف	بیر قیلندی و شرف و شرف و شرف و شرف
------------------------------------	------------------------------------

دو قود و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	صحب خاتون و شرف و شرف و شرف و شرف
کله و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	صد بر آکین شرف و شرف و شرف و شرف
قلبی شیطان خطان خطان خطان	بیرینیا یاز حکمت قود و شرف
هم آجوب اندک سبک لغز	اور می طهریه نبوت نصر
هر کون اور لای و شرف و شرف و شرف	تا او مخصوص و شرف و شرف و شرف
هم اشارتدیم اول قود	هر کون و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف
صاغ یا ننده ایدی و شرف و شرف و شرف	آنکه کور سیرا و شرف و شرف و شرف و شرف
قوز کا می برق اور دوی شرف	لعدی طفره جوقی و شرف و شرف و شرف
او خندی جیر لای و شرف و شرف و شرف	دید می سیر جوق و شرف و شرف و شرف و شرف
حفظ ایده و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	تا که عالمه و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف
بیک اولد و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	اولر نده کله و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف
دیدیلر کیش کله و شرف و شرف و شرف و شرف	هر کون و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف
هیتندن و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	اول و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف
استوب و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	آه و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف
کور دی بر دلا و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	لای تغییر ایدی و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف
هم ایدوب خیریه و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	کون و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف
طا شوب و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف	قوز و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف و شرف

خورد

کوردی چون بملیر قوتدی قیافه	کوردی چون بملیر قوتدی قیافه
عاشقیدی ختاری قتلدی	عاشقیدی ختاری قتلدی
احدی بملدی قیتدی وادی	احدی بملدی قیتدی وادی
صوری حالن سیدنا اکا اولدی	صوری حالن سیدنا اکا اولدی
چونکه صراف ایدی بملدی چوری	چونکه صراف ایدی بملدی چوری
دیدنورد رحمة للعالمین	دیدنورد رحمة للعالمین
کوزلدم یوله توکا طاش	کوزلدم یوله توکا طاش
مم کوزله اوستیده بولان	مم کوزله اوستیده بولان
مم بوردی قوت و بخیلدن	مم بوردی قوت و بخیلدن
بوردی ختم التوق نه مل	بوردی ختم التوق نه مل
دولت انکیم اکا انصار	دولت انکیم اکا انصار
دیرا بوطالبی خیلنستا	دیرا بوطالبی خیلنستا
شام وار قده قوت بیلور	شام وار قده قوت بیلور
بهر بونکریم دوندی کور	بهر بونکریم دوندی کور
چون ایرسدی اول کوموت	چون ایرسدی اول کوموت
آنجا ندن یکسور می	آنجا ندن یکسور می
اولمعا تلخدی اولدی	اولمعا تلخدی اولدی

نور غرق ایدی بملرک طلعت	نور غرق ایدی بملرک طلعت
دیرا ایداک بومکدر کوریا	دیرا ایداک بومکدر کوریا
دیرا بر اهل بیتدی ختار	دیرا بر اهل بیتدی ختار
کوجی خیرک ایداک بونجیلور	کوجی خیرک ایداک بونجیلور
آنم ایلدی اول خان	آنم ایلدی اول خان
دوره فی عاقل ایدم طاش	دوره فی عاقل ایدم طاش
نور بامع روزی کور	نور بامع روزی کور
سوزنری بامع کور	سوزنری بامع کور

فصل ششم در بیان احوال و احوال

چون کالی قتل اولدی ظهور	چون کالی قتل اولدی ظهور
شام کنگ اوزده در قافل	شام کنگ اوزده در قافل
قلب آتق ویر و سیر یار	قلب آتق ویر و سیر یار
بهر تجارت نیت جفیل	بهر تجارت نیت جفیل
واردی چون اذه بر لب	واردی چون اذه بر لب
کشدی خلق دنیا دن جا	کشدی خلق دنیا دن جا
سم تواریخ اچره بولدی نشا	سم تواریخ اچره بولدی نشا
حلیسن یازمده محض اولدی	حلیسن یازمده محض اولدی
دیدن بانی و لشیدی لیلر نه	دیدن بانی و لشیدی لیلر نه

کوردی

غیر و برتر که کلنگ اهل کاند	آدم مملو با اولاد عالم خوار
حالتند اول چنان امان آید	سینه سوزان دین سگی باید
غیر یون بریزد بی چرا	هفت لکازی انظار چرا
کند و می تقی در روی گاه	کز توج التسه دی عشق آید
نه زنا نه سودی پس تو خط	بجای بی سبب و نون و التجر
لیک بوشت اندر تو درون غرض	کریم انباشت جلدی اندر نشا
نه صدا و کار بانند و دلیل	نه نشان بلو بوند بر سیل
ما بر سی غیرت در طلب	در بجای جبریت و ساکن
کلدی جبریل این از اسم	اشوب حیرت در دور کنگ
مدی هم اسم و صفاتند اثر	و بر دی محبوبیت خیر
بلدی پس محبوبی و لایان	سوزی آفرم بلدی بر نشا
یونانی بلدی کندی حیوان	کلا کندی قران آیت
داختی تشریح عید ندان ادا	انداز می توحید خدا
ایستاده کتا آند اندر مل	دعوت بنیادی اول خیر
دلنیز باطل و طاعت ایلای	تبارن زینف و ایلای الیک
عالم اجدی طریقت در نشو	دبدم اجدی شریعت در
نشو با نایل نواز دل مجرای	کفر اعظم آفرین دوی بر

کون بر رب آدم خدی جلد	دیده آسون طومر من
یوغیه کند و ده جود نهان	جلدی پولینه اولسون پان
آفرین اول خان که ادراکند	آفرین نصبت عقل پاکند
کیم جادی و بر دی آدی چای	کیم اید بر بر یلدرج سارک
اندن اولدی کتا اولاد و بر	سینا اولد فاطمه خلیلو
اندن اولدی جلد سادان	دولتینه بخت صد آفرین
فصل احادی قبل النیق و در با صلا الله	
اربعین اوردی چون سن سوز	هپ کلا تیلد موصوف
فوق و تحت ناظر یون شی نور	جلدی محمدت بلویا تیل
خالقینا تیدی ندن انتقا	نقوشا ت اندی د
پس بوحد اولدی سید لا	د مدی لا الله ادم اجد
د و سندی کو کلینا و دشم	پس جلدی غنی بدندی
کوکلی غلقد کسوب و سوز	طلو بد یوزین دلی لصله
شولقد کو کلنه غالب و لد	جلدی کندی و طلاق
اول با جسته اوردی خلیل	وجه پاک بد لکین ولدی
تا ده مکن کول یوزی اولدی	زغفران د وندی کنگ
ما سوادنا یلرا و لدی عا	خلوق بختد انوار لدی

چون صحابه را در برابر خود خرقه تا بعین میدان کلدی بعد از کسب ادوب اولی نور استعدا کود لوطا بیلدی صحب کون چون جامع معنوی بولدی تا بعین تیدی چون نور استعدا نطقه نور با احام قلوب طوغدی هر بریدن افعال عروه و نقای حکم طوندیلر بولدی سرشائیدن نال الد بل علم لذتیدن سبق اتین عالمده بی طلب بلین بوعلی کسب انز شوق اولی سر کسب جیب اشنا بولکال بولدی بل چون بلین اور لرا کالان دین خوش نال استیدی کال طرچود وین کمال	بشادی سیالده بربر اوردی کود لرا اول نور صحاب طالب اولدی اول نور اندر جمع اولدی بلین کوددی اولدی بلین انلوی زین الملیب ویدی حاملیدی تربیتلا اولدی فکرت نور اوردی نور اوردی اول حبیبتک سنجیک بل اولدی اول نور بلین بولکال عارا اولدی کل و قور عالمه کلام دیونیک ای عجب اولکسر کیم بلین دیر صلا بول آخله چارا سام ابرشدی اولدی استیدلا یا سنجیدن افش کشف اولدی بربر سنجیدن
--	--

مهر

جلو قرع سیر ادوب نور انیدی بود و ره چون اولدی شرق و غربین اولدی اولدی دیمدم طوغدق دهر کور دیسون بوسوزی هلال رقی سمن تبریزی کیم چوقد اولدی شهر عشق معورد در زاندا چون که حیا و روی لکلی کریو سوزده شاهد استعدا قال النبی صلی الله علیه و آله بهن بوشتریک شهر بیدین شرق و غربین بوشتریک خج چون هیچ اکسلا اولدی دائما اولسقد احام و قور کیمی سالی کیم بربر قور او قیوب یا سنجیدن افش خاتمه لوده قور لسل حلقه	کلدی خطا تا رنجی هم شکست سجده ناقص اولدی بلین کل کود لرا آج تا کور سن ای سرختم الدنیا بربر و ره کدی حیا هله شهر عشق اولدی قاله مولانا کیم بر بخشلو بیدیم معور و لسنرا انتم نه فلک قور بربر بر بخشلو بوحید بی کل و قور کسول جمع اولدی بر شوق کیم اهل بلین خوش بولور لوصد مستحق دائما اولسقد در سماع علقه انزل الله علیهم بکاست سیر الله لهم خیر الامم حالت اولدی اوردی لر بر بخشلو
--	---

عقل شمع نور سراسر است که اول بر
صبر بود و الله غذا بدین
که بود و در سکینه خفته در
تو هیچ اوراق انشدان
جلی تسلیمی طسوی که آنکه
طوری که بکت ایستاده و
صد رکن اول و سوره صف
جبهه و دستاری بر آید
امری که عیال و قیام اول
هر یک دانسته بود که ناظر
سر بر لبم در سکه و قافله
عادت که اول و سون سنگه
دانا آمد است اما با اول
المراد و بر حسن او یا تقاضا
ای که در کفن سخن خیزد و
صامت او که سون بلوک
عجله احوال بود و الفا بود

که نصیب حکمت صفتی که
جمع البرهان و نجو
کند و بلده و کنگ و قای خود
له خیره بر طغیایم اول همان
اعتراضی خوانند که کد و
مبتدل و البقر نام و مشهور
بر کونان کا اشد سنی
خادم اول بر خضر برک بای
جای که اول بود و صاف اول
هر یک که امری تیه انده
کی صفتی امری آنکه عید
ابو وقت او استیا وقت
طوت قواضی بودی خال
در بر سون بوزی یا تقاضا
نامراد او که بر لبم در
خاکه مشغول و لوبی
سند او تا کتب بلده

که بود بودند بهر سوره
بود و الله از بدی هر که
حق ساعی بهم بود و
لیک و طر آنکه هر که
حق بود و طر بهر
اولی است که بول
است که بول اول و ناخلف
هم بر مدعی فانی
فوزی است که بول
چون که اول و سون
زعم بر سون اول و سون
دور فری است که بول
یا که که بول و سون
صلدن که بول و سون
فاد مدین الیه و سون
کم آنکه بول و سون
که بود بول و سون

که بود بودند بهر سوره
بود و الله از بدی هر که
حق ساعی بهم بود و
لیک و طر آنکه هر که
حق بود و طر بهر
اولی است که بول
است که بول اول و ناخلف
هم بر مدعی فانی
فوزی است که بول
چون که اول و سون
زعم بر سون اول و سون
دور فری است که بول
یا که که بول و سون
صلدن که بول و سون
فاد مدین الیه و سون
کم آنکه بول و سون
که بود بول و سون

عمل

اصل اولان لیکن بیلور بولور	کرم جو قدر بولور بولور کلام
فهر ایتمو کر اور سرسک بایشتا	اولین بومو قتل اشنا
راه دیکر اختیار و انفس کدیده	پس واسی اختصار و انفس کدیده
ویر صلابت بول انکار	اولی استهکک حبیب اشنا
ظاهرو باطن سکا دیم تمام	اول حبیب مولودنی تمام
اول رسو کد نودی عینل محاسن	نابلا سبب اول آخر بول کلام
احمال نور ندن آکل به خلیل	هر ما حکم کور دیور دخیل
کوریکه آنکارا چرسن کوزی	سویکد انکار سولور سوزی
نا طلق و عجبی آنگ عارفیه	جامد و صامت آنگ صفا
فصل مدح صلی الله علیه و آله	
آج دوعوی ایدم مدح و ثنا	لطیف ادوب بولندن لایع
اول کز درون قطره سوسن بیا	آفتاب بدن ذره سوسن بیا
پیچ مدح ایدم آنکه بکونی	چون آنکه مدح سوسن بوی
بویضا نیل ایدم عرض نیل	لیک مقصودم بویای انانی
بوقلم اعلا دیم دیکر هلی	حالمی عرض ایدم اول شاهلی
مناجات	
کرا دل غور کور دیر سوز بولور	الایا انصافا لایق کز رحمت

اول صورت عالیه نام ادم	جان و دلدن سکار خا ادم
لایا اکریم بصید کد ششینی	نور کز سکار ندن کم بلسک صافی
نفس کز خورایت صفا سوز	اور مراد کز چرسن آردن
کم بود بولور خلل انفس	کمر قلیحقا دلا نظر
هریز کم دیکر سکا آفتاب	چون بولور سبب اول تیر ادم
دفع اول کوعای فلک کد	خوش نصیف ایدم اولدم سکار
لذتی ایدم کد مولود	ملو پس اولدم جامع معنی
جمع اول سکار شیخ بخیار	طالب اولور سکا اولدم سکار
بولور اولور فلک کد هیکل	عالم قدس دان چیلور کد
دیکر بیلوب اولور سوز	شعر سوزی ادم ایدم سوز
شاه اولور سوز اندول لکن	خوش تجلی ایدم اولور خد
آنخل ایدم دسین ایدم	کنت سمع سوز بولور اولور
اسکار اولور اولدم	روزنی نطق و یه نصیف
حق طوطی حقیل بولور	حقیل سولور و حقیل کور
حالی بولور بلین فالاد	پس و خدا اولور اولور
سکار منزل اولور تو حقیقت	همتا کز سوز سکا بولور
این سوز تو حید ذات	وار الحاکم کز سکا ایدم

اگر چه شکر رکاب هک بر تخفوسی یوقدر
ولی حقدان نه در یکساکام خکدانیا
خداوند خداوند تو که آتس قیود که
المدن الموصولک دمع اکرا کو حلال
بود رنگتم سکا والله کالی عفوایم منی بالله
ند کلوجوق ای ای شاه انک جریل عیسیا
منود کلوجوش بد بد در جنتک در عایلی حمان
در سکا غرق اید بر نظر سی بیکی جریل
سنگد ب دختکدان در یونما دارو شیا
قیامت هیچ انز می بیا و ده ایدین کن
یرتک در قزو پرورک کومدن انک سهدک
کلا مکه قلم د بدک بیلور کن نه نقصا
اگر چه حکمتکند در دنیا باندن دنا
ولی لطفک معنادر بیلور سنل ی کوم کما
صفیق ای نفس بد اندیش بوسوز نا اولغل خور
که هک کتک در دلی بی سف دین بوجیه
اگر چه عباد کواهی ملوتی لایحه
نه فریادی دکلون اضیایه

شوکم صوبت کوزیلانظر اولوادی که بدی
و هم لایب صوبت کلان و آبادی
عجیبی کومد آتی مقید اولوچیه
نه بلسون معنی رخا و رجو کوزد خیم جیوان
مهاجر لول انفسا راکلاری دل شوری یخوق
بوی انیا رایدوب و ایدین بی تر لایه دی و کما
نه بریم کیم قدم بقصب اولو دی مجد و خراب
خراب کنن نظر ایلاله هان مورا اید
جیبا کل نظر ایلایم کوم کل خرابینه
جو سفین دینیه معار عار شیه لوی ویر
آدم مننیش غفلت مد دایر کور بکا هفت
ایده فاکله قول ایلو دی چکد تر بیلور
ایده فاشم شاهیم لم طوبت دوزخ شنه
سکا طوبت شدراستین ادم بومغل و کما
نظر قول باک شفق کور ایلو ایلو
اسکول ایلو کور کور قدس آج و عیال
ولی بوجیه سند آج بی بی اوج و
مشاعه قاتلور سن آج اولو

مراجعه الیه و در صورت
زیاده در هر وقت
بدرستی و صحت
درست

الرجیون اوله صلی الله علیه و آله و سلم	کلیه و ای سید عالم استیون	جنتاخره ظل طوبی استیون
عین اواده بر قطره شکریه دادن اوله و در	فوجد بیلخیزن سالی	بن براتی شوقه برده طاهر
قیامتدن سویند در هر بعدن جرحه	قیل نیا دوت صد کلا فتنه	اوقی سحانا اندی لیرسینی
المهی رنگ شقی سکا سندن صفونم	زمنه علیا یا اولغیز سندا	ایلمونلوجلسر کلا فتنه
تکایم اوله و حایره اکر عفوتم کلا فتنه	ایلمونلوجلسر کلا فتنه	سکا حاکم اوله و لیرسینی
	یعنی طوبی و قلوب اوله قیبه	سده سکرده سینه و اوله
	انده فوجیر بل عقله سن	جوتک اندر سیر اوله و لیرسینی
	لوش اوله لشدن ایدر سکرده	زیریا کله اوله و لیرسینی
	چون مجازی اوله لشدن فتنه	بولر حقا فی وجود طوبی
	لوش حقا اوله و حو کلا فتنه	ماسله فی قالی سندن و لیرسینی

اصول

اجل سکرده حقا لیرسینی	القیامات دیو ویرن بیان
رفع اوله لیرسینی جرحه طوبی	قاب فوسیندن اوره خیر
قلیو کلا مجازی دین و جرحه	لوش حقا ایدر و لیرسینی
تشریفدن اوله و حو معنی	طوبی سن آسری ندرای
اوقی سحانا اندی لیرسینی	ایلمونلوجلسر کلا فتنه
جوتک اندر سیر اوله و لیرسینی	سویلیم اوله و لیرسینی
زیریا کله اوله و لیرسینی	یا اگلا سکرده کلا فتنه
بولر حقا فی وجود طوبی	نه کلا صغر کلا فتنه
ماسله فی قالی سندن و لیرسینی	دیلمن لیرسینی اوله و لیرسینی
	سویلیم معراجی عارف اوله
	اده برده لیرسینی اوله و لیرسینی
	صوب حقا لیرسینی اوله و لیرسینی
	کلا لیرسینی اوله و لیرسینی
	لوش حقا ایدر و لیرسینی
	کیسی مجازی اوله و لیرسینی
	قلب لیرسینی اوله و لیرسینی

صدخو عیال قبولی استی نیاز
 بندی پس اول ظهور ام ایست
 استی بلر تکیه اعظام است
 سکنش سبب غیر سلسله است
 کتدیله قدسیانجه جبریل
 نبوی کورسه کا با صودی
 کلای صاغندن برا واک
 اول سوزده انادی حضرت
 کلای هیچ دکلامدی ایست
 دون دیو بو داخی استی
 سینه وراهنه جالوفی
 شوق محسوس جالوفی
 بعد رکاهه حقوق استی
 برنجایش واقع اولدی
 دون دیو ایلدی ادا
 دون دیو اولدی ایلم
 بلا حال ایوانشدن مشکلا

سهرام ایچره ایچره کفت نیاز
 طوقی قنطیله جیل سل کل
 الله طومنه ملاک کل
 دیدیلرینک مبارکد شها
 چون نشا سلا یونلر ایچ
 داکلک شوقی ایوب کور
 قوی قوسید کیکر کل
 دیدی دون یولکه چوقلا
 کیر قوسلندن یوهر شها
 کلای بر عورت دوزخ
 اکداخی اویدی اول کل
 کلای سلسله اول ایست
 کورلر اقصایه پیقلدی نیاز
 دوددی چیریلدی ایست
 صایغ دصولدن کلای
 کلای بر عورت چوقلام
 هیچ بیور سینه اشقا

بریکایم شها تا است عدا
 یولیک کزینلر اولخیر ال نام
 کا غنندن مبارک باشی
 کامی صوفی ایوب سالی
 کور حال ایچره جبین
 پس یو حال اوزره بیاید
 دیدی شاد اولای سولم
 هم دلو واقف قلا سلا
 اولی قولا که تا خلق کل
 ایچره فریش و زده موقلا
 ایچره جود فریش جفا
 ایچره جبریل سینه جوح
 حضرتان دانا اهل کل
 هم رجا انکده در عیال
 حضرت کتک تیزایر یاق
 ایستد و اول شها یولدی
 غسل ایوب هم استی بکلا

سور

دیدیم که سنده هم اولدی	هم مقرر بار و قودیلر نشنا
بوا و لیدر از اولدی	بجرا و لیسون تمام اولدی
لمه فیضندن اولدی صیفیا	رشته نوزندن اولدی انبیا
بسیر یونگون اولدی هرچ	نشا عالم بود بر یاد تفت
انتیله تعلیم نه حد دریا	صف طوبی قصاصه خلیف
بسیر صلا تچون انبیا تیند	اشبو حال حجر اقامت تیند
خلقه نوزانک اما شای هم	دیر خلیل الله حیدر تمام
یا حیر خلقت سن اولمستدا	ایشوب یونجه دیدی بیکر خدا
تا ابد سنین هم اولمستدا	از اذان سنین امام آتیا
شد بدی که سکندر یا اما	سجده و محراب سیر تا قیام
سوق کلا پروانه اولسون	یا رشود بوجده سن شع
اول آخوسن بن ای یلیرجا	بوشف بر خنده خرنیجا
انبیا اولمستدا قصاصه اول	بسیر مامت بلدی نده بول
عزم سراه انتدی نیاولیاه	چون تمام اولدی قصص تینار
طرف حقه اولدی بلندن	قوردر نوزون سباز نوبال
خوش بایک دکلامر محبت	شوقلغا عشق کدر معشوقه
خلف انشا لدن شنه دور	سیما محبوب چون اذ نال

دیدیم صقلا مشل اشیر	هم اولوب اولدی من جیلارین
هیبا و لیسوری یو و انک	کرسکدن سوزده اولغینک
هیبا صاری اذدوریک	کرسکدن یا کاتک هقی
اهل دنیا اولمستدا	عو رنگ سوزنیه کاتک قیام
یا حیر عون حق ادر سکا	ذیر اولک نیایدی کدی سکا
استو کرسکدی قلمادی	هماکا یو اوج خط و ذال
بیری حق بیری سودد	هم اولدی ای کاسه صونیلر
ایکسندن بیزن تکال اختا	دیدیم کجبریل یختیار
دیدیم خوش واد لکسودی	بن سوزده سیل بلدم اچدم
طوبی و رشق و عریج	فطرت اساده بر دای استک
استک عامی و لیدی	کرسکدن ای کاسه ای هم
در صلا نول اخلاقی	اولا سیر کجبریل استا
چونک اقصا یکبر اولمستدا	سیر هلدن یونجه سوز
کلارا جالینچون طوبی	آز استقا اراواح رسل
کلار یلر بو خدایت اساطیر	هم مارنگدن مقرر بلر
اول حیر حقه ایدیه	شکل اولدی بس اساطیر
انتیله اولمستدا	بعد تر قیلر رسل کرام

فوق و تختند هم معزایان مال	و حدت زانین غرقا قارک خال
خاکیم دعوت کند اول یو	دهناسی و له جبریل سل
ایردیلر دنیا کو کند اول یو	فتح دیوب ابوانه کور یو
صف طوبت دیر لکله	شاد اولوب دیر لکله
دو شد پس نیک کو کند	نام احمد سولیمور لدن
کور لاندن محد زنیق	دیدیلر نعم الریق نعم الطیق
کور ناندن ادعی اول صلفا	کیم طور د دنیا کو کند
دید ی جبریل بو آنگد ویر	پس سلم حقن کو ستر
اشد و ب آدم سالن الاول	مرحبا دیوب دیر لک
تهنیت اندی کا معز جفی	اول کجا اول ب یو نه
دیر جیب الله جون ایند	عزم قلد ققصن غنور
اند بسط اندی ملک لوجن	بند آ آ ایر اول کجی
فتح اولوب کور پس اول عبد	مرحبا دید ی ملک صاف
کور محیی الی عیض ندم	نورده عرق اولوب و دردی
دیردی تعلیل اندی سلم	آدیو ا جاد لال انور قیام
دیردی تعلیل اندی سلم	آدیو ا جاد لال انور قیام
دیدیلر صلح فرزندش مر	مرحبا در ا جیل طاش مر

م

هم قناریه الوب جبریل و دم	کل واری دوح عاشقین
طو اول و ذره هر که کیم	هنگ بر تیج بر و زانیت
یوسق کور دی دجیل طو	لا مکان شهب زسین زانیت
خامسده کور دی هارون	قوسکانه الی عزم لک کان
کور ابراهیم یدجی طو	ترک ایدوب اسفله جیل
پس شاد اندی جبریل	
دید ی کور ای بی صلح اول	
سدره ایر لک پس اول	
سکل خاصه کال انی	
لانه کورم بوشکلیل	
دو شدیلر انده برالتون	

تا دیدجی کور اول و یوسق	عقل کبی و لعل سدره
آجیل و اندی ملک خوش	عشق دهر دیوب اغا ویت
داخ و ورجی و اندی	سیرک اولایه سدره
کور التیجی موسی کلیم	کیم سنکون انده و لعل
اول به لک یوزی یوزی	الاف لک صنوبر افرای یو
اکا خوش تعلیل و یوسق	
مرحبا اهلا و سهلا صاغ اول	
آجی آتوز قنارین اول	
بالتمام سیر لیم	
لک دفعه کور مدی نیل	
حضرت تعلیم کون جمع	

مصلح سبع السدرة الشاه الله

بود و راوصاف نه اهلانکه	اولیون در خلقت مومند
هم دیدم اول من ی ب	کیم در دوی که آخری اهلان
کم سوسم اند و نلرا اول	هرایم دنیا د اند اول
دیدم ایها و کت کلانی	بلدم تا کلا آخری اهلان
آخری اهل یوزی پوشان	کبریا کو کل هم الجی اول
الله خود مدام علم و حیا	اند خلد صل هلدر بلز دیا
خلقت آرا خلد اید اول	تغی جو قلر کیم کو کور
کیم کرایز مکر اول	هراشند سا کر مکر اول
خلقت اولردن و اخت مکر	زحمت خلقتن اولردن
سویا روج اولر بود و	هم دخی ایزاد کر هر یوزی
و عدنه خلقتن اولر اول	کیم طر کر مکر مکر
کوزی اولر کو کلا اول	عقیقل بغوی بالقد اول
الوی دکر مکر مکر	حضرتن سوزی مکر
بکری یوزی سوزی مکر	خانی سوزی مکر
طاعتن نفسی مکر	هرکشی اسلری حیا
طاعتن بران قلبی مکر	هرکشی اسلری حیا
فرخ آج و کر کل طاعتن	مال ذو کر جو طاعتن

سوا

ما سوا یا طر عرض	اشکر کیندن ایلر سوا
خوش سوارن کرنا جات	بیتو درون عرض جات
دو حلی تندن یدین جات	کوزلر دینده طاعت
کومل اولر کر کیندن	کیم لور و حنی اولر
بلر اکا کال هم عز یل	بخا اولر در آری یل
کوکلر قانو یوزی اولر	از اسنتقال دیر کر یل
الدر در و حنی اجلا	حضرتن و کسور اکامل
بوکلر سکا بسط ایل	هیترا بع سوزی یل
صنای یوزی اولر کلام	طخی سوزی یل
کم حقیق علین اولر	بلر یدر اند اولر یل
اولر کیم کیندن اولر	یوزی نشتای علی
اشبوا اسلری در طاعت	اولر کیم حنی حنی
اولر کیم سوارن اولر	اولر کیم علم لندن
چو کلا سوارن اولر	دیدم اولر کلا اولر
یا حبیبم حنی اسلری	بکر دعوتن اولر اولر
هرکشی نه یوزی اسلری	استوکر دینا خا
چون نه یوزی اسلری	بکر فرض اولر اولر

سوا

ایکدمده هم بنه کلام دیو	ایکدمده واردم کوکله آتدم
دیدم کی چکدر بوسوزده تو	ایندوب صدیق ابراهان
قدسی صفا تسون بنوار	دیدم بلورسون هلا تسوا
اول یادی خا کوکله شارد	بیلور زوب قدسه وارما شارد
برلور بنجی خیر بودی تمام	قدسی کشف نیدی آتدم
لیک ادهم هیچ نهم عیدین	دیدم بلور قدس دن بود کرکچان
ارتکون طوغقد قد اولی	دیدم دو حاده قوندی کلان
کور آنک شامندی تدبیرش	ایرت کلدی وان مان قیش
بود کلدیکر اید لرافقیاد	زیرا لکدیب ایدی لورده
دیدم لرجا لبر ستر	صدق کو در کده اولنهم
ایر کدر آسوا قند خشر	موتک ایما ننا بودی نل
مسلله بنه زه زبانی معراج الهم	
چونکه معراج ایدی وانی	عایله انا دیرا اول خالینا
وی وجودم نختند سلطان	برکجه دیم اکا ای خان
برکومت نخدم سلطان	اول کچیکم حقدن صها لک
نجا جلدی سکا اوانت	نیل خوش لیدی سنی هاب
باک نشو لنته ویریدر	دیدم والام یا حیل بال

بویکجه ده هم دخی منها چکل	دیدی یا اهرم سکنه معراج
استور ارمان ایلر توپ	بش نمانا یخنده قودم ستور
اکا اول معراج ایلر یار	خوش ادمکم قلو ریش ناز
عارف منهاج جکنا یوز	سوند معراج روکنا بود
بولا ترله ایدندر یولین	باک بو تکلر بولور قریب یولین
بودن در اسرار قلسول	ظاهرو باطن جاد انک تمام
طلعت کل خوش صفا لیل	وار جیم بر یوزینه لیل تمام
ادقم انده نشا اقدم خضع	چونکه دستورا ولدی کل تمام
فوزدم اولدم سحریم اینه	کلکم یولدن روانه لدم
ایک ساعت اولدی یولیم	چونکه طری اولدی حلقیم
زیر یوزن اولور کوله مشکا	کور عجیب نهبا ز قدسی راده
کوردرا اولور مثل یوز کل	چین سحر وادی حواره اول
اول کچیک اولان اولتیه	دیدم سحر را کا اوله حلقی
قدسه وارده غنی خیر	با انعام اول سحر بر ایلر
سینه سنی نکا روقل طوط	ایندوب آنک اوجها غنی
دیدم نه سو لیدی کلک	با نسیج ایدی ولدم قوی
چینه و ناری اولد اوج	کوکلوری سیر لایم دیر یو کجه

مهم

五

[illegible]

شومش اولرسن قوری عطر	یونیکان دله مانیکان و آتله
معجم الذیبالرعی و ترغیلہ اسلام علیہ السلام	
بویا نه داخی کلای چون	قویین کوردی طافه
طافکل اده رسوا چینی	کافریله طوبی الی عیضا
کلای بر قوری قیدی قوتیندن	طوبی جویان ابروی آدین
ادی قویین لندن جیسله	سویلی اول قورخ اکا کلای
دیدی قورخا زما بن الی	دز قی لای المدن بے مال
آجیم بنی استدم زاقان	دز قی کوسه قوری شوسه
دز قی قورخ کورشدی	آله لای کیمایم کلای
ایشیدب قوری قورخ کورشدی	ای عجیب سویلی جویان
دیدی اول قورخ کورشدی	بوندن عجیب دل محمد
اشمو طاف اده اول اول	جنت اهل باقشوب الی
برای حیوانه سرین	خوش پور رسن کوریل مراد
بیس چون اول شایه بی	لشکر داندن اولرسن
چون بر قورخ کورشدی	شوق احمد صا لای
عاشق شیدا اولوب لای	شوق اسلام ایل لای
دیدی قورخ اول جویان	بن کد ادم قویینی کم کور

هستجا به اندی کوریلین	شور کیم سجاد ایل کوریلین
ای دله اولدک دند	دیدی کاک اول شوقی شنگ
کم بنی ترک لای شایه	دیدی چون اولی شنگ
باکلا یردک مال لای	اشمو بی بی سن شوق ایل
خوش فایتن کلن جویان	شادی نو لای کیم بنی
شفقت ایدوی لای	دیدی کاک اول کیم کانه
نازه نخل اتون سن	بردا ایدم سکا ایدم
خوش کوریل کل جمیع	نازه خراب و بریلین
دیدی سنسوز صبر	بوسوزی کوریل لای
حضر کل کوریل کورشدی	سندن یونان اولد
دکلا ای جنج با لای	شفقت دیدی عجب الی
اهل جنت تا ابد سن	جنت نخل باقی الی
سن بنی کور بنی کور	چره خاصم اکنده هر
اول جمل ایدم هیتن	بوسوزه دافنی اولد
قویان دعوی ای	کل بوسوزدن عیش الی
آله انسان لایک	بر قوری عجب جود و شنگ
طوبی دله	اولی استرس قورق

سوز

یار رسول الله دردی کور کما	اور بر بر کافرو و مشرودی
دستم ایچون غم غم یلمطفا	لیک بندن فونتا اولور کافرا
بالا در مان لیکل ایخو	تا ایدم کفاده بیفتا
شفقت ایدو بیضا اولور	الهی دستین برینه فودری
مرهم اندی اغزی یارنجی کما	بندی اولسا غدن قلدن کما
دوند کفاده بند اندی غرا	اول جیبیک بولند جانلوسرا
قلبی صفت بری غرا زینک	قله طار اولدی قفا اولتیک
حضرت کلاری و غازی غرا	ایلمی حارینه دکلا قالا
شفقت اندی خالده مشرا	برایغ بار ایسنه آدی هوز
صیغور بری بری ایلیه خوش	بجلی اولدی عیاد اول نهان
تیز بولور دی اندی ایلیه	استدی کفادی آخله یایا لیس
بر غرا ده بر کوزی بر غرا زینک	چقدی دوسلدی بوزی ایستیک
حضرت کلاری آغرض ایلمی	اول جیبیک کور کما نیگ
اول کوزی آدی سباله	بسیلر فودی اولم ییینه
صاغ اولور دال کور اولور	کندی صاغین قنایچو کور
بر قرا کور کجی اول صوغینه	ویر بر خراطالین برهونه
دید یطوت بوزی ایخو کور	تا ضا ویر رسول سنک اطل

اولین واریشک طوط کما	دیدی اول فودر فونکوتون
عکری اسلامچون وری قیام	قوبین صرلبوب فودر اولم
آغ خوش کوزی قتی غرا	اول جیبیک خهتینا بری
قلب ویرانی مجور ایلمی	فوزا یایا لیلر ایلاری
دیدی فودر قونجی سیرک	مجرای کور کیشیح اندی
کوکر تعظیم خوش بوزی	کلدی چوبان قوبین بولای
اکر تسلیم ایلمی عذر له	بر قیون بوغز یوب اغرا
حضرت بوقصه دن اولور	کلنک اولور ای چوبان
فودر چوبان اولور اکل	عون چقا اولور کور بر قلی
کفر ایغوم اکیر لاشا	کور کلا اول قولتی رشا
صنعا اکا انبیا ایمان قیوم	العیاذ کور بر قوند خالون
سن بچون توسین کما	شانی دال سرور کما صوب
سن بچون اکلر یسن کما	کوردل خورین مدح ایچو

فصل فی حیات النبی صلی الله علیه و آله

حنک اولور بری کافرا	چون غزای بدده وار شای
اور بر بر کافرو مشرودی	ابن عفرانک ایدر کن اولور
کلا اولم حضرت ایلی کلا	اول وشن وشنه الی صاغ

چون سحر و جادو
بسیلر ییله کور
۲۰

چون تمام اولدی بیاسماش	کل دیلر اوجدی اولکلر انا
دعوت آیددی جاست اولام	دوخصینه بیک سال اولام
فصل فی خاتمه الکتاب	
نصده و هشتاد و هشت	غیر سنده هم بریح اولکل
حمد لله تمام اولدی کما	اومرم حقدن کوا اولکل
مجلس اهل الطفا دیوینک	فانجیلده وحی شاد ایدار
شهر سیواس اولدی یوسفیجا	اهله شافع اولر اولر ایجا
حضرت سلیمان مراد دور	کم فقیر ایشو کما لیسو لای
هر کجا بده جوامع علم	بونلر آنکل درر شندی ورا
یا الهی اوجیبک حرمی	داخی سما و صفا نکل حرمی
قلعنا بیت ناک اولر انا	دو لعل طوبی طوبی حرمی
عدلا انصافنی یافزون	خضر و انک قل کاهمنون
حضرت قرآن ایلر سنکده	اکر هر صفت صفا قلا و زبر
نابی مسد قد صفا آنکها	جل کاکارین سنکها ایلر شرا
داما اعدا سند و زنه نام	بولسون کما صفا نکل
هم بد قلد رین خدایا قل صفا	باغده یا و خطا سنکها
ایر سون قلب فی نفوسنا	ساریدر ایلر قلا و نه نادر

طرد و غم او دلر شمشیر	کد وکی بولکل فخر اولدی
طاشلوی عورتی بوردی اول	نیز یولر انا وری خدیجان
دیرلیدی یار رسول بحسب	حق نبی صفا کد بوز کوا
طاشلر انا وری اولر ایلر	شرعی بولر ایلر بولر جا ورا
محضر نه هر فخری فخری صفا	ایشده دی سیر سیر کلام
او غریب سولوردی حیران	خوش ساریلر ایلر ایشاع
اولر ساریلر بر مغندر	افدی نه اولر قوی قوی ایشاع
محضر نه ایلر کیک کیک طما	نیچر نه شخصه یوردی ایشاع
کیر و قلا قریری یاسونیلر	عابین اولکلر کک المشر
سیر آغ دیکدی اولر امام	سیون سن اولر ایلر برور ایشاع
نیچر سونا بر دعا ایلر ویش	دیرلر ایلر ایلر ایشاع
بشکله سولدی صیان اکا	دیدر کک بر نه و زور و صفا
عجز ایلر نه ات یوق آنک	هر ایشی حیر ایلر اولر ایشاع
سیر ایلر لیکد بیک صفا	عدا ایلر ایلر ایلر ایشاع
بنر کورن قلا سن قلا	باقین بنر کورن قلا سن قلا
هم کورمی اوج ساریلر اولر	بولر ایلر ایلر کورن قلا سن قلا
مسعی ایلر بولر فانیده اولر	یهد و نیچر نه حکم ایشاع

حرم

سایه سندر خوش کچ خلق	استجیب منا الدعایا مستعان
داخی آبی کرامت یا آل	خود غلمان لشکره ایلشاه
سن اول سندر قنار هوش	اول حبیبک روحه بزدن سلام

اللهم صل على سيدنا محمد والطف بالفقحة

والفقه الاسلام بعدد انقاس الزمان

وقطرات الفهم على الدوام الى يوم

وعلى آله الكرام وصحبه

الناقل الفقهاء

ع. س. م. ١٣٠٤٣

و ستم نيز خا که خواستند تابه
باری بیا دکا رما ند خط سباه

ایا قارا خطی سالتا و عقی
فانی مستی و الدعا رفقه

مسلم الله جعنا بک کرامته
واخواننا و الدرس

Süleymaniye U Kütüphanesi	
Kismi	Pharidloahndes
Yeni Kayıt No	4467
Eski Kayıt No	

DİZİN

āb (*Far.*) *i.* Su.

ā.-ı hayat 18b/0571

ā.+ma (haclet ābı) 19b/0600

[=2]

āb-dest (*Far.*) *birl.i.* Namaz vesaire için din icabına göre el,ağız,burun,yüz, dirseklere kadar kolları ve aşık kemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara, boyuna ve başa meshetme. (bkz.vuzū).

ā. ile 22a/0691

[=1]

‘abā (*Ar.*) *i.* Yünden yapılmış kaba kumaş, aba.

‘a. 5a/0137, 24a/0738

‘a.+ya (ehl-i ‘abā) 5a/0137

ābā (*Ar.*) *i.* Babalar.

ā.-yı kirām 38b/1194

[=4]

ābād (*Far.*) *sf.* Mamur, şen, bayındır.

ā. eyle- 1b/0002

ā. it- 3b/0076

ā. ol- 2b/0043, 3b/0070, 15b/0463, 20a/0622

[=6]

‘abd (*Ar.*) *i.* Köle, kul,bende.

‘a.-ı gümrāhī 25a/0763

‘a.-ı ‘af 28b/0874

‘a.-ı hās 26a/0785

‘a. (‘Abdul-Muṭṭālīb) 16a/0487

‘a. (‘Abdullah) 8a/0224, 8b/0233

‘a.+a (‘Abdullah) 8a/0218, 8a/0224

‘a.+ı (‘Abdullah) 8a/0229

[=9]

‘abes (*Ar.*) *sf.* Boş, saçma (şey).

‘a.+dür (‘abes-āvāze) 25b/0764

[=1]

‘ābidān (*Ar.*) *i.* (*Far. çoğul eki -ān ile*) İbādet edenler, kulluk edenler.

ā. 2b/0034

[=1]

ac *sf.* 1. yemek yememiş olan, midesinde bir şey bulunmayan. 31a/0947, 36a/1116

2. Yoksul,muhtaç kimse, fakir. 1b/0012, 24b/0753

a. idüm 36a/1116

a. ol- 31a/0947

a. u muhtāc 1b/0012

a. u ‘uryān 24b/0753

[=4]

‘aceb (*Ar.*) *i.* Hayret, şaşılacak şey.

‘a. 6b/0170, 11b/0333, 12b/0373, 17a/0516, 20b/0640, 20b/0641, 32b/1006, 36a/1118, 36a/1119, 36a/1122

‘a.+dür 1b/0007

‘a.+mi 24b/0747

‘a.+midür 36a/1119

‘a.+ler 29b/0911

[=14]

‘**acīb** (Ar.) *sf.* Tuhaf.

a. 30b/0940

[=1]

‘**acmā** (Ar.) *sf.* Dilinde tutukluk olanlar.

a. 33b/1042

[=1]

aç *bkz. ac*

a. 14a/0419, 24b/0754, 31b/0978

[=3]

aç-geçişli f. 1. (Bir şeyi) Kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı durumdan çıkarmak.

18a/0560, 19b/0603, 21a/0648, 23a/072023a/0722, 24b/0754, 28b/0873,
29a/0885, 29a/0890, 31b/0971

2. Yarmak, deşmek. 15b/0466

3. (Ağaç için) Çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak. 4a/0082

a.-! 4a/0082, 21a/0648, 23a/0722, 24b/0754, 29a/0890

a.-a 19b/0603

a.-arsın 23a/0720

a.-dı 18a/0560, 29a/0885

a.-ınca 28b/0873

a.-maz 31b/0971

a.-up 15b/0466

[=12]

kanadın aç- 29a/0885

kapu aç- 18a/0560

[=2]

açıklık i. Açık olma durumu, kapalı, örtülü, bağlı, kilitli, tıkalı olmama.

a. **vir-** 16b/0505

[=1]

açıl- edilgen f. 1. Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hale getirilmek. 2b/0044, 6b/0174, 22b/0704, 28b/0877, 29a/0879, 33a/1027, 33b/1030

2. (çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak. 2b/0031, 6b/0174,

3. Ortaya çıkmak, zuhur etmek. 8b/0247, 26a/0777, 26a/0782

a.-a 2b/0044, 6b/0174, 6b/0174, 26a/0777, 28b/0877

a.-dı 8b/0247, 26a/0782, 33a/1027

a.-up 2b/0031, 29a/0879, 33b/1030

a.-ur 22b/0704

[=12]

verd-i mā‘ārif açıl- 2b/0031

[=1]

ad I i. Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim.

a.-ı 4b/0113, 29b/0910

a.-ını 11b/0341

a.-uñ 35b/1108

[=4]

ad II (<Ar. add) Sayma, sayılma.

a. **(add it-)** 37b/1173

[=1]

- ā' dā** (Ar.) *i.* Düşmanlar.
 ā.+sına 4b/0116, 38a/1190
 ā.+ya 37a/1153
 [=3]
- ādāb** (Ar.) *i.* Usuller, yollar, kaideler.
 ā.-ıdı (menba' il-ādāb) 5b/0145
 [=1]
- adam** *i.* Değerli, ahlâklı, faziletli, güvenilir kimse.
 a. it- 23b/0731
 [=1]
- âdem** (Ar.) *i.* 1. İlk yaratılmış insan ve ilk peygamber. 7b/0202, 7b/0203, 7b/0205, 7b/0210, 27b/0843, 28b/0868, 28b/0870
 2. İnsan, beşer. 17b/0529, 24b/0751
 ā. 7b/0205, 17b/0529, 28b/0870
 ā.+de 7b/0210
 ā.+de (şekl-i âdem) 27b/0843
 ā.+i 7b/0202, 28b/0868
 ā.-i ümmet 24b/0751
 a.+üñ 7b/0203
 [=9]
- ‘âdet** (Ar.) *i.* Herkes tarafından uyulan hâl, olagelmış, alışılmış şey.
 ‘ā. 12b/0365
 ‘ā.+i 21b/0672
 ‘ā.-idi 12b/0363
 ‘ā.+üñ 22a/0690
 [=4]
- ‘adīm** (Ar.) *sf.* Yok olan.
 ‘a. (mişl-i ‘adīm) 8b/0232
 [=1]
- ‘adl** (Ar.) *i.* Doğruluk.
 ‘a.-ıla 5b/0134, 38a/1187
 [=2]
- ‘adu** (Ar.) *i.* Düşman.
 ‘a.+sına 7b/0209
 [=1]
- ‘âf** (Ar. ‘afv>‘aff) *i.* Suç, kusur ve hatayı cezalandırmama, bağışlama.
 ‘a. 9b/0274
 ‘a. (‘abd-ı ‘âf) 28b/0874
 ‘a. (rabb-i ‘âf) 9b/0274
 [=3]
- âfāk** (Ar.) *i.* Ufuklar, gök kenarları, gökle yerin birleşmiş gibi görüldüğü yerler.
 ā.+a 24a/0738
 [=1]
- âferin** (Far.) *i.* Beğenme, alkış, yaşa, varol, bravo.
 ā. 17b/0531, 17b/0531, 17b/0534, 35b/1106
 [=4]
- âfitāb** (âf-tāb) (Far.) *birl.i.* Güneş.
 ā. 9b/0265, 10a/0288
 ā.(mişl-i âfitāb) 11b/0343
 ā.+dan 23a/0723

- [=4]
 ‘afv bkz. ‘āf
 ‘a (rabb-i dānā-yı ‘afv) 5b/0142
 ‘a. u kerem 12b/0374
 ‘a. it- 25a/0757, 25b/0766
 [=4]
 ağ- *geçişsiz f.* (Yukarıya doğru) çıkmak, (göğe doğru) yükselmek.
 a.-dum 33a/1013
 [=1]
 ağaç *i.* Kökü toprak altında kalan, gövdesi yukarı doğru yükselen ve gittikçe incelerek dallara ayrılan, kereste veya odun olmaya elverişli uzun ömürlü bitki.
 a. 34b/1072, 34b/1073, 37a/1151, 37b/1169
 a.+ça 35b/1108
 a.+lar 11a/0326
 [=6]
 āgāh (*Far.*) *s.* Uyanık, basiret sahibi, sırlara vakıf, müteyakkız.
 ā. it- 20a/0623
 [=1]
 āgaz (*Far.*) *i.* Başlama.
 ā. it- 6b/0165, 29a/0890
 [=2]
 ağız *i.* Hayvan ve insanda yüzün en aşağı kısmında yer alan, yemeye, içmeye, nefes alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve sindirim borusunun giriş deliği olan boşluk.
 a.+ma (ağızına) 14b/0429
 a.+ma (ağızına ur-) 12a/0355
 a.-ı yār 37a/1147
 [=3]
 ağla- *Geçişsiz f.* Acı, keder, pişmanlık ve bazan da sevinçten gözyaşı dökmek.
 a.-dum 12a/0355
 a.-yu 5a/0118
 [=2]
 ağlaş- *ortaklaşa f.* Birlikte, karşılıklı ağlamak.
 a.-up 15b/0473
 [=1]
 ağıyār (*Ar.*) *i.* Gayrılar, başkalar, yabancılar.
 a.-ı hār 30a/0923, 30b/0932
 [=2]
 āh (*Far.*) *ünl.* Feryat.
 ā.+ı 25b/0764
 ā. it- 35b/1103
 ā. u efgān 15b/0476
 ā. u zār eyle- 36a/1124
 ā. u zār it- 14b/0440
 [=5]
 āhar (*Ar.*) *sf.* Başka, diğer.
 ā.+a 19a/0586
 [=1]
 aḥbāb (*Ar.*) *i.* Dost, bildik, tanıdık.
 a.+ma 3b/0064, 4b/0116

- a. (aḥbāb-ı şafā)** 38a/1190
[=3]
aḥbār (Ar.) *i.* Haber, ortada dönen söylentiler.
a.-ı nuḫūl 30b/0935
a.+umı 32a/0994
[=2]
aḥcār (Ar.) *i.* Taşlar.
a.-ı mūhīn 13a/0395
a. u şecer 33b/1042
[=2]
aḥī (Ar.) *i.* Arkadaş, dost.
a. 6b/0150, 21b/0676
[=2]
āḥir (Ar.) *sf.* 1.Son. 17a/0520, 23a/0718, 28a/0856, 34a/1051
2.zf. Sonunda, akıbet, nihayet. 13b/0411, 15a/0456
ā. 13b/0411, 15a/0456
ā. (evvel āḥir) 17a/0520, 23a/0718, 28a/0856
ā. (evvelīn ü āḥirin) 34a/1051
[=6]
āḥiret (Ar.) *i.* Ölümden sonra gidilecek olan âlem, öbür dünya, bekâ âlemi.
ā. 31a/0950
ā. ehli 31b/0966
[=2]
aḥlāk (Ar.) *i.* İnsandaki iyi ve kötü huylar, tabiat.
ā.+ma 4b/0112
ā.+mdan 4b/0108
[=2]
Aḥmed (Ar.) *i.* Pek çok methedilmiş, öğülmüş kimse (Hz. Muhammed'in isimlerindendir).
A. 4a/0092, 28a/0851, 30b/0941, 31a/0945, 31a/0948, 31b/0965, 32b/0996, 33b/1031, 33b/1033
A. (ḥubb-ı Aḥmed) 10b/0305
A. (nām-ı Aḥmed) 28b/0866
A. (şevḳ-ı Aḥmed) 36a/1123
A.+den (bezm-i Aḥmed) 23b/0728
A.+den (naʿt-ı Aḥmed) 16b/0508
A.+den (rūḥ-ı Aḥmed) 7a/0189
A.+dür (sırr-ı Aḥmed) 19a/0589
A.+e 17b/0529
A.+i 17a/0514
A.+i (nūr-ı Aḥmed) 7a/0187
A.+i (rūḥ-ı pāk-i Ahmed) 6b/0181
A. ü Maḥmūd u ḥatmü'l-mürselīn 7b/0206
A.+üm 30a/0925
A.+üñ 7a/0186, 15b/0474, 23a/0719
[=25]
aḥvāl (Ar.) *i.* Hadiseler, olup bitenler, vak'alar.
a.+i 13a/0393, 16a/0493
[=2]
aḥvec (Ar.) *sf.* (Daha, pek, çok, en) Muhtaç.

- a. u muhtâc** 24b/0754
[=1]
- aḥyār** (Ar.) *sf.* İyi ve faziletli olanlar.
a.+dan (āyāt u aḥyār) 26a/0790
[=1]
- ‘āk** (Ar.) *sf.* Dik başlı, asi, serkeş.
ā. (ḳavm-i āk) 12b/0363
[=1]
- aḳ-** *Geçişsiz f.* 1. (Sıvılar veya ufak taneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 9b/0264, 37b/1166
2. *mec.* (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikar olmak, taşmak. 35a/1086
a.-a 35a/1086
a.-dı 37b/1166
a.-mazdı 9b/0264
[=3]
- aḳçe** *i.* Para, nakit.
a.+dür (müzahref aḳçe) 10a/0289
[=1]
- ‘aḳıl** (Ar. *‘aql*) *i.* Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.
‘a. 16b/0501
‘a. (hüd-hüd-i ‘aḳıl) 18b/0574
‘a. gibi 29a/0889
[=3]
- aḳıt-** *oldurgan f.* Sulu veya ufak taneli maddelerin bulunduğu yerden başka bir yere doğru gitmesini, akmasını sağlamak.
a.-! 3b/0081
[=1]
- ‘aḳl** *bkz.* ‘aḳıl
‘a.+ı 31a/0961
‘a.+ı (Cibril-i ‘aḳl) 25b/0773
‘a.-ı pāk 17b/0531
‘a.-ı şem‘ 22a/0679
‘a.-ıla 16b/0501
a.-ıla (kemāl-i ‘aḳl) 16b/0503
[=6]
- Aḳşa** *ö.i.* Kudüs’teki meşhur, büyük cami.
A.+da 28a/0849, 28a/0857
A.+ya 27a/0823, 27b/0840
[=4]
- aḳşām** (Ar.) *i.* Kısımlar, bölümler.
a.+ını 25b/0769
[=1]
- aḳziye** (Ar.) *i.* Hükümler.
a.(maḥall-i aḳziye) 10b/0300
[=1]
- al-** *geçişli f.* 1. (Herhangi bir şeyi) Tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak. 3a/0049, 23b/0736, 25a/0756, 36a/1114, 36a/1115, 36a/1117, 1142, 37a/1146, 37a/1151, 37a/1156

2. (Bir şeyi) Kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak. 14a/0418, 37b/1168
3. Beraberinde götürmek veya getirmek. 14a/0428, 14b/0433, 15b/0463, 29a/0878
4. Sağlamak, temin etmek, elde etmek, istihzal etmek. 14a/0414, 14b/0439, 17b/0532, 30a/0923
5. Seçmek. 14a/0414,
6. Kabul etmek. 3b/0068, 14a/0424, 16a/0485, 28b/0870, 30a/0920,
7. **(-den)** Anlamak, kavramak. 36b/1134, 20a/0617, 20b/0639
8. İçmek, yutmak. 14b/0429,
9. Fethetmek, zaptetmek. 2b/0039,
10. Bir mesafeyi katetmek. 23b/0733
11. Ses, koku, sıcaklık, soğukluk, tat vb. kelimelerle kullanıldığı zaman) Duymak, hissetmek. 10b/0314, 22b/0702
12. (Allah bir insanı) Ölüm yoluyla bu dünyadan ayırmak. 32a/0982
13. (Bir kimse ile) evlenmek. 16a/0491, 17b/0529
- a.-!** 3b/0068, 30a/0923, 36b/1134
- a.-alar** 14a/0414, 14a/0414
- a.-dı** 7a/0190, 14a/0424, 14b/0429, 14b/0433, 16a/0485, 17b/0532, 28b/0870, 30a/0920, 36a/1114, 36b/1142, 37a/1146, 37a/1151, 37a/1156
- a.-dılar** 2b/0039, 14a/0418, 14a/0428, 15b/0463, 20a/0617, 20b/0639
- a.-dışa** 23b/0733
- a.-dum** 3a/0049
- a.-duñ** 36a/1115, 36a/1117
- a.-duñ-ısa** 22b/0702
- a.-ma** 25a/0756
- a.-mamış** 37b/1168
- a.-maz** 32a/0982
- a.-miş** 16a/0491
- a.-mişdi** 23b/0736
- a.-sun** 10b/0314, 17b/0529
- a.-up** 14b/0439, 29a/0878
- [=38]
- cān al-** 17b/0532
- hişşe al-** 36b/1134
- ibret al-** 20a/0617, 35a/1083, 35b/1107
- nūr al-** 7a/0190

[=6]

‘**alā** (Ar.) *edat. (harf-i cer)* “Üzere, üzerinde,; ile, olarak, göre” manalarına gelen ve ön ek gibi kullanılan **alā** Arapça kelime ve tamlamaların başına gelerek genellikle zarf fonksiyonunda birleşik şekiller yapar.(Önüne geldiği kelimeye harf-i tārif (el-) ile bitiştiği zaman *ale* şeklini alır.

‘**a.('alā kadrī'l-ukūl)** 26a/0790, 30b/0935

‘**a.('alā vefkī'l-'uhūd)** 30b/0933

[=3]

a' lā (Ar.) *sf.* (Daha, pek, en) Yüksek.

a. 6b/0155, 9a/0256, 9a/0258, 32a/0989

a. ('arş-ı a' lā) 24a/0741, 26b/0807

a. (cümle-i a' lā) 22a/0695

a. (seyr-i a' lā) 25b/0767

a.+dur 9a/0260

- a.+sına (rabbiye'l a' lā) 17b/0540
a.+ya (firdevs-i a' lā) 2a/0017, 26a/0781
[=12]
- alay (Yun.) i. Kalabalık, topluluk, cemaat.
a. (bir alay) 36a/1121
[=1]
- alçak sf.1. Yerden mesafesi az, yere yakın, basık.
a. 5b/0140, 9a/0258, 9a/0261
a. idi 5b/0147
[=4]
- alçaklık i. Alçak olma durumu.
a.+ma (alçaklığına) 9b/0274
[=1]
- ‘alef-zār (Ar.) i. (Far. yer bildiren –zār ekiyle) Otlak.
‘a. 13a/0381
[=1]
- ‘ālem (Ar.) i. 1. İnsanlar, halk. 17a/0526, 11a/0326, 11a/0328, 11a/0331, 11b/0335.
11b/0336, 11a/0330, 11a/0331, 11a/0332, 11b/0334, 12b/0375, 18a/0545,
23b/0732, 28a/0848,
2.Yeryüzü, dünya. 1b/0006, 3a/0063, 4a/0082, 4b/0105, 4b/0105, 7b/0204, 7b/0208,
9a/0254, 11a/0327, 11a/0329, 11b/0333, 11b/0346, 19b/0601, 15b/0472,
18a/0560, , 20b/0629, 20b/0640, 20b/0640, 22b/0696, 23b/0736, 24a/0739 ,
24a/0744, 35a/1081
3. Tanrı'nın bulunduğu dünya,fani dünyanın dışında olan âlem. 7a/0198, 22b/0704
4. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kainat, evren. 11a/0319
‘ā. 11b/0346
‘ā. (cümle ‘ālem) 17a/0526
‘ā. (faḥr-ı ‘ālem) 11a/0326
‘ā. (kamu ‘ālem) 23b/0732
‘ā. (maḥrūr-ı ‘ālem) 11b/0335
‘ā. (maḥhūr-ı ‘ālem) 11b/0336
‘ā. (ma‘mūr-ı ‘ālem) 11b/0333
‘ā. (mehcūr-ı ‘ālem) 11a/0330
‘ā. (mesrūr-ı ‘ālem) 11a/0331
‘ā. (mestūr-ı ‘ālem) 11a/0332
‘ā. (meṣhūr-ı ‘ālem) 11b/0334
‘ā. (müznib ü maḡfūr-ı ‘ālem) 11a/0328
‘ā. (neşe-yi ‘ālem) 28a/0848
‘ā. (nūr-ı ‘ālem) 11a/0329
‘ā. (sūr-ı ‘ālem) 11a/0327
‘ā.+de 15b/0472, 18a/0545, 20b/0629, 20b/0640, 23b/0736, 24a/0739
‘ā+e 3a/0063, 4a/0082, 7b/0204, 7b/0208, 18a/0560, 20b/0640
‘a.+i 9a/0254, 19b/0601, 35a/1081
‘a.+i (keşret ‘ālemi) 1b/0006
‘a.-i ervāḥ 7a/0198
‘ā.-i ıtlāk 4b/0105
‘ā.-i kevn 24a/0744
‘ā.-i kıuds 22b/0704
‘ā.-i sifle 4b/0105
‘ā. içre 12b/0375

- ‘**ā.+ine** (ru‘**ūnet** ‘**ālemi**) 22b/0696
‘**ā.+lere** 11a/0319
[=39]
- ‘**aleyhim** (Ar.) *i.* Aleyhi sözünün çoğul şekli.
‘**a.** 21a/0659
[=1]
- alın** *i.* Yüzün kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı.
a.+ı (**alını**) 8a/0219
a.+ına (**alnına**) 7b/0210, 7b/0211
a.+ında (**alnında**) 7b/0203
[=4]
- ‘**ālī** (Ar.) *sf.* Yüksek, yüce ,büyük, ulu.
‘**a.+ü’l himme** 29b/0897
[=1]
- ‘**ālī** (Ar.) *sf.* 1.Yüksek olan, yüce, ulu. 2. Önüne geldiği kelimelere “yüce,yüksek” mânâsı katarak Farsça usulüyle birleşik sıfatlar yapar.
‘**ā.‘āli-niṣān** 15b/0469
‘**ā.‘āli-ṣān** 5b/0147, 14a/0427, 18a/0555, 18b/0577, 35a/1091
‘**ā.‘āli-ṣān ol-** 15b/0469, 20b/0638
[=8]
- ‘**ālimīn** Ar. *i.* Âlimler, bilginler.
‘**ā. ü cahilin** 34a/1051
[=1]
- ‘**āliyāt** (Ar.) *i.* Yüce şeyler.
‘**a.** (**sāfilāt u ‘āliyāt**) 6b/0173
[=1]
- Allāh** (Ar.) *ö.i.* 1. Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hüda.
A.+dan 36a/1115
A.+ı 25a/0763
A-iken 4a/0097
[=3]
- alt** *i.* 1. Bir şeyin aşağısında bulunan boşluk veya yer.
a.+ına 1b/0003
[=1]
- altı** *i.* Beşten sonra ,yediden önce gelen sayının adı.
a. 16a/0486
a. (altı yüz) 29a/0885
[=2]
- altıncı** *sf.* Altı sayısının sıra sıfatı, sırada yeri beşinciden sonra,yedinciden önce olan.
a.+da 29a/0881
[=1]
- altun** *i.* Sarı kıızıl renkte, parlak ve ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyası yapımında, elektrik ve ısıyı çok iyi ilettiğinden hassas ve kıymetli makine ve cihaz yapımında, yoğunluğu 19,26, erime derecesi 1063 °C , atom ağırlığı 197,2, atom numarası 79, sembolü Au olan kıymetli element.
a . döşek 29a/0888
[=1]
- ‘**ām** (<Ar. ‘**āmm**) *i.* Avam tabakası, halk tabakası.
‘**ā.** 5b/0134
‘**ā. (hāṣ u ‘ām)** 32b/1001

- ‘**ā**. (in‘**ām**-ı ‘**ām** it-) 16a/0492
‘**ā**. (rüşvā-yı ‘**ām**) 12b/0375
[=4]
ā‘mā (Ar.) *i.* Kör.
ā.+lar 33b/1041
ā.+ya 20a/0621
ā.+yı 8b/0245
[=3]
‘**amel** (Ar.) *i.* Bir maksatla yapılan iş, eylem.
‘**a**. 30a/0918
[=1]
Āmine (Ar.) *ö.i.* Hz. Muhammed’in annesi.
Ā. 8a/0227, 9a/0248, 11a/0325, 12a/0353, 16a/0482 ,
[=5]
āminen *zf.* Sağlıkla, esenlikle,emin olarak, korkusuzca.
ā. 19b/0611
[=1]
‘**amū** (Ar.) *i.* Amca.
‘**a**.+sı 16a/0489
[=1]
ana *i.* İnsanın ve hayvanın yavru sahibi olan dişisi, anne, valide.
a. 12a/0356, 14a/0415, 14a/0423, 15a/0459, 33a/1024
a.+da 14a/0419
a.+dan 15a/0459
a.+sı 8b/0243
a.+sına 15a/0450, 15a/0452
a.+sından 11a/0318
a.+yı 16a/0491
[=12]
‘**anā** (Ar.) *i.* Zahmet, meşakkat, güçlük.
‘**a**. 30a/0922
[=1]
ancak *zf.* Yalnız, sadece.
a. 24b/0748, 32a/0987
[=2]
and *i.* Allah’ı veya mukaddes bir varlığı şâhit tutarak verilen söz, yemin, kasem.
a.iç- 17a/0526
[=1]
‘**andelīb** (Ar.) *i.* Bülbül.
‘**a**.+i 6b/0170
‘**a**.-i hoş-nevā 3b/0080
‘**a**. ol- 2b/0032, 2b/0045
[=4]
ane *bkz. ana*
a.+sı 8a/0228, 15a/0455, 16a/0485, 16a/0486
a.+sine 8b/0233
[=5]
‘**anud** (Ar.) *s. ve i.* İnatçı, dediğinde ve yaptığında ısrar eden, dik kafalı (kimse), direngen.
‘**a**. 32b/1010

[=1]

añ- *geçişli f.* Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek.

a.-ar mısın 12a/0359

[=1]

añla- *geçişli f.* gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyla idrak etmek, künhüne varmak.

a.-! 10a/0289, 12a/0358, 16b/0502, 23a/0719

a.-dı 14a/0423, 24b/0748, 29b/0899

a.-duñ mı 10b/0302

a.-yup 13a/0393, 34a/1055

[=10]

‘ār (Ar.) i. Utanma.

‘a. 20b/0639

‘a. u neng 17b/0544

[=2]

ara i. 1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe. 30b/0932

2. Bu, şu, o işaret sıfatlarıyla kullanıldığı vakit sınırları belli bir zamanı, bir sıfatıyla kullanıldığı vakit ise belirsiz bir zamanı ifade eder, aralık. 30b/0934

3.(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mabeyn. 22b/0698, 26a/0788

a.+da 30b/0932, 30b/0934

a.+dan 22b/0698

a. yir 26a/0788

[=4]

ara- *geçişli f.* Bir şeyi bulmaya çalışmak, taharrî etmek.

a.-rlar 32a/0983

[=1]

ā‘rābī (Ar.) sf. Çölde yaşayan arap.

ā. 34b/1070, 34b/1074, 35a/1077, 35a/1079

ā.+ye 34b/1072, 35a/1080

[=6]

a‘ref (Ar.) sf. Daha (çok, en, pek) bilen, çok arif.

a. (men a‘ref) 22b/0705

[=1]

‘ārīf (Ar.) sf. ve i. İrfan sahibi olan (kimse), bilici.

‘ā.+e 32b/0999

[=1]

arḳa i. Vücudun belden boyuna kadar olan sırt kısmı.

a.+mı 12a/0351

a.+ñı 35b/1096

a.+sın 35a/1088

[=3]

armağan i. Bir kimseye karşılıksız verilen şey, hediye, bergüzar.

a. eylet- 32b/0997

[=1]

arpa i. Buğdaygillerden, taneleri ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen bir tahıl cinsi.

a. 5a/0128

[=1]

‘arrāf (Ar.) i. Gaipten haber veren kimse.

‘a.+ıdur 23a/0721

- ‘a. ol- 3a/0051, 26a/0787
[=3]
- ‘arş (Ar.) *i.* Dokuzuncu gök.
‘a. 10b/0303, 30a/0914
‘a.+dan 2a/0021
‘a.-ı a’ lā 24a/0741, 26b/0807
‘a.-ı dīmāg 25b/0774
‘a.-ı raḥmān 24a/0742
‘a.+ına 2a/0024, 26b/0800
‘a.+u kürsī 10a/0285 9b/0271, 10a/0281
‘a.+uma 26b/0804
‘a.+umda 30a/0922
‘a.+uñ 24a/0744
[=15]
- art *i.* 1. Arka taraf, arka. 36a/1112, 36a/1120
2. peş. 36a/1113
a.+ında (ardında) 36a/1112, 36a/1120
a.+ından (ardından) 36a/1113
[=3]
- art- *geçişsiz f.* Belli bir ölçünün üstüne çıkmak, yükselmek.
a.-a 34a/1045
a.-ar 7a/0194
a.-dı 9a/0249
[=3]
- artur- *oldurgan f.* Belli bir ölçünün üstüne çıkarmak, yükseltmek.
a.-duñ 21b/0671
[=1]
- aru *sf.* Temiz, tertemiz, pak, tahir.
a. 15a/0450, 17a/0525, 26b/0810
[=3]
- aruk *sf.* Zayıf, güçsüz, çelimsiz.
a. 14a/0418
[=1]
- arż (Ar.) *i.* Yeryüzü, dünya.
a. 29a/0886, 34a/1048, 34a/1048
a.+ı 1b/0003
a.-ı mehīn 9b/0278
a.+uñ 10b/0306
[=6]
- ‘arż (Ar.) *i.* 1. Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu. 8a/0224, 14a/0422, 29a/0886
2. Bildirilmek istenen husus, hâl. 3a/0060, 3b/0065, 21b/0662, 23a/0725, 23a/0726, 37a/1155, 24a/0739, 26b/0797, 32a/0979, 32a/0980, 37a/1150, 37a/1155,
‘a. eyle- 3a/0060, 23a/0726, 37a/1155
‘a.-ı ḥacāt it- 32a/0980
‘a.-ı ḥāl 3b/0065
‘a.-ı ḥāl eyle- 32a/0979, 37a/1150
‘a.-ı niyāz 21b/0662
‘a.-ı niyāz it- 23a/0725
‘a. it- 8a/0224, 14a/0422, 24a/0739, 26b/0797, 29a/0886
[=14]

‘aşā (Ar.) i. Uzun sopa , değnek, baston.

‘a.+sın 23b/0731

[=1]

āşaf (Ar.) i. Vezir.

ā. 38a/1188

[=1]

āsan (Far.) zf. Kolay.

ā. ol- 30b/0939

[=1]

āşār (Ar.) i. Bir şeyin varlığını gösteren belirtiler, alametler.

ā.+ı 20a/0614

[=1]

aşfiyā (Ar.) i. Saf ve temiz, halis, her türlü kötülükten arınmış kimseler, ermişler.

a. 28a/0847, 28a/0855

[=2]

aşhāb (Ar.) i. 1. Sahipler. 2a/0027

2. Hz. Muhammed zamanında yaşamış, onu görmüş ve sohbetlerinde bulunma şereflerine ermiş kimseler, sahabe. 3b/0064, 19b/0609, 20b/0630

a. 19b/0609

a.+da 20b/0630

a.-ı ‘ilel 2a/0027

a.+ma 3b/0064

[=4]

‘āşī (Ar.) i. Allah’ın emirlerine uymayan, günahkâr (kimse).

‘a. 11a/0327

‘a.+lerden 7a/0192

‘a. ol- 27b/0838

‘a. ümmet 12a/0357

[=4]

‘aşīr (Ar.) sf. Güç, çetin, zor, zahmetli, müşkül.

‘a. 15a/0451

[=1]

āsitan (Far.) i. Dergâh, tekke, büyük zaviye.

ā.+uñdan 11a/0328

[=1]

‘āşī-yān (Ar. [Far. –ān eki ile birlikte]) i. Âsiler, karşı gelenler, baş kaldıranlar.

‘ā. 7a/0192

‘a. (fasikān u ‘āşiyān) 9a/0262

[=2]

Āsiye (Ar.) ö.i. Dinî inanışlara göre Hz. Musa’yı Nil’den çıkararak büyütüp yetiştiren Firavun’un zevcesi.

Ā. 11b/0344

[=1]

‘asker (Ar.) i. Ordu.

‘a.-i İslām 36b/1127

[=1]

aşl (Ar.) i. Gerçek, hakikat.

a.-ıla 3a/0058

a.+mca 26b/0802, 30a/0913

a.+mı 6b/0157

- a.+uñā 21b/0668
[=5]
- aşlāb (Ar.) i. Soylar, nesiller.
a.-ı t̤āhir 8a/0217
[=1]
- aşşı i. Fayda, kâr, menfaat.
a. 14b/0440
a. it- 25a/0763
[=2]
- āsumān (Far.) i. Gök, gökyüzü, sema, felek.
ā. 14b/0435, 18a/0553, 10b/0299
ā. (zemīn ü āsumān) 9a/0258
[=4]
- ‘aşık (Ar.) i. Bir şeye ve birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.
‘a. 8b/0240, 28a/0860
‘a.+ı 6b/0170
‘a.-ı şeydā ol- 36a/1124
‘a.-ıdı 17a/0513
‘a.-ısañ 18b/0568, 19b/0596, 34a/1045
‘a.+ları 2b/0046, 10b/0311
‘a. ol- 8a/0220
[=11]
- ‘aşıkān (Ar.[far. Çoğul eki-ān ile]) i. Âşıklar.
‘ā. (emīr-i ‘aşıkān) 2b/0038
‘ā. (rūḥ-ı ‘aşıkān) 4a/0083
[=2]
- ‘aşıkīn bkz. ‘aşıkān
‘ā. (mürğ-i rūḥ-ı ‘aşıkīn) 29a/0889
[=1]
- āşikār (Far.) sf. Belli, açık, meydanda.
ā. 7b/0202
ā. ol- 7a/0199, 10a/0285, 21a/0648
[=4]
- āşikāre bkz. āşikār
ā. ol- 7a/0185, 22b/0708
[=2]
- āşinā (Far.) sf. Bilen, tanıyan.
ā. 3b/0079, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 10b/0309, 18b/0566
ā. ol- 8b/0245, 19b/0606, 20a/0621, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0714, 23a/0716, 27b/0839, 30b/0938
[=15]
- ‘aşīr (Ar.) sf. Samimi dost ve arkadaş.
‘a (bise’l-aşīr)
12b/0365
[=1]
- āşiyān (Far.) i. Mesken, ev.
ā. 29a/0892
ā.+ı 29b/0894
[=2]

‘aşk (Ar.) *i.* Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.

‘a. 17b/0541, 21a/0650

‘a. (āteş-i ‘aşk-ı Hudā) 26b/0794

‘a. (şehr-i ‘aşk) 21a/0652, 21b/0664

‘a.+ı 29a/0890

‘a.-ı İlāh 17b/0539, 18a/0548

‘a.+um-ıla 31b/0973

‘a.+uñ (binā-yı ‘aşk) 30a/0926

[=10]

at *i.* Binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya meşeli tek tırnaklı, memeli hayvan.

a. sür- 22b/0711

[=1]

at- *geçişli f.* Bir şeyi bir hedefe doğru fırlatmak.

a.-dılar 13a/0387

a.-mak 18a/0548

a.-mayalar 3b/0075

[=3]

nişān at- 3b/0075

[=1]

atā‘ (Ar.) *i.* Cömertçe verme, ihsan, bağış.

a. 11a/0328

a.+lar 19b/0598

a. vir- 20a/0624

[=3]

ata *i.* Cet, dede, büyük baba ve aynı soydan daha önce yaşamış olan kimse.

a.+ñdur 28b/0869

[=1]

āteş (Far.) *i.* Od, hararet, kızgınlık.

ā. düş- 13a/0381, 29b/0904

ā.-i ‘aşk-ı Hudā 26b/0794

ā. sal- 36a/1123

ā.+ten (nūr-ı āteş) 7a/0195

[=5]

āteş-perest (Far.) *birl.i.* Ateşe tapan.

ā.+uñ 13a/0382

[=1]

‘atṭar (Ar.) *i.* Güzel kokular, iğne, iplik vs. satan ; aktar.

‘a (dükkān-ı ‘attar) 2b/0044

[=1]

‘av‘ave (Ar.) *i.* Havlama.

‘a.+siñden 18b/0565

[=1]

‘avām (Ar.) *i.* Herkes, kaba ve cahil halk.

‘a. 32a/0987

‘a.+uñdur 19a/0581

[=2]

āvāre (Far.) *s.* Serseri, boş gezen, işsiz güçsüz, aylak.

ā.+si 11a/0316

- [=1]
āvāz (*Far.*) *i.* Ses, seda.
ā. 6b/0167, 27a/0817
- [=2]
‘avdet (*Ar.*) *i.* Geri gelme, dönme, dönüş
a.+i 10a/0291
- [=1]
‘avn (*Ar.*) *i.* Yardım.
‘a.+i 4a/0098
‘a.-i Hāk 27b/0832, 36b/1135
‘a. it- 24a/0743
- [=4]
‘avret (*Ar.*) *i.* Kadın.
‘a. 27a/0820, 27a/0826
‘a.+üñ 27b/0831
- [=3]
ay I. *i.* Güneşten aldığı yeryüzüne yansıtan ve dünyamızın tek uydusu olan gök cismi.
a. 34b/1065
a.+i 34a/1060
- [=2]
ay II. *i.* Başlangıç kabul edilen zaman herhangi bir târihten itibaren) Yaklaşık olarak 30 günlük zaman parçası.
a.+da 15a/0448
a. u yıl 32a/0983
- [=2]
ayak *i.* Vücudun, bacadan ayak bileğiyle ayrılan ve yere basıp durmayı, yürümeyi sağlayan kısmı, kadem.
a.+a (ayağa) 12a/0352
a.+da kal- 24b/0752
- [=2]
‘ayān (*Ar.*) *sf.* Açık âşikâr, gözle görülür, belli.
‘a. 21a/0654, 26b/0802
‘a.+dur 4a/0091, 34a/1056
‘a. gör- 8a/0219, 20b/0630, 35b/1105
‘a. it- 6b/0157, 23a/0723
‘a. kıl- 37b/1174
‘a. ol- 33a/1019
- [=11]
āyāt (*Ar.*) *i.* Kur’ân’ın cümleleri.
ā.+i 37b/1175
ā.-i bürhān 24b/0746
ā.-i Hāk 20b/0644
ā. u ahyār 26a/0790
- [=4]
‘ayb (*Ar.*) *i.* Utanılacak şey, kusur, ayıp, leke.
‘a. 3a/0050
‘a.+ına bakmama- 3b/0074
- [=2]
āyet (*Ar.*) *i.* Kur’ânın herhangi bir cümlesi.
ā.+i 18a/0556[=1]

ayır- *geçişli f.* Birbirinden uzaklaştırmak.

a.-ma 34a/1058

[=1]

āyīne (*Far.*) *i.* Ayna

ā.ol- 35a/1082

[=1]

aylık *i.* Bir ay süreli, bir ayda olan, yapılan veya bir ay süren.

a. 0448, 23b/0733

[=2]

‘ayn (*Ar.*) *i.* 1. Bir şeyin aslı, kendisi, ta kendisi, zâtı. 2. Gözle görülen şey, nesne, maddî varlık.

‘a.-ı mümkünât 1b/0009

‘a.-ı nūr 9a/0250

[=2]

‘aynı (*Ar.*) *sf.* Değişmeyen, hep o, yine o.

‘a. 37b/1168

[=1]

ayrı *sf.* Uzak.

a. 35b/1102

[=1]

az *sf.* Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan.

a. 5b/0149, 31a/0954, 31a/0954, 31b/0968, 31b/0978

[=5]

āzād (*Far.*) *s.* Kurtulmuş, serbest olan ,kimsenin kölesi olmayıp istediği gibi hareket eden.

ā. it- 20a/0625

[=1]

a‘zār (*Ar.*) *i.* Özürler.

a.+la 36b/1133

[=1]

azdur- *oldurgan f.* Baştan çıkarmak, doğru yoldan çıkmasına sebep olmak, ayartmak.

a.-udı 27b/0830

[=1]

‘azīm (*Ar.*) *sf.* Büyük, ulu, haşmetli.

‘a. (hulq-ı ‘azīm) 4b/0113

[=1]

‘azīmet (*Ar.*) *i.* Sebat, kararlılık.

‘a.+le 3a/0049

[=1]

‘azīz (*Ar.*) *sf.* Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez.

‘a. (sulṭān-ı ‘azīz) 14a/0423

[=1]

‘azm (*Ar.*) *i.* 1. Bir işi yapmaya kesin karar vermemiş bir şeyi yapma hususunda büyük bir kararlılıkla gayret gösterme. 28b/0872

2. Yola çıkma, kesin karar vererek bir yere yönelme. 14a/0413, 19b/0604, 28a/0858, 29a/0892, 29b/0901

‘a.-ı demdeme eyle- 29b/0901

‘a.-ı rāh 28a/0858

‘a.-ı lā-mekān eyle- 29a/0892

‘a.-ı Mekke eyle- 16a/0481

- ‘a.-ı **rāh it-** 19b/0604
‘a. **ķıl-** 14a/0413, 28b/0872
[=7]
‘**Azrā’il** (*Ar.*) *i.* Dört büyük melekten, Allah’ın emriyle insanların canını almakla görevlendirilmiş olanı, ölüm meleği.
‘A. 32a/0983
[=1]
bā (*Far.*) *e.* ile, -li.
b. **bā- edeb** 10a/0287
b. **bā-ihtirām** 31a/0945
[=2]
bāb (*Ar.*) *i.* Kapı.
b. 3b/0071, 11b/0343, 22b/0704
b. (**feth-i bāb**) 6b/0158
b. (**feth-i bāb bul-**) 30b/0931z
b.+ı 19a/0579
b.-ı **feyz** 1b/0012
b.-ı **hazā’in** 33b/1030
b.+ına 22a/0686
b.+ında 9b/0273
b.+ında (**rızā bābı**) 25a/0761
[=11]
bād (*Far.*) *i.* Rüzgâr, yel, hava.
b.-ı **muḥālif es-** 38a/1191
[=1]
[=4]
ba’de (*Ar.*) *e.* Başına geldiği kelime ve tamlamalara “sonra” anlamı katarak zarf fonksiyonunda birleşik şekiller yapar.
b. 27a/0823, 27b/0844, 29b/0909, 29b/0909, 30a/0914, 30b/0937
b. **ba’de-zān** 10a/0297, 13a/0395, 20b/0630, 36b/1130
[=6]
bağ (*Far.*) *i.* büyük bahçe, bostan.
b.+ına 38a/1191
[=1]
bağ-bān (*Far.*) *birl.i.* Bahçıvan, bağcı.
b. 2a/0029
[=1]
bağır *i.* Sine, göğüs, gönül, yürek.
b.+ı **yanık (bağrı yanık)** 22a/0692, 31b/0973
b.+ı **yanıkdur (bağrı yanık)** 31b/0973
b.+ına (**bağrına baş-**) 14a/0428, 15b/0478
b.+ını (**bağrını**) 15b/0466
b.+uma (**bağruma baş-**) 3b/0070
[=7]
bağışla- *geçişli f.* (Allah bir kimseyi) Öldürmeyip sevdiklerine bırakmak, hayatta kalmasına izin vermek.
b.-! 12a/0357
[=1]
[=1]

bağla- *geçişli f.* (Hayat, istikbal, gençlik gibi manevî değer ifade eden kelimelerle)

Uğruna vakfetmek, emrine vermek, hasretmek.

b.-miş 19a/0594

[=1]

b.bil bağla- 19a/0594

[=1]

bahā (*Far.*) *i.* Kıymet, değer, bedel.

b. bul- 7b/0208

b.+sı 9a/0249

[=2]

bahāne (*Far.*) *i.* Vesile, sebep.

b.+yle 23a/0725

[=1]

bahār (*Far.*) *i.* Kışla yaz arasındaki mevsim.

b. (vaqt-i bahār) 16b/0505

[=1]

baħr (*Ar.*) *i.* Deniz.

b.-ı nūr 4a/0091

b.-ı şağīr 13a/0383

b.-ı ummān 25a/0758, 25b/0765

b.-ı vaħdet 6b/0167

[=5]

baħreyn (*Ar.*) *sf.* İki deniz.

b. 22a/0680

[=1]

baħt (*Far.*) *i.* Talih, kader, kısmet.

b. 21b/0673

b.+ına 17b/0534

b.+uñ 11b/0345

[=3]

baħtiyār (*Far.*) *bir l.sf.* Bahtlı, talihli, mes'ut, mutlu, kutlu.

b. 16b/0498, 27b/0835

b. (şeyh-i baħtiyār) 22b/0703

[=3]

baħtlu *sf.* Bahtı açık olan, tâlihli, kısmetli, mes'ut, şanslı.

b. 21a/0651, 21b/0672

[=2]

bağ- *geçişsiz f.* 1. Görmek, anlamak, idrak etmek. 20a/0617, 24a/0745

2. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 12a/0354, 14b/0438

4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarı ,itibara almak.

3b/0074, 22a/0684

b.-an 24a/0745

b.-arsa 20a/0617

b.-dılar 14b/0438

b.-dum 12a/0354

b.-ma 22a/0684

b.-mayalar 3b/0074

[=6]

‘a.‘aybına bağmama- 3b/0074

[=1]

baķış- *Karşılıklı f.* Karşılıklı birbirine bakmak.

b.-up 36a/1120

[=1]

bākī (*Ar*) *sf.* 1. Ebedî, ölümsüz, kalımlı.

b. 29b/0897

b. (ḥayy u bākī) 7b/0200

b.+dür 19a/0585, 34a/1057

b.+sin 37b/1174

[=5]

bāl (*Far.*) *i.* Kanat.

b. u per 29b/0904

[=1]

bālā (*Far.*) *sf.* Yüksek, yukarı, üst, yüce

b. (zīr ü bālā) 1b/0004

b.+da (zīr ü bālā) 2a/0020

[=2]

bār (*Far.*) *zf.* Defa, kez.

barmaķ *i.* İnsanın ve bazı hayvanların el ve ayaklarının son bölümünü oluşturan eklemli uzantılardan her biri.

b.+ından (barmaķından) 37b/1166

[=1]

baş- *geçişsiz f.* 1. Ayağı, üzerine vücudun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemine veya herhangi bir yere koymak. 9b/0275, 10b/0300, 14a/0428, 22b/0697, 24b/0749, 27a/0816, 29b/0908, 30a/0915, 32b/1002

2. Bir şeyi kuvvetle sıkıştırmak, bastırmak. 3b/0070, 14a/0428, 15b/0478

b.-! 32b/1002

b.-a 9b/0275

b.-ar 10b/0300

b.-ardı 27a/0816

b.-ayduñ 22b/0697

b.-dı 14a/0428, 15b/0478

b.-dum 3b/0070, 30a/0915

b.-madı 29b/0908

b.-sa 24b/0749

b. bağrına baş- 14a/0428, 15b/0478

b. bağruma baş - 3b/0070

b. kadem baş- 9b/0275, 10b/0300, 24b/0749, 29b/0908, 32b/1002

b. pā baş- 27a/0816

[=20]

başar (*Ar.*) *i.* Görme.

b. (ehl-i başar) 12a/0358

[=1]

basıķ *sf.* Yüksekliği fazla olmayan, alçak.

b. (naḥl-ı bāsıķ eyle-) 35b/1104

[=1]

başt (*Ar.*) *i.* Yayma, açma, uzun uzadıya anlatma.

b. eyle- 32a/0986

b. it- 28b/0873

[=2]

- baş** *i.* 1. İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser. 3a/0058, 5b/0144, 23a/0714, 26b/0796
2. Kişinin kendi şahsı, zâtı (Kelime bu anlamda daha çok deyimlerde kullanılır). 2a/0018
5b/0143, 8a/0225, 8b/0237, 17a/0526, 24a/0745, 34a/1054, 34a/1055
3. Bir şeyin toparlak ve çıkıntılı uç kısmı. 10a/0288
4. Bir şeyin bir yerin etrafı, çevresi, yakını, yanı. 32b/1011
- b.** 5b/0143
- b. (devletlü baş)** 2a/0018
- b. eg-** 34a/1054
- b. git-** 8a/0225
- b.+ı çek-** 3a/0058
- b.+ıdur (mîh başı)** 10a/0288
- b.-ıla** 8b/0237, 24a/0745
- b.+ına** 17a/0526, 23a/0714, 32b/1011
- b.+ını** 5b/0144, 26b/0796
- b. ko-** 34a/1055
- b.+uñ (devletlü baş)** 11b/0345
[=15]
- başla-** *geçişsiz f.* Olur, yürür ve işler duruma gelmek, hareket haline geçmek.
b.-! 10b/0310
b.-dı 18a/0556, 18a/0558, 20b/0629
b.-ya 19b/0603
[=5]
- bâıl** (*Ar.*) *sf.* Boş, beyhude, yalan, çürük.
b.+a 4b/0114, 16b/0498
b.-durur 13a/0394
[=3]
- bâın** *i.* İçteki, iç yüzdeki, gizli, görünmeyen (şey).
b. (mevlüd-i bâın) 19a/0581, 19a/0582
b. (zâhir ü bâın) 32b/1001 23a/0717
b.+da (zâhir ü bâın) 20a/0618
b.+dan 19a/0588
b.+dan (mevlid-i bâın) 18b/0577
[=7]
- baııl** (*Ar.*) *sf.* İşe yaramaz, hantal.
b. eyle- 18a/0559
[=1]
- bâz** (*Far.*) *i.* Doğan denen yırtıcı kuş.
b.-ı yâr 29b/0898
[=1]
- bâzâr** (*Far.*) *i.* Pazar,çarşı, alışveriş.
b. (bey' u bâzâr ol-) 6b/0176
b. (dükkân u bâzâr) 6b/0174
[=2]
- Bâziğa** *Far. i.* Oyuncak.
b. 11a/0317
[=1]
- bâzû** (*Far.*) *i.* Güç, kuvvet, istidat.

- b.-yı şeh** 29b/0899
[=1]
- be-hem** (*Far.*) *zf.* Berâber, hep bir yerde, bir arada, topluca.
b. 28b/0875
b. ol- 31a/0949
[=2]
- bed** (*Far.*) *sf.* Fenâ, yaramaz, çirkin.
b. fi'âl 35a/1085
b. bed-endîş (nefs-i bed-endîş) 25a/076
b. bed-nihâd 13a/0390
[=3]
- bedr** (*Ar.*) *i.* 1. Ayın ondördüncü gecesi, dolunay. 15b/0479, 16a/0495, 17b/0542, 28a/0851, 28a/0856
2 .Hz. Muhammed'in Mekkelilerle yaptığı savaş. 36b/1140
b. 17b/0542
b.+e 16a/0495
b.+e (ğazâ-yı bedr) 36b/1140
b.-i tām 28a/0851
b. ol- 15b/0479
b.-ü'd-dücā 28a/0856
[=6]
- begāyet** (*Ar.*) *sf.* (*Far. be- ön eki ile*) Son derece, pek çok, fazlasıyla.
b. 31a/0959
[=1]
- begen-geçişli f.** Bir şeyi diğerlerinden daha iyi ve güzel bularak seçmek, tercih etmek.
b.-miş 29b/0895
[=1]
- behā** (*Ar.*) *i.* Güzellik, zarafet.
b. (hüsnü behā) 7b/0204
[=1]
- behçet** (*Ar.*) *i.* 1. Güzellik, hüsn.
b.+le 7b/0205, 7b/0213
[=2]
- behiştî** (*Far.*) *i.* Cennetlik.
b.+den 33b/1035
[=1]
- behresüz** *sf.* Nasipsiz, pay almamış, mahrum.
b.+dür 21b/0662
[=1]
- beķā** (*Ar.*) *i.* Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedîlik, bakılık.
b. bul- 25b/0775
[=1]
- bekle-geçişli f.** (Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyetde olmak, durup kollamak, intizar atmak.
b.-yüp 9a/0253
[=1]
[=1]
- belā** (*Ar.*) *i.* Gam, keder, musibet.
b. 30a/0924
b. gel- 31a/0957

[=2]

bellü *sf.* Anlaşılabak ve görölecek şekilde açık olan, meydanda, aşikâr, zahir.

b. 18a/0551

[=1]

ben *zam.* Tekil birinci şahsı gösterir.

b. 2b/0041, 3a/0048, 3a/0060, 3a/0060, 8b/0240, 11b/0349, 12a/0350, 17b/0529, 23a/0724, 23a/0726, 23a/0726, 27b/0836, 29a/0887, 30b/0943, 31a/0946, 31a/0951, 32a/0982, 34b/1071, 35a/1079, 35b/1105, 36a/1116, 36a/1117, 36a/1125, 36b/1126, 37b/1174

b. baña 3a/0050, 3a/0057, 3b/0071, 9b/0279, 11b/0344, 12a/0357, 19a/0579, 24a/0743, 24b/0751, 24b/0753, 25b/0766, 27a/0825, 27a/0827, 27b/0835, 29a/0884, 29a/0886, 29b/0903, 30a/0915, 30a/0920, 30a/0920, 30b/0940, 31a/0945, 31a/0947, 31a/0951, 31b/0963, 32a/0992, 32a/0993, 32a/0995, 32b/0998, 32b/1000, 33a/1028, 33b/1030, 33b/1032, 34a/1060, 34b/1071, 35b/1096, 35b/1102, 37a/1145

b.+de 17b/0530

b.+dedür 9a/0262, 9b/0265, 9b/0267, 9b/0268, 9b/0271

b.+den 3a/0061, 5b/0146, 6b/0165, 9a/0256, 9b/0264, 9b/0264, 9b/0265, 9b/0266, 9b/0267, 12a/0360, 12a/0362, 13b/0401, 13b/0402, 19b/0607, 32a/0979, 34a/1046, 35a/1086, b.+den 35b/1095 37a/1144

b.+dendür 9a/0263

b.+em 24b/0754

b.+i 12a/0356, 30b/0944, 31b/0965, 35b/1095, 35b/1097, 35b/1105

b.+üm 8b/0241, 9a/0260, 24b/0750

b.+ümle 29b/0901

b.+ümledür 26b/0808

[=101]

benân (*Ar.*) *i.* Parmaklar, parmak uçları.

b.-ıla 33b/1040

[=1]

bend (*Far.*) *i.* Bağ, yular, rabita, bağlama.

b. 30b/0936

[=1]

bende (*Far.*) *i.* Kul, köle, esir, tutsak.

b. 2b/0045

b.+ñe 23a/0722

[=2]

benefşe (*Far.*) *i.* Menekşe.

b. 6b/0162, 2b/0034

[=2]

benî (*Ar.*) *i.* Oğullar (Hanedan ve kabile isimlerinin başına gelir).

b. benî-sa' d 13b/0411

[=1]

beñiz *i.* Yüz, yüzün rengi.

b.+i (beñizi) 31b/0975

b.+i (beñizi şaru) 2b/0035

[=2]

ber-ķarār (*Far. + Ar. birl.sf.*) Kararlı, yerli, daimî, devamlı.

b. 18b/0564

[=1]

berāt (*Ar.*) *i.* Bir kimseye herhangi bir imtiyaz verildiğini gösteren belge, müsaade, izin.

b.-ı da‘vet 4b/0101

[=1]

berd (*Ar.*) *i.* Soğuk.

b.-i küfr 2a/0030

b.-i yakīn 11b/0335

[=2]

berekāt (*Ar.*) *i.* bereketler.

b. 21a/0659

[=1]

beri *i.* Yakınında bulunan.

b. 15a/0456

[=1]

berķ (*Ar.*) *i.* Şimşek.

b. ur- 15b/0470, 20b/0629, 29a/0882

[=3]

berü bkz. beri.

b. 18b/0567, 21b/0668, 25b/0767, 29a/0889

[=4]

bes (*Far.*) *sf.* Yeter, yetişir, elverir, kâfi.

b.+dür 6b/0163, 10a/0290

[=2]

besmele (*Ar.*) *i.* “Bağışlayan ve esirgeyen Allah’ın adıyla” manasına gelen

bismillâhirrahmânirrahim sözünün ismi.

b.+yle 37a/1156

[=1]

beş *i.* Dörtten sonra, altıdan önce gelen sayının adı.

b. 7a/0187, 7a/0188, 7a/0188, 7a/0188, 10a/0297, 10a/0297, 21a/0655, 32a/0995, 32b/0997, 32b/0998

[=10]

beşer (*Ar.*) *i.* İnsan, insanoğlu, insan türü.

b. 24a/0740

b. (ḥayru’l-beşer) 9b/0277, 18a/0549

b. (ḥayru’l-beşer) 17a/0520, 34b/1064, 34b/1074

b. (rabbü’l-beşer) 7b/0215

[=7]

betül (*Ar.*) *i.* Namuslu, iffetli kadın.

b. (ḥayru’l-betül) 17b/0533

[=1]

bey‘ (*Ar.*) *i.* Satma, satış.

b. u bâzār ol- 6b/0176

[=1]

beyān (*Ar.*) *i.* Anlatma, açık söyleme, bildirme.

b. 6b/0169, 26a/0777

b. (muhtacu’l-beyān) 34a/1056

b.+a 19b/0607

b. eyle- 26a/0782

b.+ı 36a/1111

b. kıl- 18b/0576, 23a/0723, 30a/0913

[=9]

- beyn** (*Ar.*) *i.* Ara, arasında.
b.-i nās 14b/0442
b.-e'l-a' rāb
b. 13b/0409
 [=2]
- beyt** (*Ar.*) *i.* Ev, mesken, hane.
b. 11b/0333
b.+i 3a/0049, 35b/1096
b.-i ma' mūr 29b/0911
b.-ü'l-ḥarām 25b/0768
b.+üñe 37a/1159
 [=6]
- Beytü'l-Ḥarām** (*Ar.*) *ö.i.* Kabe.
B.+ın 25b/0768
- beyyināt** (*Ar.*) *i.* Beyyineler, deliller, şahitler.
b. 9b/0267, 19b/0607
 [=2]
- beyzā** (*Ar.*) *sf.* Çok beyaz.
b. (dest-i beyzā) 18b/0572
 [=1]
- bezm** (*Far.*) *i.* Topluluk, meclis.
b.-i Aḥmed 23b/0728
b.+üñ 29b/0907
 [=2]
- bırak-** *geçişli f.* 1. Koymak. 7a/0184
 2. Keskemek, sona erdirmek, devam ettirmemek. 22a/0681, 24a/0740, 30b/0929
b.-! 22a/0681
b.-dı 7a/0184, 24a/0740
b.-dum 30b/0929
 [=4]
- bi** (*Ar.*) *e.* Harf-i târif (el) almış Arapça kelimelerin başına gelen ve bunlara “ile” anlamı katarak zarflar teşkil eden ön ek.
bi'l-cümle (*Ar.*) *zf.* Hep birlikte.
b. 18a/0559
 [=1]
- bi'l-ittifāk** (*Ar.*) *zf.* Beraberce, uyuşarak, elbirliğiyle, oybirliğiyle.
b. 12b/0363, 28a/0848
 [=2]
- bi's-selām** (*Ar.*) *zf.* Selamla.
b. 3a/0054
 [=1]
- bi't-tamām** (*Ar.*) *zf.* Tamamıyla.
b. 1b/0011, 10a/0296, 27a/0820, 27b/0838, 29a/0886, 32a/0988, 32b/1009
 [=7]
- bi'z-zāt** (*Ar.*) *zf.* Kendi, kendisi, şahsen.
b. 6b/0181
 [=1]
- bī-** (*Far.*) *e.* Farsça ve Arapça kelimelerin başına gelen ve dilimizdeki “-siz, -mez” eklerinin anlamını karşılayan ön ek.
bī-ʿ adād Sayısız.

- b. 3a/0047**
[=1]
bī-basar Anlayışsız, kör.
b. 4b/0105, 17a/0518
[=2]
bī-cihet Yön, taraf, istikamet olmadan.
b. 30b/0933
[=1]
bī-eman Amansız.
b. 36a/1115
[=1]
bī-fütūr (*Far. Ar.*) zf. Korkusuzca.
b. 9b/02681, 7b/0536
[=2]
bī-gāne (*Far.*) sf. Yabancı, aşina olmayan.
b. 20a/0621
[=1]
bī-ḥad (*Ar. < ḥadd*) (*Far. Ar.*) zf. Hadsiz, hudutsuz.
b. 28a/0849
[=1]
bī-ḥafā (*Far. Ar.*) zf. Gizli olmadan.
b. 22b/0708
[=1]
bī-ḥalel (*Far. Ar.*) zf. Eksiksiz.
b. 23a/0719, 30a/0918
[=2]
bī-ḥaṭar (*Far. Ar.*) zf. Tehlikesiz.
b. 35a/1078
[=1]
bī-ḥired (*Far. Ar.*) sf. Akılsız.
b. 22a/0682
[=1]
bī-hūde (*Far.*) *birl. sf.* Boşuna, boşyere.
b. söz 31b/0971
[=1]
bī-hümūm (*Far. Ar.*) zf. Gamsız, kaygısız, tasasız.
b. 13a/0386
[=1]
bī-iḥtiyār (*Far. Ar.*) sf. Kendiliğinden.
b. 8a/0220
[=1]
bī-kadem (*Far. Ar.*) sf. Ayaksız.
b. 22b/0712, 34b/1076
[=2]
bī-karār (*Far. Ar.*) sf. Kararsız, bir karar üzere durmayan, aynı hal üzere devam etmeyen.
b. 8a/0220, 36a/1124
b. ol- 29b/0900
[=3]
bī-kuṣūr (*Far. Ar.*) sf. Kusursuz.

- b.** 1b/0004, 9b/0268
[=2]
- bī-merā** (*Far.*) *sf.* Riyasız.
b. 9b/0266
[=1]
- bī-mirā** bkz. bī-merā
b. 17a/0521
[=1]
- bī-nevā** (*Far.*) *sf.* Muhtaç.
b. ol- 6b/0159
[=1]
- bi-nişān** (*Far.*) *sf.* Nişansız, işaretli.
b. 18a/0550
b. (bi-nişānī) 18a/0549
[=2]
- bī-riyā** (*Far. Ar.*) *sf.* Yalansız, riyasız.
b. 2a/0014, 28a/0849
b. ol- 30a/0915
[=3]
- bī-ser** (*Far.*) *sf.* Başsız.
b. 34a/1054
[=1]
- bī-sütūn** (*Far.*) *sf.* Direksiz.
b. 1b/0003
[=1]
- bi-şümār** (*Far.*) *sf.* Hesapsız, sayısız.
b. 8b/0242, 18b/0573
[=2]
- bī-zebān** (*Far.*) *s.* Lisansız.
b. 36a/1118
[=1]
- bil** *i.* Bel.
b. bağla- 19a/0594
- bil-** *geçişli f.* 1. Bir şey hakkında bilgisi, malumatı olmak ,o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5b/0142, 9b/0271, 15a/0452, 15a/0462, 18a/0555, 22a/0681, 24b/0747, 25a/0760, 32a/0983, 33a/1016, 33a/1028
2. Anlamak, gerçeğine erişmek, idrak etmek. 0094, 4a/0095, 9b/0270, 11a/0315, 11a/0324, 13a/0394, 14a/0415, 14b/0444, 19a/0594, 20b/0641, 21b/0674, 22b/0710, 23a/0713, 23a/0718, 24a/0745, 24b/0746, 33b/1044, 34a/1047, 34a/1056
3. Tanımak. 9a/0257, 17a/0512, 17a/0514, 17a/0516, 17a/0516, 17a/0524, 23a/0713, 25a/0761, 31a/0954
4. Değerlendirmek, takdir etmek. 22b/0697
5. Kabul etmek, addetmek, saymak. 17b/0536, 21b/0671, 22a/0695, 31b/0966, 31b/0967,
b.-! 9b/0270, 19a/0594, 21b/0674, 22b/0710, 33a/1028
b.-di 17a/0512, 17a/0514, 17a/0516, 18a/0555, 24a/0745
b.-diler 14b/0444, 34a/1047
b.-dügün 22a/0681
b.-düm 21b/0671

b.-dünse 4a/0095
b.-e 11a/0315
b.-em 9b/0271
b.-en 4a/0094
b.-esin 4a/0088, 9a/0257, 23a/0718, 33b/1033, 33b/1044
b.-eydi 14a/0415
b.-me 22a/0695
b.-medi 24b/0746
b.-mese 17a/0516
b.-meye 31a/0954
b.-meyen 20b/0641, 34a/1056
b.-mez 31b/0966, 31b/0967, 32a/0983
b.-señ 22b/0697
b.-seydi 5b/0142
b.-sün 11a/0324, 24b/0747
b.-ün 13a/0394
b.-üp 17b/0536, 22b/0705
b.-ür 17a/0524, 23a/0713
b.-ür-idi 15a/0462
b.-ürken 25a/0760
b.-ürsin 15a/0452, 25a/0761
b.-ürüz 33a/1016

[=47]

kem bil- 22b/0697

muḥdeş bil- 17b/536

[=2]

bildür- *oldurgan f.* 1. Bilinir duruma koymak, açıklamak, anlatmak, ilan etmek.
18a/0555, 32a/0988

2. Haber vermek, ihbar etmek. 31a/0951, 31b/0965

b.-! 31a/0951

b.-di 18a/0555

b.-em 31b/0965

b.-üpdür 32a/0988

[=4]

bile e.1. Birlikte, beraber. 14a/0413, 16b/0504, 28b/0863

2. Dahî, de. 13a/393, 14a/0418, 15a/0459, 27b/0842,

b. 13a/393, 14a/0413, 14a/0418, 15a/0459, 16b/0504, 27b/0842, 28b/0863

[=7]

bilin- *edilgen f.* 1. Hakkında bilgi sahibi olmak, öğrenilmiş bulunmak, malum olmak.
6b/0182

2. Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek. 6b/0180, 22b/0710

b.-e 6b/0182

b.-mek 6b/0180

b.-mez 22b/0710

[=3]

billāh (*Ar.*) *ünl.* “Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

b. 25a/0757

[=1]

bīm (*Far.*) *i.* Korku.

b. kıl- 27b/0833

[=1]

bin (Ar.) *i.* İbn Kelimesinin kısaltılmış şekli olup Arap dili kuralına göre yapılan isimlerde, bir kimsenin kimin oğlu olduğunu göstermek üzere, soyadı yerine geçen baba adıyla oğul adı arasına getirilir.

b. ḥān bin ḥān 38a/1186

[=1]

bin- *geçişsiz f.* Çıkmak, oturmak, cülus etmek.

b.-! 25b/0768

b.-di 14b/0433, 27a/0812

b.-düm 29b/0910

b.-dün 28b/0873

b.-üp 23b/0733

[=6]

binā (Ar.) *i.* 1. Yapı, yapma, kurma, inşa etme; yapılma, inşa edilme. 20a/0625

2. Kuruluş, yapılaş, bünye. 10a/0296, 30a/0926, 38a/1177

b. 38a/1177

b. it- 20a/0625

b.+sı (İslām bināsi) 10a/0296

b.-yı ‘aşk 30a/0926

[=4]

biñ *i.* Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra, bin birden önce gelen sayının adı.

b. 25a/0758, 32a/0990, 37b/1173, 38a/1178

[=4]

bir 1. *sf.* Sayıların ilkinin adı ve sayı kadar olan . 2a/0017, 2a/0018, 2a/0028, 2b/0041, 2b/0043, 3a/0062, 3b/0067, 3b/0067, 3b/0078, 4a/0085, 4b/0106, 5a/0130, 5b/0148, 6b/0174, 6b/0176, 7a/0184, 7a/0185, 7b/0201, 8a/0222, 8b/0237, 9a/0256, 9b/0280, 9b/0280, 10a/0286, 10a/0286, 10a/0288, 10a/0289, 10b/0308, 10b/0310, 10b/0314, 11b/0337, 11b/0349, 12a/0351, 12b/0365, 12b/0373, 13a/0389, 13b/0397, 13b/0409, 14a/0415, 14a/0418, 14a/0420, 14a/0426, 15a/0448, 15a/0448, 15a/0458, 15a/0460, 3a/00473, 15b/0474, 16a/0481, 16b/0504, 16b/0507, 18a/0550, 18b/0575, 19a/0586, 19a/0586, 19a/0592, 19a/0594, 19b/0605, 20a/0619, 20b/0639, 21a/0651, 21a/0653, 21b/0666, 21b/0677, 22a/0682, 22a/0685, 22a/0686, 24a/0744, 25a/0755, 25a/0763, 25b/0765, 26a/0785, 26a/0791, 26b/0794, 26b/0794, 26b/0803, 26b/0804, 26b/0805, 27a/0817, 27a/0819, 27a/0820, 27a/0824, 27a/0825, 27a/0826, 29a/0888, 29b/0910, 30a/0921, 30a/0922, 30a/0923, 30a/0924, 30b/0941, 30b/0944, 31a/0955, 33a/1025, 33a/1026, 33b/1031, 33b/1032, 33b/1034, 34b/1070, 34b/1070, 34b/1071, 34b/1072, 35a/1083, 35a/1085, 35a/1086, 35a/1087, 35a/1088, 35a/1091, 35b/1099, 35b/1108, 36a/1111, 36a/1113, 36a/1121, 36b/1131, 36b/1133, 36b/1135, 36b/1137, 36b/1141, 36b/1141, 36b/1142, 37a/1143, 37a/1149, 37a/1151, 37a/1152, 37a/1154, 37a/1154, 37a/1154, 37a/1158, 37b/1160

2. Ortak, müşterek. 1b/0013, 5b/0134, 19a/0582

b. 2a/0017, 2a/0018, 2a/0028, 2b/0041, 2b/0043, 3a/0062, 3b/0067, 3b/0067, 3b/0078, 4a/0085, 4b/0106, 5a/0130, 5b/0148, 6b/0174, 6b/0176, 7a/0184, 7a/0185, 7b/0201, 8a/0222, 8b/0237, 9a/0256, 9b/0280, 9b/0280, 10a/0286, 10a/0286, 10a/0288, 10a/0289, 10b/0308, 10b/0310, 10b/0314, 11b/0337, 11b/0349, 12a/0351, 12b/0365, 12b/0373, 13a/0389, 13b/0397, 13b/0409, 14a/0415, 14a/0418, 14a/0420, 14a/0426, 15a/0448, 15a/0448, 15a/0458, 15a/0460, 15b/0474, 16a/0481, 16b/0504, 16b/0507, 18a/0550, 18b/0575, 19a/0586, 19a/0586, 19a/0592, 19a/0594, 19b/0605, 20a/0619, 20b/0639, 21a/0651, 21a/0653, 21b/0666, 21b/0677, 22a/0682, 22a/0685, 22a/0686, 24a/0744, 25a/0755, 25a/0763, 25b/0765, 26a/0785, 26a/0791, 26b/0794,

26b/0794, 26b/0803, 26b/0804, 26b/0805, 27a/0817, 27a/0819, 27a/0820, 27a/0824, 27a/0825, 27a/0826, 29a/0888, 29b/0910, 30a/0921, 30a/0922, 30a/0923, 30a/0924, 30b/0941, 30b/0944, 31a/0955, 33a/1025, 33a/1026, 33b/1031, 33b/1032, 33b/1034, 34b/1070, 34b/1070, 34b/1071, 34b/1072, 35a/1083, 35a/1085, 35a/1086, 35a/1087, 35a/1088, 35a/1091, 35b/1099, 35b/1108, 36a/1111, 36a/1113, 36a/1121, 36b/1131, 36b/1133, 36b/1135, 36b/1137, 36b/1141, 36b/1141, 36b/1142, 37a/1143, 37a/1149, 37a/1151, 37a/1152, 37a/1154, 37a/1154, 37a/1154, 37a/1158, 37a/1158, 37b/1160

b.+di 5b/0134

b.+durur 1b/0013

b.+dür 19a/0582

b. dem 25b/0768

b. dürlü 3a/0047

b. kez 8a/0222

[=135]

birbiri *birl. zf.* İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar.

b.12b/0371, 6b/0172

b.+nden 15a/0462

b.+ne 12b/0371

[=4]

biri *zf. 1.* Bir kimse, herhangi bir şahıs. 6b/0150, 11b/0344, 11b/0344, 27a/0827

2. Bir tanesi. 1b/0004, 16a/0491, 16a/0493, 24b/0748, 24b/0748, 27b/0834, 27b/0834, 27b/0835

b. 3a/0048, 16a/0491, 16a/0493, 24b/0748, 24b/0748, 27b/0834, 27b/0834

b.+n 27b/0835

b.+si 6b/0150, 11b/0344, 11b/0344

b.+sine 1b/0004

b.+sine (hiçbiri) 27a/0827

[=13]

bir- *f.* vermek.

b.-di (selām bir-) 23b/0730

[=1]

birkaç *birl.sf.* Ne kadar olduğu kesin olarak bilinmeyen az sayıdaki şeyleri belirtmek için kullanılır.

b. 3a/0049

[=1]

birle *bağlaç* İle, birlikte, beraber.

b. 13b/0405

[=1]

bisāṭ (*Ar.*) *i* (Yaymak, sermekten) Yere yayılan şey.

b.-ı kırbe ir- 30b/0940

[=1]

bi'se (*Ar.*) *e.* “Ne kötü, ne fenā, ne çirkin” manasına gelir.

b.'l-‘aşır 12b/0365

b.'l-cezā 21a/0656

[=2]

bi'set (*Ar.*) *i.* Allah tarafından bir peygamberin halkı dine davet etmek için gönderilmesi.

b.+den 16a/0491, 16a/0493

[=2]

bişik *i.* Beşik.

- b.+inde (bişiginde)** 37b/1171
[=1]
- bit-** *geçişsiz f.* 1. Bitişmek, kaynaşmak. 37a/1147
2. Meydana gelmek, hasıl olmak, çıkmak. 6b/0162, 9a/0254, 9b/0264, 14b/0436, 23b/0732,
b.-di 37a/1147
b.-e 9a/0254
b.-en 23b/0732
b.-mesün 6b/0162
b.-mez-idi 9b/0264
b.-ti 14b/0436
[=6]
- bitür-** *oldurgan f.* Peyda etmek, hasıl etmek, meydana getirmek.
b.-ürdi 4b/0115
b.-ürven 32a/0980
[=2]
- biz** *zf.* Çoğul birinci şahsı gösterir.
b. 14b/0439, 37b/1171
b.+de 6b/0150, 25a/0760
b.+den 12b/0374, 38b/1195
b.+den mi 12b/0373
b.+e 3b/0080, 5a/0132, 6b/0157, 6b/0162, 7a/0188, 11a/0315, 15a/0446, 15a/0454, 15a/0461, 33a/1015, 33b/1036, 33b/1037, 33b/1037, 34a/1057, 34a/1059, 37b/1176
b.+i 12b/0374, 24a/0739, 33b/1038, 34a/1058
b.+üm 33a/1018
b.+üz 37b/1162
[=29]
- boğazla-** *geçişli f.* Eti yenecek hayvanı boğazını keserek öldürmek.
b.-yup 36b/1133
[=1]
- boyun** *i.* Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.
b.+ın (boynın eg-) İtaat etmek 2b/0034
[=1]
- boz-** *geçişli f.* Düzgün bir şeyi düzensiz bir duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.
b.-madan 21b/0675
[=1]
- bozuk** *sf.* Soluk, solgun, bitik.
b.+lar 31b/0975
[=1]
- böyle** *sf.* Bunun gibi olan , buna benzer.
b. 7a/0191, 8b/0242, 17b/0532, 17b/0532, 30a/0928
b.+dür 7b/0215
[=6]
- bu** *I. sf.* En yakında olan kimse veya şeyi işaret yoluyla belirtir.
b. 1b/0006, 2a/0028, 2a/0029, 2b/0038, 2b/0041, 2b/0041, 2b/0045, 3a/0049, 3a/0054, 3a/0057, 3b/0068, 3b/0069, 3b/0078, 4a/0082, 4a/0091, 4a/0094, 4b/0104, 4b/0106, 5a/0132, 6b/0150, 6b/0154, 6b/0154, 6b/0159, 6b/0164, 6b/0166, 6b/0173, 6b/0175, 6b/0177, 6b/0177, 6b/0178, 7a/0184, 7a/0195, 7a/0198, 7b/0205, 7b/0208, 7b/0208, 9a/0248, 9a/0249, 9b/0272, 9b/0275,

10a/0290, 10b/0298, 10b/0299, 10b/0302, 10b/0308, 11a/0320, 11a/0320, 11a/0323, 11a/0324, 11b/0338, 11b/0338, 11b/0343, 12a/0357, 12a/0358, 12a/0360, 12b/0365, 12b/0371, 12b/0373, 12b/0376, 12b/0378, 13a/0380, 13a/0382, 13a/0385, 13a/0387, 13a/0395, 13b/0396, 14a/0413, 14a/0421, 14a/0421, 14b/0431, 14b/0444, 15a/0446, 15a/0452, 15b/0473, 19a/0578, 19a/0579, 19a/0593, 19b/0597, 19b/0598, 19b/0601, 19b/0605, 19b/0607, 20a/0628, 20b/0629, 20b/0640, 20b/0641, 20b/0643, 21a/0647, 21a/0649, 21a/0650, 21a/0654, 21a/0654, 21a/0655, 21b/0666, 21b/0674, 21b/0674, 21b/0675, 21b/0678, 22a/0680, 22a/0684, 22a/0687, 22b/0700, 23a/0713, 23a/0718, 23a/0722, 23a/0725, 23a/0727, 23b/0728, 23b/0731, 23b/0732, 23b/0732, 23b/0736, 24a/0739, 24a/0741, 24a/0742, 24a/0744, 24b/0752, 25a/0759, 25a/0759, 25a/0762, 25b/0765, 26a/0793, 26b/0795, 26b/0798, 26b/0799, 26b/0804, 27a/0819, 27a/0827, 27b/0833, 27b/0842, 28a/0855, 28a/0856, 29a/0887, 29b/0895, 29b/0905, 29b/0905, 29b/0907, 29b/0908, 29b/0909, 30a/0921, 30a/0922, 30a/0924, 30b/0934, 30b/0937, 32a/0986, 32b/0996, 32b/1005, 32b/1012, 33a/1014, 34a/1057, 34b/1068, 35a/1078, 35a/1083, 35b/1101, 35b/1106, 35b/1107, 36a/1111, 36b/1134, 37b/1175, 37b/1176, 38a/1182

b. dem 3b/0066, 8b/0239, 12b/0374, 16a/0489, 19a/0579

[=166]

bu. II. zam. İşaret zamiri olarak yerini tuttuğu en yakındaki kimse veya şeyi gösterir.

b. 1b/0007, 4b/0103, 6b/0181, 8a/0228, 11a/0322, 13a/0392, 13a/0392, 14a/0422, 14b/0444, 16b/0497, 17a/0517, 19a/0592, 19a/0594, 22b/0710, 23a/0714, 23a/0725, 23b/0730, 23b/0734, 24b/0754, 27a/0820, 28a/0846, 28b/0869, 31a/0946, 32a/0987, 33a/1016, 33a/1021, 34a/1056, 36a/1119

b.+da 5a/0129

b.+dur 2a/0028, 3b/0074, 3b/0078, 4b/0106, 7b/0207, 10b/0308, 14a/0426, 17a/0517, 17a/0520, 18a/0549, 19b/0605, 21b/0666, 22b/0699, 25a/0757, 28a/0848, 32b/0999, 32b/0999, 33a/1018

b.+durur 17a/0519, 17a/0520, 17a/0521, 31b/0962

b.+lar 12b/0376, 16a/0493

b.+nda 10b/0311, 10b/0312, 13a/0380, 16b/0509, 18a/0551, 19b/0608, 21b/0677, 22b/0711, 29b/0909, 30a/0927, 30b/0935, 30b/0936, 30b/0937, 32a/0989, 38a/1184

b.+ndadır 32b/1001

b.+ndan 14a/0426, 21b/0662, 23a/0713, 29b/0903, 36a/1119

b.+ndandır 15a/0446

b.+nı 3b/0068, 4a/0094, 5b/0142, 9a/0256, 12a/0360, 12b/0367, 13b/0401, 17a/0523, 17a/0524, 20a/0628, 27b/0840, 28a/0852, 32b/0997, 32b/1000, 32b/1011, 34a/1054, 34b/1069, 35a/1079, 36a/1118, 36b/1134, 37a/1159

b.+nlar 21b/0663, 31b/0962

b.+nuñ 7b/0209, 19b/0595

b.+nuñ-çün 28a/0848

b.+nuñ-içün 10a/0285

b.+nuñla 17a/0522, 32b/1000

b.+ña 6b/0182, 15a/0461, 16a/0484, 16a/0484, 17a/0518, 17a/0523, 20b/0639, 34a/1052, 37b/1174

[=113]

budağ *i.* Dal.

- b.+ların** 38a/1191
[=1]
bugün *birl.i.* İçinde bulunulan zaman.
b. 4b/0112
[=1]
buğz (*Ar.*) *i.* Kin, nefret, sevmeme.
b. it- 31a/0949
[=1]
buğür (*Ar.*) *i.* Tütsü.
b. (hoş buğür) 10b/0313
[=1]
bul- *geçişli f. 1.* (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak. 8b/0234, 15b/0479, 116a/0491, 17a/0513, 20b/0638, 20b/0638, 22a/0681, 24a/0740,
2. Belirlemek, tespit etmek. 3b/73, 18a/0556, 30b/0931, 30b/0933, 32a/0995,
3. *Mec.* —e ermek, elde etmek, kazanmak. 1b/0006, 2a/0017, 2a/0018, 3a/0061, 3b/0065, 3b/0079, 4b/0107, 4b/0111, 6b/0152, 6b/0179, 7a/0187, 7a/0189, 7a/0190, 7b/0207, 7b/0208, 7b/0208, 7b/0213, 8a/0216, 8a/0230, 8b/0233, 8b/0242, 8b/245, 8b/0247, 9a/0250, 10a/0292, 10b/0306, 10b/0309, 10b/0313, 11b/0335, 11b/0346, 13a/0379, 13a/0387, 13b/0397, 13b/0411, 14b/0442, 15a/0451, 15a/0454, 16b/0496, 16b/0503, 16b/0509, 18b/0566, 18b/0570, 19b/0606, 19b/0609, 20a/0618, 19b/0609, 19b/0610, 20a/0617, 20a/0621, 20a/0624, 20a/0627, 20b/0633, 20b/0638, 20b/0642, 20b/0643, 21a/0647, 21a/0657, 21b/0664, 21b/0667, 22a/0689, 22a/0693, 23a/0716, 25b/0775, 25b/0775, 26b/0804, 26b/0805, 27b/0839, 30a/0922, 30a/0924, 30b/0938, 30b/0944, 31a/0948, 32b/1000, 32b/1002, 34a/1050, 34a/1053, 34b/1069, 38a/1190
4. Sağlamak, tedarik etmek, temin etmek. 3b/0081, 10a/0293, 10a/0294, 14b/0430, 16a/0494, 16a/0494
5. (Kaybedilen bir şeyi) Tekrar elde etmek. 36b/1132
b.-! 3b/0079, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 10b/0309, 18b/0566, 19b/0606, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0716, 27b/0839, 30a/0922, 30b/0938
b.-a 2a/0017, 2a/0018, 4b/0111, 10b/0313, 15b/0479, 25b/0775, 25b/0775, 34b/1069
b.-alum 15a/0454
b.-am 22a/0689, 22a/0693, 30b/0944, 31a/0948
b.-an 7b/0208, 32b/1000
b.-anlar 20b/0638
b.-asın 30a/0924
b.-dı 1b/0006, 7a/0187, 7a/0189, 7a/0190, 7b/0213, 8a/0230, 8b/0233, 8b/0234, 8b/0247, 9a/0250, 10b/0306, 13a/0379, 13a/0387, 13b/0397, 14b/0442, 16b/0496, 16b/0503, 17a/0513, 18a/0556, 19b/0609, 20a/0618, 20b/0633, 24a/0740, 32a/0995, 34a/1053, 36b/1132
b.-dılar 13b/0411, 16a/0491, 16a/0494, 16a/0494, 19b/0610, 20a/0617, 20b/0638, 20b/0643, 21a/0647
b.-dum 3a/0061, 3b/0065, 3b/0073, 30b/0931, 30b/0933
b.-duñ 3b/0081
b.-inca 7b/0207
b.-ırdı 8b/0245
b.-ısar 11b/0335, 11b/0346
b.-ıyardur 10a/0293, 10a/0294

b.-madı 8a/0216
b.-madılar 34a/1050
b.-maz 8b/0242
b.-maz-iken 14b/0430
b.-mışdı 16b/0509
b.-mışlardı 15a/0451
b.-sun 26b/0804, 26b/0805, 32b/1002, 38a/1190
b.-up 13b/0403, 22a/0695
b.-ur 7b/0208, 10a/0292, 20a/0621, 20a/0624, 20a/0627, 21b/0664, 32b/1000
b.-urlar 21a/0657
b.-ursam 18b/0570
b.-ursañ 22a/0681

[=99]

bahā bul- 7b/0208
beķā bul- 25b/0775
felāh bul- 20a/0627
fenā bul- 25b/0775
feth-i bāb bul- 30b/0931
fütūh bul- 26b/0805
fütūr bul- 13a/0379
ğınā bul- 30a/0922
haķīkāt bul- 20a/0617
huşūl bul- 20b/0633
ihtimām bul- 7b/0207
‘izz ü nāz bul- 10a/0292
‘izzet bul- 10b/0306
ķarār bul- 8b/0242
kemāl bul- 21a/0647
ķurbet bul- 30b/0944, 32b/1000
lezzeti bul- 3a/0061
mecāl bul- 3b/0065, 34a/1050
mezād bul- 21b/0664
nām bul- 13b/0411
nihāyet bul- 32a/0995
nime’l-cezā bul- 10a/0293
nişān bul- 16b/0509
niżām bul- 13b/0411
rūşenā bul- 3b/0079, 20a/0621, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0716, 27b/0839, 30b/0938
şafā bul- 32b/1002
sürūr bul- 9a/0250, 10b/0313, 20a/0618
şifā bul- 20a/0624
şöhret bul- 14b/0442
şöhreti bul- 8b/0247, 16b/0496
terbiyet bul- 13b/0403
vefā bul- 26b/0804
vuşūl bul- 8a/0230
vücūd bul- 1b/0006, 7a/0187
yol bul- 2a/0018, 3b/0073
zevāl bul- 8b/0233, 15b/0479

- ziyā bul-** 7a/0189, 11b/0346
zuhūr bul- 7a/0190, 7b/0213, 8a/0216, 16b/0503
[=56]
- bulut** *i.* Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş, su buharı kütlesi.
b. 17a/0519
[=1]
- būm** (*Far.*) *i.* Tabiat, huy.
b. būm nefis 29b/0895
[=1]
- Burāk** (*Ar.*) *i.* Hz. Muhammed'in üzerine binerek miraca çıkması için emrine verilen semavî binek.
b. 19b/0595, 26b/0808
b. (mi' rāc-ı Burāk) 28a/0848
b.-ı şevk 25b/0768
[=4]
- burc** (*Ar.*) *i.* Zodyak üzerinde yer alan 12 takım yıldızdan her biri.
b.-ı ḥamel 2a/0030
b.+ına 16a/0480
b.+ında 28a/0856
[=3]
- burūc** (*Ar.*) *i.* Gökyüzü.
b. (zātü'l burūc) 25b/0771, 30a/0914, 30a/0928
[=3]
- būy** (*Far.*) *i.* Koku.
b.-ı ḥabīb 3b/0069
b.-ı ma' nī 2b/0044, 9a/0254
b.-ı vefā 19b/0601
b.-ı zūlf 6b/0162
[=5]
- buyur- geçişli f.** 1. Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek. 35a/1078
2. (Saygılı ifadeyle ikram edilen bir şeyi) Almak, kabul etmek, yemek vb. 33b/1032
- b.-dı** 33b/1032
b.-uñ 35a/1078
[=2]
- bülbül** (*Far.*) *i.* Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.
b. 10b/0310
b.+leri 19a/0593
[=2]
- bülbülān** (*Far.*) *i.* Bülbüller.
b. (şıyt-ı bülbülān) 6b/0164
[=1]
- bünyād** (*Far.*) *i.* Bina, yapı.
b.+ını 21a/0653
[=1]
- bürhān** (*Ar.*) *i.* Delil, ispat, tanık.
b.+ı (āyāt-ı bürhān) 24b/0746
b. ol- 30b/0939
[=2]
- bürrān** (*Far.*) *sf.* Keskin, kesici.

- b.+1 (tiğ-i bürrân)** 24a/0737
[=1]
büt (*Far.*) *i.* Put.
b.+lere 12b/0364
b.+leri 12b/0368, 13a/0379
[=3]
büt-hâne (*Far.*) birl.i. Put-hane, tapınak.
b. 11b/0333
b.+den 2a/0021, 11a/0332
b.+ye 12b/0363, 12b/0365, 16b/0499
[=6]
büyü-geçişsiz f. 1. Boy atmak, uzamak. 15a/0448
2. Yaşı artmak, yaşı ilerlemek. 13b/0399
b.-rdi 15a/0448
b.-yüp 13b/0399
[=2]
cā (*Far.*) *i.* Yer, mahal, mevki.
c.-yi-be-sihr-i-müstemir 33a/1022
c. ol- 38a/1182, 34b/1068
[=3]
cāh (*Ar.*) *i.* Yüksek mevki, makam, rütbe.
c. (‘ izz ü cāh) 16a/0494
[=1]
cāhilīn (*Ar.*) *i.* Cahiller.
c. (‘ ālimīn ü cāhilīn) 34a/1051
[=1]
cāhiliyyet (*Ar.*) *i.* Arapların İslâmiyet’ten önceki dönemine verilen isim.
c. 18b/0563
[=1]
cālib (*Ar.*) *sf.* Celbeden, kendine çeken, çekici.
c.+lere 4a/0084
[=1]
cāme (*Far.*) *i.* Elbise, çamaşır, giyecek şey.
c.+den 15b/0470
[=1]
cāmi‘ (*Ar.*) *sf.* Toplayan, toplayıcı, bir araya getiren, cemedan.
c.+dür 16b/0502
[=1]
cāmid (*Ar.*) *sf.* Donmuş, donuk, cansız.
c. u şāmit 23a/0721
[=1]
cān I. (*Far.*) *i.* İnsan veya hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.
c. 3b/0064, 7b/0201, 27a/0822, 29a/0887, 33b/1036
c. (fevt-i cān) 20b/0636
c. (tıfl-ı cān) 11b/0340
c.+a (hāsta-ı cān) 4b/0109
c. +üñ (cān-perver) 29b/0897, 6b/0155
c.+a (ruḥsār-ı cān) 19b/0599
c.+a (şafḥa-ı cān) 13a/0392

- c. al- 17b/0532
c.+dan 11b/0341, 17a/0527
c.+ı 24a/0741, 24a/0745
c.+ı (müflis ü cān) 24b/0752
c.+ma 8a/0229, 36a/1123
c.+ma kıy- 15b/0475
c.+ından 15a/0456
c.+lar 9a/0251, 27a/0821, 37a/1148
c. u dil 13b/0402, 19b/0598, 22b/0696, 29b/0910
c. u māl 12b/0372
c.+um 7b/0212, 8b/0237
c.+uma 11b/0348
c.+uñ 26a/0781
c.+uñ (tıfl-ı cān) 13b/0403
[=34]
cān II. (< Ar.cānn) (Ar.) i. Cin taifesi.
c. (ins ü cān) 21b/0677
cānān (Far.) sf. Sevgili, gönül verilmiş.
c.+a (meclis-i cānān) 19a/0591
c.+a (mevlid-i cānān) 18b/0568
c.+ısının 29b/0907
[=3]
cāvidān (Far.) sf. Sonsuz kalacak olan, ebedî, bengi.
c. 19a/0592, 21b/0677, 37b/1163
[=3]
cebhe (Ar.) i. Alın.
c.+m 7b/0205
[=1]
cebīn (Ar.) i. Alın.
c.+inde 14a/0427
c.+inden 8b/0233
[=2]
cebr (Ar.) i. Zor, zorlama.
c. ile 36a/1114
[=1]
Cebrā'il (Ar.) i. Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri.
c. 27a/0812, 27a/0824, 28b/0863, 29b/0902
c.+e 29b/0900
[=5]
Cebrāyil bkz. Cebrā'il.
c. 27a/0815, 27b/0835
[=2]
ced (< Ar. cedd) i. Dede, büyükbaba.
c.-i lebīb 16a/0488
[=1]
cefa (Ar.) i. Eziyet, incitme.
c. 26b/0804
[=1]
cehālet (Ar.) i. Cahillik, bilmezlik.

- c. 12b/0377
c. ehli 13b/0410
[=2]
cehennem (Ar.) *i.* Ahirette, günahkâr kulların gideceği azap yeri, tamu.
c. 11a/0322
[=1]
cehl (Ar.) *i.* Bilmezlik.
c. içre (pîşe-i cehl) 6b/0164
[=1]
cehül (Ar.) *sf.* Pek cahil.
c. 32b/1007
[=1]
celâl (Ar.) *i.* Büyüklük, ululuk.
c. u kibriyâ 2a/0014
[=1]
celîl (Ar.) *sf.* Büyük, ulu.
c. (peyk-i celîl) 26b/0799
[=1]
cem' (Ar.) *i.* 1. toplama, toplanma, bir araya gelme, getirilme. 4a/0086, 8a/0230, 10b/0311, 20a/0612, 20b/0632, 21a/0655, 22b/0703, 26a/0791, 32b/1011, 34a/1051, 34a/1059, 34b/1066
2. Topluluk, cemiyet, meclis. 7a/0184, 12b/0365, 24a/0741, 28a/0849, 28a/0855, 35b/1100
c. (şem'-i cem' ol-) 3b/0064
c.+e 28a/0855
c.-i enbiyâ 28a/0849
c.-i ġafir 12b/0365
c.-i müttekûn 35b/1100
c.+ine 24a/0741
c. it- 4a/0086, 32b/1011
c.+me 30b/0929
c. ol- 8a/0230, 10b/0311, 20a/0612, 20b/0632, 21a/0655, 22b/0703, 26a/0791, 34a/1051, 34a/1059, 34b/1066
c. (yemm-i cem' a) 7a/0184
[=19]
c.-yı ma' nevî 22b/0702
[=1]
cemâd (Ar.) *i.* Cansız varlık, bitki ve hayvan dışındaki cansız cisim.
c. 13a/0390, 35a/1083
c.+a 26a/0786
c.+ı 17b/0532
c.+uñ 35b/1106
[=5]
cemâl (Ar.) *i.* Yüz güzelliği, güzel yüz.
c.+i 16a/0495
c. ü mâl-ı dîn 8a/0222
[=2]
cemîl (Ar.) *sf.* Güzел.
c. 26b/0799, 27a/0815, 29a/0885
[=3]

cenāb (Ar.) *i.* “Şeref, onur ve büyüklük” terimi olarak kullanılır.

c.+a 3b/0065

c.-ı **Hak** 8a/0221

[=2]

cenān (Ar.) *i.* Yürek, kalp, gönül.

c.+uñ 24a/0739

[=1]

cenk (Far.) *i.* Savaş, vuruşma.

c. it- 36b/1141

c. ol- 36b/1140

[=2]

cennet (Ar.) *i.* 1. İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nimetlerle dolu yer. 11a/0321, 25b/0767, 30a/0912, 35b/1104, 35b/1104, 32b/1012, 34b/1069, 36a/1120

2. *Mec.* Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer. 2a/0029, 7b/0209, 26b/0801

c. 7b/0209

c. (ehl-i cennet) 35b/1104

c. ehli 36a/1120

c.+i 30a/0912, 32b/1012

c. içre 11a/0321, 25b/0767, 34b/1069, 35b/1104

c.+ine 26b/0801

c. ol- 2a/0029

[=11]

cer^c (Ar.) *i.* Suyu yudum yudum içme.

c.-i **nahîf** 35b/1101

[=1]

cesed (Ar.) *i.* Ruhun içine girmiş olduğu cisim kalıbı, beden.

c. 25b/0768

[=1]

cevāb (Ar.) *i.* Sorulan şeye verilen karşılık.

c. vir- 8b/0235

[=1]

cevf (Ar.) *i.* İç, kalb.

c.+ine 8a/0231

[=1]

cevher (Ar.) *i.* Elmas, değerli taş.

c.+i 17a/0516

[=1]

cevr (Ar.) *i.* Haksızlık, eza, cefa, eziyet, zulüm.

c. eyle- 35b/1097

c.-i **Ḳureyş** 26b/0804

[=2]

ceyb (Ar.) *i.* Yaka.

c.+üme 3a/0058

[=1]

cezā (Ar.) *i.* Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.

c. (bi'se'l-cezā) 21a/0656

c. (ni' me'l-cezā bul-) 10a/0293

[=2]

Cibril bkz. Cebrāil

C. 15b/0471, 28b/0869, 29a/0878, 29a/0885

C-i akl 25b/0773

C.-i emīn 11b/0342, 15b/0464, 18a/0553, 27b/0828

C.-i hümām 29a/0883

C.-i ilhām 13b/0404

[=11]

cihān (*Far.*) *i.* Dünya, âlem.

c. 2a/0029, 38a/1186

c. (**faḥr-i cihān**) 10b/0302

c. (**ḥalk-ı cihān**) 2a/0020, 38b/1193

c.+a 2b/0044, 9b/0277

c.+da 2b/0043, 4b/0112, 11a/0320, 34a/1052

c.+da (**iki cihān**) 34a/1055

c.+dan (**dū cihān**) 4b/0109

c.+ı 2b/0031, 4b/0101, 24a/0737

c.+uñ (**faḥr-ı cihān**) 10b/0312

[=17]

cilā (*Ar.*) *i.* Parlatma, parlaklık.

c. (**kuḥl-ı cilā it-**) 26b/0807

[=1]

cimā' (*Ar.*) *i.* Çiftleşme.

c.-ı **mānevī** 20b/0633

[=1]

cin (<*Ar. cinn*) *i.* İnsanlar tarafından görülmeyip çeşitli biçimlere girerek ancak kendileriyle ilgi kuranlara veya istedikleri kimselere göründüklerine ve olağanüstü sayılan bazı işleri yapacak güce sâhip bulunduklarına inanılan gizli yaratıklara verilen isim.

c. (**ins ü cin**) 1b/0011

c.+den (**ins ü cin**) 34a/1051

c. **ü melek** 10a/0284

[=3]

cinnī (*Ar.*) *i.* Cin taifesine mensup olan varlık, cin.

c.+lerden 7a/0197

[=1]

cinniyān (*Ar. Far.*) *i.* cinnîler.

c. 7a/0197

[=1]

cins (*Ar.*) *i.* Başlıca nitelikleri aynı olan ve aralarında çok yakın benzerlikler bulunan varlık veya nesneler topluluğu.

c. 28a/0861

[=1]

cism (*Ar.*) *i.* Beden, vücut.

c. 9a/0251

c.+ine 7b/0212, 17b/0542

c.+üme 29b/0904

[=4]

cismānī (*Ar.*) *sf.* Bedenle, vücutla ilgili olan.

c. (**minhāc-ı cismānī**) 32b/0999

c. **vücūd** 30b/0930

- [=2]
civān (*Far.*) *i.* Genç, yakışıklı, boyu posu yerinde erkek veya kadın.
 c. 8b/0240
- [=1]
cūʿ (*Ar.*) *i.* Açlık, aç kalma.
 c. u **seher** 22a/0690
- [=1]
cūd (*Ar.*) *i.* Cömertlik, el açıklığı.
 c. (**deryā-yı cūd**) 7a/0183
 c. u **seḥā** 4b/0114
- [=2]
cūş (*Far.*) *i.* Coşma, kaynama.
 c. **eyle-** 27a/0822
 c. **it-** 25a/0758, 29b/0910, 35a/1092
- [=4]
cübbe (*Ar.*) *i.* [Evvelce] sarıklı din adamlarıyla bazı yaşlı kimselerin giydikleri uzun üstlük.
 c. **vü destār** 22a/0686
- [=1]
cūdā (*Far.*) *sf.* Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.
 c. 33b/1038
- [=1]
cühūd (*Ar.*) *i.* Yahudi.
 c. (**ḳavm-i cühūd**) 17a/0524
- [=1]
cümle (*Ar.*) *i.* Bütün, hep, birikiş.
 c. 2a/0015, 2a/0019, 3a/0050, 4a/0090, 4a/0093, 6b/0173, 9a/0257, 9b/0268, 13a/0380, 13a/0381, 14a/0417, 16a/0483, 17b/0534, 21a/0646, 22b/0705, 23b/0730, 24b/0753, 25b/0770, 38a/1189
 c. ʿ **ālem** 17a/0526
 c.+**den** 1b/0010, 14a/0420, 17b/0541, 30b/0930
 c.-i aʿ **lā** 22a/0695
 c.+**nūñ** 2a/0014
 c.+**si** 8a/0219, 17b/0530, 18a/0550
 c.+**sin** 17b/0536
 c.+**sinden** 19a/0589, 24b/0754
 c.+**sine** 14a/0422
- [=33]
cümleten (*Ar.*) *zf.* Hep beraber, hep birlikte.
 c. 7a/0189
- [=1]
cünbiş (*Far.*) *i.* Şevk, neşe ve coşkunluk dolu hareket, kaynaşma.
 c.+i 4b/0114, 8b/0236, 16a/0483
- [=3]
cünd (*Ar.*) *i.* Asker, asker topluluğu.
 c.-i **rahmān** 23b/0734
- [=1]
cürm (*Ar.*) *i.* Suç.
 c. **ile** 25a/0757
- [=1]

cürüh (Ar.) *i.* Yaralar.

c. 26b/0805

[=1]

cüvân bkz. civân

c. 10b/0302, 16a/0482, 36a/1111, 37b/1163

[=4]

cüz (Ar.) *i.* Kısım, parça, bölüm.

c.-i mübârek 35b/1103

[=1]

çābūk (Far.) *sf.* Çabuk, serî, hafif.

ç. ol- 22a/0687

ç. u şec'ân ol- 31a/0956

[=2]

çağır- *geçişli f.* Bir kimseye gelmesi için seslenmek.

ç.-urdu 5a/0121

[=1]

çāk (Far.) *i.* Yırtık, yarık.

ç. it- 10b/0306

ç. ol- 7a/0193, 13a/0380

[=3]

çāker (Far.) *i.* Kul, köle, bende.

ç.+dür 10a/0287

[=1]

çal- *geçişli f.* Çarpmak, atmak.

ç.-sun 6b/0160

[=1]

çalkan- *edilgen f.* Sallanmak, yalpa vurmak.

ç.-dı 34b/1075

[=1]

çār (Far.) *sf.* Dört

ç. imām 20b/0643

[=1]

çat- *geçişli f.* (Kaş, yüz için) Sertlik, öfke bildiren bir duruma sokmak.

ç.-maz-ıdı 5a/0117

[=1]

ç. kaş çat- 5a/0117

[=1]

çatla- *geçişsiz f.* Parçaları ayrılmaksızın üzerinde çizgi hâlinde bir yarık meydana gelmek, yarılmak.

ç.-dı 13a/0385

[=1]

çeh (Far.) *i.* Kuyu, çukur.

ç.+den (ka' r-ı çeh) 24a/0742

[=1]

çehre (Far.) *i.* Yüz, surat.

ç.+si 14a/0427

[=1]

çek- *geçişli f.* 1.Bayrak,sancak asmak. 2b/0033, 2b/0038, 22a/0679

2. Bir hâlin kuvvetle baskı ve etkisin altında olmak, o hal içinde bulunmak, o hâle uğramak, düçar olmak. 10b/0303, 10b/0303

3. Duymak, hissetmek. 10b/0300, 12a/0350
 4. (İnsan ve hayvan için bâzı organlarını bulunduğu durumu değiştirerek) gövdesine yaklaştırmak, büküp toplamak. 3a/0058
 5. Sıkıntı ve üzüntü duyarak yaşamak. 29b/0894
 6. (Bir kimse veya bir şey yüzünden) Devamlı üzüntü ve sıkıntı içinde bulunmak, sıkıntısını çekmek. 11a/0323, 12a/0357, 30a/0924
 7. Çağırıp bir yere gelmesini istemek, gelmeye mecbur etmek, celbetmek. 4a/0085
- ç.-! 4a/0085
- ç.-di 2b/0033, 2b/0038
- ç.-düm 3a/0058
- ç.-dün 30a/0924
- ç.-er 10b/0303
- ç.-me 10b/0300
- ç.-medüm 12a/0350
- ç.-megil 29b/0894
- ç.-meyem 12a/0357
- ç.-mezsın 10b/0303
- ç.-señ 22a/0679
- ç.-sünler 11a/0323
- [=13]
- başı çek- 3a/0058
- hümüm çek- 11a/0323
- iştıyāk çek- 10b/0303
- miñen çek- 12a/0350
- nedem çek- 10b/0300
- nuşub çek- 22a/0679
- sancağın çek- 2b/0038
- sinān çek- 2b/0033
- şıkāk çek- 10b/0303
- [=9]
- çekdür- *ettirgen f.* Bir hâlin kuvvetle baskı ve etkisi altında bırakmak, o hâle uğratmak.
- ç.-me 24b/0751
- [=1]
- çemen (*Far.*) *i.* Çimen, yeşillik yer.
- ç. 14b/0436
- [=1]
- çeşm (*Far.*) *i.* Göz.
- ç.-i hayvān 24b/0747
- ç.-in 19b/0603
- [=2]
- çeşme (*Far.*) *i.* Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar vasıtasıyla akıtılması için yapılmış küçük tesis.
- ç.-ler 9b/0264, 37b/1166
- [=2]
- çık- *geçişli f.* 1. Görünür duruma gelmek. 15b/0470
2. (Üstüne) Binmek. 35a/1091,
 3. Yerinden oynamak veya kendine mahsus yerden ayrılmak. 37a/1154
 4. (Bir yerden) uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek. 16b/0506

5. Yüksek bir yere varmak için yukarı doğru gitmek,yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak. 11a/0323, 13a/0388
- ç.-ardı** 15b/0470
- ç.-dı** 35a/1091, 37a/1154
- ç.-dılar** 16b/0506
- ç.-makda** 13a/0388
- ç.-mayup** 11a/0323
- [=6]
- ç. taşra çık-** 15b/0470
- [=1]
- çıkır-** *geçişli f.* İlgisini kesip ayırmak.
- ç.-san** 22b/0698
- [=1]
- çiğdem** *i.* Zambakgillerden, türlü renklerde çiçek açan, çok yıllık, yumrulu bir kır bitkisi.
- ç. gibi** 2b/0035
- [=1]
- çīn** (*Far.*) *i.* Kıvrım, büküm.
- ç.** 32b/1007
- [=1]
- çobān** (*Far.*) *i.* Koyun, keçi, sığır, manda gibi ehlî hayvan sürülerini güdüp otlatan kimse.
- ç.** 14b/0443, 36a/1111, 36a/1113, 36a/1115, 36a/1118, 36b/1126, 36b/1130, 36b/1132, 36b/1134, 36b/1135
- ç.-ı mu‘teber** 36a/1125
- [=11]
- çoğal-** *geçişsiz f.* Fazlalaşmak, artmak, az iken çok olmak, ziyadeleşmek.
- ç.-dı** 35a/1090
- [=1]
- çok** *sf.* 1. Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyade.
- ç.** 3a/0059, 5a/0132, 11a/0331, 15a/0451, 17a/0515, 19a/0578, 19b/0607, 27a/0823, 27a/0826, 30b/0940, 31a/0952, 31a/0952, 31a/0953, 31a/0953, 31a/0953, 32a/0987
- ç.+dur** 5a/0129, 17b/0530, 21a/0651, 23a/0713, 24b/0753, 27a/0818, 30b/0935, 31b/0978
- ç.-durur** 8b/0242
- ç.-ısa** 25a/0757
- ç.+lar** 31b/0968
- [=27]
- çü** (*Far.*) *e.* 1. Çünkü, mademki. 24b/0747, 24b/0750, 36a/1117, 38a/1184
2. Gibi. 7b/0210, 8a/0217, 29b/0903,
3. Ne vakit ki, vakte ki. 7b/0211, 11a/0317, 20b/0645, 24a/0740, 29b/0899,
- ç.** 7b/0211, 11a/0317, 20b/0645, 24a/0740, 24b/0747, 24b/0750, 29b/0899, 29b/0903, 36a/1117, 38a/1184
- ç. çü-māh**
- 7b/0210, 8a/0217
- [=12]
- çün** (*Far.*) *e.* 1. İçin, 1b/0004, 10a/0282, 16b/0507, 21b/0677, 26a/0785, 24a/0745, 28a/0848, 29a/0892, 34b/1075, 35a/1090, 33b/1036, 36a/1123, 38a/1177

2. Çünkü, mademki. 3b/0065, 3b/0081, 4a/0090, 6b/0153, 6b/0180, 8b/0246, 9b/0274, 10b/0311, 11b/0347, 11b/0348, 12a/0356, 14b/0440, 15a/0457, 22b/0700, 23a/0724, 27a/0815, 28b/0872, 32a/0993, 36b/1131,
3. Gibi. 2b/0034, 12b/0368, 18b/0573,
4. Ne vakit ki, vakta ki. 3b/0073, 7a/0184, 7a/0190, 8a/0223, 8b/0233, 8b/0243, 9a/0258, 12b/0371, 13a/0392, 13b/0406, 14b/0429, 14b/0438, 16a/0488, 16a/0495, 16b/0503, 17a/0512, 17a/0526, 17b/0535, 20b/0629, 20b/0633, 20b/0634, 20b/0643, 21a/0647, 25b/0775, 28a/0858, 30b/0929, 30b/0932, 30b/0940, 32a/0995, 35a/1087, 36b/1140,
- ç. 1b/0004, 2b/0034, 3b/0065, 3b/0073, 3b/0081, 4a/0090, 6b/0153, 6b/0180, 7a/0184, 7a/0190, 8a/0223, 8b/0233, 8b/0243, 8b/0246, 9a/0258, 9b/0274, 10b/0311, 11b/0347, 11b/0348, 12a/0356, 12b/0368, 12b/0371, 13a/0392, 13b/0406, 14b/0429, 14b/0438, 14b/0440, 15a/0457, 16a/0488, 16a/0495, 16b/0503, 16b/0507, 17a/0512, 17a/0526, 17b/0535, 18b/0573, 20b/0629, 20b/0633, 20b/0634, 20b/0643, 21a/0647, 22b/0700, 23a/0724, 25b/0775, 27a/0815, 28a/0858, 28b/0872, 30b/0929, 30b/0932, 30b/0940, 32a/0993, 32a/0995, 34b/1075, 35a/1087, 35a/1090, 36a/1123, 36b/1131, 36b/1140, 38a/1177
- ç. (anuñ-çün) 10a/0282, 21b/0677, 26a/0785
- ç. (anuñ-çün) 24a/0745, 33b/1036
- ç. (bunuñ-çün) 28a/0848
- ç. (senüñ-çün) 29a/0892

[=66]

- çünkü** (*Far.*) e. 1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zira. 9b/0279, 13a/0384, 15a/0451, 17a/0516, 18b/0576, 19b/0608, 21a/0653, 25b/0773, 26a/0779, 17a/0516, 18b/0576, 19b/0608, 20a/0614, 21a/0653, 21b/0671, 25b/0773, 26a/0779, 26a/0782, 34a/1050
2. Madem ki. 4b/0108, 6b/0151, 21b/0671
 3. Ne zaman ki, vakta ki. 3a/0057, 7a/0187, 7b/0200, 8a/0229, 12a/0353, 20a/0614, 27b/0840, 32a/0992, 32b/1003, 32b/1005, 33a/1024, 34a/1048
 - ç. 3a/0057, 4b/0108, 6b/0151, 7a/0187, 7b/0200, 8a/0229, 9b/0279, 12a/0353, 13a/0384, 15a/0451, 17a/0516, 18b/0576, 19b/0608, 20a/0614, 21a/0653, 21b/0671, 25b/0773, 26a/0779, 26a/0782, 27b/0840, 32a/0992, 32b/1003, 32b/1005, 33a/1024, 34a/1048, 34a/1050

[=26]

da takı Her çeşit ve her gramer şeklindeki kelimedenden sonra gelen ve ilgi kurduğu kelimeyi anlam bakımından güçlendiren, dikkati üzerine çekerek belirten veya onu önceki ve sonraki unsurlara bağlayan, “ dahi, bile, esâsen, fakat, artık, aynen, üstelik, ise, o kadar, pek, hatta” vb. Manalara gelen, kelimedenden ayrı yazılan takı.

- d. 10b/0300, 38a/1184

[=2]

dād (*Far.*) i. Bağış, ihsan, yardım, himmet.

- d. 3a/0047

- d.+la 30a/0927

[=2]

dahı e. “Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

- d. 3b/0077, 5a/0126, 6b/0150, 6b/0168, 7a/0199, 9a/0252, 9a/0260, 11b/0347, 14a/0413, 18a/0557, 19b/0602, 20a/0619, 24b/0751, 27a/0820, 27a/0821, 27a/0826, 29a/0880, 30b/0934, 30b/0943, 31a/0952, 31a/0955, 31b/0971,

- 32a/0987, 32b/0996, 33a/1016, 33b/1040, 34b/1069, 36a/1111, 38a/1185,
38b/1194
[=30]
- da‘ī** (*Ar.*) *i.* Dua eden kimse, duacı.
d. (merd-i da‘ī) 35b/1107
[=1]
- dā‘im** (*Ar.*) *zf.* Her zaman, sürekli olarak, daima.
d. 16b/0511, 31a/0960
[=2]
- dā‘ima** (*Ar.*) *zf.* Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
d. 2b/0041, 5a/0119, 5a/0136, 5b/0138, 19a/0593, 21a/0658, 21a/0658, 22a/0691,
26b/0806, 38a/1190
[=10]
- dāl** (*Ar.*) *sf.* Doğru yoldan ayrılmış, sapıtmış, dalaletе düşmüş.
d. (kavm-i dāl) 13a/0389
[=1]
- dālālet** (*Ar.*) *i.* İnanç ve âkidede batıla sapma.
d. 12b/0377
[=1]
- dāmen** (*Far.*) *i.* Etek.
d.+in 10b/0305
[=1]
- dānā** (*Far.*) *i.* ve *s.* Alim, bilgin, bilgili bilen.
d.-yı (rabb-ı dānā-yı ‘afv) 5b/0142
d.-yı hāl 30b/0943
d.-yı rāz 23a/0725
[=3]
- dāniş** (*Far.*) *i.* Bilgi, ilim, irfan.
d.+den (evrāk-ı dāniş) 22a/0682
[=1]
- dār** (<*Ar.* darr) *sf.* Zararlı.
d.+a (nef ‘u dār) 13a/0390
d.-ı dünyā 25a/0759
d.+ına 15a/0457
[=3]
- dārīr** (*Ar.*) *sf.* Anadan doğma kör.
d. 6b/0177
[=1]
- dāsītān** (*Far.*) *i.* Hikāye, masal, destan.
d. 9a/0256
d.+lar içre 18b/0569
d. oku- 2b/0032
[=3]
- da‘vā** (*Ar.*) *i.* Doğruluğuna inanılıp gerçekleşmesine uğraşılan görüş, ülkü, ideal.
d.+y-ıla 36a/1110
d.+yı 35b/1107
[=2]
- da‘vet** (*Ar.*) *i.* Çağırma, çağrı.
d.+de 18b/0564
d.+e 18a/0558, 38a/1178

- d. eyle-** 10b/0301, 32a/0993
d.+i 10a/0291, 13b/0400
d.+i (berāt-ı da' vet) 4b/0101
d.+ine 35a/1085
d.+ini 34b/1075
d. it- 2a/0024, 5a/0130, 26b/0800, 30a/0925, 34b/1074, 37b/1161
d.+le 28b/0863
 [=17]
dāye (*Far.*) *i.* Bir çocuğa süt veren ve bakan dadı.
d. 13b/0408, 14a/0414, 15b/0476, 16a/0490
d. (evlād-ı dāye) 15b/0473
d.+ler 11b/0341
d.+nüñ 15a/0458
d.+sinde 14b/0445
d.+sini 16a/0485
 [=9]
dāyegān (*Far.*) *i.* dāyeler.
d. (şerīf-i dāyegān) 14b/0437
 [=1]
dāyelik *i.* Daye olma durumu.
d. 13b/0402
 [=1]
de *e.* “da” takısının ince sesle biten kelimelerin sonundaki şekli. *bkz.* da
d. 2b/0041, 3a/0048, 5a/0132, 7a/0189, 19b/0596, 22b/0697, 27a/0826, 34b/1071, 37b/1163
 [=9]
dede *i.* Yaşı çok ilerlemiş ihtiyar erkek.
d. 14a/0419
d.+m 22b/0707, 16a/0489
 [=3]
def a (*Ar.*) *i.* Kere, kez, yol.
d. 16a/0490, 29a/0887
 [=2]
def ī (*Ar.*) *s.* Tekrar.
d. 12b/0369
 [=1]
defn (*Ar.*) *sf.* Gömülmüş, gömülü.
d. ol- 10b/0305
 [=1]
defn (*Ar.*) *i.* Gömme, gömülme.
d. it- 22b/0701
 [=1]
değā (*Far.*) *i.* Hilekâr, habis.
d. 8a/0225
 [=1]
degül *e.* İsim cümlesinde olumsuzluk bildiren ve yüklem olarak kullanılan öge.
d.+dün 8b/0236
d.+dür 35a/1080
 [=2]
dehān (*Far.*) *i.* Ağız.

- d. 4a/0082
d.+uñ 4b/0110, 10b/0314
[=3]
- dehşet** (Ar.) *i.* Korku ve telaş gösterme , ürkme.
d. 5a/0126
[=1]
- dek** e. Bir işin sona erdiği yeri veya zamanı gösterir.
d. 30a/0925
[=1]
- delīl** (Ar.) *i.* Şahit, belge, tanık.
d. 18a/0551
d. ü hüccet 18b/0563
[=2]
- delim** *zf.* Çok, bir çok, fazla.
d. 9a/0255
d. (nef'i delim) 14a/0426
[=2]
- dellāl** (Ar.) *i.* Tellal, satılacak şeyi satan.
d. ol- 6b/0176
d. u rāğīb 21b/0665
[=2]
- dem** (Far.) *i.* An, vakit, zaman.
d. 12a/0359, 13a/0385, 19b/0597, 21b/0678, 26b/0804, 28a/0860, 30a/0921, 30a/0922, 30a/0924, 33a/1028, 37b/1160
d. (bir dem) 25b/0768
d. (bu dem) 3b/0066, 8b/0239, 12b/0374, 16a/0489, 19a/0579
d. (her dem) 26a/0778
d. (o dem) 3b/0070, 9b/0278, 14a/0415, 15b/0471, 17b/0538, 17b/0539, 20a/0624, 22b/0705, 22b/0707, 24b/0752, 29a/0878, 32a/0995, 33a/1017, 34b/1076, 36b/1127
d. (ol dem) 2a/0016, 7a/0187, 12a/0355, 22b/0701, 22b/0702, 22b/0703, 22b/0708, 30a/0916, 32a/0992, 32b/1004, 32b/1011, 34b/1062, 34b/1063, 34b/1071, 36b/1142, 37a/1156
d.+de (iki dem) 33a/1013
d.+de (o dem) 27b/0834
d.+de (ol dem) 3a/0049, 12b/0372, 27b/0828, 29b/0904, 30b/0932, 31b/0963
d.+de (soñ dem) 25a/0756
d.+e 13b/0403
d.+i 35a/1081
d.+i (hoş dem) 15a/0454
d. içre (yarım dem) 23b/0733
d.+idür 6b/0154
d.+üñden 10b/0314
[=64]
- dem-be-dem** (Far.) *zf.* Daima.
d. 9a/0249, 18a/0560, 19a/0584, 19a/0590, 21a/0649, 21b/0664, 34a/1045
[=7]
- demdeme** (Ar.) *i.* Hiddetle kükreme.
d. ('azm-ı demdeme eyle-) 29b/0901
[=1]

denī (*Ar.*) *sf.* Alçak, soysuz, bayağı, aşağılık.

d. 21b/0671, 23a/734, 31a/0959

[=2]

deñiz *i.* Yeryüzünün büyük bir kısmını kaplayan su kütlesi, bahir, derya.

d.+den 23a/0723, 33b/1044, 37b/1174

[=3]

deñlü *e.* kadar, denli.

d. (ne deñlü) 23b/0729, 25a/0757

d. (şu deñlü) 25a/0758

[=3]

depret- *oldurgan f.* Kımıldatmak, harekete getirmek.

d.-! 6b/0154

[=1]

d.+düm (zebān depret-) 18b/0576

[=1]

der- (*Far.*) *ön ek.* Başına geldiği kelimelere “-de, içinde” anlamı katarak zarflar yapar.

d.der-cenān 2b/0031, 2b/0040, 30a/0913

d. der-guyüb 31a/0960

d. der-güzer 18b/0565

d. der-ḥisāb 10a/0288

d. der-maḥall 23a/0719

d. der-ṭarīḳ 14b/0434, 27a/0824

d. der-tül 29a/0886

d. der-zemīn 6b/0162

[=11]

der-gāh (*Far.*) *i.* Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzuru, eşiği.

d.+a 3a/0060, 23a/0726, 27a/0823

d.+uma 31b/0974

d. (maḥşūş-ı der-gāh-ı İlāh) 15b/0467

d. ı Hāḳ 19b/0610

d.+uñā 1b/0013, 25a/0755

[=8]

derd (*Far.*) *i.* Gam, keder, kasavet.

d. 18b/0562

d.+e 4b/0111

d. ile 2a/0026, 22a/0692

[=4]

derk (*Ar.*) *i.* Anlama, kavrama, idrāk etme.

d. it- 1b/0009, 21b/0665

[=2]

dermān (*Far.*) *i.* İlaç, şifa, deva, çare.

d. eyle- 37a/1145

[=1]

derūnī (*Far.*) *sf.* İçten, gönülden.

d. 3a/0050, 30b/0931

[=2]

deryā (*Far.*) *i.* deniz.

d. 13a/0384

d.+dan 25b/0765

- d.+sı 25a/0758
d.-yı cūd 7a/0183
d.-yı ‘ulūm 13a/0384
[=5]
dest (*Far.*) *i.* El.
d.-i beyzā 18b/0572
d.-i luṭf 5b/0144
d.+imden 3a/0057
d.+in 17a/0514, 37a/1146
d.+inde 23b/0731
d.+ine 5b/0139, 37a/1156
d.+ini 36b/1142
d.+üm içün 37a/1144
[=10]
dest-gīr (*Far.*) *sf. ve i.* Elden tutan, yardımcı.
d. eyle- 38a/1188
[=1]
destār (*far.*) *i.* Sarık, Tülbent.
d.+ı (cübbe vü destār) 22a/0686
[=1]
dest-gāh (*Far.*) *i.* Kudret, iktidar.
d. 18b/0570
[=1]
destūr (*Far.*) *i.* İzin, ruhsat, müsaade.
d.-ıla 4b/0108
d. ol- 3a/0055, 32b/1003
d. vir- 14a/0428, 15b/0463
[=5]
deve *i.* Geviş getiren memelilerden, sırtı bir veya iki hörgüclü ,eti yenilip, sütü içilen, bacakları ve boynu çok uzun yük ve binek hayvanı.
d. 14a/0418, 14b/0431
d.+de 14a/0419
[=3]
devir (*Ar.*) *i.* Zaman.
d.+de 21a/0649
[=1]
devlet (*Ar.*) *i.* 1. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevkî ve makam. 9b/0280, 11b/0339, 17a/0522, 17b/ 0534, 33b/1037, 38a/1186
2. Mutluluk, saadet, talih, baht. 7b/0214, 8b/0239,
d. 8b/0239, 9b/0280, 17a/0522
d.+dür (māye’-i devlet) 11b/0339, 33b/1037
d. hümāsı 7b/0214
d. ile 38a/1186
d.+in 17b/ 0534
[=8]
devletlü *sf.* Nimet ve mutluluğa ermiş ulu (kimse).
d. baş 2a/0018, 11b/0345
[=2]
devr bkz. devir.
d.+inde (kâmer devri) 23b/0735

- d.+indedi** 38a/1183
[=2]
devrân (Ar.) *i.* Zaman, çağ.
d. 21b/0675
[=1]
devre (Ar.) *i.* Başı sonu belli zaman parçası, dönem.
d. 21a/0647
[=1]
di- *geçişli f.* Duygu ve düşüncelerini sözle anlatmak, söylemek.
d.-! 4a/0087, 32a/0994, 32a/0994, 34b/1073
d.-di 3a/0050, 3b/0068, 7b/0205, 7b/0206, 8a/0224, 8b/0235, 8b/0235, 8b/0239, 8b/0239, 9a/0259, 10b/0299, 11a/0326, 11b/0337, 13a/0394, 14a/0426, 15b/0471, 16b/0501, 17a/0517, 17b/0529, 17b/0538, 18a/0554, 26a/0792, 26b/0800, 27a/0818, 27a/0824, 27b/0828, 27b/0835, 27b/0836, 28a/0852, 28b/0869, 28b/0874, 29a/0884, 29b/0900, 29b/0902, 30a/0916, 30a/0917, 30b/0941, 31a/0945, 31a/0947, 31a/0948, 31a/0952, 31b/0965, 32a/0992, 32b/0996, 32b/1008, 32b/1011, 33a/1014, 33a/1019, 33a/1028, 33b/1033, 34a/1048, 34a/1060, 34b/1064, 34b/1070, 34b/1072, 34b/1073, 34b/1074, 35a/1077, 35a/1079, 35a/1080, 35b/1094, 35b/1095, 35b/1098, 35b/1101, 35b/1103, 36a/1115, 36a/1118, 36a/1119, 36a/1125, 36b/1126, 36b/1130, 37a/1143, 37a/1159
d.-diler 11b/0345, 12b/0371, 12b/0372, 14b/0439, 15a/0452, 15b/0474, 16a/0482, 27a/0814, 27b/0834, 28a/0845, 28b/0867, 28b/0877, 33a/1015, 33a/1018, 33a/1022, 34a/1059, 34b/1061, 34b/1068, 37b/1171, 38a/1177
d.-düm 23a/0717, 30b/0943, 31a/0946, 31a/0951, 31b/0963, 33a/1025
d.-dün 1b/0002, 1b/0004, 25a/0760
d.-dünse 24b/0754, 25a/0755
d.-me 22a/0689
d.-medi 4b/0115
d.-memiş 18b/0575
d.-mesün 21a/0650
d.-mez 20a/0619, 29b/0911
d.-r 11a/0325, 12a/0353, 12a/0356, 15b/0479, 16b/0503, 17a/0523, 28a/0851, 28b/0870, 28b/0872, 28b/0877, 30a/0920, 30b/0940, 32b/1012, 33a/1013, 33a/1013, 33a/1024
d.-r-idi 5a/0129, 5a/0137, 5b/0142, 15a/0446
d.-rken 12b/0376
d.-rler 28b/0865, 28b/0865
d.-rler-idi 37b/1162
d.-rseñ 22a/0689, 22a/0693, 31a/0948
d.-rsin 35a/1084
d.-rüz 15a/0453
d.-ye 16b/0497, 26a/0784, 33b/1029
d.-yelüm 33b/1044
d.-yem 12a/0362, 24a/0743, 33b/1033, 33b/1039, 34a/1046
d.-yesen 34a/1045
d.-yesin 26b/0802, 37b/1168
d.-yü 5a/0128, 5b/0146, 9a/0252, 14a/0422, 16a/0481, 20b/0640, 26a/0792, 27a/0820, 27a/0825, 27a/0826
d.-yüler 23b/0734

- d.-yüp** 28b/0870
d.-yüvire 26a/0777
 [=168]
- dīb** *i.* Bir şeyin bulunduğu yere bitişen en alt kısmı veya bunun hemen yanı başı.
d.+ine 34b/1073
 [=1]
- didār** (*Far.*) *i.* Güzel yüz.
d.+ına 16a/0490
d. ol- 21b/0673
 [=2]
- ḍide** (*Far.*) *i.* Göz.
d.+si 18a/0546
 [=1]
- ḍide-bān** (*Far.*) *i.* Gözcü, gözleyici, bekçi.
d. 16b/0511
 [=1]
- diger** (*Far.*) *sf.* Başka, öteki, öbür, sair.
d. (rāh-ı diger) 23a/0715
 [=1]
- dik-** *geçişli f.* 1. (Bir şeyi) dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek. 10a/0294
 2. (Bir bitkiyi) Kök salıp yetişmesi için toprağa yerleştirmek. 37b/1169
d.-er-idi 37b/1169
d.-iserdür 10a/0294
 [=2]
- dil I.** *i.* Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan faydalanılarak başkasına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş sistem, lisan.
d. 3a/0057, 26a/0788, 30b/0937
d. (fāni-dil) 26a/0784
d. (nāsūtī dil) 24a/0742
d.+de 23b/0736, 36a/1110
d.+den 3b/0081, 28b/0866
d.+den (nāfe-i dil) 4b/0110
d.+den geç- 2b/0041
d.+e 9b/0276, 28b/0866
d.+e gel- 3a/0049, 36a/1114
d.-i inṭāk eyle- 26a/0786
d.+idür 6b/0154
d.+inden 5a/0123
d.+leri 20a/0616
d.+üm 29b/0911
d.+ümi 23a/0722
d.+üñi 22a/0694
d. vir- 26a/0786
 [=23]
- dil II.** (*Far.*) *i.* Gönül, yürek.
d.+de 16a/0483,
d.+den (cān u dil) 13b/0402, 19b/0598, 22b/0696
d.+den geç- 2b/0041
d.+de (şuḥf-ı dil) 16b/0510

- d.+den (şahf-ı dil)** 19b/0607
d.+den (şan' a-yı dil) 18b/0575
d.+lere 20a/0622
d.+üm (cân u dil) 29b/0910
 [=10]
dil-ber (*Far.*) *i.* Gönlü kendine çeken güzel.
d.+i 14a/0428
 [=1]
dil-dār (*Far.*) *i.* Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.
d.+ına 15a/0457
 [=1]
dil-figār (*Far.*) *birl.sf.* Gönlü yaralı.
d. 19b/0604, 21a/0648
 [=2]
dil-sitān (*Far.*) *birl.sf.* Gönlü alan, gönlü kendine bağlayan.
d. 18b/0569
 [=1]
dil-şād (*Far.*) *sf.* Gönlü sevinçle dolu, sevinçli (kimse).
d. it- 36b/1136
d. ol- 15b/0463
d.+uz 25a/0761
 [=3]
dile- *geçişli f.* Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temenni etmek, niyaz etmek.
d.-di 6b/0171, 6b/0180, 7b/0200
d.-düm 3a/0058
d.-r 13b/0410, 26b/0801
d.-r-iseñ 31a/0945
d.-rdi 17a/0527, 18a/0548
d.-rem 18b/0577, 26a/0783, 26a/0786
d.-rler 1b/0012
d.-rseñ 3a/0054, 22b/0700, 25a/0758, 31a/0948, 34b/1064
 [=18]
d.ihtidā dile- 1b/0012
 [=1]
dilek *i.* Olması istenen şey, istek, arzu.
d. it- 15a/0459, 26b/0806
 [=2]
dilīr (*Far.*) *sf. ve i.* Yürekli, cesur, yiğit (kimse).
d. 27a/0817
 [=1]
dimāğ (*Ar.*) *i.* Şuur, bilinç, akıl.
d. (‘ arş-ı dimāğ) 25b/0774
 [=1]
dīn (*Ar.*) *i.* İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibadetlerin bütünü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.
d. 2b/0034, 13b/0398
d. (cemāl ü māl-ı dīn) 8a/0222
d. (dīn ehli) 10b/0313

- d. (erbāb-ı dīn) 2b/0042
d. (hān-ı dīn) 9a/0257, 11b/0339, 12a/0361
d. (ihvān-ı dīn) 3b/0074
d. (mi' mār-ı dīn) 10a/0296, 10b/0312, 13b/0406, 26a/0793, 5b/0149
d. (serdār-ı dīn) 37a/1151
d. (server-i dūnyā vü dīn) 11a/0329
d. (sulṭān-ı dīn) 9a/0257, 11b/0339, 12a/0361, 15a/0449, 19b/0608, 34b/1065
d. (yār-ı dīn) 4a/0088, 11b/0347, 19a/0594
d.+e 33b/1043
d.+e (mi' mār-ı dīn) 37a/1150
d.+e (erkān-ı dīn) 20b/0644
d.-i İbrāhim 16b/0498
d.-i İslām 13a/0391
d. için 13b/0396, 37b/1176
d.+iñüz 13a/0394
d.+lerin 18a/0559
d.+üme 24b/0750
[=34]
[=1]
dinil- *edi lgen f.* (Sözü) Söylenmek, söylenilmek.
d.-di 19a/0578
d.-e 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 19b/0605, 21b/0666
d.-miş 3a/0047
[=7]
diñil- *bkz. dinil-*
d.-di 33a/1021
[=2]
diñle- *geçişli f. 1.* İşitmek için kulak vermek, isteyerek duymak. 6b/0165, 9a/0256, 12a/0360, 13b/0401, 19b/0607, 25a/0763, 26a/0789, 29b/0897, 32b/1011, 34a/1046, 35a/1086, 35b/1103, 36a/1111, 37a/1150
2. Söylenen sözü dikkate alıp ona göre davranmak, kabul etmek, uymak. 18b/0563, 27a/0819, 31b/0965
d.-! 6b/0165, 6b/0169, 12a/0355, 12a/0360, 13b/0401, 19b/0607, 26a/0789, 29b/0897, 34a/1046, 35a/1086, 35b/1103, 36a/1111, 37a/1150
d.-düm 12a/0355
d.-gil 6b/0169
d.-medi 27a/0819
d.-mediler 18b/0563
d.-ñ 32b/1011
d.-ñüz 9a/0256
d.-rler 25a/0763
[=18]
ḳāl diñle- 37a/1150
ögüt diñle- 31b/0965
[=2]
direk *i.* Destek veya taşıma vazifesi görmek üzere bulunduğu yere dikine yerleştirilen uzun ve kalın ağaç.
d. 35a/1088, 35a/1091, 35b/1094
[=3]
direng (*Far.*) *i.* Oyalanma, durup bekleme.

- d.** 17b/0544
[=1]
dirhem (*Ar.*) *i.* Okkanın dört yüzde birine eşit eski bir ağırlık ölçüsü birimi.
d. (dū dirhem)
[=1]
diri *sf.* Canlı, yaşamakta olan, sağ.
d.+dür 15b/0477
[=1]
dirīg (*Far.*) *i.* Esirgeme, kıyamama.
d. ol- 24a/0741
[=1]
dirīgā (*Far.*) *Ünl.* Çok yazık, eyvahlar olsun.
d. 26a/0784
[=1]
diril- *geçişsiz f.* Canlanmak, hayat kazanmak, yaşar duruma gelmek.
d.-e 33b/1041
d.-üp 37b/1170
[=2]
dişār (*Ar.*) *i.* Kaftan, elbise.
d. 33b/1030
[=1]
dişi *i.* Kadın.
d. 9a/0250
[=1]
ditre- *geçişsiz f.* Özen göstermek.
d.-di 14a/0425
d.-rdi 9a/0255
[=2]
diyār (*Ar.*) *i.* Memleket, ülke, belde, el.
d. (seyr-i diyār) 16b/0505
d.+ı 33a/1016
[=2]
dost (*Far.*) *i.* Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine
güvenilir kimse.
d.+ına 7b/0209
[=1]
dostān (*Far.*) *i.* Dostlar.
d. 9a/0256
[=1]
doy- *geçişsiz f. mec.* İhtiyacı yeterince karşılanmış olmak, arzu ve istekleri giderilmiş
olmak, kanmak.
d.-madı 12b/0378, 15a/0455
d.-maya 15a/0453
[=3]
dök- *geçişli f.* (Göz yaşı) Akıtmak.
d.-di 10b/0298
d.-düm 3a/0058
d.-erdi 26b/0796
[=3]
d. eşk dök- 10b/0298

d. yaşı dök- 3a/0058

d.yaşını dök- 26b/796

[=3]

dön- *geçişsiz f.* 1. Kendi mihferi veya başka bir şey etrafında hareket etmek. 1b/0004, 1b/0005,

2. Kendini olduğu yerde çevirmek, bi tarafa doğru yönelmek. 27a/0824,

3. Bir yere geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek. 14b/0431, 27a/0818, 27a/0820, 27a/0825, 27a/0826, 37a/1148

4. Değişmek. 17b/0543,

d.-! 1b/0004, 27a/0818, 27a/0820, 27a/0825, 27a/0826

d.-di 1b/0005, 17b/0543, 27a/0824, 37a/1148

d.-diler 14b/0431

[=10]

dönder- *oldurgan f.* Geri göndermek, geriye çevirmek.

d.-! 17a/0523

d.-di 17a/0525

[=2]

girü dönder- 17a/0525

[=1]

dördünci sf. Dört sayısının sıra sıfatı.

d.+de 29a/0880

[=1]

dört i. Üçten sonra, beşten önce gelen sayının adı.

d. ‘ulüm 32a/0989

[=1]

döşe- *geçişli f.* bir şeyi bir yere sermek, yaymak.

d.-di 29b/0910

d.-diler 29a/0888

d.-dün 1b/0003

[=3]

döşek i. Yatak.

d. 29b/0910

d. (altun döşek) 29a/0888

[=2]

du‘ā (Ar.) i. Allah’a yalvarma, niyaz.

d. eyle- 36a/1120

d. it- 35b/1099, 37b/1170, 38a/1184

d. kıl- 34b/1063

d.+ya 3a/0048

d.+ya (minnā’ d-du‘ā) 38b/1193

[=7]

dūd (Far.) i. Duman.

d. 32b/1010

d.-ı siyāh 7a/0195

[=2]

dūzahī (Far.) sf. Cehenneme mensup kimse. zebanî.

d. ol- 33b/1034

[=1]

dū (Far.) sf. İki.

- d. **cihān** 4b/0109
d. **dirhem** 5b/0139
[=2]
düca (Ar.) i. Karanlık.
d. (**bedrū'd-düca**) 28a/0856
d. (**nürü'd-düca**) 38a/1182
[=2]
dükkān (Ar.) i. İçinde öteberi satılan oda, yer.
d.+ı 21b/0664
d.-ı 'atṭar 2b/0044
d.+ıñuñ 9b/0270
d. u **bazār** 6b/0174
[=4]
dünyā (Ar.) i. İçinde yaşadığımız âlem, yer yuvarlağı.
d. 5b/0139, 28b/0864, 28b/0866, 28b/0868
d. (**ehl-i dünyā ol-**) 27b/0831
d. (**erbāb-ı dünyā**) 31a/0951
d. (**server-i dünyā vü dīn**) 11a/0329
d.+da 21b/0671, 31b/0964, 32a/0981
d.+da (**dār-ı dünya**) 25a/0759
d.+dan 2b/0037, 32a/0982
d.+dan (**halk-ı dünyā**) 16b/0508
d. ehli 31a/0952, 31b/0962
d. için 5a/0119
d.+y-ıdı 27b/0832
d.+y-ıla (**hamr-ı dünyā**) 31a/0958
d.+y-ıla (**hemm-i dünyā**) 5a/0123
d.+ya 31a/0949
[=21]
dünye bkz. dünyā
d.+den 16a/0488
[=1]
düpdüz zf. Çok düz ve doğru bir biçimde, dümdüz olarak.
d. 7b/0204, 9a/0254
[=2]
dürre (Ar.) i. Büyük inci tanesi.
d.+tü't **tāc** 8b/0232
[=1]
dürdāne (Ar. Far.) *birl* i. Çok güzel, çok kıymetli sevgili.
d.+si 8a/0228, 16a/0486
[=2]
dürlü zf. Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif.
d. 31a/0960
d. (bir **dürlü**) 3a/0047
d. **iḥsān** 14a/0414
[=3]
dür (<Ar. *dürr*) i. İnci.
d.-i **yetīm** 6b/0167, 8b/0232, 9a/0255
d.+lerinden 6b/0159
[=4]

dürüst (*Far.*) *sf.* Doğruluktan ayrılmayan, özü sözü bir, mert, doğru.

d. 22a/0687

[=1]

düşnām (*Far.*) *i.* Sövmе, sövüp sayma.

d.+ıla 5a/0121

[=1]

düş- *geçişsiz f.* 1. (kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek. 3a/0057, 12a/0353, 13a/0388, 36b/1142, 37a/1154

2. (Bir şey veya bir kimse) Dengesini kaybederek yıkılmak, dik durumda iken devrilip yatık duruma gelmek. 12b/0366, 13a/0379

3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak. 8a/0229, 17b/0539

4. Kendini kaptırmak, kapılmak.içinde bulunmak. 9b/0276

5. Uğramak, düçar olmak. 3a/0061, 6b/0161, 6b/0163, 10b/0299, 11a/0320, 13a/0381, 13a/0381, 13a/0385, 19b/0600, 20a/0614, 28b/0866, 29b/0904

6. (Bir şey bir yerde) Var olmaya, varlığını göstermeye başlamak, belirtmek, peyda olmak. 8a/0231, 8b/0243, 9a/0248

d.-di 3a/0057, 8a/0229, 8a/0231, 8b/0243, 9b/0276, 10b/0299, 11a/0320, 12a/0353, 13a/0379, 13a/0381, 13a/0381, 13a/0385, 17b/0539, 20a/0614, 28b/0866, 37a/1154

d.-diler 13a/0388

d.-düm 3a/0061

d.-e 6b/0161, 19b/0600

d.-eli 9a/0248

d.-en 36b/1142

d.-er 29b/0904

d.-mesün 6b/0163

d.-üp 12b/0366

[=25]

d. âteş düş- 29b/0904

d. ğama düş- 10b/0299

d. göñline düş- 17b/0539

d. ğulgule düş- 9b/0276, 28b/0866

d. hemm ü ğam düş- 13a/0385

d. istiğrāka düş- 3a/0061

d. kesād düş- 6b/0161

d. korku düş- 13a/0381

d. zahmete düş- 6b/0163

[=10]

düşmen (*Far.*) *i.* Birine karşı iyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, hasım.

d.+i 22b/0697

[=1]

düşür- *oldurgan f.* Uğratmak, düçar etmek.

d.-di 36b/1141, 37a/1143

[=2]

düzen- *dönüştür f.* Süslenmek.

d.-miş 27a/0820

[=1]

düzil- *edilgen f.* Düzene konmak, hazırlanmak.

- d.-e** 6b/0173
[=1]
eb(*Ar.*) *i.* Baba.
e.+i 8a/0218
[=1]
ebced (*Ar.*) *i.* Arap alfabesi, harfleri belli bir düzene göre sekiz gruba ayrılarak sıralandığında, birinci gruptaki harflerin okunuşundan meydana gelen kelime ve bu sıranın bütününün adı.
e. 4a/0091
e.+dür 4a/0092
[=2]
ebed (*Ar.*) *i.* Sonu olmayan, gelecek zaman.
e. 2a/0025, 9b/0266, 24b/0751, 28a/0853, 35b/1104
[=5]
ebkem (*Ar.*) *sf. ve i.* Dilsiz, konuşmayan, sessiz duran.
e. (tıfl-ı ebkem) 22a/0682
e.+den 22a/0694
[=2]
eble' ?
e. 34a/1048, 34a/1048
[=2]
ebr (*Far.*) *i.* Bulut.
e.-i ğam 10b/0298
[=1]
ebter (*Ar.*) *sf.* Kendisinden sonra zürriyeti kalmayan (kimse).
e. ol- 34a/1054
[=1]
ebū (*Ar.*) *i.* Eb kelimesinin, künye olarak kullanılan Arapça isim tamlaması şeklindeki özel isimlerin veya deyim niteliğindeki bazı tamlamaların başında aldığı şekil.
e. 9a/0248, 9a/0253, 16a/0489, 17a/0525
e. Ebū Bekr-ile 17a/0525
e. Ebū-Cehīl 32b/1007, 32b/1010
e. Ebū-Ṭālib 16b/0503
e.+e (EbūṬālib) 17a/0523
[=8]
ebvāb (*Ar.*) *i.* Kapılar.
e.+ı 28b/0864
e.-ı ğayb 33a/1027
[=2]
[=1]
ecmel (*Ar.*) *sf.* (Çok, daha, en,pek) Güzel.
e.-i (yetīm-i ecmel) 14b/0439
[=1]
ecsām (*Ar.*) *i.* Cisimler.
e.+ı 24b/0747
[=1]
edā I. (*Far.*) *i.* Tarz, üslup, davranış veya anlatış biçimi.
e. 13a/0392, 18a/0557
e. (hüsn-i eda) 5a/0120
e. eyle- 27a/0825

[=4]

edā II. (Ar.) i. Borç gibi üstüne düşen şeyi yerine getirmek, ifa etmek.

e. eyle- 30a/0916

[=1]

edeb (Ar.) i. İnsanın hataya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlarındaki ölçülülük, her hususa haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezaket, zarafet.

e. 10a/0287, 13b/0409

e.+le 32b/0998

[=3]

ednā (Ar.) sf. Pek aşağı.

e. 4b/0109, 22a/0695

e. ol- 37b/1163

[=3]

ef āl (Ar.) i. Fiiller, yapılan işler, eylemler.

e.-ıla 22b/0710

[=1]

efgān (Far.) i. Izdırıp ile haykırma, bağırıp çağırma.

e.+ı 25a/0763

e.-ıla (āh u efgān) 15b/0476

e. it- 12b/0367

[=3]

efkār (Ar.) i. Endişe, tasa, kaygı.

e.+dı 13b/0410

[=1]

eflāk (Ar.) i. Felekler, gökler.

e.-ı hāk 28b/0862

e.-idi 5b/0140

e.+ümi 10b/0301

[=3]

efzūn (Far.) sf. Fazla, çok.

e.+dı 14a/0416

[=1]

eg- geçişli f. Düz duran bir şeyi Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek. 2b/0034

2. Kabul etmek. 34a/1054

e.-di 2b/0034

e.-meyen 34a/1054

[=2]

baş eg- 34a/1054

boynın eg- 2b/0034

[=2]

eger (Far.) e. Eğer, Şayet.

e. 25a/0763, 25b/0764, 25b/0766, 34a/1060

[=4]

egerçi (Far.) e. Her ne kadar, ...olsa da, ise de.

e.+çi 25a/0755, 25a/0761

[=2]

egin i. sırt, arka.

e.+ine (egnine) 24a/0738

[=1]

- ehl** (Ar.) *i.* 1. Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemaat. 8a/0219, 8b/0239, 9b/0276, 13a/0385, 14b/0438, 21a/0650, 24a/0738, 24a/0741, 26b/0806, 27b/0831, 31a/0949, 31a/0950, 31a/0952, 31b/0962, 31b/0963, 31b/0965, 31b/0966, 34a/1059, 35b/1104, 36a/1120, 38a/1181
2. Sahip, malik, mutasarrıf olan. 4a/0087, 5a/0136, 5a/0136, 5a/0137, 5a/0138, 6b/0161, 9b/0270, 10a/0295, 10b/0307, 10b/0313, 11a/0331, 12a/0358, 12a/0360, 12a/0362, 13a/0391, 13b/0410, 16a/0480, 18a/0545, 19a/0590, 20a/0623, 20a/0624, 20a/0627, 21a/0650, 21a/0655, 21a/0656, 21a/0656, 21a/0660, 21b/0662, 23a/713, 27b/0840, 31b/0967, 34a/1053, 34b/1067, 37b/1173, 38a/1182
- e.** (āhiret ehli) 31b/0966
e. (cennet ehli) 36a/1120
e. (dīn ehli) 10b/0313
e. (dünyā ehli) 31a/0952
e. (‘izzet ehli) 10b/0307
e. (meclis ehli) 38a/1181
e. (Mekke ehli) 34a/1059
e. (sīre ehli) 37b/1173
e.-i ‘abā 5a/0137
e.-i başār 12a/0358
e.-i cennet 35b/1104
e.-i dünyā ol- 27b/0831
e.-i felek 26b/0806
e.-i ġazā 21a/0656
e.-i himem 10a/0295
e.-i irtiyāb 21a/0650
e.-i i‘tirāz 34a/1053
e.-i kāfile 14b/0438
e.-i küfr 34b/1067
e.-i Mekke 8a/0219
e.-i nāz 21b/0662
e.-i niyāz 21a/0655
e.-i riyāz 12a/0360
e.-i şafā 4a/0087, 19a/0590
e.-i şegāb 13a/0391
e.-i şehr 21a/0650
e.-i şekā 11a/0331
e.-i şirk 12a/0362
e.-i ‘ulūm 21a/0660
e.-i velā 18a/0545
e.+dür (fisk ehli) 9b/0270
e.+dür (ihlās ehli) 31b/0967
e.+nden (sīre ehli) 27b/0840
e.+ine 9b/0276, 31a/0949, 31a/0950, 38a/1182
e.+ne (emānet ehli) 16a/0480
e.+ne (fakr ehli) 5a/0136, 5b/0138, 20a/0624
e.+ne (fisk ehli) 20a/0627
e.+ne (ġaflet ehli) 20a/0623
e.+ne (hüsn ehli) 6b/0161

- e.+ne (küfr ehli) 21a/0656
e.+ne (meskenet ehli) 5a/0136
e.+ne (zindān ehli) 24a/0741
e.+ni (ḳabā ehli) 24a/0738
e.+ni (uḡrā ehli) 31b/0963, 31b/0965
e.+inüñ 13a/0385
e.+nüñ (cehālet ehli) 13b/0410
e.+nüñ (dünyā ehli) 31b/0962
e. ol- 23a/0713
e.+üm 8b/0239
[=57]
ehlen ü sehlen (Ar.) ünl. “Hoş geldin, merhaba, nasılsın” anlamında hatır sorma sözü.
e. ü sehlen 29a/0884
[=1]
ejdehā (Far.) i. Ejderha.
e. it- 23b/0731
[=1]
ekber (Ar.) sf. Çok (daha, en, pek) büyük.
e. (sıddīḳ-ı ekber) 33a/1014
[=1]
ekrem (Ar.) sf. Çok (daha, en, pek) kerim, cömert, lutuf ve kerem sahibi.
e.+den (rūḥ-ı ekrem) 18b/0570
[=1]
ekser (Ar.) zf. Genellikle.
e. 17b/0533
[=1]
ekseri (Ar.) zam. Çok, birçok, çoğu.
e. 9b/0270, 13b/0410
[=2]
eksük sf. Bulunması gerekirken bulunmayan, mevcut olmayan.
e. 19a/0593, 21a/0657
[=2]
ekvān (Ar.) i. Varlıklar, âlemler.
e.+ı 1b/0008
[=1]
el i. 1. Kolun, bilek mafsalsından itibaren avuç ve parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı. 3a/0049, 3a/0052, 3b/0067, 3b/0068, 20a/0616, 23b/0736, 24b/0752, 34b/1062, 36b/1141, 36b/1142, 37a/1143, 37a/1152
2. İyelik ekleriyle kullanıldığında sahiplik, mülkiyet ifade eder. 3b/0073, 5a/0127, 25a/0756, 31b/0974, 34a/1049, 36a/1114, 36a/1115, 36a/1117
e.+deyken 5a/0127
e.+e 3a/0049, 36a/1117, 36b/1142
e.+in 36b/1141
e.+inden 3b/0068, 25a/0756, 36a/1114
e.+ine 23b/0736, 37a/1152
e.+iyle 34a/1049
e.+leri 20a/0616, 31b/0974
e.+lerin 34b/1062
e. uzat- 3a/0052
e.+üm 24b/0752

- e.+üm**den 36a/1115
e.+üme 3b/0067, 3b/0073
e.+ümi 37a/1143
 [=23]
- el bir** *zf.* hep birlikte.
e. bir 34b/1067
- elden ele** *zf.* (Gördüğü ilgi sebebiyle) Bir kimsenin elinden öbürüne geçmek.
e.+den ele 32a/0985
- el-hak** (Ar.) *zf.* Doğrusu, gerçekten, hakikaten.
e. 6b/0182
 [=1]
- elā** (Ar.) *ünl.* Başlama ve tenbih edatıdır.
e. 23a/0727
 [=1]
- elem** (Ar.) *i.* İztırap, keder, gam, tasa, hüzn, melal.
e. 35b/1109
 [=1]
- elet-ettirgen** *f.* Elemek işini başkasına yaptırmak.
e.-mezdi 5a/0128
 [=1]
- elfāz** (Ar.) *i.* Sözler.
e.+ı (şāgar-ı elfāz) 4a/0084
e.-ıla (şāgar-ı elfāz) 2b/0046
 [=2]
- eltāf** (Ar.) *i.* Lutuflar.
e.-ı nişār 33b/1030
e.+ına 3b/0066
 [=2]
- em-** *geçişli f.* (Bir şeyi) Dudak, dil ve nefes yardımı ile içine çekmek.
e.-e 13b/0403
e.-memişdi 14a/0424
e.-mezdi 14a/0417
 [=3]
- emānet** (Ar.) *i.* Emniyet edilen kimseye bırakılan şey.
e. ehli 16a/0480
 [=1]
- emīn** (Ar.) *sf.* Güvenilir, inanılır, itimat edilir (kimse).
e. 5a/0122, 5b/0149, 10a/0290, 19a/0582, 37b/1161
e. (Cibril-i emīn) 11b/0342, 15b/0464, 18a/0553, 27b/0828
e. (rūhu'l-emīn) 19a/0594
e.+dür 36b/1131
 [=11]
- emīr** (Ar.) *i.* Bir kavmin, bir şehrin başı.
e.-i 'aşıkān 2b/0038
 [=1]
- emmāre** (Ar.) *i.* Emreden, emredici.
e. 19b/0610
 [=1]
- emr** (Ar.) *i.* Bir şeyin yapılması veya yapılmaması hususunda bildirilen kesin hüküm.,
 hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.

- e.+i 32a/0992
e.-i kün fe kân 10a/0282
e.-i mümkinât 6b/0173
e.-i şer‘ 22a/0687
e.-i tamām ol- 7b/0200
e.+ine 22a/0689, 23b/0735
e.+ini 35a/1083
e. it- 22a/0688, 35a/1078, 35a/1079
e. ü nehy-i tevhîd-i Huda 18a/0557
e.+ünde 34b/1064
e.+ünle 1b/0005
[=14]
emrâz (Ar.) *i.* İletler, hastalıklar.
e.+ına (küfr emrâzı) 19b/0609
[=1]
emşâl (Ar.) *i.* Eşler, benzerler.
e.+dan 28a/0861
[=1]
emzür- *geçişli f.* (Kadın veya dişi hayvan) Yavrusunu memesindeki sütü emdirmek suretiyle beslemek, meme vermek.
e.-mezdi 13b/0407
e.-ürlerdi 13b/0408
[=2]
enām (Ar.) *i.* Halk, insanlar.
e. (ḥayru’l-enām) 12a/0352, 26b/0795
e. (ḥayyu’l-enām) 32a/0990
e. (rabbu’l-enām) 33a/1017
e. (rabbü’l-enām) 32a/0988, 32a/0992, 33b/1039
[=7]
enbiyā (Ar.) *i.* Müstakil, şeriat sahibi olmayan peygamberler.
e. 4a/0092, 4a/0095, 7a/0190, 23b/0729, 28a/0847, 36b/1137
e. (cem‘-i enbiyā) 28a/0849
e. (faḥru’l-enbiyā) 11b/0346
e. (ḥatmü’l-enbiyā) 15b/0468
e. (imāmu’l-enbiyā) 28a/0853
e. (rūḥ-ı enbiyā) 7a/0189
e. (sırr-ı ḥatmü’l-enbiyā) 21a/0649
e.+dan 33b/1029
e. ervāḥı 28a/0857
e.+ya 2a/0024
[=15]
enîn (Ar.) *i.* İnilti, inleme.
e. 35b/1093, 35b/1099
e.+ün 36a/1110
[=3]
enşār (Ar.) *i.* Yardımcılar, muavinler, koruyucular.
e. 24b/0748
e. ol- 10a/0295, 17a/0522
[=3]
envār (Ar.) *i.* Ziyâlar, aydınlıklar, ışıklar, parıltılar.

- e.-ı Hāk** 6b/0153
e.-ı Hudā 22b/0706
e.-ı sutū^c it- 11a/0318
 [=3]
enver (Ar.) *sf.* Daha (en,pek) nurlu, çok ve pek parlak, çok güzel.
e.+i (vech-i enver) 15b/0477
 [=1]
epsem *sf.* Dilsiz, konuşmayan.
 e. 3a/0056
e.+den 22a/0694
 [=2]
er *i.* Erkek.
e.+leri 14a/0413
 [=1]
erbāb (Ar.) *sf.* Sahipler, malikler.
e.-ı dīn 2b/0042
e.-ı dünyā 31a/0951
e.-ı kelām 34a/1047
e.+ma 22a/0686
 [=4]
erba^cin (Ar.) *sf.* Kırk,kırkınıc.
e.+ma 13b/0399, 17b/0535
 [=2]
erguvān (Far.) *i. ve sf.* 1.İki çenekliler sınıfının baklagiller familyasından, eflatun ile kırmızı arası, morumsu pembe renkte, çok güzel çiçekler açan süs ağacı.
e. (reng-i erguvān) 17b/0543
 [=1]
erhām (Ar.) *sf.* Daha (en, pek, çok) rahim, merhametli.
e.-ı kılūb 20a/0614, 20b/0635
e.+ma (tāhirāt erhāmı) 8a/0217
 [=3]
eri- *geçişsiz f.* Isı etkisiyle sıvı durumuna gelmek.
e.-di 13a/0386
e.-rem 29b/0903
 [=2]
erkān (Ar.) *i.* Bir topluluğun başlıca kimseleri, ileri gelenler.
e.-ı dīn 20b/0644
 [=1]
erkek *i.* Canlı varlıkların üreme bakımından ayrıldığı iki cinsten dişisini dölleyecek şekilde yaratılmış olanı.
e.+le 9a/0250
 [=1]
ervāh (Ar.) *i.* Ruhlar.
e.+dan (‘ālem-i ervāh) 7a/0198
e.+ı 7a/0190, 7a/0190
e.-ı melek 7a/0196
e.-ı münāfık 7a/0193
e.-ı rusūl 27b/0841
e.+ma (enbiyā ervāhı) 28a/0857
e.+ndan 7a/0197

- [=8]
eş-şalâtü-ve's-selām (Ar.) Hz. Peygambere namazlarda okunan dua.
 e. 3a/0059
- [=1]
es-geçişsiz f. Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.
 e.-mesün 38a/1191
- [=1]
bād-ı muhālif es- 38a/1191
- [=1]
esās (Ar.) i. Bir şeyi meydana getiren ana unsur, asıl yapı, temel.
 e. 20b/0644
 e. (muhkem esās) 37b/1176
- [=2]
eşer (Ar.) i. 1.Nişan, iz, alâmet. 2. Bir kimsenin meydana getirdiği şey.
 e. 7a/0184, 18a/0554, 25b/0776, 33a/1018
 e. (şirin eşer) 33b/1040
- [=5]
esfār (Ar.) i. Seferler, yolculuklar.
 e.+a 37b/1173
- [=1]
esfel (Ar.) sf. En dipte, en aşağıda olan.
 e.+de 29a/0893
- [=1]
esîr (Ar.) i. Kul, köle.
 e.31a/0961
- [=1]
esirge-geçişli f. Korumak, himaye ve muhafaza etmek.
 e.-! 24b/0753
- [=1]
esmā (Ar.) i. İsimler, adlar.
 e. 4a/0094, 4a/0095
 e.+dan (evşâf-ı esmā) 6b/0169
 e. vü şîfât 38a/1185
- [=4]
eşnām (Ar.) i. Putlar.
 e.+ı 12b/0366, 13a/0391
 e.-ı şerār 12b/0370
 e.+ı muz 12b/0372
 e. içre 12b/0376
 e. için 13a/0389
- [=6]
esrār (Ar.) i. Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.
 e. 32b/1001
 e. (güyende-i esrār-ı Hâk) 6b/0153
 e. (tâlib-i esrār-ı yâr) 18b/0567
 e.+a 32a/0991
 e.-ı hitâb 20b/0645
 e.-ı niyâz 32a/0995
 e.+ma 26b/0801

- e.+ını 26a/0784
e.+umı 32a/0994
e.+uñı 29b/0896
[=10]
- esvāk** (Ar.) *i.* Sokaklar, çarşılar, pazarlar.
e.+ına 33a/1023
[=1]
- eşir** (Ar.) *sf.* Pek sevinçli.
e. (kavm-i eşir) 33a/1022, 34b/1068
[=2]
- eşk** (Far.) *i.* Göz yaşı.
e. dök- 10b/0298
[=1]
- eşme** *i.* Kumluk yerdeki pınar, kaynak.
e.+ler (kurumış eşme) 37b/1166
[=1]
- eşyā** (Ar.) *i.* Nesneler, mevcut olan şeyler, levazım.
e. 1b/0007, 7b/0209, 10a/0285, 18a/0550
e.+dan 2a/0019, 7a/0183
e.+yı 1b/0002
[=7]
- etfal** (Ar.) *i.* Çocuklar.
e.-ı ma' ān 20b/0636
e.-ı ma' āni 20a/0615
[=2]
- etkīyā** (Ar.) *i.* Allah korkusuyla günah işlemekten çekinen müttakī olan kimseler.
e. (hümāmü'l-etkīyā) 28a/0853
[=1]
- etrāf** (Ar.) *i.* Taraflar, yanlar.
e.+ına 3b/0066
e.+uñā 37a/1159
[=2]
- et-tehiyyātı** (Ar.) *i.* Namazların kaidelerinde (birinci ve ikinci oturuşlarda) okunan duanın ilk kelimesi olup Türkçe'de bu duanın adı olarak kullanılır.
e. 26a/0777
[=1]
- etvār** (Ar.) *i.* Tavırlar, davranışlar, haller, tarzlar.
e.-ı kulüb 25b/0772
[=1]
- ev** *i.* Bir ailenin oturması için yapılmış yapı, içinde yaşanılan, ikamet edilen yer, konut, mesken, hane, ikametgâh.
e.+de 25a/0759, 25b/0765
e.+e 14b/0431
e.+i 35a/1087
e.+inde 24a/0743
e.+ine 14b/0441
e.+lerine 15b/0473
[=7]
- evc** (Ar.) *i.* Bir şeyin en yüksek noktası, doruk.
e.-i ma' nī 6b/0165

- [=1]
evlā (Ar.) *sf.* Daha uygun, daha iyi, daha lâıyk, yeğ.
e.+dur 25b/0765
- [=1]
evlād (Ar.) *i.* Çocuklar.
e.-ı dāye 15b/0473
e.-ı resūl 17b/0533
- [=2]
evliyā (Ar.) *i.* Allah'ın sevgilisi olan, hâli, davranışları, çok üstün vasıfları ve gösterdiği kerametler sebebiyle bu husus halk tarafından kabul edilmiş olan seçkin ve has kullar, ermiş, ermişler.
e. 7a/0190, 7a/0191
- [=2]
evlū *sf.* Evli.
e. 14b/0441
- [=1]
evrād (Ar.) *i.* Okunması âdet olunan dinî dualar.
e.+ına 19b/0603
- [=1]
evrāk (Ar.) *i.* Evraklar, kitap sayfaları, kâğıtlar.
e.-ı danīş 22a/0682
- [=1]
evşāf (Ar.) *i.* Nitelikler, vasıflar.
e.+a (gölşen-i evşāf) 3b/0073
e.+ı 2b/0045, 31b/0962
e.-ı esmā 6b/0169
e.+ına 4a/0088
e.+ını 2b/0042
e.+uñā 1b/0008
- [=7]
evṭān (Ar.) *i.* Vatanlar.
e. (terk-i evṭān eyle-) 2b/0036
e. (terk-i evṭān it-) 13b/0396, 34a/1049
e.+ı 24b/0748
- [=4]
evvel (Ar.) *i.* Önce, ilk, birinci, ibtidâ, başlangıç.
e. 4a/0091, 4a/0094, 7a/0186, 34a/1046
e. (ṭavr-ı evvel) 29a/0879
e.+de 26b/0810
e.+dür 37b/1168
e.+iñ (rebiü'l-evvel) 38a/1179
e.+kiden 37a/1157
- [=11]
evvel āḥir (Ar.) *zf.* Eninde sonunda, ergeç.
e. 17a/0520, 23a/0718, 28a/0856
- [=1]
evvelā (Ar.) *zf.* İlk önce, ilk olarak.
e. 27b/0843
- [=1]
evvelīn (Ar.) *i.* Evvel zaman insanları, eskiler, eski zaman adamları.

- e. ü āhirīn** 34a/1051
[=1]
- evzāʿ** (Ar.) *i.* Durumlar, duruşlar, hâller, vaziyetler.
e.†ı 14a/0417
[=1]
- eyā** (Far.) *ünl.* Ey, Hey.
e. 34b/1064
[=1]
- eyle-** *f.* “Etmek yapmak” anlamındaki yardımcı fiil.
e.-! 4a/0085, 12a/0358, 21b/0670, 21b/0670, 21b/0676, 25b/0771, 29a/0892, 29b/0901, 30a/0916, 31a/0947, 31a/0947, 38a/1187, 38a/1188, 38b/1194
e.-di 7a/0183, 17a/0515, 18a/0559, 18a/0559, 20a/0612, 20a/0616, 27a/0826, 27a/0826, 28a/0857, 30b/0932, 32a/0991, 32b/1009, 32b/1009, 35a/1077, 35b/1101, 36b/1129, 36b/1129, 36b/1133, 37a/1150, 37a/1155
e.-diler 2b/0036, 16a/0481, 16b/0499, 27a/0825, 35a/1090
e.-düm 3a/0060, 9b/0280, 9b/0280, 26a/0782, 27b/0836, 32a/0986, 32b/1012
e.-dün 1b/0002, 1b/0002, 8b/0238, 35b/1097, 35b/1097, 36b/1131
e.-gil 37a/1145
e.-me 29b/0901
e.-mez 2a/0017, 30b/0937, 30b/0937, 31b/0969, 31b/0972
e.-mezler 32a/0979
e.-ñ 28a/0851
e.-r 17b/0544, 19a/0586, 20b/0641, 22b/0701, 32b/0998, 36a/1120, 36a/1120, 36a/1124, 38a/1192
e.-r-idi 5a/0132
e.-r mi 4b/0105
e.-rdi 5a/0122, 8b/0244, 16b/0500, 27a/0822
e.-rler 32a/0979
e.-rüm 30b/0942
e.-sün 18b/0574, 35b/1104
e.-sünler 25b/0770
e.-ye 11a/0321, 13b/0405, 13b/0405, 19b/0602, 26a/0784, 26a/0786
e.-yem 10b/0301, 18b/0567, 18b/0573, 23a/0726
e.-yüp 6b/0158, 19a/0586, 20b/0634, 29a/0890, 34b/1063
[=96]
- ābād eyle-** 1b/0002
ah u zār eyle- 36a/1124
ʿarż-ı hāl eyle- 32a/0979, 37a/1150
ʿarż eyle- 3a/0060, 23a/0726, 37a/1155
ʿazm-ı demdeme eyle- 29b/0901
ʿazm-ı la-mekan eyle- 29a/0892
ʿazm-ı Mekke eyle- 16a/0481
baş eyle- 32a/0986
baṭṭāl eyle- 18a/0559
beyān eyle- 26a/0782
cevr eyle- 35b/1097
cūş eyle- 27a/0822
daʿvet eyle- 10b/0301, 32a/0993
dermān eyle- 37a/1145
dest-gīr eyle- 38a/1188

dil-i intak eyle- 26a/0786
du‘ā eyle- 36a/1120
edā eyle- 27a/0825, 30a/0916
ferāğ eyle- 8b/0244
füzūn eyle- 38a/1187
ğazā eyle- 36a/1120
gice eyle- 31a/0946
ğüş eyle- 35b/1101
gündüz eyle- 31a/0946
hāl eyle- 27a/0827
halk eyle- 31b/0972
heves eyle- 2a/0017
hicr eyle- 35b/1097
huzū‘ eyle- 21b/0670
ibrām eyle- 27a/0826
icād eyle- 1b/0002
ihsān eyle- 20a/0616
ikāmet eyle- 29b/0901
iktidā eyle- 25b/0770
imāmet eyle- 28a/0851, 28a/0857
kabūl eyle- 5a/0122
kat‘-ı menāzil eyle- 18b/0573
keremler eyle- 24b/0753
keşf eyle- 26a/0784
kıyām eyle- 35a/1077
kıyās eyle- 37b/1174
kul eyle- 24b/0751
maḥrem eyle- (1) 32a/0991
ma‘mūr eyle- 36b/1129
mekr eyle- 31b/0969
meyl eyle- 21b/0668, 27b/0836
muḳadder eyle- 9b/0280
murtażā eyle- 30b/0942
müfid ü muhtaşār eyle- 4a/0085
müsteṭāb eyle- 38a/1189
müyesser eyle- 9b/0280
naḥl-ı basık eyle- 35b/1104
namāz eyle- 31a/0947
nazar eyle- 4b/0105, 12a/0358, 24b/0750
n'eyle- 6b/0156, 8b/0238, 20b/0640, 37a/1155
nişār eyle- 18b/0567
niyāz eyle- 31a/0947, 32b/0998
pür-nūr eyle- 36b/1129
raḥmet eyle- 3b/0077
rāi eyle- 36b/1131
rām eyle- 27a/0826
rehber eyle- 29a/0890
ri‘āyet eyle- 17a/0515
seyr-i takrīr eyle- 32b/1009
seyr eyle- 18b/0574, 32b/1012

şıdk u şafā eyle- 38a/1189
su‘ āl eyle- 32a/0979
sücūd eyle- 20b/0641
şah eyle- 38b/1194
şurū‘ eyle- 21b/0670
taḥrīk eyle- 16b/0499
taḥrīr eyle- 30b/0937, 32b/1009
taḳrīr eyle- 30b/0937
tār u mār eyle- 38a/1192
taşarruf eyle- 20a/0612, 22b/0701
taḥhīr eyle- 13b/0405
tażarru‘ eyle- 34b/1063
tecellī eyle- 30b/0932
tedārik eyle- 21b/0676
te‘emmül eyle- 7a/0194
tefeḳḳūr eyle- 36b/1134
temevvüc eyle- 7a/0183
teneffüs eyle- 19b/0602
tenvīr eyle- 13b/0405
terk-i evṭān eyle- 2b/0036
teslīm eyle- 36b/1133
tezyif ü ibṭāl eyle- 18a/0559
ticāret eyle- 21b/0677
tiz eyle- 26b/0808
‘ubūr eyle- 19a/0586
‘urūc eyle- 25b/0771
vaż‘ eyle- 35a/1090
żāyi‘ eyle- 8b/0238
zem eyle- 16b/0500
zeyn eyle- 11a/0321, 20b/0634
zuhūr eyle- 19a/0586

[=113]

eylet- *f.* başkası vasıtasıyla yapmak veya başkasının yapmasına yol açmak.

e.!

[=1]

armağan eylet- 32b/0997

[=1]

eyn (*Ar.*) *i.* mekân.

e.e’t-telāk 34a/1045

[=1]

eyü *i.* İyi.

e. ol- 37a/1157

[=1]

eyvān (*Far.*) *i.* Büyük sofa, salon.

e.+ı 13a/0385

e.+ına (Harem eyvānı) 32b/1004

[=2]

eyyām (*Ar.*) *i.* Günler

e. u sāl 20a/0615

[=1]

eyyühe’l (Ar.) *ünl.* “Ey, yâ” anlamında hitap sözü.

e. 23a/0727

[=1]

ez- (Far.) Türkçe –den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.

e. 18a/0553

e.-**ezel** 28a/0846, 28a/0853

e.-**ğār-ı Hıra** 18a/0547

e.-**ibtidā** 21a/0652, 29a/0891, 33a/1015

e.-**nūr-ı pāk** 29b/0904

e.-**rāh-ı fülān** 16b/0509

e.-**semā** 34b/1063

[=10]

ezā (Ar.) *i.* Eziyet, sıkıntı verme, incitme, üzüntü, cefa, cevr.

e. 18b/0564

e. **ol-** 5a/0120

[=2]

ezān (Ar.) *i.* Müslümanlara namaz vaktini bildirmek ve namaza çağırmak için müezzin tarafından genellikle minarenden yüksek sesle yapılan davet.

e. 10a/0297

[=1]

ezel (Ar.) *i.* Başlangıcı olmayan, geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

e.+**de** 19a/0583

[=1]

ezhār (Ar.) *i.* Çiçekler.

e.+**a** 4a/0090

e.-**ı yār** 30a/0923

[=2]

fahr (Ar.) *sf.* İftihar edilecek nitelikte, şaşı, ihtişamlı.

f.-**ı ‘ālem** 11a/0326

f.-**ı cihān** 10b/0302, 10b/0312

f.+**u’l-enbiyā** 11b/0346

f.+**u’l-mürselīn** 4a/0088

[=5]

fakīr (Ar.) *sf.* Yoksul (kimse), muhtaç, fakara.

f. 5a/0131, 5b/0146, 13b/0408, 38a/1183

[=4]

fakr (Ar.) *i.* Fakirlik, yoksulluk.

f. **ehli** 5a/0136, 5b/0138, 20a/0624

f.-**ıla** 4b/0114

[=4]

fāl (Ar.) *i.* Çeşitli şeylere bakarak gelecekte olacaklar hakkında anlamlar çıkarma, gaipten haber verme.

f. (**kutlu fāl**) 3b/0068, 8b/0247

[=2]

fānī (Ar.) *sf.* Son bulucu, sonlu, ölümlü, kalımsız, baki olmayan.

f. 26a/0784

f.+**de** 37b/1176

f. **heves** 21b/0669

f.+**ye** 21b/0669

- [=4]
fārih (*Far.*) *sf.* Bolluk içinde, sıkıntısız.
 f.+e ol- 14b/0433
- [=1]
farḳ (*Ar.*) *i.* Ayırma, ayrılma, seçilme.
 f.+a (sāhil-i farḳ) 7a/0184
 f.+ı 30b/0929
- [=2]
farz (*Ar.*) *i.* İslam dininde Allah'ın emri olduğu kesin bir delille sabit olan, yapılması sevabı, özürsüz olarak terki büyük günahı, inkârı ise küfrü gerektiren itikadî, amelî, ahlakî yükümlülük.
 f. ol- 32a/0995
- [=1]
fasıḳān (*Ar.*) *i.* Allah'ın emirlerini tanımayanlar, sapkınlar, günah işleyenler fesatçılar, kötülük edenler.
 f. u 'āşiyān 9a/0262
- [=1]
faşl (*Ar.*) *i.* Bölüm, kısım.
 f.+ını 6b/0157
- [=1]
Fāṭıma (*Ar.*) *i.* Hz. Peygamber'in ilk zevceleri Hz. Hatice'den dünyaya gelen, dört kızının en küçüğüdür.
 F. 17b/0533
- [=1]
Fātiḥa (*Ar.*) *i.* Kur'an-ı Kerim'in İlk suresinin adı, elham.
 f. 4a/0091, 4a/0092
 f.+yla 3b/0076, 38a/1181
- [=4]
fazl (*Ar.*) *sf.* 1. İyilik, fazilet, erdem, lutuf.
 f.-ı leyl 10a/0286
 f.+ma (naḳd-i fazl) 10a/0289
 f.+uñ 2a/0016
 f.+uñdan (ḥān-ı fazl) 1b/0011
- [=3]
fedā (*Ar.*) *i.* Gözden çıkarma, uğruna verme.
 f. 7b/0212, 8b/0237, 27a/0821, 33b/1036
 f.+dur 12b/0372
 f. ol- 3b/0064, 33b/1036
- [=7]
fehm (*Ar.*) *i.* Anlama, anlayış.
 f.+ince 32a/0994
 f.+ine 17b/0531
 f. it- 2a/0027, 4a/0094, 23a/0714, 32a/0987
- [=6]
felāḥ (*Ar.*) *i.* Kurtuluş, selamet, onma.
 f. bul- 20a/0627
- [=1]
felek (*Ar.*) *i.* Gökyüzü, sema.
 f. 7a/0196, 10a/0284
 f. (ehl-i felek) 26b/0806

- f. (nüḥ felek)** 21a/0653
f.+ler 28b/0865
 [=5]
fernā (Ar.) *i.* Yok olma, yokluk, geçip gitme.
f. bul- 25b/0775
 [=1]
ferāġ (Ar.) *i.* Vazgeçme, bırakıp terketme.
f.eyle- 8b/0244
f. it- 25b/0774
 [=2]
ferd (Ar.) *i.* Tek, yalnız olan şey, çift olmayan, eşi bulunmayan.
f.-i kird-gār 7a/0186
 [=1]
ferdā (Far.) *i.* Ahiret, öbür dünya, kıyamet.
f. (rūz-ı ferdā) 12a/0357, 21b/0673
 [=2]
ferhān (Ar.) *sf.* Sevinçli, neşeli.
f.-ıdı 5a/0118
f. ol- 31a/0958
 [=2]
fermān (Far.) *i.* Emir, buyruk.
f.+ı 23b/0735
 [=1]
ferş (Ar.) *i.* Yeryüzü.
f. 4a/0093, 26b/0803, 30a/0922
 [=3]
feryād (Far.) *i.* Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırma, haykırış, çığlık.
f.+ını 25a/0763
 [=1]
-feşān (Far.) *sf.* Saçan, saçıcı, serpen.
f. (gevher-feşān ol-) 3b/0075
 [=1]
fetā (Ar.) *i.* Genç, yiğit, mert kimse, delikanlı.
f. (ḥayru'l-fetā) 17a/0523
 [=1]
feth (Ar.) *i.* Açma, açılma.
f.-i bāb 6b/0158
f.-i bāb bul- 30b/0931
f. it- 19a/0579, 28b/0864
f. ol- 3b/0071, 11b/0343, 28b/0874, 32a/0984
 [=8]
fettāḥ (Ar.) *sf.* Kullarının kapalı işlerini açan Cenab-ı Hak.
f.-ı ġayb 19a/0579
f. ol- 4a/0098
 [=2]
fevc (Ar.) *i.* Bölük, takım, cemaat.
f. (fevc fevc) 2b/0039
 [=1]
fevk (Ar.) *i.* Üst, üst taraf, yukarı.
f.-i nūn (fevk-i nūn) 1b/0003

- f. u taht** 17b/0536, 28b/0862
f. u taht u küh u gāh 6b/0166
 [=4]
fevkānī (Ar.) *sf.* Üstte olan, yukarıda bulunan.
f. 23b/0732
 [=1]
fevt (Ar.) *i.* Bir daha ele geçmemek üzere, kaybetme, elden çıkarma, kaçırma.
f.-i cān 20b/0636
f. ol- 37a/1144
 [=2]
feyz (Ar.) *i.* İlim, irfân.
f.-i ilāh 18b/0570
f.+inden (lem‘ a-ı feyz) 28a/0847
f.+ünden (bāb-ı feyz) 1b/0012
 [=3]
fezā (Ar.) *i.* Ucu bucağı bulunmayan boşluk, dünyanın sonsuz olan genişliği.
f.+dan 13a/0382
 [=1]
fisk (Ar.) *i.* Hak yolundan veya hak yoldan çıkma, Allah’a karşı isyan etme.
f. ehli 9b/0270, 20a/0627
f.-ıla 2a/0023
 [=3]
fiṭrat (Ar.) *i.* Yardılış, tabiat, mizaç, huy.
f.-ı İslām 27b/0837
 [=1]
fi‘l-hakīka (Ar.) *zf.* Hakikatte, hakikaten, gerçekten, doğrusu.
f. 16a/0487
 [=1]
fi‘āl (Ar.) *i.* İşler, kârlar, ameller.
f. (bed fi‘āl) 35a/1085
 [=1]
figān (Far.) *i.* Izdırap ile bağırıp çağırma, inleme.
f. it- 35a/1091
 [=1]
fikr (Ar.) *i.* Fikir, düşünce.
f.+i 31a/0961
 [=1]
fikret (Ar.) *i.* Düşünme, düşünce, fikir.
f.+de (taht-ı fikret) 18b/0573
f.-i nūr ol- 20b/0636
 [=2]
fi‘l (Ar.) *i.* İş, kâr, amel.
f.-ile (kavl u fi‘l) 30a/0918
f.+ün 1b/0008
f.+üne 1b/0008
 [=3]
fi‘l-hāl (Ar.) *zf.* O anda, hemen, şimdi.
f. 5a/0122
 [=1]
firdevs (Ar.) *i.* Cennet.

- f.-i a‘lā** 2a/0017, 26a/0781
[=2]
- fuhūm** (Ar.) *i.* Düşünceler, fikirler.
f. (ḳadrü’l-fuhūm) 32a/0989
[=1]
- furşat** (Ar.) *i.* Uygun zaman, elverişli durum, faydalanma sırası, elden kaçırılmayacak vakit, hâl ve münasebet.
f. 14b/0440
[=1]
- fuşûl** (Ar.) *i.* Fasıl’ın çoğulu.
f. 2a/0030
[=1]
- fuzûl** (Ar.) *sf.* Lüzumsuz fazla şey veya söz.
f. 19a/0584, 21b/0663
f. ol- 3a/0053, 31a/0953
[=4]
- fûlân** (Ar.) *i.* Herhangi bir şahıs, biri, belirsiz bir şey, filân.
f. (ez-râh-ı fûlan) 16b/0509
[=1]
- fûlk** (Ar.) *i.* Gemi.
f.+ine (miḥnet fûlki) 21b/0674
f.+ini (miḥnet fûlki) 21b/0675
[=2]
- fûrḳat** (Ar.) *i.* Ayrılık, ayrılış, firâk.
f.+ımdan 35a/1091
[=1]
- fütûḥ** (Ar.) *i.* Açma, açılma, ferahlanma, gönül ferahlığı.
f. bul- 26b/0805
[=1]
- fütûr** (Ar.) *i.* Keder, ümitsizlik.
f. bul- 13a/0379
[=1]
- füzûn** (Far.) *sf.* Çok fazla.
f. eyle- 38a/1187
[=1]
- ġāfil** (Ar.) *sf.* Hak’tan habersiz (kimse).
ġ.+lere 4b/0103
[=1]
- ġafır** (Ar.) *sf.* “Kaplayan, örten” anlamında olup “etrafı kaplayan halk, büyük insan kalabalığı” manasına gelen “**cemm-i ġafır**” söyleyişinde geçer.
ġ. (cemm-i ġafır) 12b/0365
[=1]
- ġaflet** (Ar.) *i.* Hak’tan habersizlik, kalbin Hak’tan gafil olması, O’nun zikrinden mahrum kalması.
ġ. 24b/0751
ġ. ehli 20a/0623
[=2]
- gāh** (Far.) *e.* Zaman bildiren edat.
g. 19a/0587, 26b/0796
g. (fevḳ u taḥt u kūh u gāh) 6b/0166

- [=3]
gāh-gāh (*Far.*) *zf.* Zaman zaman, Vakit vakit.
 g. 18a/0548
- [=1]
gāhi (*Far.*) *zf.* Bazan, arasıra.
 g. 15b/0470, 19a/0588, 19a/0588, 19a/0588, 26b/0797
- [=5]
gālib (*Ar.*) *sf.* Galebe eden, galebe çalan, üstün gelen, yenen.
 ğ. 12b/0373
 ğ. ol- 8a/0230, 11b/0348, 17b/0541, 18b/0563
- [=5]
ġam (< *Ar. ġamm*) *i.* Keder, tasa, kaygı, dert.
 ğ. (hemm ü ġam düş-) 13a/0385
 ğ. (ne ġam) 5b/0139
 ğ.+a düş- 10b/0299
 ğ.+dan (ebr-i ġam) 10b/0298
 ğ.+ı 7b/0213
 ğ.-ı şematāt-ı ‘idā 26b/0794
 ğ.-ı ‘uqbā 5a/0123
 ğ.-ıla 20a/0622
 ğ.+ından 8b/0244, 26b/0796
 ğ. tut- 5a/0117, 33b/1035
 ğ. yi- 37a/1144
- [=13]
ġam-ġār (*Ar. Far.*) *birl. sf.* Gam yiyen, kederlenen, tasarlanan.
 ğ. 5a/0136
- [=1]
ġamġin (*Ar. Far.*) *birl. sf.* Kederli, tasalı, hüznü.
 ğ. 20a/0622
- [=1]
ġamlan- (*Ar.*) *f.* Tasalanmak, dertlenmek, hüznülenmek.
 ğ.-up 26a/0793
- [=1]
ġamlı *sf.* Gam çeken, üzüntülü, üzgün, kederli.
 ğ.+lar 5a/0118
- [=1]
ġamlu *bkz.* ġamlı.
 ğ.+lar 33b/1041
- [=1]
ġammī (*Ar.*) *i.* Gam sahibi.
 ğ.+ler 8b/0244
- [=1]
ġanī (*Ar.*) . 1.*i.* Hiç bir şeye hiç bir kimseye muhtaç olmayan, kullarının bütün ihtiyacını karşılayan mutlak zengin” anlamında esma-i hüsnadan (Allah’ın adlarından biri)dir. 1b/0010, 2a/0015, 12a/0356, 23a/0724, 33a/1028, 33b/1032
 2.*sf.* Zengin, varlıklı. 13b/0408,
 ğ. 2a/0015, 12a/0356, 13b/0408, 23a/0724, 33a/1028, 33b/1032
 ğ. (rabb-ı ġanī) 31b/0963
 ğ.+sin 1b/0010
- [=8]

ġānimīn (Ar.) *sf.* Ganimet elde etmiş.

ġ. 14b/0441

[=1]

ġaraż Hedef, gaye, maksat, meyil, istek.

ġ.+la 14a/0421

[=1]

ġarb (Ar.) *i.* Güneşin battığı taraf, günbatısı, batı.

ġ.+a (şark u ġarb) 13a/0379

ġ.+da (şark u ġarb) 21a/0648, 21a/0656

ġ.+ı (şark u ġarb) 27b/0837

[=4]

ġark (Ar.) *i.* boğulma, boğma.

ġ. 16b/0496, 28b/0862

ġ.-ı nūr 28b/0872, 29a/0880

ġ. it- 25a/0758

ġ. ol- 12a/0350, 20b/0629, 28b/0875

[=8]

ġarra (Ar.) *sf.* Ak, parlak, güzel, gösterişli.

ġ.+sına (sünnet-i ġarrā) 10b/0304

[=1]

ġayb (Ar.) *i.* Gizli olan, göze görünmeyen şeyler.

ġ. (ebvāb-ı ġayb) 33a/1027

ġ. (fettāh-ı ġayb) 19a/0579

ġ. (ilhām-ı ġayb ol-) 3a/0050

ġ. (vehhāb-ı ġayb) 33a/1027

ġ.+dan (sırr-ı ġayb) 26a/0780

[=5]

ġaybet (Ar.) *i.* Bir kimsenin arkasından aleyhinde bulunma, duyacağı zaman üzüleceği bir sözü arkasından söyleme, çekiştirme.

ġ.+le 30a/0924

[=1]

ġāyet (Ar.) *zf.* Çok, fazla, son derece.

ġ. 9a/0249, 13b/0398, 18b/0569

[=3]

ġayr (Ar.) *i.* 1. Başka bir kimse, başkası. 27a/0814, 33b/1035

2. Masiva. 6b/0182, 18a/0545

ġ.+a 18a/0545

ġ.-ı mümkünāt 6b/0182

ġ.-ı mürsel 27a/0814

ġ.+ı'l ümem 33b/1035

[=4]

ġayret (Ar.) *i.* Çalışma, çabalama.

ġ. 12b/0375

ġ.+den 34a/1049

ġ.-durur 18a/0552

ġ.+i 18b/0563

ġ.-ile 12b/0367

ġ.+üñ 35b/1108

[=6]

ġayrı (Ar.) *sf.* Başka.

- ğ.+lara 14b/0444
ğ.+ya 18a/0547
[=2]
ğazā (Ar.) *i.* İslâm dini uğruna yapılan savaş, cihat.
ğ. (ehl-i **ğazā**) 21a/0656
ğ. (kār-ı **ğazā**) 37a/1144
ğ.+da 37a/1154
ğ. eyle- 36a/1120
ğ. it- 10a/0293, 36a/1112, 37a/1148
ğ.-yı **bedr** 36b/1140
[=8]
gazablu *sf.* Öfkeli, kızgın, hiddetli.
ğ. ol- 31a/0953
[=1]
gāzi (Ar.) *i.* Gaza eden, İslam dini ve vatan uğruna elde silah düşmanla savaşan, gazadan şehit olmadan dönen kimse.
ğ. 37a/1150
ğ.+ler 2b/0033
ğ.+nüñ 37a/1149, 37a/1154
[=4]
geç-geçişsiz *f.* 1. Bir yeri hizasını aşıp o yeri geride bırakmak. 23b/0733, 29b/0903
3. Belli bir zaman içinde var olmak, görünüp kaybolmak, kendini göstermek, gelip geçmek. 2b/0041
4. “Artık yapılması yaşanması elden gitti” anlamında kullanılır. 14b/0440,
5. Yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşamak. 35b/1100, 38b/1193
g.-di 14b/0440, 23b/0733
g.-e 38b/1193
g.-em 29b/0903
g.-erdi 2b/0041
g.-üp 35b/1100
[=6]
dilden geç- 2b/0041
[=1]
gedā (Far.) *i.* Dilenci, fakir.
g. 5a/0130, 34a/1055
g. (şah u **gedā**) 1b/0012
g. ol- 22b/0706
g.+ya 20a/0623
[=5]
geh (Far.) *zf.* Bazı, arasıra.
g. 19a/0587, 19a/0587, 24a/0744
[=3]
gehī (Far.) *zf.* Bazen, arasıra.
g. 19a/0587, 19a/0588, 24a/0744
[=3]
gel- *Geçişsiz f.* 1. Katılmak, girmek, iştirak veya intisap etmek. 4a/0089, 4a/0089, 4a/0090, 4b/0112, 6b/0150, 6b/0156, 6b/0156, 7a/0194, 7a/0194, 10b/0312, 12b/0376, 15a/0457, 18b/0562, 18b/0568, 18b/0568, 19a/0591, 19a/0591, 20b/0639, 21a/0654, 21b/0678, 24b/0746, 24b/0750, 25b/0767, 29b/0894, 30a/0927, 35a/1083, 35b/1107, 36b/1134, 38a/1177

- 2.... Hâline erişmek, varmak, vâsıl olmak. 3a/0049, 3b/0070, 4a/0083, 5a/0126, 19b/0599
3. (Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesafe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak. 8a/0226, 11b/0343, 12a/0351, 13b/0399, 14a/0421, 15b/0464, 15b/0474, 18a/0553, 18b/0567, 21b/0668, 27a/0817, 27a/0819, 27a/0826, 27b/0832, 29a/0889, 30a/0920, 30a/0921, 32b/1004, 34a/1059, 34b/1073, 34b/1074
- 4.Varmak, ulaşmak, erişmek, vasıl olmak. 9b/0279, 19a/0587, 27a/0817, 27a/0819, 27a/0825,
5. Doğmak, yaşamak , dünyaya gelmek. 7b/0201, 7b/0201, 11a/0319, 11b/0340, 11b/0347, 11b/0347, 13b/0406, 16b/0509, 19b/0608, 20b/0630, 21a/0646, 23b/0729, 23b/0735, 24a/0744
6. (Bir maksatla) bir yere uğramak, ziyaret etmek. 1b/0013,4b/115, 5a/0118, 5a/0122, 5a/0135, 6b/0175, 6b/0178, 8b/0235, 16a/0482, 16a/0491, 16a/0493, 26b/0804, 27a/0822, 27b/0841, 27b/0842, 33a/1020, 34b/1070, 34b/1070, 36a/1113, 36b/1132, 37a/1150, 37a/1155
7. Doğmak, neşet etmek, hasıl olmak. 4a/0094, 5b/0139, 15a/0461, 15a/0461, 18a/0556, 20b/0640, 21b/0674, 31a/0957, 33b/1032, 36a/1114, 36b/1142
8. Bulunduğu yerden ayrılıp geri dönmek, avdet etmek. 14b/0441, 15b/0473, 17a/0525, 18a/0547
- g.-!** 4b/0112, 6b/0150, 7a/0194, 18b/0567, 18b/0568, 18b/0568, 19a/0591, 19a/0591, 20b/0639, 21a/0654, 21b/0668, 21b/0678, 24b/0746, 24b/0750, 25b/0767, 29a/0889, 29b/0894, 30a/0920, 30a/0920, 30a/0921, 34b/1074, 35a/1083, 35b/1107, 33a/1013, 36b/1134, 38a/1177
- g.-di** 3a/0049, 4a/0089, 4a/0089, 6b/0156, 6b/0156, 9b/0279, 10b/0312, 11b/0343, 12a/0351, 12b/0376, 13b/0399, 13b/0406, 15a/0457, 15b/0464, 15b/0474, 18a/0553, 18b/0562, 19a/0587, 19b/0608, 20b/0630, 21a/0646, 23b/0729, 23b/0735, 27a/0817, 27a/0819, 27a/0820, 27a/0825, 27a/0826, 27b/0832, 33a/1020, 33b/1032, 34a/1059, 34b/1070, 36a/1113, 36a/1114, 36b/1132, 36b/1142, 37a/1150, 37a/1155
- g.-dikçe** 7a/0194
- g.-diler** 14a/0421, 14b/0441, 15b/0473, 16a/0482, 16a/0491, 16a/0493, 17a/0525, 27a/0822, 27b/0841, 27b/0842
- g.-düküm (geldüğüm)** 32b/1004
- g.-düm** 3b/0070, 8b/0235, 20b/0640, 33a/1013, 34b/1070
- g.-dün** 21b/0674
- g.-e** 4a/0083, 6b/0175, 7b/0201, 7b/0201, 11b/0347
- g.-em** 8a/0226
- g.-en** 4a/0094, 5a/0118
- g.-esin** 30a/0927
- g.-iser** 16b/0509
- g.-meden** 11a/0319
- g.-medin** 11b/0347
- g.-mege** 18a/0556
- g.-mesine** 11b/0340
- g.-mesün** 15a/0461
- g.-meye** 5a/0126, 19b/0599
- g.-mezdi** 18a/0547
- g.-se** 4a/0090, 5a/0135, 5b/0139, 31a/0957
- g.-seler** 1b/0013, 5a/0122

g.-sün 15a/0461, 26b/0804, 34b/1073

g.-üp 24a/0744

g.-üpsin 6b/0178

g.-ürse 4b/0115

[=112]

belā gel- 31a/0957

dile gel- 3a/0049, 36a/1114

halel gel- 15a/0461

kendüme gel- 3b/0070

meydāna gel- 20b/0630

tiz gel- 8a/0226

vecd-i şevke gel- 4a/0083

[=8]

gelin *i.* Bir kimsenin oğlunun karısı.

g.+i 9a/0248

[=1]

ger (*Far.*) *e.* Eğer edatının kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.

g. 2a/0017, 2a/0018, 2a/0028, 3a/0053, 3a/0054, 3a/0055, 3a/0056, 3b/0078, 4a/0092, 4a/0093, 4b/0106, 4b/0112, 5a/0126, 5a/0131, 5a/0135, 5b/0142, 8a/0225, 8a/0226, 10b/0308, 13b/0402, 13b/0408, 18a/0548, 18b/0570, 19b/0605, 20a/0620, 20a/0621, 20a/0621, 20a/0623, 20a/0624, 21a/0654, 21b/0663, 21b/0666, 22a/0679, 22a/0681, 22a/0689, 22a/0693, 22b/0697, 22b/0711, 22b/0712, 23a/0714, 23b/0730, 23b/0735, 25b/0774, 27b/0829, 27b/0830, 27b/0831, 27b/0838, 29b/0903, 31a/0957, 32a/0979, 32a/0980, 32a/0982, 33b/1039, 33b/1043, 34b/1061, 36b/1135, 36b/1137

[=57]

gerçi (*Far.*) *zf.* 1. Aslına bakılırsa aslında. 4a/0089, 14a/0426, 18a/0550, 18b/0562, 30a/0925, 30b/0935

2. (Şart anlamı taşıyan kelimelerde) Her ne kadar, ...ise de. 3a/0047, 9a/0263, 16a/0487, 16b/0499, 19a/0578, 21b/0662, 23a/0713

g. 3a/0047, 4a/0089, 9a/0263, 14a/0426, 16a/0487, 16b/0499, 18a/0550, 18b/0562, 19a/0578, 21b/0662, 23a/0713, 30a/0925, 30b/0935

[=13]

gerdān *i.* Vücudun omuzlarla baş arasında kalan kısmı.

g.+ına 22a/0683

[=1]

gerden-keşān (*Far.*) *birl.sf.* İnatçılar, kibirliler.

g. 11b/336

[=1]

getür- *oldurgan ve geçişli f.* 1. (Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek. 5a/0131, 26b/0808

2. (Bir kimse) Bir hâl konu olmak, o hâl onun üzerinde hâkim olmak. 34b/1071

g.-em 34b/1071

g.-mişem 26b/0808

g.-se 5a/0131

[=3]

gevher (*Far.*) *i.* Cevher, mücevher.

g. feşān ol- 3b/0075

[=1]

gey (key) *zf.* Çok, pek, gayet, pek çok.

- g. 2a/0018
[=1]
ğidā (*Ar.*) *i.* İnsanı besleyen şeyler, besi.
ğ. **idin-** 22a/0680
[=1]
ğıl (< *Ar. ғыл*) *i.* Gizli kin ve garez, düşmanlık.
ğ. u **ğış** 5b/0140
[=1]
ğılmān (*Ar.*) *i.* Cennette hizmet eden delikanlılar.
ğ. (**hūr u ğılmān**) 30a/0913, 38b/1194
ğ.+ı (**hūr u ğılmān**) 24a/0739
[=3]
ğınā (*Ar.*) *i.* Zenginlik, bolluk.
ğ. **bul-** 30a/0922
ğ. **vir-** 24a/0738
[=2]
ğış (< *Ar. ғыш*) *i.* Aldatma, hile, hilekârlık.
ğ.+dan (**ğıll u ğış**) 5b/0140
[=1]
gibi *e.* Benzerlik bildirir; benzer, benzeyen.
g. 2b/0033, 2b/0035, 2b/0037, 18b/0572, 18b/0572, 21a/0651, 21a/0651, 21b/0678, 29a/0889
[=9]
gice *i.* Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.
g. 5b/0149, 11a/0320, 11a/0323, 11a/0324, 11a/0325, 11b/0338, 12a/0361, 12a/0362, 12b/0378, 13a/0380, 13a/0382, 13a/0387, 16a/0481, 26b/0795, 28b/0871, 32a/0989, 32a/0990, 32a/0991, 32a/0991, 32b/1012, 33a/1025, 33a/1026, 37a/1158
g.+de 32b/0996, 32b/1008
g. **eyle-** 31a/0946
g.+ler 21b/0662
g.+ñi 31a/0946
[=28]
giç- *geçişsiz f.* Vaz geçmek.
g.-ersüñ 22b/0712
[=1]
g. **varlığından giç-**
[=1]
gile (*Far.*) *i.* Şikâyet, yanıp yakılma.
g. **it-** 22a/0679, 36a/1117, 36b/1142
[=3]
gir- *geçişsiz f.* 1. (Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak. 4b/0108, 14b/0441, 27a/0823, 27b/0840, 28b/0864, 28b/0874
2. İçinde yer almak, dahil olmak. 10b/0304, 14b/0432, 21b/0674, 21b/0678
3. Geçmek, gelmek, intikal etmek. 3b/0073, 20a/0620, 20a/0622, 36a/1117
g.-! 10b/0304, 21b/0678
g.-di 3b/0073, 14b/0432, 28b/0874
g.-diler 14b/0441, 27a/0823, 28b/0864
g.-dün 4b/0108, 21b/0674
g.-mişdi 36a/1117

- g.-se** 20a/0620, 20a/0622
g.-ür 27b/0840
 [=14]
- girçek** *sıf.* İnkâr edilmeyecek şekilde var olan, var olmuş bulunan, hakikî.
g. 33a/1018
g.+dür 33a/1014
 [=2]
- girdāb** (*Far.*) *i.* Tehlikeli yer.
g. +a sal- 21b/0675
 [=1]
- girü** 1.*i.* (Bir yerin veya şeyin ön kabul edilen kısmına göre) Arkada bulunan taraf, arka taraf.
 2. *zf.* Arkaya doğru. 10a/0291, 11b/0343, 17a/0525, 37a/1157, 15a/0450
 3. *zf.* Yine, tekrar. 27a/0819, 37b/1168, 37a/1146
 4. *e.* -den sonra. 28a/0854
 5. Arkada bulunan. 14a/0420, 14a/0420
g. 10a/0291, 11b/0343, 27a/0819, 28a/0854
g. dönder- 17a/0525
g. git- 37a/1157
g. ilt- 15a/0450
g. kal- 14a/0420, 14a/0420
g. kalk- 37b/1168
g. ko- 37a/1146
 [=11]
- giryān** (*Far.*) *i.* Ağlayan.
g.-idi 18a/0546
g. it- 2a/0026
g. ol- 30a/0921
 [=3]
- girye** (*Far.*) *i.* Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
g.+yle 35b/1093
 [=1]
- git-** *geçişsiz f.* 1. Yok olmak, eser kalmamak. 3a/0061, 5a/0123, 7a/0195, 7b/0213, 8a/0223, 8b/0238, 8b/0240, 18a/0556, 19a/0578, 21a/0654, 34b/1061
 2. (Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesafe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azimet etmek. 5b/0148, 16b/0504, 16b/050427a/0815, 30b/0934, 34b/1066, 35a/1078, 35b/1106, 37a/1157
 3. *Mec.* Ölmek. 8a/0225, 16a/0486
 4. Yönelmek, meyletmek, rağbet etmek. 20b/0637, 28a/0860, 37b/1160
 5. Bir yere belli bir sıfat veya görevle varmak. 5b/0139, 15a/0459, 23b/0734, 23b/0734, 26b/0808, 27a/0817
 6. Uzaklaşmak veya ayrılmak. 16a/0492, 21a/0650, 36a/1125
g.-di 7b/0213, 8a/0223, 8b/0240, 16a/0486, 18a/0556, 21a/0650, 34b/1066, 35a/1078, 35b/1106, 37a/1157
g.-diler 16a/0492, 20b/0637, 27a/0815
g.-dügi 37b/1160
g.-e (gide) 15a/0461, 28b/0863
g.-elüm (gidelüm) 16b/0504
g.-er (gider) 28a/0860, 34b/1061

g.-erdi (giderdi) 5b/0139, 23b/0734

g.-erken (giderken) 27a/0817

g.-erüm (giderüm) 36a/1125

g.-me 30b/0934

g.-medi 5a/0123, 19a/0578

g.-mek 8a/0225, 16b/0504

g.-meke (gitmege) 26b/0808

g.-mez-idi 5b/0148

g.-miş 8b/0238

g.-se 23b/0734

g.-sün 7a/0195, 15a/0459, 21a/0654

g.-ti 3a/0061

[=36]

baş git- 8a/0225

girü git- 37a/1157

tiz git- 5b/0139

[=3]

giy- geçişli f. (Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

g.-er-idi 5a/0137

g.-erdi 5b/0145

g.-mezdi 5b/0146

g.-mişken 24a/0738

[=4]

gizli sf. Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve aşikâr olmayan.

g. 30a/0912

[=1]

ğonca (Far.) i. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.

ğ.+dan 3b/0069

ğ.+nuñ (nev ğonca) 11a/0316

ğ.+sı (nübüvvet ğoncası) 9a/0254

ğ.+sından 4a/0082

[=4]

ğonce bkz. ğonca

g.+ye (tāze ğonce) 15a/0453

[=1]

göç- geçişsiz f. Bulunduğu yerden ayrılp yerleşmek üzere başka yere gitmek.

g.-di 7b/0211, 7b/0212, 20b/0633

[=3]

göçmelü i. Bulunduğu yerden ayrılp yerleşmek üzere başka yere gitmek.

g. ol- 32a/0982

[=1]

gök i. Yeryüzünün üstünü kaplayan kubbe biçimindeki mavi boşluk, sema.

g. 1b/0005, 9a/0259, 10b/0298

g. (yir ü gök) 5a/0127, 7b/0200, 9b/0276

g.+de 29a/0879

g.+de (yirde gökde) 1b/0001

g.+deki 9a/0253

g.+e (göge) 28b/0873, 29a/0878

g.+inde (göginde) 28b/0868

g.+ine (gögine) 28b/0864, 28b/0866
g.+ler 9a/0258
g.+lere 11a/0323, 13a/0388, 33a/1013
g.+leri 32b/1012
g.+lerüñ 32a/0984
[=20]

gönder- *oldurğan f. 1.* Gitmesini sağlamak, yollamak.

g.-em 18b/0574
g.-üp 16a/0485, 17b/0529
[=3]

göñül i. İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevî yönü, yürek, dil.

g.+i (göñli) 5b/0140, 5b/0147, 31b/0966, 31b/0973, 31b/0978
g.+i alçaq ol- 31b/0966
g.+ine (göñline) 17b/0541
g.+ine (göñline düş-) 17b/0539
g.+ini (göñlini) 17b/0540, 18a/0545
g.+üm (göñlüm) 24b/0750
[=11]

gör- *geçişli f. 1.* (Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak,

hissetmek. 5a/0118, 8b/0244, 8b/0245, 11b/0337, 12b/0366, 12b/0367, 15b/0469, 16a/0484, 17a/0518, 20a/0621, 20a/0625, 20b/0630, 20b/0632, 23a/0719, 23a/0720, 23a/0727, 24b/0747, 24b/0747, 27a/0816, 28b/0867, 28b/0868, 28b/0875, 29a/0880, 29a/0881, 29a/0881, 29a/0882, 29a/0887, 29a/0887, 29b/0911, 30a/0912, 35b/1105, 32b/1007, 33a/1016, 33a/1020, 33b/1041, 34b/1067, 34b/1068, 35a/1079,
2. Anlamak, idrak etmek. 3a/0062, 7a/0195, 9a/0260, 10b/0306, 11a/0319, 16b/0502, 20a/0618, 22b/0709, 32b/1006, 33a/1022, 37a/1143, 37a/1155
3. (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahade etmek. 9b/0274, 12a/0355, 12b/0371, 15b/0477, 17a/0512, 21a/0648, 23b/0735, 26b/0798, 35a/1083
4. Karşılıklı gelip konuşmak, yanına gidip görüşmek. 8a/0220, 13b/0399, 35b/1105
5. Seyredilecek bir şeye gidip bakmak, seyretmek, temaşa etmek. 8a/0219, 8a/0222, 8a/0223, 8a/0229
6. ... ile karşılaşmak, (iyi durumlar için) erişmek, nail olmak, (kötü durumlar için) kendisine yapılmak, maruz kalmak, dūçar olmak. 1b/0013, 31b/0968
7. Birine açıktan bir şey vermek, ihsanda bulunmak. 16a/0489, 18b/0571, 33b/1031
8. ...olarak kabul etmek, şöyle veya böyle değerlendirmek. 15a/0447, 36b/1128
g.-! 7a/0195, 9a/0260, 10b/0306, 11a/0319, 16b/0502, 23b/0735, 26b/0798, 32b/1006, 35a/1083, 35b/1105, 37a/1143, 37a/1155
g.-di 8a/0219, 8a/0222, 8a/0223, 8a/0229, 12b/0371, 13b/0399, 15b/0477, 16a/0489, 17a/0512, 20a/0618, 28b/0868, 28b/0875, 29a/0880, 29a/0881, 29a/0881, 29a/0882, 29b/0911, 32b/1007, 33a/1020, 35a/1079, 36b/1128
g.-diler 12b/0366, 20b/0630, 20b/0632, 28b/0867
g.-dükde 1b/0013, 12b/0367, 33a/1022, 34b/1067, 34b/1068
g.-düm 12a/0355, 29a/0887, 30a/0912
g.-e 33b/1041
g.-em 35b/1105
g.-en 16a/0484
g.-enler 9b/0274

g.-esin 21a/0648
g.-eydi 8a/0220
g.-imez 17a/0518
g.-inür 23a/0719
g.-isersin 23a/0727
g.-medi 29a/0887, 33b/1031
g.-medüm 11b/0337
g.-mege 23a/0720
g.-memiş-durur 33a/1016
g.-mese 24b/0747
g.-meye 18b/0571
g.-mez 24b/0747, 31b/0968
g.-mez-iken 20a/0625
g.-se 5a/0118, 8b/0245, 15b/0469, 20a/0621, 27a/0816
g.-üñ 9a/0252, 17a/0519, 24a/0737
g.-üp 8b/0244
g.-ür 22b/0709
g.-ürlerdi 15a/0447
g.-ürüm 3a/0062
[=76]

‘ayān gör- 8a/0219, 20b/0630, 35b/1105

öñ gör- 15a/0447

zarār gör- 31b/0968

zür gör- 1b/0013

[=6]

göster- *oldurgan f. 1.* (Birinin) görmesini sağlamak. 18b/0572, 34a/1059

2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek. 5b/0134, 0219, 37b/1175

3. İşaret etmek. 36a/1116,

4. Etmek, yapmak. 5b/0134, 28b/0869,

g.-! 34a/1059

g.-di 8a/0219, 28b/0869, 36a/1116, 37b/1175

g.-em 18b/0572

g.-esin 34b/1071

g.-ürdi 5b/0134

[=8]

g. kıyām göster- 28b/0869

g. nişān göster- 8a/0219

[=2]

göz i. 1. İnsanda ve hayvanda görme organı. 2b/0037, 16a/0484, 23a/0720, 24b/0746, 29b/0911, 31b/0971, 31b/0973, 37a/1154, 37a/1156

2. *Mec.* Ele alış tarzı, görüş ,bakış açısı. 21a/0648, 24a/0745

g. 29b/0911, 31b/0971, 31b/0973

g.+den 16a/0484

g.+i 23a/0720, 37a/1154, 37a/1156

g.-ile (**ḥaḳīḳat gözi**) 24a/0745

g.-ile (**sūret gözi**) 24b/0746

g.+in yumdılar 2b/0037

g.+üñ 21a/0648

[=11]

gözet- *geçişli f.* Korumak, himaye etmek, siyanet etmek.

g.-! 23a/0727

g.-di 16a/0489

[=2]

gözle- *geçişli f. 1.* (Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle takip etmek. 17a/0518

2. Bir şeyin olmasını veya birinin gelmesini beklemek, intizar etmek. 3a/0056, 16b/0511, 29b/0896, 32a/0981

g.-! 3a/0056

g.-düm 17a/0518

g.-gil 29b/0896

g.-mezler 32a/0981

g.-rdi 16b/0511

[=5]

yolların gözle- 16b/0511

[=1]

gözlen- *edilgen f.* Göz gibi kabarcıklar oluşmak, köpürmek.

g.-nüp 14b/0430

ğubār (*Ar.*) *i.* Toz.

ğ. ir- 38a/1192

[=1]

ğulğul (*Ar.*) *i.* Gürültü, şamata; bağrışıp çağırma.

ğ.+leri 19a/0593

[=1]

ğulğule *bkz.* ğulğul

ğ. düş- 9b/0276, 28b/0866

[=2]

gūn (*Far.*) *sf.* Gidiş, tarz, sıfat.

g. (hiss-i gūn-i hālet) 3a/0061

[=1]

gūne (*Far.*) *i.* Türlü.

g. 30b/0940

[=1]

ğavr (*Ar.*) *i.* En dipteki yer, Dip.

ğ. it- 13a/0384

[=1]

ğurre (*Ar.*) *i.* Arabî ayın birinci gecesi ve günü.

ğ.+sinde 38a/1179

[=1]

ğusl (*Ar.*) *i.* yıkanma.

ğ. it- 26b/0810

[=1]

ğuşşa (*Ar.*) *i.* Gam, keder, hüzn, tasa.

ğ.+da 13a/0393

[=1]

gūş (*Far.*) *i.* Kulak.

g. eyle- 35b/1101

g.+uñı tut- 4a/0086

[=2]

güyende (*Far.*) *sf.* Söyleyen kimse, söyleyici.

- g.-i esrārı Hāk** 6b/0153
[=1]
gūyiyā (*Far.*) *zf.* Güya, sanki.
g. 16b/0497, 37b/1160
[=2]
gūftar (*Far.*) *i.* Söz, kelam.
g.-ı yār 16b/0505
[=1]
güher *bkz.* gevher.
g. 7a/0184
g.+dür 7a/0185
[=2]
gül (*Far.*) *i.* Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.
g. 4a/0089, 4a/0090, 17b/0543
g.+ler 19a/0592
g.+ün 19a/0593
[=5]
gül- āb (*Far.*) *birl. sf.* Gül suyu.
g. 4b/0110, 10b/0314, 19b/0599
[=3]
gül-zār (*Far.*) *birl.i.* Gül bahçesi, gül tarlası.
g. 6b/0174
g. (evşaf-ı gül-zār-ı habīb) 2b/0045
g.-ıdı 6b/0170
g.+ına 38a/1177, 3b/0081
[=5]
gül- geçişsiz f. Mutlu bir zaman geçirmek, mesut olmak.
g.-e 31a/0952, 33b/1041
g.-erken 22a/0693
g.-meye 34a/1052
[=4]
güleç *sf.* Devamlı gülümseyen, her zaman gülen, güler yüzlü.
g. yüzlü 5a/0117
[=1]
gülşen (*Far.*) *birl.i.* Gül bahçesi
g.-durur 19a/0592
g.+e 3a/0052, 4b/0108
g.+i 9a/0253
g.-i evşāf 3b/0073
g.-i sultān 19a/0591
g.-i vaşl 30a/0923
g.+ine (nübüvvet gülşeni) 2a/0029
[=8]
gümān (*Far.*) *i.* Zan, sanma, sezme.
g. 21a/0654, 33a/1014
g. (zann ü gūman) 26b/0802
g.+ı 19a/0591
g. tut- 36b/1126
[=5]
güm-rāhī (*Far.*) *birl i.* Doğru yoldan çıkmış olma, yolunu şaşırmış olma, sapıtma.

- g.** (‘ **abd-i güm-rāhī**) 25a/0763
[=1]
- gün** *i.*1. dünyanın kendi yörüngesi etrafında bir defa dönmesinden ibaret 24 saatlik zaman parçası. 5a/0127, 10a/0297, 13b/0407, 15a/0448, 16a/0482
2. Zaman, vakit. 15a/0458, 22a/0685, 26a/0791, 34b/1070, 35a/1091
3. Güneş. 9a/0253,
g. 15a/0458, 22a/0685, 26a/0791, 34b/1070, 35a/1091
g.+**de** 10a/0297, 15a/0448
g.+**den** 9a/0253, 13b/0407
g.+**den güne** 16a/0482
g.+**ler** 5a/0127
[=12]
- gün-be-gün** *birl. zf.* Gittikçe, günden güne, gün günden.
g. 8b/0246
[=1]
- gündüz** *i.* Güneşin doğuşu ve batışı arasındaki aydınlık zaman, gün.
g. **eyle-** 31a/0946
g. **ol-** 37b/1160
g.+**ün** 31a/0946, 31a/0947
[=4]
- güneş** *i.* Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü , bunlara ısı, ışık ve hayatın devamı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyaya en yakın yıldız, şems.
g. 4a/0093, 10a/0286
g.+**sin** 27a/0814
[=3]
- günüle-** *geçişli f.* Kıskanmak.
g.-**r-idi** 15b/0478
[=1]
- gürg** (*Far.*) *i.* Kurt.
g.+**e** 36b/1132
g.+**i** (**mā-cerā-yı gürg**) 36b/1130
g.-**i hunīn** 36b/1139
g.+**le** 36b/1136
[=4]
- güt-** *geçişli f.* (Bir veya bir çok hayvanı) Önüne katıp sürmek ve otlatmak.
g.-**er** (**güder**) 36a/1125
g.-**erdi** (**güderdi**) 36a/1111
[=2]
- güvā** (*Far.*) *sf.* Şahit, tanık, delil.
g. 37b/1162
[=1]
- güyān** (*Far.*) *sf.* Söyleyen, söyleyici, konuşan.
g. (**heves-güyān-ı yunānī**) 23b/0728
[=1]
- güzel** *sf.* Göze, kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil.
g.+**di** 8b/0236
[=1]
- güzīn** (*Far.*) *sf.* Seçen, seçilmiş, seçkin, beğenilmiş.
g. 15b/0471, 34b/1062, 36b/1141

g. (sādāt-ı güzîn) 17b/0534

g. (şuḥb-ı güzîn) 20b/0632

g. (şāh-ı güzîn) 35b/1095

[=6]

haber (Ar.) *i.* Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dair orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz.

h. 7b/0215, 11a/0321, 17a/0520, 18b/0575, 26a/0781, 33a/1018, 33b/1042, 34a/1060

h.+den 10b/0299

h.+den (şīrīn haber) 11a/0315

h.+ler 13b/0404

h.+lerden 10b/0302

h. vir- 18a/0554, 33a/1017

[=14]

habīb (Ar.) *i.* Sevgili, Hz. Muhammed.

h. 16a/0488, 30b/0940

h. (būy-ı habīb) 3b/0069

h. (evşāf-ı gül-zār-ı habīb) 2b/0045

h.+e 3b/0079, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 10b/0309, 12a/0352, 17a/0528, 18b/0566, 19b/0606, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0716, 27b/0839, 30b/0938

h.-i Hāk 27b/0843

h.+ine 26b/0798

h.+üm 10a/0287, 10b/0300, 30a/0920, 32a/0993, 32b/1002, 33b/1035

h.+ümdür (nūr-ı habīb) 7b/0206

h.+üme 10a/0282

h.+üñ 20b/0637, 23a/0717, 33b/1038, 35a/1092, 36b/1128, 37a/1148, 38a/1185, 38b/1195

[=36]

habībā ünl. Hz. Muhammed'e seslenme sözü.

h. 24b/0750

[=1]

habībullah (Ar.) *i.* Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed.

h. 28b/0872

[=1]

habīr (Ar.) *sf.* 1. Haberi olan, haberli, haberdâr, vakıf. 16b/0507

2. *i.* "Her şeyden haberdar olan anlamında" esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden) dır. 6b/0171

h. 6b/0171, 16b/0507

[=2]

habl (Ar.) *i. mec.* Bağ.

h.-i teslīm 22a/0683

[=1]

hac (< Ar. *hacc*) *i.* İslam dininde şer'an zengin sayılan her müslümanın ömründe bir defa kurban bayramı günlerinde belli usullere göre Kabe'yi ziyaret etmesi şeklindeki farz ibadet.

h. için 21a/0657

[=1]

hacât (Ar.) *i.* İstekler, dilekler.

h. ('arz-ı hacât it-) 32a/0980

[=1]

hâce (Far.) *i.* Hoca.

- h.** 6b/0178
h.+m 22b/0712
h.+si 6b/0175
 [=3]
haclet (*Ar.*) *i.* Utanma, şaşırma.
h. ābı 19b/0600
h.+inden 9b/0272
 [=2]
had (< *hadd Ar.*) *i.* Sınır.
h.-i imkân 23b/0733
 [=1]
Hadice (*Ar.*) *ö.i.* Hz. Muhammed'in ilk eşi.
H. 16a/0491, 17a/0528, 17b/0529
 [=3]
hādīm (*Ar.*) *sf.* Hizmet eden, yarayan.
h.+i ol- 15a/0454
h. ol- 11b/0342, 22a/0686, 22b/0696
 [=4]
hādīs (*Ar.*) *i.* Hz. Muhammed'in sözleri, davranışları ve başkalarının yaptığı kendisi tarafından tasvip edilen hareketleri.
h. (sultān-ı hādīs-i sinn) 16b/0502
h.+i 21a/0654
 [=2]
hafta (*Far.*) *i.* Birbiri arkasına gelen yedi günden ibaret zaman bölümü.
h.+lar 18a/0547
 [=1]
hā'il (*Ar.*) *i.* İki şey arasında veya bir şey önünde perde olan, mâni olan, arayı kapayan, engel.
h. ol- 25b/0771
 [=1]
ha'imūn (*Ar.*) *sf.* Şaşkın.
h. 12b/0377
 [=1]
hain (*Ar.*) *i.* Hiyanet eden, nankörlük eden.
h.+di 19b/0611
h.+i 31b/0975
 [=2]
Hak I. (< *Ar. hak*) *i.* 1. Doğru, gerçek. 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 11b/0342, 18b/0565, 19b/0605, 21b/0666, 25a/0755, 31a/0954
 2. Allah. 5b/0143, 6b/0153, 6b/0153, 7b/0204, 7b/0206, 8a/0221, 11b/0342, 9b/0268, 15b/0471, 16a/0487, 18b/0565, 19b/0610, 20a/0616, 20b/0644, 21a/0653, 21b/0664, 22b/0709, 22b/0709, 22b/0709, 22b/0709, 25b/0776, 26a/0779, 26a/0789, 26b/0799, 27b/0832, 27b/0843, 28a/0859, 28b/0869, 30b/0929, 30b/0930, 31a/0956, 31a/0958, 33a/1026, 34a/1057, 34b/1063, 36b/1135, 37b/1162
 3. Bir kimseye sarfedilen ve ancak ona layık olmakla ödenebilecek büyük emek ve gayret [Bu anlamda isim tamlamasının ikinci ögesi olarak kullanılır]. 25b/0766
H. 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 5b/0143, 6b/0153, 7b/0206, 9b/0268, 10b/0308, 11b/0342, 15b/0471, 16a/0487, 18b/0565, 19b/0605, 21a/0653, 21b/0666,

22b/0709, 22b/0709, 22b/0709, 22b/0709, 25b/0766, 26a/0779, 26a/0789,
 26b/0799, 27b/0832, 27b/0843, 28a/0859, 30b/0930, 33a/1026, 34a/1057
 H. (‘avn-ı Hāk) 27b/0832, 36b/1135
 H. (cenāb-ı Hāk) 8a/0221
 H. (envār-ı Hāk) 6b/0153
 H. (güyende-i esrār-ı Hāk) 6b/0153
 H. (ḥitāb-ı Hāk) 30b/0929
 H. (karībān-ı Hāk) 18b/0565
 H. (nūr-ı Hāk) 7b/0204
 H. (nūr-ı Hāk ol-) 25b/0776
 H. (peyk-i Hāk) 34b/1063
 H.+a (ḥabīb-i Hākka) 27b/0843
 H.+a (Hākka) 9b/0268, 27b/0843, 28a/0859, 33a/1026
 H.+a (ṭarf-ı Hākka) 28a/0859
 H.+da (dergāh-ı Hāk) 19b/0610
 H.+da (selām-ı Hāk) 28b/0869
 H.+da (ṭa‘at-ı Hāk) 31a/0956
 H.+dan 20a/0616, 25a/0755, 31a/0958, 38a/1180
 H.+dan (āyāt-ı Hāk) 20b/0644
 H.+dan (nūr-ı Hāk) 30b/0930
 H.+dan (şavb-ı Hāk) 26a/0789
 H.+dur (luṭf-ı Hāk) 34a/1057
 H.+dur (mazhār-ı Hāk) 11b/0342
 h.+ı 25b/0766, 31a/0954
 H.-ıla (ḥāk-ıla) 22b/0709, 22b/0709, 22b/0709, 22b/0709
 H. metā‘ı 21b/0664
 H.-ıla (nūr-ı Hāk) 26a/0779
 H. nebī 37b/1162
 H.+sın (maḥbūb-ı Hāk) 15b/0471
 H.+uñ (Hākkuñ) 26b/0799
 [=72]

ḥāk II. (Far.) *i.* Toprak.

ḥ. 9a/0251, 10b/0303, 10b/0306, 11b/0338, 22a/0691, 26b/0807, 29b/0904
 ḥ. (eflāk-ı ḥāk) 28b/0862
 ḥ.-i na‘l 10b/0303, 26b/0807
 ḥ. ol- 11b/0338, 22a/0691, 29b/0904
 [=13]

ḥākāret (Ar.) *i.* Hakirlik, hor görme, incitme, küçük düşürme.

ḥ.+le 9a/0259, 22b/0699
 [=2]

ḥākāyık (Ar.) *i.* Doğru, olan asıllar, şüphesiz bulunan şeyler, hakikatler, gerçeklikler.

ḥ. 32a/0988
 [=1]

ḥakikat (Ar.) *i.* Gerçek, doğru, gerçekten, doğrusu.

ḥ. bul- 20a/0617
 ḥ. gözi 24a/0745
 [=2]

ḥakikī (Ar.) *sf.* Hakikate mensup, gerçek.

ḥ.+den (maḥbūb-ı ḥakikī) 18a/0554
 [=1]

Hakīm (Ar.) *sf.* “Son bulması tasavvur edilemeyen daimî ve ezeli en yüksek ilme sahip bulunan künhünü kendisinden başka hiç kimsenin tam manasıyla bilemeyeceği bir ilimle bilen, hikmet sahibi” anlamında esmâ-ı hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dir.

H. 26b/0798

[=1]

hakîr (Ar.) *sf.* İtibarsız, değersiz, aşağı, adi, bayağı.

h. 5a/0131

[=1]

hakkānī (Ar.) *sf.* Hak ve adalete uygun.

h. 25b/0775, 26a/0777

h. vüçüd 30b/0930

[=3]

hāl (Ar.) *i.* Oluş, bulunuş, suret, keyfiyet, durum.

h. 14b/0444, 26b/0799

h. (‘ arz-ı hāl) 3b/0065

h. (‘ arz-ı hāl eyle-) 32a/0979, 37a/1150

h. (dānā-yı hāl) 30b/0943

h. (vecd ü hāl) 19a/0589

h. eyle- 27a/0827

h.+i 12b/0368, 12b/0371

h. içre 3a/0062, 26b/0798, 28a/0850

h.-ile 8b/0243, 14a/0421, 22b/0710

h.+imi 3a/0060

h.+in 17a/0515

h.+inde 31a/0957

h.+ine 14b/0438, 35b/1098, 37a/1146, 37a/1151

h.+ini 11a/0324, 26b/0797, 32a/0983

h. ol- 6b/0176

h.+ümi 23a/0726, 37a/1143

h.+üñe 22a/0694

[=30]

halā (Ar.) *i.* Âlemin dışındaki, içinde hiçbir şeyin olmadığı boşluk.

h. 18a/0545

[=1]

halāş (Ar.) *i.* Kurtulma, kurtuluş.

h. ol- 19b/0610

[=1]

halel (Ar.) *i.* Bozukluk, eksiklik, fesat, noksan.

h. 2a/0027

h. gel- 15a/0461

h. vir- 30a/0926

[=3]

hālet (Ar.) *i.* Hâl, nitelik, keyfiyet.

h.+i 21a/0661

h.+i (hiss-i gūn-i hālet) 3a/0061

h.+inden 18a/0546

h. ol- 3a/0053

h.+üñ 35b/1094

h. vir- 3a/0055

[=6]

ḥālīk (Ar.) *i.* Yaratıcı, yaratan.

ḥ.+ı 13a/0395

ḥ.+ına 17b/0537

[=2]

ḥālīlu'llah (Ar.) *i.* “Allah’ın dostu” sözünün kısaltılmışı olarak Hz. İbrahim için kullanılır.

ḥ. 23b/0730

ḥ.+a 28a/0851

[=2]

ḥalīm (Ar.) *i.* Yumuşak huylu, yumuşak.

ḥ. (Hārūn-ı ḥalīm) 29a/0881

[=1]

Ḥalīme (Ar.) *ö.i.* Hz. Muhammed’in süt annesi.

Ḥ. 14a/0415, 14a/0423, 14b/0437, 14b/0442

Ḥ.+ye 15a/0446

[=5]

ḥāliyā (Ar.) *zf.* Şimdiki zamanda, şimdiki hâlde, şimdi.

ḥ. 21b/0663

[=1]

ḥalk (Ar.) *i.* 1. Yaratma, yaratılma. 35a/1081

2. insanlar. 2a/0020, 9a/0249, 10a/0283, 10a/0283, 16b/0508, 17b/0540, 17b/0544, 28a/0851, 28a/0852, 31a/0960, 31b/0968, 31b/0970, 31b/0970, 31b/0972, 35a/1089, 38b/1193

ḥ. 17b/0544, 31b/0970

ḥ.+a 28a/0851, 28a/0852, 35a/1089

ḥ.+dan 17b/0540

ḥ.+dan (zaḥmet-i ḥalk) 31b/0970

ḥ. eyle- 31b/0972

ḥ.+ı 31a/0960

ḥ.-ı cihān 2a/0020, 38b/1193

ḥ.-ı dünyā 16b/0508

ḥ.-ıla 31b/0968

ḥ. içre 9a/0249

ḥ. it- 35a/1081

ḥ.+umda 10a/0283

ḥ.+umdur (mebde’-i ḥalk) 10a/0283

[=17]

ḥalka (Ar.) *i.* Ortası boş, yuvarlak şekil, daire biçiminde olan şey.

ḥ.+lar 21a/0661

[=1]

- ḥamd** (Ar.) *i.* Tanrı'ya olan şükran duygularını belirtme.
ḥ. 27b/0833
ḥ.-ıla 9b/0276
ḥ. it- 15b/0478, 27b/0828
ḥ. u **ṣenā** 5a/0132, 7b/0204
[=6]
- ḥamdü lillāh** (Ar.) *ünl.* Allah'a hamdolsun, elhamdülillah.
ḥ. 3b/0071, 19a/0579, 38a/1180
[=3]
- ḥamel** (Ar.) *i.* Koç burcu.
ḥ.+de (**burc-ı ḥamel**) 2a/0030
[=1]
- ḥāmī** (Ar.) *sf. ve i.* Himaye eden, koruyan, sahip çıkan.
ḥ.+sinde 29a/0881
[=1]
- ḥāmīle** (Ar.) *sf.* Yüklü.
ḥ. 20a/0613
ḥ.+ydi 20b/0635
[=2]
- ḥamr** (Ar.) *i.* Şarap.
ḥ. 27b/0834
ḥ.+dan 27b/0838
ḥ.+ı 16b/0500
ḥ.-ı **dünyā** 31a/0958
[=4]
- ḥān** (Far.) *i.* Hükümdar, hakan.
ḥ. 27b/0836, 38a/1186, 38a/1186
ḥ.+a 6b/0151
ḥ.-ı **dīn** 9a/0257, 11b/0339, 12a/0361
ḥ.-ı **faẓl** 1b/0011
ḥ.-ı **kureyş** 16b/0500
ḥ.-ı **men** 33a/1025
ḥ.-ı **rusül** 13b/0406
[=11]
- ḥandān** (Far.) *sf.* Gülen, şen, neşeli.
ḥ.-ıdı 5a/0118
ḥ. it- 2a/0026
ḥ. ol- 30a/0921
[=3]
- ḥande-rū** (Far.) *birl.sf.* Güler yüzlü.
ḥ. 4b/0115
[=1]
- ḥāne** (Far.) *i.* Ev.
ḥ.+sine 8a/0227
ḥ.+ye 14a/0421
[=2]
- ḥāne-kāh** (Far.) *birl sf.* Bir tarikatın merkez durumundaki tekkesi.
ḥ.+larda 21a/0661
[=1]

ḥanīn (Ar.) *i.* Bir şeye karşı duyulan kuvvetli arzudan dolayı anlama, inleme, feryat etme.

ḥ. 35b/1093, 35b/1095, 35b/1106

[=3]

ḥār (Far.) *i.* Diken.

h. (ağyār-ı ḥār) 30a/0923, 30b/0932

h. (ḥaşāk u ḥār) 30a/0926

[=3]

ḥarāb (Ar.) *sf.* Yıkık, viran.

ḥ. 24b/0749

ḥ.+ı 29b/0895, 29b/0896

ḥ.+ına 24b/0750

ḥ. için 29b/0894

ḥ. ol- 21a/0650

[=6]

ḥarāret (Ar.) *i.* Susuzluk.

ḥ. 11b/0348

[=1]

ḥāre (Ar.) *i.* Sert kaya, taş.

ḥ.-yi küfr 2b/0033

[=1]

ḥarem (Ar.) *i.* 1. Herkesin girilmesini izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer. 8b/0241

2. Hac zamanında ihrama girilen yerden itibaren Kabe'ye doğru olan kısım. 27a/0811, 32b/1004, 32b/1002, 32b/1007

ḥ. 32b/1002

ḥ.+e 32b/1007

ḥ. eyvanı 32b/1004

ḥ. içre 27a/0811

ḥ.+inde 8b/0241

[=5]

ḥarf (Ar.) *i.* Alfabeyi meydana getiren işaretlerden her biri.

ḥ. 21b/0666

ḥ.+ı 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 10b/0308, 19b/0605

[=6]

ḥarīr (Ar.) *i.* İpek.

ḥ. 5b/0146

ḥ. (kettān u ḥarīr) 6b/0177

[=2]

Hārūn (Ar.) *ö.i.* Musa Peygamber'in büyük kardeşi.

H.-ı halīm 29a/0881

[=1]

ḥaş (<Ar. ḥāṣṣ) *sf.* Mahsus, özel.

ḥ. ('abd-ı ḥāṣ) 26a/0785

ḥ. (ḥaş-ı ḥāṣ) 19b/0610

ḥ. (mirāt-ı ḥāṣ) 28a/0846

ḥ. (vaqt-ı ḥāṣ) 26a/0785

ḥ. (zāt-ı ḥāṣ) 28a/0846

ḥ.-ıla 5b/0134

ḥ.+ımı (şekl-i ḥāṣ) 29a/0886

- h. u ‘amm** 32b/1001
[=9]
- hasār** (Ar.) *i.* Zarar, ziyan.
h. vir- 16b/0501
[=1]
- hāşıl** (Ar.) *sf.* Husule gelen, olan, meydana çıkan.
h. ol- 3a/0054, 6b/0173, 14b/0444
[=3]
- haşım** (Ar.) *i.* Düşman.
h. (hücre-i hāşım) 35b/1105
[=1]
- haşım** *bkz.* hāşım
h. ol- 34a/1052
[=1]
- hasret** (Ar.) *i.* Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
h.-ile 15a/0456
h.+inden 35a/1092
[=2]
- haşşa** (Ar.) *i.* Bir kimseye yada bir şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç.
h. 28b/0863
[=1]
- hasta** (Ar.) *i.* Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.
h.-ı cān 4b/0109
h.+lar 5a/0133, 8b/0244, 33b/1041
h. ol- 34a/1053
h.+ya 20a/0624
[=6]
- haşāk** (Far.) *i.* Çöp, süprüntü.
h. u hār 30a/0926
[=1]
- haşem** (Ar.) *i.* Bir kimsenin yanında bulunan adamları, maiyet.
h. 23b/0734
[=1]
- haşr** (Ar.) *i.* Ölülerini diriltip mahşere çıkarma, kıyamet.
h. (rüz-ı haşr) 33b/1038
h. it- 2b/0040
[=2]
- hatā** (Ar.) *i.* Makbul olmayan iş, kusurlu davranış, kabahat.
h. ir- 17a/0523
[=1]
- haţar** (Ar.) *i.* Tehlike, güvensizlik.
h. 18a/0549
h.+dan 27b/0833
h. (haţar-ender-haţar) 22b/0699
[=3]
- haţır** (Ar.) *i.* Zihin, fikir.
h.+ına 5a/0126
[=1]
- hātif** (Ar.) *sf.* Sesi işitilip de kendisi görülmeyen (kimse), seslenici, çağrıcı.

- h.+den** 12b/0376, 13a/0392
[=2]
- hāṭim** (Ar.) *sf.* Kırılmışlık.
h. içre 26b/0795
[=1]
- hātime** (Ar.) *i.* Son, nihayet.
h. ol- 4a/0092
[=1]
- ḥatm** (Ar.) *i.* Mühürleyen, mühür basan (kimse).
h. (Aḥmed ü Maḥmud u ḥatmü'l-mürselīn) 7b/0206
h. (sırr-ı ḥatmü'l-enbiyā) 21a/0649
h. ol- 16b/0497, 28a/0845
h.+ü'l-enbiyā 15b/0468
h.+ü'n-nübüvvet 17a/0521
h.+ü'r-resül 4a/0089
[=7]
- hātūn** (Far.) *i.* Kadın.
h. 8a/0222, 8b/0235, 11a/0325, 11b/0343, 12a/0353, 14a/0413, 14a/0425
h.+a 16a/0482
h.+dı 14a/0415
h.+ı 8b/0234
h.+ları 13b/0407
h.+uñ 17b/0531
[=12]
- hava** (Ar.) *i.* dünyayı saran gaz tabakasının belli bir yerde canlılar üzerindeki etkisine göre olan niteliği.
h.-yı Mekke 15a/0453
[=1]
- Ḥavvā** (Ar.) *ö.i.* Yaradılmış ilk kadın.
H. 7b/0210
H.+dan 7b/0211
[=2]
- ḥayy** (< Ar.ḥayy) *i.* Bütün varlıkların kaynağı, ebedî ve hakikî hayat sahibi” anlamında esma-ı hüsnadandır.
h. u kayyum u ḳadīr 6b/0171
h.-ı ḳadīr 7b/0203
h. u bākī 7b/0200
h.+u'l-enām 32a/0990
[=4]
- ḥayā** (Ar.) *i.* Ar, namus, edep.
h. 8a/0223
h. (hilm ü ḥayā) 16b/0497, 31b/0967
[=3]
- ḥayāl** (Ar.) *i.* İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey.
h. 2b/0041
[=1]
- ḥayāt** (Ar.) *i.* Dirilik, canlılık.
h. (āb-ı ḥayāt) 18b/0571
[=1]
- ḥayf** (Ar.) *ünl.* Eyvah, yazık, heyhat.

h. ol- 4b/0103

[=1]

hayr (Ar.) *i.* Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hâl ve iş.

h.-ı keşir 15a/0451

h.-ı nâs 5b/0145, 37b/1176

h.-ıla 2b/0043

h.-idi 4b/0116

h.+u'l-beşer 9b/0277, 17a/0520, 18a/0549, 34b/1064, 34b/1074

h.+u'l-betül 17b/0533

h.+u'l-enâm 12a/0352, 26b/0795

h.+u'l-fetâ 17a/0523

h.+u'l-fuhûm 21a/0660

h.+u'l-mürselîn 27b/0828

h.+u'l-ümem 10a/0295

h.+u'l-verâ 8b/0246, 11a/0325, 12a/0353, 18a/0558, 33a/1024, 35a/1080

h.+u'n-nisâ 8b/0246, 11a/0325, 12a/0353, 33a/1024

[=29]

hayrân (Ar.) *sf.* Çok tutkun.

h. ol- 2b/0046

[=1]

hayret (Ar.) *i.* Şaşma, şaşırma, şaşakalma, ne yapacağını bilememe.

h.+den 18a/0553

h.-durur 18a/0552

h.+i 18a/0556

=3]

hayvân (Ar.) *i.* Hareket edip yer değiştirebilme ve hissetme yeteneği olan canlı yaratık.

h. 36a/1118, 37b/1165

h.+a 36a/1121

h.+ı (çeşm-i hayvân) 24b/0747

h.-iken 36b/1139

[=5]

haz (< Ar. *hazz*) *i.* Bir şeyin insana verdiği hoş giden tatlı duygu, zevk.

h.+dan (şeytân-ı haz) 15b/0465

[=1]

hazâ'in (Ar.) *i.* Hazine.

h. 6b/0159

h.+den (bâb-ı hazâ'in) 33b/1030

[=2]

hazân (Far.) *i.* Güz, sonbahar.

h. ir- 19a/0592

h. ol- 17b/0543

[=2]

hâzır (Ar.) *i.* Huzurda, meydanda, gözönünde olan, bizzat bulunan.

h. 13a/0393

h. it- 4a/0084

h. ol- 22a/0688

[=3]

hazîn (Ar.) *sf.* Hüzünlü, hazin olarak, gamlı, kederli.

h. ol- 22a/0693, 26a/0793

[=2]

hazret (Ar.) *i.* Bir büyük zattan bahsedilirken isim yerine kullanılır.

h. 3b/0068, 27a/0818, 36b/1130

h.+den 19a/0580

h.+e 26b/0808, 30b/0944, 34b/1070, 36b/1142, 37a/1150, 37a/1155

h.+i 14a/0422, 29a/0888

h.-i Kur'an 34a/1046, 38a/1188

h.-i Sultan Murad 38a/1183

h.+inden 30b/0943

h.+ine 3a/0054

h.+ümden 26b/0806, 31b/0974

h.+üme 32a/0985

h.+üñle 11a/0330, 35b/1102

[=22]

hecā (Ar.) *i.* Hece.

h. 16b/0508

[=1]

hece (Ar.) *i.* En az bir sesliden bazan bir sesliyle birlikte söylenebilen bir veya bir kaç sessizden meydana gelen ve kelimeyi oluşturan ses öbeklerinden her biri.

h. 6b/0178

[=1]

helāl (Ar.) *i.* Kullanılması şer'an caiz olan, dinin hükümleri bakımından kullanılabilen, haram olmayan şey.

h. 8a/0226

h. ile 14a/0425

[=2]

hele (Far.) *zf.* "Biraz bekle, dur bakalım" anlamında, cümlelerin başına getirilir.

h. 33a/1015

[=1]

hem (Far.) *zf.* Kullanıldığı cümleye "üstelik, bir de şu da var ki, zaten" manaları katarak anlamı kuvvetlendirir.

h. 4a/0090, 4a/0096, 4b/0113, 5a/0137, 5b/0139, 5b/0145, 5b/0148, 6b/0181, 7a/0199, 9b/0267, 11a/0316, 11a/0322, 11a/0324, 11b/0337, 12a/0362, 13b/0399, 14a/0416, 14a/0424, 15b/0466, 15b/0468, 16b/0509, 17a/0517, 17a/0519, 17a/0520, 17a/0527, 18a/0554, 19a/0580, 19a/0593, 20a/0617, 21a/0646, 26b/0801, 26b/0807, 26b/0810, 27b/0834, 27b/0842, 28a/0845, 28b/0862, 28b/0875, 29a/0878, 29b/0903, 29b/0907, 30a/0917, 30a/0919, 30a/0927, 30b/0937, 31a/0948, 31a/0949, 31a/0952, 31a/0957, 31b/0963, 31b/0966, 31b/0971, 32a/0983, 32b/0996, 33a/1013, 33b/1042, 35a/1081, 37b/1175, 38a/1179, 38a/1191

hemm *i.* Gam, üzüntü, keder, kaygı, hüzn.

h.-i dünyā 5a/0123

h. ü gam düş- 13a/0385

[=62]

hem-çü (Far.) *e.* Gibi.

h. 27a/0817

[=1]

hem-rāh (Far.) *i.* Yol arkadaşı, yoldaş.

h.-ıla 16b/0504

[=1]

hem-vār (Far.) *sf.* Düzgün, muntazam, uygun.

h.-idi 5a/0136

[=1]

hem-yān (*Far.*) *i.* Kese, dağarcık, torba.

h.+ı 24a/0738

[=1]

hemān (*Far.*) *zf.* Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden.

h. 2a/0016, 3b/0067, 6b/0164, 8a/0220, 8b/0240, 14a/0425, 14a/0428, 14b/0435, 15b/0474, 15b/0476, 16a/0482, 19a/0582, 22a/0682, 24b/0749, 27b/0836, 28b/0864, 29a/0887, 32a/0984, 32b/1005, 34b/1075

[=20]

hemīn (*Far.*) *zf.* “Yerine göre, ancak, hemen, her zaman” vb. anlamlar ifade eden bir çeşit doldurma kelime.

h. 3b/0074, 6b/0162, 15b/0464, 18a/0561, 20b/0632, 34b/1065, 36a/1113, 37a/1151, 37b/1161

[=9]

henüz (*Far.*) *zf.* Daha, şimdi, yeni.

h. 3b/0073

[=1]

hep *zf.* 1. Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda kalmamak üzere, bütün. 7a/0197, 9a/0262, 17a/0527, 23b/0730, 24a/0739, 27b/0829, 30a/0912, 32a/0992, 35b/1093

2. *zf.* Her zaman, daima. 2a/0019, 2a/0027, 4b/0116, 6b/0168, 7b/0209, 9a/0263, 0328, 12b/0372, 14b/0438, 17b/0535, 22b/0704, 25a/0759, 25a/0762, 30a/0918, 32a/0986,

h. 2a/0019, 2a/0027, 4b/0116, 6b/0168, 7a/0197, 7b/0209, 9a/0262, 9a/0263, 11a/0328, 12b/0372, 14b/0438, 17a/0527, 17b/0535, 22b/0704, 23b/0730, 24a/0739, 25a/0759, 25a/0762, 27b/0829, 30a/0912, 30a/0918, 32a/0986, 32a/0992, 35b/1093

[=24]

her (*Far.*) *sf.* Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, -nin hepsi, bütün, cümle.

h. 4b/0111, 5a/0129, 5b/0144, 6b/0161, 9b/0269, 9b/0276, 14a/0421, 15a/0447, 16a/0483, 16a/0484, 16a/0494, 17a/0516, 19b/0604, 20a/0617, 20a/0627, 21a/0649, 21b/0665, 22a/0688, 23a/0719, 26b/0802, 29a/0879, 30a/0926, 31b/0969, 31b/0971, 34a/1045, 37b/1164, 37b/1172, 38a/1184, 38a/1188, 38b/1195

h. bir 5b/0146, 13b/0396, 14b/0436, 19a/0584,

h. biri 2b/0032, 3a/0047, 3a/0048, 6b/0172, 12b/0364, 31b/0977

h.+in (her bir) 5a/0121, 36a/1113,

h.+inde (her bir) 3a/0047

h.+inden (her bir) 20b/0636

h. dem 26a/0778

h. gün 21a/0655

h. kaçan 4a/0090

h. kār 14b/0437

h. kim 20a/0619

h. kişi 31b/0976

h. ne 5a/0131, 20a/0617

h. ne kim 4a/0087, 22a/0688, 22b/0700

h.+i (her şey) 30a/0913

- h. taraf** 6b/0174
h. zamān 19a/0586, 19a/0590, 35b/1105
 [=55]
- hergiz** (*Far.*) *zf. Asla*, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.
h. 4b/0114, 5a/0123, 5a/0125, 12a/0350, 21b/0663
 [=5]
- herkes** (*Far.*) *zam.* Kim varsa hepsi, mevcut olan bütün insanlar.
h.+e 32a/0994
 [=1]
- heşt-ād** (*Far.*) *sf.* Seksen.
h. 38a/1179
 [=1]
- hevam** (<*Ar. hevamm*) *i.* Böcekler, haşereler.
h. (vaḥṣ u ṭayr ıla hevamm) 1b/0011
 [=1]
- hevdec** (*Ar.*) *i.* Devenin sırtına konan, kadınlara mahsus, üstü kubbeli bir çeşit sepet, mahfe.
h.+e 16a/0481
 [=1]
- heves** (*Ar.*) *i.* 1. Arzu. istek.
h. (fāni heves) 21b/0669
h. eyle- 2a/0017
h.-güyān-ı yunānī 23b/0728
 [=3]
- heybet** (*Ar.*) *i.* Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hâl veya gösteriş.
h. 12b/0375
h.+i 4b/0101, 24a/0737
h.+in 11a/0322
h.+inden 15b/0475
 [=5]
- hezār** (*Far.*) *i.* Bülbül.
h. 6b/0159, 22b/0703
 [=2]
- hıfz** (*Ar.*) *i.* Koruma, saklama, muhafaza etme.
h. it- 7b/0215, 15b/0472
 [=2]
- hıṣāl** (*Ar.*) *i.* Hasletler, huylar, güzel huylar.
h. 14b/0444, 20a/0615, 37a/1145
h.+a 6b/0150
h.+ı 5a/0132, 31b/0962
 [=6]
- Ḥızr** (*Ar.*) *ö. i.* İçenlere ab-ı hayatı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber .
Ḥ. 18b/0571
Ḥ.-ı pīr 22a/0686
Ḥ.-ı reh-nümā 22a/0681
Ḥ. u İlyās 38a/1187
 [=4]
- hicāb** (*Ar.*) *i.* 1. Utanma, sıkılma. 21b/0671
 2. Perde. 1b/0008

- h. 1b/0008
h.+uñ 21b/0671
[=2]
hicāzī (Ar.) i. Müzikte bir makam olan hicaza mensup
h.+den (şāh-ı **hicāzī**) 3b/0080
[=1]
hicr (Ar.) i. Ayrılık.
h. eyle- 35b/1097
h.-ile 30a/0921
h.+inden 35b/1109
h.+ine 14b/0433
[=4]
hicrān (Ar.) i. Ayrılık, ayrılık acısı.
h. (leyl-i **hicrān vir-**) 19b/0602
h.+ı 24b/0751
h.-ıla 26b/0805
h.-ıla (telh-i **hicrān**) 26b/0803
[=4]
hiç (Far.) zf. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla.
h.5a/0123, 5a/0135, 5b/0148, 12a/0359, 14a/0424, 17b/0544, 19a/0578, 21a/0657, 21b/0669, 22a/0682, 24a/0742, 25a/0759, 27a/0819, 29a/0888, 30a/0912, 31b/0968, 31b/0971, 33a/1018, 34a/1050, 35a/1080
[=20]
hiçbiri *birl. zam.* Olumsuz cümlelerde yerini tuttuğu cinsinden olan şeylerden bir tanesinin bile cümlede verilen hükmün dışında kalmadığını anlatır.
h. 27a/0827
[=1]
hidmet (Ar.) i. İş, hizmet, vazife.
h.+e 17b/0529, 19a/0594, 22a/0684, 27b/0842, 34b/1070, 37b/1161
h.-i sultan 34b/1076
h.+ine 36b/1128
h. it- 11b/0341
[=9]
hikāyet (Ar.) i. Olmuş bir hadise.
h. 8b/0242
[=1]
hikmet (Ar.) i. Hakimlik, bilgelik.
h. (‘ilm ü **hikmet**) 5a/0125, 13b/0405
h. (imān u **hikmet**) 15b/0465
h. (şarāb-i **hikmet-i şer‘**) 23b/0728
h.+den (şi‘r-i **hikmet**) 13b/0403
h.+i (zülāl-ı **hikmet**) 11b/0349
h.+ledür 25a/0762
[=7]
hilāl (Ar.) i. Yeni ay.
h. 15b/0479
h. ol- 17b/0542
[=2]
hilāf (Ar.) i. Yalan.

- h.** 13a/0394
[=1]
hıl'at (Ar.) *i.* Padişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükafat olarak giydirilen kürklü veya işlemeli kaftan.
h.+üm 9a/0260
[=1]
hılkat (Ar.) *i.* Yaradılma, yaradılış.
h.+uñ 9a/0261
h.+üm 9a/0260
[=2]
hılm (Ar.) *i.* İnsanın tabiatında olan yavaşlık, yumuşaklık.
h. ü hayā 16b/0497, 31b/0967
[=2]
hilye (Ar.) *i.* Hz. Muhammed'in mübarek vasıflarını ve güzelliklerini anlatan, manzum veya mensur eser.
h.+sin 16b/0510
[=1]
himem (Ar.) *i.* Gayretler, emekler, çalışmalar, yüksek iradeler.
h. (ehl-i himem) 10a/0295
h. (zātü'l himem) 14a/0415
[=2]
himme Himmet.
h. ('alīyyü'l-himme) 29b/0897
[=1]
himmet (Ar.) *i.* 1.Yardım, ihsan. 22b/0711, 24b/0751, 24b/0753
2. Çalışma, gayret, emek. 4b/0109, 12a/0354, 12a/0355, 14a/0416, 27b/0830, 29a/0890, 35b/1106, 35b/1108
h. 24b/0751
h.+i 4b/0109, 14a/0416
h.+i 27b/0830
h.-ile 22b/0711
h.+ine 12a/0354, 35b/1106
h.+ini 12a/0355
h.+le 24b/0753
h.+üñ 29a/0890, 35b/1108
[=11]
hîn (Ar.) *i.* Zaman, vakit.
h. u mekân 32b/1005
[=1]
Hirā (Ar.) *ö.i.* Mekke'de bir dağ.
H. 18a/0546
H. (ez-ğar-ı Hirā) 18a/0547
H. Tağı 17b/0539, 34b/1066
[=4]
hisāb (Ar.) *i.* Hesap.
h.+a 19b/0599
[=1]
his (< Ar.hiss) *i.* Duyma kuvveti, duygu.
h.-i gun-i halet 3a/0061
[=1]

hışşe (Ar.) *i.* Pay, nasip.

h. al- 36b/1134

[=1]

hisset (Ar.) *i.* Cimrilik, tamahkârlık.

h.-i ta' b 9a/0261

[=1]

hiṭāb (Ar.) *i.* Bir veya bir çok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme.

h. 26a/0778, 30b/0931

h. (esrār-ı hiṭāb) 20b/0645

h.+ı 9b/0272, 10b/0298, 36a/1123

h.-ı Hâk 30b/0929

h.-ı kûl kefâ 4b/0102

h. it- 9b/0278

[=9]

hizlân (Ar.) *i.* Yardımsız kalıp zayıf ve zelil olma, düşkünlük, zillet, sefalet.

h.+ı 25a/0756

h. vir- 36b/1137

[=2]

hod (Far.) *zam.* Kendi, bizzat, -de, dahi.

h. 5a/0120

[=1]

hod-nümā (Far.) *birl. sf. ve i.* Kendini gösteren, kendini beğenen.

h. 22a/0681

[=1]

hor (Far.) *sf.* Değersiz, bayağı, hakir.

h. it- 22b/0698

[=1]

hoş (Far.) *sf.* Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

h. 1b/0008, 3b/0081, 4b/0099, 4b/0110, 5a/0117, 5a/0122, 5a/0128, 5a/0136, 6b/0157, 6b/0176, 7b/0215, 8b/0243, 9b/0279, 11b/0337, 13b/0403, 13b/0407, 13b/0411, 16a/0494, 18b/0574, 18b/0575, 19b/0599, 19b/0602, 20a/0613, 20a/0615, 20b/0644, 21a/0657, 21b/0673, 22b/0701, 22b/0706, 26a/0789, 27a/0822, 27b/0840, 28a/0860, 29a/0879, 29a/0883, 29b/0895, 29b/0910, 32a/0980, 32b/0998, 32b/1002, 33a/1027, 33b/1032, 34b/1063, 35a/1077, 35a/1083, 35a/1092, 35b/1097, 35b/1100, 36a/1121, 36b/1128, 36b/1132, 37a/1145, 37a/1152, 37b/1165, 38b/1193

h. buḥūr 10b/0313

h. dem 15a/0454

h.+dur 16a/0480

h. ol- 15a/0460

h. var- 27b/0836

[=61]

hoş-nām (Far.) *birl. sf.* İyi namlı.

h.-ıla 5a/0121

[=1]

hoş-nevā (Far.) *birl. sf.* Güzel sesli.

h. (‘ andelib-i hoş-nevā) 3b/0080

[=1]

hoş-nihād (Far.) *birl. sf.* İyi huylu, iyi yaradılışlı.

h. 8a/0226, 15a/0460

- [=1]
hū (< *Far. huy*) *i.* huy.
h.+dur 31b/0967
h.-ıdı 13b/0409
h.-idin- 22a/0683
 [=3]
hūb I. (*Far.*) *sf.* Güzel.
h. 14a/0427, 16a/0483
h. ol- 8b/0246, 20b/0635
 [=4]
hub II. (< *Ar. hubb*) *i.* Sevgi, tutku.
h.-ı Aḥmed 10b/0305
h.-ü'l vaṭan 29b/0895
 [=2]
Ḥudā (*Far.*) *i.* Allah, Tanrı, Cenabı Hak.
Ḥ. 15b/0472, 30a/0920, 33b/1036, 33b/1038
Ḥ. (āteş-i 'aşk-ı Ḥudā) 26b/0794
Ḥ. (emr ü nehy-i tevḥīd-i Ḥudā) 18a/0557
Ḥ. (envār-ı Ḥudā) 22b/0706
Ḥ. (nūr-ı Ḥudā) 7b/0212 , 5a/0130
Ḥ. (peyk-i Ḥudā) 28a/0852, 30a/0916
Ḥ. (şems-i Ḥudā) 11a/0320
Ḥ.+ya 38a/1191
Ḥ. (zāt-ı maḥbūb-ı Ḥuda) 4b/0113
Ḥ.-yı zü'l-celāl 2a/0019
 [=15]
Ḥudāvend (*Far.*) *i.* Allah, Tanrı.
Ḥ.+a 24a/0743, 25a/0756, 25a/0756
Ḥ.-i tuvāna pādişāh 1b/0001
 [=4]
hulk (*Ar.*) *i.* Doğuştan olan huy, yaratılış, tabiat.
h.-ı 'aẓīm 4b/0113
h.-ı raḥmān 24a/0740
 [=2]
humeyrā (*Ar.*) *i.* Kadın adı.
h. 33a/1028
 [=1]
hūn (*Far.*) *i.* Kan.
h.-ı vaşl 30a/0927
 [=1]
hūnī (*Far.*) *sf.* Kanlı
h.+nuñ (ebīt-i hūnī) 29b/0907
 [=1]
hūnīn (*Far.*) *sf.* Kanlı, kan bulaşmış.
h. (gürg-i hūnīn) 36b/1139
 [=1]
hūr (*Ar.*) *i.* Cennet kızı.
h. u ḡılman 24a/0739, 30a/0913, 38b/1194
 [=3]
ḥurmā (*Far.*) *i.* 1. Hurma ağacının tatlı meyve, besleyici, etli meyvesi. 35b/1100

2. Hurma ağacı. 37a/1158
 h. 35b/1100, 37a/1158
 [=2]
hurremlık (*Far.*) *sf.* Sevinçli, şen, gönül açıcı bir şekilde.
 h. 14b/0431
 h.+le (şād u hurremlık) 14b/0431
 [=2]
hurşīd (*Far.*) *i.* Güneş.
 h.+e 24a/0744
 h.-i recā 28a/0856
 h.-i zāt 1b/0009
 [=3]
huşūl (*Ar.*) *i.* Hasıl olma, peyda olma, vücuda gelme.
 h. bul- 20b/0633
 [=1]
hūş (*Far.*) *i.* Akıl, şuur.
 h.+uñ 4a/0086
 [=1]
huşūʿ (*Ar.*) *i.* Varlığının farkında olamayacak derecede kendini karşısında bulunduğu şeyin heybet ve cazibesine kaptırma.
 h.-ila 27a/0811
 [=1]
hużūʿ (*Ar.*) *i.* Alçak gönüllülük, tevazu.
 h. eyle- 21b/0670
 h. it- 32b/1003
 [=2]
hużūr (*Ar.*) *i.* Önemli bir makamın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı.
 h.+ında 35a/1077
 [=1]
hüccet (*Ar.*) *i.* Delil, vesika, senet, belge.
 h.+i (delīl ü hüccet) 18b/0563
 h.-ile 9b/0273
 h.+üñ 4b/0102
 [=3]
hücre (*Ar.*) *i.* Göz, odacık.
 h.-i hāşım 35b/1105
 [=1]
hüdhüd (*Ar.*) *i.* Çavuş kuşu, ibibik, Süleyman Peygamber ile Seba Melikesi Belkıs arasında haber getirip götürən kuş.
 h.-i ʿaql 18b/0574
 [=1]
hüküm (*Ar.*) *i.* Hüküm, emir, komuta.
 h. 5b/0134
 h.+e 25a/0761
 h.+ine 34a/1054
 h.+üñ 2a/0020
 [=4]
hümā (*Far.*) *i.* Devlet kuşu.
 h.+sıdur (devlet hümāsi) 7b/0214

- h.-yı kıds** 6b/0155
h.-yı kıdsī 29b/0898
 [=3]
- hümām** (Ar.) *sf.* Himmetli, azimli, bir işe sımsıkı sarılıp o işi başarma.
h. 3a/0059, 8a/0227, 15a/0448, 20b/0631, 23a/0717, 27b/0838, 28a/0851, 37b/1167, 37b/1175, 38a/1178
h. (Cibrīl-i hümām) 29a/0883
h.+ü'l etkıyā 28a/0853
 [=12]
- hümūm** (Ar.) *i.* Gamlar, kederler, tasalar, kaygılar.
h. çek- 11a/0323
 [=1]
- hūr** (< Ar. *hūrr.*) *i.* Esir olmayan, karışanı görüşeni olmayan, serbest.
h.-iken 16b/0510
 [=1]
- hürmet** (Ar.) *i.* Saygı.
h. 5a/0133
h.+i 38a/1185, 38a/1185
h.+ine 33b/1038
h.+ün 33b/1033
h.+ün-çün 33b/1034
 [=6]
- hüsn** (Ar.) *sf.* 1. Güzel, iyi. 5a/0120
 2. Güzellik, iyilik. 6b/0161, 7b/0204, 9a/0249, 23b/0729
h. ehli 6b/0161
h.-i edā 5a/0120
h.-ile 9a/0249
h.+ini 23b/0729
h. ü behā 7b/0204
 [=5]
- hüsr** (Ar.) *i.* Zarar, ziyan, kayıp.
h. ü kesād 33a/1023
 [=1]
- hüsrān** (Ar.) *i.* Zarar, ziyan.
h.-iken 20a/0627
 [=1]
- hüveydā** (Far.) *sf.* Belli, apaçık, aşikâr, zahir.
h. ol- 1b/0005
 [=1]
- hüzāl** (Ar.) *i.* Zayıflık, cılızlık, bitkinlik.
h. ir- 17b/0542
 [=1]
- hüzñ** (Ar.) *i.* Gam, keder, sıkıntı.
h.-ile 35a/1092
 [=1]
 [=1]
- ıklīm** (Ar.) *i.* Memleket, diyar, ülke.
ı.+ine 12a/0356
ı.+ün 29a/0893
 [=2]

‘**İrāk** (Ar.) ö. i. Dicle nehrinden aşağı Basra’ya kadar Şat Suyu’nun iki tarafı.

‘**I.+ı** (Şām u ‘**İrāk**) 2b/0039

[=1]

ırk (Ar.) i. Kök, asıl

1.-ı pāk u tab 14a/0416

[=1]

ışlāh (Ar.) i. İyi bir hâle koyma, iyileştirme, düzeltme.

1.+m 13b/0410

[=1]

ışmarla- *geçişli f.* Birinin veya bir şeyin korunmasını veya bakılmasını birine bırakmak, emanet etmek.

1.-yup 36b/1127

[=1]

ıtlāk (Ar.) i. Bir kayıtla kayıtlı olmama, kayıtsız şartsız olma, mutlak olma.

1.+a (‘**ālem-i ıtlāk**) 4b/0105

[=1]

‘**ıtr** (Ar.) i. Güzel ve latif koku.

‘**1.-ı nihān** 4a/0082

[=1]

‘**ıyāz** (Ar.) i. Sığınma, iltica etme.

1. (reyhānu’l-‘ıyāz) 12a/0360

[=1]

i- 1. Cevherî fiil. İsimleri Yükleme yapar.

i.-di 2a/0030, 4b/0114, 4b/0116, 5a/0118, 5a/0118, 5a/0136, 5a/0136, 5b/0138, 5b/0138, 5b/0140, 5b/0140, 5b/0145, 5b/0147, 6b/0168, 6b/0170, 6b/0170, 6b/0170, 8b/0237, 12a/0362, 12b/0363, 13a/0383, 13a/0393, 13b/0409, 13b/0409, 13b/0411, 14a/0416, 14a/0418, 14a/0420, 15b/0469, 15b/0477, 16a/0487, 16a/0491, 16a/0493, 16b/0496, 16b/0507, 17a/0513, 17a/0516, 17b/0535, 17b/0536, 18a/0546, 18a/0546, 23b/0735, 26b/0810, 26b/0810, 27b/0832, 33a/1021, 34b/1072, 35a/1088, 37b/1172

i.-düm 8b/0240, 36a/1116

i.-dün 9b/0266, 33a/1026, 33a/1026

i.-ken 1b/0002, 1b/0007, 3b/0072, 3b/0072, 4a/0097, 4a/0097, 5a/0124, 5a/0130, 5b/0146, 6b/0166, 8a/0222, 8b/0232, 10b/0307, 11b/0333, 11b/0346, 14b/0430, 16b/0502, 16b/0510, 17b/0542, 18a/0561, 20a/0613, 20a/0622, 20a/0627, 22a/0685, 24a/0738, 24b/0749, 26b/0799, 31a/0960, 36a/1110, 36b/1136, 36b/1139, 36b/1139

i.-miş 11b/0345, 11b/0345

i.-se 9b/0269, 25a/0757, 8a/0225

i.-señ 12a/0358, 18b/0568, 18b/0568, 19b/0596, 34a/1045

[=95]

2. Fiillerin birleşik çekimini yapar.

i.-duñ-ısa 19a/0585

i.-duñ-ise 22b/0702

i.-e idüñ 27b/0838

i.-maz-ıdı 5a/0117, 5a/0117

i.-maz-ısa 3a/0056

i.-maz-ıdı 10a/0284, 21b/0663

i.-mez-ıdı 5a/0129, 5b/0142, 5b/0148, 9b/0264, 18a/0547

i.-mez-iken 20a/0625

- i.-mışdı** 37a/1149
i.-mış-idi 16b/0497, 16b/0507, 16b/0511
i.-mış-idi 16b/0508
i.-r-ıdı 5b/0143, 5b/0144
i.-r-ısañ 13b/0402
i.-r-ıdı 5a/0125, 5a/0129, 5a/0129, 5a/0131, 5a/0132, 5a/0137, 5a/0137, 5b/0142, 5b/0147, 14b/0443, 15a/0446, 15a/0462, 15b/0478, 37b/1162, 37b/1169
i.-r-ıseñ 31a/0945
i.-ye-idüñ 16b/0497
 [=40]
‘ibādet (Ar.) *i.* Allahın emirlerini yerine getirme.
 ‘**i.+den** 21b/0672
 ‘**i.+üñ** 32b/1001
 [=2]
ibn (Ar.) *i.* Oğul.
i.+i 13b/0397
i.-i Afra 36b/1141
i.-i vakt 22a/0690
 [=3]
İbrāhim (ar) *ö.i.* Bir peygamber.
 İ. 29a/0882
 İ.+i (dīn-i İbrāhim) 16b/0498
 [=2]
ibrām (Ar.) *i.* Can sıkacak derecede ısrar etme, üstüne düşme, zorlama.
i. eyle- 27a/0826
 [=1]
‘ibret (Ar.) *i.* Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.
 ‘**i. al-** 20a/0617, 35a/1083, 35b/1107
 [=3]
ibtāl (Ar.) *i.* Boş, hükümsüz bırakma, bırakılma, bozma; boşa çıkarma.
i. (tezyīf ü ibtāl eyle-) 18a/0559
 [=1]
ibtidā (Ar.) *i.* Başlangıç.
 i. 7a/0185
i.+dan 7b/0207
 [=2]
ibtihāl (Ar.) *i.* Yalvarıp, yakarma.
i. it- 13a/0389
 [=1]
icābet (Ar.) *i.* Kabul etme, kabul edilme.
i. it- 38a/1178
 [=1]
icād (Ar.) *i.* Vücuda getirme, getirilme.
i. eyle- 1b/0002
 [=1]
icāzet (Ar.) *i.* İzin, ruhsat.
i. ol- 3a/0056
i. vir- 3a/0052, 3a/0055
 [=3]
iclāl (Ar.) *i.* Büyültme, saygı gösterme, ikram.

i. içün 27b/0841
i. ile 28b/0876
i.+le 32a/0985, 17b/0538

[=4]

iç i. 1. bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dahil. 5b/0134, 8b/0247, 13b/0398, 23b/0736, 32b/0997, 35b/1093

2. (İnsan veya nesnelerin meydana getirdiği topluluklarda) Ara. 14a/0412, 17b/0544,

3. Gönül, kalp, yürek, vicdan. 13a/0381, 13a/0381

i.+i 35b/1093

i.+inde 5b/0134, 8b/0247, 13b/0398, 17b/0544, 23b/0736, 32b/0997

i.+ine 13a/0381, 13a/0381

i.+lerinde 14a/0412

[=10]

iç- *geçişli f.* Bir sıvıyı ağzına alıp yutmak.

i.-dükde 12a/0350

i.-düm 11b/0349, 27b/0836

i.-dün 27b/0836

i.-e 27b/0838

i.-erdi 17a/0526

i.-esin 19b/0600

i.-mek-içün 14a/0418

i.-ünüz 23b/0728

[=9]

içre e. İçinde, arasında, -de.

i. 3a/0062, 3a/0063, 6b/0164, 6b/0165, 7b/0215, 9a/0249, 11a/0321, 12b/0375, 12b/0376, 16b/0509, 18b/0569, 23b/0733, 25b/0767, 26b/0795, 26b/0798, 27a/0811, 28a/0850, 34b/1069, 35b/1104, 37b/1175

[=20]

içün *birl. zf.* 1. Sebeb bildirir; sebebiyle, -den ötürü, -den dolayı. 10a/0285, 10a/0285

2. Amaç bildirir; maksadıyle, amacıyle, gayesiyle. 2b/0033, 19b/0595, 21a/0657, 24a/0739, 27b/0841, 29a/0888, 37a/1157

3. Adına. 5a/0119, 5a/0119, 5b/0143, 10b/0298, 13a/0389, 37a/1144,

4. Uğruna, yoluna, yararına. 14a/0418, 37b/1176

5. - göre. 28a/0861

i. 2b/0033, 5a/0119, 5a/0119, 5b/0143, 10a/0285, 10a/0285, 10b/0298, 13a/0389, 13b/0396, 14a/0418, 19b/0595, 21a/0657, 24a/0739, 27b/0841, 28a/0861, 29a/0888, 37a/1144, 37a/1157, 37b/1176

[=19]

‘id (Ar.) i. Bayram.

‘i.-idi 12a/0362

‘idā’ (Ar.) i. Emanet olarak verme.

i. (ğam-ı şemātāt-ı ‘idā’) 26b/0794

[=1]

‘idād (Ar.) i. Sayı, adet.

i. 33b/1043

[=1]

iddiā’ (Ar.) i. Haklı haksız bir hükümde ayak direme.

i. 35a/1084

[=1]

idin- *dönüşlü f.* kendini birşeye sahip kılmak, kendine sağlamak, elde etmek.

i.-di 17b/0539

i.-me 22a/0683

[=2]

ğıda idin- 22a/0680

hū idin- 22a/0683

penāh idin- 17b/0539

[=3]

idrāk (Ar.) *i.* Anlayış, akıl erdirmeye.

i.+ine 17b/0531

[=1]

İdrīs *ö.i.* Bir peygamber.

İ. 29a/0880

İ.+den 19a/0588

[=2]

ifḍāl (Ar.) *i.* Lütuf ve bağış.

i.+e 2a/0022

[=1]

‘iffet (Ar.) *i.* Temizlik, namus.

‘i. 8b/0241

‘i.+le 13b/0409

‘i. perdesi 8a/0223

‘i. u şıdk 16b/0496

[=4]

ifsād (Ar.) *i.* Fesata uğratma, uğratılma, bozma.

i.-ıla 2a/0022

[=1]

iftirā (Ar.) *i.* Birine aslı olmayan bir suç yükleme.

i. it- 17a/0521

[=1]

iftirāk (Ar.) *i.* Ayrılma.

i.+ı 15a/0451

i. it- 32a/0981

[=2]

ihlāş (Ar.) *i.* Gönülden gelen dostluk, samimiyet, bağlılık.

i. ehli 31b/0967

[=1]

ihrām (Ar.) *i.* Hacıların Kabe’yi tavaf için Mekke haricinde örtünmeye mecbur oldukları dikişsiz bürgü.

i.-ı vukūf 21a/0658

[=1]

ihsān (Ar.) *i.* Lütuf, iyilik, Bağışlanan şey.

i. (dürü ihsān) 14a/0414

i. (ta‘ zim ü ihsān it-) 12b/0364

i.+dur 31b/0976

i. eyle- 20a/0616

i.+ı 25a/0759

[=5]

ihtidā (Ar.) *i.* Doğru yola girme, hidayete erme.

i. 4b/0112

- i. dile-** 1b/0012
[=2]
iḥtikār (Ar.) *i.* Hor görme, hakaretle bakma.
i. 9b/0273, 9b/0279
[=2]
iḥtilāṭ (Ar.) *i.* Karşılaşp görüşme, görüşüp temas etme.
i. it- 31b/0968
[=1]
iḥtimām (Ar.) *i.* Bir şeyin olması için özenerek gayret gösterme, üzerinde dikkatle çalışma, özen, özenme.
i. it- 27a/0820
[=2]
iḥtirām (Ar.) *i.* Saygı, hürmet, tazim.
i. bā-iḥtirām 31a/0945
i. kı- 12a/0352
[=2]
iḥtitām (Ar.) *i.* Bitme, sona erme, hitam bulma.
i. bul- 7b/0207
iḥtişār (Ar.) *i.* Kısaltma, anlama zarar vermeden açıklama ve ayrıntıları çıkararak maksadı daha kısa ifade etme.
i. it- 23a/0715
[=1]
iḥtiyār (Ar.) *i.* Seçme, seçilme.
i. 16b/0501
i.+ı 17a/0513
i. it- 16b/0498, 23a/0715, 27b/0835
[=5]
iḥvān (Ar.) *i.* Sadık, samimi, candan dostlar.
i.-ı dīn 3b/0074
i.-ıla (şoḥbet-i iḥvān) 15b/0463
i.+um 3b/0077
[=3]
iḥyā (Ar.) *i.* Diriltme, diriltme, canlandırma.
i. it- 18b/0572
[=1]
iḫāmet (Ar.) *i.* Bir yerde yerleşip, oturma.
i. eyle- 29b/0901
i. it- 28a/0850
[=2]
iki *i.* Birden sonra, üçten önce gelen sayı.
i. 10a/0287, 11b/0343, 11b/0348, 15a/0449, 16a/0490, 17a/0525, 23b/0733, 26b/0795, 27a/0811, 27b/0834, 29a/0887, 32b/1005, 34b/1066, 37b/1167
i. cihān 34a/1055
i. dem 33a/1013
i. pāre 34b/1065, 34b/1066
i.+si 11b/0348, 15a/0455
i.+sinden 27b/0835
i.+ye 16a/0495
[=22]
ikinci sf. İki sayısının sıra sıfatı.

- i. 28b/0873
[=1]
- ikrām** (Ar.) i. Ağırılama, kıymet vererek hürmet etme.
i.-ile 17a/0515
i.+la 16a/0485, 32a/0985
[=3]
- ikrār** (Ar.) i. Tasdik, kabul.
i.-ı **İlāh it-** 37b/1170
i. it- 6b/0172
[=2]
- iktibās** (Ar.) i. Alıp faydalanma.
i. it- 20b/0644
[=1]
- iktidā** (Ar.) i. Birini örnek alıp ona uyma, örnek tutma, tabi olma.
i. eyle- 25b/0770
i. kıl- 4b/0112
[=2]
- il** i. El, başkaları.
i. 22a/0693
i.+ler 22a/0692
[=2]
- İlāh** (Ar.) i. Allah, Tanrı.
i. 1b/0001, 6b/0166, 38b/1194
i. (‘aşk-ı **İlāh**) 17b/0539, 18a/0548
i. (feyz-ı **İlāh**) 18b/0570
i. (ikrār-ı **İlāh it-**) 37b/1170
i. (lūtf-ı **İlāh**) 16a/0494
i. (maḥbūb-ı **İlāh**) 35b/1103
i. (maḥşūş-ı dergāh-ı **İlāh**) 15b/0467
[=10]
- ilāhī** (Ar.) ünl. ve sf. 1. “Ey benim Allah’ım” anlamında Allah’a hitap sözü. 3b/0077, 25b/0766, 38a/1185
2. Allah’la ilgili, Allah’a ait, Allah’a has, Allah’tan gelen, Tanrısal. 12a/0351
i. 3b/0077, 25b/0766, 38a/1185
i. (mürğ-ı **ilāhī**) 12a/0351
[=4]
- i‘lām** (Ar.) i. Bildirme, anlatma.
i. it- 3a/0060, 23a/0726
[=2]
- ile** 1. bağlaç. İki kelimeyi, iki öbeği birbirine bağlar.
i. 1b/0005, 1b/0011, 1b/0013, 5a/0135, 8b/0237, 9b/0265, 9b/0267, 10a/0284, 12b/0378, 16b/0506, 24a/0745, 25a/0757, 28b/0875, 29a/0887, 36a/1112
[=15]
2. e. İsimlerin sonuna gelerek beraberlik, refakat, vasıta, araç, hâl, tarz, ilişki vb. anlamlarda zarflar yapar.
i. 2a/0022, 2a/0022, 2a/0023, 2a/0026, 2a/0030, 2b/0038, 2b/0043, 2b/0043, 2b/0046, 2b/0046, 3a/0058, 3b/0065, 3b/0075, 4b/0108, 4b/0114, 5a/0120, 5a/0121, 5a/0121, 5a/0122, 5a/0123, 5a/0126, 5a/0135, 5b/0134, 5b/0134, 5b/0144, 6b/0160, 7b/0208, 7b/0208, 8a/0226, 8a/0229, 8b/0243, 8b/0247, 9a/0249, 9a/0261, 9b/0273, 9b/0276, 10b/0301, 10b/0304, 10b/0306, 10b/0307, 11a/0331,

11b/0335, 11b/0344, 11b/0349, 12a/0358, 12b/0364, 12b/0367, 13b/0405, 13b/0408, 14a/0419, 14a/0421, 14b/0429, 14b/0438, 14b/0442, 15a/0456, 15a/0460, 15b/0463, 15b/0476, 16a/0484, 16a/0494, 16a/0494, 16b/0496, 16b/0501, 16b/0501, 16b/0503, 16b/0504, 17a/0512, 17a/0515, 17a/0515, 17a/0525, 17b/0535, 18a/0561, 19b/0609, 20a/0612, 20a/0622, 20b/0635, 21a/0657, 21b/0673, 22a/0687, 22a/0691, 22a/0692, 22b/0707, 22b/0709, 22b/0709, 22b/0709, 22b/0709, 22b/0710, 22b/0710, 22b/0710, 22b/0711, 23b/0735, 25b/0775, 26a/0779, 26b/0803, 26b/0804, 26b/0805, 27a/0811, 27a/0812, 27a/0813, 27a/0815, 27a/0822, 27b/0844, 28b/0876, 30a/0918, 30a/0919, 30a/0920, 30a/0921, 30a/0922, 30a/0922, 30b/0933, 30b/0936, 30b/0944, 31a/0958, 31b/0973, 35a/1082, 35a/1092, 36a/1110, 36a/1110, 36a/1114, 36a/1121, 36a/1124, 36b/1129, 36b/1132, 36b/1140, 37a/1145, 37b/1165, 38a/1178, 38a/1186, 38a/1187, 38a/1190

[=131]

‘ilel (Ar.) *i.* İletler, hastalıklar, sakatlıklar.

i. (aşhâb-ı ‘ilel) 2a/0027

[=1]

ilerle- *geçişsiz f.* İleriye doğru gitmek, ön tarafa doğru yol almak.

i.-r 10a/0287

[=1]

ilet- *Geçişli f.* Götürmek veya getirmek, ulaştırmak, eriştirmek.

i.-seydi 14b/0443

[=1]

ilhām (Ar.) *i.* Ruhta meydana gelen ve yaratıcılığa iten coşku, içe doğma, esin.

i.+dan (Cibrîl-i ilhām) 13b/0404

i.-ı gayb ol- 3a/0050

i. ol- 3a/0057

[=3]

illā (Ar.) *zf.* Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, ille.

i. 32a/0982

[=1]

illā’illāh (Ar.) *ünl.* Ancak, sadece Allah var.

i. 17b/0538

[=1]

‘ilm (Ar.) *i.* Belli bir konuya ait bilgilerin bütünü.

i.+i 20b/0640, 20b/0641

i.-i ledün 32a/0991

i.-i ledünnī 18b/0567, 20b/0639

i.-i Tevrāt 16b/0507

i.+in 32a/0988

i. ü hikmet 5a/0125, 13b/0405

i. ü kitāb 22b/0704

i.+üñ 9a/0257, 26b/0801

[=12]

ilt- *bkz.* ilet-

i.-diler 15a/0450

[=1]

girü ilt- 15a/0450

[=1]

iltifāt (Ar.) *i.* Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh.

i. 27a/0827

i. it- 27a/0818

[=2]

iltihāb (Ar.) *i.* Alevlenme, tutuşma.

i. 13a/0387

[=1]

imām (Ar.) *i.* Önde bulunan kimse, lider, önder, başkan.

i. 15a/0448, 28a/0854, 35a/1077, 37b/1169

i. (çār imām) 20b/0643

i.+u'l-enbiyā 28a/0853

i.+u'l-muttekin kıl- 31a/0950

[=7]

imāmet (Ar.) *i.* İmam olma durumu.

i.eyle- 28a/0851, 28a/0857

[=2]

imān (Ar.) *i.* Allah'a inanma, dinî inanç.

i. 34b/1071

i.+a 18b/0562

i.+ı 24b/0754, 25a/0755

i.-ıla 16a/0494, 19b/0609, 35a/1082

i.-ıla (nūr-ı imān) 36b/1129

i.-ıla (şun'-ı imān) 18a/0561

i.+ma 33a/1023

i.-ile (yümn-i imān) 11a/0331

i. u hikmet 15b/0465

i. vir- 36b/1137

[=13]

‘**imāret** (Ar.) *i.* Bir yeri bayındır ve mamur etme, bayındırlık.

‘*i. kıl* 24b/0750

[=1]

imdi *zf.* Şimdi.

i. 21b/0678, 26a/0789

[=2]

imkān (Ar.) *i.* Olabilecek durumda bulunma, mümkün olma, olabilirlik, olanak.

i.+ı (hadd-ı imkān) 23b/0733

[=1]

[=1]

imre- ?

i.-yüp 14b/0429

[=1]

imtişāl (Ar.) *i.* Boyun eğip itaat etme, emre göre hareket etme.

i. it- 35a/1085

[=1]

in- *geçişsiz f.* (Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.

i.-di 3b/0067, 34b/1065

i.-er 9b/0265

i.-mese 9b/0264

i.-mişdür 9b/0267

- [=5]
in‘ām Lütuf ve ihsanda bulunma, iyilik etme.
 i.-ı ‘amm it- 16a/0492
 i.+la 16a/0485
- [=2]
inan-geçişsiz f. (Bir şeyi) doğru olarak kabul etmek.
 i.-! 37b/1174
 i.-ur mısız 34a/1060
- [=2]
 ‘**ināyet** (Ar.) i. Lütuf, ihsan, iyilik.
 ‘i. it- 33b/1039
 ‘i. kıl- 38a/1186
- [=2]
İncīl (Ar.) i. Dört kutsal kitaptan Hz. İsa’ya indirileni.
 i.+den (Tevrāt u İncīl) 17a/0520
 i.+i 13b/0398
- [=2]
indür- oldurgan f. (Yukarıdan aşağıya doğru) Gelmesini, inmesini sağlamak.
 i.-üp 34a/1049
- [=1]
inhizām (Ar.) i. Yenilme, bozulma, hezimete uğrama.
 i.vir- 2b/0033, 38a/1190
- [=2]
inkār (Ar.) i. Kabul ve tasdik etmeme, tanımama.
 i.+a 34b/1067
- [=1]
inkıyād (Ar.) i. Boyun eğme, baş eğme, itaat etme.
 i. it- 33a/1021
- [=1]
inle- geçişsiz f. Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.
 i.-yüp 35a/1092
- [=1]
ins (Ar.) i. İnsan
 i. ile 10a/0284, 29a/0887
 i. ü cān 21b/0677
 i. ü cīn 1b/0011, 34a/1051
- [=5]
inşāf (Ar.) i. Hakka ve adalete uygun davranış, nefse değil vicdana uyarak adletle hareket etme, merhametli davranma.
 i.-ıla 12a/0358
 i.+ım 38a/1187
 i. ile 14b/0438
- [=3]
insān (Ar.) i. İki ayaklı, iki elli, akıllı ve konuşma yeteneği olan memeli canlı.
 i. 35b/1108
 i.-ı mükerrrem 6b/0175
 i.-iken 36b/1139
- [=3]
insānī (Ar.) sf. İnsana ait, insanla ilgili.
 i.+den (rūh-ı insānī) 7a/0196

- [=1]
inşikāk (Ar.) *i.* Yarıлма, ikiye ayrılma.
 i. 34b/1061
- [=1]
intāk (Ar.) *i.* Dile getirme, söyletme.
 i. (dil-i intāk eyle-) 26a/0786
- [=1]
intihā (Ar.) *i.* Son, nihayet.
 i. 21a/0652, 29b/0905
- [=2]
intikāl (Ar.) *i.* (Bir şeyi bir yerden bir yere bir durumdan başka bir duruma) Geçme, göçme.
 i. it- 8b/0233, 17b/0537, 20b/0634, 21a/0647
- [=4]
intizār (Ar.) *i.* Bekleme, bekleyiş.
 i. 13b/0400
- [=1]
 ‘ir?
- i.+dan 33a/1018
 i.-ı Kureyş 33a/1020
- [=2]
ir- *geçişsiz f. 1.* Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek. 7b/0210, 9b/0276, 11a/0321, 11a/0322, 13a/0379, 13b/0399, 15a/0449, 15b/0476, 16a/0488, 16a/0488, 16a/0490, 17b/0535, 22b/0712, 26a/0778, 28a/0860, 28b/0873, 29a/0885, 29b/0895, 29b/0899, 30b/0930, 30b/0940, 36a/1113, 36a/1123, 36b/1128
2. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nail olmak. 2a/0016, 9b/0266, 10b/0307, 11a/0330, 19b/0609, 18b/0570, 26b/0801, 27b/0832, 27b/0837, 34b/1076,
3. Gelmek, gelip çatmak, erişmek. 9b/0275, 11a/0323, 15a/0453, 16a/0484, 17b/0542, 18b/0565, 19a/0592, 20a/0619, 20a/0620, 20a/0621, 20a/0623, 20a/0623, 20a/0624, 20a/0624, 20a/0625, 30b/0936, 33a/1023, 33a/1023, 38a/1192
- i.-di 7b/0210, 9b/0275, 9b/0276, 10b/0307, 11a/0321, 11a/0322, 13a/0379, 15a/0449, 15b/0476, 16a/0488, 17a/0523, 17b/0535, 17b/0542, 19b/0609, 27b/0837, 29b/0899, 30b/0930, 33a/1023, 33a/1023, 34b/1076, 36a/1113, 36b/1128
- i.-diler 16a/0490, 28b/0864
- i.-düm 30b/0940
- i.-dün 28b/0873, 29a/0885
- i.-e 15a/0453, 16a/0484, 26a/0778, 26b/0801, 28a/0860
- i.-er 27b/0832, 36a/1123
- i.-erse 2a/0016, 18b/0570
- i.-esin 22b/0712
- i.-iserler 11a/0330
- i.-memiş 29b/0895
- i.-mese 9b/0266
- i.-mesün 17a/0523, 38a/1192
- i.-meye 30b/0936
- i.-mez 18b/0565, 19a/0592
- i.-miş 13b/0399

- i.-se 20a/0619, 20a/0620, 20a/0621, 20a/0623, 20a/0623, 20a/0624, 20a/0624, 20a/0625
- i.-sün 11a/0323
- [=54]
- bisât-ı kurbе ir- 30b/0940
- ğubâr ir- 38a/1192
- ḥaṭâ ir- 17a/0523
- ḥazân ir- 19a/0592
- hüzâl ir- 17b/0542
- naḫş ir- 16a/0484
- tiz ir- 15b/0476
- ẓa‘if ir- 15a/0453
- ẓarâr ir- 18b/0565
- [=9]
- i‘raẓ (Ar.) i. Yüz çevirme, kaçınma, başka tarafa dönme.
- i .it- 14a/0422
- [=1]
- irci‘î (Ar.) i. “ Ey mutmain olan nefis! Razı olmuş ve kendisinden razı olunmuş bir halde rabbine dön “ ayetinin ilk kelimesi olup çeşitli kullanışlarda “ölüm” anlamına gelir.
- i. (savt-ı irci‘î) 29b/0899
- [=1]
- ‘irfân (Ar.) i. Bilme, anlama, biliş, anlayış.
- i.+a (mekteb-i ‘irfân) 18b/0568
- i.+dan (şehd-i ‘irfân) 19b/0600
- [=2]
- irgür- *oldurgan f.* erişirmek, ulaştırmak.
- i.-! 24b/0751
- i.-e 18b/0575
- i.-me 25a/0756
- i.-ür 26b/0799
- [=4]
- medet irgür- 24b/0751
- [=1]
- iriş- *geçişsiz f.* Ulaşmak, varmak.
- i.-di 7a/0184, 9b/0277, 16a/0495, 17a/0526, 18b/0562, 20a/0615, 20b/0643, 30b/0929
- i.-e 13b/0403, 13b/0404, 19b/0598
- i.-üp 30b/0931
- i.-ür 21a/0656
- [=13]
- irşād (Ar.) i. Doğru yolu gösterme, uyarma.
- i.-ıla 2a/0022
- i. it- 36b/1136
- [=2]
- irte i. Ertesi, gelecek sabah, şafak sökme zamanı, yarın.
- i. 33a/1020
- [=1]
- irtegün i. Ertesi gün.
- i. 33a/1019

- [=1]
irtiyāb (Ar.) *i.* Şüphelenme, tereddüt etme.
i.(ehl-i irtiyāb) 21a/0650
 [=1]
irüş- *f.* yetişmek.
i.-di 34b/1063
 [=1]
‘İsā (Ar.) *ö.i.* Dört büyük peygamberden biri olup kendisine vahiy yoluyla İncil nazil olmuştur.
‘İ. 28b/0875
‘İ. dem 21b/0678
‘İ. gibi 18b/0572
 [=3]
işār (Ar.) *i.* İkram etme, ağırlama.
i.-ıdı 5b/0138
i. it- 24b/0748
 [=2]
işbat (Ar.) *i.* Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma.
i. (nefy ü işbāt it-) 17b/0537
 [=1]
İslām (Ar.) *i.* Allah’ın Kur’an yolu ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.
İ. 10a/0294, 10a/0294, 27b/0843
İ. (dīn-i İslām) 13a/0391
İ. (leşker-i İslām) 2b/0039
İ.+a (fıtrat-ı İslām) 27b/0837
İ. bināsı 10a/0296
İ. çün (asker-i İslām) 36b/1127
İ. ile 27b/0842
İ. ile (şevk-i İslām) 36a/1124
 [=10]
ism (Ar.) *i.* İsim, ad.
i. ü sıfat 18a/0554
 [=1]
isrā (Ar.) *i.* Yürütme, gönderme.
i. 26a/0780
 [=1]
iste- *geçişli f.* 1. (Bir şeye karşı) istek duymak,(o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
 13a/0395, 14b/0435, 25b/0767, 25b/0767
 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek. 3b/0079,
 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 10b/0309, 18b/0566, 19b/0606, 20b/0642, 21a/0654,
 21b/0667, 21b/0678, 23a/0716, 27b/0839, 30b/0938, 35b/1109, 36a/1116
i.-düm 36a/1116
i.-ñ 13a/0395
i.-rdi 14b/0435
i.-rseñ 3b/0079, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 10b/0309, 18b/0566, 19b/0606,
 20b/0642, 21a/0654, 21b/0667, 21b/0678, 23a/0716, 27b/0839, 30b/0938,
 35b/1109
i.-yen 25b/0767, 25b/0767
 [=20]

- şāhid iste-** 21a/0654
[=1]
- isticāb** (Ar.) *i.* Vacip görme, lüzumlu sayma, haklı görme.
i. 38b/1193
[=1]
- istidā' d** (Ar.) *i.* Bir şeyin kabulüne , kazanılmasına olan tabi meyil, kabiliyet.
i.-ı tām 20b/0631
i.+la 30a/0927
[=2]
- istidlāl** (Ar.) *i.* Bir delile dayanarak bir şeyden bir netice çıkarma, delil ile anlama.
i.+le 17b/0538
[=1]
- istiğrāk** (Ar.) *i.* Dalma, içine gömülme.
i.+a düş- 3a/0061
[=1]
- istikbāl** (Ar.) *i.* Birini karşılama.
i.+e 27b/0841
i. it- 32a/0984
[=2]
- istivā** (Ar.) *i.* Ortada ve tam yerinde, tam derecesinde bulunma.
i.(sırr-ı istivā) 30a/0915
[=1]
- ‘işyān** (Ar.) *i.* İtaatsizlik, emre boyun eğmeme.
i.+ı 25a/0757
[=1]
- iş** *i.* 1. Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel. 3a/0058, 4b/0114, 5b/0143, 8b/0240, 30b/0944, 31a/0959, 36b/1126, 36b/1130
2. Davranış, hareket, fiil. 2a/0027, 4b/0115, 15a/0447, 16a/0483, 20a/0617, 20a/0627, 24b/0751, 25a/0762, 26b/0802, 31b/0964, 31b/0969, 31b/0976, 37b/1172
3. Ortaya çıkan durum, olan ve yapılan şey, hadise, vaka. 12b/0371, 27a/0824, 27a/0827
i. 27a/0824, 34b/1068, 35a/1083
i. (iş ü iş) 12b/0371
i.+de 27a/0827, 31a/0959
i.+den 35a/1083
i.+e 4b/0115, 30b/0944
i.+i 2a/0027, 4b/0114, 16a/0483, 20a/0627, 25a/0762, 26b/0802, 34b/1068, 37b/1172
i.+i tut- 3a/0058
i.+im 24b/0751
i.+inde 5b/0143, 15a/0447, 20a/0617, 31b/0969
i.+leri 31b/0976
i.+üm 31b/0964
i.+üne 8b/0240, 36b/1126, 36b/1130
[=26]
- işgüzer** (İşgüzār. Far.) *sf.* Kendini göstermeye hevesli olup üstüne vazife olmayan şeylere karışan.
i. 7a/0198
[=1]
- işarāt** (Ar.) *i.* İşaretler, alametler.

i.-ıla 23b/0735

i.+ına 22a/0688

[=2]

işaret (Ar.) *i.* 1. Bir şeyi (Kaş, göz, el, parmak, baş ile) gösterme. 3b/0066, 28a/0850, 29a/0883, 34b/1065

2. İz, alamet, nişan. 15b/0468, 19a/0580

i.+dür 15b/0468

i. it- 3b/0066, 28a/0850, 29a/0883, 34b/1065

i. ol- 19a/0580

[=6]

işbu *sf.* Bu işaret sıfatının yazıda kullanılan eski bir şekli, işte bu.

i. 3a/0062, 7a/0194, 15b/0479, 16a/0482, 18a/0553, 28a/0850, 29b/0894, 32a/0990, 35b/1096, 36a/1116, 36a/1120, 38a/1183

[=12]

işig 1. Eşik. 2. Kapı.

i.+inde 10a/0287, 22a/0684

[=2]

işit- *geçişli f.* 1. Kulak yoluyla duymak. 9b/0272, 10b/0298, 13a/0392, 22a/0685, 22b/0707, 26b/0809, 28a/0852, 28b/0870, 32a/0993, 34b/1075, 36a/1118, 37b/1164

2. Dinlemek. 2b/0042, 3a/0053, 15b/0476, 26a/0793, 32b/1010, 33a/1014,

3. Haber almak, öğrenmek. 16a/0493, 18a/0558, 33b/1029

i.-di 9b/0272, 10b/0298, 34b/1075

i.-diler 13a/0392

i.-dün 32a/0993

i.-e (işide) 2b/0042, 33b/1029

i.-en (işiden) 3a/0053

i.-esin (işidesin) 22a/0685

i.-üp (işidüp) 15b/0476, 16a/0493, 18a/0558, 26a/0793, 26b/0809, 28a/0852, 28b/0870, 32b/1010, 33a/1014, 36a/1118

i.-ürdi (işidürdi) 37b/1164

i.-ürsin (işidürsin) 22b/0707

[=21]

işle- *geçişli f.* Yapmak.

i.-medükleri 31a/0959

[=1]

‘işret (Ar.) *i.* İçki.

īi.+den 23b/0728

[=1]

iştibāh (Ar.) *i.* Şüphe etme, şüphelenme.

i. 7a/0195

[=1]

iştīyāk (Ar.) *i.* Büyük arzu duyma, özleme, özleyiş.

i. 34a/1045

i. çek- 10b/0303

[=2]

it- *yard. f.* 1. Yapmak, etmek, işlemek.

i.-! 7a/0188, 9b/0274, 29a/0890, 35a/1079, 37a/1145

i.-di 2b/0031, 6b/0153, 7a/0187, 7a/0198, 7b/0213, 8a/0224, 8b/0233, 8b/0243,

9a/0259, 9b/0274, 9b/0278, 10b/0298, 11a/0318, 11b/0343, 12a/0360, 13a/0384,

13a/0384, 13b/0397, 13b/0400, 14b/0438, 15a/0450, 15b/0465, 15b/0474, 16a/0488, 16a/0492, 16b/0498, 17a/0528, 17b/0536, 17b/0537, 17b/0537, 18a/0557, 18a/0558, 19a/0579, 20a/0614, 20a/0618, 20b/0633, 20b/0634, 20b/0645, 21a/0647, 23b/0729, 23b/0729, 23b/0731, 23b/0735, 24a/0737, 24a/0738, 24a/0739, 24b/0748, 26b/0795, 26b/0809, 26b/0810, 27a/0811, 27a/0820, 27a/0823, 27b/0843, 28a/0858, 28b/0871, 28b/0873, 29a/0879, 29a/0883, 29a/0886, 29b/0910, 30b/0940, 32a/0989, 32a/0990, 32b/1011, 33a/1017, 33a/1024, 33a/1027, 33b/1030, 34a/1049, 34a/1050, 34b/1065, 35a/1087, 35a/1087, 35a/1091, 35a/1092, 35a/1092, 35b/1093, 36b/1130, 36b/1142, 37a/1147, 37a/1148, 37a/1151, 37a/1153, 37a/1153, 37a/1153, 37b/1170, 38a/1178

i.-di (k'it-) 7b/0205

i.-dimi 12b/0373

i.-diler 3b/0066, 11b/0344, 12b/0367, 12b/0367, 13b/0396, 13b/0396, 14a/0422, 14a/0422, 15a/0459, 20b/0644, 26a/0791, 27a/0813, 27b/0844, 28a/0849, 28a/0850, 28b/0876, 34b/1067, 34b/1067, 37b/1170

i.-diler 28a/0850

i.-dise 23b/0731

i.-dü 32b/1003

i.-dügüm 8b/0236

i.-dükçe 16b/0500

i.-düm 3b/0065, 30a/0914, 30b/0933, 30b/0943

i.-dün 9b/0279, 28b/0872, 35b/1095

i.-e (ide) 1b/0009, 6b/0172, 6b/0172, 6b/0180, 10b/0301, 10b/0301, 15b/0472, 17a/0524, 19b/0601, 19b/0604, 23a/0724, 25b/0766, 26a/0779, 26a/0789, 26b/0807, 33b/1039, 33b/1042

i.-eler (ideler) 3b/0076, 3b/0076, 12b/0364, 12b/0364, 33a/1021, 38a/1181, 38a/1181

i.-eli (ideli) 19a/0583, 35b/1096

i.-elüm (idelüm) 30b/0939

i.-em (idem) 9a/0256, 13b/0402, 18b/0572, 23a/0722, 23a/0723, 23a/0725, 23a/0726, 24a/0741, 33b/1040, 35a/1079, 35b/1099, 36a/1117, 37a/1145

i.-emez (idemez) 2a/0027

i.-emez (idimez) 23a/0714

i.-en (iden) 2a/0019, 5b/0141, 25a/0759

i.-en-durur (iden-durur) 32b/1000

i.-eni (ideni) 31a/0955

i.-er (ider) 2a/0021, 2a/0021, 2a/0023, 2a/0023, 2a/0024, 2a/0024, 2a/0025, 2a/0025, 2a/0026, 2a/0026, 4a/0087, 4a/0087, 4a/0094, 4b/0099, 4b/0099, 4b/0100, 9a/0263, 10a/0291, 13a/0390, 15b/0464, 16a/0483, 17a/0521, 20a/0620, 20a/0620, 20a/0623, 20a/0623, 20a/0625, 20a/0625, 20a/0626, 20a/0626, 22b/0701, 22b/0705, 22b/0706, 24b/0749, 25a/0758, 25a/0763, 26b/0800, 31b/0968, 32a/0984, 34b/1069, 34b/1074, 36b/1136, 36b/1136, 36b/1139

i.-er (ider)+mi 16b/0501

i.-erdi (iderdi) 5a/0120, 5a/0126, 5a/0133, 5b/0141, 14b/0435, 17a/0518, 26b/0797, 35a/1089, 36a/1112, 37b/1161, 37b/1165

i.-erken (iderken) 24a/0739, 36b/1141

i.-erler (iderler) 26b/0806, 31a/0960

i.-erseñ (iderseñ) 18b/0571, 25b/0774

i.-ersin (idersin) 21b/0672, 35a/1084

i.-ersiz (idersiz) 13a/0389

i.-esin (idesin) 25a/0757, 35a/1085
i.-eyin (ideyin) 6b/0165, 6b/0165, 26a/0789
i.-gil 27b/0835
i.-ince (idince) 32a/0981
i.-iser (idiser) 10a/0293
i.-me 10b/0306, 22a/0679, 33b/1038, 35b/1099, 35b/1103
i.-medi 16b/0498, 27a/0818
i.-medüm 27a/0827, 30a/0925
i.-mek 24a/0741
i.-mek-durur 23a/0715, 23a/0715, 38a/1184
i.-mekdedür 26b/0807
i.-memişdi 5a/0124, 13b/0400
i.-meseñ 25b/0766
i.-meye 26a/0781, 31a/0955, 31a/0955, 31a/0957, 31a/0957
i.-meyen 20b/0640, 34a/1054
i.-meyüp 14a/0424
i.-mez 14b/0440, 17b/0544, 20b/0641, 21b/0665, 32a/0987
i.-mez-idi 5b/0142
i.-mez+mi 25a/0759
i.-mezdi 4b/0114, 5a/0135
i.-mezsın 36a/1122, 36b/1138
i.-miş 23a/0718, 30a/0928
i.-mişdüm 38a/1184
i.-mişken 35b/1097
i.-se 5a/0126, 5a/0130, 22a/0688, 31a/0955
i.-se-di 18a/0548
i.-seler 32a/0979, 32a/0980, 32a/0980
i.-sem 34a/1060
i.-señ 27b/0830, 27b/0831
i.-sün 11b/0341, 18a/0549, 33a/1015, 35b/1099
i.-üñ (idüñ) 13a/0391
i.-üp (idüp) 2a/0024, 3a/0060, 7b/0215, 8a/0217, 10b/0299, 11a/0322, 13a/0391, 15b/0478, 20b/0631, 21a/0646, 23a/0722, 24b/0748, 26b/0797, 26b/0810, 27a/0816, 27b/0828, 28b/0864, 29a/0893, 31a/0949, 32b/0998, 33b/1034, 35a/1077, 35a/1078, 35a/1089, 35b/1098, 37a/1146, 37b/1173, 37b/1176, 38a/1181

i.-üpdür (idüpdür) 17b/0532, 25a/0758, 35a/1081

[=333]

2. Türkçe’de bir çok kelimenin sonuna gelerek birleşik fiiller teşkil eden, sonuna geldiği kelimeye göre değişik fonksiyonları olan, geçişli veya geçişsiz fiiller, ayrıca çeşitli deyimler yapan fiil.

ābād it- 3b/0076

adam it- 23b/0731

‘addit- 37b/1173

‘afv it- 25a/0757, 25b/0766

āgāh it- 20a/0623

ağaz it- 6b/0165, 29a/0890

āh it- 35b/1103

āh ü zār it- 14b/0440

‘arz-ı hācāt it- 32a/0980

‘arż-ı niyāz it- 23a/0725
‘arż it- 8a/0224, 14a/0422, 24a/0739, 26b/0797, 29a/0886
aşşı it- 25a/0763
‘avn it- 24a/0743
‘ayān it- 6b/0157, 23a/0723
āzād it- 20a/0625
‘azm-i rāh it- 19b/0604
başt it- 28b/0873
binā it- 20a/0625
buğz it- 31a/0949
cem‘ it- 4a/0086, 32b/1011
cenk it- 36b/1141
cūş it- 25a/0758, 29b/0910, 35a/1092
çāk it- 10b/0306
da‘vet it- 2a/0024, 5a/0130, 26b/0800, 30a/0925, 34b/1074, 37b/1161
defn it- 22b/0701
derk it- 1b/0009, 21b/0665
dil-şād it- 36b/1136
dilek it- 15a/0459, 26b/0806
du‘ā it- 35b/1099, 37b/1170, 38a/1184
efğān it- 12b/0367
ejdehā it- 23b/0731
emr it- 22a/0688, 35a/1078, 35a/1079
envār-ı suṭū it- 11a/0318
fehm it- 2a/0027, 4a/0094, 23a/0714, 32a/0987
ferāğ it- 25b/0774
fetḥ it- 19a/0579
fiğān it- 35a/1091
ğark it- 25a/0758
ğazā it- 10a/0293, 36a/1112, 37a/1148
gile it- 22a/0679, 36a/1117, 36b/1142
giryān it- 2a/0026
ğavr it- 13a/0384
ğuşl it- 26b/0810
ḥalk it- 35a/1081
ḥamd it- 15b/0478, 27b/0828
ḥandān it- 2a/0026
ḥaşr it- 2b/0040
ḥāzır it- 4a/0084
ḥıfz it- 7b/0215, 15b/0472
ḥidmet it- 11b/0341
ḥiṭāb it- 9b/0278
ḥor it- 22b/0698
ḥuzū‘ it- 32b/1003
ı‘rāz it- 14a/0422
icābet it- 38a/1178
ibtihāl it- 13a/389
iftirā it- 17a/0521
iftirāk it- 32a/0981
ihtilāṭ it- 31b/0968

ihtimām it- 27a/0820
iḥtişār it- 23a/0715
iḥtiyār it- 16b/0498, 23a/0715, 27b/0835
ihyā it- 18b/0572
ikāmet it- 28a/0850
ikrār-ı ilāh it- 37b/1170
ikrār it- 6b/0172
iktibās it- 20b/0644
i‘lām it- 3a/0060, 23a/0726
iltifāt it- 27a/0818
imtişāl it- 35a/1085
in‘ām-ı ‘amm it- 16a/0492
inkıyād it- 33a/1021
intikāl it- 8b/0233, 17b/0537, 20b/0634, 21a/0647
irşād it- 36b/1136
işār it- 24b/0748
istikbal it- 32a/0984
işāret it- 3b/0066, 28a/0850, 29a/0883, 34b/1065
i‘tirāf it- 9b/0274
ittibā‘ it- 10b/0304, 36b/1138, 37b/1165
‘izām-ı şāf it- 27a/0813
iz‘ān it- 13b/0396
izhār it- 6b/0172, 13b/0400
kān it- 12b/0367
karār it- 7b/0213, 24a/0739
kasem it- 4b/0100
kemlik it- 5b/0141, 31a/0955
kesb it- 20b/0631, 33b/1034
kesr it- 24a/0737
keşf it- 33a/1017
kıtāl it- 37a/1145, 37a/1153
kıyām it- 26b/0795, 27b/0831, 28b/0876
kıyās it- 4b/0116
kuhl-ı cilā it- 26b/0807
kul it- 24a/0738
luṭf it- 23a/0722, 38a/1181, 30b/0940
mağrūr it- 2a/0023
maḥzūl it- 2a/0025
maḥbūl it- 2a/0025
ma‘mūr it- 20a/0620, 24b/0749
ma‘zur it- 31a/0955
medḥ it- 16b/0500, 23a/0724, 23b/0729, 24a/0741, 36b/1139
mekr it- 17a/0524
merhem it- 37a/1147
meyl it- 16b/0498
minhāc it- 10b/0301
mirā it- 18a/0558
mi‘rac it- 10b/0301, 32b/0998, 33a/1024
mizāl it- 5a/0126
mükāfat it- 15a/0450

münacāt it- 32a/0980
müşerref it- 35b/1096
naql it- 9a/0256, 12a/0360, 30a/0928, 30b/0939, 34b/1069
nālān it- 35a/1092
nazar it- 9a/0259, 26a/0781
nefy ü isbāt it- 17b/0537
neşr it- 19b/0601, 32a/0989
n'it-20a/0619
niyāz it- 7a/0188, 27a/0811, 27a/0823
nüş it- 18b/0571
nuṭṭ it- 33b/1042
nüzüḷ it- 35a/1087
‘özü it- 5b/0141, 31a/0955, 31a/0955
pāk it- 15b/0465
pāy-mal it- 37a/1153
pervāz it- 6b/0165, 29a/0890
pür-nür it- 2a/0023, 20a/0620
rağbet it- 17a/0528
raḥm it- 10b/0299, 25b/0766
recā it- 26b/0807
ref it- 11a/0322
reşk it- 10b/0298, 14b/0435, 14b/0438
riḥlet it- 16a/0488
şabr it- 5a/0120, 18a/0549, 31a/0957
şarf it- 26b/0797
sa‘y it- 37b/1176
secde it- 17a/0518, 35a/1079
selām it- 35a/1077
ser-be-ser it- 2b/0031
ser-dār it- 2a/0024
seyr it- 8a/0217, 21a/0646
şiddik it- 2a/0021, 20a/0626
şirdār it- 2a/0024
su‘āl it- 30b/0943
sücüd it- 7a/0187
şād it- 3b/0076, 20a/0623, 38a/1181
şāk it- 15b/0464, 15b/0474, 23b/0735, 34a/1060
şefkāt it- 35b/1098, 37a/1146, 37a/1151
şerḥ it- 36b/1130
şühūd it- 20b/0641, 26a/0779, 30b/0933
şükr it- 31a/0957
şürü‘ it- 26a/0789
ta‘bīr it- 4b/0099
taḥsin it- 4a/0087
taleb it- 13a/0391, 20b/0640, 36a/1122
tañrılık it- 13a/0390
tapu it- 29a/0879
taşdıḳ it- 20a/0626
ta‘zīm it- 34a/1054
ta‘zīm ü iḥsān it- 12b/0364

tecellī it- 19a/0583, 22b/0706
tedvīn-i kitāb it 20b/0645
tefsīr it- 4b/0099
tehniye it- 11b/0344
tehniyet it- 28b/0871
tekbīr it- 34b/1067
telkīn it- 4a/0087
temevvūc it- 18a/0548
tenaşşur it- 13b/0397
tereddūd it- 14a/0424
terk-i evṭān it- 13b/0396, 34a/1049
terk it- 13a/0391, 24b/0748, 29a/0893, 32b/1000, 35b/1095
te'sīr it- 20a/0618
ṭulū' it- 6b/0153, 26a/0789
ṭuş it- 30b/0944
'ubūr it- 17b/0536, 28b/0872
'urūc it- 30a/0914
va' de it- 8b/0236
vaḥy it- 32a/0990
vaşf it- 23b/0729, 24a/0741, 33a/1015
va' z it- 35a/1089
vefā it- 35b/1097
vuşūl it- 20b/0633
yād it- 38a/1181
yir it- 16a/0483
yüriyüş it- 26a/0791
zām it- 35a/1089
zem it- 31a/0960
zemzeme it- 26b/0809
zındık it- 2a/0021
zuhūr it- 2a/0019, 6b/0180, 7b/0205, 8b/0243, 9a/0263, 13a/0384, 20a/0614, 22b/0705
zu'm it- 21b/0672
zūr it- 12b/0373

[=297]

i' tirāf (Ar.) i. Suçunu veya yerinde olmayan bir hareketini saklamaktan vazgeçip, söyleme, hakkı teslim.

i. 9b/274

[=1]

i' tirāz (Ar.) i. Bir fikri, bir hükmü kabul etmeyip çürütmeye çalışma.

i. (ehl-i i' tirāz) 34a/1053

i.+1 22a/0683

[=2]

ittibā' (Ar.) i. Tabi olma, uyma, ardı sıra gitme.

i.it- 10b/0304, 36b/1138, 37b/1165

[=3]

ittifāk (Ar.) i. Birleşme, uyuşma, sözleşme.

i.+a 14a/0412

[=1]

ityān (Ar.) i. Getirme, getirilme.

i.+a 34a/1052

[=1]

iy ünl. Ey, hey.

i. 1b/0001, 1b/0010, 2a/0019, 2a/0029, 3a/0050, 3b/0080, 4a/0088, 4b/0108, 5b/0142, 6b/0150, 6b/0153, 6b/0167, 6b/0177, 6b/0178, 7b/0214, 8a/0225, 8a/0226, 8b/0235, 8b/0240, 8b/0241, 9a/0256, 9a/0259, 9b/0278, 10a/0290, 10b/0300, 10b/0302, 11a/0326, 11a/0327, 11a/0327, 11a/0329, 11a/0329, 11a/0330, 11b/0333, 12a/0356, 12a/0358, 12a/0360, 12b/0372, 12b/0373, 12b/0376, 13a/0389, 13a/0390, 13a/0391, 13a/0394, 13b/0401, 13b/0407, 14a/0419, 15a/0452, 15a/0459, 15b/0471, 16b/0503, 17a/0523, 18b/0567, 18b/0577, 19a/0582, 19a/0594, 20a/0626, 20a/0627, 20b/0631, 20b/0641, 21a/0648, 21b/0663, 21b/0668, 21b/0671, 21b/0676, 22a/0681, 22b/0707, 22b/0712, 23a/0717, 23a/0722, 23a/0725, 25a/0757, 25a/0758, 25a/0761, 25a/0762, 25b/0767, 26a/0780, 26a/0784, 26b/0800, 27a/0817, 27a/0824, 27b/0835, 27b/0836, 27b/0838, 28a/0851, 28a/0856, 28b/0870, 29a/0884, 29a/0889, 29a/0893, 29b/0900, 29b/0902, 29b/0908, 30a/0918, 30a/0919, 30a/0925, 30b/0943, 31b/0963, 33a/1025, 33b/1038, 34b/1073, 35a/1083, 35a/1085, 35a/1088, 35b/1095, 35b/1103, 35b/1107, 35b/1107, 36a/1111, 36a/1118, 36b/1134, 37a/1145, 37b/1163, 37b/1167

[=113]

iş i. Çalışma, amel.

i.iş ü iş 12b/0371

[=1]

i' zām (Ar.) i. Büyütme, büyütülme.

i.-ı şāf it- 27a/0813

i. ile 17a/0515

[=2]

iz' ān (Ar.) i. Anlayış, kavrayış, feraset.

i.it- 13b/0396

[=1]

i' zāz (Ar.) i. Ağrlama, ikram etme, saygı gösterme.

i.-ı tām 27b/0844

i.+la 36b/1133

[=2]

izhār (Ar.) i. Gösterme, meydana çıkma.

i.it- 6b/0172, 13b/0400

[=2]

izlāl (Ar.) i. Alçaltma, küçük görme, tahkir etme.

i.+e 2a/0022

[=1]

'iz (< Ar. 'izz) i. Yücelik, ululuk.

i. ü cāh 16a/0494

i. ü nāz bul- 10a/0292

[=2]

'izzet (Ar.) i. 1. Hürmet, saygı, ikram. 33b/1033

2. Değer, kıymet, yücelik, ululuk. 9b/0280, 10a/0288, 10b/0306, 10b/0307, 11b/0339, 14b/0442, 17a/0522, 25b/0766, 31a/0948, 33b/1037

i. 9b/0280, 17a/0522

i. bul- 10b/0306

i.- durur (sāye'-i 'izzet) 11b/0339

- i.+dür (sāye'-i 'izzet) 33b/1037
i.+e 10b/0307
i.+i 10a/0288
i. ile 14b/0442
i.+üm 31a/0948
i.+ün 25b/0766, 33b/1033
[=11]
'izzet ehli
i. 10b/0307
[=1]
jengār (Far.) i. Pas, kir.
j. 32b/1010
[=1]
kāb (Ar.) i. Uzaklık, mesafe.
k.+den (kābe kavseyn) 5b/0147, 26a/0778
[=2]
kabā (Ar.) i. Cübbe.
kabā ehli 24a/0738
[=1]
Ka'be (Ar.) ö.i. Hicaz'da, Mekke-i Mükerrreme'de Harem-i Şerif'in hemen hemen
ortasında bulunan kutsal bina.
k.-i zāt 29b/0906
k. kavseyn 5b/0147, 26a/0778, 30b/0934
k.+ye 14a/0413
[=5]
kabīle (Ar.) i. İbtidâî ve göçebe insanlarda, aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden
insan topluluğu, boy.
k. 13b/0409
[=1]
kabl (Ar.) zf. Ön, önce, öndeki, evvel.
k.+e't-tulū' 11a/0318
[=1]
kabr (Ar.) i. Mezar.
k.+e (sāhil-i kabr) 21b/0676
k.+imūn 3b/0076
[=2]
kabūl (Ar.) i. Bir iş veya ziyaret için gelenleri yanına, huzuruna alma.
k.eyle- 5a/0122
[=1]
kabza (Ar.) i. Tutacak, tutamak yeri, sap.
k.- i kahr 2a/0020
[=1]
kaç- geçişsiz f. Karşılaşmamaya çalışmak, yüz yüze gelmek istememek, uzaklaşmak
istemek.
k.-masun 5b/0146
[=1]
kaçan zf. Ne vakit, ne zaman ki.
k. 4b/0104, 37b/1164
k. (her kaçan) 4a/0090
[=3]

ķadar *e.*  l  de, derecede.

ķ. 37b/1175

[=1]

ķadeķ (*Ar.*) *i.*   ki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyale.

ķ. (**zerr n ķadeķ**) 11a/0316

[=1]

ķadem (*Ar.*) *i.* Ayak.

ķ. **baŗ**- 9b/0275, 10b/0300, 24b/0749, 29b/0908, 32b/1002

ķ. **ur**- 21b/0678, 29a/0878, 36b/1127

[=8]

ķ    (*Ar.*) *i.* Şeriat h kimi.

ķ. (**Ķ    ‘Iy  **) 34b/1069

[=1]

ķ     (*Ar.*) *sf.* Eskiden beri, öteden beri var olan, daim .

ķ. 29b/0894

[=1]

ķ   r (*Ar.*) *i.* ‘Herŗeye g   yeten, kuvvet ve kudretine hiçbir sınır olmayan’ anlamında esma-i hüsnadan (Allah’ın En güzel isimlerinden)dır.

k. (** ayy-ı ķ   r**) 7b/0203

k. (** ayy u  ayyum u ķ   r**) 6b/0171

[=2]

ķ   r (*Ar.*) *sf.* Kudret ve kuvvet sahibi, yapabilme g  ne malik olan kimse, muktedir.

ķ. **ol**- 13a/0390, 34a/1052

[=2]

ķ   r-ŗ n s (*Ar. ķadr ve Far. ş n s*) *b rl sf.* Değerli kimselere layık oldukları kıymeti veren, kıymetlerini bilen, ona göre muamele eden, kadir bilir (kimse).

ķ. 14b/0442

[=1]

ķ  r (*Ar.*) *i.* Değer, kıymet.

1. k.+   34a/1047

k.+  ’l-fuh m 32a/0989

k.+  ’l-   l 30b/0935

[=3]

ķ f (*Ar.*) *i.* Osmanlı alfabesinin yirmi dördüncü harf  olup; ‘ebced’ hesabında yüz sayısının karŗılıęıdır.

ķ. (**ŗ r-ı ķ f-ı n n**) 7a/0191

ķ.-ı n n 6b/0168

[=2]

ķ   l (*Ar.*) *sf.* Kefalet eden, bir iŗi üstüne alan.

k.+  14b/0439

[=1]

ķ   le (*Ar.*) *sf.* Birlikte yolculuk yapan topluluk; zümre.

ķ. 16b/0504, 17a/0512, 21a/0657

ķ. (**ehl-i ķ   le**) 14b/0438

[=4]

ķ   r (*Ar.*) *i.* Hakk  tanımayan, bilmeyen.

k. 36a/1118, 36b/1141, 37a/1143

k.+  n (**   -ı ķ   r**) 7a/0193

k. ** le** 36a/1112, 36b/1140

[=6]

kāfirān (Ar.) *i.* Kafirler.

k. 7a/0192

[=1]

ķahr (Ar.) *i.* 1. Çok kederlenme, çok üzüntü duyma. 30a/0922

2. Üstün gelerek mahvetme, helak etme, batırma, ezme. 2a/0020

ķ.-ıla 30a/0922

ķ.+uñdadur (ķabza-ı ķahr) 2a/0020

[=2]

ķaht (Ar.) *i.* Kıtlık, kuraklık, kuraklıktan dolayı mahsulün yetişememesi.

ķ.-ı sāl 14a/0412

[=1]

ķā'im (Ar.) *sf.* Ayakta duran, ayakta bulunan.

ķ.-durur 9b/0269, 9b/0269

[=2]

ķaķı- *geçişsiz f.* Öfkelenmek, kızmak.

ķ.-mazdı 5a/0119

ķ.-yup 5a/0117

[=2]

ķāl (Ar.) *i.* Söz, laf.

ķ. diñle- 37a/1150

ķ. ıla 22b/0710

ķ. kes- 9b/0272

[=3]

ķal- *geçişsiz f.* 1. (Olduğu yerde ve olduğu hâlde) Durmak. 24b/0752, 30a/0914

2. Var durumda, mevcut bulunmak. [Bu anlamda daha çok olumsuz şekli kullanılır]. 14a/0412, 14a/0419, 17a/0513, 17a/0513, 25b/0776, 26a/0779, 29b/0900, 30a/0912, 30b/0932, 33b/1031, 35a/1079

3. (Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak. 14a/0420, 32b/1000

4. ... durumuna gelmek,durumda olmak. 6a/0486

ķ.-an 32b/1000

ķ.-dı 6a/0486, 30a/0914, 35a/1079

ķ.-dılar 37a/1147

ķ.-madı 14a/0412, 14a/0419, 17a/0513, 2. 17a/0513, 29b/0900, 30a/0912, 30b/0932, 33b/1031

ķ.-maya 19b/0604, 25b/0776, 26a/0779

ķ.-mışam 24b/0752

ķ.-urdu 14a/0420

[=18]

girü ķal- 14a/0420, 14a/0420

tenhā ķal- 16a/0486

yoldan ķal- 32b/1000

[=4]

ķalaylu *sf.* Kalaylı, üzerine kalay sürülmüş.

ķ. 10a/0288

[=1]

ķalb (Ar.) *i.* Yürek.

k. 30a/0919

k.+e 16b/0505

k.+e (sebā-yı ķalb) 18b/0574

k.+i 32b/1010, 35a/1082, 37a/1149

k.-i pāk 26a/0793

k.-i šerīf 38a/1192

k.-i virān 36b/1129

k.+ine 13a/0385

k.+ini 15b/0465

k.+leri 31b/0977

k.+üme 3a/0050, 18b/0570

k.+ümüz 34b/1061

k.+ün 18b/0571

k.+ünde 22b/0701

k.+üne 22b/0704

[=18]

qaldur- *f.* 1. Açmak. 6b/0158

2. Oturur veya yatar durumdan çıkararak ayakları üzerinde doğrultmak. 12b/0368, 12b/0369

3. Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek. 34b/1062

q.-! 6b/0158

q.-dılar 12b/0368

q.-up 12b/0369, 34b/1062

[=4]

niqāb qaldur- 6b/0158

[=1]

qalem (*Ar.*) *i.* Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.

q. 3a/0049, 3a/0057, 30b/0937

q. (**levḥ ü qalem**) 9b/0271

[=4]

qalk- *geçişsiz f.* Oturmakta olduğu yerden ayrılmak.

q.-ardı 37b/1168

[=1]

girü qalk- 37b/1168

[=1]

kām-rān (*Far.*) *birl.* sf. Arzusuna, isteğine kavuşmuş, mutlu.

k. ol- 36b/1134

[=1]

qamer (*Ar.*) *i.* Ay.

k. 10a/0286, 10a/0289, 34b/1064

k. (**şakku'l-qamer**) 33b/1040

k. **devri** 23b/0735

[=5]

kāmīl (*Ar.*) *i.* Âlim, bilgin, geniş bilgili (kimse).

k.+den (**merd-i kāmīl**) 19a/0586

k.+ler 20b/0645

k.+lere 4b/0103

[=3]

kāmīlān (*Ar.*) *i.* Kamiller.

k. 15a/0458

[=1]

kāmīle (*Ar.*) *i.sf.* Kamil kelimesinin kadını ifade eden, kadın ismi olarak kullanılan veya tamlamalarda ortaya çıkan aynı manadaki müennes şekli.

- k. 20a/0613
[=1]
ķamu 1. *sf.* Hep, bütün. 2a/0020, 7b/0209, 31b/0975
2. i. Bir memlekette halkın bütününü, amme. 23b/0732
3. *zam.* herkes. 23b/0729, 34a/1050
ķ. 2a/0020, 7b/0209, 31b/0975
ķ. ‘**ālem** 23b/0732
ķ.+**dan** 18a/0550
ķ.+**sı** 23b/0729, 34a/1050
[=7]
ķan i. Plazma ve kan yuvarlarından meydana gelen ve damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.
ķ. **it-** 12b/0367
[=1]
ķanad i. Kanat.
ķ.+**ın aç-** 29a/0885
ķ.+**ına** 29a/0878
[=2]
ķand (*Ar.*) i. Şeker.
ķ. **u nebāt** 19b/0600, 6b/0160, 11a/0315
[=3]
ķanda *zf.* Nerede, nereye.
ķ. 6b/0156, 6b/0161, 13a/0379, 14b/0436, 14b/0443, 23b/0734
[=6]
ķanı *zf.* Hani, nerede.
ķ. 8b/0236, 12b/0374, 12b/0375, 12b/0375, 12b/0375, 21a/0651
[=6]
ķānī (*Ar.*) *sf.* İnanmış, kanmış.
ķ. **idi** 14a/0416
[=1]
ķānī (*Ar.*) *sf.* Kinaye söyleyen.
k. 25a/0757
[=1]
ķankı *zf.* Hangi.
ķ. 8a/0216, 8b/0238, 9a/0251, 20a/0625, 30b/0942
ķ.+**sı** 9b/0271
[=6]
ķānūn *teşmil.* Bir toplumda uyulması gereken kural, usul, nizam.
ķ.-**ı şifā** 4b/0111
[=1]
ķap- *geçişli f.* (Hayvan için) Avını hızla yakalamak, yakalayıp öldürmek.
ķ.-**dı** 36a/1113
[=1]
ķapu i. 1. Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer. 29a/0879, 32a/0984
2. Divan, toplantı yeri, huzur. 2a/0015, 22a/0689, 22a/0695, 24b/0751
ķ. 29a/0879
ķ. **aç-** 18a/0560
ķ.+**da** 22a/0689, 22a/0695
ķ.+**ñda** 2a/0015, 24b/0751
ķ.+**sı** 32a/0984

- ķ.+sında (zemzem ķapısı)** 26b/0809
ķ.+sını (şefa‘at ķapısı) 24b/0754
[=9]
- ķār 1.** iş güç, iş. 14b/0437, 37a/1144
2. kazanç, temettü. 5b/0138, 38a/1189
ķ. (her ķār) 14b/0437
ķ.+ı 5b/0138
ķ.-ı ġazā 37a/1144
ķ.+ın 38a/1189
[=4]
- ķa‘r i.** Deniz, kuyu ve benzeri şeylerin dibi, dip.
ķ.-ı ķeh 24a/0742
[=1]
- ķara i.** Kömür rengine olan rengin adı.
ķ. taş 2a/0018
[=1]
- ķarañu i.** Karanlık.
ķ. 37a/1158
[=1]
- ķārār (Ar.) i.** 1. Bir yerde veya bir halde durma, sebat üzere kalma, , sâkin olma.
1b/0005
2. Ölçülülük. 8b/0242
3. Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm. 7b/0213, 9b/0273, 17a/0513, 24a/0739
ķ. bul- 8b/0242
ķ.+ı 17a/0513
ķ. it- 7b/0213, 24a/0739
ķ. tut- 1b/0005, 9b/0273
[=6]
- ķardaş i.** Aynı anne babadan doğmuş veya yalnız anneleri ya da babaları aynı olan kimselerin birbirine göre durumu.
ķ.+ından 15a/0447
[=1]
- ķārbān (Far.) birl i.** Kervan.
ķ. 33a/1019
ķ.-ı ħaķ 18b/0565
ķ.+ından 19b/0604
ķ.+ından (sadā-yı ķārbān) 18a/0551
[=4]
- ķarın i.** Sindirim cihazı, mide.
ķ.+ı (ķarnı) 31b/0978
[=1]
- ķarınca i.** Toprağın içinde toplu şekilde yaşayan ve birçok çeşidi bulunan , zar kanatlı, eklem bacaklı böcek türü.
ķ. 24a/0742
[=1]
- ķarındaş bkz.** kardaş
ķ.(şālih ķarındaş) 28b/0877
[=1]
- ķarn i.** Vakit, zaman.

- ķ.** 21a/0646
[=1]
ķarŗu *i.* Bir Şey, yer veya kimsenin yŭz tarafının ilerisi.
ķ.+da 34b/1072
[=1]
ķarŗula- *geŗiŗli f.* gelen bir kimseye karŗı ŗıkmak, istikbal.
k.-mazdı 5a/0121
[=1]
ķaŗd (*Ar.*) *i.* Niyet, kurma.
ķ.+ına 18b/0564
[=1]
kāse (*Far.*) *i.*  ini, toprak veya camdan yapılmıŗ çukur çanak.
k. 11b/0349, 27b/0834
[=2]
ķasem (*Ar.*) *i.* Yemin, ant.
ķ. it- 4b/0100
[=1]
ķāŗır (*Ar.*) *i.* Kusurlu.
ķ. 35b/1108
[=1]
ķaŗır (*Ar.*) *sf.* Kısa.
ķ. 31a/0961
[=1]
ķaŗr (*Ar.*) *i.* Köşk, saray.
ķ.+unda 13a/0386
[=1]
ķaŗ *i.* Gözlerin ūzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.
ķ. at- 5a/0117
[=1]
kāŗķī (*Far.*) * nl.* Dilek cŭmlelerinin baŗına getirilir ve “ne olurdu” anlamında temenni ve piŗmanlık anlatır, keŗke.
k. 14b/0439
[=1]
ķat *i.* Huzur, yan.
ķ.+ına 8b/0239, 17a/0514
ķ.+ında 6b/0164, 35b/1109
ķ.+umda 30b/0941, 30b/0942, 33b/1033
[=7]
ķat  (*Ar.*) *i.* Devam etmeyecek Şekilde bitirme, son verme.
ķ. ol- 19a/0584
ķ.-ı menāzil eyle- 18b/0573
[=2]
ķat  ā (*Ar.*) *zf.* Hiçbir vakit, asla.
ķ. 5a/0124
[=1]
ķatār (*Ar.*) *i.* Birbiri ardınca sıralanmıŗ hayvan sŭrŭsŭ, dizisi.
ķ. 19b/0604
[=1]
ķatı *zf.*  ok, pek, pek  ok.
ķ. 31a/0956, 31a/0958, 33b/1032, 36b/1128, 37a/1149

[=5]

ķıta' āt (Ar.) *i.* Parçalar, bölükler, cüzler.

ķ. 19b/0607

[=1]

ķatre (Ar.) *i.* Damla.

ķ. 8b/0232, 14b/0430, 25b/0765

ķ.+si 25a/0758

ķ.+sin 23a/0723, 33b/1044, 37b/1174

ķ.+ye 25b/0764

[=8]

ķavl (Ar.) *i.* Söz, kelam.

ķ. u fi' il 30a/0918

ķ.+ũnde 26b/0802

[=2]

ķavm (Ar.) *i.* Bir peygamberin gönderildiği topluluk.

ķ.-i 'āk 12b/0363

ķ.-i cühüd 17a/0524

ķ.-i dāl 13a/0389

ķ.-i eşir 33a/1022, 34b/1068

k.-i lāf 13a/0394

ķ.-i müşrikün 11a/0324

ķ.+ini 32b/1011

[=8]

ķavseyn (Ar.) *i.* İki kavis.

ķ. (ķābe ķavseyn) 30b/0934

ķ.+den (ķābe ķavseyn) 5b/0147, 26a/0778

ķ.+e (ķurb-ı ķavseyn) 27a/0817

[=4]

ķayd (Ar.) *i.* Bağlama, bağ, bağlayacak şey, bağlanma.

ķ. ol- 25b/0772

[=1]

[=1]

ķayşer (Ar.) *i.* Hükümdar.

ķ. 13a/0386

[=1]

ķayyūm (Ar.) *i.* “Kendi zatı ile kaim olan, varlığında ve varlığının devamında her şey kendisine muhtaç olduğu hâlde, kendisinin hiçbir şeye ihtiyacı olmayan , bütün mahlukatı var kılıp varlığını devam ettiren” anlamında esma-i hüsnadan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dir.

ķ. (ķayy u ķayyūm u ķadīr) 6b/0171

[=1]

ķazan- *geçişsiz f.* Edinmek, elde etmek.

ķ.-dı 24a/0740

[=1]

ķefīl (Ar.) *i.* Kefalet eden.

k. ol- 16a/0487

[=1]

ķelām (Ar.) *i.* Söz, ifade.

k. 11b/0337, 23a/0713, 26a/0789, 32a/0987, 32a/0990

k. (erbāb-ı ķelām) 34a/1047

k. (mu‘ciz kelām) 33b/1039

k. (žāyi‘ kelām) 5a/0125

k.+ı-kim 32a/0986

k.-ile (šīrīn kelām) 6b/0160

k.+uñda 25a/0760

[=11]

kelīm (Ar.) *i.* Kendisine söz söylenen, hitap edilen kimse [Tur dağında Cenabıhakk’ın kendisine hitap etmiş olması sebebiyle Hz. Musa’ya lakap olmuştur].

k. (Mūsā-yı kelīm) 29a/0881

[=1]

kem (Far.) *sf.* Fena, kötü, bozuk.

k. bil- 22b/0697

[=1]

kemāl (Ar.) *i.* Olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik.

k. 2a/0019, 23a/0718

k. bul- 21a/0647

k.+i 20b/0643

k.-i ‘aql 16b/0503

k.+ince 16a/0489

k. vir- 20b/0634

[=7]

kemālāt (Ar.) *i.* İnsanın bilgi ve ahlak güzelliği bakımından olgunluğu.

k.-ıla 17b/0535

[=1]

kemlik (Far.) *i.* Kötülük.

k. it- 5b/0141, 31a/0955

[=2]

kendü *zam.* Kişinin öz varlığı, zatı.

k. 5b/0147, 19a/0583, 22a/0681, 34a/1049

k.+de 17b/0530

k.+lerde 31a/0960

k.+me gel- 3b/0070

k.+mi 3a/0062

k.+ñe 22a/0683

k.+ye 5a/0120, 5b/0141

k.+yi 8a/0224, 18a/0548

[=13]

kenz (Ar.) *i.* Hazine, define

k.-i maḥfī 6b/0154

k.+üñ (küntü kenz) 6b/0158

[=2]

kerāmet (Ar.) *i.* Kerem, bağış.

k. 12a/0361

[=1]

kerem (Ar.) *i.* Cömertlik, el açıklığı, lütuf, bağış, bahşış.

k. (‘avf u kerem) 12b/0374

k. (nisān-ı kerem) 8a/0231

k. (şāh-ı kerem) 10a/0283

k.+den 25a/0760

k.+ler eyle- 24b/0753

- [=5]
kerem-kān (*Far.*) *i.* Kerem, bağış kaynağı.
k.-ı resūl 35b/1098
k. (kerem-kānī) 25a/0761
- [=2]
kerīm (*Ar.*) *i.* Kerem sahibi, cömert.
k. 6b/0171, 8b/0234, 27b/0833, 35a/1088
- [=4]
kerrūbiyān (*Ar.*) *i.* (*Far. çoğul eki -ān ile*) Allah'a en yakın kabul edilen meleklerin en büyükleri.
k. 9a/0262, 11b/0340, 19b/0596, 32a/0984
- [=4]
kes (*Far.*) *i.* Kimse, kişi.
k. 20b/0641
k.+e 31a/0955
- [=2]
kes- geçişli f. 1. Belli bir zaman için ara vermek veya sona erdirmek, bitirmek. 9b/0272, 16b/0508, 17b/0540, 17b/0541
2. Kısmak. 25a/0760
3. Yeter, sus, konuşma artık. 22a/0694
k.-! 22a/0694
k.-di 9b/0272, 17b/0541
k.-medūñ 25a/0760
k.-miş-idi 16b/0508
k.-üp 17b/0540
- [=5]
ḳāl kes- 9b/0272
recā kes- 16b/0508
- [=2]
kesād (*Ar.*) *i.* Yokluk, kıtlık.
k. (ḥüsr ü kesad) 33a/1023
k. düş- 6b/0161
- [=2]
kesb (*Ar.*) *i.* Çalışıp kazanma.
k. 20b/0641
k. it- 20b/0631, 33b/1034
- [=3]
keşīr (*Ar.*) *sf.* Çok, çok olan, bol.
k. (ḥayr-ı keşīr) 15a/0451
- [=1]
keslān (*Ar.*) *sf.* Gevşek, tembel, uyuşuk, yorgun.
k. ol- 31a/0956
- [=1]
kesr (*Ar.*) *i.* Kırma, kırılma, paralama.
k. it- 24a/0737
k. ol- 13a/0386
- [=2]
keşret (*Ar.*) *i.* Çokluk, bolluk, ziyadelik.
k. ʿālemi 1b/0006
k.+den 6b/0167

- [=2]
keşf (*Ar.*) *i.* Açma, meydana çıkarma.
 k. **eyle-** 26a/0784
 k. **it-** 33a/1017
 k. **ol-** 11a/0332, 32a/0989
 k. **olm-** 20b/0645
 [=5]
kettān (*Ar.*) *i.* Keten.
 k. **u ḥarīr** 6b/0177
 [=1]
kevākib (*Ar.*) *i.* Yıldızlar.
 k. 4a/0093
 [=1]
kevn (*Ar.*) *i.* Varolma, varlık, vücut.
 k.+e (‘**ālem-i kevn**) 24a/0744
 k.-i **mekān** 32b/1006
 [=2]
kevneyn (*Ar.*) *i.* Dünya ve ahiret.
 k. (**mebde’-i kevneyn**) 7b/0207
 k. (**sultān-ı kevneyn**) 6b/0161
 k. (**ṣāh-ı kevneyn**) 5a/0130
 k.+e 5b/0146
 k.+**üñ** (**ṣāh-ı kevneyn**) 8a/0218
 [=5]
keys (*Ar.*) *i.* Zeka, anlayış, kavrayış.
 k. 24a/0738
 [=1]
kez *i.* Defa, kere, sefer.
 k. 2b/0043, 10a/0297
 k. (**bir kez**) 8a/0222
 [=3]
kıdem (*Ar.*) *i.* Kadim olma, eskilik.
 k. (**nūr-ı kıdem**) 9b/0275
 k. (**sırr-ı kıdem**) 20a/0619
 [=2]
kıl- *geçişli f.* Etmek, eylemek, yapmak.
 k.-! 3a/0054, 4a/0086, 4b/0112, 6b/0157, 6b/0159, 12a/0352, 25b/0769, 29b/0894,
 38a/1186, 38a/1187, 38a/1188, 38a/1191
 k.-a 26b/0801
 k.-am 23a/0723, 30a/0913, 30b/0944, 31b/0964
 k.-an 21b/0668
 k.-asın 22b/0700
 k.-dı 7a/0186, 7b/0203, 14a/0413, 17b/0541, 23b/0736, 27a/0823, 34b/1063
 k.-duk 28b/0872
 k.-dum 18b/0576, 31a/0950, 32b/1003, 37b/1174
 k.-duñ 1b/0008
 k.-ısar 10a/0292
 k.-ısarlar 10a/0297
 k.-ısarsın 13b/0404
 k.-ma 22b/0699

ķ.-madı 27b/0833

ķ.-sun 32b/1001

ķ.-up 27a/0811

ķ.-ur 21a/0655

ķ.-ursa 32b/0998

[=41]

‘ayān ķıl- 37b/1174

‘azm ķıl- 14a/0413, 28b/0872

beyān ķıl- 18b/0576, 23a/0723, 30a/0913

bīm ķıl- 27b/0833

du‘ ā ķıl- 34b/1063

ihtirām ķıl- 12a/0352

iķtidā ıl- 4b/0112

imamu’l-mutteķīn ķıl- 31a/0950

imāret ķıl- 24b/0750

ināyet ķıl- 38a/1186

maşūn ķıl- 38a/1191

mübeyyen ķıl- 6b/0157

müstenīr ķıl- 7b/0203

namaz ķıl- 10a/0292, 27a/0811, 27a/0823, 32b/0998

naẓar ķıl- 6b/0150, 22b/0699, 24b/0753

niķāb ķıl- 1b/0008

nişār ķıl- 6b/0159

reh-nümūn ķıl- 38a/1187

rücū‘ ķıl- 32b/1003

ţāleb ķıl- 29b/0894

ţālib ķıl- 17b/0541

telefon ķıl- 21b/0668

teveccūh ķıl- 3a/0054

tevekkūl ķıl- 4a/0086

vāķıf ķıl- 26b/0801

var ķıl- 7a/0186

vezīr ķıl- 38a/1188

ziyāret ķıl- 25b/0769

[=36]

ķılıç *i.* Kın içine konup bir kayışla bele takılan , çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun, kesici alet.

ķ. 37a/1152

ķ.+ı 37a/1149

[=2]

ķın *i.* Çakı, bıçak, kılıç ve benzeri aletlerin kılıfı.

ķ.+ında 24a/0737

[=1]

ķın *i.* Köle.

k. dururdu 5a/0119

[=1]

ķır- geçişli *f.* Sert bir şeyi üzerine vurarak veya bir kuvvet tatbik ederek parçalamak.

ķ.-dı 34b/1076

[=1]

ķismet (*Ar.*) *i.* Talih, nasip, kader.

- ķ.+e** 30b/0942
[=1]
ķışsa (Ar.) *i.* Vaka, macera.
ķ.+da 13a/0393
ķ.+dan 36b/1134
[=2]
ķitāl (Ar.) *i.* Vuruşma, savaş.
ķ. iķün 37a/1157
ķ. it- 37a/1145, 37a/1153
[=3]
ķiy- *geçişli f.* İçi sızlamadan öldürmek, canına kastetmek.
ķ.-dı 15b/0475
[=1]
canına ķiy- 15b/0475
[=1]
ķiyām (Ar.) *i.* 1. Kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma. 5b/0134, 26b/0795, 28a/0854, 28b/0869, 28b/0876, 35a/1077
2. Bir işe kalkışma, başlama. 27b/0831
ķ. 5b/0134, 28a/0854
ķ. (yevmü'l-ķiyām) 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 10b/0308, 19b/0605, 21b/0666
ķ. eyle- 35a/1077
ķ. göster- 28b/0869
ķ. it- 26b/0795, 27b/0831, 28b/0876
[=13]
ķiyāmet (Ar.) *i.* Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.
ķ. 19a/0585, 19a/0591, 34a/1057
ķ.+de 25a/0759
ķ.+den 25b/0765
[=5]
ķiyās (Ar.) *i.* Karşılaştırma.
ķ. eyle- 37b/1174
ķ. it- 4b/0116
[=2]
ķız *i.* Evlenmeye aday dişi insan.
ķ. 17a/0527
[=1]
ki (Far.) *bağlaç.* 1. İki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getirir.
k. 2b/0041, 5a/0127, 7a/0185, 7a/0195, 9b/0275, 11a/0317, 13a/0395, 13b/0404, 14b/0439, 14b/0444, 19a/0589, 21b/0672, 22b/0703, 23a/0727, 23b/0728, 24a/0745, 24b/0753, 25a/0762, 26a/0786, 27a/0817, 28a/0860, 30b/0939, 30b/0943, 31a/0946, 32a/0982, 33a/1021, 33b/1035, 35b/1097, 37a/1155, 37b/1168, 37b/1171, 38a/1180, 38a/1180
k. (k'itdi) 7b/0205
2. Özneyi bazen de bir tümleci kuvvetlendirerek cümlemin temel bölümüne bağlar.
k.(kim ki) 8a/0220, 17a/0521, 20a/0618
k.(odur ki) 21b/0673
k.(tā ki) 2b/0043, 7a/0196, 7b/0202, 9a/0256, 14a/0414, 15b/0472, 34a/1045, 38a/1186
[=46]

kibir (*Ar.*) *i.* Büyüklük taslama, yüksekte bakma.

k. 31b/0966

[=1]

kibr *bkz.* kibir.

k.-ile 10b/0306, 10b/0307

[=2]

kibriyā (*Ar.*) *i.* Büyüklük, ululuk.

k. (celāl u kibriyā) 2a/0014

k. (nūr-ı kibriyā) 7a/0185

[=2]

kiçi *i.* Küçük.

k.+ye 5a/0133

[=1]

kilisā (*Far.*) *i.* Kilise.

k.+lar 13a/0383

[=1]

kim I. *zam.* Hangi kimse.

k. 3a/0052, 4b/0111, 4b/0115, 15b/0469, 17a/0522, 17a/0522, 33b/1029, 36a/1125

k. (her ne kim) 4a/0087

k.+dür 4a/0088, 9a/0257, 10b/0302, 14a/0423, 24a/0745

k.-dürür 7b/0205

k.+e 7b/0214, 20b/0641, 36a/1117

k.+e (her kim) 20a/0619

k.+i 2b/0037, 6b/0176, 9b/0269, 21a/0659, 26a/0792

k.+in 2a/0025

k.+ine 2a/0026

k.+ini 2a/0021, 2a/0021

k.+isi 2b/0035, 2b/0036, 6b/0176, 9b/0269, 21a/0659, 26a/0792, 26a/0792

k.+isin 2a/0022, 2a/0022, 2a/0023, 2a/0024

k.+isini 2a/0023, 2a/0025, 2a/0026

k.+ki 8a/0220, 17a/0521, 20a/0618

[=45]

kim II. *bağlaç.* *bkz.* ki.

k. 1b/0008, 3a/0051, 3a/0052, 3b/0071, 4a/0087, 4a/0098, 4b/0100, 4b/0104, 6b/0154, 6b/0161, 7b/0213, 8a/0216, 8a/0218, 8a/0221, 8a/0228, 8b/0241, 8b/0241, 9a/0248, 9a/0250, 9a/0254, 9a/0257, 10a/0281, 10a/0282, 10a/0290, 10a/0291, 11a/0320, 11a/0321, 11a/0325, 11b/0338, 11b/0346, 12a/0361, 12b/0374, 12b/0378, 13a/0379, 13a/0380, 13b/0411, 14b/0434, 14b/0436, 15a/0459, 15b/0468, 16a/0480, 16a/0484, 16a/0493, 16b/0501, 16b/0509, 17b/0532, 17b/0532, 18b/0562, 19a/0579, 19a/0592, 21b/0677, 22b/0697, 22b/0699, 23a/0719, 24b/0746, 24b/0749, 25b/0766, 26a/0785, 26b/0808, 28b/0863, 28b/0868, 29a/0892, 30a/0926, 30a/0928, 30b/0942, 31a/0950, 31b/0964, 32a/0986, 32a/0988, 32b/0998, 32b/1011, 33a/1026, 33b/1029, 33b/1031, 33b/1044, 34a/1046, 34a/1057, 34a/1059, 34b/1074, 35a/1081, 35a/1085, 35b/1093, 35b/1095, 38a/1183

(ta kim) 15a/0461

k.-durur 31a/0951

k.-dururdu 31b/0963

[=87]

kimse *zam.* herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen şahıs.

- k. 3b/0067, 11b/0337, 11b/0343, 18b/0575, 22a/0695, 29b/0908, 31b/0968,
32a/0982, 37b/1168
k.+nüñ 14a/0424, 26a/0788
k.+ye 5a/0117, 5a/0119, 5a/0135, 10a/0281, 14b/0434, 22b/0699, 31b/0969,
31b/0972, 33b/1029
[=20]
kīn (*Far.*) *i.* Gizli düşmanlık, garaz.
k. tut- 31b/0972
[=1]
kirām (*Ar.*) *sf.* Soydan gelenler, soyu temizler, ulular, şerefliiler.
k. 16a/0492
k. (rūsul-ı kirām) 27b/0844
k. (şuḥb-ı kirām) 37b/1164
k.+ın (ābā-yı kirām) 38b/1194
[=4]
kird-gār (*Far.*) *birl. i.* Allah.
k. (ferd-i kird-gār) 7a/0186
[=1]
kisrā (*Ar.*) *i.* Eski İran hükümdarları için kullanılan unvan sözü.
k. 13a/0386
k.+nuñ 13a/0385
k.+yı 24a/0737
[=3]
kişi *i.* İnsan, kimse, şahıs.
k. 8b/0236, 15b/0474, 33b/1034
k.+ye (her kişi) 31b/0976
[=4]
kişilik *i.* Herhangi bir kişi için, herhangi bir kişiye yetecek miktarda.
k. 37b/1167
k. (iki kişilik) 37b/1167
[=2]
kitāb (*Ar.*) *i.* Kitap.
k. 19a/0578, 38a/1180
k. (‘ilm ü kitāb) 22b/0704
k. (tedvīn-i kitāb) 20b/0645
k.+ı 38a/1183
k.+lar 3a/0047
k.+umda 38a/1184
[=7]
ko- *geçişli f.* 1. Bırakmak, terketmek.
k.-! 4a/0095, 7a/0188, 13a/0395, 16a/0486, 19a/0591, 20a/0628, 21b/0670, 22a/0682,
25b/0768, 25b/0773, 29a/0892, 29b/0896, 35b/1107
2. (Bir yere) Bırakmak, (bir yere) Yerleştirmek. 5b/0143, 5b/0143, 12b/0368,
12b/0369, 15b/0465, 16a/0481, 32b/0997, 37a/1146, 37a/1156
3. Öne sürmek, feda etmek. 24a/0745, 34a/1055
4. ...Duruma getirmek, o hâl üzere kalmasına sebep olmak. 2a/0022, 2a/0022
k.-dı 15b/0465, 16a/0486, 37a/1146, 37a/1156
k.-dılar 12b/0368, 12b/0369, 16a/0481, 24a/0745
k.-dum 32b/0997
k.-ğıl 7a/0188

- ķ.-ma** 22a/0682
ķ.-madı 5b/0143
ķ.-ñ 13a/0395
ķ.-r 2a/0022, 2a/0022
ķ.-r-ıdı 5b/0143
ķ.-yan 34a/1055
 [=26]
baş ķo- 34a/1055
girü ķo- 37a/1146
 [=2]
- ķokla-** *geçişli f.* Kokusunu almak için bir şeyi burnuna yaklaştırıp havayı içine çekmek.
ķ.-! 3b/0069
 [=1]
- ķoku** *i.* Güzel kokmak için sürünülen esans.
ķ.+dan 10b/0313
ķ. saç- 18a/0560
 [=2]
- ķon-** *geçişsiz f.* 1. Yurt edinmek, yerleşmek. 7b/0211, 7b/0213, 8a/0216, 8a/0217, 8a/0218, 9b/0277, 10a/0290, 37b/1164
 2. Yolculuk sırasında bir yerde konaklamak, geceyi geçirmek. 16b/0506, 17a/0512, 33a/1019
 3. Uçmasına son verip bir yerde durmak. 32b/1004
ķ.-ar 9b/0277, 10a/0290
ķ.-dı 7b/0211, 7b/0213, 8a/0216, 8a/0217, 8a/0218, 17a/0512, 33a/1019
ķ.-dılar 16b/0506
ķ.-dum 32b/1004
ķ.-sa 37b/1164
 [=12]
- ķopar-oldurgan f.** Kopmasına yol açmak, bağlı bulunduğu yerden ayırmak.
ķ.-maya 21a/0653
 [=1]
- ķork-** *geçişsiz f.* 1. Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak. 15a/0453, 15b/0479, 16a/0484, 17a/0524
 2. Çekinmek, saygı duymak. 31a/0958, 36a/1115
ķ.-aram 15b/0479, 17a/0524
ķ.-aruz 15a/0453, 16a/0484
ķ.-maya 31a/0958
ķ.-maz mısın 36a/1115
 [=6]
- ķorku** *i.* Kaygı, , üzüntü, endişe.
ķ.düş- 13a/0381
 [=1]
- ķoş-** *geçişsiz f.* Ayaklarını sıra ile yerden keserek öne doğru hızla gitmek.
ķ.-dı 15a/0456
 [=1]
- ķoy-** *geçişli f.* 1. Takmak. 11b/0341
 2. Yazmak. 16a/0484
ķ.-alar 11b/0341
ķ.-am 2b/0041
 [=2]

mişāl koy- 2b/0041

[=1]

koyın *i.* Geviş getirenlerden, eti, sütü ve yapağısından faydalanılan, boynuzlu, memeli, evcil hayvan.

ķ. 36b/1133

ķ.+ı 36b/1131

ķ.+ın 36a/1111, 36b/1132

ķ.+ına 36b/1135

[=5]

koyun I. *bkz.* koyın.

ķ.+a 15a/0459

ķ.+dan 36a/1113

ķ.+ı 36a/1114

ķ.+ın 14b/0443, 36b/1127

ķ.+umı 36a/1125

ķ.+uñ 36b/1126

[=7]

koyun II. *i.* Göğüsle elbise arasında kalan kısım.

ķ.+ına (ķoynına) 14b/0432

[=1]

kök *i.* Bitkilerin, toprağın altında kalan ve topraktaki besi maddelerini emmelerine yarayan kısmı.

k.+lerin 34b/1076

[=1]

köşe (*Far.*) *i.* Yer, yön, taraf.

k.+de 21a/0649

[=1]

ķudret (*Ar.*) *i.* Allah'ın her şeye kadir olması, dilediği her şeyi yapması şeklinde tecelli eden sıfatı, kainatta zahir olan gücü.

ķ.+üñ 1b/0010

[=1]

ķuds (*Ar.*) *i.* Kutsallık, mübareklik.

ķ. (hümā-yı ķuds) 6b/0155

ķ. (ta'ir-i ķuds ol-) 3b/0071

ķ.+den ('ālem-i ķuds) 22b/0704

ķ.+uñedür 30a/0919

k. ol- 3b/0071

[=5]

ķuds (<*Ar. Ķudüs*) *ö.i.* Filistin'in merkezi olan şehir.

ķ.+e 27a/0815, 27a/0822, 32b/1009, 33a/1013, 33a/1016

ķ.+i 33a/1015, 33a/1017

ķ.+den 33a/1018

[=8]

ķudsi (*Ar.*) *sf.* Kutsal.

k. (hümā-yı ķudsi) 29b/0898

k. (ta'ir-i ķudsi) 2a/0016

k.+dür (şāh-bāz-ı ķudsi) 32b/1006

[=3]

ķudüm (*Ar.*) *i.* Uzak bir yoldan, uzak bir yerden gelme, ayak basma

k.+ı (yümn-i ķudüm) 14b/0445

- [=1]
kūh (*Far.*) *i.* Dağ.
k. (fevk u taht u kūh u gah) 6b/0166
- [=1]
kuhl (*Ar.*) *i.* Göze çekilen sürme.
k.-ı cilā it- 26b/0807
- [=1]
kul *i.* 1. Allah tarafından yaratılmış olan insan. 5a/0129, 25a/0756, 25a/0760, 30b/0942, 32a/0993, 36b/1135, 36b/1136, 36b/1137
2. Köle. 16b/0510, 20a/0625, 24a/0738, 24b/0751
ķ. 30b/0942
ķ.+a 20a/0625
ķ. eyle- 24b/0751
ķ.+ına 36b/1135, 36b/1137
ķ.+ımı 36b/1136
ķ. it- 24a/0738
ķ.+larımı 32a/0993
k. ol- 5a/0129, 16b/0510
ķ.+um 25a/0760
ķ.+uña 25a/0756
- [=12]
ķulak *i.* Başın iki yanında bulunan işitme organı.
ķ. 4a/0088, 12a/0362, 13b/0402, 18b/0569
ķ.+um (ķulağum) 12a/0355
- [=5]
ķulūb (*Ar.*) *i.* Kalpler, gönüller.
ķ. (erhām-ı ķulūb) 20b/0635
ķ.+e (erhām-ı ķulūb) 20a/0614
ķ.+e (eṭvār-ı ķulūb) 25b/0772
ķ.+ı 38a/1192
- [=4]
ķur- *geçişli f.* Yapmak, inşa etmek.
ķ.-dılar 28a/0859
- [=1]
ķur’ān (*Ar.*) *i.* Hz. Muhammed’e inen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı.
ķ. 18a/0556
ķ.+dan 34a/1053, 34a/1058
ķ+dur (Ḥazret-i ķur’ān) 34a/1046
ķ.+ı 23b/0736, 34a/1056
ķ.+ı (Ḥazret-i ķur’ān) 38a/1188
- [=7]
ķurb (*Ar.*) *i.* Yakın olma, yakınlık, yakın bulunma.
ķ.+e (bisāt-ı ķurbe ir-) 30b/0940
ķ.-ı kavşeyn 27a/0817
- [=2]
ķurbān (*Ar.*) *i.* Dinin bir buyruğunu veya bir adağı yerine getirmek için kesilen hayvan.
ķ. it- 12b/0364
- [=1]
ķurbet (*Ar.*) *i.* Allah’a yakınlık.
ķ. bul- 30b/0944, 32b/1000

ķ.+e 11a/0330

[=3]

ķurd *i.* K pek illerden, gri, sarı renkli, yırtıcı, et il, memeli hayvan.

ķ. 36a/1113, 36a/1114, 36a/1119, 36b/1126, 36b/1135

ķ.+a 36a/1125, 36b/1127

ķ.+uç 36a/1123

[=8]

ķurey  *(Ar.)  .i.* Hz. muhammed'in mensup olduğu Arap kabilesinin adı.

ķ. 17a/0527, 17a/0527

ķ. (   n-ı ķurey ) 16b/0500

ķ. (' r-ı ķurey ) 33a/1020

ķ. (k    r-ı ķurey ) 12b/0371

ķ. (          -ı ķurey ) 26a/0791

ķ. (        -ı ķurey ) 16b/0500

ķ. (tedb r-ı ķurey ) 33a/1020

ķ. ile (cevr-ı ķurey ) 26b/0804

[=9]

ķur  *sf.* 1. Nemi, suyu olmayan. 35b/1108, 36a/1110

2. Boş, gereksiz, bir esasa dayanmayan, faydasız, abes. 35a/1084

ķ. 35b/1108, 36a/1110

ķ. s  z 35a/1084

[=3]

ķur lık *i.* Kuru olma durumu.

ķ. 35b/1102

[=1]

ķurul- *edilgen f.* Ortaya konmak, oluşturulmak, tesis edilmek.

ķ.-d  18b/0565

ķ.-m    21a/0661

[=2]

ķuru- *ge i siz f.* Suyunu kaybetmek, susuz duruma gelmek.

ķ.-m    e  me 37b/1166

[=1]

ķu  r *(Ar.) i.* Eksiklik.

ķ. 12b/0373

ķ.+ n 24a/0739

[=2]

ķu  *i.* Yumurtlayan, omurgalılardan, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı, v cudu t ylerle kaplı, u ucu hayvanların ortak adı.

ķ.+lar 23b/0732

[=1]

ķutlu *sf.* Uğurlu, m barek.

ķ.f  l 3b/0068, 8b/0247

[=2]

ķuvvet *(Ar.) i.* G  , takat, sağlamlık.

ķ.-i nazm 3a/0053

[=1]

kuze *i.* *(Far.) i.* Su testisi.

k.+sin 6b/0160

[=1]

k    r *(Ar.) i.* Kafirler.

- k. 13a/0381, 18a/0558
k.+a 18b/0562, 37a/1148
k.+ı 37a/1153
k.-ı **Ḳureyş** 12b/0371
k.-ıla 37a/1145
[=7]
küfr (Ar.) *i.* Allah’a ve dine ait şeylere inanmama, Allah’a ortak koşma.
k. 33a/1023
k. (ehl-i küfr) 34b/1067
k.+e (ḥāre-yi küfr) 2b/0033
k.ehli 21a/0656
k. emrāzı 19b/0609
k.-ile 11b/0335, 36a/1121
k.-ile (berd-i küfr) 2a/0030
k.+le 36b/1136
[=9]
küfür *bkz.* küfr.
k.+le 18a/0561
[=1]
kün (Ar.) *ünl.* Ol, olsun.
k. 1b/0002
[=1]
kün fe kân
k.(‘ emr-i kün fe kân) 10a/0282
[=1]
künūz (Ar.) *i.* Hazineler.
k. (miftāḥ-ı künūz) 3b/0073
[=1]
kürbet (Ar.) *i.* Gam, tasa, kaygı.
k.+i 12a/0357
k.+le 26b/0795
[=2]
kürsî (Ar.) *i.* Arşın altında bulunan, yeri ve gökleri kaplayan sekizinci felek.
k. (‘ arş u kürsî) 9b/0271, 10a/0285
k.+ye (‘ arş u kürsî) 10a/0281
[=3]
küstāḥ (Far.) *sf.* Haddini bilmez, saygısız, utanmaz (kimse).
k.+ına 5b/0141
[=1]
küşād (Far.) *i.* Açılış, açma.
k. 15a/0460, 21b/0664
[=2]
lā (Ar.) *e.* Dilimizde “-siz, yok, değil” anlamına gelen olumsuzluk edatı.
1. 4b/0115, 22a/0689, 24b/0746, 28a/0861
1. lā-maḥāl 19a/0589, 23a/0718, 34a/1050
1. lā-mekān 29a/0891
1. (‘ azm-i lā-mekān eyle-) 29a/0892
1. lā-yenām 7b/0200
1. lā-yezāl 1b/0010
[=11]

lāf (*Far.*) *i.* Faydası olmayan, sonuç vermeyecek söz, uygulanamayacak boş lakırdı.

1. (**ķavm-i lāf**) 13a/0394

[=1]

lafz (*Ar.*) *i.* Söz.

1. **u ma' nī** 34a/1047

[=1]

lāhūt (*Ar.*) *i.* Uluhiyyet âlemi.

1.-ı (**rūḥ-ı lāhūt**) 24a/0742

1.-ı (**sırr-ı lāhūt**) 24a/0740

[2=]

lāl (*Ar.*) *sf.* Dilsiz.

1. **ol-** 3a/0057, 9b/0272, 10b/0310

[=3]

lāt (*Ar.*) *i.* İslamdan önce Arapların Kabe'de bulunan putlarından biri.

1. 12b/0378

[=1]

laṭīf (*Ar.*) *sf.* Yumuşak, hoş, güzel, nazik.

1. 14a/0417

1. (**şedy-i laṭīf**) 14b/0429

[=2]

lāyık (*Ar.*) *sf.* Yakışan, yaraşır, yakışık.

1. 29b/0898

1.+**dur** 2a/0014

1.-**durur** 30a/0918

1. **ol-** 3a/0048

[=4]

lāzım (*Ar.*) *i.* Gerekli şey.

1.-**durur** 21b/0669

[=1]

lebīb (*Ar.*) *sf.* Akıllı.

1. (**cedd-i lebīb**) 16a/0488

[=1]

ledün (*Ar.*) *i.* Allah katı, Tanrı huzuru.

1.+**den** ('**ilm-i ledün**) 32a/0991

[=1]

ledünnī (*Ar.*) *sf.* Allah bilgisi ve sırlarına ait, onunla ilgili.

1.+**den** ('**ilm-i ledünnī**) 18b/0567, 20b/0639

[=2]

leheb (*Ar.*) *i.* Ateş.

1.+**den** 25b/0765

[=1]

lehv (*Ar.*) *i.* Oyun, eğlence, faydasız iş.

1. **u lu' b** 5a/0124

[=1]

lem' a (*ar.*) *i.* Parıltı, parlayış.

1.+**dur**

1.-ı **feyz** 28a/0847

1.+**sı** 15b/0470

[=3]

leşker (*Far.*) *i.* Asker.

- 1.-i İslām 2b/0039
1.-i Raḥmān 36a/1122
1.+ine 38b/1194
[=3]
levḥ (Ar.) i. Yaradılmışlar hakkındaki bütün bilgiyi kapsayan kitâb-ı mübin.
1. u kâlem 9b/0271
[=1]
levs (Ar.) i. Kir, pislik, murdarlık.
1.-i varlık 25b/0774
[=1]
leyl (Ar.) i. Gece.
1.-i hicrân vir- 19b/0602
1. ile nehâr 1b/0005
1.+inden (fazl-ı leyl) 10a/0286
1. ü nehâr 16b/0511
[=4]
leys (Ar.) i. Yokluk.
1.+e 34a/1056
[=1]
lezzet (Ar.) i. Zevk, haz, keyif.
1.+i bul- 3a/0061
1.+ini 22b/0702
[=2]
libās (Ar.) i. Elbise.
1.+sın 10b/0306
[=1]
lîk (Far.) e. Lakin, ama, fakat, ancak.
1. 2a/0027, /0047, 3a/0050, 3b/0074, 4a/0093, 9a/0263, 13b/0400, 14a/0419,
14b/0442, 15b/0477, 18a/0550, 18b/0562, 18b/0564, 19a/0578, 21b/0665,
23a/0725, 30a/0925, 32a/0987, 33a/1018, 33b/1032, 35b/1108, 37a/1144,
37b/1173
[=23]
lîkin (Far.) e. Lakin.
1. 13b/0410, 23a/0713, 33b/1044, 34a/1053
[=4]
lisân (Ar.) i. Konuşulan dil.
1. 26a/0777, 26a/0782
1. (tūtî-lisân ol-) 3b/0072
1.+ımdan (mizâb-ı lisân) 35a/1086
[=4]
lu‘b (Ar.) i. Oyun, eğlence.
1. (lehv u lu‘b) 5a/0124
[=1]
luṭf (Ar.) i. Hoşluk, güzellik.
1.-ı Hâk 34a/1057
1.-ıla 30a/0920, 30a/0922
1.-ıla (dest-i luṭf) 5b/0144
1.-ı İlâh 16a/0494
1.-ı rûz 10a/0286
1.+ına (sâḥa-ı luṭf) 3b/0065

1. **it-** 23a/0722, 30b/0940, 38a/1181
1. **+uñā** 2a/0018, 25a/0761
1. **+uñla (sāye-i luṭf)** 11b/0334
[=13]
mā-cerā (Ar.) i. Cereyan eden, geçen, olup geçen şey.
m. 18a/0547
m.-yī gūrg 36b/1130
[=2]
mā-ḥaṣal (Ar.) i. Hasıl olan, meydana gelen şey, netice.
m. 14b/0445, 20a/0619
[=2]
mā-ḥaẓar (Ar.) i. Daha önceden hazır olan, hazır bulunan şey, hazır olarak her ne varsa.
m. (simāt-ı mā-ḥaẓar) 4a/0085
[=1]
mā-sivā (Ar.) i. Dünya ile ilgili olan şeyler.
m.+dan 17b/0544, 25b/0776
m.+ya 32a/0979
[=3]
ma'ādin (Ar.) i. Madenler.
m.(nebātāt u ma'ādin) 7a/0199
[=1]
ma'ān (Ar.) i. Mekan.
m.(eṭfāl-ı ma'ān) 20b/0636
[=1]
ma'ānī (Ar.) i. Manalar.
m. (eṭfāl-ı ma'ānī) 20a/0615
m.+ye (mi'rāc-ı ma'ānī) 25b/0771
[=2]
ma'ārif (Ar.) i. Marifetler, bilimler.
m.(verd-i ma'ārif açıl-) 2b/0031
[=1]
ma'den (Ar.) i. Cevher.
m.+i 12a/0361, 20a/0626
[=2]
mağfur (Ar.) sf. Allah tarafından günahları affedilmiş olması için dua edilen (kimse), ölmüş, yarlıganmış (kimse).
m. (muẓnib ü mağfur-ı 'ālem) 11a/0328
[=2]
mağmūm (Ar.) sf. Gamlı, kederli, tasalı.
m. 36b/1136
m. ol- 26b/0803
[=2]
mağrūr (Ar.) sf. Gururlu.
m. it- 2a/0023
m. ol- 25a/0762
[=2]
māh (Far.) i. 1. Ay. 5a/0128, 6b/0156, 14b/0435, 16a/0495
2. Senenin on ikide bir kısmı. 7b/0210
m. 5a/0128, 6b/0156, 16a/0495
m.(sāl māh) 7b/0210

- m.-ı nev-nāʿl** 14b/0435
[=5]
māh-rū (*Far.*) *birl.i.* “Ay yüzlü” Yüzü ay gibi parlayan güzel.
m. 37a/1146
[=1]
māh-tāb (*Far.*) *birl. i.* Dolunay.
m.(nūr u māh-tāb) 9b/0265
m.+dan 15b/0478
[=2]
maḥal (< *Ar. Maḥall*) *i.* Yer, mekan, mevki.
m.-ı akḫiyem 10b/0300
[=1]
maḥbūb (*Ar.*) *sf.* Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili; Hz. Muhammed.
m. 26a/0788
m.(zāt-ı maḥbūb-ı Ḥüdā) 4b/0113
m.-ı Ḥaḫ 15b/0471
m.-ı haḫīḫī 18a/0554
m.+ı içün 28a/0861
m.-ı İlah 35b/1103
m.+ın 17a/0513
m.+ına 26a/0787, 28a/0860
m.+ını 18a/0555
[=10]
maḥbūs (*Ar.*) *sf.* Hapsolunmuş, bir yere kapatılmış.
m. ol- 4b/0104, 15a/0460
[=2]
maḥfī (*Ar.*) *sf.* Gizli, saklı.
m.+nüñ (kenz-i maḥfī) 6b/0154
[=1]
māhitāb *bkz.* māh-tāb.
m. 14b/0432
[=1]
maḥmūd (*Ar.*) *sf.* Hamdolunmuş, sena olunmuş, övülmeye değer.
m. (Aḫmed ü Maḥmūd u ḫatmü’l-mürselīn) 7b/0206
m. u Muḫammed 4b/0113
[=2]
maḥmūm (*Ar.*) *sf.* Hummaya yakalanmış, ateşi yükselmiş, ateşli.
m. ol- 26b/0803
[=1]
maḥrem (*Ar.*) *teşmil.* Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samimi dostu olan kimse.
m. eyle- 32a/0991
m.+i 29b/0906, 29b/0906
[=3]
maḥrūm (*Ar.*) *sf.* Bahtsız, nasipsiz.
m.+dur 23b/0728
[=1]
maḥrūr (*Ar.*) *sf.* İçi hararetle olan, ateşli, ateşlenmiş, kızmış.
m.-ı ‘ālem 11b/0335
[=1]

maḥsūs (Ar.) *sf.* 1. Hususileşmiş, başkasında bulunmayan, yalnız bir kimseye ait olan.

4b/0104, 15b/0467

2. Birine ayrılmış olan. 29b/0905

m.+dur 29b/0905

m.-ı dergāh-ı ilāh 15b/0467

m. ol- 4b/0104

[=3]

maḥşer (Ar.) *i.* Kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer.

m.+de (rūz-ı maḥşer) 24b/0752

[=1]

maḥẓ (Ar.) *i.* Halis, katkısız, sade, tam; ta kendisi; aslı.

m.+ında-iken (vaḥdet-i maḥẓ) 6b/0166

[=1]

maḥẓar (Ar.) *i.* Huzur yeri, büyük bir kimsenin önü.

m.+ma 37b/1164

m.+ında 37b/1167

[=2]

maḥzen (Ar.) *i.* İçinde eşya saklanacak yer, yer altı, bodrum.

m.+i 9a/0257

m.+inden 6b/0158

[=2]

maḥzūl (Ar.) *sf.* Terkedilmiş, hor, hakir, perişan, rüsva.

m. it- 2a/0025

[=1]

maḥzūn (Ar.) *sf.* Üzüntülü, gamlı, kederli, hüznü.

m.+dur 31b/0970

[=1]

maḥāl (Ar.) *i.* Söz, lakırdı, laf.

m. 3a/0057, 10b/0310, 35a/1086

[=3]

maḥām (Ar.) *i.* Durulacak yer, durak, mekan, mahal.

m. 30b/0934

m.+a 29b/0908

m.-ı ma' lū m 29b/0903

[=3]

maḥbūl (Ar.) *sf.* Kabul edilen, reddedilmeyen.

m. it- 2a/0025

[=1]

maḥdem (Ar.) *i.* Gelme, geliş.

m.+üñle 2a/0029, 11b/0335

[=2]

maḥhūr (Ar.) *sf.* Kahrolmuş, mağlup olmuş, bozguna uğratılmış, yenilmiş.

m.-ı 'ālem 11b/0336

[=1]

maḥşad (Ar.) *i.* Kasdolunan, istenilen şey.

m.+a 28b/0872

[=1]

maḥşūd (Ar.) *i.* Kasdolunan, istenilen şey.

m. ol- 7b/0202

m.+um 3b/0074, 23a/0725

[=3]

maḵsūm (Ar.) *i.* Taksim edilmiş, ayrılmış, bölünmüş.

m.+um (rızq-ı maḵsūm) 36a/1117

[=1]

māl (Ar.) *i.* Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, irat, varlık, servet.

m. 17b/0530

m. (cemāl ü māl-ı dīn) 8a/0222

m.(pāy-i māl ol-) 17b/0530

m.+ı 31a/0952, 31b/0978

m.-ıla 16b/0501, 30a/0919

m.+ımuḡ (cān u māl) 12b/0372

[=8]

mālik (Ar.) *i.* Cehennemi muhafaza ve idare etmekle görevli melek.

m.+ine 11a/0322

[=1]

ma‘lūm (Ar.) *sf.* Bilinen, belli.

m. (maḵām-ı ma‘lūm) 29b/0903

[=1]

ma‘mūr (Ar.) *sf.* Bayındır, şenlikli.

m. 9b/0269, 21b/0664

m.+a (Beyt-i Ma‘mūr) 29b/0911

m.+dur 31b/0977

m.-durur 21a/0652

m. eyle- 36b/1129

m.-ı ‘ālem 11b/0333

m. it- 20a/0620, 24b/0749

m. ol- 21a/0652

m.+uñı 29b/0896

[=11]

ma‘nā (Ar.) *i.* Anlam.

m.+dan 4a/0094

m.+sı 4a/0095

m.+y-ıla 20a/0612

m.+yı 22b/0701

[=4]

ma‘nevī (Ar.) *sf.* Gözle görülüp elle tutulamayan, madde ve cisimle ilgisi bulunmayan, içe, öze, ruha ait.

m. 20a/0628

m. (cimā‘-yı ma‘nevī) 20b/06332, 2b/070

m. (vaḡy-i ma‘nevī) 26a/0780

[=4]

ma‘nī (Ar.) *i.* Mana kelimesinin eski şiirlerde geçen adı.

m. 3b/0081, 24b/0747

m. (būy-ı ma‘nī) 9a/0254

m.+de (lafz u ma‘nī) 34a/1047

m.+den (būy-ı ma‘nī) 2b/0044

m.+den (mi‘rāc-ı ma‘nī) 26a/0782

m.+den (tıfl-ı ma‘nī) 4a/0086

m.+dür 4a/0094

- m.+dür** (tıfl-ı ma' nī) 3b/0069
m. içre (evc-i ma' nī) 6b/0165
m.+yi 4a/0095
[=11]
- manşib** (Ar.) i. Makam, rütbe, derece.
m.+ı 21b/0673
[=1]
- maraz** (Ar.) i. Hastalık, illet.
m. 34a/1053
[=1]
- ma' rifet** (Ar.) i. Bilgi, ilim.
m. 21b/0670, 31a/0954
m.+dür 6b/0177
m.+le 23a/0714
[=4]
- ma' şiyet** (Ar.) i. Günah.
m. 33b/1034
m.+de 31a/0956
[=2]
- maşûn** (Ar.) sf. Korunmuş, muhafaza edilmiş, mahfuz, emin.
m. kıl- 38a/1191
[=1]
- ma' şük** (Ar.) i. Aşkla sevilen, âşık olunan kimse.
m. 6b/0170
m.-ıla (şevk-ı ma' şük) 27a/0822
m.+ma 28a/0860
[=3]
- ma' lûb** (Ar.) i. Talep edilen, istenilen, aranılan şey.
m. ol- 18a/0545
[=1]
- māye** (Far.) i. Maya, öz, asıl, cevher, yaratılış, seciye, karakter.
m.-i devlet 11b/0339, 33b/1037
m.+si 18a/0552
[=3]
- mazhar** (Ar.) i. 1. Bir şeyin görünür duruma geldiği, görüldüğü, açığa çıktığı, zahir olduğu yer veya kimse, tecelli yeri. 11a/0317, 11b/0342, 21a/0655, 27a/0812
2. sf. Ulaşan, erişen, nail olan. 6b/0182
m.-ı Hâk 11b/0342
m.-ı ümmü'l-kitâb 27a/0812
m.+ıdur 21a/0655
m.+ından 11a/0317
m. ol- 6b/0182
[=5]
- mazhariyyet** (Ar.) i. Mazhar olma, erişme, nail olma.
m.+de 6b/0181
[=1]
- ma' zur** (Ar.) sf. Özürlü, özürü olan.
m. it- 31a/0955
[=1]
- meâb** (Ar.) i. Sığınacak yer, sığınak.

- m. (ni‘me’l-me’āb)** 14b/0432
[=1]
mebde’ (Ar.) *i.* Başlangıç.
m.-i ḥalk 10a/0283
m.-i kevneyn 7b/0207
[=2]
mecāl (Ar.) *i.* Güç, kuvvet, takat.
m. 14a/0412
m. bul- 3b/0065, 34a/1050
[=3]
mecāzī (Ar.) *sf.* Mecazla ilgili olan, asıl anlamında kullanılmayan, gerçek olmadığı hâlde gerçeikle arasında benzerlik veya daha başka bir ilgi bulunan.
m. 25b/0775
m.+den 26a/0779
[=2]
meclis (Ar.) *i.* Oturulacak, toplanılacak yer.
m.-durur 19a/0594
m.+e 4a/0085, 19b/0596, 19b/0598
m. ehli 38a/1181
m.-i cānān 19a/0591
m.+inde 35a/1090
[=7]
mecma’ (Ar.) *i.* Kavuşulan yer, nokta.
m.+ü’l baḥreyn 22a/0680
[=1]
mecnūn (Ar.) *sf.* Çıldırılmış, deli, divane.
m. 26a/0792
[=1]
mecūs (Ar.) *i.* Zerdüşt dininde bulunan halk.
m.+uñ 23b/0730
[=1]
meddāḥ (Ar.) *sf.* Daha (pek, en çok) metheden.
m.+ı 23a/0724
m. ol- 4a/0098
[=2]
meded (Ar.) *i.* Yardım.
m. ırgür- 24b/0751
[=1]
medḥ (Ar.) *i.* Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.
m.+ini 24a/0743
m. it- 16b/0500, 23a/0724, 23b/0729, 24a/0741, 36b/1139
m. u ṣenā 23a/0722
[=7]
Medīne (Ar.) *ö.i.* Medine şehri.
m.+ye 35a/1087
[=1]
meger (Far.) *e.* Meğer, oysa ki, halbu ki.
m. 4a/0098
[=1]
meges (Far.) *i.* Sinek.

- m.** 2a/0017
[=1]
meh (*Far.*) *i.* bkz. māh.
m.+i 15b/0478
m.+üñ 14b/0445
[=2]
meh-rū (*Far.*) *birl. i.* Ay yüzlü.
m. 11a/0317, 37a/1158
[=2]
mehcūr (*Ar.*) *sf.* Uzaklaşmış, uzakta kalmış, ayrı düşmüş.
m.-ı ‘**ālem** 11a/0330
[=1]
mehīn (*Ar.*) *sf.* Hor, hakir, zayıf.
m. (‘**arz-ı mehīn**) 9b/0278
m.-iken 10b/0307
m. ol- 10b/0307
[=3]
mekān (*Ar.*) *i.* Yer, mahal.
m. (**hīn u mekān**) 32b/1005
m. (**kevn-i mekān**) 32b/1006
m.+ı 29a/0892
m. ol- 10a/0282
[=4]
Mekke (*Ar.*) *ö.i.* Hicaz’da Hz. Muhammed’in doğduğu ve Kabe’nin bulunduğu şehir.
M.(‘**azm-ı Mekke eyle-**) 16a/0481
M.(**ehl-i Mekke**) 8a/0219
M. **ehli** 34a/1059
M.+nüñ 8b/0247, 13b/0407
M.+ye 13b/0399, 14a/0421, 17a/0525
M.+ye (**havā-yı Mekke**) 15a/0453
[=9]
mekr (*Ar.*) *i.* Hile, düzen.
m. eyle- 31b/0969
m. it- 17a/0524
[=2]
mekteb (*Ar.*) *i.* Okul.
m. 22a/0684
m.-i irfān 18b/0568
[=2]
melāḥat (*Ar.*) *i.* Güzellik, yüz güzelliği.
m. 23a/0719
[=1]
melā’ik (*Ar.*) *i.* Melekler.
m. 9b/0268, 27a/0813
m.+den 27b/0842
[=3]
melāl (*Ar.*) *i.* Sıkılma, sıkıntı.
m. 19b/0602
[=1]
melce’ (*Ar.*) *i.* İltica edecek, sığınacak yer.

- m.** 11a/0327
[=1]
melek (*Ar.*) *i.* Allah'ın, hâlleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar.
m. 26a/0785
m. (cin ü melek) 10a/0284
m. (ervāḥ-ı melek) 7a/0196
m.+dür 16b/0497
m.+ler 28b/0865, 28b/0873, 28b/0874, 29a/0879
[=8]
melekût (*Ar.*) *i.* Ruhların ve meleklerin âlemi.
m. 7a/0198
m. (milk ü melekût) 7a/0198
[=2]
melel (*Ar.*) *i.* Hüzün, keder.
m. 15a/0461
[=1]
melûl (*Ar.*) *sf.* Boynu bükük, üzgün, mahzun.
m. ol- 3a/0053
[=1]
memât (*Ar.*) *i.* Ölüm.
m. 18b/0571
[=1]
memkûr (*Ar.*) *sf.* Uysal.
m.+lar 31b/0969
[=1]
me'mûn (*Ar.*) *sf.* Emin bulunan, korkusuz, tehlikesiz, sağlam.
m.+dur 31b/0970
m.+lar 31b/0975
[=2]
men I. (*Ar.*) *zam.* O kimse ki, kim, kim ki.
m. a' ref 22b/0705
m. (ḥān-ı men) 33a/1025
m. (sulṭān-ı men) 33a/1025
[=3]
men II. (< *Ar. menn*) *i.* İyilik etme, bağışlama, ihsan.
m. ü selvā 19a/0580
[=1]
menāzil (*Ar.*) *i.* Menziller, duraklar, konak yerleri.
m. 18a/0551
m. (ḳat' -ı menāzil eyle-) 18b/0573
[=2]
menba' (*Ar.*) *i.* Kaynak, pınar.
m.+ü'l ādāb 5b/0145
[=1]
menkûs (*Ar.*) *sf.* Baş aşağı çevrilmiş, tersine dönmüş.
m. ol- 13a/0388
[=1]
menzil (*Ar.*) *i.* Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak.
m. 7b/0212, 7b/0212

- m.+i** 5b/0140
m. ol- 22b/0711
 [=4]
merām (Ar.) *i.* İstek, maksat, niyet.
m. 3a/0054, 23a/0713, 31a/0945, 38a/1190
 [=4]
merātib (Ar.) *i.* Rütbeler, dereceler.
m.+de 23a/0713
 [=1]
merci^c (Ar.) *i.* Müracaat olunacak, başvurulacak yer, kimse.
m.+i 29b/0899
 [=1]
merd (Far.) *i.* Adam, insan.
m. 18b/0562
m.-i da‘ī 35b/1107
m.-i kāmīl 19a/0586
m.-i şavāb 8b/0235
 [=4]
merfū^c (Ar.) *sf.* Kaldırılmış, yükseltilmiş.
m.+dur 31b/0974
m.-ı (şakf-ı merfū^c) 1b/0003
 [=2]
merḥabā (Ar.) *ünl.* Övülen veya yüceltilen kimse veya şeye hitap sözü olarak kullanılır.
m. 5a/0137, 11a/0326, 11a/0326, 11a/0326, 11a/0327, 11a/0327, 11a/0327,
 11a/0328, 11a/0329, 11a/0329, 11a/0329, 11a/0330, 11a/0331, 11a/0332,
 11b/0333, 11b/0334, 11b/0335, 11b/0336, 27b/0843, 28b/0865, 28b/0865,
 28b/0870, 28b/0874, 28b/0877, 28b/0877, 28b/0877, 29a/0884
 [=27]
merḥamet (Ar.) *i.* Şefkat gösterme, acıma, birini esirgeme.
m. 5a/0133
 [=1]
merhem (Ar.) *i.* mec. Acıyı, sertliği giderecek ve avunduracak olan sebep.
m. it- 37a/1147
m.+ler 26b/0798
 [=2]
merkeb (Ar.) *i.* Eşek.
m. 14b/0433
m.+e 14b/0433
m.+i 14a/0420
m.+ine 14b/0435
 [=4]
merkūb (Ar.) *i.* Üzerine binilmiş, bindirilmiş.
m.+e 27a/0816
 [=1]
merta^c (Ar.) *i.* Mera, otlak, çayır.
m.+mda 12b/0377
 [=1]
Meryem (Ar.) *ö.i.* Hz. İsa’nın annesi.
m. 11b/0344
 [=1]

meşāni (Ar.) *i.* İkilenen, katlanan, tekrarlanan şeyler, ikilemeler [Bu anlamlardan hareketle kelime namazın her rekatında okunan Fatiha Suresi'ne tekrarlanan ayetlere , ayrıca benzer veya farklı sebeblerle bazı surelere ve Kur'an-ı Kerim'in tamamına da isim olmuştur].

m.+den (sırr-ı meşāni) 20b/0638

[=1]

mescid (Ar.) *i.* Secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami.

m. 24b/0749, 28a/0854, 35a/1087, 35b/1093

[=4]

mescūd (Ar.) *sf.* Secde edilmiş, kendisine tapılmış; Allah.

m.+ı 2a/0014

[=1]

meskenet (Ar.) *i.* Miskinlik, fakirlik, yoksulluk.

m. 9b/0273

m. ehli 5a/0136

m.+le 9b/0279, 10b/0306

[=4]

mesmū (Ar.) *sf.* İşitilmiş, duyulmuş, haber alınmış.

m.+dur 31b/0974

[=1]

mesrūr (Ar.) *sf.* Sürurlu, memnun, sevinmiş, meramına ermiş.

m.-ı 'ālem 11a/0331

[=1]

meştūr (Ar.) *sf.* Örtülü, kapalı, gizli, saklı.

m.+dur 31b/0977

m.-ı 'ālem 11a/0332

[=2]

mes'ūd (Ar.) *sf.* Saadetli, bahtlı, bahtiyar, kutlu.

m. 11b/0345

[=1]

meşğūl (Ar.) *sf.* Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

m. ol- 22a/0694

[=1]

meşhūr (Ar.) *sf.* Şöhretli, şöhret kazanmış, ün almış, ün salmış.

m.-ı 'ālem 11b/0334

[=1]

meşkūr (Ar.) *sf.* Şükre, teşekkürle değer, makbul, beğenilmiş, övülmüş.

m.+lar 31b/0969

[=1]

metā (Ar.) *i.* Sermaye, elde bulunan varlık.

m. 6b/0177

m.+ı 6b/0177

m.+ı (ḥaḳ metā) 21b/0664

m.+ın 9b/0270

[=4]

metin (Ar.) *sf.* Metanetli, sağlam, dayanıklı.

m. 10a/0296

[=1]

Mevlā (Ar.) *i.* Kainatın yegane sahibi ve efendisi olan Allah.

M.+sına 5b/0141, 12a/0356, 17b/0540

[=3]

Mevlāna (Ar.) *ö.i.* Büyük Türk mutasavvıfı ve şairi.

M. 21a/0651

[=1]

mevlevî (Ar.) *i.* Mevlevîlik tarikatına mensup kimse.

m. 22b/0702, 26a/0780

[=2]

mevlid (Ar.) *i.* Hz. Muhammed'in Dünyaya gelişini ve onun hayatındaki peygamber olma, miraca çıkma gibi önemli olayları anlatan manzum eser.

m.+de 19a/0578

m.+i 19a/0585

m.-i bâtın 18b/0577

m.-i cānān 18b/0568

m.+in 2b/0042

[=5]

mevlūd (Ar.) *i.* Mevlid kelimesinin halk ağzındaki şekli.

m.+dadur 19a/0590

m.-ı baṭın 19a/0581, 19a/0582

m.+ın 10b/0312

m.+ında 19a/0580

m.+ın 18b/0576

m.+ım 20a/0628, 23a/0717

m.-ı zāhir 19a/0581, 19a/0582

[=10]

mevşūf (Ar.) *sf.* Vasfolunmuş, vasıflanmış.

m. 17b/0535

[=1]

mevtā (Ar.) *i.* Ölüler, ölmüşler.

m. 33b/1041

m.+ya 37b/1170

[=2]

mevzūn (Ar.) *sf.* Biçimli, düzgün, ahenkli, orantılı.

m.+dı 14a/0416

m.+lar 31b/0975

[=2]

meyān (Far.) *i.* Bir şeyin ortası, vasat.

m. ol- 34a/1056

[=1]

meydān (Ar.) *i.* Alan, saha.

m. 29b/0909

m.-ı valā 29b/0905

[=2]

meydāna gel- Olmak, oluşmak.

m. gel- 20b/0630

[=1]

meyl (Ar.) *i.* Bir yöne doğru yönelmek.

m. eyle- 21b/0668, 27b/0836

m.-ile 5a/0135

m. it- 16b/0498

[=4]

- me'yūs** (*Ar.*) *sf.* Yeise düşmüş, ümidi kesilmiş, ümitsiz.
m. ol- 13a/0388
 [=1]
- meyve** (*Far.*) *i.* Meyva, yemiş.
m.+sin 37b/1169
 [=1]
- mezād** (*Ar.*) *i.* Artırma ile yapılan satış.
m. bul- 21b/0664
 [=1]
- micmer** (*Ar.*) *i.* Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.
m.+inden 10b/0313
m. ol- 19b/0601
 [=2]
- midḥat** (*Ar.*) *i.* Methetme, övme.
m.+ı 4b/0109
 [=1]
- miftaḥ** (*Ar.*) *i.* Anahtar.
m.+ı 5a/0127
m.-ı künūz 3b/0073
 [=2]
- mīḥ** (*Far.*) *i.* Mıh, çivi
m. başı 10a/0288
 [=1]
- mih-ter** (*Far.*) *sf.* Daha büyük.
m. 33b/1037
 [=1]
- miḥen** (*Ar.*) *i.* Eziyetler, meşakkatler, sıkıntılar.
m. çek- 12a/0350
 [=1]
- mihmān** (*Far.*) *i.* Misafir, konuk.
m.+ısın 29b/0907
m.-ı veli 24b/0754
m.-idüñ 33a/1026
 [=3]
- miḥnet** (*Ar.*) *i.* Zahmet, eziyet.
m. fülki 21b/0674, 21b/0675
 [=2]
- mihr** (*Far.*) *i.* Güneş.
m.ü muḥabbet 8a/0229
 [=1]
- mihr-bān** (*Far.*) *birl. i.* Şefkatli, merhametli, muhabbetli, güler yüzlü, yumuşak huylu.
m. 15b/0476
m. ol- 15a/0462
 [=2]
- miḥrāb** (*Ar.*) *i.* Camilerde, mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer.
m. 24b/0749, 28a/0854
 [=2]
- mikdār** (*Ar.*) *i.* Değer, kıymet, derece, seviye.
m.+ını 11a/0315, 37b/1173

[=2]

miḥk (Ar.) *i.* Birinin tasarrufu altında bulunan şey.

m.+ni (şüret mülki) 21b/0675

m.+ü 7a/0198

[=2]

mi' mār (Ar.) *i.* Yapıların planını yapıp bunların gerçekleşmesini sağlayan, yöneten kimse.

m. 24b/0750

m.-i dīn 5b/0149, 10a/0296, 10b/0312, 13b/0406, 26a/0793, 37a/1150

m.+ma 38a/1177

[=8]

minber (Ar.) *i.* Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü.

m. 28a/0854

m.+e 35a/1091

m.+i 35a/1090

[=3]

minhāc (Ar.) *mec.* Bir kimsenin belirli bir amaca, bir ideale erişmek için tuttuğu yol, benimsediği inanç, görüş.

m.-i cismānī 32b/0999

m.+mı 26a/0783, 28b/0871, 32b/1008

m. it- 10b/0301

m.+uñuñ 32b/0996

[=6]

mirā (Ar.) *i.* Riya etme, mürayi olma.

m. it- 18a/0558

[=1]

mi' rāc (Ar.) *i.* İslam inancına göre Hz. Muhammed'in Cenabıhakk'ın daveti üzerine yedi kat semayı aşıp Allah'ın huzuruna yükselerek O'nunla görüşmesi mucizesi.

m. 32a/0992

m.-i burak 28a/0848

m.-i ma' anī 25b/0771

m.-i ma' nī 26a/0782

m.-i ruḥānī 32b/0999

m.+mı 26a/0783, 26a/0787, 28b/0871, 32b/1008

m. it- 10b/0301, 32b/0998, 33a/1024

m.+uñuñ 32b/0996

[=13]

mirāt (Ar.) *i.* Ayna.

m.-i ḥas 28a/0846

m.-i zāt 12b/0378

m. ol- 6b/0181

[=3]

mişāl (Ar.) *i.* Örnek.

m.+i 7a/0195

m. koy- 2b/0041

[=2]

mişl (Ar.) *i.* Benzer.

m.-i 'adīm 8b/0232

m.-i āfitāb 11b/0343

m.-i mūm 13a/0386

- m.-i zemīn** 10b/0305
m.-ini 34a/1052
 [=5]
mizāb (Ar.) *i.* Su yolu, Oluk.
m.-ı lisān 35a/1086
 [=1]
mizāh (Ar.) *i.* Şaka, latife, eğlence.
m. it- 5a/0126
 [=1]
mu^c arrā (Ar.) *mec.* Temizlenmiş, arınmış.
m. 28b/0862
 [=1]
mu^c ciz (Ar.) *sf.* Benzerini yapmak veya taklit etmek isteyen herkesi acze düşüren, aciz bırakan, kimsenin yapamayacağı şekilde olan.
m. 37b/1172
m. kelām 33b/1039
 [=2]
mu^c cizāt (Ar.) *i.* Mucizeler.
m.+ma 33b/1043, 37b/1172
m.+mdan 33b/1039
 [=3]
mu^c cize (Ar.) *i.* 1. *mec.* Olağanüstü şey, harikulade olay. 34a/1046, 34a/1057
 2. Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş, halkı hayrette bırakan ve ancak ilahî müdahaleyle açıklanan harikulade hâl ve davranış. 34a/1059, 34b/1071
m. 34a/1046, 34a/1057, 34a/1059, 34b/1071
 [=4]
muḥabbet (Ar.) *i.* Sevgi.
m.(mihr ü muḥabbet) 8a/0229
m.+de 31a/0949
 [=2]
muhācir (Ar.) *i.* M.S. 622'de izin verilmesi üzerine Hz. Muhammed'den önce, onunla birlikte veya daha sonra Mekke'den Medine'ye göç eden sahabelerden her biri.
m.+lerle 24b/0748
 [=1]
muḥāl (Ar.) *sf.* Mümkün olmayan, olamaz, olmaz, olmayacak.
m. 1b/0010
 [=1]
muḥālif (Ar.) *sf.* Muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, uygun olmayan.
m.(bād-ı muḥālif es-) 38a/1191
m.+den 15b/0472
 [=2]
Muḥammed (Ar.) *ö.i.* Bir çok defalar hamd ü sena olunmuş, tekrar tekrar övülmüş manasına gelen bu kelime Peygamberimizin adıdır.
m. 4a/0095, 11b/0341, 15a/0459, 19b/0608, 19b/0611, 27b/0832, 28a/0852, 34b/1070, 36a/1119
m. (maḥmūd u muḥammed) 4b/0113
m.+dür 28b/0867
 [=11]
muḥdeş (Ar.) *sf.* Eskiden olmayan, sonradan ortaya çıkan, yeni.

- m. bil-** 17b/0536
[=1]
muḥkem (Ar.) *sf.* Tahkim edilmiş, sağlam kılınmış, sağlam, berk, sağlamlaştırılmış, kuvvetli.
m.+dür 25a/0755
m. esās 37b/1176
m. tūt- 20b/0637
[=4]
muḥtāc (Ar.) *l.* Fakir, yoksul. 1b/0012, 24b/0754
2. İhtiyacı olan, kendisine bir şey lazım olan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen. 34a/1056
m.(aḥvec ü muḥtāc) 24b/0754
m.+u'l beyān 34a/1056
m.+uñ-durur (ac u muḥtāc) 1b/0012
[=3]
muḥtaşar (Ar.) *sf.* Kısaltılmış, kısaltma, kısa.
m. (müfid ü muḥtaşar eyle-) 4a/0085
[=1]
muḥtekır (Ar.) *sf.* İhtikar eden, hakir, aşağı, hor gören.
m. (zemīn-i muḥtekır) 9a/0259
[=1]
muḥterem (Ar.) *sf.* Saygı gösterilen, saygıya layık olan, saygı değer.
m. 8a/0231, 10a/0283, 29b/0907, 33a/1026
m. (nebī-yi muḥterem) 29b/0908
m. (resūl-ı muḥterem) 4b/0100, 26b/0800
m. ol- 9a/0249, 35b/1109
[=9]
mu'īn (Ar.) *i.* Yardımcı.
m. (Rabb-i mu'īn) 9b/0278, 35b/1099
m. ol- 20b/0643
[=3]
muḥadder (Ar.) *sf.* Takdir olunmuş, kıymeti biçilmiş.
m. eyle- 9b/0280
[=1]
muḥārin (Ar.) *sf.* Bitişik, ulaşmış, erişmiş, yaklaşmış, bir yere gelmiş.
m. ol- 15a/0457
[=1]
muḥarreb (Ar.) *sf.* Yaklaşmış, yakın.
m.+ler 27b/0842, 28a/0845
[=2]
muḥayyed (Ar.) *sf.* Kayıtlı, bağlı, bağlanmış.
m. 4b/0105
m. ol- 22a/0687, 24b/0747
[=3]
muḥīm (Ar.) *sf.* İkamet eden, oturan.
m. 8b/0234, 8b/0241
[=2]
muḥtedā (Ar.) *sf.* İktida edilen, uyulan, örnek tutulan.
m. 12b/0376, 13b/0398, 27a/0819
m. ol- 15b/0472, 25b/0770, 28a/0852, 34a/1055

[=7]

mūm (*Far.*) *i.* Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ışıktan faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak suretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı.

m. 29b/0903

m. (miş-i mūm) 13a/0386

[=2]

muntazır (*Ar.*) *sf.* İntizar eden, gözleyen, bekleyen.

m. 11b/0340

m.+dur 10b/0311

m. ol- 3b/0066

[=3]

munzam (< *Ar. munzamm*) *sf.* Bir şeye sonradan katılan, üstüne veya sonuna eklenen , ek.

m. ol- 6b/0168

[=1]

mūr (*Far.*) *i.* Karınca.

m. 1b/0013, 5a/0135

[=2]

murād (*Ar.*) *i.* Arzu, istek, dilek.

m. 8a/0226, 22a/0693, 33a/1021

m.+uñ 8a/0225

m.+uñı 22b/0698

m.+uñsa 4b/0112

[=6]

murdār (*Far.*) *sf.* Mundar, kirli, pis.

m. ol- 36a/1121

[=1]

murtaẓā (*Ar.*) *sf.* Beğenilmiş, seçilmiş, hoşnut ve razı olunmuş (kimse).

m. 5a/0124

m. eyle- 30b/0942

[=2]

Mūsā (*Ar.*) *ö.i.* Kendisine Tevrat indirilen Peygamber.

M. 23b/0731

M. gibi 18b/0572, 21b/0678

M.-yı kelīm 29a/0881

[=4]

musahḥar (*Ar.*) *sf.* Ele geçirilmiş.

m.+dur 34b/1064

[=1]

muşavver (*Ar.*) *sf.* Tasvirli, resimli.

m.+di (nūr-ı muşavver) 24a/0744

[=1]

Muştafa (*Ar.*) *ö.i.* Hz. Muhammed'in adlarından.

m. 3a/0063, 4a/0096, 4a/0096, 7b/0203, 11a/0319, 28b/0868, 36a/1119, 37a/1144

m. (nūr-ı Muştafa) 7b/0211, 19a/0590

[=10]

muştılık *i.* Müjde.

m. 11b/0340

- m.+dur** 9b/0278
[=2]
- mu^ʿtād** (Ar.) *sf.* Adet olunmuş, alışılmış.
m.+uz 25a/0761
[=1]
- muṭayyeb** (Ar.) *sf.* Güzel kokular sürünmüş.
m. ol- 4a/0083
[=1]
- mu^ʿteber** (Ar.) *sf.* İtibarlı, hatırı sayılır, saygın.
m. 18b/0575
m. (çobān-ı mu^ʿteber) 36a/1125
[=2]
- muṭlak** (Ar.) *sf.* Yalnız, tek, salt.
m.+dan (vech-i muṭlak) 26a/0778
[=1]
- muṭrib** (Ar.) *i.* İlahi, gazel, şarkı vb. okuyan kimse.
m. ol- 19b/0597
[=1]
- müttekın** (Ar.) *sf.* İyi bilen.
m.(imamu'l-muttekin kıl-) 31a/0950
[=1]
- muvaḥḥid** (Ar.) *sf.* Allah'ın birliğine inanan.
m. ol- 17b/0538, 22b/0710
[=2]
- muzlim** (Ar.) *sf.* Karanlık.
m. 18a/0561
[=1]
- mübāḥ** (Ar.) *sf.* İşlenmesinde sevap ve günah olmayan şey.
m.+ı 5a/0129
[=1]
- mübārek** (Ar.) *sf.* Uğurlu, hayırlı, mutlu, kutlu.
m. 15b/0466, 16b/0496, 17b/0542, 26b/0796, 28a/0860, 29a/0882, 34b/1062, 35a/1082, 35a/1089, 35b/1096, 37a/1156, 37b/1166
m.(cüz-i mübārek) 35b/1103
m.+dür 5a/0128, 16a/0483, 27a/0814
[=16]
- mübāreklik** *sf.* mübarek olma.
m.+le 14b/0431
[=1]
- mübeyyen** (Ar.) *sf.* Meydana çıkarılmış, açıkça söylenmiş, açıklanmış, açıklayan, bildiren.
m. kıl- 6b/0157
[=1]
- mübtezel** (Ar.) *sf.* Değersiz.
m. ol- 22a/0684
[=1]
- mücellā** (Ar.) *sf.* Parlatılmış, parlak.
m. 37a/1152
[=1]
- müctebā** (Ar.) *sf.* Seçilmiş, seçkin.

- m.(resül-ı müctebā)** 36a/1112, 37b/1162
[=2]
- müdām** (Ar.) *sf.* Devam eden, süren, sürekli.
m. 9a/0252, 15a/0446, 31b/0967
m.-ı re'fet 31a/0948
[=4]
- müdde'ā** (Ar.) *sf.* İddia olunmaş, iddia olunan şey.
m. 35a/1084
[=1]
- müdde'ī** (Ar.) *sf.* Bir hükümde ayak direyen.
m. 35b/1107
[=1]
- müddet** (Ar.) *i.* Zaman, vakit.
m. 15a/0458
[=1]
- müfid** (Ar.) *sf.* Faydalı.
m. ol- 25b/0764
m. ü muhtaşār eyle- 4a/0085
[=2]
- müfliḥ** (Ar.) *sf.* Selamete çıkan.
m. ol- 17a/0521
[=1]
- müflis** (Ar.) *sf.* İflas etmiş.
m. ü cān 24b/0752
[=1]
- mühin** (Ar.) *sf.* Hor, hakir, alçak.
m. (ahcar-ı mühin) 13a/0395
[=1]
- mühlükāt** (Ar.) *sf.* Helak ediciler.
m. 27a/0818
[=1]
- mühr** (Far.) *i.* Mühür, imza.
m.+ini (nübüvvet mühri) 15b/0466
m. ur- 15b/0467, 15b/0468
[=3]
- mühtedī** (Ar.) *i.* Mensup olduğu dinden dönüp İslamiyet'i kabul eden, müslüman olan.
m. 19a/0585, 27a/0821, 34b/1073
[=3]
- müjde** (Far.) *i.* Muştı, sevinç haberi.
m. 9b/0277
[=1]
- mükāfāt** (Ar.) *i.* Bir hizmet ve iyiliğe karşı edilen iyilik.
m. it- 15a/0450
[=1]
- mükerrem** (Ar.) *sf.* Saygıdeğer, hürmete layık, yüce, aziz, muhterem.
m. 33a/1026
m. (insān-ı mükerrem) 6b/0175
[=2]
- mülk** (Ar.) *i. mec.* Ülke, âlem, diyar, dünya.
m. 7b/0201

- m.+ine (şüret mülki)** 21b/0674
[=2]
- mülük (Ar.) i.** Hükümdarlar.
m.+uñ 13a/0380
[=1]
- mü'min (Ar.) i.** İman etmiş, İslam dinine inanmış, islam, müslüman.
m.+e 21b/0669, 32b/0999, 37a/1158
m.+lerden (rûḥ-ı mü'min) 7a/0192
m.+uñ 31b/0962, 33a/1023, 37a/1149
[=7]
- mü'minān (Ar.) i.** Müminler, müslümanlar.
m. 2b/0036
[=1]
- müminün (Ar.) i.** Müminler, müslümanlar.
m. 7a/0191, 34b/1067, 35a/1090, 35b/1100
[=4]
- mümkināt (Ar.) i.** Olabilen, olabilir şeyler.
m. (‘ayn-ı mümkünāt) 1b/0009
m. (emr-ı mümkünāt) 6b/0173
m. (ğayr-ı mümkünāt) 6b/0182
[=3]
- münācāt (Ar.) i.** Allah’a dua etme, yalvarma.
m. it- 32a/0980
[=1]
- münāfık (Ar.) sf.** Nifak sokan, ikiyüzlülük eden, iki yüzlü.
m. (ervāḥ-ı münāfık) 7a/0193
[=1]
- münevver (Ar.) sf.** Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.
m. 4a/0093
[=1]
- münezzeh (Ar.) sf.** (Allah için) İnsanlara mahsus her türlü sıfat, zaaf ve noksanlıktan uzak olan, hiçbir şeye ihtiyacı bulunmayan.
m. 28a/0861
[=1]
- münkād (Ar.) sf.** Boyun eğen, boyun eğmiş, ram olmuş, tabi, itaatkâr.
m.+uz 25a/0761
[=1]
- müntakim (Ar.) sf.** Öç alan, intikam alan.
m. 31a/0951
[=1]
- müntehā (Ar.) sf.** Nihayet bulmuş, bir şeyin varabildiği en uzak yer, son derece, son kerte.
m. 26a/0783
m. (naşīb-i müntehā) 19a/0581
m. ol- 22a/0680, 25b/0773, 29a/0891, 29b/0902
[=6]
- mürde (Far.) sf.** Ölü, ölmüş.
m.+ler 18b/0572
[=1]
- mürğ (Far.) i.** Kuş.

- m.-ı rûh-ı ‘aşıkîn** 29a/0889
m.-ı İlâhî 12a/0351
m.-ı seher 19b/0603
 [=3]
- mürsel** (*Ar.*) *i.* Peygamber.
m.+ler (ğayr-ı mürsel) 27a/0814
 [=1]
- mürselîn** (*Ar.*) *sf.* Peygamberler.
m. (Aḥmed ü Maḥmud u ḥatmü’l-mürselîn) 7b/0206
m. (faḥru’l-mürselîn) 4a/0088
m. (ḥayru’l-mürselîn) 27b/0828
 [=3]
- müsebbih** (*Ar.*) *sf.* Tesbih eden, subhânallah diyen.
m.+dür 2a/0015
 [=1]
- müste‘ân** (*Ar.*) *sf.* Kendisinden yardım beklenen, yardım istenen [Allah’ın sıfatlarından].
m. 10b/0299, 13a/0395, 19a/0583, 38b/1193
m.(nûr-ı müste‘ân) 12a/0354
 [=5]
- müstemir** (< *Ar.mustemirr*) *sf.* Devamlı, sürekli, kesintisiz.
m. (cā’-i be sihr-i müstemir) 33a/1022
m. (sihr-i müstemir) 34b/1068
 [=2]
- müstenîr** (*Ar.*) *sf.* Nur, ışık alan, parlak.
m. kıl- 7b/0203
 [=1]
- müsteṭâb** (*Ar.*) *sf.* Hoş, güzel bulunan.
m. eyle- 38a/1189
m. ol- 38a/1180
 [=2]
- müşerref** (*Ar.*) *sf.* Şereflendirilmiş, şerefli.
m. it- 35b/1096
 [=1]
- müşğ** (*Far.*) *i.* Misk.
m.-i nâb 4b/0110, 10b/0314, 19b/0599
 [=3]
- müşkilât** (*Ar.*) *i.* Güçlükler, zorluklar.
m. 27a/0827
 [=1]
- müşrikûn** (*Ar.*) *sf.* Allah’a ortak koşanlar.
m. (ḳavm-i müşrikûn) 11a/0324
 [=1]
- müşṭāk** (*Ar.*) *sf.* Şidetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken, gönülden isteyen.
m. 23a/0727
m.+am 30a/0925
 [=2]
- müşṭerî** (*Ar.*) *mec.* İstekli kimse, talip.
m. 8a/0221, 21b/0665
 [=2]

- müttekün** (Ar.) *sf.* İyice bilenler, bir şeyin bir türlü olmasına aklı yatanlar.
m. (cem-i müttekün) 35b/1100
 [=1]
- müyesser** (Ar.) *sf.* Kolayı bulunup yapılan, kolay gelen, kolaylıkla olan.
m. 10a/0281
m. eyle- 9b/0280
 [=2]
- müzād** (Ar.) *sf.* Çoğaltılmış, artırılmış.
m. 33a/1023
 [=1]
- müzaḥref** (Ar.) *sf.* Yalancı, sahte, yaldız, tel, oul, boya gibi şeylerle süslü.
m. akçe 10a/0289
 [=1]
- müznib** (Ar.) *sf.* Günah, suç işleyen, suçlu.
m. ü mağfūr-ı ‘ālem 11a/0328
 [=1]
- müznibin** (Ar.) *sf.* Günah işleyenler, suç işleyenler.
m. (şefi‘u’l-müznibin) 17a/0517
m.+dür (şefi‘-i müznibin) 4a/0096
 [=2]
- nā-geh** (Far.) *birl. zf.* Ansızın, birdenbire.
n. 20a/0623
 [=1]
- nā-gehan** (Far.) *birl. zf.* Ansızın, birdenbire.
n. 2a/0016, 2a/0030, 3a/0062, 15a/0458, 15b/0474, 18a/0553
 [=6]
- nā-ḥalef** (Far. Ar.) *birl. sf.* Soyuna çekmeyen, hayırsız evlat.
n. ol- 21b/0668
 [=1]
- nā-murād** (Far.) *birl. sf.* Muradına erişememiş.
n. ol- 22a/0693
 [=1]
- nāb** (Far.) *sf.* Halis, katıksız, saf.
n.(müṣḡ-i nāb) 4b/0110, 10b/0314, 19b/0599
 [=3]
- nādim** (Ar.) *i.* Pişman olan, nedamet getiren.
n. ol- 22b/0696
 [=1]
- nādimīn** (Ar.) *zf.* Pişman olarak.
n. 5a/0122
 [=1]
- nāfe** (Far.) *i.* Misk ahusu denilen hayvanın göbeğinden çıkarılan bir çeşit misk, koku.
n.-i dil 4b/0110
 [=1]
- nāhif** (Ar.) *sf.* Zayıf, arık.
n. 14a/0420
n. (cer-i nahif) 35b/1101
 [=2]
- naḥl** (Ar.) *i.* Hurma ağacı.
n. (tāze naḥl) 35b/1099

- n.-ı basık eyle-** 35b/1104
[=2]
- na‘īm (Ar.) i.** Cennet.
n. (zū'n-na‘īm) 31a/0951
n.+i 30a/0913
[=2]
- naḳd (Ar.) i.** Akçe, maden, para.
n.-i faḳl 10a/0289
[=1]
- nāḳıṣ (Ar.) i.** Noksan, eksik, tam olmayan.
n. 20a/0613, 21a/0647
[=2]
- naḳl (Ar.) i.** Taşıma, aktarma, geçirme.
n.-ı saḥīḥ 7b/0215
n.+i (nuḳl-ı naḳl) 4a/0084
n. it- 9a/0256, 12a/0360, 30a/0928, 30b/0939, 34b/1069
[=7]
- naḳş (Ar.) i.** Noksan, eksiklik.
n. ir- 16a/0484
n.+ol- 4a/0092
[=2]
- na‘l (Ar.) i.** Pabuç.
n.+ine (ḥāk-i na‘l) 10b/0303
n.+inüñ (ḥāk-i na‘l) 26b/0807
[=2]
- nālān (Far.) sf.** İnleyici, inleyen.
n.-idi 18a/0546
n. it- 35a/1092
[=2]
- nām (Far.) i.** Ün, Şöhret, şan.
n. 12b/0375
n. bul- 13b/0411
n.-ı Aḥmed 28b/0866
n. u şöhret 22a/0684
[=4]
- na‘mā (Ar.) i.** İhsan, bağış, nimet, insanı refaha kavuşturan şey.
n. 25a/0759
[=1]
- namāz (Far.) i.** İslam dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması
müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslam'ın beş şartından birini teşkil eden
ibadet.
n. 7a/0188, 21a/0655, 32a/0995, 32b/0997
n. eyle- 31a/0947
n.+ı 7a/0188, 10a/0297
n. kıl- 10a/0292, 27a/0811, 27a/0823, 32b/0998
[=11]
- nār (Ar.) i.** Ateş, od.
n.+ı 23b/0730
n.-ı nedem 12b/0374
n.+ına 26b/0801

- n.+ını** 32b/1012
[=4]
- na'ra** (Ar.) *i.* Duyguların coşması veya sarhoşluk etkisiyle yüksek sesle bağırma, haykırma.
n.+lar ur- 21a/0661
[=1]
- nās** (Ar.) *i.* İnsanlar, halk.
n. (beyn-i nās) 14b/0442
n. (ḥayr-ı nās) 5b/0145, 37b/1176
[= 3]
- nasāra** (Ar.) *i.* Hristiyanlar.
n. 27b/0830
- naşb** (Ar.) *i.* Dikme, saplama.
n. çek- 22a/0679
[=1]
- naşīb** (Ar.) *i.* Pay, hisse.
n.-i mūntehā 19a/0581
n. ol- 3b/0069
[=2]
- nāsūt** (Ar.) *i.* İnsanlık, insana ve insanlığa ait şeyler.
n.+ı (resm-i nāsūt) 24a/0740
[=1]
- nāsūtī** (Ar.) *sf.* İnsanlıkla ilgili.
n. dil 24a/0742
[=1]
- na't** (Ar.) *i.* Bilhassa Hz. Muhammed'i, Hz. Ali ve dört halifeyi övmek için yazılan manzum methiye.
n.-ı Aḥmed 16b/0508
n.+mda 2b/0045, 3a/0051
n.+ını 24a/0743
[=4]
- nāṭıq** (Ar.) *sf.* Konuşan, söz söyleyen.
n. u şāmit 2a/0015
n. u 'ucme 23a/0721
[=2]
- nāvek** (Far.) *i.* Ok.
n.-i ta' n 3b/0075
[=1]
- nāz** (Far.) *i.* Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavrı, cilve.
n. (ehl-i nāz) 21b/0662
n. ('izz ü nāz bul-) 10a/0292
n.+ı 7a/0188
[=3]
- nazar** (Ar.) *i.* Bakma, göz atma.
n. (şahib-nazar) 19b/0603
n. eyle- 4b/0105, 12a/0358, 24b/0750
n. it- 9a/0259, 26a/0781
n. kıl- 6b/0150, 22b/0699, 24b/0753
n. şal- 24b/0749
[=10]

nāzenīn (*Far.*) *sf.* Narin, ince yapılı.

n. (tıfl-ı **nāzenīn**) 11b/0342

[=1]

nāzır (*Ar.*) *sf.* Nazar eden, nezaret eden, bakan, gözeten.

n. 17b/0536

n.+dur 16a/0484

n. ol- 22a/0688, 24b/0746

[=4]

nāzil(*Ar.*) *i.* Yukarıdan aşağıya inen, nüzul eden.

n. ol- 34a/1048

[=1]

naẓm (*Ar.*) *i.* Vezinli, kafiyeli söz.

n.-ıla (**kuvvat-i naẓm**) 3a/0053

[=1]

ne 1. *bağlaç.* Birden fazla özne, tümleç, veya fiili birlikte inkar etmek için, bunlardan

önce yer alan kelimelerin başalarına getirilen tekrarlamalı bağlaç. 10a/0281, 10a/0281, 14a/0419, 14a/0419, 18a/0551, 18a/0551, 18a/0551, 25a/0763, 25a/0763

2. *zam.* Hangi şey. 5a/0131, 8b/0239, 9b/0269, 10b/0302, 20a/0617, 23b/0736, 24b/0749, 24b/0749, 25a/0755, 26a/0780, 26a/0785, 26a/0785, 27a/0816, 32b/1011, 33a/1027, 33b/1036,

3. *sf.* Nasıl. 10b/0306,

n. 10a/0281, 10a/0281, 10b/0302, 10b/0306, 14a/0419, 14a/0419, 18a/0551, 18a/0551, 18a/0551, 24b/0749, 25a/0755, 25a/0763, 25a/0763, 26a/0785, 26a/0785, 32b/1011

n. (her ne) 5a/0131

n. (her ne kim) 4a/0087, 22a/0688, 22b/0700

n.+dendür 35b/1094

n. deñlü 23b/0729, 25a/0757

n.+dür 26a/0780

n. ğam 5b/0139

n.+ler 23b/0736, 33b/1036

n. var 1b/0007, 23b/0731, 23b/0734

n.+ydügin 9b/0270

n.+ye 9b/269

n.+ye (her ne) 20a/0617

n. yir 27a/0816

n.+yle 33a/1027

n'eyle- Ne zamiri etmek, eylemek, olmak gibi yardımcı fiillerle birleştğinde “e” seslisi düşmüş ve **n'eylemek**, **n'it-**, **n'ol-** gibi şekiller ortaya çıkmıştır.

n.-di 6b/0156, 37a/1155

n.-dün 8b/0238

n.-r 20b/0640

n'idem (ne idem) Ne yapayım, elden ne gelir.

n. 8b/0239, 20a/0619

n'ol- Ne çıkar sanki.

n.-a 4b/0101, 22b/0697

n.-dı 35b/1094

n.-du 35b/1097

[=46]

ne'āl (Ar.) *i.* Nalbant.

n. (şaff-ı ne'āl) 22a/0685

[=1]

nebāt (Ar.) *i.* Bitki.

n. (kand u nebāt) 19b/0600, 6b/0160, 11a/0315

[=3]

nebātāt (Ar.) *i.* Bitkiler.

n. u ma'ādin 7a/0199

[=1]

nebī (Ar.) *i.* Peygamber.

n. 29a/0884, 35a/1089

n. (nūr-ı nebī) 8a/0218, 21a/0646

n. (yār-ı nebī) 13b/0401

n. (zī-esrār-ı nebī) 13b/0401

n.+sin (hak nebī) 37b/1162

n.+yi muhterem 29b/0908

[=8]

nedem (Ar.) *i.* Pişman olma, pişmanlık.

n. (nār-ı nedem) 12b/0374

n. çek- 10b/0300

[=2]

nef (Ar.) *i.* Menfaat, fayda, kâr, çıkar.

n. u dar 13a/0390

[=1]

nef i (Ar.) *sf.* Çıkar ile ilgili; faydacı.

n. 31b/0968

n. delim 14a/0426

[=2]

nefis (Ar.) *i.* bkz. nefis.

n. 5a/0131

[=1]

nefs (Ar.) *i.* Bir kimsenin kendi öz varlığı,öz benliği, kişiliği.

n. (büm nefis) 29b/0895

n. (tekmil-i nefis) 21b/0669

n.+i 5b/0143, 31a/0961

n.-i bed-endiş 25a/0762

n.+ini 31a/0959

n.+leri 19b/0611, 20a/0612, 31b/0976

n.+üñ (zağ-ı nefis) 29b/0896

n.+üñi 22b/0698

[=11]

nefy (Ar.) *i.* İnkâr etme, bulunduğu iddia edilen bir şeyin yokluğunu söyleme, varlığını kabul etmeyip aradan çıkarma.

n. ü işbât it- 17b/0537

[=1]

nehār (Ar.) *i.* Gündüz.

n. (leyl ile nehār) 1b/0005

n. (leyl ü nehār) 16b/0511

[=2]

nehr (Ar.) *i.* Akarsu, çay, ırmak.

- n. ol-** 37b/1166
[=1]
- nehy** (*Ar.*) *i.* Yasak etme.
n.(emr ü nehy-i tevḥīd-i Ḥūdā) 18a/0557
[=1]
- neng** (*Far.*) *i.* Ayıp, utanma.
n. (ar u neng) 17b/0544
[=1]
- nerdibān** (*Far.*) *birl. i.* Merdiven.
n.+dan 3b/0067
[=1]
- nerdüban** *bkz.* nerdibān.
n. 28a/0859
[=1]
- nergis** (*Far.*) *i.* Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lale gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.
n. gibi 2b/0037
[=1]
- nesl** (*Ar.*) *i.* Nesil, kuşak.
n.-i pāk 15a/0452
[=1]
- nesne** *i.* 1. Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey.
21b/0671, 33a/1028, 33b/1032
2.(Olumsuz cümlelerde) hiçbir şey. 26a/0788, 31a/0954, 33b/1031, 33b/1031
n. 21b/0671, 33a/1028, 33b/1031, 33b/1031, 33b/1032
n.+si 26a/0788
n.+ye 31a/0954
[=7]
- neş'e** (*Ar.*) *i.* Neşe, keyif, sevinç.
n.-yi 'ālem 28a/0848
[=1]
- neşr** (*Ar.*) *i.* Yayma, dağıtma.
n. it- 19b/0601, 32a/0989
n. ol- 4a/0082
[=3]
- neşv** (*Ar.*) *i.* Canlının büyümesi, boy atması; yeniden hayata peyda olup hayata gelme.
n. ü nūr 9a/0263
[=1]
- nev** (*Far.*) 1. *sf.* Taze, körpe. 11a/0316
2. *sf.* Yeni 14b/0435, 18b/0569
n. gonca 11a/0316
n. dāsītān 18b/0569
n. na'l (māh-ı nev-na'l) 14b/0435
[=1]
- nev-bahār** (*Far.*) *birl. i.* İlkbahar.
n. 2b/0031
[=1]
- nevā** (*Far.*) *i.* Ses. seda, makam, ahenk, name.
n. 3b/0080, 6b/0174
[=2]

nevāle (Ar.) *i.* Talih, kısmet, nasip.

n. 6b/0159

[=1]

ni bkz. ne

n.-çün 10b/0303, 35b/1095, 36a/1122, 36b/1138, 36b/1139

n.+reden 6b/0156

n.+ye 6b/0156, 21b/0674

[=8]

ni‘am (Ar.) *i.* Nimetler.

n. (zū‘n-ni‘am)

[=1]

nice 1. *sf.* Çok, pek çok, birçok. 6b/0175, 11a/0330, 11a/0332, 12a/0362, 24a/0742, 26b/0798, 30a/0912, 33b/1033

2. *zf.* Nasıl. 1b/0009, 6b/0151, 8a/0221, 9a/0260, 10b/0312, 11a/0319, 13a/0387, 14b/0432, 18a/0549, 23b/0735, 31a/0946

n. 8a/0221, 9a/0260, 10b/0312, 11a/0319, 11a/0330, 12a/0362, 23b/0735, 24a/0742, 26b/0798, 30a/0912, 31a/0946

n.+dür 33b/1033

n.+ler 11a/0332

n.+si 1b/0009, 6b/0151, 6b/0175, 13a/0387, 14b/0432, 18a/0549

[=19]

niçe *bkz.* nice

n. 11b/0333, 11b/0334, 13a/0389, 13a/0390, 14a/0413, 15a/0458, 15a/0460, 16a/0490, 16b/0502, 18b/0562, 18b/0562, 20a/0626, 20a/0627, 21a/0647, 23a/0724, 23b/0731, 24a/0737, 26b/0803, 26b/0804, 26b/0805, 27a/0824, 27a/0825, 28a/0846, 30a/0921, 30a/0922, 30a/0923, 30a/0924, 32a/0983, 33a/1027, 34a/1053, 34b/1064, 35a/1083, 37b/1167, 37b/1170

n.+ydi 4b/0116

n. yol 16b/0499

[=36]

nidā (Ar.) *i.* Seslenme, bağırma, çağırma.

n. 12b/0376, 13a/0392, 27a/0819

[=3]

nifāk (Ar.) *i.* İnsanlar arasında anlaşmazlıkta gelen ayrılık, ara bozukluğu.

n. 7a/0193

[=1]

nigār (Far.) *i.* Resim gibi güzel sevgili.

n. 17a/0528

[=1]

nihād (Far.) *i.* Tabiat, huy, yaradılış.

n. 13b/0407, 35a/1083

n. (hoş-nihad) 8a/0226

[=3]

nihān (Ar.) *sf.* Gizli, saklı.

n. 19a/0583, 37a/1152

n. (ıtr-ı nihān) 4a/0082

[=3]

nihāyet (Ar.) *i.* Son.

n. 20a/0628, 37b/1172

n. bul- 32a/0995

- n.+dür** 34a/1047
[=4]
- nikāb** (Ar.) *i.* Peçe, yüz örtüsü.
n. 19a/0578, 26a/0778
n. kaldır- 6b/0158
n. kıl- 1b/0008
[=4]
- nikāt** (Ar.) *i.* Herkesin anlayamadığı ince manalar.
n. 6b/0182
[=1]
- nī^ṣ me** (Ar.) *e.* Ne güzel, ne iyi anlamında olup dilimizde bazı söyleyişlerde geçer.
n.'l cezā bul- 10a/0293
n.'l-meāb 14b/0432
n.'r-refik 14b/0434, 28b/0867
n.'t-tarīk 28b/0867
[=5]
- nī^ṣ met** (Ar.) *i.* Lutuf eseri olan iyilik, ihsan, bağış.
n.+ler 9a/0263
n. vir- 2a/0026
[=2]
- nīrān** (Ar.) *i.* Ateş.
n.+ı 23b/0730
[=1]
- nire** *zf.* Nereye.
n. 7b/0213
[=1]
- nisā** (Ar.) *i.* Kadın.
n. (ḥayru'n-nisā) 11a/0325, 12a/0353
n. (ḥayru'n-nisā) 8b/0246, 33a/1024
[=4]
- nisān** (Ar.) *i.* Bolluk, bereket, cömertlik.
n.-ı kerem 8a/0231
[=1]
- nişār** (Ar.) *i.* Saçma, serpmeye.
n. (elṭāf-ı nişar) 33b/1030
n. eyle- 18b/0567
n. kıl- 6b/0159
[=3]
- nisbet** (Ar.) *i.* Kıyaslama, ölçü.
n. ol- 10a/0289
[=1]
- nīṣ** (Far.) *i.* Diken.
n. 26a/0791
[=1]
- nişān** (Far.) *i.* 1. İz, belirti. 2b/0035, 5b/0147, 6b/0169, 8a/0219, 14a/0427, 14b/0437, 17a/0519, 18a/0550, 18a/0555, 18b/0577, 20b/0638, 22a/0682
2. Amaç, hedef, vurulması istenen nokta. 3b/0075
n. 5b/0147, 6b/0169, 14a/0427, 17a/0519, 18a/0550, 18a/0555, 18b/0577, 20b/0638, 22a/0682
n. at- 3b/0075

- n. bul-** 16b/0509
n. göster- 8a/0219
n. vir- 2b/0035, 14b/0437
 [=14]
- nitekim** *e.* Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için
 “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, ...olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.
n. 1b/0008, 11a/0318
 [=2]
- niyāz** (*Far.*) *i.* Dua.
n. 28a/0858
n. (‘ arz-ı niyāz) 21b/0662
n. (‘ arz-ı niyāz it-) 23a/0725
n. (ehl-i niyāz) 21a/0655
n. (esrār-ı niyāz) 32a/0995
n. eyle- 31a/0947, 32b/0998
n. it- 7a/0188, 27a/0811, 27a/0823
 [=10]
- niye** *zf.* Bir şeyin sebebini sormak için kullanılır; niçin, neden.
n. 21b/0674
 [=1]
- niyet** (*Ar.*) *i.* Bir şeyi yapmayı önceden kurma, zihinde tasarlama, yapmayı aklına
 koyma, yapmaya karar verme.
n.+ine 16b/0506
 [=1]
- nizām** (*Ar.*) *i.* Düzen, usul, tertip, yol; kaide.
n. 34a/1047
n. bul- 13b/0411
 [=2]
- nokşān** (*Ar.*) *sf.* Eksik, kusurlu.
n.+ı 25a/0760
 [=1]
- nuḳl** (*Ar.*) *i.* Meze, çerez.
n.-ı naḳl 4a/0084
 [=1]
- nuḳūl** (*Ar.*) *i.* Nakiller, hikayeler, rivayetler.
n. 26a/0790
n. (aḥbār-ı nuḳūl) 30b/0935
 [=2]
- nun** (*Ar.*) *i.* Osmanlı alfabesinin yirmi sekizinci harfi olup “ebced” hesabında elli
 sayısının karşılığıdır.
n. (ḳaf-ı nun) 6b/0168
n. (sırr-ı ḳaf-ı nun) 7a/0191
 [=2]
- nūr** (*Ar.*) *i.* Aydınlık, parıltı, parlaklık.
n. 7b/0205, 7b/0210, 7b/0213, 8a/0216, 8b/0233, 8b/0238, 8b/0243, 13a/0379,
 20a/0614, 20a/0618, 20b/0633, 20b/0634, 21a/0648
n. (‘ ayn-ı nūr) 9a/0250
n. (baḥr-ı nūr) 4a/0091
n. (fikret-i nūr ol-) 20b/0636
n. (ḡarḳ-ı nūr) 28b/0872, 29a/0880

n. (neşv ü nūr) 9a/0263
n. (vech-i nūr) 16b/0503
n.+a 8b/0240, 12a/0350, 16b/0496, 20b/0629, 20b/0631, 20b/0631, 28b/0875
n. al- 7a/0190
n.+dan 8a/0223, 28a/0859, 29a/0882
n.+dur 20a/0619
n.+ı 7b/0215, 15b/0470, 20b/0630, 23a/0718
n.-ı Aḥmed 7a/0187
n.-ı ‘ālem 11a/0329
n.- āteş 7a/0195
n.-ı ḥabīb 7b/0206
n.-ı Ḥaḳ 7b/0204, 26a/0779, 30b/0930
n.-ı Ḥaḳ ol- 25b/0776
n.-ı Ḥudā 7b/0212, 5a/0130
n.-ı imān 36b/1129
n.-ı kıdem 9b/0275
n.-ı kibriyā 7a/0185
n.-ı muşavver 24a/0744
n.-ı Muştafā 7b/0211, 19a/0590
n.-ı müste‘ān 12a/0354
n.-ı nebī 8a/0218, 21a/0646
n.-ı resūl 8a/0230, 20a/0613
n.-ı vech 3a/0063
n.-ı ziyā 15b/0468
n.-ıla 7b/0208, 7b/0208, 8a/0229, 26a/0782
n.-ıla (nuṭfe-i nūr) 20b/0635
n.+ına 12b/0378, 19b/0611
n.+ından 23a/0719
n.+ından (reşha-ı nūr) 28a/0847
n.+ından (zāt-ı nūr) 7a/0186
n.+ını 7a/0186, 7b/0203, 26b/0806
n. ol- 18a/0561, 20a/0616, 20a/0616, 22b/0705
n. u mah-tāb 9b/0265
n. u ziya 9b/0266
n.+uñdan 2a/0017
n.+ü’d-dücā 38a/1182

[=80]

nurāni (Ar.) *sf.* Nurlu, ışıklı.

n. 9a/0260

[=1]

nūş (Ar.) *i.* İçme, içiş.

n. it- 18b/0571

[=1]

nuṭfe (Ar.) *i.* Meni.

n. 9a/0248

n.-i nūr 20b/0635

[=2]

nuṭṭ (Ar.) *i.* Söz, konuşma.

n. it- 33b/1042

[=1]

nübüvvet (Ar.) *i.* Peygamberlik, nebilik.

n. 4a/0082

n. (**ḥatmü'n-nübüvvet**) 17a/0521

n. **ḡoncası** 9a/0254

n. **ḡülşeni** 2a/0029

n.+le (**tiryāk-ı nübüvvet**) 23b/0731

n. **mühri** 15b/0466

[=6]

nüh (Far.) *sf.* Dokuz.

n. 38a/1179

n. **felek** 21a/0653

[=2]

nükāt (Ar.) *i.* İnce ,manalı, zarif sözler, herkesin kavrayamadığı ince anlamlar, nükteler.

n. **söyle-** 6b/0160

[=1]

nüzül (Ar.) *i.* Aşağı inme.

n. **it-** 35a/1087

[=1]

o I. *sf. bkz. ol*

o. 2b/0042, 3b/0070, 4a/0088, 5a/0128, 5a/0128, 6b/0156, 6b/0156, 7a/0186, 7b/0213, 8a/0216, 8a/0217, 8b/0240, 8b/0243, 11a/0324, 12a/0354, 13a/0379, 13a/0384, 14a/0423, 14b/0433, 16a/0481, 16b/0502, 18b/0564, 20b/0631, 24a/0740, 27b/0828, 30a/0928, 32b/1006, 33b/1036, 37a/1150, 37b/1170

o. **dem** 3b/0070, 9b/0278, 14a/0415, 15b/0471, 17b/0538, 17b/0539, 20a/0624, 22b/0705, 22b/0707, 24b/0752, 27b/0834, 29a/0878, 32a/0995, 33a/1017, 34b/1076, 36b/1127

[=46]

II. Zam. bkz. ol

o. 5b/0142, 24a/0744

o.+dur 4a/0089, 4a/0090, 8a/0218

o.+dur ki 21b/0673

[=6]

od *i.* Ateş.

o.+ları 13a/0382, 13a/0382

[=2]

oḡlan *i.* Erkek çocuk.

o. 14a/0414

o.+ları 15a/0458

[=2]

oḡşa- *geçişli f.* Sevgi veya şefkat belirtisi olarak elini bir şeyinüzlerinde yavaş yavaş gezdirmek veya ona hafifçe vurma.

o.-rlardı 9a/0252

[=1]

oḡul *i.* Cinsiyeti erkek olan evlat.

o. (**şalīḥ oḡul**) 28b/0870, 29a/0884

o.+ı (**oḡlı**) 14b/0430

o.+ın (**oḡlın**) 13b/0407

[=4]

oḡşa- *bkz. oḡşa-*

o.-dı 15b/0471

o.-dılar 11b/0347

[=2]

okı- *geçişli f.*

1. Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek. 3a/0059, 6b/0178, 13b/0398, 16b/0508, 20b/0639, 21a/0654, 32b/1003

2. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kıraat etmek. 7b/0204, 10a/0297, 19b/0607, 30a/0917, 28a/0845, 10a/0297, 25b/0769, 24b/0746

3. *mec.* Bazı belirtilerle bir anlamı, gizli bir duyguyu anlamak, kavramak. 6b/0155

o.-! 6b/0155, 6b/0178, 20b/0639, 21a/0654, 24b/0746,

o.-dı 7b/0204, 13b/0398, 30a/0917

o.-dılar 28a/0845

o.-dum 3a/0059, 32b/1003

o.-mışdı 16b/0508

o.-nur 10a/0297

o.-yam 19b/0607

[=15]

şenā okı- 28a/0845, 32b/1003

[=2]

oku- *bkz. okı-*

o.-! 3b/0068

o.-dılar 2b/0032

o.-nur 4a/0091

o.-rdı 23b/0736

o.-yam 24a/0743

o.-yup 21a/0660

[=6]

dāsītān oku- 2b/0032

[=1]

ol I. Sf. O. Krş. o

o. 3a/0051, 3a/0060, 3a/0062, 3a/0063, 4a/0082, 4a/0091, 4b/0100, 4b/0115, 5a/0122, 5a/0124, 5a/0125, 5a/0130, 5a/0131, 5b/0145, 5b/0149, 5b/0149, 6b/0151, 6b/0155, 6b/0155, 6b/0155, 6b/0166, 6b/0167, 6b/0171, 6b/0171, 6b/0171, 6b/0171, 6b/0172, 6b/0180, 7a/0185, 7b/0200, 7b/0203, 7b/0204, 7b/0210, 7b/0212, 7b/0214, 7b/0215, 8a/0218, 8a/0221, 8a/0223, 8a/0227, 8a/0231, 8a/0231, 8b/0232, 8b/0234, 8b/0234, 8b/0234, 8b/0237, 8b/0238, 8b/0239, 8b/0240, 9a/0250, 9a/0251, 9a/0252, 9a/0253, 9a/0255, 9a/0257, 9a/0257, 9b/0274, 9b/0275, 9b/0275, 9b/0277, 10a/0282, 10a/0283, 10a/0284, 10a/0287, 10a/0290, 10a/0292, 10a/0292, 10a/0293, 10a/0293, 10a/0296, 10b/0299, 10b/0300, 10b/0302, 10b/0310, 10b/0311, 10b/0312, 10b/0312, 10b/0313, 11a/0316, 11a/0317, 11a/0319, 11a/0320, 11a/0325, 11a/0325, 11a/0325, 11b/0339, 11b/0339, 11b/0340, 11b/0342, 11b/0346, 11b/0347, 12a/0351, 12a/0352, 12a/0352, 12a/0353, 12a/0353, 12a/0354, 12a/0359, 12a/0361, 12a/0361, 12a/0361, 12a/0361, 12a/0362, 12b/0363, 12b/0368, 12b/0378, 13a/0383, 13b/0406, 14a/0415, 14a/0417, 14a/0420, 14a/0423, 14a/0423, 14a/0425, 14a/0425, 14a/0428, 14a/0428, 14b/0429, 14b/0429, 14b/0430, 14b/0432, 14b/0437, 14b/0437, 14b/0439, 14b/0442, 14b/0442, 14b/0443, 14b/0445, 14b/0445, 15a/0448, 15a/0448, 15a/0449, 15a/0450, 15a/0455, 15a/0456, 15a/0458, 15a/0460, 15b/0464, 15b/0467, 15b/0468, 15b/0469, 15b/0475, 15b/0476, 15b/0477, 15b/0478, 15b/0478, 16a/0486,

16a/0488, 16a/0490, 16a/0492, 16a/0492, 16b/0498, 16b/0500, 16b/0510, 17a/0514, 17a/0524, 17a/0525, 17a/0526, 17a/0528, 17a/0528, 17a/0528, 17b/0531, 17b/0533, 17b/0537, 17b/0542, 18a/0546, 18a/0549, 18a/0555, 18a/0558, 19a/0583, 19a/0583, 19a/0585, 19b/0608, 19b/0608, 20a/0619, 20a/0622, 20b/0630, 20b/0631, 20b/0633, 20b/0637, 20b/0638, 20b/0641, 21a/0647, 21a/0648, 22a/0689, 22a/0690, 22a/0695, 22b/0696, 22b/0701, 22b/0710, 23a/0717, 23a/0718, 23a/0723, 23a/0726, 23a/0727, 23b/0730, 23b/0733, 24a/0739, 24a/0741, 24a/0741, 24a/0742, 24a/0743, 24a/0745, 24b/0748, 26a/0782, 26a/0783, 26a/0783, 26a/0786, 26a/0786, 26a/0791, 26b/0795, 26b/0795, 26b/0799, 26b/0809, 27a/0812, 27a/0815, 27a/0818, 27a/0819, 27a/0821, 27a/0822, 27b/0832, 27b/0833, 27b/0840, 27b/0843, 27b/0844, 28a/0846, 28a/0858, 28b/0863, 28b/0864, 28b/0868, 28b/0871, 28b/0871, 28b/0874, 29a/0882, 29a/0885, 29b/0897, 29b/0897, 29b/0897, 29b/0898, 29b/0898, 30a/0920, 31a/0959, 32a/0988, 32a/0989, 32a/0990, 32a/0991, 32a/0992, 32b/1007, 32b/1008, 32b/1008, 32b/1008, 32b/1009, 33a/1014, 33a/1016, 33a/1020, 33a/1022, 33a/1024, 33a/1024, 33a/1026, 33a/1028, 33a/1028, 33b/1032, 33b/1037, 33b/1037, 33b/1038, 33b/1039, 34b/1062, 34b/1065, 34b/1068, 34b/1072, 34b/1075, 35a/1080, 35a/1087, 35a/1088, 35a/1089, 35a/1091, 35a/1091, 35a/1092, 35b/1094, 35b/1098, 35b/1098, 35b/1106, 35b/1109, 36a/1114, 36a/1119, 36a/1119, 36a/1120, 36a/1122, 36a/1124, 36a/1125, 36b/1126, 36b/1128, 36b/1136, 36b/1138, 36b/1141, 36b/1142, 37a/1146, 37a/1147, 37a/1148, 37a/1149, 37a/1152, 37a/1155, 37a/1156, 37a/1158, 37b/1161, 37b/1166, 37b/1169, 37b/1169, 37b/1172, 37b/1175, 37b/1176, 38a/1177, 38a/1178, 38a/1185, 38a/1186, 38b/1195

o. dem 2a/0016, 3a/0049, 7a/0187, 12a/0355, 12b/0372, 22b/0701, 22b/0702, 22b/0703, 22b/0708, 27b/0828, 29b/0904, 30a/0916, 30b/0932, 31b/0963, 32a/0992, 32b/1004, 32b/1011, 34b/1062, 34b/1063, 34b/1071, 36b/1142, 37a/1156

[=339]

ol II. zam. Ol. Krş. o.

o. 4a/0097, 6b/0169, 7a/0197, 8a/0220, 8a/0224, 8a/0225, 8a/0228, 8b/0236, 10a/0291, 11a/0321, 13b/0397, 13b/0399, 16b/0499, 16b/0504, 16b/0510, 17b/0535, 19b/0598, 20a/0612, 20a/0625, 27a/0826, 28a/0857, 28b/0870, 29a/0886, 30a/0917, 31a/0958, 32b/0998, 33b/1031, 34b/1066

o. da 14a/0420, 14b/0430

o.+dur 13a/0395, 31a/0952

anda 5a/0132, 5b/0134, 6b/0161, 8a/0222, 9a/0250, 9a/0254, 13b/0397, 14b/0430, 15b/0466, 16a/0492, 16a/0493, 16b/0497, 16b/0507, 19b/0599, 20b/0632, 22a/0681, 22a/0688, 22b/0706, 24b/0754, 25b/0764, 25b/0773, 27a/0813, 28a/0857, 28b/0867, 28b/0868, 28b/0873, 28b/0875, 29a/0888, 29a/0892, 30a/0914, 30a/0917, 30b/0934, 32a/0987, 32a/0988, 32a/0988, 32a/0989, 32b/1003, 35a/1088

andan 4a/0083, 4a/0091, 7a/0185, 7a/0190, 7b/0202, 8a/0216, 10a/0283, 11b/0349, 17b/0533, 17b/0534, 17b/0537, 18a/0550, 19b/0609, 21a/0647, 28a/0859, 29a/0885, 33b/1038

anı 3a/0051, 4a/0087, 4a/0087, 4a/0098

5a/0121, 5a/0131, 6b/0154, 8a/0220, 8b/0238, 8b/0244, 9a/0253, 10b/0301, 11a/0321, 11b/0347, 12a/0350, 13b/0408, 14a/0424, 15a/0447, 15a/0447, 15a/0450, 15a/0462, 15b/0469, 15b/0476, 16a/0485, 16a/0489, 16b/0500,

17a/0527, 18a/0558, 19a/0584, 21b/0665, 22b/0700, 23a/0724, 23b/0729, 23b/0732, 23b/0732, 23b/0735, 24a/0745, 24b/0746, 24b/0747, 24b/0749, 25a/0756, 25a/0760, 25a/0763, 25b/0766, 26a/0784, 27b/0841, 29a/0887, 29a/0893, 30b/0942, 30b/0944, 32a/0984, 32b/1010, 33a/1020, 33a/1028, 33b/1029, 33b/1032, 34a/1046, 36a/1117, 36b/1128, 36b/1131, 37a/1155, 37b/1173

anlar 2b/0035, 2b/0037, 15a/0457, 28b/0876, 31b/0967

anlara 12b/0363, 13b/0411, 14b/0440, 15a/0450, 15a/0451, 15a/0456, 16a/0492, 20a/0615, 20b/0632, 20b/0633, 28b/0876, 31b/0967

anlarda 13b/0409, 14a/0412, 33a/1021

anlardan 3a/0048, 20a/0614

anları 12b/0368, 20a/0618, 20b/0634, 31b/0964

anlarla 2b/0040, 31a/0949, 31b/0964, 31b/0964

anlarnı 13b/0410, 31b/0978

anunı 3a/0052, 4a/0097, 4a/0097, 4a/0098, 5b/0138, 5b/0138, 6b/0169, 7a/0197, 8a/0222, 8a/0228, 8b/0236, 8b/0237, 8b/0246, 9a/0248, 10a/0288, 11b/0341, 12a/0354, 12a/0359, 14a/0417, 14b/0432, 17a/0522, 17a/0522, 20a/0626, 21a/0653, 22a/0689, 23a/0721, 23a/0721, 23a/0724, 23b/0729, 24a/0743, 24a/0745, 25a/0757, 25b/0773, 26a/0784, 26a/0787, 26a/0788, 26a/0788, 31a/0954, 31a/0961, 32a/0983, 33b/1043, 35a/1081, 36b/1135, 37a/1154, 37b/1172

anunı-çün 10a/0282, 15b/0467, 21b/0677, 24a/0745, 26a/0785, 33b/1036

anunı-ıla 22b/0707, 30b/0944

anunı-içün 10a/0285, 10b/0298

anunıdur 26a/0788

anunıla 3b/0079, 4a/0093, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 8b/0245, 10b/0309, 18b/0566, 19b/0606, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0716, 23a/0720, 23a/0720, 27b/0839, 30b/0938, 37a/1153

anunımış 8b/0239

aña 3b/0064, 3b/0077, 3b/0077, 4b/0100, 4b/0102, 4b/0104, 5a/0118, 5a/0135, 5b/0139, 6b/0151, 7b/0201, 7b/0201, 8a/0221, 8a/0224, 8b/0235, 9a/0251, 9a/0259, 9a/0263, 9b/0274, 10a/0295, 10a/0295, 10b/0299, 11b/0341, 11b/0342, 14b/0434, 14b/0438, 16a/0487, 16b/0503, 17a/0522, 17a/0527, 18a/0545, 18b/0565, 23b/0729, 23b/0734, 24b/0754, 25a/0755, 25a/0756, 26a/0785, 26b/0798, 27a/0816, 27a/0821, 27b/0833, 28b/0871, 28b/0873, 29a/0883, 29b/0895, 29b/0902, 29b/0910, 31a/0957, 32b/1008, 33a/1025, 35a/1081, 35a/1088, 35a/1089, 35b/1094, 35b/1098, 36a/1114, 36b/1131, 36b/1133, 36b/1137, 36b/1138, 37a/1147, 37a/1155, 37b/1171, 38a/1187, 38a/1188

añlarnı 31b/0978

olar 31b/0968, 31b/0970, 31b/0971, 31b/0971, 31b/0973, 31b/0973, 32a/0982

onlardan 31b/0970

[=330]

- ol-** *geçişsiz f.* 1. Meydana gelmek, vuku bulmak. 6b/0168, 7a/0191, 10a/0282, 12b/0373, 21a/0658, 21a/0658, 21b/0662, 25b/0774, 25b/0776, 26a/0778, 27a/0824, 28a/0846, 30a/0918, 30a/0919
2. Bulunmak, var olmak. 2b/0045, 7a/0198, 8a/0224, 10a/0284, 10a/0284, 14a/0417, 21b/0663, 31b/0964
3. Sıfatlardan sonra geldiğinde) ...vasfını taşımak. 1b/0005, 1b/0007, 2a/0016, 2b/0036, 2b/0037, 2b/0043, 2b/0043, 2b/0046, 2b/0046, 3a/0048, 3a/0048, 3a/0053, 3a/0053, 3a/0053, 3a/0054, 3a/0056, 3a/0056, 3a/0057, 3b/0069,

- 3b/0070, 3b/0070, 3b/0071, 3b/0072, 3b/0072, 3b/0079, 4a/0083, 4a/0098, 4a/0098, 4b/0103, 4b/0104, 4b/0104, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0173, 6b/0176, 6b/0179, 7a/0191, 7a/0199, 7b/0202, 8a/0221, 8a/0225, 8a/0225, 8a/0230, 8a/0230, 8a/0231, 8b/0232, 8b/0232, 8b/0241, 8b/0245, 8b/0246, 9a/0249, 9a/0260, 9a/261, 9b/0272, 9b/0272, 9b/0273, 9b/0279, 10a/0281, 10b/0307, 10b/0309, 10b/0310, 11a/0316, 11a/0317, 11a/0317, 11a/0324, 11a/0331, 11a/0332, 11b/0333, 11b/0334, 11b/0336, 11b/0336, 11b/0338, 11b/0342, 11b/0347, 11b/0348, 12b/0366, 12b/0366, 12b/0375, 13a/0380, 13a/0384, 13a/0388, 13a/0388, 13b/0398, 14a/0412, 14a/0427, 14b/0430, 14b/0432, 14b/0433, 14b/0435, 14b/0439, 14b/0444, 14b/0445, 15a/0449, 15a/0451, 15a/0456, 15a/0457, 15a/0460, 15a/0460, 15a/0462, 15b/0463, 15b/0463, 15b/0467, 15b/0469, 16a/0487, 16b/0497, 16b/0507, 16b/0511, 17a/0517, 17a/0521, 17b/0538, 17b/0541, 18b/0563, 18b/0566, 18b/0575, 19a/0585, 19a/0589, 19b/0597, 19b/0597, 19b/0606, 19b/0610, 19b/0611, 20a/0613, 20a/0613, 20a/0616, 20a/0621, 20a/0622, 20a/0622, 20b/0631, 20a/0635, 20b/0638, 20b/0642, 20b/0643, 21a/0648, 21a/0650, 21a/0652, 21b/0667, 21b/0668, 21b/0672, 21b/0678, 22a/0680, 22a/0682, 22a/0687, 22a/0692, 22a/0692, 22a/0693, 22a/694, 22b/0703, 22b/0708, 22b/0710, 23a/0714, 23a/0713, 23a/0716, 23b/0729, 24a/0741, 24b/0746, 24b/0747, 25a/0762, 25b/0764, 25b/0770, 25b/0772, 26a/0787, 26a/0787, 25b/0773, 26a/0793, 26b/802, 26b/0803, 26b/0803, 27b/0838, 27b/0839, 28a/0846, 28a/0847, 28a/0847, 28a/0855, 28b/0865, 29a/0889, 30a/0900, 29b/902, 30a/0921, 30a/0921, 30a/0926, 30b/0938, 30b/0939, 30b/0939, 31a/0945, 31a/0949, 31a/0950, 31a/0953, 31a/0953, 31a/0954, 31a/0954, 31a/0958, 31a/0958, 31a/0961, 31a/0961, 31b/0962, 31b/0966, 31b/0966, 32a/0982, 33a/1019, 33b/1034, 33b/1041, 34a/1052, 34a/1054, 34a/1054, 34a/1055, 34b/1061, 35a/1084, 35b/1095, 35b/1101, 35b/1102, 35b/1106, 35b/1109, 36a/1121, 36a/1124, 37a/1149, 37a/1152, 37a/1157, 37b/1163, 38a/1182,
4. Bir yere mensup olmak. 19b/0597, 19b/0597, 22a/0693, 22a/0694, 22a/0694, 27b/0829, 36b/1134
5. (İsimlerden sonra geldiğinde)hâline gelmek. 1b/0006, 2a/0018, 2a/0028, 2a/0029, 2b/0032, 3a/0051, 3a/0055, 3a/0055, 3a/0050, 3a/0057, 3b/0064, 3b/0064, 3b/0066, 3b/0071, 3b/0071, 3b/0075, 3b/0078, 4a/0082, 4a/0090, 4a/0092, 4a/0092, 4a/0098, 4b/0106, 5a/0120, 5a/0129, 6b/0151, 6b/0159, 6b/0161, 6b/0176, 6b/0176, 6b/0181, 6b/0181, 6b/0182, 7a/0185, 7a/0188, 7a/0192, 7a/0192, 7a/0193, 7a/0195, 7a/0196, 7a/0197, 7a/0197, 7a/0199, 7b/0200, 7b/0201, 7b/0214, 8a/0220, 8b/0244, 9a/250, 9a/0251, 10a/0282, 10a/0285, 10a/0285, 10a/0289, 10a/0295, 10b/0305, 10b/0308, 10b/0308, 10b/0308, 10b/0311, 11a/0332, 11b/0343, 12a/0350, 12a/0350, 12a/0351, 13a/0386, 13a/0390, 14a/0414, 14a/0419, 14b/0440, 15a/0448, 15a/0454, 15b/0468, 15b/0479, 16a/0495, 16b/0510, 17a/0516, 17a/0522, 17a/0522, 17a/0528, 17b/0530, 17b/0542, 17b/0543, 17b/0544, 18a/0545, 18a/0561, 18b/0571, 19a/0580, 19a/0584, 19a/0593, 19b/0605, 19b/0611, 19b/0612, 20a/0616, 20a/0616, 20a/0616, 20b/0629, 20b/0632, 20a/0636, 20b/0639, 21a/0655, 21a/0657, 21a/0661, 21b/0666, 22a/0685, 22a/0690, 22b/0700, 22b/0703, 22b/0705, 22b/0706, 22b/0706, 22b/0711, 23b/0730, 23b/0734, 24b/0749, 24b/0754, 25b/0764, 25b/0766, 25b/0771, 25b/0772, 25b/0776, 26a/0778, 26a/0791, 27b/0831, 28a/0845, 28a/0847, 28a/0852, 28a/0859, 28b/0863, 28a/0858, 28b/0874, 28b/0875, 29b/0904, 30a/0915, 30a/0915, 30b/0930, 30b/0934, 32a/984, 32a/0989, 32a/0992, 32a/0995, 32b/1003,

- 32b/1004, 32b/1005, 32b/1005, 32a/0984, 32b/1006, 33b/1036, 34a/1048, 34a/1051, 34a/1052, 34a/1053, 34a/1056, 34a/1059, 34b/1065, 34b/1066, 35a/1082, 36a/1110, 36a/1121, 36a/1122, 36b/1126, 36b/1135, 36b/1135, 36b/1140, 37a/1144, 37a/1157, 37b/1160, 37b/1160, 37b/1166, 38a/1177, 38a/1180, 38a/1182
6. Gerçekleşmek, tahakkuk etmek. 3a/0056, 4b/0100, 8a/0226, 8a/0228, 10a/0291, 12b/0374, 14b/0434, 17b/0533, 17b/0534, 22a/0685, 27b/0829, 28a/0848, 2a/0987, 34b/1061, 38a/1180, 32a/0994, 32b/1008, 35a/1085
7. (Zaman bildiren kelimelerle) Geçmek, tamamlanmak. 15a/0458, 32a/0983
- o.-!** 3a/0056, 3a/0056, 8a/0224, 8b/0245, 19b/0597, 19b/0597, 19b/0601, 21b/0673, 21b/0673, 22a/0682, 22a/0692, 22a/0692, 22a/0693, 22a/0694, 22a/0694, 28a/0852, 36b/1134
- o.-a** 2a/0018, 2b/0045, 2b/0046, 2b/0046, 3a/0048, 3a/0051, 3a/0054, 3a/0055, 3a/0055, 4a/0082, 4a/0083, 4a/0098, 4a/0098, 4a/0098, 4b/0103, 4b/0104, 4b/0104, 6b/0161, 6b/0173, 6b/0176, 6b/0176, 6b/0176, 6b/0181, 6b/0181, 6b/0182, 7b/0202, 9a/0250, 9a/0251, 10b/0305, 10b/0308, 10b/0310, 11a/0316, 11a/0317, 11a/0332, 11a/0332, 11b/0338, 11b/0342, 15b/0467, 15b/0468, 17a/0522, 17a/0522, 18b/0575, 19b/0601, 21b/0673, 21b/0673, 22a/0685, 22b/0697, 22b/0703, 22b/0711, 24a/0741, 24b/0747, 25b/0764, 25b/0766, 25b/0772, 25b/0774, 25b/0776, 26a/0778, 26a/0780, 28b/0863, 30a/0926, 30b/0939, 30b/0939, 31a/0952, 31a/0953, 31a/0953, 31a/0954, 31a/0954, 31a/0956, 31a/0956, 31a/0958, 31a/0958, 31a/0961, 31a/0961, 32a/0987, 33b/1034, 33b/1041, 34a/1051, 34b/1061, 38a/1180, 38a/1182
- o.-acakdur** 8a/0228
- o.-alar** 3b/0075, 11b/0334
- o.-alum** 15a/0454, 24b/0754
- o.-am** 2b/0043, 2b/0043, 8b/0241, 18b/0571, 26a/0787, 26a/0787, 31b/0964
- o.-an** 7b/0207, 19a/0589, 21a/0661, 23a/0713, 30a/0918, 30a/0919, 32a/0994, 32b/1008, 34a/1052
- o.-ana** 5a/0129
- o.-asın** 3a/0051, 3a/0051, 15b/0472, 22b/0700, 26b/0803, 26b/0803, 30a/0921, 30a/0921, 31a/0945
- o.-aydı** 27b/0831, 27b/0838
- o.-ayduk** 14b/0439
- o.-ayın** 36b/1126
- o.-dı** 1b/0005, 2a/0029, 2b/0032, 3a/0050, 3a/0057, 3a/0057, 3b/0069, 3b/0071, 4a/0090, 7a/0188, 7a/0191, 7a/0191, 7a/0192, 7a/0192, 7a/0193, 7a/0196, 7a/0197, 7a/0197, 7a/0198, 7a/0199, 7a/0199, 7b/0200, 7b/0201, 8a/0230, 8a/0230, 8a/0231, 8b/0232, 8b/0232, 8b/0246, 9a/0249, 9b/0272, 9b/0272, 9b/0273, 10a/0282, 10a/0285, 10a/0285, 11b/0343, 11b/0347, 11b/0348, 12b/0373, 13a/0380, 13a/0384, 14b/0430, 14b/0433, 14b/0434, 14b/0445, 15a/0449, 15a/0451, 15a/0456, 15a/0458, 16a/0487, 16a/0495, 17a/0528, 17b/0533, 17b/0534, 17b/0538, 17b/0541, 17b/0542, 17b/0543, 17b/0544, 17b/0544, 18a/0545, 18a/0561, 18b/0563, 19a/0580, 19a/0584, 19b/0611, 20a/0612, 20a/0616, 20a/0616, 20b/0636, 21a/0648, 21a/0650, 24b/0746, 25b/0773, 26a/0793, 27a/0824, 28a/0845, 28a/0847, 28a/0847, 28a/0848, 28a/0858, 29b/0900, 30a/0915, 30b/0930, 30b/0934, 32a/0989, 32a/0992, 32a/0995, 32b/1003, 32b/1005, 34a/1048, 34a/1053, 34b/1066, 35a/1082, 37a/1149, 37a/1152, 37a/1157, 37b/1160, 37b/1160, 37b/1166, 38a/1177, 38a/1180, 38a/1182

o.-dı-sa 12b/0374
o.-dılar 1b/0006, 2b/0036, 2b/0037, 13a/0388, 13a/0388, 15a/0457, 19b/0610, 19b/0611, 20a/0613, 20a/0613, 20b/0629, 20b/0631, 20b/0632, 20b/0638, 20b/0643, 28a/0859, 34a/1055, 34a/1056
o.-diñuz 12b/0375
o.-dısa 23b/0730, 23b/0734
o.-d'ol (oldı ol) 13b/0398
o.-du 11a/0317
o.-dukların 15a/0462
o.-dum 3b/0066, 3b/0071, 3b/0072, 3b/0072, 12a/0350, 12a/0350, 12a/0351, 30a/0915, 32b/1004
o.-duñ 4b/0100
o.-duñ-ısa 19a/0585
o.-ğıl 25b/0770, 31a/0950
o.-ıpdur 10b/0311
o.-ısar 10a/0291, 10a/0295, 10a/0295, 11a/0331, 11b/0333, 11b/0336, 14a/0427, 17a/0517, 21a/0652, 33a/1019
o.-ısardı 27b/0829
o.-ma 9b/0279, 21b/0668, 22a/0687, 22a/0693, 25b/0772, 31a/0949, 37b/1163
o.-madı 14b/0440
o.-madın 15b/0479
o.-maduñ 35a/1085
o.-mağıl 25a/0762, 29a/0889
o.-mağın 14a/0412
o.-mağ 3b/0079, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 10b/0309, 14b/0435, 18b/0566, 19b/0606, 20b/0642, 21b/0667, 21b/0678, 23a/0716, 27b/0839, 30b/0938, 35b/1109
o.-mağ-ıla (olmağ-ıla) 14a/0419
o.-mağda 21a/0658
o.-mağdadur 21a/0658, 21b/0662
o.-mağdan 35b/1102
o.-mağsa 8a/0226
o.-mamışdı 6b/0168
o.-mamışdur 10a/0281
o.-masa 10a/0284
o.-masaydı 14a/0417
o.-masun 14b/0432, 28a/0846
o.-masunlar 8a/0221
o.-maya 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 10b/0308, 19b/0605, 21b/0666, 25b/0771, 26b/0802, 29a/0891, 31b/0962, 34a/1052, 35b/1095
o.-mayan 11b/0336, 13a/0390, 23a/0714
o.-maz 3a/0053, 8a/0225, 17a/0516, 17a/0521, 19a/0593, 20b/0639, 21a/0657, 25b/0764, 35a/1084, 35b/1101
o.-maz-ıdı 10a/0284, 21b/0663
o.-maz-ısa 3a/0056
o.-mazdı 14b/0444
o.-mazsañ 19b/0597, 19b/0597
o.-mazsın 36a/1110, 36a/1122
o.-mış 3b/0064, 12b/0366, 12b/0366
o.-mış-ıdı 16b/0497, 16b/0507, 16b/0511

o.-mışdı 16b/0510, 32b/1005
 o.-mışken 3b/0071, 22b/0706
 o.-mışlar 3a/0048
 o.-mışsın 9a/0261
 o.-muşdur 32a/0983
 o.-sa 5a/0120, 10a/0289, 27b/0829, 32a/0982, 36b/1135
 o.-sañ 3a/0053
 o.-sun 3b/0064, 6b/0159, 11a/0324, 15a/0460, 17b/0530, 22a/0685, 22a/0690,
 28a/0855, 33b/1036
 o.-uban 28b/0874
 o.-unca 22a/0680
 o.-up 3b/0070, 3b/0070, 13a/0386, 14a/0414, 15b/0463, 15b/0463, 21a/0655,
 22a/0694, 23b/0729, 26a/0791, 28b/0865, 28b/0875, 34a/1059, 34b/1065,
 35b/1106, 36a/1121, 36a/1121, 36a/1124, 37a/1157
 o.-updur 1b/0007, 9a/0260, 28a/0846, 29b/0902
 o.-upsun 21b/0672
 o.-ur 2a/0016, 3a/0053, 7a/0185, 7a/0195, 7b/0214, 8a/0225, 10b/0307, 15a/0460,
 20a/0621, 20a/0622, 20a/0622, 22b/0708, 22b/0710, 29b/0904, 31b/0966,
 31b/0966, 32a/0984, 32b/1006, 34a/1054, 34a/1054, 34b/1061, 36b/1135,
 37a/1144
 o.-ur mı 4a/0092
 o.-urdu 8a/0220, 8b/0244, 15a/0448, 15b/0469, 24b/0749, 36b/1140
 o.-urdu 5a/0127
 o.-ursa 4a/0092
 o.-ursın 6b/0151, 10a/0282, 22b/0703, 22b/0705, 22b/0706
 [=450]
 ābād ol- 2b/0043, 3b/0070, 15b/0463, 20a/0622
 ac ol- 31a/0947
 ‘ālī-řān ol- 15b/0469, 20b/0638
 ‘andelib ol- 2b/0032, 2b/0045
 ‘arrāf ol- 3a/0051, 26a/0787
 āsān ol- 30b/0939
 ‘āsī ol- 27b/0838
 ‘āşıķ-ı şeyda ol- 36a/1124
 ‘āşıķ ol- 8a/0220
 āşıķār ol- 7a/0199, 10a/0285, 21a/0648
 āşıķāre ol- 7a/0185, 22b/0708
 āşinā ol- 8b/0245, 19b/0606, 20a/0621, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0714, 23a/0716,
 27b/0839, 30b/0938
 ‘ayān ol- 33a/1019
 āyine ol- 35a/1082
 be-hem ol- 31a/0949
 bedr ol- 15b/0479
 bey‘ u bāzār ol- 6b/0176
 bi-ķarār ol- 29b/0900
 bi-nevā ol- 6b/0159
 bi-riyāā ol- 30a/0915
 bürhān ol- 30b/0939
 cā ol- 38a/1182

cem ol- 8a/0230, 10b/0311, 20a/0612, 20b/0632, 21a/0655, 22b/0703, 26a/0791,
34a/1059, 4b/1066 34a/1051
cenk ol- 36b/1140
cennet ol- 2a/0029
ceyhün ol- 25b/0764
çabük ol- 22a/0687
çabük u şec'ân ol- 31a/0956
çāk ol- 7a/0193, 13a/0380
defîn ol- 10b/0305
dellāl ol- 6b/0176
destür ol- 3a/0055, 32b/1003
didār ol- 21b/0673
dilşād ol- 15b/0463
diriğ ol- 24a/0741
duzāhī ol- 33b/1034
ebter ol- 34a/1054
ednā ol- 37b/1163
ehl-i dünyā ol- 27b/0831
ehl ol- 23a/0713
emr-i tamām ol- 7b/0200
enşār ol- 10a/0295, 17a/0522
eyü ol- 37a/1157
ezā ol- 5a/0120
fārihe ol- 14b/0433
farz ol- 32a/0995
fedā ol- 3b/0064, 33b/1036
ferhān ol- 31a/0958
feth ol- 3b/0071, 11b/0343, 28b/0874, 32a/0984
fettaḥ ol- 4a/0098
fevt ol- 37a/1144
fikret-i nūr ol- 20b/0636
fużül ol- 3a/0053, 31a/0953
ğālib ol- 8a/0230, 11b/0348, 17b/0541, 18b/0563
ğark ol- 12a/0350, 20b/0629, 28b/0875
ğazablu ol- 31a/0953
gedā ol- 22b/0706
gevher-feşān ol- 3b/0075
giryān ol- 30a/0921
göçmelü ol- 32a/0982
göñli alçaq ol- 31b/0966
gündüz ol- 37b/1160
ḥādimi ol- 15a/0454
ḥādim ol- 11b/0342, 22a/0686, 22b/0696
ḥā'il ol- 25b/0771
ḥak ol- 11b/0338, 22a/0691, 29b/0904
ḥāl ol- 6b/0176
ḥalāş ol- 19b/0610
ḥālet ol- 3a/0053
ḥandān ol- 30a/0921
ḥarāb ol- 21a/0650

ḥāşıl ol- 3a/0054, 6b/0173, 14b/0444
ḥaşm ol- 34a/1052
ḥasta ol- 34a/1053
ḥatime ol- 4a/0092
ḥatm ol- 16b/0497, 28a/0845
ḥayf ol- 4b/0103
ḥayrān ol- 2b/0046
ḥazān ol- 17b/0543
ḥāzır ol- 22a/0688
ḥazīn ol- 22a/0693, 26a/0793
hilāl ol- 17b/0542
ḥoş ol- 15a/0460
ḥüb ol- 8b/0246, 20b/0635
hüveydā ol- 1b/0005
icāzet ol- 3a/0056
ilhām-ı ğayb ol- 3a/0050
ilhām ol- 3a/0057
işāret ol- 19a/0580
ķādir ol- 13a/0390, 34a/1052
kam-rān ol- 36b/1134
ķat' ol- 19a/0584
ķayd ol- 25b/0772
kefīl ol- 16a/0487
keslān ol- 31a/0956
keşr ol- 13a/0386
keşf ol- 11a/0332, 32a/0989
ķul ol- 5a/0129, 16b/0510
lāl ol- 3a/0057, 9b/0272, 10b/0310
lāyık ol- 3a/0048
maġmūm ol- 26b/0803
maġrūr ol- 25a/0762
maḥbūs ol- 4b/0104, 15a/0460
maḥmūm ol- 26b/0803
maḥsus ol- 4b/0104
maķşūd ol- 7b/0202
ma' mūr ol- 21a/0652
maṭlūb ol- 18a/0545
mazhār ol- 6b/0182
meddāh ol- 4a/0098
mehīn ol- 10b/0307
mekān ol- 10a/0282
melūl ol- 3a/0053
menkūs ol- 13a/0388
menzil ol- 22b/0711
meşġūl ol- 22a/0694
meyān ol- 34a/1056
me'yūs ol- 13a/0388
micmer ol- 19b/0601
mihr-bān ol- 15a/0462
mirāt ol- 6b/0181

muhterem ol- 9a/0249, 35b/1109
mu‘în ol- 20b/0643
muḳayyed ol- 22a/0687, 24b/0747
muḳtedā ol- 15b/0472, 25b/0770, 28a/0852, 34a/1055
muntazır ol- 3b/0066
munẓam ol- 6b/0168
murdār ol- 36a/1121
muṭayyeb ol- 4a/0083
muṭrib ol- 19b/0597
muvahḥid ol- 17b/0538, 22b/0710
mübtezel ol- 22a/0684
müfid ol- 25b/0764
müfliḥ ol- 17a/0521
müḳārin ol- 15a/0457
müntehā ol- 22a/0680, 25b/0773, 29a/0891, 29b/0902
müstetāb ol- 38a/1180
nā-ḥalef ol- 21b/0668
nā-murād ol- 22a/0693
nādim ol- 22b/0696
naḳṣ ol- 4a/0092
naṣīb ol- 3b/0069
nāzır ol- 22a/0688, 24b/0746
nāzil ol- 34a/1048
nehr ol- 37b/1166
neşr ol- 4a/0082
nisbet ol- 10a/0289
n’ol-4b/0101, 22b/0697, 35b/1094,35b/1097
nūr-ı Hāḳ ol- 25b/0776
nūr ol- 18a/0561, 20a/0616, 20a/0616, 22b/0705
pādişāh ol- 7b/0214
pāk ol- 22a/0691
pāy-i māl ol- 17b/0530
perde-dār ol- 1b/0007
perişān ol- 2b/0036
pervāne ol- 28a/0855
pür-nūr ol- 3a/0055
rāğb ol- 19b/0598
rāḥat ol- 12a/0350
rāzı ol- 35b/1106
ref‘ ol- 26a/0778
revā ol- 8a/0225
revān ol- 28a/0859, 32b/1004
ṣābit ol- 9b/0273, 35a/1084
ṣāfi ol- 34b/1061
şağ ol- 8b/0244, 29a/0884, 33b/1041, 37a/1157
sā’ir ol- 25b/0768
şāḳıt ol- 9b/0272
sāḳi ol- 19b/0597
sākit ol- 3a/0056
sālik ol- 22a/0679

şāmit ol- 3a/0056, 22a/0694
şayd ol- 25b/0772
sekrān ol- 2b/0046, 31a/0958
selb ol- 30b/0930
ser-dār ol- 36a/1121
sıddīk ol- 11a/0332
sīr ol- 14b/0430
süst ol- 22a/0687
şād ol- 3b/0070, 14b/0432, 20a/0622, 22a/0693, 26b/0800, 28b/0865
şādumān ol- 12a/0351
şāfi ol- 38a/1182
şāh ol- 22b/0706
şem-i cem' ol- 3b/0064
şīrīn-zebān ol- 3b/0072
şūr ol- 13a/0384
şühūd ol- 1b/0006
ṭābi' ol- 11b/0336
ṭa'ir-i kuds ol- 3b/0071
ṭ'ir ol- 25b/0768
ṭālib ol- 6b/0176, 19b/0611, 20b/0631, 22b/0703
tamām ol- 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 7b/0201, 10b/0308, 15a/0449, 19b/0605,
21b/0666, 28a/0846, 28a/0858, 32a/0992, 38a/1177, 38a/1180
ṭār ol- 37a/1149
ṭayy ol- 32b/1005
tāze ol- 35b/1102
teslīm ol- 22b/0700
ṭuş ol- 2a/0018
ṭūtī-lisān ol- 3b/0072
uzaq ol- 31a/0961
vaqı' ol- 27a/0824, 34b/1061
var ol- 7a/0199, 10a/0285
vaşşaf ol- 3a/0051, 26a/0787
yād ol- 2b/0043, 6b/0161, 10b/0308
yakīn ol- 31a/0945
yār ol- 17a/0522, 17a/0528, 36b/1135
yig ol- 31a/0961
yirūnde ol- 8a/0224
zāhir ol- 7a/0191, 7a/0192, 11a/0317, 14b/0445, 19a/0589, 30a/0915
zār ol- 9b/0279
zebūn ol- 12b/0366
zeyn ol- 7a/0196
zübāb ol- 3b/0071

[=321]

olın- *edilgen f.* Etmek yardımcı fiiliyle yapılan birleşik fiilleri edilgen duruma getiren ve eskiden daha çok kullanılıp şimdi kullanılma alanı daralmış bulunan yardımcı fiil.

o.-dı 20b/0645

o.-mışken 2a/0025

[=2]

keşf olın- 20b/0645

reddolın- 2a/0025

[=2]

on iki birl.i. On birden sonra on üçten önce gelen sayı.

o. 16a/0495

[=1]

ot i. Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilk baharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitklere verilen genel ad.

o.+lar 23b/0732

[=1]

otur- geçişsiz f. Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.

o.-dı 11b/0348

o.-mı 32b/1007

o.-ur 3a/0063

[=3]

öd i. Karaciğer tarafından salgılanan yeşil sarı renkte acı sıvı, safra.

ö. +i şıd- 24a/0737

[=1]

ög- geçişli f. Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek.

ö.-e 24a/0742

ö.-er 23b/0732

ö.-erdi 5a/0131

ö.-meyesin 36b/1139

ö.-meyi 31a/0959

[=5]

ögüt i. Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenilen söz, verilen fikir, nasihat.

ö. diñle- 31b/0965

[=1]

öküş zf. Çok, pek çok, fazla.

ö. 33b/1043

[=1]

ölç- geçişli f. Bir niceliğin miktarını kendine mahsus bir ölçü ile belirlemek, tayin etmek.

ö.-e+mi 24a/0742

[=1]

öldür- öldüran f. Bir canlının hayatına son vermek.

ö.-di 15b/0475

[=1]

ömr (Ar.) i. Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

ö.+i 31a/0961

ö.+ince 16b/0499

ö.+ini 21b/0668

[=3]

öñ 1. i. Bazı başına geldiği zaman onlara “önce olan, önce gelen, ilk” anlamı katar.

15a/0447

2.e. Önce, evvel 16a/0491

3. Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer. 3a/0062, 16b/0506, 35b/1105

- ö. gör-** 15a/0447
ö.-idi 16a/0491
ö.+inde 3a/0062, 16b/0506, 35b/1105
 [=5]
- öp-** *geçişli f.* Sevgi ve saygısını göstermek üzere dudaklarını bir şeye değdirmek.
ö.-di 15b/0471
ö.-mege 2a/0018
 [=2]
- ört-** *geçişli f.* Korumak, gizlemek veya görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak, örtülü duruma getirmek.
ö.-ile 11a/0322
 [=1]
- öt-** *geçişsiz f.* (Kuş ve böcek) Değişik tonlarda nağmeli sesler çıkarmak.
ö.-en 23b/0732
 [=1]
- öykün-** *geçişsiz f.* Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.
ö.-meyesin 6b/0151
 [=1]
- öyle** *sıf.* Ona benzer, onun gibi.
ö.+dür 11a/0318
 [=1]
- öz** *sıf.* Gerçek, hakiki, has.
ö. 22b/0698
 [=1]
- özge** *e.* Başka, gayri.
ö. (-den özge) 1b/0001, 29b/0908
 [=2]
- ‘özr** (*Ar.*) *i.* Yanlış, hatalı bir davranışın elde olmadan veya mecbur kalındığı için yapıldığını bildirmek ve hoş görülmesini istemek üzere öne sürülen sebep, mazeret.
ö. ile 5a/0122
ö. it- 5b/0141, 31a/0955, 31a/0955
 [=4]
- pā** (*Far.*) *i.* Ayak.
p. baş- 27a/0816
p.+yine 35a/1082
 [=2]
- pādişāh** (*Far.*) *i.* Büyük hükümdar.
p. 4a/0090, 15b/0467
p. (Hüdāvend-i tuvānā pādişāh) 1b/0001
p. ol- 7b/0214
 [=4]
- pāk** (*Far.*) *sf.* Temiz.
p. 15b/0465
p. (ez-nūr-ı pāk) 29b/0904
p. (‘ırk-ı pāk u t̤āb‘) 14a/0416
p. (nesl-i pāk) 15a/0452
p. (rūh-ı pāk-i Aḥmed) 6b/0181
p. (tıfl-ı pāk) 9a/0251, 11b/0338, 13a/0380, 15a/0452

- p. (zat-ı pāk) 28b/0862
p.+ından (yümn-i pāk) 15a/0454
p.+i (kalb-i pāk) 26a/0793
p.+i (şadr-ı pāk) 5b/0140
p.+i (‘unşur-ı pāk) 15a/0449
p.+i (vech-i pāk) 17b/0542
p.-i zat 6b/0180
p.-idi 5b/0140, 26b/0810, 26b/0810
p.+in (şadr-ı pāk) 15b/0464
p.+inden (tāb‘-ı pāk) 15a/0461
p.+ine (‘aql-ı pak) 17b/0531
p. it- 15b/0465
p. ol- 22a/0691
[=24]
palās (*Far.*) *i.* Aba, çul.
p. 5b/0145
[=1]
pāre (*Far.*) *i.* Parça.
p.(iki pāre) 34b/1065, 34b/1066
p.+sini 37a/1151
[=3]
pāy (*Far.*) *i.* bkz. pā
p.+ine 11b/0338, 26b/0796, 30b/0936
p.+ünde (zīr-i pāy) 25b/0774
[=4]
pāy-māl (*Far.*) *birl i.* Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
p. it- 37a/1153
p.+i māl ol- 17b/0530
[=2]
pāye (*Far.*) *i.* Rütbe, derece.
p.+si 30a/0928
[=1]
penāh (*Far.*) *i.* Sığınma, sığınacak yer.
p. idin- 17b/0539
[=1]
per (*Far.*) *i.* Kanat.
p.+inde (zīr-i per) 32b/1006
p.+ini 29a/0890
p.+üm (bāl u per) 29b/0904
[=3]
perde (*Far.*) *i.* iki şeyi birbirinden ayıran şey, gergi.
p.+dür 1b/0009
p.+sin (‘iffet perdesi) 8a/0223
p.+sinde 31b/0977
[=3]
perde-dār (*Far.*) *birl. i.* Büyük bir kimsenin kapısında bekleyip içeri gireceklere kapı
perdesini açmakla görevli kimse.
p. ol- 1b/0007
[=1]
perīşān (*Far.*) *sf.* Dağınık, karışık.

- p. ol-** 2b/0036
[=1]
pervâne (*Far.*) *i.* Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.
p.+dür 19b/0596
p. ol- 28a/0855
[=2]
pervâz (*Far.*) *i.* Uçma, uçuş.
p. it- 6b/0165, 29a/0890
[=2]
-perver (*Far.*) *sf.* “Besleyen, besleyici, büyüten, yetiştiren, yetiştirici, koruyan, terbiye eden” manalarıyla birleşik kelimeler yapar.
p.+ûñ (cân-perver) 29b/0897
[=1]
perverdigâr (*Far.*) *birl. sf.* “Besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı”: Allah.
p. 7b/0202
[=1]
pes (*Far.*) *zf.* Şu hâlde, öyleyse, şimdi.
p. 1b/0005, 1b/0006, 3a/0058, 3b/0066, 7a/0183, 7b/0201, 7b/0202, 7b/0208, 7b/0210, 8a/0229, 8b/0232, 9b/0273, 9b/0278, 11a/0320, 12b/0365, 12b/0367, 13b/0396, 14a/0421, 14a/0425, 15a/0455, 15a/0457, 15b/0473, 16b/0504, 16b/0506, 17a/0525, 17b/0538, 17b/0539, 18a/0549, 18a/0552, 18a/0555, 18b/0564, 20a/0612, 20a/0614, 21a/0655, 22b/0710, 23a/0715, 26b/0799, 27a/0811, 27a/0812, 27a/0822, 27a/0823, 27b/0843, 28a/0848, 28a/0850, 28a/0857, 28b/0866, 28b/0869, 28b/0872, 28b/0874, 29a/0883, 29a/0885, 29b/0900, 29b/0909, 29b/0911, 30b/0932, 30b/0934, 32b/1003, 32b/1004, 34b/1065, 36a/1122, 36b/1131
[=61]
peşimân (*Far.*) *sf.* Pişman.
p.+ı 25b/0764
[=1]
peyk (*Far.*) *sf.* Haber ve mektup getirip götüren.
p.-i celîl 26b/0799
p.-i Hâk 34b/1063
p.-i Hudâ 28a/0852, 30a/0916
p.-i yâr 29b/0900
[=5]
peymâne (*Far.*) *i.* Büyük kadeh.
p.+si 11a/0316
[=1]
pîr (*Far.*) *sf.* Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse.
p.+ûñ 22a/0688
p.+ûñ (hızır-ı pîr) 22a/0686
[=2]
pister (*Far.*) *i.* Yatak, döşek.
p.+e 5b/0148
[=1]
pîşe (*Far.*) *i.* Huy, tabiat, âdet, alışkanlık.
p.-i cehl 6b/0164
[=1]

put (*Far.*) *i.* Eski dinlerde, kendisine tapınılan bir ilah veya ilahların bazı niteliklerini temsil etmek üzere yapılmış resim ve heykel.

p.+lar 11a/0324

p.+ların 18a/0559

[=2]

put-ḥāne (*Far.*) *i.* Putların bulunduğu tapınak.

p.+den 20a/0626

[=1]

pür- (*Far.*) *sf.* Başına geldiği kelimelere “dolu, çok” anlamı katarak Farsça usulüyle birleşik sıfatlar ve zarflar yapar.

p.-bahā 29b/0902

p- nūr eyle- 36b/1129

p. it- 2a/0023, 20a/0620

p.-nūr ol- 3a/0055

p.-şafā 28b/0868

p.-uşūl 35a/1087, 35b/1098

[=8]

Rab (< *Ar. rabb*) *ö.i.* Allah.

R.+i 9b/0274

R.-i- dānā-yı ‘afv 5b/0142

R.-i ḡanī 31b/0963

R.-i mu‘īn 9b/0278, 35b/1099

R.+isine 7a/0187, 26b/0797

R+iyē’l-‘alā 17b/0540

R.+ü’l-ümēm 26b/0800

R.+ü’l-beşer 7b/0215

R.+ü’l-enām 32a/0988, 32a/0992, 33a/1017, 33b/1039

R.+üm 33b/1030

R.+üñe 30a/0916

R.+üñi 22b/0705

[=17]

Rabbenā (*Ar.*) *ö.i.* Allah.

R. 2b/0040, 2b/0040, 2b/0040, 5a/0132, 23a/0722, 34a/1058, 34a/1058, 34a/1058, 38b/1195

[=9]

rafi‘ (*Ar.*) *sf.* Kaldıran, yükselten.

r.-ı zıkr 4a/0097

[=1]

rağbet (*Ar.*) *i.* İstek, arzu.

r. it- 17a/0528

r.+üñ 27b/0829

[=2]

rāğīb (*Ar.*) *sf.* İstekli, isteyen, rağbet eden.

r. 18b/0568

r. (dellāl u rāğīb) 21b/0665

r. ol- 19b/0598

[=3]

rāh (*Far.*) *i.* Yol.

r. (‘azm-ı rāh) 28a/0858

r. (‘azm-ı rāh it-) 19b/0604

- r.-ı diger** 23a/0715
r.+ına 27a/0821
 [=4]
- rāḥat** (Ar.) *i.* Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz, bir hâlde bulunma.
 r. 31b/0970
 r. ol- 12a/0350
 [=2]
- rāḥib** (Ar.) *i.* Bazı dinlerde din adamı.
 r. 13b/0397, 16b/0507
 [=2]
- rahīm** (Ar.) 1.sf. Çok merhametli. 4b/0113
 2. *i.* Ahirette mümin kullarına acıyan, merhamet eden anlamında esma-ı hüsnadan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır. 26b/0798
 r. 4b/0113, 26b/0798
 [=2]
- rahīm** (Ar.) *i.* Döl yatağı.
 r.+e 8a/0216
 r.+indedür 8b/0246
 r.+indeki 9a/0250
 r.+ine 8b/0243, 9a/0248
 r. it- 10b/0299, 25b/0766
 [=7]
- Raḥmān** (Ar.) *i.* “kafir- mümin ayırmadan yarattığı bütün varlıklara merhemet eden, nimet veren” anlamındaki esma-i hüsnadan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
 r. 25a/0758
 r.+dan (leşker-i Raḥmān) 36a/1122
 r.+ı ('arş-ı Raḥmān) 24a/0742
 r.+ı (cünd-i Raḥmān) 23b/0734
 r.+ı (hulq-ı Raḥmān) 24a/0740
 [=5]
- rahmet** (Ar.) *i.* Acıma, esirgeme, koruma, yarlıgama.
 r.-durur 11a/0319
 r. eyle- 3b/0077
 r.+üñ 25a/0758
 r.+üñdendür 25a/0759
 [=4]
- rahmeten li'l-‘ālemin** (Hz. Muhammed hakkında) Âlemlere rahmet olarak gönderilen.
 r. 17a/0517, 19b/0608
 r.+dür 4a/0096
 [=3]
- rā'ī** (Ar.) *i.* Çoban.
 r. eyle- 36b/1131
 [=1]
- rākib** (Ar.) sf. Binen kimse, binici.
 r.-durur 14b/0434
 r.+üñ 27a/0816
 [=2]
- rām** (Far.) sf. İtaat eden, boyun eğen,kendini başkasının emirlerine bırakan.
 r. eyle- 27a/0826
 r.-ıdı 23b/0735

- [=2]
ravza (Ar.) *i.* Ağacı, çimeni, bol olan yer, bahçe.
 r.-ı **sultān** 3a/0059
 r.+**sına** 2b/0034, 38a/1178
- [=3]
reyb (Ar.) *i.* Şüphe.
 r. **üt-** 19a/0579
- [=1]
rāyegān (Far.) *birl. sf.* Pek çok, pek bol.
 r. (**ribh-i rāyigān**) 17b/0532
- [=1]
rāz (Far.) *i.* Sır, gizlenilen şey.
 r. (**dānā-yı rāz**) 23a/0725
- [=1]
rāzī (Ar.) *sf.* Rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen.
 r. **ol-** 35b/1106
- [=1]
rebīʿul- evvel (Far.) *birl. i.* İlkbahar
 r.+**in** 38a/1179
- [=1]
recā (Ar.) *i.* Ümit, umma.
 r. (**hurşīd-i recā**) 28a/0856
 r. **it-** 26b/0807
 r. **kes-** 16b/0508
- [=3]
red (< *redd* Ar.) *i.* Geri döndürme, döndürülme, geri çevirme, çevrilme; kabul etmeme, kabul edilmeme.
 r.+**le** 30b/0936
- [=1]
reddolun- *birl. edilgen. f.* Kabul olunmamak, geri çevrilmek.
 r. 2a/0025
- [=1]
ref (Ar.) *i.* Giderme, giderilme, kaldırma, kaldırılma.
 r. **it-** 11a/0322
 r. **ol-** 26a/0778
- [=2]
reʿ fet (Ar.) *i.* Merhamet etme, acıma, esirgeme.
 r.+**üm** (**müdām-ı reʿ fet**) 31a/0948
- [=1]
refīk (Ar.) *i.* Arkadaş, yoldaş.
 r. 27a/0824, 28b/0867
 r. (**niʿ meʿr-refīk**) 14b/0434, 28b/0867
- [=4]
refref (Ar.) *i.* Miraç'ta Hz. Muhammed'in üzerine bindiği, onu Allah'ın huzuruna götüren binek.
 r. 29b/0910, 30a/0914
- [=2]
reh-ber (Far.) *birl. i.* Yol gösterici, kılavuz.
 r. **eyle-** 29a/0890
- [=1]

reh-nümā (*Far.*) *birl. i.* Yol gösteren, kılavuz.

r. (hızr-ı reh-nümā) 22a/0681

r.+sı 28b/0863

[=2]

reh-nümün (*Far.*) *birl. i. bkz. reh-nümā*

r. 35a/1090

r. kıl- 38a/1187

[=2]

rek'āt (*Ar.*) *i.* Namazda kıyam, rüku ve iki defa secdeden meydana gelen bölüm.

r. 27a/0811

[=1]

remz (*Ar.*) *i.* İşaret.

r.+i 22b/0708

[=1]

reng (*Far.*) *i.* Renk.

r.-i erguvān 17b/0543

[=1]

resm (*Ar.*) *i.* Eser, nişan, iz, alamet.

r.+e 27a/0819

r.-i nāsūt 24a/0740

r.+inden 17a/0512

[=3]

resūl (*Ar.*) *i.* Peygamber, nebi [Özellikle Hz. Muhammed için kullanılır].

r. 13b/0399, 28a/0857, 30a/0917, 32b/1007, 35a/1087, 36b/1140

r. (evlād-ı resūl) 17b/0533

r. (hatmü'r-resūl) 4a/0089

r. (kerem-kān-ı resūl) 35b/1098

r. (nūr-ı resūl) 8a/0230

r. (sırr-ı resūl) 21b/0663, 19a/0584, 20a/0612

r. (sinn-i resūl) 17b/0535

r.+dan (nūr-ı resūl) 20a/0613

r.-ı muhterem 4b/0100, 26b/0800

r.-ı müctebā 36a/1112, 37b/1162

r.+uñ 23a/0718

r.+üñ 8a/0228

[=21]

Resūlu'llah (*Ar.*) *i.* Hz. Muhammed.

r. 34b/1073, 37a/1143

[=2]

reşhā (*Ar.*) *i.* Sızıntı, damla.

r.-ı nūr 28a/0847

[=1]

reşk (*Far.*) *i.* Kıskanma, haset.

r. ile 16a/0484

r. it- 10b/0298, 14b/0435, 14b/0438

[=4]

revā (*Far.*) *sf.* Yakışır, uygun, yerinde.

r. 35a/1080, 38a/1184

r. ol- 8a/0225

r.+sı 23a/0715

- [=4]
revāk (Ar.) *i.* Kemeraltı; sundurma, saçak altı; çardak.
 r. (tāk u revāk) 32a/0981
- [=1]
revān (Far.) *sf.* Yürüyen, giden, akan.
 r. 2a/0020, 37a/1152
 r. ol- 28a/0859, 32b/1004
- [=4]
revḥ (Ar.) *i.* Rahat, gönül rahatlığı.
 r. u reyḥān 2b/0038
- [=1]
revnaḥ (Ar.) *i.* Parlaklık, güzellik, tazelik.
 r. 10b/0314
 r.+m 10a/0294
- [=2]
re'y (A) *i.* Fikir, düşünce.
 r.+ini 38a/1189
- [=1]
reyḥān (Ar.) *i.* Fesleğen.
 r. 19a/0592
 r.-ıla (revḥ ü reyḥān) 2b/0038
 r.+u'l-‘ıyāz 12a/0360
 r. ü riyāz 34b/1069
- [=4]
Rezzāk (Ar.) *i.* Bütün mahlukların rızkını veren Allah.
 r.+dan 36a/1116
- [=1]
Rıdvān (Ar.) *ö.i.* Cennetin kapıcısı olan büyük melek.
 r.+a 11a/0321
- [=1]
rıfḥ (Ar.) *i.* Yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık.
 r.-ıla 11b/0344
- [=1]
rıḥlet (Ar.) *i.* Ölme.
 r.+i 13b/0400
 r. it- 16a/0488
- [=2]
rızā (Ar.) *i.* 1. Hoşnutluk, memnunluk. 25a/0761, 31a/0954
 2. Razı olma, kalben hoş görüp kabul etme, kolaylıkla benimseme, karşı koymama.
 5a/0124 30b/0942
 r. bābı 25a/0761
 r.+sı 31a/0954
 r. vir- 5a/0124, 30b/0942
- [=4]
rızḥ (Ar.) *i.* Allah'ın herkese nasip ettiği nimet.
 r.-ı maḥsūm 36a/1117
 r.+muz 25a/0760
 r.+umı 36a/1115, 36a/1116
- [=4]
ri'āyet (Ar.) *i.* Saygı, sayma, itibar.

- r. eyle-** 17a/0515
[=1]
- ribḥ** (Ar.) *i.* Kâr, kazanç.
r.+i 18a/0552
r.-i rāyigān 17b/0532
[=2]
- rikāb** (Ar.) *i.* Üzengi.
r. tut- 27a/0812
[=1]
- risālet** (Ar.) *i.* Peygamberlik.
r.+den 17a/0519
[=1]
- riyā** (Ar.) *i.* Özü sözü bir olmama, iki yüzlülük.
r. 31b/0967
[=1]
- riyāz** (Ar.) *i.* Bahçeler, ağaçlık, çimenlik yerler.
r. (ehl-i riyāz) 12a/0360
r. (reyḥān ü riyāz) 34b/1069
[=2]
- riyāzet** (Ar.) *i.* Nefsi kırma, dünya lezzetlerinden ve rahatından sakınma, perhizle, kanaatle yaşama.
r.+den 2b/0035
[=1]
- rū** (Ar.) *i.* Yüz, çehre.
r.+yuñ 9a/0261
[=1]
- rū-yı zemīn** (Ar.) *i.* Yeryüzü, dünya.
r.-yı zemīn 18a/0561
[=1]
- rūḥ** (Ar.) *i.* Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinmeyen ilahî ve manevî cevher.
r. (mürğ-i rūḥ-i ‘āşıkīn) 29a/0889
r.-ı Aḥmed 7a/0189
r.-ı ‘āşıkān 4a/0083
r.-ı ekrem 18b/0570
r.-ı enbiyā 7a/0189
r.-ı insāni 7a/0196
r.-ı kāfir 7a/0193
r.-ı lāhūt 24a/0742
r.-ı mü'min 7a/0192
r.-ı pāk-i Aḥmed 6b/0181
r.+ma 7b/0212, 8a/0230, 38b/1195
r.+mdan 7a/0191
r.+mı 32a/0982, 32a/0985
r.+ları 32a/0981
r.+u'l-emīn 19a/0594
r.+umı 3b/0076, 38a/1181
[=20]
- ruḥānī** (Ar.) *sf.* Ruha ait, ruh ile ilgili.

- r. (mi^ʿrac-ı ruḥānī)** 32b/0999
[=1]
ruḥāniyān (Ar.) *i.* (Far. *Çoğul eki –ān ile birlikte*) Maddesi olmayan, ruhtan ibaret varlıklar, melekler.
r. 9a/0262
[=1]
ruḥsār (Far.) *i.* Yanak, yüz.
r.-ı cān 19b/0599
r.-ı sultān 23a/0727
r.-ı şeh 11b/0338
r.+ın 24b/0747
r.+ını 4b/0099
[=5]
ruḥṣat (Ar.) *i.* İzin, müsaade.
r.-ı şer^ʿ 30b/0936
[=1]
rūsul (Ar.) *i.* Peygamberler.
r. (ervāḥ-ı rūsul) 27b/0841
r. (ḥān-ı rūsul) 13b/0406
r. (sultān-ı rūsul) 13b/0406
r.-ı kirām 27b/0844
[=4]
rūṣenā (Far.) *sf.* Aydın, ışıklı, münevver.
r. 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 8b/0245, 10b/0309, 18b/0566, 19b/0606
r. bul- 3b/0079, 20a/0621, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0716, 27b/0839, 30b/0938
[=14]
ru^ʿūnet (Ar.) *i.* Bönlük, ahmaklık, bencilik.
r. 21b/0670
r. (ru^ʿūnet ‘ālemi) 22b/0696
[=2]
ruvāt (Ar.) *sf.* Rivayet edenler, hikāye edenler.
r. 27b/0840
[=1]
rūz (Far.) *i.* Gün.
r.-ı ferdā 12a/0357, 21b/0673
r.-ı ḥaṣr 33b/1038
r.-ı maḥṣer 24b/0752
r.+ından (luṭf-i rūz) 10a/0286
r. u ṣeb 10a/0287
[=6]
rūzigār (Far.) *i.* Devir, zaman, vakit.
r.+uñ 3a/0056
[=1]
rücū^ʿ (Ar.) *i.* Dönme, geri dönme.
r. kıl- 32b/1003
[=1]
rücūm (Ar.) *i.* Taşlamalar, taş tutmalar.
r. 11a/0323
[=1]
rūsvā (Far.) *sf.* Rezil, itibarsız, haysiyetsiz.

- r.-yı ‘amm** 12b/0375
[=1]
- sa‘ādet** (*Ar.*) *i.* Mutluluk.
s. 10a/0290, 14b/0440, 15a/0446
s.+den 14a/0427, 14b/0437
s.+le 13b/0411, 17a/0528
[=7]
- sā‘at** (*Ar.*) *i.* Muayyen vakit.
s. 32b/1005
s.+de 8a/0231, 9a/0251, 12a/0352, 15b/0464, 27a/0822, 37a/1147
[=7]
- şābit** (*Ar.*) *sf.* İspat edilmiş, anlaşılmış.
s. ol- 9b/0273, 35a/1084
[=2]
- şābitāt** (*Ar.*) *i.* Gezegen cinsinden olmayan gök cisimleri, yıldızlar.
s. 9b/0267
[=1]
- şabr** (*Ar.*) *i.* Sabır, dayanma, katlanma.
s.+ı 22a/0680, 29b/0900
s. it- 5a/0120, 18a/0549, 31a/0957
s.+um 35b/1101
[=6]
- şācid** (*Ar.*) *sf.* Secde eden, secdeye varan, secdeye kapanan.
s. 9b/0269
[=1]
- şaç-** *geçişli f.* (Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.
ş.-! 4b/0110, 10b/0314
ş.-dı 18a/0560
[=3]
koğu şaç- 18a/0560
[=1]
- şaçıl-** *edilgen f.* Ortalığa dağılmak, serpilme.
ş.-a 2b/0044, 19b/0599
[=2]
- şad** (*Far.*) *sf.* Yüz sayısı.
s. 6b/0159, 17b/0534, 19b/0609, 21a/0657, 22b/0703, 26b/0805, 27a/0811, 30a/0924, 38a/1179
[=9]
- şadā** (*Ar.*) *i.* ses.
s. 27a/0825
s.-yı karbān 18a/0551
[=2]
- sādāt** (*Ar.*) *i.* Seyyitler, ulular.
s.-ı güzīn 17b/0534
[=1]
- şadef** (*Ar.*) *i.* Sedef, inci kabuğu.
s. 8a/0231, 9a/0255
s.+dür 8a/0228
[=3]
- şadıkān** (*Ar.*) *sf.* Sadakatli, içten bağlılığı olan kimseler.

- s. 4a/0083
[=1]
şadr (*Ar.*) *i.* Göğüs, sine.
ş.+1 (**şārih-i şadr**) 4a/0097
ş.-1 **pāk** 5b/0140, 15b/0464
ş.+m 20a/0626
ş.+mı 15b/0474
ş.-iken 22a/0685
ş.+uñā 10b/0305
ş.+uñı 13b/0405
ş.+uñuñ 25b/0769
[=9]
şaf (< *Ar. şaff*) *zf.* Sıra sıra, dizi dizi.
s. (i' **zām-ı şaf it-**) 27a/0813
s. (**şaf şaf**) 27a/0813, 28b/0874,
s.-1 **ne'āl** 22a/0685
s. **tut-** 28a/0849, 28b/0865
[=8]
şafā (*Ar.*) *i.* Gönül şenliği, kedersizlik, neşe.
ş. 4b/0111, 19b/0609
ş. (**ehl-i şafā**) 4a/0087, 19a/0590
ş. (**şıdķ u şafā eyle-**) 38a/1189
ş. (**'ūdī-şafā**) 19b/0601
ş. **bul-** 32b/1002
ş. **sür-** 22b/0698
ş. **vir-** 3a/0063
ş.+y-ıla 38a/1190
ş.+yı 21a/0657
[=11]
şafha (*Ar.*) *i.* Yazılmış veya yazılabilir sahife.
ş.-1 **cān** 13a/0392
[=1]
şāfi (*Ar.*) *sf.* Temiz, halis, saf.
ş.+ler-durur 31b/0972
ş. ol- 34b/1061
[=2]
sāfilāt (*Ar.*) *i.* Yüksek olmayan, aşağılar.
s. u **'āliyat** 6b/0173
[=1]
şağ I. *sf.* Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan.
ş. 15b/0469
ş.+ma 34b/1075, 37a/1157
ş.+mdan 27a/0817, 27b/0829
ş. u **şol** 27a/0825, 36b/1140
[=7]
şağ II. *sf.* Sağlam, esen.
ş. ol- 8b/0244, 29a/0884, 33b/1041, 37a/1157
[=4]
şağar (*Far.*) *i.* Allah'ın nuru ile dolan insan gönlü.
s.-1 **elfāz** 2b/0046, 4a/0084

[=2]

şagîr (Ar.) *sf.* Küçük, ufak.

ş. (bahır-ı şagîr) 13a/0383

sâha (Ar.) *i.* Meydan, avlu, alan.

s.- üñedür (sâha-ı kıuds) 30a/0919

s.-ı luṭf 3b/0065

[=2]

şahābe (Ar.) *i.* Hz. Muhammed'in sohbetinde bulunmuş olan müslümanlar.

ş. 2b/0032, 20b/0629, 35b/1093

[=3]

şahb (Ar.) *sf.* Sahipler, yakın dostlar.

ş.-ı güzîn 20b/0632

ş.-ı kirām 37b/1164

[=2]

şahîb (Ar.) *i.* 1. Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, malik. 14a/0414

2. (isim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bahsedilen şey kendisinde bulunan, o vasfı haiz olan kimse. 17a/0514, 17b/0537, 19b/0603, 36b/1128

s.+inden 14a/0414

s. naẓar 19b/0603

s. (şāhib temiz s. 17a/0514, 36b/1128

s. (sahib kemāl) 17b/0537

[=5]

şahîḥ (Ar.) *i.* Gerçek, doğru.

s. içre (naql-i şahîḥ) 7b/0215

[=1]

sāhil (Ar.) *i.* Deniz, göl kenarı, kıyı.

s.-i fark 7a/0184

s.-i kabır 21b/0676

[=2]

sāhir (Ar.) *sf.* Büyücü.

s. 26a/0792

[=1]

şahrā (Ar.) *i.* Kır, ova, çöl.

s.-ıla (seyr-i şahrā) 15a/0460

[=1]

sa'îd (Ar.) *i.* Mutlu, uğurlu.

s.-i sultān 29b/0898

[=1]

sa'il (Ar.) *i.* Dilenci.

s.+dür 2a/0015

[=1]

şā'im (Ar.) *sf.* Oruç tutan, oruçlu.

s. 21a/0659

[=1]

şā'imūn (Ar.) *sf.* Oruç tutanlar.

s. 12b/0377

[=1]

sā'ir (Ar.) *sf.* Seyreden, harekette olan, yürüyen.

s. ol- 25b/0768

- [=1]
şakf (Ar.) *i.* Tavan, çatı, dam.
s.-ı merfû' 1b/0003
- [=1]
şakın *ünl.* Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.
ş. 22a/0679, 22a/0687, 22a/0689, 25a/0762
- [=4]
şakın- *dönüşlü f.* Korumak, gözetmek, esirgemek.
ş.-urdu 9a/0253
- [=1]
sākī (Ar.) *sf.* İnsan ruhuna Allah sevgisi, Allah nuru saçan kimse.
s. ol- 19b/0597
- [=1]
sākīt (Ar.) *sf.* Susan, ses çıkarmayan.
s. ol- 3a/0056, 9b/0272
- [=2]
şakla- *geçişli f. mec.* Gözetmek, esirgemek, korumak.
ş.-dı 27b/0833
ş.-mış 27b/0828
- [=2]
sāl (Far.) *i.* Yıl.
s. (eyyām u sāl) 20a/0615
s. (kaht-ı sāl) 14a/0412
s. māh 7b/0210
- [=3]
şal- *geçişli f.* Vermek, düşürmek, koymak.
ş.-ar 36a/1123
ş.-duñ 12a/0356
ş.-madan 21b/0675
ş.-sa 7b/0214, 24b/0749
ş.-up 26b/0796
- [=6]
āteş şal- 36a/1123
girdāba şal- 21b/0675
naẓar şal- 24b/0749
sāye şal- 7b/0214
- [=4]
şalāh (Ar.) *i.* Düzelmeye, iyileşme, iyilik.
ş. vir- 20a/0627
- [=1]
şalāt (Ar.) *i.* 1. Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefaatine erişmek amacıyla okunan dua. 3b/0079, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 10b/0309, 18b/0566, 19b/0606, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0716, 27b/0839, 30a/0917, 30b/0938, 38a/1178
2. Namaz. 28a/0850
ş.+ı 3b/0079, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 10b/0309, 18b/0566, 19b/0606, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0716, 27b/0839, 30b/0938
ş.-çün 28a/0850
ş.-ıla 38a/1178

- ş. u tayyibāt** 30a/0917
[=15]
- şālih** (Ar.) *sf.* Dinin emrettiği hususlara uygun davranan, iyi amel sahibi, günah işlemekten kaçınan (kimse).
ş. karındaş 28b/0877
ş. oğul 28b/0870, 29a/0884
[=3]
- sālik** (Ar.) *sf.* Bir yola giren, bir yolda giden.
s.+lerüñ 18a/0552
s. ol- 22a/0679
[=2]
- sālimīn** (Ar.) *sf.* Sağ ve sağlam olanlar.
s. 14b/0441
[=1]
- sāmi'īn** (Ar.) *i.* Dinleyenler, dinleyiciler.
s.+e 30b/0939
[=1]
- şāmit** (Ar.) *sf.* 1.Sessiz. 2a/0015, 3a/0056, 22a/0694
2. Cansız. 23a/0721
ş. (cāmid u şāmit) 23a/0721
ş. (nāṭık u şāmit) 2a/0015
ş. ol- 3a/0056, 22a/0694
[=4]
- şan-**
ş.-ma 6b/0177, 8b/0241, 21b/0671, 32a/0987, 36b/1137
ş.-ur 19a/0584
ş.-urduñ 29a/0893
[=7]
- şanādīd** (Ar.) *i.* İleri gelenler.
ş.-i Kureyş 26a/0791
[=1]
- şan'āt** (Ar.) *i.* Sanatlar, ustalıklar, hüneler, marifetler.
s.-ı keşret 7a/0194
[=1]
- şancağ** *i.* Bir devleti, bir askerî birliğin şeref ve gururunu temsil eden, kenarları saçaklı, üzerinde çeşitli şekiller ve işlenmiş yazılar bulunan, yere dikilecek şekilde yapılmış gönderli bayrak.
s.+ın (şancağın) 10a/0294
s.+ın (şancağın çek-) 2b/0038
[=2]
- şanevber** (Ar.) *i.* Çam fıstığı ağacı.
s. (serv-i şanevber) 6b/0163
[=1]
- şāni** (Ar.) *sf.* İkinci.
ş. 23b/0729
[=1]
- şanu** *i.* Sanmak işi, zan.
s.+sı 4b/0116
[=1]
- sar- geçişli f.** (Yara, kırık vb.ini) Tedavi için sargı ile bağlamak.

- s.-ar** 26b/0798
[=1]
şarf (Ar.) *i.* Çevirme, döndürme.
ş. it- 26b/0797
[=1]
sāri (Far.) *sf.* Sürücü, süren.
s.+dür 38a/1192
[=1]
şarrāf (Ar.) *sf.* Anlayan, değer veren.
s.-ıdı 17a/0516
[=1]
şaru *i.* Altın rengi, kükürt rengi.
s.(beñzi şaru) 2b/0035
[=1]
şavāb (Ar.) *sf.* Doğru, dürüst.
s. (merd-i şavāb) 8b/0235
[=1]
şavb (Ar.) *i.* Taraf, cihet, yön.
ş.-ı Hāk 26a/0789
[=1]
şavt (Ar.) *i.* Ses, seda.
ş.-ı irci'ī 29b/0899
[=1]
sa'y (Ar.) *i.* 1. Çalışma, çalışıp çabalama, emek sarfetme. 37b/1176
2. Hacda Safa ile Merve arasında süratle gidip gelme. 21a/0658
s. it- 37b/1176
s. u 'ukūf 21a/0658
[=2]
şayd (Ar.) *i.* Av.
ş. ol- 25b/0772
[=1]
sāye' (Far.) *i.* Gölge.
s.-i 'izzet 11b/0339, 33b/1037
s.-i lūtf 11b/0334
s.-i tūba 6b/0163
s.+fide 35b/1100
s. şal- 7b/0214
s.+sinde 38b/1193
[=7]
sāye-bān (Far.) *birl. i.* Gölgecik.
s. 9a/0258, 17a/0519
s.+ıdur 19b/0595
[=3]
şayıł- *edilgen f.* Hesaplanmak.
ş.-maz 19a/0582, 25b/0764
[=2]
seb' (Ar.) *sf.* Yedi.
s.-i tībāk 19b/0595
[=1]
seb' ā (Ar.) *sf.* Yedi.

- s.+sın** 34a/1049
[=1]
Sebā (Ar.) *ö.i.* Hz. Süleyman'ın zevcesi Belkıs'ın Yemen'de hükmü altında bulundurduğu mamur şehri.
[=1]
sebak (Ar.) *i.* Ders.
s. 20b/0639
[=1]
se (Far.) *sf.* Üç.
s. 12b/0370
[=1]
sebeb (Ar.) *i.* Bir şeyin olmasına yol açan şey, durum yahut kimse, neden.
s.+**den** 14a/0413
[=1]
sebīl (Ar.) *i.* Yol, Tarik.
s. 3b/0081, 18a/0551
[=2]
seccede (Ar.) *i.* Seccade.
s. **ser-** 2b/0034
[=1]
secde (Ar.) *i.* Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti.
s. 12b/0364, 35a/1080, 35a/1081
s. **it-** 17a/0518, 35a/1079
s.+**ye** 12a/0354
[=6]
sedā (Far.) *i.* Ses, avaz.
s. (**şıyt u seda**) 11a/0320
[=1]
şedy (Ar.) *i.* Meme.
s. 14b/0430
s.-**i laṭīf** 14b/0429
[=2]
sefeh (Ar.) *i.* Akılsızlık.
s.+**den** 25a/0762
[=1]
seg (Far.) *i.* Köpek.
s.+**den** 22b/0697
s.+**lerine** 22b/0696
[=2]
sehā (Ar.) *i.* El açıklığı, cömertlik.
s. (**cūd u sehā**) 4b/0114
[=2]
seher (Ar.) *i.* Tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit.
s. 32b/1007
s. (**cū' u seher**) 22a/0690
s. (**mürğ-i seher**) 19b/0603
s. (**vakt-i seher**) 22a/0690
5b/0149
[=5]

sehlen (Ar.) *zf.* Kolaylıkla, kolay olarak.

s. (ehlen ü sehlen) 29a/0884

[=1]

sekiz *i.* Yediden sonra, dokuzdan önce gelen sayı.

s. 16a/0488

[=1]

sekrān (Ar.) *sf.* Sarhoş.

s. ol- 2b/0046, 31a/0958

[=2]

seksen *i.* Yetmiş dokuzdan sonra, seksen birden önce gelen sayının adı.

s. 21a/0646

[=1]

selām (Ar.) *i.* 1. Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, esenlik, sağlık ve başarı dilemek için “selamün aleykim, merhaba, hayırlı işler” gibi sözlerden birini söyleme yahut aynı dileği taşıyan bir işaret veya harekette bulunma.

s. 38a/1178, 38b/1195

s. bir- 23b/0730

s.-ı **Hak** 28b/0869

s.+m 26b/0799, 28b/0870, 30a/0920

s.-ile 37b/1165

s. it- 35a/1077

s.+uñ 30a/0916

s. vir- 8a/0227, 11b/0337, 28b/0869, 28b/0876, 29a/0883, 36b/1132

[=16]

selāmet (Ar.) *i.* Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma.

s.+le 9a/0255

[=1]

selb (Ar.) *i.* Kaldırma, giderme.

s. ol- 30b/0930

[=1]

selīm (Ar.) *sf.* Sağlam, kusursuz, doğru.

s. 6b/0167, 8b/0241, 35a/1088

[=3]

selsebīl (Ar.) *i.* Tatlı ve hafif su.

s. (zülāl-ı selsebīl) 3b/0081

[=1]

selvā (Ar.) *i.* Tih sahrasında Allah tarafından “menn” adlı kudret helvasıyla birlikte İsrailoğulları’na indirildiği bildirilen bıldırcına benzer kuş.

s.+lar 19a/0580

[=1]

sem^c (Ar.) *i.* Kulak.

s.+ine 29b/0899, 36a/1123

s.+uma 30b/0929

[=3]

semā (Ar.) *i.* Gökyüzü.

s. (seyr-i semā) 33a/1015

s.+ya 26b/0797, 28a/0859, 34b/1062

[=4]

semāvāt (Ar.) *i.* Gökler.

- s.+a** 10a/0281
[=1]
semen (*Ar.*) *sf.* Şişman olma, semizlik, şişmanlık.
s. (serv ü semen) 14b/0436
[=2]
semend (*Far.*) *i.* Çevik ve güzel at.
s. 30b/0936
[=1]
semt (*Ar.*) *i.* Taraf, cihet, yön.
s.+ini 21b/0670
[=1]
sen zam. Tekil ikinci şahsı gösterir.
s. 1b/0010, 3a/0051, 3b/0077, 4a/0087, 4b/0100, 6b/0150, 6b/0151, 6b/0151, 8b/0236, 10a/0282, 10b/0303, 15a/0452, 15b/0471, 19b/0596, 22a/0692, 22a/0692, 22a/0693, 25a/0756, 25b/0773, 27a/0814, 28a/0852, 28a/0855, 29b/0907, 33a/1026, 35b/1096, 35b/1105, 36a/1121, 36b/1138, 36b/1139, 37b/1163, 38b/1195
s.+de 9a/0263, 9b/0264, 9b/0271, 10a/0294, 10a/0294, 10a/0296, 10a/0297, 22b/0701, 28a/0845
s.+dedür 9a/0262
s.+den 8b/0238, 11b/0340, 11b/0346, 22a/0695, 25b/0766, 25b/0776, 35b/1102, 35b/1104
s.+den özge 1b/0001, 29b/0908
s.+i 2a/0015, 15b/0472, 21b/0671, 22b/0697, 31a/0950, 33a/1027, 34b/1074, 35b/1099, 35b/1105
s.saña 1b/0007, 1b/0010, 1b/0013, 2a/0014, 3a/0052, 3b/0068, 3b/0069, 6b/0153, 6b/0174, 9b/0265, 9b/0266, 9b/0278, 9b/0280, 9b/0280, 10a/0290, 10a/0290, 10a/0291, 10b/0300, 11b/0336, 13b/0401, 13b/0402, 13b/0404, 19b/0598, 22b/0704, 22b/0711, 23a/0717, 24b/0752, 25a/0757, 25b/0766, 25b/0770, 25b/0771, 27b/0832, 27b/0832, 29b/0905, 30a/0918, 30a/0925, 31b/0965, 32a/0986, 33a/1027, 34b/1073, 35a/1079, 35b/1099, 36a/1119
s.+sin 2a/0014, 23a/0724, 24b/0750, 28a/0853, 28a/0853, 28a/0856, 29b/0906, 29b/0906
s.+siz 35b/1101
s.+üñ 4b/0103, 9a/0261, 10a/0291, 10a/0292, 10a/0292, 10a/0293, 22a/0690, 25a/0759, 32b/0996, 37a/1159
s.+üñ-çün 29a/0892
s.+üñdür 2a/0019, 28a/0854, 29b/0909, 29b/0909
[=127]
şenā (*Ar.*) *i.* Övme, övüş.
ş. 28a/0845
ş. (hamd u şenā) 7b/0204, 5a/0132
ş. (medh u şenā) 23a/0722
ş. okı- 28a/0845, 32b/1003
ş.+sı 9b/0276
ş.+y-ile 27a/0815
[=8]
seng (*Ar.*) *i.* Taş.
s.+e 6b/0160
[=1]

señ *zam. bkz. sen.*

s.+de 10a/0293

[=1]

ser-be-ser (*Far.*) *zf.* Baştan başa, büsbütün.

s. 7a/0198, 9b/0277, 25b/0776

s. it- 2b/0031

[=4]

ser-dār (*Far.*) *birl i. Teşmil.* Bir topluluğun başı, en ileri geleni.

s.-ı dīn 37a/1151

s. it- 2a/0024

s. ol- 36a/1121

[=3]

ser-fürū (*Far.*) *i.* Baş eğme, söz dinleme.

s. 34a/1050

[=1]

ser-nigūn (*Far.*) *birl. sf.* Baş aşağı olmuş, ters dönmüş.

s. 11a/0324, 12b/0366

[=2]

ser-te-ser (*Far.*) *zf.* Baştan başa, hepsi.

s. 11a/0321

[=1]

ser-geçişli *f.* Açarak yaymak.

s.-diler 2b/0034

[=1]

seccede ser- 2b/0034

[=1]

serserī (*Far.*) *sf.* Ötede beride başı boş gezen.

s. 17a/0516, 21b/0665

[=2]

serv (*Far.*) *i.* Servi, selvi.

s.-i şanevber 6b/0163

s. ü semen 14b/0436

[=2]

server (*Far.*) *i.* Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis.

s. 18b/0564, 23b/0733, 24a/0740, 32b/1008, 33b/1037

s.+e 27b/0844

s.+i 8a/0221, 14a/0428, 15a/0456, 15b/0477, 24b/0748

s.-i dünyā vü dīn 11a/0329

s.+üñ 6b/0155, 29b/0897, 36b/1138, 37b/1172

[=16]

ses *i.* Kulağın duyabildiği titreşim.

s. 29b/0895

s.+i 4a/0095

[=2]

sev-geçişliş *f.* (Bir şeye veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

s.-! 31a/0950

s.-di 18a/0549

s.-düklerin 15a/0462

s.-düm 33b/1032

- s.-e** 31a/0959
s.-em 31b/0964
s.-er 8a/0221
s.-erdi 17a/0527
s.-eren 32a/0980
s.-erlerdi 15a/0447
s.-mez 31b/0975
s.-miş 36a/1110
 [=12]
yig sev- 15a/0447, 15a/0462, 17a/0527
 [=3]
sevgülü *sf.* Sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.
 s. 30b/0941
s.+dür 33b/1035
 [=2]
sevnişü *zf.* Sevinerek.
 s. 15a/0457, 16a/0492
 [=2]
seyf (*Ar.*) *i.* Kılıç.
 s.+in 23b/0736
 [=1]
seyr (*Ar.*) *i.* Yolculuk, sefer.
 s.+i 25b/0773
 s.-i ā' lā 25b/0767
 s.-i diyār 16b/0505
 s.-i şahra 15a/0460
 s.-i semā 33a/1015
 s.-i takrîr eyle- 32b/1009
 s.+inden 6b/0155
 s.+ine 27a/0821
 s.+ini 28b/0871, 29b/0897
 s.+inüñ 30a/0928
 s. it- 8a/0217, 21a/0646
 s.+üm 32b/1005
 s.+üme 29b/0902
 s.+üñe 29a/0891, 29b/0905
 [=18]
seyrân (*Ar.*) *i.* Gezip dolaşma, gezme, gezinti.
 s. 29b/0909
 s.+ı 24a/0744
 [=2]
seyreyle- (*Ar. seyr+ Türk. etmek, eylemek*) *f.* Gezip dolaşmak, gezmek.
 s.-düm 29a/0886, 30a/0912, 32b/1012
 s.-sün 18b/0574
 [=4]
seyyāre (*Ar.*) *i.* Gezegen.
 s. 9b/0267
 [=1]
seyyîd (*Ar.*) *i.* Efendi, önder, reis.
 s.+ün 17a/0515, 24a/0743, 26a/0783

- [=3]
sezā (*Far.*) *sf.* Yaraşır, uygun, layık.
 s. 13b/0398, 37a/1148
 s.+dur 4b/0103, 24a/0741
- [=4]
şıbyān (*Ar.*) *i.* Çocuklar.
 ş. 37b/1171
- [=1]
ödi şıd- *geçişli f.* Çok korkmak.
 ş.-dı 24a/0737
- [=1]
ödi şıd- 24a/0737
- [=1]
şiddik (*Ar.*) *sf.* 1. Özü sözü doğru olan, asla yalan söylemeyen, sözünün eri, çok doğru, pek sadık. 2a/0021, 11a/0332, 20a/0626
 2. İlk halife Hz. Ebu Bekir'in lakabı. 33a/1014
 ş.-ı ekber 33a/1014
 ş. it- 2a/0021, 20a/0626
 ş. ol- 11a/0332
- [=4]
şıdk (*Ar.*) *i.* Doğruluk, gerçeklik.
 ş. (şıdk ayagın) 30a/0915
 ş.-ıla 10b/0304
 ş.-ıla ('iffet ü şıdk) 16b/0496
 ş.+ma 33b/1042
 ş.+mı 33a/1022
 ş.-ı şafā eyle- 38a/1189
 ş.+uñ 37b/1162, 37b/1171
- [=8]
şıfāt (*Ar.*) *i.* Bir kimse veya şeyin sahip olduğu nitelik, ona ait olan özellik, hâl ve vasıf.
 ş. 1b/0009, 6b/0180
 ş. (tevḥīd-i şıfāt) 22b/0711
 ş.+ı 38a/1188
 ş.+ından (ism ü şıfāt) 18a/0554
 ş.+uñ (esmā vü şıfāt) 38a/1185
- [=6]
şıg-geçişsiz f. (Bir şey) Bütünüyle diğer bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istiab edilmek.
 ş.-ar 26a/0785
- [=1]
şıga- *geçişli f.* Okşamak, sıvazlamak.
 ş.-dı 12a/0351
 ş.-r-ıdı 5b/0144
 ş.-yup 37a/1152
- [=3]
şıgm-dönüşlü f. (Birin veya bir makamın) Himayesine, kolu kanadı altına girmek.
 ş.-uram 25b/0766
- [=1]
şıhḥat (*Ar.*) *i.* Sağlık, esenlik, afiyet.
 ş.+la 4b/0111

- [=1]
şıklık *i.* Işık.
 ş.+dur 6b/0164
 [=1]
şın- *dönüşlü f.* Kırılmak, parçalanmak.
 ş.-dı 13a/0382
 ş.-mışdı 37a/1149
 [=2]
sır (< *Ar. sırr*) *i.* Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey.
 s. 20b/0638, 21a/0647, 30b/0937
 s.+ı 22b/0705, 22b/0707
 s.-ı **Ahmed** 19a/0589
 s.-ı **ğayb** 26a/0780
 s.-ı **hatmü'l-enbiyâ** 21a/0649
 s.-ı **istivâ** 30a/0915
 s.-ı **kaf-ı nun** 7a/0191
 s.-ı **kıdem** 20a/0619
 s.-ı **lâhût** 24a/0740
 s.-ı **meşâni** 20b/0638
 s.-ı **Resûl** 19a/0584, 20a/0612, 21b/0663
 s.+ını 32b/0997
 s. ol- 14b/0430
 s.+ruñ 21a/0655
 s.+um-ıla 30b/0933
 s.+uma 30b/0931
 s.+uñda 26a/0777
 s.+uñda (**sidre-i sır**) 25b/0772
 s.+uñla 22b/0703
 [=24]
sırdâr *i.* sırdaş.
 s. it- 2a/0024
 [=1]
şıyt (*Ar.*) *i.* Ses, seda.
 ş.-ı **bûlbûlân** 6b/0164
 ş. u **sedâ** 11a/0320
 [=2]
sibâ' (*Ar.*) *i.* Yırtıcı hayvanlar.
 s. 36b/1138, 37b/1165
 [=2]
sicn (*Ar.*) *i.* Zindan, hapishane.
 s.-i 'unşur 4b/0104
 [=1]
sidre (*Ar.*) *i.* Hz. Muhammed'in miraç gecesinde Cebrail ile birlikte yükseldiği yedinci kat semada bir makam.
 s. 29a/0891, 29b/0902
 s.+de 29b/0901
 s.+den 30a/0916
 s.+dür 29b/0903
 s.-i sır 25b/0772
 s.+ye 29a/0885

- [=7]
sidre-nişîn (*Ar.+Far.*) *birl. sf.* Sidre’de oturan meleklerden her biri.
 s. 29a/0889
- [=1]
sifle (*Ar.*) *sf.* Alçak, adi, sefil.
 s. (‘**âlem-i sifle**) 4b/0105
- [=1]
sihr (*Ar.*) *i.* Büyü, efsun.
 s. (**câ-i be-sihr-i müstemir**) 33a/1022
 s.-i müstemir 34b/1068
- [=2]
sil-geçişli f. (Islak bir şeyi) Üzerinde havlu, mendil gibi kuru ve emici başka bir şey
 gezdirmek suretiyle kuru duruma getirmek.
 s.-**erdi** 5b/0144
- [=1]
simât (*Ar.*) *i.* Sofra, yemek masası.
 s. 27b/0840
 s.-i **mâ-hazar** 4a/0085
- [=2]
simürğ (*Ar.*) *i.* Kaf Dağı’nın arkasında yaşadığına inanılan efsanevi kuş, anka kuşu.
 s. 25b/0772
- [=1]
sin (*Ar.sinn*) *i.* Hayatın dönemlerinden her biri, çağ.
 s.-i **resûl** 17b/0535
 s.-i **şâh** 16a/0495
 s.-**iken** (**sultân-ı hadîş-i sin**) 16b/0502
- [=3]
sinân (*Ar.*) *i.* Mızrak, süngü.
 s. **çek-** 2b/0033
- [=1]
sîne (*Far.*) *i.* Yürek.
 s. 18a/0546, 26b/0805
 s.-**ler** 19b/0601
 s.-**si** 13a/0380, 32b/1010
- [=5]
siyâh (*Far.*) *sf.* Kara.
 s. 9a/0261
 s. (**dûd-ı siyâh**) 7a/0195
- [=2]
siyyemâ (*Ar.*) *zf.* Özellikle, hususiyle, bahusus.
 s. 5b/0149, 16b/0505, 17b/0533, 22a/0690, 28a/0861
- [=5]
siz *zam.* Çokluk ikinci şahsı gösterir.
 s. 13a/0389, 28a/0851
 s.-**den** 3b/0074
 s.-**e** 12b/0372, 12b/0373, 17a/0519, 18b/0571, 34a/1046, 34a/1060, 34b/1071
- [=10]
şohbet (*Ar.*) *i.* Görüşüp konuşma, arkadaşlık.
 ş.-i **ihvân** 15b/0463
- [=1]

şol *sf.* Kalbin bulunduğu tarafta olan.

ş. (şag u şol) 36b/1140

ş.+dan (şag u şol) 27a/0825

ş.+ma 34b/1075

ş.+mdan 27a/0819, 27b/0830

[=5]

şoñ *sf.* Bir şeyin en sonra olan veya ortaya çıkan bitiş, tükeniş kısmı, bitme tükenme noktası, nihayet.

ş. 4a/0089

ş. dem 25a/0756

ş.-ıdı 16a/0493

ş.+ma 4a/0093

ş.+unda 4a/0089

[=5]

şoñra *zf.* 1. İçinde bulunulan veya bahsedilen anın daha ilerisindeki bir zamanda, bilahare. 4a/0091, 4a/0094, 5a/0122, 6b/0175, 7b/0210, 13b/0399

2. ... Gün,...hafta, biraz, pek çok vb. zaman ifade eden kelimelere eklenerek belirtilen kadar zamanın geçtiğini veya geçeceğini anlatır. 16a/0486, 16a/0490

ş. 4a/0091, 4a/0094, 5a/0122, 7b/0210, 13b/0399, 16a/0486, 16a/0490

ş.+dan 6b/0175

[=8]

şor- *geçişli f.* Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

ş.-dı 17a/0515

ş.-up 5a/0133

[=2]

söyin- *dönüşlü f.* Sönmek, parlaklığı gitmek.

s.-üp 13a/0382, 23b/0730

s.-dürür 25b/0765

[=3]

söyle- *geçişli f.* (Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek. 2b/0042, 2b/0045, 4b/0103, 4b/0108, 6b/0153, 8b/0242, 9b/0271, 10b/0310, 10b/0312, 13b/0401, 18b/0577, 20a/0628, 26a/0783, 26a/0787, 32a/0986

2. Konuşmak. 5a/0125, 5a/0125, 11b/0337, 20a/0616, 22b/0709, 23a/0720, 23a/0720, 26a/0792, 31a/0953, 31b/0971, 32b/1011, 36a/1114, 36a/1118, 37b/1165, 37b/1171

3. (Şiir vb.şeyler için) Düzenlemek, tanzim etmek. 38a/1183

4. (Türkü, şarkıvb.) Okumak. 3b/0080, 6b/0160, 18b/0569,

5. Haber vermek, bildirmek. 23b/0732, 27b/0840, 28b/0866, 34a/1060

s.-! 4b/0108, 6b/0153, 9b/0271, 10b/0310, 10b/0312, 20a/0628

s.-di 20a/0616, 26a/0792, 32b/1011, 36a/1114, 36a/1118, 37b/1171, 38a/1183

s.-düm 32a/0986

s.-gil 3b/0080, 6b/0160

s.-mezdi 5a/0125

s.-mezler 31b/0971

s.-ne 2b/0045, 4b/0103

s.-nür 28b/0866

s.-nürse 8b/0242

s.-ñ 34a/1060

s.-r 22b/0709, 23b/0732, 27b/0840

s.-r-idi 5a/0125

- s.-rdi** 11b/0337, 37b/1165
s.-rsin 23a/0720
s.-señ 23a/0720
s.-ye 31a/0953
s.-yem 2b/0042, 13b/0401, 18b/0569, 18b/0577, 26a/0783, 26a/0787
 [=38]
nükāt söyle- 6b/0160
söz söyle- 26a/0792
 [=2]
söz i. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.
s. 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 8b/0242, 10b/0308, 19b/0605, 21b/0666, 26a/0788, 32a/0987, 33b/1040, 33b/1043
s.(bi-hüde söz) 31b/0971
s.+de 10b/0310
s.+den 25a/0762, 35b/1107
s.+e 6b/0165, 10b/0310, 12a/0358, 20a/0628, 21a/0654, 26a/0789, 27a/0818, 27b/0829, 33a/1014, 35b/1106
s.+i 12a/0360, 12b/0376, 13b/0396, 16b/0502, 21a/0650, 23a/0720, 30b/0939, 31b/0975, 35b/1101
s.+ine 27b/0831
s.+le (kırı söz) 35a/1084
s.+ler 20b/0636
s.+leri 4b/0111, 26a/0793, 31b/0974
s.+leridür 32a/0986
s.+lerüñ 3a/0055
s. söyle- 26a/0792
s.+ümi 32a/0993
s.+üñ 6b/0157, 6b/0164
s.+üñi 4a/0085
 [=47]
su'āl (Ar.) i. Sorma, sorulma, soruşturma, soru.
s. eyle- 32a/0979
s. it- 30b/0943
 [=2]
su' bān (Ar.) i. Büyük yılan, ejderha.
ş.+ı 23b/0731
 [=1]
şubḥ (Ar.) i. Sabah, sabah vakti.
ş.-ı vişāl 19b/0602
ş. u şām 38b/1195
 [=2]
şuffe (Ar.) i. Sofa.
ş. içre 3a/0063
 [=1]
şuhuf (Ar.) i. Sahifeler, yapraklar.
ş.-ı dīl 16b/0510, 19b/0607
 [=2]
şulbī (Ar.) sf. Birinin sulbünden gelme, kendi evladı, oğlu.
ş. 8a/0216

[=1]

sultān (*Ar.*) *sf.* Padişah, hükümdar.

s. 7b/0201

s.+a 16b/0510, 26a/0791, 33b/1036

s.+a (**gölşen-i sultān**) 19a/0591

s.+a (**hidmet-i sultān**) 34b/1076

s.+a (**ravza-ı sultān**) 3a/0059

s.+a (**sā' id-i sultān**) 29b/0898

s.+ı (**ruhsār-ı sultān**) 23a/0727

s.-ı 'aziz 14a/0423

s.-ı **din** 9a/0257, 11b/0339, 12a/0361, 15a/0449, 19b/0608, 34b/1065

s.-ı **hadis-i sin-iken** 16b/0502

s.-ı **kevneyn** 6b/0161

s.-ı **men** 33a/1025

s.-ı **rüsul** 13b/0406

s.-ı 'uruc 30a/0928

s.-idüñ 33a/1026

[=22]

şulu *sf.* Suyu bol olan.

ş. 34b/1072

[=1]

zav' (*Ar.*) *i.* Işık, parıltı.

z.-ı **imān** 18a/0561

[=1]

şun- *geçişli f.* (-i, -e) Bir şeyi büyük ve saygı duyduğu bir kimse, topluluk yahut makama nezaket kurallarına uyarak vermek, göndermek, yollamak, arz etmek, takdim etmek.

ş.-! 4a/0084

ş.-a 11a/0316

ş.-am 18b/0571

ş.-dı 3b/0067

ş.-dılar 27b/0834

[=5]

sūr (*Far.*) *i.* Dügün, şölen.

s.-ı 'ālem 11a/0327

[=1]

sūre (*Ar.*) *i.* Kur'an'ın ayrıldığı 114 bölümünden her biri.

s.-i **İkrā** 18a/0555

s.-i **Yāsin** 4b/0100

[=2]

şūret (*Ar.*) *i.* Biçim, görünüş, kılık.

ş. gözi 24b/0746

ş. milki 21b/0675

ş. mülki 21b/0674

[=3]

sutū' (*Ar.*) *i.* Belli olma, yayılma(koku, toz vb.).

s. (**envār-ı sutū' it-**) 11a/0318

[=1]

suzān (*Far.*) *sf.* Yanan, yanıcı.

s. 18a/0546

- [=1]
sübha (Ar.) *i.* Çekilen tesbih.
 s.+**sin** 37b/1164
- [=1]
sübhān (Ar.) *i.* “Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaafılardan uzak olan” anlamında Allah’ın isimlerindendir.
 s.+**ı** (**vech-i sübhān**) 23a/0727
- [=1]
sübül (Ar.) *i.* Yollar.
 s. 27b/0841
- [=1]
sücüd (Ar.) *i.* Secde etme, secde.
 s. **eyle-** 20b/0641
 s. **it-** 7a/0187
 s.+**u** 7a/0188
- [=3]
süd *i.* Süt.
 s. 14a/0419
 s.+**dür** 27b/0834
 s.+**e** 27b/0836
 s.+**i** 27b/0836
 s.+**ile** 14b/0429
 s.+**in** 14a/0418
 s.+**ini** 14a/0417, 14a/0424
 s.+**lendi** 14b/0431
 s.+**lenürdi** 14b/0443
- [=10]
sühā (Ar.) *i.* Büyükayı yıldız kümesindeki en küçük yıldız.
 s. 27a/0814
- [=1]
sühān (Far.) *i.* Söz, lakırdı, kalam.
 s. 16b/0502
- [=1]
sükkān (Ar.) *sf.* Bir yerde oturanlar, ikamet edenler, o yerin sakinleri.
 s.+**muñ** 9b/0270
- [=1]
süküt (Ar.) *i.* Susma, söz söylememe.
 s.+**ıla** 5a/0120
 s.+**uñ** 9b/0279
- [=2]
sünbül (Ar.) *i.* Sümbül.
 s. 6b/0162
 s. (**süsen ü sünbül**) 4a/0089
 s. (**sünbül-veş**) 2b/0036
- [=3]
sünnet (Ar.) *i.* Hz. Muhammed’in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle, örnek iş ve davranışlarının tamamı.
 s.+**i ğarra** 10b/0304
 s.+**ince** 20b/0637
 s.+**üñ** 12a/0359

[=3]

sünniyān (Ar.) *i.* Sünnet ehlinde olanlar.

s. 2b/0039

[=1]

sür- *geçişli f.* 1. (-i, -e) Yönetip yürütmek, kullanıp gitmesini sağlamak, sevk etmek.

22b/0711, 30b/0936

2. Değdirmek, dokundurmak. 17a/0514, 35a/1082

3. (Ceza olarak) Ülkesinden veya yerinden başka bir ülkeye veya yere göndermek, nefyetmek. 2a/0021

s. 30b/0936

s.-**di** 17a/0514, 35a/1082

s.-**erseñ** 22b/0711

s.-**üp** 2a/0021

[=5]

at **sür-** 22b/0711

şafā **sür-** 22b/0698

[=2]

süri *i.* Bir veya birkaç çobanın yönetimindeki hayvanların tamamı.

s.+**den** 36a/1116

[=1]

sürür (Ar.) *i.* Sevinç.

s. **bul-** 9a/0250, 10b/0313, 20a/0618

[=3]

sürü *bkz. süri.*

s.+**ñe** 36b/1131

[=1]

süsen (Far.) *i.* Süsengillerden nisan - haziran ayları arasında çeşitli renklerde iri ve güzel kokulu çiçekler açan, uzun ömürlü, otsu bitki.

s. **gibi** 2b/0033

s. **ü sünbül** 4a/0089

[=2]

süst (Far.) *sf.* Gevşek, zayıf, güçsüz.

s. **ol-** 22a/0687

[=1]

süvār (Far.) *i.* Ata binmiş, binici.

s. 18b/0573

[=1]

şād (Far.) *sf.* Sevinçli.

ş. **it-** 3b/0076, 20a/0623, 38a/1181

ş. **ol-** 3b/0070, 14b/0432, 20a/0622, 22a/0693, 26b/0800, 28b/0865

ş. **u hurremlık** 14b/0431

[=10]

şādımān (Far.) *sf.* Sevinçli, şad, mesrur.

ş. 3b/0067

ş. **ol-** 12a/0351

[=2]

şāfi' (Ar.) *sf.* Şefa'at eden, kabahatli kimsenin affı için araya girip yalvaran.

ş. **ol-** 38a/1182

[=1]

şāh (Far.) *i.* Padişah, hükümdar.

- ş. 4a/0090, 5a/0128, 6b/0156, 7b/0214, 8a/0217, 16a/0492, 24a/0739, 25a/0757,
26b/0809, 35a/1089, 37b/1170
- ş.(sinn-i şāh)** 16a/0495
- ş.+a** 3a/0060, 23a/0726
- ş. eyle-** 38b/1194
- ş.+ı** 16a/0481, 24a/0741, 36a/1122
- ş-ı güzîn** 35b/1095
- ş.-ı hicāzī** 3b/0080
- ş.-ı kerem** 10a/0283
- ş.-ı kevneyn** 5a/0130, 8a/0218
- ş.+ım** 4a/0095
- ş.-iken** 4a/0097, 5b/0146
- ş. ol-** 22b/0706
- ş. u gedā** 1b/0012
- ş.+um** 24b/0752
- ş.+uñ** 2b/0042, 15b/0464, 20a/0628, 24a/0737, 35b/1109
[=34]
- şāh-bāz** (*Far.*) *birl.sf.* Yiğit, şanlı, gösterişli (adam).
ş. 28a/0858
ş.-ı kudsī 32b/1006
[=2]
- şāhid** (*Ar.*) *i.* Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.
ş.+dür 4b/0102
ş.-iken 1b/0007
ş. **iste-** 21a/0654
[=3]
- şahş** (*Ar.*) *i.* Kişi, kimse.
ş.+a 37b/1167
[=1]
- şā'ir** (*Ar.*) *i.* Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse.
ş. 26a/0792
[=1]
- şak** (< *Ar.şakḳ*) *i.* Yarma, yarıma.
ş. **it-** 15b/0464, 15b/0474, 23b/0735, 34a/1060
ş.+u'l-**kamer** 33b/1040
[=5]
- şākir** (*Ar.*) *sf.* Şükreden, gördüğü iyiliğe karşı dua eden.
ş. 31b/0969
[=1]
- şām** (*Far.*) *i.* Akşam.
ş. (**şubḥ u şām**) 38b/1195
[=1]
- Şām** *ö.i.* Suriye'nin başşehri.
ş.+a 16b/0504, 17a/0524
ş.-ıla 16b/0506
ş. **u 'Irak** 2b/0039
[=4]
- şāme** (*Far.*) *i.* Baş örtüsü.
ş.+den 15b/0470
[=1]

şāmil (Ar.) *sf.* İçine alan, kaplayan, çevreleyen.

ş. 1b/0010

[=1]

şān (Ar.) *i.* İyi bir nitelikte tanınmış olma durumu, ün, şöhret, itibar.

ş. 32b/1006

ş.+dur 18a/0550

ş.+ı 25a/0762

ş.+mı 36b/1138

[=4]

şarāb (Ar.) *i.* İçilecek şey.

ş.-ı hıkm̐t-i şe'r 23b/0728

[=1]

şārib (Ar.) *sf.* İçen, içici.

ş.+den 19b/0597

[=1]

şāriḥ (Ar.) *i.* Şerheden, açıklayan, bir eseri açıklamak üzere başka bir eser yazan kimse.

ş.-ı şadr 4a/0097

[=1]

şark (Ar.) *i.* Doğu.

ş. u ğarb 13a/0379, 21a/0648, 21a/0656, 27b/0837

[=4]

şaş- *geçişsiz f.* (Beklenmeyen bir olay, bir hâl, bir söz vb. karşısında) Ne yapacağını bilemez duruma gelmek, şaşırarak, hayret etmek.

ş.-dı 33a/1020

[=1]

şāyed (Far.) *e.* Şart bildirir, eğer.

ş. 3a/0048, 22b/0697

[=2]

şeb (Far.) *i.* Gece.

ş. 29b/0905

ş. (rūz u şeb) 10a/0287

[=2]

şecer (Ar.) *i.* Ağaç.

ş. 34b/1074, 35a/1078

ş. (aḥcār u şecer) 33b/1042

ş. (taş u şecer) 17a/0518

ş.+ce 35a/1085

[=5]

şefā'at (Ar.) *i.* Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık.

ş. kapısı 24b/0754

[=1]

şeffī (Ar.) *sf.* Şefaate eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.

ş.-i müznibīn 4a/0096

ş.-i ümmet 35b/1094

ş.+u'l-müznibin 17a/0517

[=3]

şefkāt (Ar.) *i.* Koruma, acıma, esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

ş.-ile 3b/0075

ş. it- 35b/1098, 37a/1146, 37a/1151

- ş.+la 24b/0753
 ş.+le 35b/1103
 [=6]
 şegab (Ar.) sf. Fitne uyandıran.
 ş. (ehl-i şegab) 13a/0391
 [=1]
 şeh (Far.) i. bkz. şāh.
 ş.+den 19b/0598
 ş.+dür (bāzū-yı şeh) 29b/0899
 ş.+i 15b/0475, 15b/0478
 ş.+ler (ruhsar-ı şeh) 11b/0338
 ş.+üñ 3a/0051, 10b/0311, 14b/0445
 [=8]
 şeh-bāz (Far.) birl sf. bkz. şāh-bāz.
 ş.-ı yār 29b/0898
 ş.+sın 29a/0891
 [=2]
 şehā ! (Far.) ünl. Ey şah, ey padişah.
 ş. 19a/0581, 19b/0597, 22a/0680, 22b/0708, 25b/0773, 27a/0814, 29b/0906,
 29b/0906, 35b/1102, 38a/1189, 38a/1189
 [=11]
 şehādet (Ar.) i. Şahitlik, şahitlik etme, tanıklık.
 ş.+den 33b/1042
 [=1]
 şehd (Ar.) i. Bal.
 ş.-i irfān 19b/0600
 ş. ü şeker 33b/1040
 [=2]
 şehir (Ar.) i. büyük belde, büyük kent, il.
 ş. 13a/0383, 16b/0507
 [=2]
 şehir (Ar.) i. bkz. şehir.
 ş.(ehl-i şehir) 21a/0650
 ş.-i ‘aşk 21a/0652, 21b/0664
 ş.-i Sivas 38a/1182
 ş.+inde 13a/0383
 ş.+üñ 6b/0175
 [=6]
 şek(<Ar. şekk) i. Şüphe, zan, tereddüd.
 ş. tut- 29a/0888
 [=1]
 şekā (Ar.) i. Talihsizlik, bedbahtlık, uğursuzluk.
 ş. (ehl-i şekā) 11a/0331
 [=1]
 şeker (Far.) i. Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, çoğunlukla beyaz billurlar hâlinde suda kolayca eriyen, ağızda tatlı bir lezzet bırakan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan maddelere verilen genel isim.
 ş.+den (şehd ü şeker) 33b/1040
 [=1]

- şekl** (Ar.) *i.* Şekil, biçim, kılık.
 ş.-i **Âdem** 27b/0843
 ş.-i **haşş** 29a/0886
 ş.+inde 24a/0740
 ş.+iyle 29a/0887
 [=4]
- şem^c** (Ar.) *i.* Mum.
 ş.-i **cem^c ol-** 3b/0064
 ş.-i **şevk** 19b/0596
 ş.-i **ziyâ** 28a/0855, 37b/1160
 ş.+uñ-ıla(‘ akl-ı şem) 22a/0679
 [=5]
- şem^ca** (Ar.) *i.* Mumlu fitil, muma batırılmış fitil.
 ş.+dur 10a/0286
 [=1]
- şemâtet** (Ar.) *i.* Gürültü, şamata.
 ş. (ğam-ı şemâtet-ı ‘idâ) 26b/0794
 [=1]
- şems** (Ar.) *i.* Güneş.
 ş. 11a/0318, 16a/0480
 ş.-i **Ḥudâ** 11a/0320
 [=3]
- şer^c** (Ar.) *i.* Şeriat, İslam şeriatı.
 ş.-ile (emr-i şer^c) 22a/0687
 ş.+i (şarâb-ı hikmet-i şer^c) 23b/0728
 ş.-ile 5a/0126
 ş.-ile (ruhsat-ı şer^c) 30b/0936
 [=4]
- şerâr** (Ar.) *i.* Kıvılcım.
 ş. 18b/0564
 ş. (eşnâm-ı şerâr) 12b/0370
 [=2]
- şerâyi^c** (Ar.) *i.* Şeriatlar, şeriat hükümleri.
 ş. 32a/0986
 [=1]
- şerbet** (Ar.) *i.* Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek.
 ş.+i 11b/0349
 [=1]
- şeref** (Ar.) *i.* Büyüklük, yükseklik, ululuk.
 ş. 28a/0856
 [=1]
- şerh** (Ar.) *i.* 1. Açma, ayırma, yarma. 13b/0405
 2. Açık açık anlatma, izah. 36b/1130
 ş.-ile 13b/0405
 ş. it- 36b/1130
 [=2]
- şer^cî** (Ar.) *sf.* Şeriata ait, şeriatla ilgili, şeriata uygun.
 ş. 37b/1163
 [=1]

şeriat (Ar.) *i.* Şeriat, Allah'ın kulları için peygamberleri vasıtasıyla koymuş olduğu iman, ahlak, ibadet ve hukukla ilgili kural ve hükümlerin bütünü, din.

ş.+dan 18a/0560

ş.-ı 'ulya 10b/0304

ş.+uñdan 2b/0032

[=3]

şerîf (Ar.) *sf.* Şerfli, mübarek, kutsal.

ş. 14a/0417, 14b/0429, 35b/1101

ş.-i dāyegān 14b/0437

ş.+ine (kalb-i şerîf) 38a/1192

[=5]

şerm (Far.) *i.* Utanma.

ş. ile 3b/0065

ş.+le 30b/0943

[=2]

şevk (Ar.) *i.* Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

ş.+e (şem'-ı şevk) 19b/0596

ş.+e (burak-ı şevk) 25b/0768

ş.+e (vecd-i şevke gel-) 4a/0083

ş.+ı 27a/0816

ş.-ı Ahmed 36a/1123

ş.-ı İslām 36a/1124

ş. 1la 2b/0046, 18b/0574

ş.-ı ma' şūk 27a/0822

ş. ile 17a/0512, 21a/0657

ş.+inden 14b/0433

ş.+le 28a/0860

ş.+uñ 28a/0855

[=14]

şey (Ar.) *i.* Nesne, madde, cansız varlık.

ş. 30b/0941

[=1]

şeyāfīn (Ar.) *i.* Şeytanlar.

ş.+e 11a/0323

[=1]

şeydā (Far.) *sf.* Aşktan aklını kaybetmiş, divane, düşkün, şaşkın.

ş. 4b/0108

ş. ('āşık-ı şeydā ol-) 36a/1124

[=2]

şeyh (Ar.) *i.* Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

ş. 22b/0701, 22b/0701

ş.-i bahtiyār 22b/0703

[=3]

şeytān (Ar.) *i.* Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan asi varlık, iblis.

ş.+a 13a/0387

ş.-ı hāz 15b/0465

[=2]

şeytaniyān (Ar.) *i.* Şeytanlar.

ş. 7a/0197

- [=1]
şifā (Ar.) *i.* Hastalıktan kurtulma, iyi olma, sağalma.
ş. 19b/0609, 34a/1053
ş. (**kānūn-ı şifā**) 4b/0111
ş. **bul-** 20a/0624
ş.+**dur** 4b/0109
[=5]
şihāb (Ar.) *i.* Kıvılcım.
ş. 13a/0387
[=1]
şikāk (Ar.) *i.* Uyuşmazlık, anlaşmazlık, bozuşma.
ş. 34b/1061
ş. **çek-** 10b/0303
[=2]
şimdi *zf.* İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.
ş. 8b/0238, 35b/1097, 38a/1184
ş.+**ye** 30a/0925
[=4]
şimdiden *zf.* Zamanın gelmesini beklemeden, şu andan itibaren.
ş. **girü** 28a/0854
[=1]
şir (Far.) *i.* Süt.
ş. 14b/0430
ş.-**i hikmet** 13b/0403
[=2]
şir (Ar.) *i.* Şiir, edebî değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
ş.-**i sühbān** 24a/0743
[=3]
şirīn (Far.) *sf.* Hoşa gidecek niteliklere sahip, sevimli, iç açıcı, cana yakın.
ş. 10b/0310, 35a/1086
ş. **eşer** 33b/1040
ş. **haber** 11a/0315
ş. **kelām** 6b/0160
ş. **zebān ol-** 3b/0072
[=6]
şirk (Ar.) *i.* Allah’a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.
ş.+**e (ehl-i şirk)** 12a/0362
ş. **ü zinā** 8a/0216
[=2]
şişe (Far.) *i.* İçine su ve her türlü sıvı madde konan, camdan çeşitli biçim ve büyüklükte, boyu enine göre çok daha uzun, ağız kısmı dar kap.
ş.+**sinde** 10b/0314
ş.+**sinden** 4b/0110
[=2]
şitā (Ar.) *i.* Kış.
ş.-**idi** 2a/0030
[=1]
şol *zam.* Şu, o.
ş. 13b/0404, 29b/0911, 30b/0939, 33a/1028, 34b/1073
[=5]

şol-ķadar *sf.* O kadar

ş. 15a/0455, 17b/0541

[=2]

şöhret (*Ar.*) *i.* Her yerde, herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.

ş. bul- 14b/0442

ş.+e (**nām u şöhret**) 22a/0684

ş.+i bul- 8b/0247, 16b/0496

[=4]

şöyle *sf.* Şuna benzer, şunun gibi.

ş. 4a/0086, 35b/1093

[=2]

şu *sf.* Çok uzakta olmayan kimse veya şeyi işaret yoluyla belirtir.

ş. 4b/0104, 24b/0746

[=2]

Şu deñlü *sf.* O kadar.

ş. 25a/0758

[=1]

şūr (*Far.*) *sf.* Şamata, gürültü.

ş. ol- 13a/0384

[=1]

şurū^c (*Ar.*) *i.* Başlama.

ş. eyle- 21b/0670

ş. it- 26a/0789

[=2]

şuūn (*Ar.*) *i.* İşler, olan şeyler, olaylar, hadiseler.

ş. 6b/0168

ş.+ı 6b/0172

[=2]

şübbān (*Ar.*) *i.* Gençler, delikanlılar, yiğitler.

ş.-ı **ķureyş** 16b/0500

[=1]

şühūd (*Ar.*) *i.* 1. İlahî tecellilere şahit olma, mana âlemini seyretme. 20b/0641,

26a/0779, 30a/0924, 30b/0933

2.Şahitler, tanıklar. 1b/0006, 37b/1171

ş. it- 20b/0641, 26a/0779, 30b/0933

ş. ol- 1b/0006

ş.+umla 30a/0924

ş.+uz 37b/1171

[=6]

şükr (*Ar.*) *i.* Görülen iyiliğe karşılık gösterilen memnunluk, minnettarlık.

ş. it- 31a/0957

[=1]

tā (*Far.*) *e.* Kadar, dek, değin.

t. 2a/0025, 2a/0028, 3b/0078, 4a/0083, 4a/0098, 4b/0106, 7b/0207, 8a/0218, 9a/0255, 9b/0266, 9b/0271, 10b/0308, 10b/0314, 11a/0315, 12a/0357, 15b/0467, 18b/0569, 19a/0583, 19a/0585, 19a/0591, 19b/0598, 19b/0604, 19b/0605, 21b/0666, 22a/0685, 23a/0718, 23a/0722, 26a/0787, 26b/0802, 27a/0816, 28a/0853, 28a/0854, 29a/0878, 30a/0913, 30a/0926, 30b/0936, 31b/0965, 33b/1043, 33b/1044, 34a/1057, 34b/1071, 35a/1079, 35b/1104, 37a/1145, 37a/1159

t. ki 2b/0043, 7a/0196, 7b/0202, 9a/0256, 14a/0414, 15b/0472, 34a/1045, 38a/1186

- t. kim** 15a/0461
[=54]
- ta^c ab** (Ar.) *i.* Sıkıntı, zahmet, meşakkat, eziyet.
t. 29b/0894
[=1]
- ta^c ām** (Ar.) *i.* Yemek, aş.
t. 37b/1164, 37b/1167
t. yi- 5a/0127
[=3]
- tā^c at** (Ar.) *i.* Allah'ın emirlerine uyma, emredileni yapma.
t. 9b/0268
t.-ı Hāk 31a/0956
t.+ından 2a/0023
t.+umda 31b/0976
[=4]
- tā^c āt** (Ar.) *i.* Taatlar, ibadetler.
t. 30a/0919
[=1]
- tab^c** (Ar.) *i.* Huy, mizaç, karakter, yaratılış.
t.+ı (ırk-ı pāk u tab^c) 14a/0416
t.-ı pāk 15a/0461
t.-ıla (hisset-i tab^c) 9a/0261
[=3]
- tābi^c** (Ar.) *sf.* Birine veya bir şeye uyan, onun arkası sıra giden.
t. ol- 11b/0336
[=1]
- tabīb** (Ar.) *i.* Hekim, doktor.
t.+i 37a/1155
[=1]
- tābi^c in** (Ar.) *sf.* Hz. Muhammed'i görmüş olanları görüp kendilerinden hadis dinlemiş olanlar.
t. 20b/0630, 20b/0643
t.+e 20b/0634
[=3]
- tā^c bīr** (Ar.) *i.* İfade, anlatma.
t. it- 4b/0099
[=1]
- tāc** (Ar.) *i.* Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık.
t. (dürretü't-tāc) 8b/0232
[=1]
- tağ** *i.* Dağ.
t. 36a/1120
t.+da 36a/1111
t.+ını (Hirā Tağı) 17b/0539
t.+ınuñ (Hirā Tağı) 34b/1066
t.+uñ 36a/1112
[=5]
- tağyīr** (Ar.) *i.* Değiştirme, başka şekle sokma.
t. 15b/0477
[=1]

- tāhir** (Ar.) *sf.* Temiz, pak, arı.
t.+den (aşlāb-ı tāhir) 8a/0217
 [=1]
- tāhirāt** (Ar.) *sf.* Temiz (kadınlar).
t. erḥāmı 8a/0217
 [=1]
- taḥiyyāt** (Ar.) *i.* Namazda kadelerde okunan ve “et-tahiyyâtü” sözüyle başlayan dua.
t.+ı 30a/0917
 [=1]
- taḥrīk** (Ar.) *i.* Kışkırtma, provokasyon.
t. eyle- 16b/0499
 [=1]
- taḥrīr** (Ar.) *i.* Kaydetme, deftere geçirme.
t. eyle- 30b/0937, 32b/1009
 [=2]
- taḥşıl** (Ar.) *i.* İlim öğrenmek için okuma, öğrenim.
t.+ine 21b/0670
 [=1]
- taḥsîn** (Ar.) *i.* Güzel bulup takdir etme, övme, alkışlama.
t. it- 4a/0087
 [=1]
- taḥt** (Far.) *i.* Hükümdarların üzerine oturduğu koltuk.
t. 7b/0201
t.-ı fikret 18b/0573
t.+ına 23b/0733, 33a/1025
 [=4]
- taḥt** (Ar.) *i.* Alt, aşağı.
t. (fevḳ u taḥt u kūh u gāh) 6b/0166
t.+a (fevḳ u taḥt) 17b/0536
t.+dan (fevḳ u taḥt) 28b/0862
 [=3]
- taḥtānī** (Ar.) *sf.* Altta olan, alttaki.
t.+ı 23b/0732
 [=1]
- tā^cir** (Ar.) *i.* Kuş.
t.-i ḳuds 3b/0071
t.-i ḳudsi 2a/0016
t. ol- 25b/0768
 [=3]
- tāk** (Ar.) *i.* Bina kemeri.
t. 3a/0062
t. u revāk 32a/0981
 [=2]
- tāk-** geçişli f. (Bir şeyi başka bir şey üzerine) İliştirmek, tutturmak veya geçirmek, asmak.
t.-san 32a/0990
t.-up 22a/0683
 [=2]
- tākāt** (Ar.) *i.* Güç, kuvvet.
t.+um 18b/0576

- [=1]
taḳrīr (Ar.) *i.* Söyle anlatma, ifade ve beyan etme.
 t. **eyle-** 30b/0937, 32b/1009
- [=2]
ṭal *i.* Dal.
 ṭ.+**ın** 37a/1158
- [=1]
ṭalʿat (Ar.) *i.* Yüz, çehre.
 ṭ.+**ı** 8b/0247, 16a/0483, 16b/0496
 ṭ.+**uñ** 2a/0030, 26b/0806
 ṭ.+**uñla** 32b/1002
- [=6]
ṭaleb (Ar.) *i.* İsteme, dileme, arzu etme.
 ṭ. **it-** 13a/0391, 20b/0640, 36a/1122
 ṭ. **ḳıl-** 29b/0894
- [=4]
ṭālīʿ (Ar.) *i.* Baht, talih.
 ṭ.+**uñ** 11b/0345
- [=1]
ṭālib (Ar.) *sf.* İsteyen, istekli.
 ṭ. 9a/0248, 9a/0253, 16a/0489
 ṭ.+**i** 8a/0230
 ṭ.-**i esrār-ı yār** 18b/0567
 ṭ. **ḳıl-** 17b/0541
 ṭ.+**lere** 4a/0084, 6b/0158, 18b/0577
 ṭ.+**leri** 10b/0311, 20b/0632
 ṭ.+**lerüñ** 18a/0552
 ṭ. **ol-** 6b/0176, 19b/0611, 20b/0631, 22b/0703
- [=16]
tām (Ar.) *sf.* Gerekli her şeyi kendisinde bulunduran, eksikliği olmayan.
 t. **(bedr-i tām)** 28a/0851
 t. **(istiʿ dād-ı tām)** 20b/0631
 t. **(iʿ zāz-ı tām)** 27b/0844
- [=3]
tamām (Ar.) 1.*sf.* Tam olarak, eksiksiz. 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 5a/0127, 7b/0200, 7b/0207, 10b/0308, 15a/0446, 15a/0449, 19b/0605, 21b/0666, 23a/0717, 27b/0831, 28a/0846, 32b/1001, 33a/1017, 36b/1132, 37b/1169, 37b/1175
 3. Bitmiş, tamamlanmış. 7b/0201, 28a/0858, 32a/0992, 38a/1177, 38a/1180
 t. 5a/0127, 7b/0207, 15a/0446, 23a/0717, 27b/0831, 32b/1001, 33a/1017, 36b/1132, 37b/1169, 37b/1175
 t. **(emr-i tamām ol-)** 7b/0200
 t. **ol-** 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 7b/0201, 10b/0308, 15a/0449, 19b/0605, 21b/0666, 28a/0846, 28a/0858, 32a/0992, 38a/1177, 38a/1180
- [=24]
ṭamu *i.* Cehennem.
 ṭ. 7b/0209, 11a/0322
- [=2]
ṭaʿn (Ar.) *i.* Kınama, ayıplama, yerme, zemmetme.
 ṭ.+**a (nāvek-i ṭaʿn)** 3b/0075
- [=1]

tanış- *karşılıklı f.* Danışmak, istişare etmek, meşveret etmek.

t.-up 15b/0479

[=2]

tanış- *Karşılıklı f.* (Daha önce birbirini tanımayan kimseler) Birbirlerinin kimliklerini vb. öğrenmek.

t.-dı 14a/0425

tañ *i.* Güneş doğmadan önceki alaca karanlık, fecir.

t.+a 13b/0404, 34a/1050, 35a/1079, 37a/1147

[=4]

Tañrı *i.* 1. Allah. 13a/0391

2. Çok tanrılı dinlerde var olduklarına ve insanüstü bir gücesahip bulunduklarına inanılan varlıklardan her biri, ilah. 13a/0389

t.+mız 13a/0389

t.+sın 13a/0391

[=2]

Tañrılık *i.* Tanrı'ya ait nitelik, ilahlık, uluhiyet.

t. it- 13a/0390

[=1]

tapu *i.* 1. Huzur, kat, nezd. 8a/0227, 22a/0695

2. İtaat etmek, tazim gösrmek. 29a/0879

t.+da 22a/0695

t. it- 29a/0879

t.+sına 8a/0227

[=3]

tār (Far.) *sf.* Karanlık.

t. ol- 37a/1149

tār u mār (Far.) *sf.* Perişan, karmakarışık, darmadağınık.

t. u mār eyle- 38a/1192

[=2]

taraf (Ar.) *i.* Yan, yön.

t. (her taraf) 6b/0174

[=1]

tarf (Ar.) *i.* Bakış.

t.+ını 26b/0797

t.-ı Hāk 28a/0859

[=1]

tāri (Ar.) *sf.* Ansızın çıkan, birdenbire görünen (bir kimsede veya şeyde).

t.+den 19b/0597

[=1]

tāriḥ (Ar.) *i.* Bir olayın meydana geldiği gün veya yıl.

t.+i 21a/0646

t.+iñ 38a/1179

[=2]

tarık (Ar.) *i.* Yol.

t. (nime't-tarık) 28b/0867

[=1]

tarikat (Ar.) *i.* Allah'a ulaşmak için tutulan yol.

t.+den 18a/0560

[=1]

taşarruf (Ar.) *i.* Bir şeye sahip olma ve sahip olduğu şeyi istediği gibi kullanma yetkisi.

- t. eyle-** 20a/0612, 22b/0701
[=2]
- taşdıķ** (*Ar.*) *i.* Gerçek olduğunu söyleme, doğru plduğunu bildirme, doğrulama.
t. it- 20a/0626
[=1]
- taşnîf** (*Ar.*) *i.* Kitap tertip etme, kitap yazma.
t.+e 38a/1182
[=1]
- taş** *i.* Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki maden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim.
t. 5b/0143, 5b/0143, 5b/0143, 11a/0326, 28b/0877
t. (kara taş) 2a/0018
t.+dan 37b/1163
t.-ı virân 31b/0977
t.+ımı 21a/0653
t.+ları 37b/1161
t. u şecer 17a/0518
[=11]
- taşra** *i.* Dışarı.
t. çık 15b/0470
[=1]
- tathîr** (*Ar.*) *i.* Temizleme, paklama.
t. eyle- 13b/0405
[=1]
- tavır** (*Ar.*) *i.* Durum, hâl, vaziyet, davranış.
t.-ı evvel 29a/0879
[=1]
- taaya- geçişli f.** Dayamak.
t.-rduñ 35b/1096
[=1]
- tayr** (*Ar.*) *i.* Kuş.
t.-ıla (vaşş u tayr) 23b/0734
t.-ıla (vaşş u tayr ıla hevam) 1b/0011
[=2]
- tayy** (*Ar.*) *i.* Atlama, üzerinden geçme.
t. ol- 32b/1005
[=1]
- tayyibât** (*Ar.*) *i.* İyi, güzel işler ve hareketler.
t. 11a/0315, 19b/0600
t.+ı (şalât u tayyibât) 30a/0917
[=3]
- tažarru'** (*Ar.*) *i.* Kendini alçaltarak yalvarma.
t. eyle- 34b/1063
t.+la 28a/0858
[=2]
- tāze** (*Far.*) *sf.* Dinç görünüşlü, yıpranmamış, körpe.
t. 35b/1100
t.+dür 15a/0452, 19a/0592
t. ğonce 15a/0453
t. naħl 35b/1099

- t. ol- 35b/1102
t.+yken 17b/0543
[=7]
ta^c zīm (Ar.) i. Saygı gösterme, ikram etme.
t.+i 28a/0849
t. için 29a/0888
t. ile 27a/0812, 36b/1132
t. it- 34a/1054
t.+le 28b/0876, 29a/0883
t. ü ihsân it- 12b/0364
[=8]
ta^c ziyet (Ar.) i. Baş sağlığı dileme.
t. 5a/0133
[=1]
te^c ālā (Ar.) ünl. “Şanı yüce olsun” anlamında olup Allah, Hak, Tanrı kelimelerinden sonra kullanılır.
t. 22a/0685
[=1]
tebāh (Ar.) sf. Yıkılmış, mahvolmuş, harap olmuş.
t. 9a/0261
[=1]
tebşir (Ar.) i. Müjde verme, müjdeleme, müjdelenme.
t.-i va‘id 18a/0557
[=1]
tecdid (Ar.) i. Yenileme, yenilenme, tazeleme.
t.-i vuzū it- 26b/0810
[=1]
tecellī (Ar.) i. Görünme, belirme.
t. eyle- 30b/0932
t. it- 19a/0583, 22b/0706
[=3]
tedārik (Ar.) i. Edinme, sağlama, hazır etme, hazır bulundurma, araştırıp elde etme.
t. eyle- 21b/0676
[=1]
tedbīr (Ar.) i. Bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol, çare.
t.-i Kureyş 33a/1020
[=1]
tedrīs (Ar.) i. Ders verme, verilme, okutma.
t.+den 19a/0588
[=1]
tedvīn (Ar.) i. Kitap haline getirme.
t.-i kitāb 20b/0645
[=1]
teemmül (Ar.) i. İyice, etraflıca düşünme.
t. eyle- 7a/0194
[=1]
tefekür (Ar.) i. Düşünme, zihin yorma, düşünülme.
t. eyle- 36b/1134
[=1]
tefsīr (Ar.) i. Yorumlama, yorum.

- t. it-** 4b/0099
[=1]
tehniye (*Ar.*) *i.* Kutlama, tebrik etme.
t. it- 11b/0344
[=1]
tehniyet (*Ar.*) *i.* bkz. tehniye.
t. it- 28b/0871
[=1]
tek *e.* Gibi.
t. 23a/0724
[=1]
tekbîr (*Ar.*) *i.* İslam dininde Allah'ı büyültmek için söylenen "Allahu ekber" sözü.
t.-ile 27a/0813
t. it- 34b/1067
[=2]
tekmîl (*Ar.*) *i.* Kemale erdirmeye.
t.-i nefis 21b/0669
t. içün 24a/0739
[=2]
tekzîb (*Ar.*) *i.* Yalanlama, doğru olmadığını açıklama.
t. 33a/1021
[=1]
telâkî (*Ar.*) *i.* buluşma, kavuşma.
t. (eyne't-telâk) 34a/1045
[=1]
telef (*Ar.*) *i.* Boş yere harcama, yıpratma.
t. kıl- 21b/0668
[=1]
telh (*Far.*) *sf.* Acı.
t.-i hicrân 26b/0803
t.-iken 3b/0072
[=2]
telkîn (*Ar.*) *i.* Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılıp zihnine sokma, öğretme.
t. it- 4a/0087
[=1]
temevvüc (*Ar.*) *i.* Dalgalanma, dalgalı olma, dalga dalga olma.
t. eyle- 7a/0183
t. it- 18a/0548
[=2]
temiz *sf.* Suçsuz, günahsız.
t. (şahib-temiz) 17a/0514, 36b/1128
t. (zât-ı temiz) 14a/0423
[=3]
ten (*Far.*) *i.* Vücut, beden.
t.+den 32a/0981
[=1]
tenâd (<*Ar.* *tenâdd*) *i.* Dağılma, perişan olma.
t. (yevmü't-tenâd) 33b/1043
[=1]
tenaşşur (*Ar.*) *i.* Hristiyan olma.

- t. it-** 13b/0397
[=1]
teneffüs (Ar.) *i.* Nefes, soluk alma.
t. eyle- 19b/0602
[=1]
tenhā (Far.) *sf.* Yalnız, tek.
t. kal- 16a/0486
[=1]
tenvīr (Ar.) *i.* Işıklandırma, aydınlatma.
t. eyle- 13b/0405
[=1]
ter-dāmen (Far.) *sf.* Namussuz, iffetsiz.
t. 8b/0241
[=1]
terbiyet (Ar.) *i.* İstenilen şekilde yetişmesini sağlamak için bir kimseye gerekli bilgi ve nitelikleri kazandırma, eğitme.
t. bul- 13b/0403
t.+le 20b/0635
[=2]
tereddüd (Ar.) *i.* Kararsızlık, duraksama.
t. it- 14a/0424
[=1]
terk (Ar.) *i.* Bırakma.
t.-i evṭān eyle- 2b/0036
t.-i evṭān it- 13b/0396, 34a/1049
t. it- 13a/0391, 24b/0748, 29a/0893, 32b/1000, 35b/1095
[=8]
tertīb (Ar.) *i.* Sıra, düzen.
t.-ile 27b/0844
[=1]
te'sīr (Ar.) *i.* Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendisini hissettiren gücü, etki.
t. it- 20a/0618
[=1]
teslīm (Ar.) *i.* 1. Emaneti yerine verme. 36b/1133
2. Kendini Allah'ın kaderine bırakma. 22a/0683, 22b/0700
t. eyle- 36b/1133
t.+ı (ḥabl-i teslīm) 22a/0683
t. ol- 22b/0700
[=3]
tevārīḥ (Ar.) *i.* Tarihler.
t. içre 16b/0509
[=1]
tevāzu' (Ar.) *i.* Alçak gönüllülük, kibirli olmama, gösterişsiz olma.
t. 22a/0691
t.+la 5a/0137
t. tut- 10b/0305
[=3]
teveccüh (Ar.) *i.* Yakınlık duyma, hoşlanma, beğenme, iltifat.
t. kıl- 3a/0054

[=1]

tevekkül (Ar.) *i.* İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma.

t.+den 30b/0941

t. kı1- 4a/0086

[=2]

tevḥīd (Ar.) *i.* Allah'ın birliğine inanma.

t.(emr ü nehy-i tevḥīd-i Ḥudā) 18a/0557

t.-i şifāt 22b/0711

t.-i zāt 22b/0712

[=3]

Tevrāt (Ar.) *ö.i.* Dört mukaddes kitaptan Hz. Musa'ya ineni.

t. 13b/0398

t.+dan ('ilm-i Tevrāt) 16b/0507

t.u İncīl 17a/0520

[=3]

tezyīf (Ar.) *i.* Değersiz göstermeye çalışma, aşağılama, küçültme.

t. ü ibtāl eyle- 18a/0559

[=1]

ṭibāk (Ar.) *i.* Tabaka, kat.

ṭ. (seb'-ı ṭibāk) 19b/0595

[=1]

ṭıfl (Ar.) *i.* Küçük çocuk.

ṭ.+ı 3b/0067, 3b/0070, 9a/0252

ṭ.-ı cān 11b/0340, 13b/0403

t.-ı ebkem 22a/0682

t.-ı ma'nī 3b/0069, 4a/0086

t.-ı nāzenīn 11b/0342

t.-ı pāk 9a/0251, 11b/0338, 13a/0380, 15a/0452

t.-ı yetīm 14a/0426

t.-iken 5a/0124

t.+uñ 3b/0068

[=16]

ticāret (Ar.) *i.* Kazanç elde etmek için yapılan mal ve ürün alım satımı, alış veriş.

t. 16b/0506

t. çün 6b/0178

t. eyle- 21b/0677

[=3]

tiğ (Far.) *i.* Kılıç.

t.-i bürrān 24a/0737

[=1]

tīr (Far.) *i.* Ok.

t. 27a/0817

[=1]

tiryāk (Ar.) *i.* Panzehir.

t.-ı nübüvvet 23b/0731

[=1]

tiz (Far.) *sf.* Çabuk, kısa zamanda, tez.

t. 8a/0227, 36b/1128, 37b/1161

t. eyle 26b/0808

t. gel- 8a/0226

t. git- 5b/0139
t. ir- 15b/0476
t. tur- 5a/0130
t. var- 17a/0514
t. yögür- 8b/0234, 37a/1153
[=11]

toğ- 1. *geçişsiz f.* Dünyaya gelmek. 9a/0251, 9a/0252, 9a/0255, 11a/0317, 11a/0320, 11a/0325, 11b/0338, 11b/0340, 11b/0346, 12a/0352, 12a/0359, 12a/0361, 12b/0378, 13a/0380, 23b/0730,
2. *mec.* Ortaya çıkmak, meydana gelmek, sonucu olmak. 19a/0584, 19a/0589, 19a/0590, 20a/0615, 20b/0636, 21a/0649, 21b/0663
3. *geçişsiz f.* (Güneş, ay, yıldız) Ufuktan yükselerek görünmek. 4a/0093, 33a/1019
t.-a 9a/0251, 9a/0255, 11a/0317
t.-ar 4a/0093, 11a/0320, 11b/0340, 11b/0346
t.-dı 11a/0325, 12a/0352, 12a/0361, 12b/0378, 13a/0380, 19a/0589, 20a/0615, 20b/0636
t.-dığı dem 12a/0359
t.-dukda 23b/0730, 33a/1019
t.-ısar 11b/0338
t.-madın 9a/0252
t.-mağda 19a/0590
t.-mağdadur 19a/0584, 21a/0649
t.-masa 21b/0663
[=24]

toğ *mec.* Sevgi, sevecenlik, başarı veya para, mal gibi şeyleri elde etmiş ve bunlara kavuşmuş olan.
t.+dur 31b/0978
[=1]

tol- *geçişsiz f.* 1. Bir yere iyice yayılmak, kaplamak. 2b/0038, 35b/1093
2. Dolu duruma gelmek. 14b/0429
3. *mec.* Sabrı tükenip öfkesi taşıyacak duruma gelmek. 32b/1010
t.-dı 2b/0038, 14b/0429, 32b/1010, 35b/1093
[=4]

tolun- *dönüşlü f.* Dolunay olmak.
t.-dı 6b/0156
[=1]

toy- *geçişsiz f.* İsteği kalmayınca kadar yemek, açlığı kalmamak. 14b/0443
t.-ar-ıdı 14b/0443
t.-arlar 1b/0011
[=2]

tübā (Ar.) *i.* Güzellik, iyilik, hoşluk.
t. (zıll-ı **tübā**) 25b/0767
t.+sı (sāye'-i **tübā**) 6b/0163
[=2]

tufeylī (Ar.) *sf.* Sonradan eklenen, sığıntı.
t.+dür 7b/0209, 23b/0732
[=2]

tuhfe (Ar.) *i.* Hediye, armağan.
t.+si 25a/0755
[=1]

tulū' (Ar.) *i.* Doğma, doğuş.

t. (kable't-tulū') 11a/0318

t. it- 6b/0153, 26a/0789

[=3]

tur- *geçişsiz f.* Hareketsiz olmak, yürümez olmak. 1b/0004, 8a/0226, 12a/0352, 12b/0370, 29b/0901

2. Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek. 17b/0529, 22a/0684, 29b/0901, 36a/1112

3. Var olmak. 7b/0210, 8a/0219, 15b/0477, 38a/1186, 38a/1186

4. Bir yerde beklemek, dikilmek. 27a/0813,

5. Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak. 33a/1015

6. Oturmak, kalmak, ikamet etmek. 28b/0868, 28b/0875, 29a/0880, 29a/0882

t.-! 1b/0004, 8a/0226, 12a/0352, 22a/0684, 29b/0901

t.-a 38a/1186

t.-dı 7b/0210, 8a/0219

t.-dukça 38a/1186

t.-mayup 12b/0370

t.-mışam 17b/0529

t.-mışdı 27a/0813

t.-sun 33a/1015

t.-up 29b/0901, 34a/1049, 36a/1112

t.-ur 15b/0477, 28b/0868, 29a/0880, 29a/0882

t.-urdu 5a/0130

t.-urlardı 28b/0875

[=22]

tiz tur- 5a/0130

[=1]

tuş *i.* Müptela kılmak, uğratmak.

t. it- 30b/0944

t. ol- 2a/0018

[=2]

tut- *geçişli f.* 1. ... olarak görmek, olarak göstermek. 3a/0059, 5a/0117, 17b/0540, 18b/0564, 19a/0579, 22b/0709, 24b/0752, 29a/0888, 31b/0972, 33b/1035, 34b/1062, 36b/1126

2. Gereğini yapmak, gereğini yerine getirmek. 4a/0086, 4a/0088, 4b/0111, 12a/0362, 18b/0569, 22b/0709, 35a/1083

3. kabul etmek, saymak. 24b/0752

4. Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak. 27a/0812, 37/a 1159, 37b/1160

5. ...Durumda kalmasını sağlamak, ...hâlde bulundurmak. 9a/0254, 28b/0865

6. Edinmek. 13b/0408, 19b/0595, 20b/0637

7. Doldurmak, istila etmek, duyulacak veya görülecek şekilde etrafı kaplamak. 4b/0101, 24a/0737, 27b/0837

8. Beğenilmek, ilgi görmek. 25a/0763

9. Sabit kalmasını sağlamak. 1b/0005, 9b/0273,

10. (Yer bildiren kelimelerle) Takip etmek, izlemek. 13b/0397, 27b/0841

11. Benimseyip desteklemek, benmsediğini, beğendiğini belli etmek. 21b/0672

t.-! 4a/0086, 4a/0088, 12a/0362, 18b/0569, 24b/0752, 37/a 1159

t.-a 9a/0254

t.-am 3a/0058

t.-ar 19b/0595, 22b/0709

t.-ar-ısañ 13b/0402
t.-ardı 13b/0408
t.-arsa 4b/0101, 4b/0111, 25a/0763
t.-dı 1b/0005, 9b/0273, 13b/0397, 17b/0540, 18b/0564, 24a/0737, 27a/0812,
34b/1062, 35a/1083
t.-dılar 20b/0637
t.-dugı 37b/1160
t.-dum 3a/0059
t.-duñ 21b/0672
t.-ısardur 27b/0837
t.-ma 19a/0579, 29a/0888, 33b/1035, 36b/1126
t.-maz 31b/0972
t.-maz-ıdı 5a/0117
t.-mışdur 24b/0752
t.-up 27b/0841, 28a/0849
t.-up 28b/0865
t.=39]

dāmenin tūt 10b/0305
ğam tūt- 5a/0117, 33b/1035
gūşuñı tūt- 4a/0086
gümān tūt- 36b/1126
işi tūt- 3a/0058
karār tūt- 1b/0005, 9b/0273
kin tūt- 31b/0972
kulak tūt- 4a/0088, 12a/0362, 13b/0402, 18b/0569
muħkem tūt- 20b/0637
reyb tūt- 19a/0579
rikāb tūt- 27a/0812
şaf tūt- 28a/0849, 28b/0865
şek tūt- 29a/0888
tevāzū‘ tūt- 10b/0305
ulu tūt- 21b/0672
yol tūt- 13b/0397
yüz tūt- 3a/0059, 18b/0564
zimām tūt- 30b/0934

[=25]

tūtī (*Far.*) *i.* Dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş.

t. 10b/0310
t.-lisān ol- 3b/0072

[=2]

tuy- *geçişli f.* 1. Öğrenmek, haber almak, işitmiş olmak. 10b/0302, 19a/0585, 22b/0702,
26a/0780, 26a/0781, 29b/0896, 32a/0991, 36a/1113, 36b/1138

2. Bir ruh hâlinin etkisini üzerinde üzerinde hissetmek, o hâl içinde olmak. 35b/1109

t.-a 26a/0781, 36b/1138
t.-asın 22b/0702, 26a/0780
t.-dı 36a/1113
t.-dun 10b/0302
t.-ısarsın 19a/0585
t.-ladı 32a/0991
t.-maduñ 35b/1109

- ṭ.-masun** 29b/0896
[=10]
- tuvānā** (*Far.*) *sf.* Güçlü, kuvvetli, dinç.
t. 6b/0171
t. (Ḥüdāvend-i tuvānā pādišāh) 1b/0001
[=2]
- u-** (*Far.*) *bağlaç* . “Ve” bağlacının nazımda sessiz harfle biten Arapça ve Farsça kelimelerden sonra okunuşu.
u. 11a/0326, 13b/0408, 16a/0483, 22b/0708, 22b/0709, 27b/0834, 29a/0886, 31b/0970, 31b/0978, 31b/0978, 32b/1010, 33b/1041, 38a/1179
[=13]
- ‘ubūr** (*Ar.*) *i.* Bir taraftan öbür tarafa geçme, karşı yakaya geçme, geçiş.
u. eyle- 19a/0586
u. it- 17b/0536, 28b/0872
[=3]
- uc** *i.* Bir yerin en uzak noktası.
u. (ucdan uca) 30a/0912, 32b/1012
[=2]
- ‘ucme** (*Ar.*) *i.* Dil tutukluğu, tutuk tutuk konuşma.
u. (nāṭıḳ u ‘ucme) 23a/0721
[=1]
- uç-** *geçişsiz f.* Hak katına yükselmek.
u.-dı 38a/1177
[=1]
- ‘ūdī** (*Ar.*) *sf.* Ut çalan.
‘u. şafā 19b/0601
[=1]
- uğra-** *geçişsiz f.* Bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak.
u.-dı 29b/0911
u.-dılar 14b/0436
u.-sa 37b/1165
[=3]
- uḥrā** (*Ar.*) *teşmil.* Öteki dünya, ahiret.
u. ehli 31b/0963, 31b/0965
[=2]
- ‘uhūd** (*Ar.*) *i.* Ahitler, yeminler, anlaşmalar.
‘u. (vefku’l-‘uhūd) 30b/0933
[=1]
- ‘uḳbā** (*Ar.*) *i.* Ahiret, öbür dünya.
‘u. (ḡamm-ı ‘uḳbā) 5a/0123
‘u. için 5a/0119
- ‘ukūf** (*Ar.*) *i.* Bir şeye devam etmek üzere ikbal gösterme, gösteriş.
‘u. (sa’y u ‘ukūf) 21a/0658
[=1]
- ‘uḳūl** (*Ar.*) *i.* Akıllar, zihinler, uslar.
‘u. (ḳadrü’l-‘uḳūl) 30b/0935
[=1]
- ulaş-** *geçişsiz f.* Belli bir yere varmak, belli bir kimse veya şeye erişmek, vasıl olmak.
u.-a 16a/0480
u.-dum 30b/0929

u.-dur 38b/1195

u.-mak 16a/0480

u.-ur 32a/0985

[=5]

ulu *sf.* 1. Çok üstün niteliklere sahip, çok büyük, yüce. 14a/0415, 21a/0651, 21b/0672, 30b/0941

2. Maddî yapısı bakımından büyük. 34b/1072

3. *i.* Bir topluluğun maddî veya manevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sahip kimse. 5a/0133

u. 14a/0415, 21a/0651, 30b/0941, 34b/1072

u. tut- 21b/0672

u.+ya 5a/0133

[=6]

ululan- *edilgen f.* Büyüklük taslamak, kendini büyük görmek.

u.-mazdı 5b/0145

[=1]

‘ulūm (*Ar.*) *i.* İlimler, bilgiler.

‘u. (deryā-yı ‘ulūm) 13a/0384

‘u. (dört ‘ulūm) 32a/0989

‘u. (ehl-i ‘ulūm) 21a/0660

[=3]

‘ulvī (*Ar.*) *sf.* Yüksek, yüce.

‘u. 4b/0104

[=1]

‘ulyā (*Ar.*) *sf.* Pek (daha, en, çok) yüce.

‘u.+sına (şer‘at-ı ‘ulyā) 10b/0304

‘u.+ya (zümre-i ‘ulyā) 25b/0770

[=2]

um- *geçişli f.* İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dair bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümit etmek.

u.-aram 14a/0426, 38a/1180

u.-arlar 11a/0328

[=3]

‘ummān (*Ar.*) *i.* Ulu, büyük, engin deniz, okyanus.

u.+ı (baħr-ı ‘ummān) 25a/0758, 25b/0765

[=2]

un *i.* Tahıl ve gıda maddelerinin öğütülmesinden elde edilen toz halindeki besin.

u.+unı 5a/0128

[=1]

‘unşur (*Ar.*) *i.* Madde, esas, kök.

‘u.+da (sicn-i ‘unşur) 4b/0104

‘u.-ı pāk 15a/0449

[=2]

‘unşuriyyāt (*Ar.*) *i.* Maddeler, esaslar, kökler.

u. 7a/0199

[=1]

ur- *geçişli f.* Vurmak.

u.-! 21b/0678

u.-dı 15b/0466, 20b/0629, 21a/0653, 36b/1127, 36b/1141, 37a/1143

u.-dılar 15b/0467, 20b/0644, 29a/0878

- u.-ur 22b/0704, 22b/0707, 29a/0882
u.-urdu 15b/0470
u.-urlar 21a/0661
u.-ursañ 23a/0714
[=16]
ağızına ur- 12a/0355
berķ ur- 15b/0470, 20b/0629, 29a/0882
ķadem ur- 21b/0678, 29a/0878, 36b/1127
müħr ur- 15b/0467
müħr urul- 15b/0468
na‘ralar ur- 21a/0661
yüz ur- 22b/0704, 22b/0707
[=12]
‘urūc (Ar.) *i.* Yukarı çıkma, yükselme.
u.(sulṭān-ı ‘urūc) 30a/0928
u. eyle- 25b/0771
u. it- 30a/0914
[=3]
urul- *edilgen f.* Vurulmak.
u.-dı 15b/0468
[=1]
‘urve (Ar.) *mec.* İslamiyet, müslümanlık.
‘u.-i vuṣṣā 20b/0637
[=1]
‘uryān (Ar.) *i.* Çıplak.
‘u.+ı (ac u ‘uryān) 24b/0753
[=1]
uṣan- *geçişsiz f.* (Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan hpslanmaz, onu istemez
duruma gelmek, bıkmak, bezmek.
u.-maz 19a/0593
[=1]
uṣ (Ar.) *i.* Kuş yuvası.
u. 18b/0574
[=1]
uy- *geçişsiz f.* Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısındaki mevcut kimse veya şeye
göre ayarlamak, ona tabi olmak ittiba etmek, ayak uydurmak.
u.-madı 27a/0821
[=1]
uyan- *geçişsiz f.* Uyku durumundan çıkmak.
u.-up 19b/0603
[=1]
uyanuk *sf.* Uyanmış veya uyumamış olan, uyku durumunda olmayan, uyumayan.
u.+dur 31b/0973
u.+lardan 22a/0692
[=2]
uyku *i.* Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış
dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu.
u. 31a/0947
[=1]
uyu- *geçişsiz f.* Uyku hâlinde olmak.

- u.-r** 31b/0973
u.-rdı 5b/0149
u.-rsa 22a/0692
u.-ya 31a/0953
 [=4]
‘uyūb (*Ar.*) *i.* Ayıplar, kusurlar.
‘u. 31a/0960
 [=1]
uza- *geçişsiz f.* Zaman bakımından uzun olmak, çok sürmek.
u.-r 8b/0242
 [=1]
uzak *sf.* (-den) Bir şeye karşı ilgisi olmayan.
u. ol- 31a/0961
 [=1]
uzat- *oldurgan f.* İleriye doğru yöneltmek.
u.-ursın (el uzad-) 3a/0052
 [=1]
ü (*Far.*) *bağlaç.* bkz. u
ü. 5a/0131, 6b/0155, 6b/0171, 9a/0251, 11b/0345, 13b/0398, 14a/0427, 19a/0580, 24a/0738, 24b/0749, 28a/0854, 28a/0854, 28a/0861, 30a/0919, 31b/0969, 37b/1165, 38a/1179
 [=17]
ücret (*Ar.*) *i.* Hizmet karşılığı verilen para veya mal.
ü.-ile 13b/0408
 [=1]
üç *i.* İkidenden sonra, dörtten önce gelen sayının adı.
ü. 13b/0407, 23b/0736, 27b/0833, 37b/1175
 [=4]
üçüncü *sf.* Üç sayısının sıra sıfatı, sıradaki yeri ikinciden sonra, dördüncüden önce olan.
ü.+de 29a/0880
 [=1]
ümem (*Ar.*) *i.* Ümmetler.
ü. (ğayri’l-ümem) 33b/1035
ü. (hayru’l-ümem) 10a/0295
ü. (rabbu’l-ümem) 26b/0800
 [=3]
ümm (*Ar.*) *i.* Ana, anne.
ü. (mazhar-ı ümmü’l-kitāb) 27a/0812
 [=1]
ümme (*Ar.*) *i.* Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat, taife.
ü. 6b/0151, 10a/0295, 11a/0327, 27b/0831
ü. (ādem-i ümme) 24b/0751
ü.+e 6b/0163
ü.+em 35a/1084
ü.+i (‘āşī ümme) 12a/0357
ü.-iseñ 8b/0245, 12a/0358
ü.+le 24b/0753
ü.+üñ 12a/0359, 27b/0829, 27b/0830, 27b/0837, 27b/0837, 27b/0838
ü.+üñ (şefi‘ -i ümme) 35b/1094
ü.+üñden 33b/1034

- ü.+üñe** 32a/0994, 32b/0997
ü.+üñi 27b/0833
 [=22]
- ümmîd** (*Far.*) *i.* Umut, umma.
ü.+in 24b/0752
 [=1]
- üslûb** (*Ar.*) *i.* Oluş, yapış veya yapılış biçimi, tutulan yol, tarz, usûl.
ü. 22b/0700, 32a/0990
 [=2]
- üst** *i.* 1. Bir şeyin yukarıya, göğē doğru bakan kısmı. 17a/0519
 2. Bir kimsenin kendisi, şahsı. 9a/0255, 14a/0425,
 3. Bir şeyin dışa bakan yüzü, dış yüzü. 9b/0275, 30a/0914, 37a/1154, 10a/0291,
 10a/0292, 10a/0292
ü.+inde 17a/0519
ü.+ine 9a/0255, 9b/0275, 14a/0425, 30a/0914, 37a/1154
ü.+ünde 10a/0291, 10a/0292, 10a/0292
 [=9]
- üstüvâr** (*Far.*) *sf.* Sağlam, kuvvetli, dayanıklı.
ü. 30a/0926
 [=1]
- üzre** *e.* 1. Üstüne, üstünde, üzerinde. 5b/0143, 5b/0143, 7b/0205, 8a/0219, 12b/0366,
 12b/0370,
 2. Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazıda kullanılan şekli. 9b/0268, 12b/0365,
 12b/0368, 13b/0400, 16b/0504, 22b/0700, 26b/0799, 26b/0803, 29a/0879,
 30a/0922, 32a/0990
ü. 5b/0143, 5b/0143, 7b/0205, 8a/0219, 12b/0365, 12b/0366, 12b/0368, 12b/0369,
 12b/0370, 22b/0700, 26b/0799, 26b/0803, 29a/0879, 30a/0922, 32a/0990
ü.+dür 16b/0504
ü.+dürler 9b/0268
ü.+yken 13b/0400
 [=18]
- v'ey ünl.** (*Ar.ve, Far. ey*) Ey.
v. 12b/0377
 [=1]
- va'llah** (*Ar.*) *ünl.* "Allah için, Allah hakkı için" manasına gelen büyük yemin.
v. 25a/0757
 [=1]
- va'llahi** (*Ar.*) *ünl.* bkz. va'llah.
v. 4b/0102, 13a/0394
 [=2]
- va'd** (*Ar.*) *i.* Söz verme, üstüne alma.
v.+ine 31b/0972
 [=1]
- va'de** (*Ar.*) *i.* 1. Bir iş için önden belirtilen zaman. 8b/0234, 8b/0240
 2. Söz verme. 8b/0235, 8b/0236
v. 8b/0240
v. it- 8b/0236
v.+sine 8b/0234
v.+ye 8b/0235
 [=4]

- vādi** (Ar.) *i. mec.* Alan.
v.+sinde 12b/0377
 [=1]
- vāfi** (Ar.) *sf.* Sözünde duran, sözünün eri.
v.+ler-durur 31b/0972
 [=1]
- vaḥdet** (Ar.) *tasavvuf.* Bütün yaratılışta kendisinden başka bir varlık bulunmayan Allah'ın varlığının bir ve tek olması, Allah'ın varlıktaki birliği.
v.+deydi (baḥr-ı vaḥdet) 6b/0167
v.-i maḥẓ 6b/0166
v.-i zāt 1b/0006, 6b/0168, 28b/0862
v.+ine 6b/0172
 [=6]
- vaḥş** (Ar.) *sf.* Yabanî, ürkek, insandan kaçan (hayvan).
v. u ṭayr 23b/0734
v. u ṭayr-ıla hevām 1b/0011
 [=2]
- vaḥy** (Ar.) *i.* Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından peygamberlere bildirilmesi.
v.-i ma'nevī 26a/0780
v. it- 32a/0990
 [=2]
- va'īd** (Ar.) *i.* Birini iyiliğe sevk ve kötülükten uzaklaştırmak için korkutma, yıldırma.
v.+inden (tebşīr-i va'īd) 18a/0557
 [=1]
- vaḳf** (Ar.) *i.* Bir malı veya mülkü satılmamak kaydıyla bir hayır işine bağışlama, bırakma.
v.-ıdı 5b/0138
 [=1]
- vaḳī'** (Ar.) *i.* Olan, vuku bulan.
v. ol- 27a/0824, 34b/1061
 [=2]
- vāḳıf** (Ar.) *sf.* Bilici, bilen, haberdar ve agah olan kimse.
v. kıl- 26b/0801
 [=1]
- vakt** (Ar.) *i.* Vakit, zaman.
v. 20a/0615, 32a/0995
v. (ibn-i vakt) 22a/0690
v.-i ḥāş 26a/0785
v.-i bahār 16b/0505
v.-i seher 22a/0690
v.+idür 26b/0805
v.+i's-seher 5b/0149
 [=8]
- vālā** (Far.) *sf.* Yüksek, yüce.
v. 22a/0689, 30a/0924
v. (meydān-ı vālā) 29b/0905
 [=3]
- vālideyn** (Ar.) *i.* Ana ve baba.
v.+üm 3b/0077
 [=1]

- var i.** 1. Kainatta ve düşüncede bulunan, mevcut olan (şey). 1b/0007, 3a/0047, 6b/0150, 6b/0170, 7a/0186, 7a/0199, 10a/0285, 13b/0409, 14a/0418, 14a/0420, 16b/0507, 23b/0731, 23b/0734, 29a/0892, 31a/0960, 33a/1018, 34b/1072, 35a/1088
2. Sahip olunan şeylerin bütünü, mal, servet. 5b/0138, 8a/0222, 8b/0237, 13a/0383, 14a/0427, 9b/0271, 11b/0345, 24b/0748, 26a/0785
- v.** 3a/0047, 9b/0271, 14a/0427
- v. (ne var)** 1b/0007, 23b/0731, 23b/0734
- v.+dur** 29a/0892,
- v.+durur** 26a/0785
- v.+ı** 5b/0138
- v.-ıdı** 6b/0170, 8b/0237, 13a/0383, 13b/0409, 14a/0418, 14a/0420, 16b/0507, 34b/1072, 35a/1088
- v.-ımış** 11b/0345
- v.+ın** 24b/0748
- v.-iken** 8a/0222, 31a/0960
- v. kıl-** 7a/0186
- v.+mı** 33a/1018
- v.+mıdur** 6b/0150
- v. ol-** 7a/0199, 10a/0285
- [=33]
- var- geçişsiz f.** 1. Belli bir yere ulaşmak, vasıl olmak. 8b/0239, 12b/0363, 12b/0365, 14a/0421, 17a/0514, 21b/0676, 32b/1007, 32b/1009, 33a/1013, 34b/1074, 36b/1140, 37a/1159
2. Başına geldiği cümlelere “istersen, haydi” vb. anlamlar katar. 4b/0116,
3. Gitmek. 8b/0240, 12a/0354, 15b/0475, 16b/0499, 27b/0836, 32a/0993, 32b/1002, 33a/1016, 34b/1073, 35a/1078, 36b/1126, 36b/1130
- v.!** 4b/0116, 8b/0240, 32a/0993, 32b/1002, 34b/1073, 36b/1126, 36b/1130
- v.-alar** 12b/0363
- v.-dı** 17a/0514, 32b/1007, 34b/1074
- v.-dılar** 12b/0365, 14a/0421
- v.-duğda** 17a/0524
- v.-duğını** 32b/1009
- v.-dum** 8b/0239, 33a/1013
- v.-duñ** 27b/0836
- v.-ımaduk** 15b/0475
- v.-ınca** 37a/1159
- v.-madan** 21b/0676
- v.-madı** 16b/0499
- v.-mamış-durur** 33a/1016
- v.-mış** 12a/0354
- v.-mışdı** 36b/1140
- v.-sun** 35a/1078
- [=20]
- hoş var-** 27b/0836
- tiz var-** 17a/0514
- [=2]
- varak (Ar.) i.** Kağıt veya kitap yaprağı.
- v.** 20b/0639
- [=1]

- Varķa** (Ar.) *ö.i.* İlk vahyin gelmesi üzerine Hz. Hatice'nin Hz. Peygamber'i alıp götürdüğü meşhur kahin.
v. 13a/0393, 13b/0397
[=2]
- varlık** *i.* Bulunma, mevcudiyet, vücut.
v.+dan (levs-i varlık) 25b/0774
v.+uñ (varlıguñ) 25b/0775
v.+uñdan (varlıguñdan) 22b/0712
[=3]
- vaşf** (Ar.) *i.* 1. Nitelik, bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl, sıfat. 4b/0103, 19b/0610
2. Bir kimsenin veya şeyin durumunu, anlatarak tarif etme. 23b/0729, 24a/0741, 33a/1015
v.+ından 19b/0610
v. it- 23b/0729, 24a/0741, 33a/1015
v.+uñ 4b/0103
[=5]
- vaşl** (Ar.) *i.* 1. Ulaşma, erişme. 6b/0157
2. Sevdiğine kavuşma, vuslat. 26b/0805, 30a/0921, 30a/0923, 30a/0927
v.+ımı 6b/0157
v.+umdan (gölşen-i vaşl) 30a/0923
v.+umdan (hün-ı vaşl) 30a/0927
v.+umla 26b/0805, 30a/0921
[=5]
- vaşşâf** (Ar.) *i.* Niteliklerini, vasıflarını, özelliklerini sayarak anlatan kimse.
v.+ıdur 23a/0721
v. ol- 3a/0051, 26a/0787
[=3]
- vaţan** (Ar.) *i.* Yurt.
v.+dan (hubbü'l-vaţan) 29b/0895
[=1]
- vay ünl.** Şaşkınlık, kızgınlık, şikayet, esf, telaş, acı, sevgi vb. çeşitli duygularda anlamı kuvvetlendirir.
v.-ıla 36a/1110
[=1]
- va'ż** (Ar.) *i.* Dinî öğüt.
v.-ıla 30b/0939
v. it- 35a/1089
[=3]
- vaz'** (Ar.) *i.* Ortaya koma, düzenleme, tedvin etme.
v. eyle- 35a/1090
- ve's-selām** (Ar.) *ünl.* "İşte o kadar, son söz bu" anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.
v. 5a/0125
[=1]
- vecd** (Ar.) *i.* Kendinden geçecek şekilde dalgınlık.
v.-i şevķe gel- 4a/0083
v. ü hāl 19a/0589
[=2]
- vech** (Ar.) *i.* 1. Yüz, surat, çehre. 3a/0063, 8b/0243, 15b/0477, 16b/0503, 17b/0542, 23a/0727, 26a/0778

2. Sebeb, vesile, münasebet. 8a/0226, 16a/0494
v.+ı (nūr-ı vech) 3a/0063
v.-ı enver 15b/0477
v.-i mutlak 26a/0778
v.-i nūr 16b/0503
v.-i pāk 17b/0542
v.-i sübhān 23a/0727
v. ile 8a/0226, 16a/0494
v.+inde 8b/0243
 [=9]
- vefā** (Ar.) *i.* Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
v. (būy-ı vefā) 19b/0601
v. bul- 26b/0804
v. it- 35b/1097
 [=3]
- vefk** (Ar.) *i.* Uygun olma, uygunluk.
v.+u'l-‘uhūd 30b/0933
 [=1]
- vehhāb** (Ar.) *i.* “Çok bağışlayan, çok veren, kullarına çeşitli nimetler bağışlayan” anlamında esma-i hüsnadan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.
v.-ı gayb 33a/1027
 [=1]
- vekl** (Ar.) *i.* Birinin, işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse.
v. 16a/0487
 [=1]
- velā** (Ar.) *i.* Yakınlık, sahiplik.
v. (ehl-i velā) 18a/0545
 [=1]
- velī** (Far.) *e.* Velakin, amma, fakat.
v. 23b/0735, 24b/0754, 25a/0755, 25a/0761, 25b/0765
 [=5]
- verā** (Ar.) *i.* Bütün yaratılmış olanlar, âlem, kainat : “hayru’l-verā”: Mahlukların en hayırlısı olan Hz. Muhammed.
v. (hayru’l-verā) 8b/0246, 11a/0325, 12a/0353, 18a/0558, 33a/1024, 35a/1080
v.+sındaydı 24a/0744
 [=7]
- verd** (Ar.) *i.* Gül.
v.-i mā‘ārīf açıl- 2b/0031
v.+ine 3a/0052
 [=2]
- vey** ünl. bkz. v’ey
v. 33a/1025
 [=1]
- vezir** (Ar.) *i.* Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan “paşa” ünvanını taşıyan kimse.
v. kıl- 38a/1188
 [=1]
- vir- geçişli f. 1.** (Bir şeyi bir kimseye) İletmek,eristirmek. 3b/0079, 4b/0107, 6b/0152, 6b/0179, 8a/0227, 10b/0309, 11b/0337, 14a/0428, 15a/0454, 15b/0463, 18b/0566,

- 19b/0606, 20b/0642, 21b/0667, 23a/0716, 27b/0839, 28b/0869, 28b/0876,
29a/0883, 30b/0938, 36b/1132, 37a/1152, 37a/1158
2. (Bir şeyi karşılık beklemeden birine) Bırakmak, bağışlamak. 2a/0026, 3a/0052,
3b/0068, 3b/0080, 9b/0274, 17b/0532, 20a/0624, 20a/0627, 21a/0659, 24a/0738,
25a/0756, 25a/0760, 26a/0786, 33a/1028, 33b/1029, 33b/1031, 33b/1036,
36b/1131, 36b/1137, 36b/1137
3. Kazandırmak. 2b/0033, 5a/0132, 7b/0204, 14b/0434, 16b/0501, 18a/0547,
19b/0602, 30a/0923
4. (Karşıdakine iletmek istenen fikir, haber, emir, öğüt vb. bir şeyi) Bildirmek.
8b/0235, 11a/0315, 18a/0554, 33a/1017, 33b/1042
6. Teslim etmek. 22a/0686
7. (Bir hâli bir kimse veya yerde) Hakim kılmak, hasıl etmek. 3a/0055, 5a/0124,
5b/0139, 5b/0147, 18a/0545, 30a/0926, 30b/0942, 38a/1190
8. Yayımak, çıkarmak, neşretmek. 2b/0035, 3a/0063, 7b/0208, 7b/0211, 10b/0319,
14b/0437, 16b/0505, 20b/0634, 37a/1159
9. İkrâm etmek. 11b/0349
10. (Belli bir yere doğru) Çevirmek, yöneltmek. 35a/1088
11. Meydana getirmek, hasıl etmek. 35b/1100, 37b/1169
12. Biriyle evlendirmek. 17a/0527
- v.-! 3b/0079, 3b/0080, 4b/0107, 5a/0132, 6b/0152, 6b/0179, 10b/0309, 11a/0315,
15a/0454, 18b/0566, 19b/0606, 20b/0642, 21b/0667, 22a/0686, 23a/0716,
27b/0839, 28b/0869, 30b/0938, 36b/1131, 38a/1190
- v.-di 3a/0052, 3b/0068, 7b/0204, 7b/0211, 8a/0227, 9b/0274, 11a/0319, 11b/0337,
14a/0428, 14b/0437, 15b/0463, 17b/0532, 18a/0554, 20b/0634, 28b/0876,
29a/0883, 33a/1017, 33b/1036, 36b/1132, 37a/1152, 37a/1158
- v.-diler 2b/0035, 11b/0349
- v.-düm 7b/0208
- v.-dün 25a/0756, 25a/0760
- v.-e 30a/0923, 30b/0942, 33b/1042, 36b/1137, 36b/1137
- v.-en 26a/0786
- v.-eni 16b/0501
- v.-gil 8b/0235
- v.-ile 3a/0055
- v.-irdi 35a/1088, 37b/1169
- v.-medi 5a/0124, 5b/0139, 33b/1031
- v.-mek 17a/0527
- v.-mek-içün 2b/0033
- v.-memişdür 33b/1029
- v.-meye 19b/0602, 30a/0926
- v.-mez 14b/0434, 18a/0545
- v.-mez-idi 18a/0547
- v.-miş 3a/0063
- v.-mişdi 24a/0738
- v.-sün 37a/1159
- v.-sünler 35b/1100
- v.-üp 2a/0026, 3a/0055
- v.-üpdür 33a/1028
- v.-ür 16b/0505, 20a/0624, 20a/0627, 21a/0659
- v.-ür-idi 5b/0147

[=81]

açıklık vir- 16b/0505
‘atā vir- 20a/0624
cevāb vir- 8b/0235
destūr vir- 14a/0428, 15b/0463
dīl vir- 26a/0786
ġina vir- 24a/0738
ḥaber vir- 18a/0554, 33a/1017
ḥalel vir- 30a/0926
ḥālet vir- 3a/0055
ḥasār vir- 16b/0501
ḥizlān vir- 36b/1137
icāzet vir- 3a/0052, 3a/0055
imān vir- 36b/1137
inhizām vir- 2b/0033, 38a/1190
kemāl vir- 20b/0634
leyl-i hicrān vir- 19b/0602
nī‘ met vir- 2a/0026
nişān vir- 2b/0035, 14b/0437
rıẓā vir- 5a/0124, 30b/0942
şafā vir- 3a/0063
şalāḥ vir- 20a/0627
selām vir- 8a/0227, 11b/0337, 28b/0869, 29a/0883, 36b/1132
yol vir- 14b/0434, 18a/0547
zāḥmet vir- 30a/0923
zekāt vir- 21a/0659
ziyā vir- 7b/0208, 7b/0211, 11a/0319, 37a/1159

[=40]

virān (*Far.*) *sf.* Yıkık, yıkılmış, harap.

v. (taş-ı virān) 31b/0977

v.+ı 1b/0002, 24b/0750

v.+ın 3b/0076

v.+ımı (kalb-i vir ān) 36b/1129

v.-iken 20a/0622

[=6]

virāne (*Far.*) *i.* Yıkılmış veya pek harap olmuş yer, yapı.

v.+ye 20a/0620

[=1]

viril- *oldurgan f.* Verilmek.

v.-mişdür 34a/1057

[=1]

vişāl (*Ar.*) *i.* Sevdiğine kavuşma, vuslat.

v. (şubḥ-ı vişāl) 19b/0602

[=1]

vukūf (*Ar.*) *i.* Durma, duruş.

v. (ihrām-ı vukūf) 21a/0658

[=1]

vuşkā (*Ar.*) *sf.* Çok sağlam, pek kuvvetli.

v.+yı (‘urve-i vuşkā) 20b/0637

[=1]

vuşūl (*Ar.*) *i.* Ulaşma, erişme, varma.

- v. **bul-** 8a/0230
v. **it-** 20b/0633
[=2]
vuzūʹ (Ar.) *i.* Abdest alma, abdest.
v. (**tecđīd-i vuzū it-**) 26b/0810
v.+**suz** 5b/0148, 5b/0148
[=3]
vü (Far.) *bağlaç.* Ve bağlacının sesliyle biten Arapça ve Farsça kelimelerden sonraki okunuşu.
v. 6b/0157, 7b/0212, 10b/0310, 13a/0387, 14b/0433, 17b/0541, 18a/0556, 21b/0664, 27a/0821, 29b/0900, 30a/0920, 31a/0949, 31a/0952, 31a/0961, 32b/1012
[=15]
vücūd (Ar.) *i.* Bulunma, var olma, varlık.
v. 7a/0183, 26a/0779
v. (**cismāni vücūd**) 30b/0930
v. (**ḥaqqānī vücūd**) 30b/0930
v.+**a** 13b/0406
v. **bul-** 1b/0006, 7a/0187
v.-**ıla** 25b/0775
v.+**um** 33a/1025
v.+**uñ** 10b/0313, 21b/0676, 25b/0776
[=12]
vüsʹat (Ar.) *i.* Genişlik, bolluk.
v.+**ı** 31a/0957
[=1]
yā I. (Ar.) ünl. Ey.
y. 2a/0015, 2b/0040, 2b/0040, 3b/0077, 23a/0724, 23a/0727, 27b/0832, 28a/0852, 28a/0854, 30b/0941, 31a/0945, 31a/0948, 31a/0951, 31b/0965, 32a/0993, 32b/0996, 33a/1028, 33b/1033, 33b/1035, 34a/1048, 34a/1058, 34b/1070, 34b/1074, 35a/1077, 35b/1101, 37a/1143, 37a/1144, 37b/1162, 38a/1185, 38b/1194
[=30]
yā II. (Far.) *bağlaç.* İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.
y. 5a/0120, 5a/0120, 6b/0156, 6b/0174, 21b/0674, 24a/0742, 26a/0784
[=8]
yād (Far.) *i.* Hatırlama, anma.
y.-**ıla** 2b/0043
y. **it-** 38a/1181
y. **ol-** 2b/0043, 6b/0161, 10b/0308
[=5]
yağ- *geçişsiz f.* (Yağmur, kar ve dolu) Gökten yere düşmek.
y.-**masa** 9b/0264
[=1]
yāḥūd (Far.) *bağlaç.* Veya.
y. 33b/1029
[=1]
yahūdā (Ar.) *i.* Hz. Yakup'un oğlu Yahuda'nın Soyundan gelenlere verilen isim.
y. 27b/0829
[=1]
yağ- *geçişli f.* 1. Isı veya ışık vermesini sağlamak. 10b/0313

- 2.Çok fazla ıztırap vermek. 12b/0374
y.-! 10b/0313
y.-dı 12b/0374
 [=2]
- yakın** *sf.* 1.Arada az zaman bulunan, zaman bakımından uzak olmayan. 10a/0290,
 11a/0317, 11b/0347,
 2. (Sayılarla kullanıldığında) -i bulan, -e erşmesine az bir şey kalmış olan. 15a/0449,
 3. Aralarında sıkı ilişki bulunan. 31a/0945, 31a/0950
y. 11a/0317, 11b/0347, 15a/0449, 31a/0950
y.+da 10a/0290
y. ol- 31a/0945
 [=6]
- yakın (Ar.) i.** Sağlam bilgi, iyi, kati olarak bilme.
y. 7b/0206, 19a/0582
y. (berd-i yakın) 11b/0335
 [=3]
- yaklaş- geçişsiz f.** Benzer ve andırır duruma gelmek.
y.-dı 16a/0495
 [=1]
- yalan** *sf.* Asılsız, uydurma, gerçek tarafı olmayan.
y. 35b/1107
 [=1]
- yalvar- geçişsiz f.** Birinden bir şey isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır takınmak,
 saygılı bir ısrarla istediğini söylemek.
y.-dılar 15a/0455
y.-mağa 15a/0455
y.-u 4b/0115
y.-up 5b/0141, 12a/0356
 [=5]
- yan i.** 1. Kat, nezd, huzur. 10a/0288, 15b/0475
 2.Taraf, yön, cihet. 34b/10661, 5b/0469
 3.Birlikte olma ifade eder. 11b/0348, 27a/0815
y.+ma 15b/0475, 34b/1066
y.+ınca 27a/0815
y.+ında 10a/0288, 15b/0469
y.+uma 11b/0348
 [=6]
- yan- geçişsiz f.** 1. Çok ıztırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülme.
 13a/0393
 2. Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek. 19b/0596
 3. Tutuşmak, alev almak. 13a/0387
y.-! 19b/0596
y.-dı 13a/0387, 13a/0393
 [=3]
- yanık** *sf.mec.* Üzüntülü, dertli, acılı,duygulu, tesirli.
y.+lardan (bağrı yanık) 22a/0692
 [=1]
- yanınca** *zf.* Yanında, beraberinde.
y. 23b/0734
 [=1]

yā'ni (Ar.) bağl. Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce “şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki” anlamında kullanılır.

y. 2b/0042, 6b/0175, 6b/0180, 7a/0193, 13b/0406, 25b/0772, 30a/0918

[=7]

yaña e. 1. (-den yana şeklinde kullanıldığında) **a).** -e doğru. 26b/0794, 26b/0794, **b)** tarafını tutan, -nin yanında olan. 4a/0086, 12a/03621, 3b/0402, 27b/0830

2. Taraf, yön, cihet. 15b/0473,

y. 4a/0086, 12a/0362, 13b/0402, 15b/0473, 26b/0794, 27b/0830

y.+dan 26b/0794

[=7]

yap-geçişli f. Ortaya koymak, gerçekleştirmek, meydana getirmek.

y.-dı 37b/1176

y.-ısardur 10a/0296

y.-mışduñ 29a/0893

[=3]

yar I. i. Ağız suyu, luab.

y.+ını (ağz-ı yar) 37a/1147

[=1]

yār II. (Far.) i. 1. Sevgili. 4a/0088, 11b/0347, 13b/0401, 14b/0440, 16b/0505, 17a/0528, 18b/0567, 19a/0594, 29b/0898, 29b/0900, 30a/0923, 30b/0932

2. Yardımcı 11b/0345, 17a/0522, 21b/0673, 6b/1135

y. 14b/0440, 21b/0673, 30b/0932

y. (bāz-ı yār) 29b/0898

y. (ezhār-ı yār) 30a/0923

y. (güftār-ı yār) 16b/0505

y. (peyk-i yār) 29b/0900

y. (şeh-bāz-ı yār) 29b/0898

y. (tālib-i esrār-ı yār) 18b/0567

y.-ı dīn 4a/0088, 11b/0347, 19a/0594

y.-ı nebī 13b/0401

y.-ıla 21b/0673

y.-ımış 11b/0345

y. ol- 17a/0522, 17a/0528, 36b/1135

[=18]

yara mec. Üzüntü, acı, dert.

y.+dan 22b/0698

[=1]

yara-geçişsiz f. Yara sağlamak, faydalı olmak, kendisinden faydalanılmak.

y.-rmı 21b/0669

[=1]

yā-rab (Ar.) ünl. Ey Rabbim!

y. 7b/0205, 31a/0946

[=2]

yaradıl- edilgen f. Yaratmak işi yapılmak, Allah tarafından halkedilmek, var edilmek.

y.-dı 7a/0189, 7a/0193, 9a/0258, 7a/0196, 21b/0677

y.-mamışdı 7a/0183

y.-mazdı 10a/0284

[=7]

yarak i. Hazırlık, malzeme, teçhizat.

y. 26b/0808

- [=1]
yaraş- *geçişsiz f.* (-e) Uymak, uygun düşmek, yakışmak.
y.-ur 16a/0480, 28a/0855, 35a/1081
 [=3]
yarat- *geçişli f.* (Allah) Yoktan var etmek, halketmek.
y.-dı 7b/0202
y.-duñ 1b/0003, 1b/0004, 25a/0760
 [=4]
yarım *sf.* Bir bütünün ayrıldığı iki eşit parçadan her biri, bir bütünün yarısı.
y. dem 23b/0733
 [=1]
yaşa *i.* Toplumda uzun zaman boyunca oluşan ve uyulması gereken ortak kurallar.
y.+ndı 7b/0201
 [=1]
yaş *I. i.* Doğumdan itibaren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman.
y.+a 15a/0449
y.+ına 16a/0488, 17a/0526
 [=3]
yaş *II. i.* Göz yaşı.
y.+ı 25b/0764
y.+ı dök- 3a/0058
y.+mı 5b/0144, 26b/0796
y.+uñ 25b/0765
yaşluca *sf.* Fazla yaşı.
y. 14a/0418
 [=1]
yat- *geçişsiz f.* Uyumak veya dinlenmek için yatağa gitmek.
y.-madı 13a/0386
y.-mazdı 5b/0148
 [=2]
yayıl- *dönüşlü f.* Etrafa dağılmak.
y.-sun 4b/0110
 [=1]
yaz- *geçişli f.* Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.
y.-ayın 26a/0790
y.-dılar 37b/1173
y.-mağdadur 21a/0660
y.-mışdı 16b/0510
 [=4]
yazıl- *edilgen f.* Bir yere kaydı yapılmak, kaydedilmek.
y.-dı 13a/0392
 [=1]
yehūd (*Ar.*) *i.* Yahudî, Hz. Yakup'un oğlu Yahuda soyundan gelenler, İsrail oğulları.
y. 17a/0524
 [=1]
yemm (*Ar.*) *i.* Deniz.
y.-i cum' a 7a/0184
 [=1]
yetim *sf.* Babası ölmüş (Çocuk).
y. (dürr-ı yetim) 6b/0167, 8b/0232, 9a/0255

- y. (tıfl-ı yetīm)** 14a/0426
y.+dür 14a/0422
y.-i ecme 14b/0439
y.+ün 5b/0144
y.+ündür 14b/0444
 [=8]
- yevm** (*Ar.*) *i.* Gün.
y.+ü'l-kıyām 2a/0028, 3b/0078, 4b/0106, 10b/0308, 19b/0605, 21b/0666
y.+ü't-tenād 33b/1043
 [=7]
- yıkıl-** *edilgen f.* Devrilmek.
y.-dılar 12b/0369, 12b/0370
 [=2]
- yıl** *i.* Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene.
y. 23b/0736, 37b/1169, 37b/1175
y. (ay u yıl) 32a/0983
y.+da 2b/0043
y.+dan 16a/0486, 16a/0490
 [=7]
- yıldız** *i.* Işıklı ve sabit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri.
y.+lar 9b/0265
 [=1]
- yıllık** *sf.* Üzerinden ... yıl geçmiş.
y. 15a/0448
 [=1]
- yırt-** *geçişli f.* Yarıp geçmek, yarmak, bölmek.
y.-dı 8a/0223
y.-up 34b/1076
 [=2]
- yi-** *geçişli f.* 1. Ağızda çiğneyip yutmak. 5a/0127, 55a/0128, a/0129, 5a/0131, 30a/0927, 31a/0953, 35b/1104
 2. (Dert, düşünce, sıkıntı, merak vb.) İçin için üzülp durmak. 37a/1144
y.-mem 37a/1144
y.-mezdi 5a/0127
y.-r-idi 5a/0129, 5a/0131
y.-rdi 5a/0128
y.-sün 35b/1104
y.-ye 31a/0953
y.-yesin 30a/0927
 [=8]
ğam yi- 37a/1144
ta'ām yi- 5a/0127
 [=2]
- yidi** *i.* Altıdan sonra, sekizden önce gelen sayının adı.
y. 21a/0646
 [=1]
- yidinci** *sf.* Yedi sayısının sıra sıfatı, sırada yeri altıncıdan sonra, sekizinciden önce olan.
y. 29a/0878
y.+de 29a/0882
 [=2]

yig sf. Yeğ, Daha iyi, daha üstün, müreccah, evla.

y.+dür 4b/0109, 35b/1102

y. 31a/0961

y. sev- 15a/0447, 15a/0462, 17a/0527

[=4]

yigirmi i. Yirmi.

y. 17a/0526, 23b/0736, 37b/1175

[=3]

yin- edilgen f. Yemek yeme işi yapılmak.

y.-memiş 37b/1168

[=1]

yine zf. Bir daha, tekrar, gene.

y. 3b/0064, 3b/0072, 3b/0072, 4b/0108, 12b/0369, 15a/0454, 16a/0490, 19a/0580, 19a/0580, 19b/0604, 21a/0652, 28a/0858, 32b/1004, 33a/1013, 34b/1066, 35a/1086, 37a/1145, 37a/1148, 37a/1158

[=19]

yiñile- geçişli f. Yeniden yapmak, tekrar yapmak.

y.-! 2b/0044

[=1]

yir i. 1. Güneş sisteminde yer alan, insanların üzerinde yaşadıkları gezegen, dünya.

1b/0001, 1b/0005, 5a/0127, 7b/0200, 9a/0258, 9a/0259, 9b/0267, 9b/0276, 9b/0272, 13a/0384, 13a/0388

2. Mevki, mekan, mahal. 5b/0148, 8a/0224, 8a/0226, 8b/0234, 8b/0238, 12b/0369, 20b/0629, 20b/0645, 24b/0749, 35a/1078,

3. Bir nesne veya kimsenin kapladığı yahut kaplayabileceği boşluk, bulunduğu mahal. 12a/0353, 12b/0370, 22a/0685, 34b/1076

4. Toprak, arazi. 34b/1076, 37b/1169

5. Durum, konum, mevki. 2a/0027

6. Vücudun herhangi bir bölümü. 15b/0465, 31a/0947, 37a/1146, 37a/1156

7. Makam, mevki. 16a/0483

y. 1b/0005, 9b/0272

y.(yir yir) 20b/0629, 20b/0645

y.+de 8b/0234, 8b/0238

y.+de (ara yir) 26a/0788

y.+de gökde 1b/0001

y.+e 5b/0148, 9a/0259, 9b/0267, 12a/0353, 13a/0384, 24b/0749, 37b/1169

y.+i 34b/1076

y.+i (ne yir) 27a/0816

y.+inde 12b/0370

y.+indedür 2a/0027

y.+ine 12b/0369, 15b/0465, 31a/0947, 35a/1078, 35a/1078, 37a/1146, 37a/1156

y. it- 16a/0483

y.+ler 9a/0258

y.+lerde 13a/0388

y. ü gök 5a/0127, 7b/0200, 9b/0276

y.+üñ 22a/0685

y.+üñde 8a/0226

y.+üñde ol- 8a/0224

y. yir 20b/0629, 20b/0645

[=38]

yir- *geçişli f.* Kötülemek, zemmetmek.

y.-mez-idi 5a/0129

[=1]

yirli yirünce *birl zf.* Olması gereken yerde.

y. 33a/1017

[=1]

yirlü yirüne *birl zf.* Yerli yerine, Olması gereken yere, kendine ait yere.

y. 14b/0441

[=1]

yirlü yirünce *birl zf. bkz. yirli yirünce*

y. 33a/1017

[=1]

yiryüzi *birl. i.* Dünya.

y.+ne 9b/0277, 32b/1002

[=2]

yit- *geçişsiz f.* Yetiyecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kafi gelmek.

y.-er 6b/0162

y.-erdi 37b/1167

y.-medi 5a/0123

[=3]

yit- *geçişsiz f.* Ulaşmak, erişmek, vasıl olmak.

y.-dükçe 18b/0576

[=1]

yok *i.* Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

y. 1b/0001, 6b/0170, 13a/0394, 26a/0788, 33a/1014, 37b/1172

y.+dur 1b/0010, 2a/0027, 20a/0628, 25a/0755, 33b/1031, 33b/1043, 35a/1081, 35b/1108

y.-durur 10a/0283, 29b/0905, 30b/0941

y.-ıdı (yoğ-ıdı) 6b/0166, 6b/0167, 6b/0169, 6b/0170

y.-ısa (yoğ-ısa) 17b/0530

y.-iken (yoğ-iken) 1b/0002, 24a/0738, 36a/1110

y.-sa 12b/0373

[=26]

yokla- *geçişli f.* Gözden geçirmek, bakmak, kontrol etmek.

y.-dı 12a/0359

[=1]

yokluk *i.* Yok olma durumu, bulunmama.

y.+um (yoklûgum) 3a/0060, 23a/0726

[=2]

yol i. 1. Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarık, rah. 13b/0397, 17a/0518, 16b/0511, 23b/0733, 26b/0809, 27a/0815, 27a/0818, 32b/1004

2. Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir. 18a/0556, 20a/0625, 22a/0691, 37b/1160, 28b/0863

3. Kez, defa. 16b/0499

4. Amaç, maksat, uğur. 2b/0041, 17a/0518, 17b/0530, 21b/0678, 22a/0679, 22a/0680, 22a/0687, 22b/0699, 32b/1000, 34a/1055, 37a/11483, 7b/1163

4. Usül, tarz, sistem. 2a/0018, 3b/0073, 10b/0303

5. *teşmil.* Yolculuk. 29b/0911

y. 23b/0733, 37b/1160

- y. (niçe yol)** 16b/0499
y.+a 21b/0678, 22a/0679, 28b/0863
y. bul- 2a/0018, 3b/0073
y.+da 2b/0041, 17a/0518, 22a/0680, 22a/0687, 22b/0699
y.+dan 32b/1004
y.+dan kal- 32b/1000
y.+ına 17b/0530, 37a/1148
y.+ında 10b/0303, 24a/0745, 34a/1055, 37b/1163
y.+ımı 18a/0556, 20a/0625, 22a/0691
y.+ların gözle- 16b/0511
y. tut- 13b/0397
y.+um 29b/0911
y.+uñda 27a/0818
y. vir- 14b/0434, 18a/0547
 [=30]
yönel- *geçişsiz f.* (Bir şeyi belli bir yöne doğru) Çevirmek, yönelmesini sağlamak, tevcih etmek.
y.-di 26b/0809, 27a/0815
 [=2]
yumşak *sf.* Uysal, kolay yola gelen, yavaş, halim selim.
y. 31b/0966
 [=1]
yunānī *sf.* Yunanlılar'la ilgili.
y. (heves-güyān-ı yunānī) 23b/0728
 [=1]
yuva *teşmil.* Bir ailenin oturduğu ev, aile ocağı.
y. 29a/0893, 29a/0893
 [=2]
yuvalan- *teşmil.* Bir yerde toplanmak.
y.-! 37b/1163
y.-urdu 37b/1161
 [=2]
yüce *sf.* Yüksek, büyük, ulu, mertebesi üstün olan.
y.+dür 25a/0762
 [=1]
yügriş- *karşılıklı f.* Koşuşmak.
y.-üp 12b/0368, 15b/0473
y.-ür 21a/0656, 21b/0665
 [=4]
yügür- *geçişsiz f.* Koşmak, acele etmek.
y.-di 8a/0227, 8b/0234, 17a/0512, 37a/1153
 [=4]
tiz yügür- 8b/0234, 37a/1153
 [=2]
yümn (*Ar.*) *i.* Uğur, mut, bereket.
y.-i imān 11a/0331
y.-i kudüm 14b/0445
y.-i pāk 15a/0454
y.-ile 10b/0301
y.+üñ 27a/0814

- [=5]
yürek *i.* Kalp.
 y.+i (**yüregi**) 12b/0367
 [=1]
yüri- *geçişsiz f.* Yol almak, mesafe katetmek.
 y.-! 22a/0691, 22a/0691, 29b/0909
 y.-r 22b/0709
 y.-di 2b/0039
 y.-rken 18a/0553
 y.-rsün 36a/1121
 [=7]
yüriyüş *i.* Yürümek işi ve tarzı.
 y. it- 26a/0791
 [=1]
yüz *i.* I. Başın, üzerinde, alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.
 y.+de 23a/0727, 23a/0727
 y.+den 19a/0578
 y.+e 17a/0514, 31b/0971, 34a/1059
 y.+i 17b/0543, 29a/0882, 31b/0966, 34b/1072, 37a/1154
 y.+in 5a/0118, 8a/0222, 13a/0379, 15b/0471, 17b/0540
 y.+inde 8a/0223, 8b/0237
 y.+ini 11b/0337, 34b/1062, 35a/1082
 y.+ler 9a/0251
 y.+leri 12b/0366, 12b/0369, 12b/0370
 y.+lüydi (**güleç yüzlü**) 5a/0117
 [=28]
yüz II. i. Doksan dokuzdan sonra yüz birden önce gelen sayının adı.
 y. 33b/1035, 37b/1167
yüz tut- *deyim.* Yönelmek.
 y.tut- 3a/0059, 18b/0564
yüz ur- *deyim.* Başvurmak.
 y. ur- 22b/0704, 22b/0707
zā *i.* Arap alfabesinin on yedinci, Türkler'in İslamiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılabına kadar 9-10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirminci harfi ve bu harfin adı (Ebced hesabında değeri 900'dür).
 zā. 21a/0646
 [=1]
za' ferān (*Ar.*) *i.* Safran.
 z.+a 17b/0543
 [=1]
zāg (*Far.*) *i.* Karga.
 z.-ı **nefs** 29b/0896
 z.-iken 3b/0072
 [=2]
zāhidān (*Far.*) *sf.* Zahit olan kimseye, zahitliğe yakışır tarzda.
 z. 2b/0037
 [=1]
zāhir (*Ar.*) *sf.* Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda.
 z. 18b/0576

- z. (mevlūd-ı zāhir) 19a/0581, 19a/0582
z. ol- 7a/0191, 7a/0192, 11a/0317, 14b/0445, 19a/0589, 30a/0915
z. ü bāṭın 20a/0618, 23a/0717, 32b/1001
[=12]
- zāḥmet (Ar.) i. Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık.
z.+e düş- 6b/0163
z.-i ḥalk 31b/0970
z. vir- 30a/0923
[=3]
- zāhr (Ar.) i. arka, sırt.
z.+ına 15b/0466
z.+ımı 35a/1089
z.+uñda 10a/0293
[=3]
- zāʿif (Ar.) sf. Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz.
z. 14a/0420
z. ir- 15a/0453
[=2]
- zām (< Ar. zamm) i. Üzerine bir şey ekleme, katma.
z. it- 35a/1089
[=1]
- zamān (Ar.) i. Vakit, çağ, devir.
z. 3a/0062, 6b/0154, 9b/0275, 12a/0351, 12a/0354, 14a/0425, 14b/0443, 28b/0864, 33a/1014, 33a/1020, 34b/1075
z. (her zamān) 19a/0586, 19a/0590, 35b/1105
[=14]
- zan (< Ar. zann) i. Sanma, sanı, sezme.
z.+num 25a/0757
z. ü gümān 26b/0802
[=2]
- zār (Far.) i. Ağlama, inleme.
z. (āh u zār eyle-) 36a/1124
z. (āh u zār it-) 14b/0440
z. (zār u zār) 16b/0511
z. ol- 9b/0279
[=4]
- zarar (Ar.) i. Bir menfaatin bozulması veya kaybolması.
z. gör- 31b/0968
z. ir- 18b/0565
[=2]
- zāt (Ar.) i. Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
z. (kaʿbe-i zāt) 29b/0906
z. (mirāt-ı zāt) 12b/0378
z. (pāk-i zāt) 6b/0180
z.+a (tevḥīd-i zāt) 22b/0712
z.-ı ḥaş 28a/0846
z.-ı maḥbūb-ı Ḥüdā 4b/0113
z.-ı nūr 7a/0186
z.-ı pāk 28b/0862
z.-ı temiz 14a/0423

- z.+ın** 26a/0779
z.+ına 19a/0583
z.+ına (vaḥdet-i zāt) 28b/0862
z.+ında (vaḥdet-i zāt) 6b/0168
z.+ından 6b/0180
z.+ını 30b/0933
z.+u'l-burūc 25b/0771, 30a/0914, 30a/0928
z.+uña (ḥurşīd-i zāt) 1b/0009
z.+uña (vaḥdet-i zāt) 1b/0006
z.+ü'l himem 14a/0415
 [=21]
zāyi' (*Ar.*) *sf.* Kayıp, yok olmuş, elden çıkmış (şey).
z. eyle- 8b/0238
z. kelām 5a/0125
 [=2]
zebān (*Far.*) *i.* Dil, lisan.
z. 6b/0154
z. (şīrīn-zebān ol-) 3b/0072
z. depret- 18b/0576
 [=3]
zebūn (*Far.*) *sf.* Zayıf, güçsüz, âciz.
z. ol- 12b/0366
 [=1]
zekāt (*Ar.*) *i.* İslamın beş şartından biri olan mal ve paranın paklığını ve helallliğini sağlamak üzere, kırkta birinin her yıl sadaka olarak dağıtılması.
z. vir- 21a/0659
 [=1]
zem (<*Ar. zemm*) Yerme, kınama, ayıplama.
z. eyle- 16b/0500
z. it- 31a/0960
 [=2]
zemīn (*Far.*) *i.* Yeryüzü.
z. 2b/0038, 10a/0290, 10b/0307
z. (mişl-i zemīn) 10b/0305
z. (rū-yı zemīn) 18a/0561
z.-i muḥteḳır 9a/0259
z. ü āsūmān 9a/0258
z.+üñ 9b/0275
 [=8]
zemzem (*Ar.*) *i.* Kabe yanındaki meşhur kuyudan çıkan kutsal su.
z. ḳapusı 26b/0809
 [=1]
zemzeme (*Far.*) *i.* Ezgili, nağmeli ses, nağme.
z. 26b/0809
z. it- 26b/0809
 [=2]
zerre (*Ar.*) *i.* Pek ufak parça, molekül.
z. 2a/0017
z.+sin 23a/0723, 33b/1044
z.+ye 2a/0016

- [=4]
zerrīn (*Ar.*) *i.* Altından yapılmış.
 z. **kaḍeh** 11a/0316
- [=1]
zevāl (*Ar.*) *i.* Yerinden ayrılıp gitme.
 z. **bul-** 8b/0233, 15b/0479
- [=2]
zevc (*Ar.*) *i.* (Kadına göre) koca.
 z. **+i** 15a/0446
 z. **+ine** 15b/0479
- [=2]
zevr āḳ (*Ar.*) *i.* Kayık, sandal.
 z. **+ı** 21b/0676
- [=1]
zeyn (*Ar.*) *i.* Süs, bezek.
 z. **eyle-** 11a/0321, 20b/0634
 z. **ol-** 7a/0196
- [=3]
zıll (*Ar.*) *i.* Gölge.
 z. **-ı tūbā** 25b/0767
- [=1]
zındīk (*Ar.*) *i.* Allah’a ve Ahirete inanmayan kimse.
 z. **it-** 2a/0021
- [=1]
zī- (*Ar.*) *sf.* Önüne geldiği kelimelere “sahip, -li” anlamı katarak birleşik kelimeler yapar.
 z. (**zī- esrār-ı nebī**) 13b/0401
 z. **iḥtirām**
 z. 9a/0252
- [=1]
zıkr (*Ar.*) *i.* Sözüünü etme, ismini söyleme, anma.
 z. **+i** 31b/0978
 z. **+i (rāfi‘ -ı zıkr)** 4a/0097
- [=2]
zimām (*Ar.*) *i.* Yönetim, idare.
 z. **tut-** 30b/0934
- [=1]
zinā (*Ar.*) *i.* Nikahsız çiftleşme.
 z. 8a/0225
 z. (**şirk ü zinā**) 8a/0216
- [=2]
zindān (*Far.*) *i.* Pek karanlık, sıkıntılı yer.
 z. **ehli** 24a/0741
- [=1]
zīr (*Far.*) *i.* Alt, aşağı.
 z. **-i pāy** 25b/0774
 z. **-i per** 32b/1006
 z. **ü bālā** 1b/0004, 2a/0020
- [=4]
zīrā (*Far.*) *e.* Çünkü, şundan dolayı.

- z. 7b/0214, 33a/1021
[=2]
zire (*Far.*) *e. bkz. zīrā*
z. 27b/0832
[=1]
ziyā (*Ar.*) *i. Işık, aydınlık.*
z. 8a/0223, 8b/0237
z. (**nūr-ı ziyā**) 15b/0468
z. (**nūr u ziyā**) 9b/0266
z. (**şemʿ-ı ziyā**) 28a/0855, 37b/1160
z. **bul-** 7a/0189, 11b/0346
z. **vir-** 7b/0208, 7b/0211, 11a/0319, 37a/1159
z. **+ya** 8b/0237
[=13]
ziyād (*Ar.*) *i. Fazlalık, çokluk.*
z. 13b/0407
[=1]
ziyāret (*Ar.*) *i. Görmeye gitme, görüşmeye gitme, gidilme.*
z. **ķıl-** 25b/0769
[=1]
zūhūr (*Ar.*) *i. Görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme.*
z. **bul-** 7a/0190, 7b/0213, 8a/0216, 16b/0503
z. **eyle-** 19a/0586
z. **+ından** 6b/0169
z. **it-** 2a/0019, 6b/0180, 7b/0205, 8b/0243, 9a/0263, 13a/0384, 20a/0614, 22b/0705
[=14]
zūlmet (*Ar.*) *i. karanlık.*
z. **+de** 9b/0266
z. **+ye** (**zūlmet-ḥāne**) 20a/0620
z. **+i** 7a/0194
z. **-iken** 11b/0346
[=4]
zuʿm (*Ar.*) *sf. Batıl zan, sanı, boş inanç.*
z. **it-** 21b/0672
[=1]
zūr (*Far.*) *sf. Kuvvet, güç.*
z. 5a/0135
z. **gör-** 1b/0013
z. **it-** 12b/0373
[=3]
zū- (*Ar.*) *sf. “Sahip, -li” anlamıyla kelimelerin başına gelerek birleşik şekiller yapar.*
z. (**zūʿl-celāl**) 28a/0861
z. (**zūʿl-minen**) 26a/0786
z. (**zūʿn-naʿīm**) 31a/0951
z. (**zūʿn-niʿam**) 30a/919
[=4]
zūʿl-celāl (*Ar.*) *ö.i. Celal, ululuk sahibi, Allah.*
z. 28a/0861
z. (**Ḥūdā-yı zūʿl-celāl**) 2a/00
[=2]

zū'l-minen (Ar.) ö.i. Allah.

z. 26a/0786

[=1]

zübāb (Ar.) i. Sinek.

z. ol- 3b/0071

[=1]

zūkā (Ar.) i. Güneş.

z.+dan 33b/1044

[=1]

zülāl (Ar.) i. Saf, hafif, soğuk, tatlı su.

z. 35a/1086

z.-ı hikmet 11b/0349

z.-ı selsebīl 3b/0081

[=3]

zūlf (Far.) i. Sevgilinin saçı.

z.+inden (büy-ı zūlf) 6b/0162

z.+ini 4b/0099

[=2]

zümre (Ar.) i. Topluluk, grup, camia, sınıf.

z.+i ulyā 25b/0770

[=1]

BİBLİYOGRAFYA

- AKKAYA, Hüseyin, *Şemseddin Sivâsî'nin Süleyman-nâmesi*, Harvard Üniversitesi Yakın Doğu ve Medeniyetleri Bölümü Yayınları, Harvard, 1997
- AKSOY, Hasan, *Şemseddin Sivâsî, Hayatı, Eserleri ve Mevlidi* (Tenkitli basım), **(Basılmamış doktora tezi)**, Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İstanbul, 1983
- _____*Mevlid, Türk Edebiyatı*, Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. XXVIII. Ankara, 2004, s. 483
- _____*Şemseddin Sivâsî, Gülşen- âbâd, İnceleme, Metin, Sözlük*, İstanbul, 1980
- ALDANMAZ, Hasan, *Şemseddin Sivâsî'nin Mir'atü'l-Ahlak ve Mirkâtü'l-Eşvâk adlı Mesnevisi, İnceleme, Tenkitli Metin, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)* Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2001, Nr. VII-475
- ARSLAN, Ahmet Turan, *Şemseddin Sivâsî, Hallü'l-Me'akıd Şerhu'l- Kavâid*, İstanbul, 1993
- _____*Şemsî Sivâsî ve Manzum Kaside-i Bürde Tercümesi*, Osmanlılar Döneminde Sivas Sempozyumu Bildirileri, Sivas, 2007, s. 77-85
- ATEŞ, Ahmed, *Süleyman Çelebi- Vesiletü'n-Necât, Mevlid*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1954
- BULUZ, Nermin, *Şemseddin Sivâsî'nin Heşt Bihişt Mesnevisi, İnceleme- karşılaştırmalı Metin, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)* Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 1997, Nr. XXXVI+247
- CAFEROĞLU, Ahmed, "Türkçemizde –gil ve –gil Emir eki", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, Ankara 1971, s.1-10
- CEMİLOĞLU, İsmet, *14. Yüzyıla Ait Bir Kısas-ı Enbiyâ Nüshası Üzerinde Sentaks İncelemesi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara 1986
- EKİNCİ, Ramazan, "Erzurumlu Osman Sirâceddin ve Mevlidi Şerîfi", *Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, c. IX, Manisa, 2011, s. 2
- ENGİNOĞLU, Burhan, *Şemseddin Sivâsî'nin İbret-nümâ Mesnevisi, İnceleme, Karşılaştırmalı Metin, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 1997, Nr. XLI+314
- ERGİN , Muharrem, *Dede Korkut Kitabı*, c II, *indeks-Gramer*, Ankara, 1963

- _____ *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1954
- GÖLPINARLI, Abdalbaki, “Şemsîyye”, *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c XI, s. 422-423
- _____ *Tasavvuftan dilimize geçen deyimler ve atasözleri*, İstanbul, 1977
- KANAR, Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul, 2011
- KAYA, Nurettin, *Şemsî'nin Mevlidi*, Edebiyat Fakültesi Mezuniyet Tezi, İstanbul, 1971, İstanbul Üniversitesi, Ktp. Tez no: 804
- KURNAZ, Cemal, Tatçı Mustafa (Hazırlayan), *Süleyman Çelebi ve Vesîletü'n-Necât'ı* Akçağ Yayınları, Ankara, 1999
- KÜLTÜRAL, Zuhâl, *Hacı Mustafaoğlu, Mecmaü'l-Envâr, Tenkitli Metin-İnceleme*, İstanbul, 2009
- LEVEND, Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1984, c. I
- _____ “Dinî Edebiyatımızın başlıca Ürünleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, Ankara 1972, s. 35-80
- MAZIOĞLU, Hasibe, “Türk Edebiyatında Mevlid Yazan Şairler”, *Türkoloji Dergisi*, c.VI, s. 31-62
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, VI. c., İstanbul, 2002
- ÖZKAN, Mustafa, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul, 1995
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, III c., İkinci basılış, İstanbul, 1971
- PALA, İskender, *Süleyman Çelebi, Mevlid*, İstanbul, 2009
- _____ *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, İstanbul, 21. Basım, 2011
- PEKOLCAY Necla, “Türk Dili ve Edebiyatına ait bazı Metinleri ihtiva eden yazma bir mecmua” *Türkiyat Mecmuası* c. X, İstanbul 1951-1953, s. 349-364
- _____ “Süleyman Çelebi mevlidi metni ve menşei meselesi”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, İstanbul 1995, c.VI, s. 39-64
- _____ *Türkçe Mevlid Metinleri*, doktora tezi, İstanbul, 1950, İstanbul Üniversitesi Ktp. Tez no: 1821
- _____ ” Mevlid bölümü” *İslamî Türk Edebiyatı*, İstanbul 1967, s. 149, 176
- Ş.[EMSEDDİN] SÂMÎ, *Kâmus-ı Türkî*, II.c., Dersââdet 1317-1318 (1899-1900)
- MEHMET TAHİR [BURSALI], *Osmanlı Müellifleri*, c.II, İstanbul, 1334 (1915)

- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul, 1964
- TOKER, Birgül, “Şemseddin Sivâsî ve Mir’atü’l-Ahlak Adlı Mesnevisi”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Konya, 2004, Bahar sayısı 15., s. 433-435
- TOPALOĞLU, Ahmet, Ayverdi İlhan, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, 3 cilt, İstanbul, 2005
- _____ Ahmet (Hazırlayan), *Muhammed b. Hamza XV. Yüzyıl Başlarında yapılmış “satır-Arası” Kur’ân tercümesi*, I-II, İstanbul, 1976-1978
- TOPARLI, Recep, *Şemseddin Sivâsî Divanı*, Gurbet Yayınları, Sivas, 1983
- TÜRK DİL KURUMU, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara, 1983
- _____ *Yazım kılavuzu*, Ankara, 2005
- TÜRKİYE DİYANET VAKFI, *Kur’ân-ı Kerîm*, 6. Baskı, İstanbul, 2011
- YAVUZ, Ahmet, *Şemseddin Sivâsî’nin Mevlidi’n-Nebî Adlı Eseri*, Edebiyat Fak.Mezuniyet Tezi, İstanbul, 1970, İstanbul Üniversitesi Ktp. tez no : 9447
- YILMAZ, Mehmet, *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, İstanbul 1992

ÖZ GEÇMİŞ

17.06. 2013

1965 Isparta doğumluyum. Evli ve bir çocuk annesiyim. İlk ve orta öğrenimimi Isparta'nın Yenişar Bademli İlçesi'nde tamamladım. 1983 yılında Isparta Sağlık Meslek Lisesinden mezun olup Sağlık çalışanı olarak atandım. 1995'te Anadolu Üniversitesi Ebelik ön lisans programını bitirdim. 2005 yılına kadar yurdun çeşitli yerlerinde görev yaptım. 2002 yılında Marmara Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdim. Emekli devlet memuru olup hâlen Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalında öğrenimimi sürdürmekteyim.

Meral ÜNAL